
UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01309027 9

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

PARTEA ANTÊIA

TEATRU

VOLUMUL III

COMEDIĬ

(al Operelor complete Vol. V)

EDIŢIA II, NEVARIETUR

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECU & COMP., BUCURESCI
1903

Atelierul grafic I. V SOCECŬ, Bucurescĭ

COMEDII

IORGU DE LA SADAGURA

PERSOANE:	ACTORI:
Pitarul Enachi **Damiean**	D-nul *Greceanu.*
Iorgu, nepotul luĭ Damiean.	» *Carageali.*
Sulgerul **Gângu**.	» *Idierĭu.*
Comisul Agamemnon **Kĭulafoglu**. . . .	» *Boncĭu.*
Zoiţa, femeea luĭ Kĭulafoglu	D-la *Marghĭóla.*
Gahiţa **Rosmarinovicĭ**.	D-na *Masse.*
Baron fon **Klaĭne Şwabe**.	D-nul *Teodorini.*
Iţic, zaraf	» *Urzică.*
Un prieten.	» *Nastase.*
Iftimi, fecĭor a luĭ Damiean.	» *Sterïean.*

Musicanţĭ, şarlatanĭ, slujitorĭ, prietenĭ, sătenĭ, lăutarĭ.

Damiean, de 55 anĭ; poartă haĭne largĭ: antereŭ, brêŭ, blană şi căcĭulă brumărie.

Gângu, de 50 anĭ; poartă asemene costum ca pitarul Damiean.

Prietenii, de deosebite vîrste: sûnt înbrăcaţĭ ca boĭerĭ provincialĭ.

Kĭulafoglu, de 45 anĭ; poartă ochelarĭ, cravată albă, giletcă galbĕnă, surtuc lung şi fes roş mare pe cap.

Zoiţa, de 22 anĭ; este simplu înbrăcată.

Gahiţa Rosmarinovicĭ, de 40 anĭ; poartă toaletă pretenţioasă şi ridiculă: beretă cu pene, rochie unflată de culoare vie şi evantaĭl. Umerile şi braçele eĭ sûnt goale, obrazul dres cu roş şi înpestriţat cu benghĭurĭ.

Klaĭne Şwabe, e un neamţ sărac de 35 de anĭ.

IORGU DE LA SADAGURA

SÉŬ

NEPOTU 'I SALBA DRACULUI

COMEDIE ÎN TREI ACTE

Representată pe Teatrul naţional din Iaşĭ, în beneficiul artiştilor românĭ, la anul 1844.

Scenele se petrec în Moldova. Actul I-iŭ se petrece la moşiea pitaruluĭ Enachi Damiean.

ACTUL I.

Teatrul represintă o odae mobilată după moda veche în provinçie: un pat lung în stânga cu perine la părete, şi maĭ în fund o sobă; uşă în fund; altă uşă în stânga care dă în odaea pitaruluĭ Damiean; o a treia uşă în dreapta, care duce în sala de mâncare, şi o fereastă alăture.

SCENA I.

Damiean. — (întrând în fund) Sĕ daĭ degrabă curcaniĭ la bucătărie, sĕ 'ĭ puĭe 'n frigare... şi sĕ spuĭ lu Gheorghi bucătarĭul ca sĕ mi'ĭ rumineascĕ frumos, că

'ĭ-oĭŭ da bacşiş bun... (viind în scenă) Ah!.. ḑiua de astăḑĭ este cea maĭ norocită pentru mine!.. Astăḑĭ vine Iorgul de la Sadagura, unde 'l-am trimes sĕ 'nveţe carte!.. De doĭ anĭ nu 'l-am vĕḑut, şi când gândesc că poate peste-un ceas am sĕ 'l strîng în braçe... par' că 'mĭ furnică ceva pin inimă... ochiĭ mi se painjinesc... şi 'mĭ vine sughiţ... (cu dragoste şi ştergêndu'şĭ ochiĭ) Iorgule! dragul moşuluĭ!.. Gugulea moşuluĭ!.. cât necaz o mâncat el pin ţĕrĭ străine!.. cât s'o strădănuit drăguţul cu învĕţătura pin afcademiile din Sadagura!.. par' că 'l vĕd ḑi şi noapte cu ochiĭ pe carte, nemâncat, nebĕut şi nedorind altă 'n lume de cât sĕ se procopsască, după cum 'mĭ-aŭ scris în toate răvaşele... Dragă gugule! bine ḑicea rĕposatul dascalul Ieni, Dumneḑĕŭ sĕ 'l erte, c'aĭ s'agĭungĭ om mare!.. Sĕ dee Domnul, fĕtul meŭ, sĕ mi te 'nalţĭ ca cĭocârliea, şi cu tine sĕ 'ţĭ înalţĭ şi neamul!.. Sĕ dee Domnul s'agĭungĭ şi ispravnic, pentru ca sĕ facĭ stare mare!.. Dar' ce staŭ eŭ ca sĕ vorbesc sîngur ca un nebun, când am o grămadă de trebĭ?.. Astăḑĭ daŭ masă mare prietinilor de buna venire a luĭ Iorgu... Am poroncit sĕ 'ĭ facĕ borş cu găluşcele, şi curechĭŭ cu raţă, şi mămăliguţă... că ştiŭ că 'ĭ plăcea pĕn' a nu sĕ porni, şi le-a fi dorind ca nişte zaharicale, dragul moşuluĭ!.. Am adus înadins pe Barbul de la Iaşĭ, ca sĕ 'ĭ cânte: «Frunḑă verde...» pentru că pe-acolo, pin afcademiile din Sadagura, nu cred sĕ maĭ fi auḑit cântece de-a noastre de cele bĕtrâneştĭ... Măcar că şi pe-acolo or fi mojîcanţĭ... de geaba... n'aŭ haz... Eŭ când aud ţîrlîiturĭ de cele nemţeştĭ, îmĭ vine sĕ 'ĭ ĭeŭ cu toropala... Îţĭ scârţie, frate, câte două ceasurĭ la ureche nişte bazaconiĭ, de nicĭ dracul nu 'ĭ înţĕlege... ş'apoĭ ḑic că fac corçent... mări, ducă-se la naĭba cu corçentu-le cu tot!..

SCENA II.

Damiean, Iftimi.

Iftimi. — (intrând cu sfieală pe uşa din fund) Cucoane Enachi... cucoane Enachi.

Damiean. — Ce este, prostule?

Iftimi. — Cucoane!.. am dat curcaniĭ la bucătărie...

Damiean. — Ş'aĭ spus bucătarĭuluĭ sĕ 'ĭ ruminească bine?

Iftimi. — Ba nu...

Damiean. — Ce fel, ba nu?

Iftimi. — D'apoĭ... n'are cu ce sĕ 'ĭ ruminească.

Damiean. — Ce ḑicĭ, măĭ?

Iftimi. — După ce n'aĭ cumpĕrat rumineală din târg...

Damiean. — Eşĭ afară, dobitocule... Auḑit-aĭ tontul!.. sĕ ruminească curcaniĭ cu rumineală!

Iftimi. — Eĭ; doar' nu sûnt bucătar...

Damiean. — Haĭ, lipseştĭ şi du-te de stă la poartă ca sĕ 'mĭ daĭ de ştire când a veni Iorgu.

Iftimi. — Eaca mĕ duc.

Damiean. — Aşteaptă!.. Fost-aĭ, după cum 'ţĭ-am ḑis, sĕ pofteştĭ la masă boĭeriĭ la care te-am trimes?

Iftimi. — Am fost şi la boĭerĭ şi la boĭeriţe...

Damiean. — Nu cumva aĭ făcut ear' vr'o dobitocie, după obiceĭul tĕŭ?

Iftimi. — Da cum, Doamne eartă-mĕ?.. am fost pe la toţĭ şi le-am spus curată vorbă: M'o poftit boĭerĭu sĕ vĕ poroncesc ca sĕ veniţĭ la masă la d-luĭ.

Damiean. — Ce fel? sĕ le poronceştĭ?.. măĭ, hoţule, tot pe dos aĭ sĕ vorbeştĭ?

Iftimi. — Eĭ; ear' m'aĭ apucat la sucit ca pe-un

fus... Dă'mĭ pace sĕ vorbesc cum pot... ce dracu! dac' aşĭ fi şi eŭ prost ca d-ta, n'aşĭ fi un bĭet boĭer.

Damiean. — Ear'?.. bată-te cucul sĕ te batĕ!.. Haĭ, du-te de te pune la pândă.

Iftimi. — Mĕ duc... şi cum oĭŭ videa pe cuconaşu Iorgu...

Damiean. — S'alergĭ ĭute sĕ'mĭ daĭ de ştire.

Iftimi. — (în parte) Mĕ duc la crâşmă peste drum, doar' 'l-oĭŭ videa maĭ degrabă. (ese prin fund)

SCENA III.

Damiean. — Maĭ pe dos om n'am vĕḑut de când sûnt, şi slavă Domnuluĭ! sûnt de multişor. Toate lucrurile le spune şi le face anapoda; când îĭ ḑic sĕ'mĭ aducĕ dulceţĭ, el îmĭ aduce ligheanul de spălat; când îĭ ḑic sĕ'mĭ aducĕ de spălat, îmĭ aduce cafe. Maĭ dĕunăḑĭ îl trimet în târg sĕ'mĭ cumpere de ḑĕce parale tabac, şi el îmĭ aduce pipĕruşĭ roşĭ...

SCENA IV.

Damiean, Gahiţa (intrând prin fund mânioasă.)

Damiean. — Cine vine?.. A!.. Cucoana Gahiţa Rosmarinovicĭ!.. Sĕrut mâna, cucoană Gahiţo.

Gahiţa. — (dêndu'şĭ vênt cu evantaĭlul) *Bonjour mon cher arhon* pitar... Ean spune'mĭ, *je vous prie*, de unde-aĭ luat moda sĕ trimeţĭ mojicii din ogradă ca sĕ facĕ invitaţiĭ în case cinstite?

Damiean. — Ce spuĭ, cucoană Gahiţo?.. argaţiĭ

meĭ aŭ făcut vr'o bazaconie la d-ta în casă?.. nu mĕ 'nebuni!

Gahiţa. — Nu te face, mĕ rog, că nu ştiĭ...

Damiean. — De ştiŭ ceva, sĕ fiŭ afurisit!.. Da cum socoţĭ c'aşĭ da eŭ voĭe sĕ se facĕ acest fel de lucrurĭ?.. Mĕ rog, cucoană Gahiţă, nu mĕ socoti un om aşa făr' de ispravă, în cât eŭ însuşĭ sĕ poroncesc slugilor mele ca sĕ facĕ pozne în case străine... Pĕn' acum, slavă Domnuluĭ! pitarĭul Enachi Dămiean n'aŭ dat sĕmne de nebunie, şi numele luĭ aŭ fost tot-deauna cinstit...

Gahiţa. — Da cine 'ţĭ vorbeşte de nebunie şi pozne?.. Cine 'ţĭ ḑice că n'aĭ reputaţie bună?..

Damiean. — Apoĭ dacă am *respuntaţie* bună, cum o chĭemĭ d-ta... ce ḑicĭ că am trimes oameniĭ din ogradă?..

Gahiţa. — Da n'aĭ trimes pe Iftimi sĕ mĕ poftească la masă?.. şi tocmaĭ pe el 'l-aĭ găsit maĭ cu cap pentru ca sĕ 'mĭ facĕ invitaţie?

Damiean. — Da ce 'ţĭ-aŭ făcut? pentru numele luĭ Dumneḑĕŭ!.. ce 'ĭ *înghitaţiea* ceea?

Gahiţa. — Nicĭ invitaţie nu ştiĭ ce însĕmnează?.. Eleĭ! *mon cher arhon* pitar, tare eştĭ *arièré.*

Damiean. — Ce sûnt?.. *rierel?* Mări, ce vorbe sûnt aeste? Ha, ha, ha... Auḑĭ, *înghitaţie, rierel, bonjur?*.. Auḑĭ parascoveniĭ pocite?.. Nu cumva, soro dragă, s'o mutat ţara Moldoviĭ din loc?.. Nu cumva sûntem franţuzĭ, nemţĭ, jidovĭ?.. şi noĭ, ca nişte proştĭ, ne credem tot Moldovenĭ!.. Ha, ha, ha, *rierel, înghitaţie!*..

Gahiţa. — D-ta rîḑĭ, pentru că nu te-aĭ adăpat de delicateţa, de eleganţa şi de sublimitatea limbeĭ françese.

Damiean. — Ce sĕ fac?.. Sĕ mĕ adăp?.. Trebuĭe sĕ ştiĭ, cucoană dragă, că numaĭ vitele s'adapă, dar'

oamenii beŭ... şi sě mě ferească Dumneḑěŭ de *cateţie*, de *ganţ* şi de *bliblitatea* d-tale!.. Când mi'ĭ sete, eŭ beŭ vin de Cotnar şi de Odobeştĭ; beŭ vin de cel moldovenesc curat, ear' nu *ganţurĭ* nicĭ *bliblităţĭ*... Aşa sě ştiĭ.

Gahiţa. — Îĭ *superflu* sě maĭ *cozarisim* împreună asupra acestuĭ *suget*, pentru că nu ne înţělegem.

Damiean. — *Superflĭur* saŭ *nesuperflĭur*... nu ştiŭ... dar' că nu te înţěleg?.. asta 'ĭ adevěrat... şi mě pot gĭura pe ceĭ patru-ḑěcĭ de sfinţĭ părinţĭ, de pricep ceva din toate cimiliturile câte le înşiraţĭ d-voastră, iştĭ de vremea nouă, care vě ḑiceţĭ... cum Doamne eartă-mě?.. *civirasilisiţĭ*... Ha!.. *civirasalisiţĭ;* d-voastră, ipochimene alese, cărora vě este ruşine a trăi şi a grăi ca părinţiĭ voştri; d-voastră, oamenĭ procopsîţĭ şi maĭ ales pricopsîţĭ, care vě faceţĭ momiţele altora, împrumutând de la străinĭ numaĭ cele rele, ne maĭ putênd trăi de cât cu *bonjur*, cu *blamange* şi cu *parle*, *marle cheschevu;* şi cărora în sfêrşit vě e ruşine sě fiţĭ Moldovenĭ curaţĭ, Românĭ get beget... (în parte) De 'mĭ va veni şi Iorgu cu *superflĭururĭ*, îl cĭomăgesc.

Gahiţa. — Cucoane Enachi... n'am venit în casa d-tale pentru ca sě mě ofansariseştĭ... şi dar te poftesc sě 'ţĭ maĭ ţiĭ gura, c'apoĭ...

Damiean. — C'apoĭ poate mi'ĭ cere duel?.. Atât ar maĭ trebui... sě easă şi femeile la duel!.. c'apoĭ s'aŭ pricopsît de tot bĭata Moldovă! (cu blândeţă) Ean ascultă-mě, dragă cucoană Gahiţă... nu te mâniea... eŭ te-am věḑut mititică cât o şchĭoapă, ş'am fost bun prietin cu tatăl d-tale şi cu bărbatul d-tale, Dumneḑěŭ sě'ĭ erte!.. în urmare, mi se poate trece câte le ḑic. În vremea mea, dragă cucoană Gahiţă, bětrâniĭ aveaŭ voĭe sě grăească ce le plăcea, pentru că pe-atuncĭ tot

omul cu pĕrul alb era cinstit... şi cred că străiniĭ nu ne-aŭ stricat încă toate obiceĭurile cele bune.

Gahiţa. — Departe de a ni le strica, *arhon* pitar, străiniĭ ni le-aŭ adus în perfecţie.

Damiean. — În ce, mĕ rog?

Gahiţa. — În gradul civilisaţieĭ care domneşte astăḑĭ în Europa.

Damiean. — Unde?..

Gahiţa. — Aicĭ în provinçie nu poţĭ gĭudeca *reformaţiea* care s'aŭ întrodus în ţară; dar' du-te *je vous prie,* în capitalie; du-te de veḑĭ magaziile luĭ *monsìu* Miculi; du-te de veḑĭ paveoa cea nouă...

Damiean. — (în parte) Ba că chĭar! hodoronc-tronc.

Gahiţa. — Du-te de te întêlneşte cu cavaleriĭ de acolo... şi sĕ admirezĭ amabilitatea lor... sĕ 'ĭ auḑĭ ce complimente delicate îţĭ fac; ear' nu cum faceţĭ d-voastră, care vĕ slujiţĭ de cuvinte groase şi ḑiceţĭ fie-căruĭ lucru pe nume, fără a vĕ închietarisi de urechile damelor!.. Du-te... intră în saloanele brilĭante, unde ard sute de *bugiĭ,* ear' nu lumînărĭ de sĕŭ ca pe-aicĭ... du-te de veḑĭ oglinḑile acele marĭ care îţĭ reflectarisesc tot trupul... canapelile acele elastice care te saltă cu plăcere, ear' nu scaune de lemn ce 'ţĭ intră în oase... Du-te maĭ ales de veḑĭ damele acele educarisite, care staŭ toată ḑiua la oglindă de 'şĭ împodobesc graţiile figureĭ şi a trupuluĭ, ear' nu ca pe la noĭ, sĕ meargĕ la bucătărie şi la spălătorie, ca sĕ 'şĭ feştelească rochiea şi degetile. Du-te de le veḑĭ toate acele, ş'apoĭ mi'ĭ ḑice dacă influenţa străinilor ne-aŭ stricat mintea, saŭ dacă ne-aŭ *developat-o.*

Damiean. — Vel-Lopată?.. Destul!.. Am înţĕles. (în parte) Săracă limbă!.. de te-or fi sucind şi peacolo tot aşa, apoĭ te-aĭ sfinţit! eştĭ bună de pus la svêntat în pod... (tare) Cucoană Gahiţă! aĭ toate

dreptăţile, şi eŭ sûnt un nătărăŭ!.. te mulţĕmeştĭ cu atâta?

Gahiţa. — Fie... îţĭ daŭ *pardon.*

Damiean. — Foarte mulţĕmesc. (în parte) De 'mĭ-a veni şi Iorgu în doaga eĭ, îl trimit la Goliea.

SCENA V.

Damiean, Gahiţa, Gângu (viind din fund.)

Gângu. — (vorbind tare ca un surd) Eĭ, măĭ Enachi!.. adevĕrat că vine astăḑĭ Iorgu de la Sadagura?

Gahiţa. — (în parte) Carnacsî! că m'aŭ spăriet... *quel manant!*

Gângu. — 'Mĭ-aŭ spus-o aḑĭ Iftimi, când o venit sĕ mĕ poftească... Când aĭ şti cât îĭ de veselă Marghĭoliţa, fiĭcă-mea, că 'ĭ vine logodnicul?.. par' că are argint viŭ într'însa... Sare pin casă, frate, şi gĭoacă drăgaĭca ca o nebună!.. Măĭ, măĭ, măĭ!.. Ce 's fetele este!.. cum le pomeneştĭ de bărbat, îţĭ sar în cap de bucurie... Marghĭoliţa, cât pe ce era sĕ mĕ gâtuĭe...

Gahiţa. — (în parte) Of! nu pot sĕ sufĕr surdul ista... răcneşte par' c'ar fi toţĭ surḑĭ ca dênsul.

Gângu. — (către Gahiţa) Aud?.. bunătatea matale... eŭ sûnt sănĕtos... da mata?

Gahiţa. — Nu te-am întrebat cum te afli.

Gângu. — Eştĭ sănĕtoasă?.. îmĭ pare foarte bine... Veḑĭ mata, dragă... sănĕtatea 'ĭ ca o eapă albă... cum trece dealul, nu se maĭ vede.

Gahiţa. — (în parte) Auḑĭ vorbe de provinçie!

Gângu. — Sĕ te păzeştĭ, dragă cucoană Gahiţă, pentru că la vîrsta noastră, cataroile sûnt foarte şugubeţe.

Gahiţa. — (mânioasă) Cine 'ţĭ-aŭ spus d-tale că am cataroĭ?..

Gângu. — Precum ḑicĭ foarte bine... ele de-odată, nitam nisam, te trântesc alivanta plăcinta 'n groapă... maĭ ales la vîrsta noastră.

Damiean. — (în parte, riḑênd) Alta 'ĭ ḑice, alta 'ĭ rĕspunde... are haz...

Gahiţa. — (apropiindu-se de Gângu şi strigându'ĭ tare la ureche) N'auḑĭ, surdule?.. ţine'ţĭ vorbele 'n gură şi nu te obrăznici maĭ mult...

Gângu. — Eĭ!.. aud!.. ce strigĭ aşa tare?.. că doar' nu 's surd.

Gahiţa. — (în parte) Îmĭ vine nu ştiŭ ce sĕ 'ĭ fac... *Quel manant, oh ciel!*

Gângu. — Măĭ Enachi! ce are Rosmarinovicĭoaea, de 'mĭ ḑice că mĕ obrăznicesc?..

Damiean. — (tare) Ce-o năpăstueştĭ şi tu de 'ĭ ḑicĭ că pătimeşte de cataroĭ ca babele?

Gângu. — D'apoĭ n'o spus-o ea singură maĭ dinioare?.. ce dracu, doar' aud bine... nu 's...

Gahiţa. — Destul, *je vous prie*, cu astfel de vorbe, c'apoĭ mĕ 'nchin cu plecăcĭune.

Gângu. — Bine aĭ face, bine-aĭ face, cucoană Gahiţo... Ceaĭul de soc, după cum ḑicĭ, îĭ tare folositor pentru cataroĭ; dar' socot că floarea teĭuluĭ îĭ şi maĭ bună... Întreabă, dacă nu mĕ creḑĭ, pe baba Angheluşa ştiĭ... cea care face dresurĭ de obraz... o cunoştĭ...

Gahiţa. — (luĭ Damiean) *Mon cher arhon* pitar, se vede că doreştĭ ca să es din casa d-tale, de vreme ce *sĭuportariseştĭ* o astfel de *infamie*. (se pune pe un jêlţ în dreapta, mânioasă.)

Gângu. — (Gahiţeĭ) Aud?.. Grăsimea de gâscă îţĭ pare maĭ bună?

Damiean. — (trăgênd de o parte pe Gângu) Tacĭ, măĭ Gângule... nu veḑĭ că cucoana Gahiţa 'ĭ damă de moda nouă, care cu cât inbĕtrâneşte, se socoate maĭ têněră?.. Ce dracu 'ĭ vorbeştĭ tot de leacurĭ?

Gângu. — (riḑênd) Ba ḑĕŭ?.. Eaca dracul!.. şi poate maĭ gândeşte la măritiş?

Damiean. — Maĭ ştiĭ pozna?

Gângu. — (riḑênd) Da bine, măĭ Enachi, dacă le-a veni în cap babelor sĕ se mărite... ce-or face fetele?.. de pildă: Marghĭoliţa mea?

Damiean. — Pentru dênsa nu'ĭ nicĭ o grijă... Ştiĭ c'am hotărît amîndoĭ s'o dăm după Iorgu...

Gângu. — Şi când gĭucăm la nuntă?

Damiean. — Într'o sĕptĕmână.

Gângu. — *Işala!*

Gahiţa. — (în parte) Carnacsî! ear m'aŭ spăriet... par' că 'l-aŭ umflat Rusaliile.

(Se aud paşĭ la uşa din fund.)

SCENA VI.

Damiean, Gângu, Gahiţa, prietenĭ.

Damiean. — Ce s'aude?.. vin prieteniĭ... Eată'ĭ buluc!.. Bine-aţĭ venit, prietinĭ bunĭ, sĕ vĕ împărtăşiţĭ de bucuriea mea!.. Astăḑĭ soseşte Iorgu, şi cred că'ţĭ bea cu toţiĭ voĭniceşte în sănĕtatea luĭ.

Un prieten. — Las' pe noĭ, vere Enachi... dacă'ĭ treaba pe 'nghite-Agachi... Helbet! nu te-om da noĭ de ruşine.

Gahiţa. — (în parte) Ean auḑi'ĭ cum vorbesc!.. ş'apoĭ maĭ aŭ curaj sĕ critice tineriĭ noştri!

Prietenul. — Vere Enachi! scos-aĭ încalte vin de cel din vremea luĭ Han-Tatar?

Gângu. — (apropiindu-se de el) Aud? Eŭ sûnt sănĕtos, slavă Domnuluĭ! da d-voastră? cum o maĭ duceţĭ?

Prietenul. — Ce sĕ ducem, vere Gângule?

Gângu. — O duceţĭ bine?.. mĕ bucur... Videţĭ d-voastră că sănĕtatea 'ĭ şugubeaţă!.. când îĭ ḑicĭ: «Sus Gahiţo!» îţĭ rĕspunde: Cârc Frangoleo! (toţĭ rid, afară de Gahiţa.)

Gahiţa. — (în parte) Ear' sĕ leagă surdul de mine... se vede că'l paşte pĕcatul astăḑĭ.

Damiean. — Da ean poftim, fraţilor... ce şideţĭ în picĭoare? că doar' nu vin Turciĭ... Poftim de şideţĭ în...

Gahiţa. — (curmându'ĭ vorba) Pe scaune.

(Toţĭ se pun pe divan şi pe scaune. Gângu şede în picĭoare.)

Damiean. — Vere Gângule, da nu şăḑĭ?

Gângu. — Ba mi'ĭ foame, dar' oĭŭ maĭ aştepta pĕn' ce-a veni Iorgu.

Prietenul. — Vere Enachi... Ean maĭ spune-ne ceva de Iorgu... ce-o maĭ făcut el pe-acolo, pin ţara Neamţuluĭ?.. ce-o maĭ învĕţat?.. trebuĭe sĕ fie acu plin de az buki ca un stup.

Damiean. — Maĭ ştiŭ eŭ, fraţilor, câte o maĭ învĕţat bĭetu copil!.. El 'mĭ-aŭ scris că aŭ trecut din scoarţă 'n scoarţă şi Miftorloghia şi Filosofiea şi Mantemadica şi Historia!.. unde sĕ le ţin minte câte 'mĭ-aŭ înşirat pe hârtie?

Prietenul. — Bre! s'a fi făcut dobă de carte, ş'a fi întrecut pe rĕposatul dascalul Ieni, Dumneḑĕŭ sĕ'l erte!

Damiean. — Ce întrecut, vere!.. 'l-o lăsat în urmă, cale de-o poştă.

(S'aud afară pocnete de bicĭu.)

Prietenul. — Na poştă; când vorbeştĭ de lup, lupu'ĭ la uşă. Oare nu cumva îĭ Iorgu, vere Enachi?..

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **Iorgu.**

Damiean. — (alergând la uşă) Ba 'ĭ el!.. Inima 'mĭ spune că 'ĭ el... Eată'l!..

Iorgu. — (întră şi se aruncă în braçele moşuluĭ seŭ) *Mon oncle!*

Damiean. — Vin', gugulea moşuluĭ! (îl sĕrută ş'apoĭ caută la el cu dragoste) Ean videţi'l ce moţpan mare s'o făcut! par' că'ĭ Alecsandru Machedon.

Iorgu. — (în parte) Uf! (tare) *Mon cher oncle,* cât sûnt de fericit!..

Damiean. — D'apoĭ eŭ, fĕtul meŭ! d'apoĭ eŭ!.. Vin sĕ te maĭ sĕrut odată... (plângênd) Când gândesc că nu 'l-am vĕḑut doĭ anĭ de ḑile!.. Ce vĕ pare, fraţilor?.. aşa că'ĭ nostim? aşa că'mĭ samĕnă mie?

Gângu. — Aud?.. câte ceasurĭ?

Damiean. — (luând pe Iorgu de mână) Vină sĕ facĭ cunoştinţă cu prietiniĭ meĭ. D-luĭ îĭ slugerĭul Gângu, un prietin vechĭŭ a băbacă-tĕŭ. Nu 'ţĭ aducĭ aminte de el.

Iorgu. — Ha... Ean stă... Nicĭ de cum.

Damiean. — Da cum dracu 'l-aĭ şi uĭtat?.. El te-aŭ purtat în braçe... adă'ţĭ aminte când te gĭucaĭ de-a baba-oarba cu Marghĭoliţa, cu fata luĭ.

Iorgu. — (căutând cu lornĭonul la Gângu) Ha... acum mĕ *suvenarisesc.* (apropiindu-se de Gângu) *Mon cher monsĭu* Gângu, îmĭ pare bine că reînnoesc amiciţiea cu d-ta.

Gângu. — Aşa ş'aşa, nicĭ prea prea, nicĭ foarte foarte... numaĭ că mi s'aŭ cam lungit urechile de foame. (în parte) Ce dracu are de se uĭtă la mine prin

geam?.. (tare) Ean ascultă, Iorguşorule, nu cumva aĭ prins orbul găinilor?

Damiean. — Cu adevĕrat; Iorgule, ce însĕmnează stecluţa asta care 'ţĭ-o tot bagĭ în ochĭ?

Iorgu. — *Mon cher oncle,* cetirea necontenită a uvrajelor, 'mĭ-aŭ cam slăbit puterea radelor visuale.

Damiean. — Ce 'ţĭ aŭ slăbit, fĕtul meŭ?

Gahiţa. — Puterea radelor visuale... Aceste cuvinte tehnice, vreaŭ sĕ dicĕ că 'ĭ-aŭ slăbit *ochelnica.*

Iorgu. — (în parte) Cine sĕ fie dama asta căre mĕ înţĕlege atât de bine?.. (apropiindu-se de Gahiţa) *Madamă,* cu toate că n'am avut *felicitatea* de a'ţĭ fi recomendat, dar' mĕ folosesc de ocasiea aceasta, pentru ca sĕ te rog sĕ mĕ noroceştĭ cu *declinaţiea* numeluĭ d-tale.

Damiean. — (cu mirare, în parte) Ce dracu 'ĭ dice?

Gahiţa. — *Monsĭu Georges, desirul* unuĭ cavaler amabil ca d-ta nu poate rĕmânea neîmplinit... *par consequence,* mĕ grăbesc a'ţĭ *declinarisi* numele meŭ... eŭ mĕ numesc Gahiţa de Rosmarinovicĭ, *votre servante.*

Iorgu. — Eŭ sûnt, *au contraire, votre serviteur madamă,* şi de doresc ceva, este numaĭ sĕ se presenteze vr'o ocasie, pentru ca sĕ'ţĭ pot dovedi admiraţiea de care sûnt cuprins pentru graţiile persoaneĭ d-tale.

Gahiţa. — (în parte) Na cavaler!..

Damiean — (luând pe Gângu de o parte) Măĭ Gângule, înţĕlegĭ tu ce limbă vorbeşte Iorgu cu Gahiţa?

Gângu. — Dicĭ c'a ploua?.. Nu cred... n'am audit buraticul adĭ dimineaţă.

Prietenul. — (către alt prieten) Pare-mi-se, vere Constandine, că şi Iorgu s'o nemţit.

Damiean. — (în parte) Oare nu cumva o uĭtat şi Iorgu romăneşte. (tare) Iorgule, Iorgule! ean maĭ întoarce-te

şi spre noĭ... maĭ spune-ne ceva de la Sadagura... despre călĕtoriea ta...

Iorgu. — *Pardon, mon cher oncle;* n'am vreme acu, că presentez *omajurile* mele secsuluĭ frumos... asta 'ĭ datoriea fie-căruĭ galant om.

Damiean. — Măriĭ, băete, lasa de-oparte *majurile* şi secsul şi rĕspunde'mĭ curat la ceea ce te 'ntreb.

Iorgu. — Apoĭ ce sĕ'ţĭ spun, *mon cher oncle?*.. Când aŭ trăit cineva într'un târg civilisat ca Sadagura, şi când este silit în urmă a veni într'o ţară ticăloasă ca a noastră, contrastul i se pare atât de piramidal, în cât nu poate găsi cuvinte destul de energice, pentru ca sĕ esplice ceea ce simţeşte în lăuntru.

Gahiţa. — *Rezon*... are *rezon, monsĭu Georges!*.. Eaca de pildă eŭ, care am voĭajarisit, şi care am fost la Cernăuţĭ... nu pot sĕ mĕ deprind nicĭ de cum cu Moldova... Of!.. de-aşĭ scăpa maĭ degrabă de ţara asta!

Damiean. — Da bine, mĕ rog, ce are Moldova de nu vĕ maĭ place cum aţĭ călcat peste graniţă?

Iorgu. — *Ah mon cher oncle!*.. nu mĕ sili sĕ'ţĭ spun câte are şi câte n'are...

Damiean. — Da spune, spune... N'are şi ea târgurĭ?.. N'are şi ea oamenĭ ca şi cele-l-alte ţĕrĭ? N'are munţĭ, copacĭ, ape, vite?

Gahiţa. — Ba are prea multe... prea multe!

Damiean. — Nu te 'ntreb pe d-ta. (luĭ Iorgu) Spune ce 'ĭ lipseşte bĭeteĭ Moldove?.. Nu 's oameniĭ bunĭ şi cu frica luĭ Dumneḑĕŭ?.. Nu este grâŭ bun? Nu este vin bun?.. Nu 'ĭ în sfêrşit belşug în ţară!.. ce vĕ trebuĭe maĭ mult?.. N'am dreptate, vere Gângule?

Gângu. — (căutând la ornic) Aud?.. opt ceasurĭ.

Iorgu. — *Ah mon cher oncle!*.. Ce'mĭ pomeneştĭ d-ta de grâŭ, de vin şi de vite?.. Aceste materiealurĭ

sûnt bune cu adevěrat, dar' nu aduc nicĭ o înaintire inteligenţiĭ... Ce ne foloseşte că avem cele trebuincĭoase pentru hrana trupuluĭ, dacă mintea moare de foame?

Prietenul. — (către alt prieten) Ean auḑĭ, vere Constandine, ḑice că mintea moare de foame... (pufnesce de ris.)

Iorgu. — Ce 'ĭ o ţară fără canalurĭ, fără comerç, fără industrie, fără drumurĭ, fără lib...

Gângu. — (strenută tare) Aferim!

Prietenul. — (către alt prieten) Auḑĭ, vere, ḑice că n'avem drumurĭ?.. dar' el pe ce-o venit cu poşta?..

Damiean. — Ean ascultă-mě Iorgule... dacă vreĭ sě'mĭ facĭ mulţěmire, te poftesc... altă dată sě nu mě maĭ ameţeştĭ cu astfel de fleacurĭ... Ţara Moldoveĭ îĭ binecuvêntată de Dumneḑěŭ! şi cine nu ştie s'o ĭubească şi s'o preţuĭască, nu'ĭ vrednic sě'ĭ mănânce pânea şi sarea.

Gângu. — (strenută) Aferim!.. vreĭ tabac?

Damiean. — (luând o prisă) Foarte mulţěmesc. (strenută.)

Toţĭ. — Sě'ţĭ fie de bine.

Damiean. — Amin.

(Se aud lăutariĭ afară.)

Damiean. — Eaca şi scripcariĭ!.. Haĭ sě ne punem la masă.

Toţĭ. — Haĭdeţĭ, haĭdeţĭ!

Iorgu. — (dă braçul Gahiţeĭ) *Madamă*, fi-voĭŭ destul de *felice* ca sě nu'mĭ *refusariseştĭ* braçul?

Gahiţa — Ce se potriveşte!.. sûnt foarte *flatarisită*...

Iorgu. — Fiind lângă d-ta la masă, mě voĭŭ crede în sînul civilisaţieĭ din Sadagura.

Gahiţa. — Nu maĭ puçin şi eŭ mě voĭŭ *suvenarisi* de Cernăuţĭ.

(Lăutariĭ întră cântând pe uşa din fund, trec scena şi ĭes pe uşa din dreapta. După eĭ ĭes Iorgu şi Gahiţa, dându'şĭ braçul, pe urmă ĭes prieteniĭ, şi în sfêrşit Damiean şi Gângu.)

Damiean. — (luĭ Gângu) Tare 's îngrijit, măĭ Gângule, despre Iorgu! . . ce socoţĭ şi tu?

Gângu. — Dac'a ploua, pun rĕmăşag. (ĭes amêndoĭ.)

(În tot timpul sceneĭ a 8-a, se aud lăutariĭ în culisele din dreapta şi din timp în timp câte un Vivat!)

SCENA VIII.

Iftimi (întră beat pe uşa din fund.)

Pĕn' acu am şĕḑut la pândă 'n crâşmă, şi degeaba... cu toate că m'am şi uĭtat eŭ într'o pĕrere, doar' 'l-oĭŭ zări... Se vede că cuconaşu Iorgu n'are de gând sĕ vie astăḑĭ... Facĕ cum a vrea... De-a veni, a fi bun venit; ear' de nu, nu. Ean sĕ videm eŭ pe degite: (numĕrând pe degete)... n'a veni, a veni, n'a veni, a veni, n'a veni! . . curată socoteală... Mĕ duc dar ear' la crâşmă sĕ'l pândesc... Moş Niron m'aşteaptă c'o sângeapă de pelin... şi ce pelin! . . când gândesc, îmĭ vine sĕ cânt: (cântă) «Frunḑă verde peliniţă.»

(Se aud răcnete de Vivat! alăturea.)

Măĭ! . . cine chiue în sofragirie? . . Îra! . . boĭeri 's la masă... Ean veḑĭ-îĭ cum chilesc! . . Înghite-Agachi... sĕ te vĕd... ânc'odată... ha... dăĭ, dăĭ, dăĭ. (în parte) Dacă 's boĭerĭ, tot maĭ voĭnicĭ de cât noĭ! . . beŭ boĭereşte, cu oca. (uĭtându-se ear' pe uşă) Cine 'ĭ flăcău cela care nicĭ nu bea, nicĭ nu mănâncă? . . ce dracu 'ĭ tot şopteşte cucoaneĭ Gahiţeĭ la ureche? . . şi 'ĭ place babeĭ... îĭ place, da... Dec! se scoală flăcău de la

masă şi vine 'ntracoacĭ?.. dos la façă, ş'amandea la moş Niron. (ese. alergând la uşa din fund.)

SCENA IX.

Iorgu. — (întră pe gândurĭ, avênd şervetul prins de frac) Uf!.. am scăpat!.. Sĕ mĕ maĭ rĕsuflu puçin... Borşul 'mĭ-aŭ înăcrit stomahul; mămăliga mi s'aŭ prins în gât, şi curechĭul cel cu raţă... (oçerindu-se) brrrrr... de-aşĭ avea un pic de colonie sĕ 'mĭ maĭ dreg mirosul... (cu desperare) *Ainsi donc!* Eată viitorimea ce mĕ aşteaptă!.. eată vieaţa ce mi se pregăteşte!.. Bucate ţĕrăneştĭ cu ceapă şi usturoĭŭ, pentru plăcerea gureĭ!.. Miros de curechĭŭ murat, pentru plăcerea nasuluĭ!.. Scârţiiturĭ şi răcnete ţigăneştĭ, pentru plăcerea urechilor!.. şi priveliştea unor persoane urîte, ruginite şi necĭoplite, pentru plăcerea ochilor!.. Eată în ce se 'nchee tot traĭul ce am sĕ sufĕr, pĕn' la moartea me!.. O! Sadagură, Sadagură?.. Unde sûnt mulţĕmirile ce cuprindĭ în sinul tĕŭ?.. Unde 's chiflele? Unde 'ĭ berea? Unde 's cartofele? Unde 'ĭ şniţelul tĕŭ cel chesaro-crăesc?.. Dar valţurile tale cele şvăbeştĭ?.. Dar soçietatea ta cea plină de graţiĭ?.. Vaĭ ş'amar!.. Ce-o sĕ mĕ fac?.. îmĭ vine sĕ ĭeŭ câmpiĭ, sĕ fug în lume... departe de casa părintească; departe de provinçialiĭ aceştĭ fără de sentimente şi fără ideile veaculuĭ meŭ; departe de toţĭ... şi de rude, şi de ţiganĭ, şi de curechĭŭ cu raţă...

SCENA X.

Iorgu, Gahiţa; *maĭ pe urmă* **Damiean.**

Gahiţa. — *Monsĭu Georges...*
Iorgu. — (tresărind) Cucoana Gahiţa!

Gahiţa. — Ce aĭ, *mon cher monsĭu Georges?*.. vĕḑênd că te-aĭ sculat de la masă, am gândit că te-aŭ apucat vr'o durere la...

Iorgu. — La suflet?.. dar!

Gahiţa. — Eştĭ cu adevĕrat *indisposé?*

Iorgu. — Şi mĕ maĭ întrebĭ?.. Ah! nu veḑĭ palida mea façă?.. nu veḑĭ progresurile dureriĭ pe trăsăturile obrazuluĭ?.. nu veḑĭ că, de când am întrat în casa asta, mĕ usuc, mĕ topesc din picĭoare, ca o pansea arsă de vênt.

Gahiţa. — Ce nu beĭ o leacă de apă de nintă?

Iorgu. — Apă de nintă!.. Ah!.. nicĭ o bĕutură nu poate vindeca patimile sufleteştĭ şi *intelectuale.*

Gahiţa — (oftând) Te înţĕleg!

Iorgu. — (apropiindu-se de ea şi luând-o de mână) Mĕ înţĕlegĭ?.. A! Slavă domnuluĭ! că am găsit în sfêrşit un suflet botezat care sĕ mĕ înţĕleagĕ!

(Damiean cu şervetul legat de gât apare la uşă şi ascultă)

Damiean. — (în parte) De înţĕleg ceva sĕ mĕ ĭee dracul!.. ean s'ascultăm...

Iorgu. — (cu foc) Simţeştĭ ce sufere inima mea aicĭ, în atmosfera asta barbară, unde nu rĕsbate nicĭ o raḑă a civilisaţieĭ?.. Eŭ care sûnt copilul eĭ şi care 's hrănit cu laptele eĭ!..

Damiean — (în parte) Cu a cuĭ lapte?

Iorgu. — Gândeşte ce efect 'ţi-ar pricinui, când 'ţĭ ar pica peste cap turnul Trisfetitelor... Asemine efect îmĭ pricinuesc toate lucrurile ce mĕ 'ncungĭură... Nimic nu 'mĭ place, nimic nu mĕ mulţĕmeşte!.. par' că 'mĭ stă o greutate nemistuitoare la stomah... Nu ştiŭ ce sĕ fie? mămăliga, saŭ altă?.. dar' te rog, scapă-mĕ din haosul acesta în care, cu cât merg, mĕ daŭ de-a rostogolul maĭ afund.

Damiean. — (în parte) O 'nebunit!

Gahiţa. — *Mon cher monsĭu Georges!*.. eŭ nu doresc altă de cât sĕ te scap... dar' cum?

Iorgu. — (cu mare foc) Cum?.. jĕrtfindu'mĭ toate simţirile inimeĭ tale celeĭ pline de poesie, de melodie, şi de melanholie!.. Dă'mĭ amorĭul tĕŭ cel de ânger *tutelaire;* căcĭ de mĕ poate scăpa ceva pe lume, este numaĭ dragostea ta, *vergură* divină şi senină!

Damiean. — (în parte) Ce sĕ 'ĭ dee?.. Îmĭ vine mie sĕ 'ĭ daŭ o palmă.

Gahiţa. — (în parte) *Ah! quel bonheur!* mĕ ĭubeşte! (tare) *Pĭudórea* secsuluĭ meŭ nu mĕ eartă ca sĕ rĕspund îndată dorinţelor d-tale, dar'... (coboară ochiĭ.)

Iorgu. — Ah! Gahiţo!.. suflet ceresc şi 'naripat!.. nu mĕ *ecrazarisi* cu ast-fel de vorbe!.. Lasă modestiea oamenilor de rênd; las'o la de-al de Gângul .. la persoane ne 'nsufleţite de spiritul veaculuĭ, precum sûnt provincialiĭ de aicĭ.

Damiean. — (în parte) Aşa!..

Iorgu. — Ear' tu, Gahiţo!.. tu care 'ţĭ-aĭ desvĕlit mintea ca o conopidă la căldura civilisaţieĭ; tu care aĭ făcut voeajurĭ; tu care aĭ vĕḑut Cernăuţiĭ!.. nu te supune la nişte cuvinte deşĕrte, precum modestiea şi *pĭudórea*... Mărturiseşte *ritos* sentimentele inimeĭ tale... spune'mĭ: *Georges* te iubesc!.. precum îţĭ ḑic eŭ în patru limbĭ: Gahiţo! Gahiţo! te iubesc! *sas agapo! ich liebe ihnen! je vous aime!* (cade în genunchĭ) Ah! fie'ţĭ milă şi mĕ mângâe de nenorocirea ce-am avut a mĕ întoarce în ţara mea şi 'n casa asta!..

Damiean. — (apropiindu-ce de Iorgu, tare) Aşa, tĕlhariule!.. Casa părintească 'ĭ o nenorocire pentru tine?.. Afară sĕ eşĭ, neruşinatule!.. afară, ticălosule... şi sĕ nu te maĭ arăţĭ în ochiĭ meĭ, că, sĕ n'am parte de bĕtrâneţile mele...

(Prietenii intră, unul cu şervetul la gât, altul cu paharul în mână, şi încungiur pe Damiean, căutând sĕ 'l liniştească.)

SCENA XI.

Ceĭ de'nainte, **prietenii**; *maĭ pe urmă* **Gângu şi Iftimi.**

Prietenii. — Ce este?.. ce este?..

Damiean. — Auḑiţĭ, mĕ rog, fraţilor?.. Dumnealuĭ cuconu Iorgu, nepotul meŭ, găseşte casa moşuluĭ sĕŭ o năpaste pentru dênsul!.. auḑit-aţĭ aşa lucru?.. Eŭ care m'am strădănuit, Dumneḑĕŭ ştie! pentru ca sĕ 'l trimit în şcolĭ, cu cheltuelĭ maĭ pe sus de cât starea mea... Eŭ care 'l-am dorit şi 'l-am plâns de doĭ anĭ de ḑile... Eŭ care 'l-am aşteptat din ḑi în ḑi, din ceas în ceas, cu bătaie de inimă... şi toate aceste pentru ca sĕ 'l fac om de treabă!.. auḑiţĭ rĕsplătirea ce'mĭ dă, ticălosul?.. auḑiţĭ!.. casa moşu-sĕŭ! casa unde s'aŭ născut el! casa unde aŭ murit maică-sa!.. îĭ o nenorocire pentru dênsul!.. Afară, pĕn' nu uit de tot că 'ţĭ sûnt moş.

Iorgu. — (în parte) Îmĭ vine să mĕ 'npuşc!.. (ese prin fund foarte turburat.)

Gahiţa. — (în parte) Acu 'i vremea să 'ĭ dovedesc ce este *pasiea* amorĭuluĭ... Mĕ duc sĕ fiŭ ângerul *tutelaire* a luĭ *mon cher Georges!* (ese după Iorgu.)

Damiean. — De geabă vreţĭ sĕ mĕ mângâeţĭ, fraţilor!.. de-acum toate nădejdele mi s'aŭ stîns!.. Un nepot am avut, ş'acela... 'l-am perdut!.. Blăstĕmat sĕ fie ceasul când 'mĭ-aŭ venit în gând sĕ 'l trimit peste graniţă, la Sadagura!

Gângu. — (întră iute Cum aĭ ḑis, vere Enachi?.. vreĭ tabac? (îĭ dă tabacherea.)

Damiean. — (svêrlindu'ĭ tabacherea jos) Du-te la dracu cu tabacu'ţĭ cu tot, surdule.

Gângu. — (în parte) Eaca!.. Se vede că s'o cârchit vĕrul Enachi.

Iftimi. — (alergând pe uşa din fund) Cucoane, cucoarne... de când zăresc n'am pândit pe nime.

Damiean. — (furios) Lipseştĭ, prostule, că te ĭe dracul.

Iftimi. — (eşind, fuga) Sĕ te ducĭ duluţă...

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Actul se petrece în casa comisuluĭ Kĭulafoglu, la Iaşĭ.

Teatrul represintă o sală nemobilată cu treĭ uşĭ; una în fund, care duce afară: alta în dreapta, ce dă în odăile luĭ Iorgu: şi o a treĭa în stânga, care se deschide în apartamentul luĭ Kĭufaloglu. Lângă uşa din fund, un dulap mare cu pendulă şi cu o ferestuĭcă sub cadran. Scaune pe 'npregĭur.

SCENA I.

Iorgu (întră pe uşa din dreapta, posomorît şi pe gândurĭ.)

De când m'o alungat moşul meŭ din casa luĭ, fatalitatea s'aŭ legat de capul meŭ!.. toate 'mĭ merg pe dos, şi nu 'ĭ ḑi în care sĕ nu am câte-o supĕrare!.. Am alergat aicĭ în Iaşĭ, nădĕjduind c'oĭŭ găsi distracţiĭ care sĕ 'mĭ gonească gândurile cele posomorîte; în zădar!.. Cine caută distracţiĭ în capitala noastră, samĕnă cu nebunul ce caută caĭ morţĭ sĕ le scoatĕ potcoavele... Am cercat de toate, făr' a da de mulţĕmire!.. 'Mĭ-am sdruncinat şelile pin droşce pe paveoa noastră... cea vêndută carêtaşilor!.. făr'

a câştiga altă plăcere, de cât o durere în şoldurĭ, care m'aŭ ţinut la pat vr'o două săptămânĭ... Am alergat ca un ĭepure pe câmpul Copouluĭ, fără' a căpăta alt ceva de cât o ocă de colb în pept, şi deplina încredinţare că locuitoriĭ Iaşuluĭ aŭ fost şi sûnt oameniĭ ceĭ maĭ colbăiţĭ din toată lumea... Am fost la balurile măscărite... vreŭ sĕ ḑic, măscuite... şi m'am întors acasă cu ideea, că ceĭ maĭ mulţĭ care 'şĭ pun mască, o fac pentru că le 'ĭ ruşine de obrazele lor!.. În sfêrşit m'am dus la opera nemţască, la vodevilul françez, şi la bĭetul teatru naţional, sĕrmanul!.. când moare, când învie... da 'ĭ maĭ mult rĕposat!.. Şi ce mulţĕmire am tras din toate aceste pitrecerĭ a le Iaşuluĭ?.. Nimic!.. (se preumblă puçin pe gândurĭ) D'apoĭ creditoriĭ care 'mĭ staŭ de strajă la uşă, cum se face ḑiuă... dă!.. par' că eŭ le-am ḑis sĕ 'mĭ facĕ credit... D'apoĭ Iţic zaraful căruĭ sûnt dator două sute de galbinĭ, cu dobîndă de şĕĭ-ḑĕcĭ la sută pe lună!.. şi care mĕ îngrozĕşte pe tot ceasul c'a da jalbă la Agie... (cu mânie) Dă!.. cine dracul 'mĭ-aŭ ḑis mie sĕ mĕ potrivesc Gahiţeĭ!.. Las' că din pricina eĭ m'aŭ dat moşul meŭ afară din casă... dar' apoĭ s'aŭ şi legat de mine, nebuna, ca un scaĭŭ!.. Nu pot sĕ mĕ desfac de dênsa nicĭ printr'un chip!.. De şĕse lunĭ acum de când şĕde cu mine tot într'o casă... Ce sĕ fac?.. Am scris moşuluĭ meŭ sĕ mĕ erte, şi nicĭ nu 'mĭ-aŭ rĕspuns... Cum dracul sĕ scap de Iţic şi sĕ plătesc chiriea odăilor comisuluĭ Agamemnon?.. (stă pe gândurĭ) O! ce idee!.. Comisul Kĭulafoglu şĕde tot într'o casă cu mine; (arătând în stânga) eată apartamentul sĕŭ... eată şi al meŭ... (arată în dreapta) Comisul Agamemnon îĭ, după alte pĕcate, şi însurat cu o femee frumuşică ce nu 'mĭ pare prea haină... Tot îĭ fac ceva curte... ean s'o strîng maĭ

de-aproape ... poate că ... maĭ ştiĭ ce?.. Ĭubindu-mĕ cu nevasta, bărbatul negreşit trebuĭe sĕ 'mĭ facĕ credit, şi poate că m'a şi împrumuta cu banĭ!.. Bărbaţiĭ aŭ fost tot de-a una birniciĭ amorezaţilor... Bravo Iorgule! se vede că 'ţĭ-aĭ ascuţit mintea pe tocila civilisaţieĭ din Sadagura!.. A!.. cine vine?.. De-ar fi cucoana Zoiţa, femeea comisuluĭ! (zărind pe Gahiţa) A!.. eaca dracul pe uscat!

SCENA II.

Iorgu, Gahiţa (întrând pe uşa din fund, cu capela pe cap şi cu şalul pe umerĭ.)

Gahiţa. — Ah! *Georges*, îmĭ vine leşin de mânie!
Iorgu. — Ce aĭ?
Gahiţa. — Pune'ţĭ în gând, *mon adoré*, că m'am dus la Miculi ca sĕ 'mĭ aleg o coafiură verde cu pene roşiĭ, şi aflu că aŭ luat-o comisoaea.
Iorgu. — Care comisoae?
Gahiţa. — Femeea luĭ Agamemnon Kĭulafoglu, gazda noastră.
Iorgu. — Şi numaĭ pentru atâta îţĭ vine istericale?
Gahiţa. — Numaĭ pentru atâta?.. Ce 'ntrebare 'ĭ asta... Îmĭ pare curios, *Georges*, sĕ 'mĭ facĭ o astfel de 'ntrebare mie, care am jĕrtfit pentru tine şi *reputaţie*, şi nume, şi...
Iorgu. — Mĕ rog, nu mĕ maĭ ameţi cu pomelnicul jĕrtfelor d-tale... le ştiŭ şi ear' le ştiŭ pe de rost... Slavă Domnuluĭ! nu 'ĭ ḑi în care sĕ nu 'mĭ aducĭ aminte; că te-aĭ legat de capul meŭ ca boala de om sănĕtos.
Gahiţa. — Ce vorbe sûnt aceste?.. Tu, *Georges*...

care mĕ numeaĭ ângerul tĕŭ *tutelaîre!* .. tu care mĕ numeaĭ *vergură* lină şi senină! tu sĕ 'mĭ ḑicĭ că 'ţĭ-am picat năpaste!.. Ah! câtă deosebire 'ĭ între tine şi între nobilul baron *von Kleine Schwabe,* care...

Iorgu. — Care te slăvea când aĭ fost la Cernăuţĭ?.. ştiŭ... 'Mĭ-aĭ spus povestea asta de-o mie de orĭ... o cunosc!... Îĭ chĭar degeaba dar sĕ 'mĭ maĭ pomeneştĭ de el.

Gahiţa. — Auḑĭ, auḑĭ tiranie!.. nicĭ nu mĕ lasă acum sĕ vorbesc! (plângênd) Ah!.. vĕd că amorĭul tĕŭ începe a sĕ rĕci, şi că nu 'mĭ maĭ rĕmâne altă, de cât sĕ mor!..

Iorgu. — Nu 'ţĭ maĭ uda basmaoa degeaba!.. Schimositurile aceste mĕ strîng de gât!.. În toate ḑilele tot ţipete şi bocete!.. destul, pentru numele luĭ Dumneḑĕŭ!.. că m'am săturat acum.

Gahiţa. — Te-aĭ săturat de-a mĕ videa plângênd, om fără suflet ce eştĭ!.. Când tu însuţĭ eştĭ pricina că mi s'aŭ schimbat ochiĭ în pîrae de lacrîmĭ... Vaĭ de mine! cât sûnt de nenorocită!.. Eŭ care 'ĭ-am jĕrtfit toate *palpitaţiile* inimeĭ mele! şi care 'l-am rîdicat în *fantasiea* mea pĕnă la al nouĕ-spre-ḑĕcelea cer!.. Ce *descepţie* crudă! ce deşteptare fiĭoroasă!.. ce...

Iorgu. — Şi cele-l-alte multe... Le ştiŭ pe de rost... şi de vreĭ, pot sĕ ţi le spun eŭ însumĭ... (imitând pe Gahiţa) Ce desnădĕjduire amară! ce lovire cumplită pentru inima mea! ce durere sfăşiitoare!.. Toate aceste, soro dragă, sûnt bune în Malvina şi în Gonzalo de Cordova... ear' pentru mine, toate aceste suspinărĭ mĕ fac sĕ casc pĕn' îmĭ strămut fălcile .. şi cât pentru lacrîmile cu care mĕ stropeştĭ necontenit, trebuĭe sĕ ştiĭ că 'mĭ daŭ gutunarĭŭ.

Gahiţa. — (cu mânie) *Infame!* .. cum de îndrĕzneştĭ sĕ mĕ calcĭ în picĭoare, pe mine care te-am învĕluit

în toate fericirile lumeştĭ, şi te-am legănat pe sînul meŭ ca un copil rĕtăcit în calea vieţiĭ?..

Iorgu. — Şi aceste le ştiŭ... aşteaptă... (imitând pe Gahiţa) Pe mine care te-am legănat şi te-am învieat, ca pe-o floare vestejită, la raḑele amorĭuluĭ meŭ!.. şi care priveghind ca un ânger binevoitor asupra ta, am depărtat toate furtunele ce ar fi putut sĕ sbucĭume coardele inimeĭ tale!.. şi cele-l-alte... Veḑĭ, cucoană Gahiţă, că le ştiŭ toate de-a rêndul, de şi nu le-am învĕţat şi eŭ din romançurĭ ca d-ta... În sfêrşit însă, vreŭ sĕ mĕ tălmăcesc curat... Cucoană Gahiţă, m'am săturat de toate parascoveniile şi de toate farfastîcurile d-tale.

Gahiţa. — Farafascoveniĭ, eŭ!.. *Oh ciel!*

Iorgu. — Dar; din pricina d-tale am făcut pe moşul meŭ sĕ mĕ dee afară din casa luĭ... Atuncĭ eram un nebun, ş'acum mĕ căesc... aĭ înţĕles?.. De şĕse lunĭ de ḑile, de când te-aĭ legat de mine, m'aĭ scos din toate minţile şi maĭ adus aicĭ în Iaşĭ...

Gahiţa. — Ingratule!

Iorgu. — Aicĭ, nu numaĭ că m'aĭ înglodat în datoriĭ pĕn' la urechĭ, ba încă m'aĭ şi făcut sĕ'mĭ lepăd numele tătâni-meŭ!.. şi sĕ ĭeŭ pe-al d-tale... Auḑĭ poznă!.. sĕ nu mĕ maĭ chĭem eŭ Dămiean, ci *de* Rosmarinovicĭ!.. ḑicêndu'mĭ că Rosmarinovicĭ bate maĭ bine la urechĭ.

Gahiţa. — *Miserable!*

Iorgu. — Şi eŭ, ca un prost, mă potrivesc eĭ!.. Ce-ar ḑice moşul meŭ când ar afla că 'mĭ am schimbat porecla familieĭ, şi că mĕ alung datornicĭĭ pe uliţĭ?.. Destul, cucoană Gahiţă!.. foarte'ţĭ mulţĕmesc de dragoste, şi te rog de-acum înainte sĕ 'mĭ daĭ bună pace.

Gahiţa. — O! *quel infame!*.. Sĕ'ţĭ daŭ pace, după

ce m'aĭ comprometarisit?.. Ah! ştiŭ eŭ de ce mĕ depărtezĭ tu acum de la sufletul tĕŭ... pentru că ĭubeştĭ pe alta, pe comisoae.

Iorgu. — Aĭ 'nebunit?

Gahiţa. — Te-am înţĕles eŭ de mult că 'mĭ calcĭ într'aĭurea... însă bun îĭ Dumneḑĕŭ!.. 'Mĭ-a veni prilejul sĕ'mĭ rĕsbun... ş'atuncĭ... cerĭul va fulgera, mările s'or clătina şi pămêntul s'a cutremura! (ese turburată pe uşa din dreapta.)

Iorgu. — Şi dracul te-a lua!

SCENA III.

Iorgu. — Du-te Rusalie pe ceea lume, şi sĕ viĭ înapoĭ când or eşi caraşiĭ fripţĭ din Bahluĭŭ!.. Mĕ mir cum de-am putut trăi şĕse lunĭ de ḑile cu o dihanie înveninată ca dênsa?.. Da de-acum, sĕ ştiŭ c'oĭŭ videa târgul Iaşuluĭ curat şi fără jidanĭ! mĕ duc de-aicĭ... fug unde m'or duce picĭoarele, ca sĕ scap şi de Gahiţa, şi de Iaşĭ, şi de Iţic...

SCENA IV.

Iorgu, Iţic (în fund.)

Iţic. — Par' che vorbeaĭ de mine, chicănaşule... poate che aĭ banĭ?

Iorgu. — Pĭeĭ drace!

Iţic. — Acum o trecut de mult vadeoa sinetuluĭ... Cred che mi'ĭ pleti aceĭ douĕ sute de galbinĭ...

Iorgu. — Gĭupâne Iţic, nicĭ vorbă nu'ĭ că 'ţĭ-oĭŭ plăti, dar'... maĭ târḑiŭ.

Iţic. — Maĭ tirḑiŭ nu pot; trebue se me refueştĭ îndată... destul de chind me porţĭ cu vorbe.

Iorgu. — Dragă gĭupâne Iţic... maĭ îngăduĭ-mĕ măcar vr'o douĕ lunĭ.

Iţic. — Douĕ lunĭ?.. nicĭ douĕ ceasurĭ... Pleteştĭ îndată, saŭ me duc pe Agie? ḑic ḑeŭ!

Iorgu. — Iţicule dragă! nu te mâniea; ce dracul! doar' sûntem prietinĭ.

Iţic. — Nu ştiŭ nimichi... Frate, frate... brênḑa'ĭ pe banĭ.

Iorgu. — Iţică, Iţicuţule...

Iţic. — Aşa mi se cade mie dache am a face cu birbanţĭ.

Iorgu. — (mâniindu se) Măĭ târtane, ce te obrăzniceştĭ?.. nu te gândeştĭ că 'ţĭ-oĭŭ smulge percĭuniĭ?

Iţic. — (cam cu frică) Percĭuniĭ? nu me tem... Percĭuniĭ meĭ sint sudiţĭ.

Iorgu. — Ean aşteaptă sĕ ţi'ĭ sudiţesc eŭ maĭ bine.

Iţic. — Nu veni, nu, che strig *ghevalt*, ḑic ḑeŭ!.. Ce! vreĭ sĕ mĕ şi baţĭ dache nu'mĭ pleteştĭ?.. Am se te spun pe Conţu.

Iorgu. — Măĭ târtane, se vede că te mănâncă chica.

Iţic. — Eŭ n'am chichi; eŭ sint ras.

Iorgu. — Batĕ'ĭ crucea Ĭuḑĭ!.. de 'ĭ-ar da maĭ degrabă afară din ţară, sĕ scăpăm de dênşiĭ...

Iţic. — Mie nu'mĭ pasă, che am banĭ.

Iorgu. — Du-te draculuĭ cu bani'ţĭ cu tot, Litfă afurisită!..

Iţic. — Me duc, dar' se ştiĭ che am se mi 'ntorc cu totă Agie, ca se te ridic pe sus.

Iorgu. — (alergând după el) Eaca Litfa că nu ese...

Iţic. — (fugând) *Ghevalt!..*

SCENA V.

Iorgu. — Îĭ în stare s'o facĕ târtanul... Cum sĕ scap?.. De m'aşĭ întêlni cu cucoana Zoiţa, poate c'aşĭ îndupleca-o sĕ pue pe bărbatu-sĕŭ chizĕş... Cine esă din apartamentul comisuluĭ Kĭulafoglu? (se apropie de uşă şi se uĭtă) El îĭ tocmaĭ, cu femeea luĭ... Mĕ duc degrabă sĕ'mĭ fac toaleta, ş'apoĭ... vaĭ de capul tĕŭ, *kir* Agamemnon! (ese pe uşa din dreapta.)

SCENA VI.

Kĭulafoglu, Zoiţa, (ntrând amêndoĭ pe uşa din stânga.)

Kĭulafoglu. — (fără surtuc, cu fes mare şi cu ochelarĭ) *Ma psihi mu,* Zoiţa, nu m'aĭ inselato... crede *mu* che nu m'aĭ inselato... *eţi na ziso!*

Zoiţa. — Eĭ! te cred, te cred... dă'mĭ pace.

Kĭulafoglu. — *Ma ohi eţi.* Se me creḑĭ din tot sufletu mataluţi.

Zoiţa. — Şi din tot sufletul mataluţi, daca vreĭ... Te cred... maĭ mult pofteştĭ?.. De când am pus ĭedeş amêndoĭ, n'am cap sĕ mĕ odihnesc.

Kĭulafoglu. — *Mite ego; ma* çe se façem?.. ĭadesu'ĭ mare... stiĭ?.. Un salo pentru mata daca mi'ĭ insala, *ke* o chisa de *capnos* cusuta pentru mine, daca te-oĭŭ insala *ego* pe mataluţi... *Lipon,* fiind che mune nadazduesco a me façe ispravnicos, *elpizo* se castigo tot odata si chisaoa pentru *sohpeti.*

Zoiţa. — (cu bucurie) Ḑĕŭ, mânĭ te facĭ ispravnic?

Kĭulafoglu. — *Oriste?*

Zoiţa. — Mânĭ te pun în slujbă?

Kĭulafoglu. — *Malista;* de mult alergo, *psihi mu;*

omos imprezurerile nu 'mĭ-aŭ fostu cu favori... *Ostoson tora ime siguros.*

Zoiţa. — Cât îmĭ pare de bine! îmĭ vine sĕ te sĕrut de bucurie.

Kĭulafoglu. — (zimbind) Saruta, *matia mu*, saruta.

(Zoiţa voĭesce sĕ'l sĕrute; Kĭulafoglu o opresce.)

Kĭulafoglu. — Ba nu, sirata çe esti; vreĭ sĕ'mi daĭ o sarutare, s'apoĭ se ḑiçi ĭadesi?.. (riḑênd) *Acus* sirata! cum vrea se me insele ca se castize *to sali*... *Ma* si eŭ *palicaris*... nu me prindo asa lesne.

Zoiţa. — Ha, ha, ha... da fricos maĭ eştĭ?

Kĭulafoglu. — *Ego* sinto comisos Agamemnon Kĭulafoglu, si am capo nu *kefali*... çe ḑic eŭ?.. nu bostani... A! vreĭ mata numaĭ de chit se porţĭ salo de ispravniçesa? *ma* cu asta fel de *tesmecherit* nu me prinḑĭ pe mine... Veḑĭ... *Zoi mu*, sint necontenit cu ghindul tot la ĭadesi, si pentru ca se nu'l uĭt, am hoterito se ḑic stiŭ! de dimineaţa *eos tin* seara... *Paradigmatos harin;* chind mi aduçe fiçorul dulçeţĭ, eŭ ḑic stiŭ!.. chind me 'ntreaba çineva de sint senatos, ḑic stiŭ!.. de'mi ḑiçe çineva: *Arhon* comise, femeea d-tale... stiŭ, fraţico, si ear' stiŭ!

Zoiţa. — (în parte) Bine, bine.

Kĭulafoglu. — *Ma* se lasemu *ĭadesu* de o parte... Ean spune'mĭ, *psihi mu*, a platito chiriea odailor *monsu de Rosmarinopulos?*

Zoiţa. — Ba încă nu.

Kĭulafoglu. — Çe fel nu?.. *omos* vadeoa a trecut-o de mult, *fos mu*, si eŭ am trebuinţa acum de parale, pentru ca se me fac ispravnicos maĭ degraba.

Zoiţa. — Lasă, frate, că 'ţĭ-a plăti; maĭ îngădue'l puçintel.

Kĭulafoglu. — Pentru *hatiro mataluţi* çe n'asĭ façe?.. daca vreĭ, zocu *to piperi.*

(Întră o slugă cu un răvaş.)

Sluga. — Eaca un răvaş pentru d-ta, cucoane Agămemnule.

Zoiţa. — (luând răvaşul) De unde sĕ fie oare?.. na, dragă, deschide'l.

Kiulafoglu. — (întinḑênd mâna şi trăgênd'o iute înapoĭ) Stiŭ... A! sirata! ear' aĭ vruto se me prinḑí, *ma* 'ţĭ-am spuso che sint *palicaris*... (Iea răvaşul riḑênd) Se videm çine'mĭ scrie. (citesce):

«Cu frăţască dragoste mĕ închin d-tale *arhon* Agamemnon!»

«Maĭ ântêĭ nu lipsesc a cerceta despre întregimea «fericireĭ sănĕtăţiĭ d-tale, ca aflând că eştĭ după cum «doresc, nu puçin sĕ se bucure sufletul meŭ; al doi«lea veĭ şti că, din mila cerescului împĕrat, şi eŭ sûnt «sănĕtos; al 3-lea te înştiinţĕz că vin la Iaşĭ, că sĕ «caut pe nepotul meŭ Iorgu, care 'mĭ-aŭ scris că s'aŭ «pocăit pentru cele trecute. Decĭ, în puterea priete«şugului nostru, am gând sĕ trag la d-ta în gazdă, «rĕmâind al d-tale

«prea plecată şi supusă slugă

Enaki Dămian, pitar.»

Zoiţa. — Pitarĭu Enachi Dămian?.. cine'ĭ, dragă?

Kiulafoglu. — Un prietinos vechĭŭ a meŭ, cu care am fuzito peste Pruto, in vremea Turçilor.

Zoiţa. — Ce fel? aĭ fugit?. Par' că 'mĭ-aĭ spus că te-aĭ bătut cu dênşiĭ la Sculenĭ?..

Kiulafoglu. — *Malista psihi mu*, m'am batut-o, *ma* de departe... Eŭ sidemu pe çelalalt mal a Prutuluĭ chind a sosit urdiea turçesca si recneam «*Elate kakohrononaki diavoli*... *Ela* incoaçe, daca ve da inima, se ve aretu eu»... *ma* niçĭ unu n'a indreznit-o se treca Pruto, che pe toţĭ îĭ façeam *kes*.

Zoiţa. — (riḑênd) Auḑĭ voĭnic?
Kiulafoglu. — *Ma* cum socoţĭ?
Zoiţa. — Ştiŭ că eştĭ din ceĭ care întră 'n doĭ ca 'n doĭ-spre-ḑĕce şi nu'ĭ pot scoate nicĭ douĕ-ḑĕcĭ şi patru.
Kiulafoglu. — Ean lasa saga; *ke* se gatim maĭ bine conacu pentru pitaris Enachi.
Zoiţa. — Odaea'ĭ gata, nu te 'ngriji.
Kiulafoglu. — Un lucru numaĭ nu inţelego in ravasul ista... ḑiçe che vine se caute un nepoto a dimisale çe s'a pocaitu... çe nepot?
Zoiţa. — Las' că te'ĭ tălmăci cu pitarĭu Enachi.
Kiulafoglu. — A! *natos ke monsu de Rosmarinopulos.*

SCENA VII.

Kiulafoglu, Zoiţa, Iorgu.

Iorgu. — *Bonjur* cucoană Zoiţă; *bonjur* cucoane Agamemnon; de mult nu am avut norocire sĕ vĕ vĕd.
Kiulafoglu. — *Kalimera sas monsu* de Rosmarinoviçĭ.
Iorgu. — Îmĭ pare curios sĕ ne întêlnim aşa de rar, maĭ ales că şidem tot într'o casă.
Kiulafoglu. — *Neski; ma* çe façe cocona d-tale; senatosa'ĭ?..
Iorgu. — (În parte) Ducĕ-s'ar pe pustiĭ! (tare) Îĭ cam zaifá, drăguţa!
Zoiţa. — Zaifă?.. ce are?
Iorgu. — Aŭ răguşit.
Kiulafoglu. — A! *poli me kakofeni!..* Par' ca esti gata se esì?.. unde te duçĭ?
Iorgu. — Mĕ duc sĕ ĭeŭ o lojie pe desară la teatru naţional.

Kĭulafoglu. — Ha, ha, ha... la teatro moldovenesco!.. Nu 'ţĭ e mila se daĭ părale de zeaba, ca se veḑĭ niste baeţĭ care nu stiŭ niçĭ se vorbesca macar... si se asculţĭ niste piese ca vaĭ de ele?

Iorgu. — Dac'ar gĭudeca toţĭ ca d-ta, domnule, apoĭ teatrul naţional nu s'ar putea întemeea nicĭ odată în ţară; dar', slavă Domnuluĭ! sûnt persoane care ştiŭ sĕ preţuească greutăţile uneĭ scene începĕtoare ca a noastră; care nu se ruşinează de a merge sĕ vadĕ piese naţionale, şi care în sfêrşit ertând greşelele actorilor, îĭ încuragează şi le dă agĭutorul cuviincĭos... Acele persoane sûnt vrednice de toată lauda, şi teatrul naţional le va fi tot de-auna recunoscĕtor.

Kĭulafoglu. — Stiŭ che eŭ nu am curazi ca se mergo se casco patru çeasurĭ pentru hatirul patriotismosuluĭ.

Iorgu. — Cât pentru d-ta, domnule, teatrul naţional te lasă 'n pace sĕ facĭ ce 'ţĭ-a plăcea; cu astă condiţie însă, ca şi d-ta sĕ'ĭ daĭ pace ca sĕ'şĭ urmeze cariera, cum poate, şi sĕ nu'l criticĭ cu ochiĭ închişĭ.

Zoiţa. — (treeênd între amêndoĭ) Lăsaţĭ, vĕ rog, vorba teatruluĭ, că ear' o sĕ 'ncepeţĭ a vĕ sfădi.

Kĭulafoglu. — Bine ḑiçĭ, *psihi mu. Lipon, monsu* Rosmarinoviçĭ, ma inchino cu plecaţune... ma duc si eŭ se ma imbraco. *Ela* Zoiţa *mu.* (ese prin stânga.)

(Iorgu se face că ese pe uşa din fund; şi când vede că Kĭulafoglu a eşit, se întoarce ĭute pe scenă şi opresce pe Zoiţa.)

SCENA VIII.

Iorgu, Zoita.

Iorgu. — Slavă Domnuluĭ! că mĕ găsesc în sfêrşit singur cu d-ta, cucoană Zoiţă...

Zoiţa. — (voind sĕ easă, în parte) Degrabă 'ţĭ-a fi?..

Iorgu. — Nu fugi ângeraşule!.. nu mĕ lipsi de fericirea ce sîmt a te videa şi a'ţĭ spune cât te ĭubesc.

Zoiţa. — Domnule...

Iorgu. — Ah!.. când aĭ şti câte pătimesc în sufletul meŭ din ceasul cum te-am zărit! Ḑi şi noapte te visez cu ochiĭ deschişĭ, şi nu pot nicĭ sĕ mănânc, nicĭ sĕ beŭ, nicĭ sĕ trag cĭubuc.

Zoiţa. — Vaĭ de mine!.. vorbeşte maĭ încet că te-aude bărbatu meŭ.

Iorgu. — Te ĭubesc maĭ pre sus de cât cum ĭubeşte un gĭudecător aurul!.. Pune'ţĭ dar în gând cât te ĭubesc!..

Zoiţa. — Adevĕrat grăeştĭ?..

Iorgu. — Sĕ n'am parte de bărbatu-tĕŭ, dacă 'ţĭ spun mincĭunĭ... Zoiţo... Zoiţo!

Kĭulafoglu. — (strigând din culise) Zoiţa... Zoiţa.

Zoiţa. — (luĭ Iorgu) Fugĭ, că vine.

Iorgu. — (voind sĕ fugă) M'am dus.

Zoiţa. — (în parte) Îmĭ vine-o idee. (luĭ Iorgu, oprindu'l) Nu pe-acolo.

Iorgu. — Da pe unde?

Zoiţa. — Ascunde-te aicĭ în ceasornic, pĕn' ce-oĭŭ depărta pe bărbatu-meŭ.

Iorgu. — Cum dracu? in ceasornic?

Zoiţa. — Dacă mĕ ĭubeştĭ!

Iorgu. — Te ĭubesc; dar' ce are-a face dragostea mea cu ceasornicul?

Kĭulafoglu. — (asemene) Zoiţa... Zoiţa.

Zoiţa. — Întră degrabă că 'ţĭ-oĭŭ tălmăci eŭ maĭ pe urmă...

Iorgu. — Da nu se poate, soro...

Zoiţa. — Ţi'ĭ frică poate?

Iorgu. — Frică?.. ha, ha, ha! Nu cunoştĭ pe Iorgu.

Zoiţa. — Eĭ; apoĭ ce te maĭ opreşte?

Iorgu. — Ḑi d'intêĭ că mĕ ĭubeştĭ, ş'apoĭ întru şi în tartar.

Zoiţa. — (deschiḑĕnd ornicul) Te ĭubesc.

Iorgu. — Încă odata... (întră în ornic.)

Zoiţa. — Te ĭubesc. (în parte) Am câştigat rĕmaşagul.

(Agamemnon întră şi vede pe Zoiţa închiḑênd uşa orniculuĭ.)

SCENA IX.

Kĭulafoglu, Zoiţa.

Kĭulafoglu. — Zoiţa, te strigo de un çeaso... *ma* çe façeaĭ la çeasornico?

Zoiţa. — Nu făceam nimică.

Kĭulafoglu. — (în parte) S'a tulburato... (tare) Cu çine eraĭ aiçe?

Zoiţa. — Cu nimine.

Kĭulafoglu. — (în parte) Negresit, a ascunso pe çineva *is to* çeasornico... *mesa*. (tare) Zoiţa!.. Zoiţa, *kitakse* drept la ochi a mele.

(Zoiţa coboară ochiĭ.)

Kĭulafoglu. — (mâniindu-se) *Pes mu* drepto, çine 'ĭ in *orologhion?*

Zoiţa. — Da cine vreĭ sĕ fie?.. nu'ĭ nime.

Kĭulafoglu. — Nime? sirata çe esti!.. vreĭ si tu se me façi de mascara! Nu auḑi che a statuto çeasornico?

(Iorgu imitează cu limba baterea orniculuĭ.)

Zoiţa. — Ce fel s'aŭ oprit? n'auḑĭ că merge?

Kĭulafoglu. — Merze?.. *ma* de çe merze asa ĭute?

(Iorgu imitează maĭ rar.)

Zoiţa. — Se vede că'ţĭ ţiue urechile.

Kĭulafoglu. — Ean asculta . . . Acum merze inçet.

(Iorgu imitează iute.)

Kĭulafoglu. — Zoiţa, Zoiţa, aĭ ascunso pe çineva acolo . . . Unde 'ĭ cheĭa?

Zoiţa. — Nu 'ĭ la mine.

Kĭulafoglu. — (mânios) Da'mĭ cheĭa, che m'am aprinso ca un zaratico.

Zoiţa. — (dându'ĭ cheĭa) Dacă nu mĕ credĭ, poftim cheĭa . . . deschide şi vedĭ . . . (Kĭulafoglu ĭea cheĭa) Ĭadeş! am câştigat rĕmăşagul.

Kĭulafoglu. — (scăpând cheĭa jos) *Karnaksi!* m'aĭ insalato! (se bate cu pumniĭ peste cap) Na, na bostani fără *kefali!* se perdo eŭ remasagu! eŭ cari mi sinto *palicaris!* Ah, Zoiţa *mu!* îţĭ çero ertaçune in zenunchi, pentru che am prepuso nevinovaţiea ta, sirata çe esti!

Zoiţa. — Maĭ bine haĭ sĕ'mĭ cumperĭ şalul.

Kĭulafoglu. — Haĭde *psihi mu* . . . haĭde. (în parte) *Tin batzirisa hiotiki.*

(es amêndoĭ prin fund.)

SCENA X.

Iorgu, (deschiḑĕnd ferestuĭca dulapuluĭ.)

Aĭ vĕḑut diavolul de Zoiţă cum 'şĭ-o bătut gĭoc de bărbătu-sĕŭ şi de mine! .. şi toate aceste pentru ce? .. pentru un şal! .. Apoĭ, pas de nu ḑi că interesul poartă fesul . . . Uf! mĕ înnĕduş aicĭ . . . m'am săturat de ceasornicărie . . . Cum dracul sĕ es? (sgâlţie uşa) Uşa 'ĭ închisă cu cheĭa pe din afară . . . Ar avea haz sĕ mĕ lase ca sĕ mĕ svêntez aicĭ! .. ba maĭ bucuros aşĭ fi sĕ mănânc *mere acre*, de cât . . . Par' c'aŭ intrat cineva 'n casă . . . la loc Iorgule. (închide ferestuĭca.)

SCENA XI.

Damiean, (întră prin fund.)

Măĭ, măĭ, măĭ!.. ce casă pustie! Nicĭ că aşĭ întêlni vr'un suflet botezat!.. În sfêrşit, eată-mĕ's în Iaşĭ!.. Nepotul meŭ 'mĭ-aŭ scris că s'aŭ pocăit, berbantul!.. Audĭ d-ta, sĕ fugă din târgul nostru la Iaşĭ, cu cine?.. cu Rosmarinoviceoaea!.. ce blăstĕmat!.. Da ce dracul!.. n'a sĕ vie nimine astădĭ sĕ'mĭ spuĭe dacă comisul Agamemnon îĭ acasă?.. Eĭ, Toader, Nastasă, Kirilă.

Iorgu. — (deschiḑênd ferestuĭca, în parte) Par' c'am auḑit un glas de rudă.

Damiean. — Vasile, Gavril, Prikoki!.. Tufă, pustiĭ... ca când aŭ trecut Turciĭ.

Iorgu. — (asemene) Săracul de mine! moşu-meŭ!.. de m'a găsi aicĭ, sûnt prăpădit... Numaĭ de nu 'mĭ-ar veni sĕ strĕnut. (strĕnută.)

Damiean. — Dec! cine strĕnută 'n dulap?

(Iorgu maĭ strĕnută.)

Damiean. — Ce sĕ fie?.. Ean sĕ videm. (voĭesce sĕ deschidĕ dulapul) Îĭ închis cu cheĭa... Heĭ! cine'ĭ acolo?

(Iorgu face ca cucoşiĭ.)

Damiean. — Ean auḑi'l acu... îmĭ cântă ca cucoşiĭ... Spune, măĭ... cine 'ĭ acolo?

(Iorgu face ca mâţile.)

Damiean. — Ştiĭ că are haz?.. Poate că 'ĭ vr'un ceasornic cu mojîcă... Tocmaĭ... ha... ha... ha!.. Rĕposatul dascalul Ĭeni, Dumneḑeŭ sĕ 'l erte! avea unul care cânta ca cucul.

(Iorgu face ca cucul.)

Damiean. — Măĭ!.. da aista'ĭ cu maĭ multe meşteşugurĭ... Când aşĭ găsi cheĭa, ca sĕ vĕd cum

dracu 'ĭ lucrat în lăuntru. (găsind cheĭa jos) Eaca o chee; oare nu cumva 'ĭ de la ceasornic? (deschide) Pîeĭ drace!.. Iorgu!.. în ceasornic!.. Ce facĭ aicĭ, tĕlharĭule?

Iorgu. — Mĕ... mĕ primblu, moşule.

Damiean. — Aşa mi te-aĭ pocăit, blăstĕmatule? Te ascunḑĭ prin dulapurile oamenilor, şi cânţĭ ca cucoşiĭ, şi mĭorlăeştĭ ca mâţile, pentru ca sĕ'ţĭ baţĭ gĭoc de mine?

Iorgu. — Moşule...

Damiean. — Sĕ mĕ facĕ sĕ cred că 'ĭ ceasornic cu mojîcă! A! hoţule, mĕ facĭ de mĕ scol de-acasă, eŭ om bĕtrân, şi vin la Iaşĭ pentru tine! şi tu în loc sĕ te arăţĭ înaintea mea blând şi supus, te-apucĭ sĕ'mĭ cânţĭ cucul? Las' că te-oĭŭ învĕţa eŭ... Socoţĭ că te-oĭŭ face clironomul meŭ? Pune'ţĭ pofta 'n cuĭŭ, dragă... Îĭ cânta tu mult ca cucoşiĭ, şi 'ĭ mĭorlăi ca mâţile, pĕn' ce 'ĭ videa o para de la mine.

Iorgu. — Moşule, ascultă-mĕ şi pe mine...

Damiean. — Lipseştĭ d'inaintea mea... Auḑĭ înpuşcă 'n lună aşa! îl trimet în ţara nemţască ca sĕ se facĕ om de treabă, şi el învaţă acolo a'şĭ urî pământul unde s'a născut.

Iorgu. — Nu'ĭ adevĕrat... nu'ĭ adevĕrat... Eŭ îmĭ ĭubesc Patriea maĭ mult de cât d-voastră, pentru că ştiŭ cum s'o ĭubesc.

Damiean. — Aşa! vrea sĕ ḑicĕ, spun şi mincĭunĭ?.. Atâta 'mĭ-aŭ maĭ rĕmas, ca sĕ mĕ facĭ şi mincĭunos. Trage'mĭ încalte ş'o bătaĭe, ca sĕ se mântue comediea... Mĕ mir ce mĕ opreşte de nu'ţĭ sfărm capul.

Iorgu. — Moşule, eştĭ aspru cu mine... N'am meritat sĕ mĕ tratezĭ astfel.

Damiean. — 'Ţĭ-oĭŭ da un *tartat* acuşĭ de nu 'l-îĭ putea duce.

SCENA XII.

Damiean, Iorgu, Iţic, doĭ comisarĭ.

Iţic. — (la comisarĭ) Veniţĭ cu mine se'l ridicaţĭ.

Iorgu. — (în parte) Eaca şi Iţic! ca când dracul 'l-aŭ adus.

Damiean. — Pe cine cauţĭ, gĭupâne?

Iţic. — Pe chicănaş Rosmarinovicĭ.

Damiean. — Care Rosmarinovicĭ?.. El o murit de mult.

Iţic. — (zărind pe Iorgu) Ba nu; eată'l după d-ta.

Damiean. — Cine? Iorgu?

Iţic. — Dumneluĭ.

Damiean. — (luĭ Iorgu) Vrea sĕ ḑicĕ 'ţĭ-aĭ schimbat şi numele?.. 'ţĭ-o fost ruşine de numele tătâni-tĕŭ?

Iorgu. — Nu crede, moşule...

Iţic. — Ba crede, chicone... ḑic ḑeŭ. Dumneluĭ chicon Rosmarinovicĭ mi'ĭ dator cu 200 de galbenĭ, şi nu vrea se'mĭ plitească.

Damiean. — Âncă şi dator cu 200 de galbinĭ! Da bine, că'ĭ bun de dat la Ocnă.

Iţic. — Şi dache nu 'mĭ-a pleti acu indată... am adus poronchi de la Departament ca se'l ridic cu comisarĭ.

Damiean. — Dar, dar, sĕ'l închideţĭ! bine'ţĭ face.

Iţic. — Pliteştĭ, chicon Rosmarinovicĭ, orĭ nu?

Iorgu. — Moşule... pentru numele luĭ Dumneḑĕŭ, scapă-mĕ de-o necinste ca asta.... nu mĕ lăsa sĕ mĕ rîdice... Gândeşte că'ţĭ sûnt nepot...

Damiean. — Tu, nepot mie? Sĕ ferească Dumneḑĕŭ! Eŭ mĕ numesc Dămiean, ear' nu Rosmarinovicĭ... Du-te de 'ţĭ găseşte moşĭ aĭurea.

Iorgu. — Moşule, mĕ aducĭ în desnădĕjduire.

Damiean. — Ba la agie, dragă... Du-te la închisoare, fĕtul meŭ; acolo 'ĭ fi mult maĭ în huzur de cât în dulapul ista, şi 'ĭ putea cânta cucul cât 'ţĭ-a plăcea.

Iţic. — Nu pliteştĭ?.. Gĭupâne comisarĭ, umflaţi'l.

(Comisariĭ pun mâna pe Iorgu.)

Iorgu. — Pĭeĭ, târtane, că te rup bucăţĭ.

Iţic. — (fugând de-o parte) *Ghevalt!*.. nu lesaţĭ.

Iorgu. — (către comisarĭ) Nu vĕ apropieţĭ, guleraţilor, că vĕ sdrobesc săbiile de cap.

(Comisariĭ voĭesc sĕ'l ducĕ; Iorgu se sbucĭumă.)

Damiean. — Nu te da *monsĭu* baron... Nu te da... odată... sĕ te vĕd... vîrtos.

Iorgu. — Sĕ daĭ samă, moşule, de nenorocirile ce s'or întêmpla.

Damiean. — Auḑiţĭ, domnişorilor, vi'l daŭ în samă...

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, Gahiţa, Zoiţa, Kĭulafoglu.

Toţĭ. — Ce vuet? ce este?

Damiean. — *Monsĭu* baron Rosmarinovicĭ se duce la agie... ha, ha, ha.

Toţĭ. — La agie!

Gahiţa. — La agie!.. Ah! (leşină.)

Damiean. — Vrea sĕ cerce dacă temniţele din Iaşĭ sûnt ca cele din Sadagura.

(Comisariĭ duc pe Iorgu.)

Kĭulafoglu. — *Arhon* pitaris!

Damiean. — *Arhon* comis!

(Se îmbrăçişează amêndoĭ.)

Zoiţa. — (în parte) Sĕrmanul Iorgu!

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Actul se petrece la moşiea luĭ Gângu.

Teatrul represintă o piaçă de sat; în stânga o crâşmă cu laiţĭ d'inainte; doĭ stâlpĭ marĭ de lemn pentru eserciţiile acrobatice ale luĭ Kleine Schwabe; în drépta un scrâncĭob, în fund satul.

SCENA I.

Ţeranĭ şi ţerance (jucând hora)

Eată hora se pornesce
Sub stejar la rădĕcină;
Eată hora se 'nvêrtesce,
    Vină, puĭco vină.

'Mĭ-am pus florĭ la pălărie,
'Mĭ-am pus florĭ, 'mĭ-am pus mărgele;
Sĕ caţĭ vesel cu mândrie,
    Puĭcuţo, la ele.

Sûnt sătul de birurĭ grele
Şi de plug şi de lopată,
De cĭocoĭ, de zapciele
    Şi de sapă lată.

Daţĭ copiĭ înt'ro lovire,
Sĕ vuească 'n fund pămêntul;
Lumea 'ntrégă sĕ se mire
    Şi Dumneḑeŭ sântul!

SCENA II.

Ceĭ de'nainte, Iorgu.

(Iorgu intră prin drépta în costum de vrăjitor, ţeraniĭ spărieţĭ fug în crâşmă, strigând: Eaca dracu, mă! eaca dracu.)

Iorgu. — (către ţeranĭ) Nu fugiţĭ, oamenĭ buní, că doar'

nu 's Scharaoţhi!.. Când vrea dracul sĕ muncească oamenii, el se face gĭudecăţor săŭ ispravnic... Aŭ fugit!.. s'aŭ dus!.. Aşa fug toţĭ ceĭ ce mĕ 'ntêlnescŭ. Eată-mĕ's în sfêrşit şi şarlatan... De patru lunĭ de ḑile alerg acum din sat în sat, şi daŭ representaţiĭ acrobatice... Eŭ, Iorgu Dămian!.. Şi ce dracul era sĕ fac? Când m'aŭ găsit moşul meŭ în blăstĕmatul cel de ceasornic, şi când m'aŭ dat pe mâna comisarilor, era sĕ 'nebunesc; însă m'am smucit voĭniceşte din ghĭarele ce mĕ prinseseră de gât; 'mĭ-am luat călcăile de-a umere, şi m'am dus, m'am dus, m'am dus pĕn' ce m'am vĕḑut departe de capitalie, şi de Iţic, şi de agie, şi maĭ ales de stahiea cea de Gahiţă. Atuncĭ am întrat într'o crâşmă ca sĕ mĕ odihnesc!.. Când în crâşmă, ce sĕ vĕd?.. pe *herr von Kleine Schwabe*!.. un neamţ ce cunoscusem la Sadagura, şi care se ducea la Iaşĭ ca sĕ dee representaţiĭ gimnastice... De-o dată 'mĭ trăsneşte prin cap o idee de cele cornorate... Mĕ apropiĭŭ de neamţul meŭ şi 'ĭ ḑic: «Măĭ, şonţule!.. deschide'ţĭ urechile 'n patru la glasul adevĕruluĭ... Tu te ducĭ la Iaşĭ ca sĕ arăţĭ locuitorilor luĭ că ştiĭ sĕ te daĭ de-a tumba, şi că poţĭ rîdica multe ocĭ de bere şi de fer?.. Sĕrmane cartoflarĭule! Nu ştiĭ că acolo sûnt acrobaţĭ care pot sĕ'ţĭ fie profesorĭ în meşteşugul paĭaţilor!.. Tu poţĭ, de pildă, rîdica 50 saŭ 80 de ocă de fer; ear' acolo sûnt voĭnicĭ care umflă stărĭ întregĭ! Tu ştiĭ să te daĭ peste cap; ear' acolo sûnt paĭaţĭ care ştiŭ a sĕ da, nu numaĭ eĭ însuşĭ de-a tumba, dar' a da şi pe alţiĭ peste cap!.. Nu'ţĭ cerca norocul în Iaşĭ, nefericitule şonţ! că 'ĭ muri de foame... Vin' maĭ bine cu mine, şi haĭdeţĭ amêndoĭ sĕ facem o asoçiaţie pentru ca să speculăm nevinovăţiea provinçialilor... Tu te 'ĭ face că 'mĭ eştĭ rob, şi eŭ te-oĭŭ arăta peste tot locul, ca pe-un sĕl-

batic din America... Îĭ videa cât de bine 'ĭ fi priimit sub numele de sĕlbatic, într'o epohă ca aceasta maĭ ales, unde oameniĭ civilisaţĭ sûnt socotiţĭ de nebunĭ!» Neamţul meŭ se uĭta la mine ca o broască la soare, şi în sfêrşit aŭ priimit... De-atuncĭ, slavă Domnuluĭ, ne curge bine laptele 'n păsat!.. Nu 'ĭ sat unde să nu câştigăm câte 50 de ouĕ şi câte 10 puĭ de găină... Sĕ trăească şarlatanismul!.. El şi aurul sûnt domnitoriĭ veacului! Cine ştie dacă prin agĭutorul luĭ, nu voĭŭ agĭunge un om însĕmnat?.. Poate sĕ mĕ fac vr'un prinç... de Sadagura... (vĕzênd pe Kleine Schwabe) Eaca şi *baron von Kleine Schwabe!*.. Bre.. posomorît îĭ!

SCENA III.

Iorgu, Şvabe (întră prin dreapta foarte posomorît).

Iorgu. — Ce aĭ, măĭ neamţule, de 'ţĭ-aĭ sbêrcit sprincenile?

Şvabe. — Am superar la inima (oftează).

Iorgu. — Nu cumva te-aŭ înecat vr'o cartoflă?.. Trage o stacană de bere, că 'ţĭ-a trece.

Şvabe. — *O! niks Erdäpfel!*.. 'Mĭ-am adus aminte de un madam ce am ĭubit la Cernoviez!

Iorgu. — Ce era? spălătoriţă saŭ bucătăriţă?

Şvabe. — *Terteifel!* spălătoriţ!.. *Nein*.. un madam de la *Moldau*.

Iorgu. — Ce spuĭ, şonţule?.. De la noĭ?.. Cum o chĭema?

Şvabe. — *Gahizen!*

Iorgu. — Gahiţa Rosmarinovicĭ poate?

Şvabe. — *Mein Got!*.. o cunoştĭ?

Iorgu. — (în parte) Ha, ha, ha... Aista 'ĭ graful cel vestit despre care 'mĭ rodea urechile cucoana Gahiţa? ha, ha, ha...

Şvabe. — (mânios) Ce riḑĭ, domnule? *Ih bien baron...*

Iorgu. — Nu te bosumfla, şonţule... Ean spune-'mĭ: Gahiţa te ĭubea?

Şvabe. — *O ia!..* şi eŭ pe dêns o ĭubeam maĭ mult de chit cel maĭ bun *bier in Oestereich.*

Iorgu. — (în parte) Îmĭ vine o idee... (tare) Măĭ, neamţule, ce-aĭ ḑice dacă te-aşĭ însura cu Gahiţa?

Şvabe. — *Vai mir!* te-aşĭ învĕţa cĭubotăriea.

Iorgu. — Ţine-o pentru tine... Şi du-te-acum de te găteşte ca sĕ începem representaţiea!.. Maĭ pe urmă îţĭ făgăduesc să te pun la cale.

Şvabe. — *O! ich danken!* (ese prin drépta.)

SCENA IV.

Iorgu — Auḑit-aĭ gust din partea Gahiţeĭ? Sĕ se drăgostească... cu cine? cu şvabul meŭ!.. Mĕ miram eŭ de ce 'ĭ era aşa de dragă ţara nemţască?.. Ar avea haz sĕ 'ĭ însor... Dar... cu chipul acesta scap pentru tot de-a una de Gahiţa, cu toate c'am numit-o ânger *tutelaire...* Sĕ te ferească Dumneḑeŭ de ângerĭ, când se îndrăcesc de 'ţĭ staŭ năpaste!..

SCENA V.

Iorgu, ţeranii (eşind din cărşmă.)

Iorgu. — Veniţĭ oamenĭ bunĭ... nu vă temeţĭ... veniţĭ maĭ aproape, că doar' nu 's privighitor... şi

eŭ sûnt om pămêntean ca şi voĭ!... Auḑit-aţĭ de vestitul *Cocus Mocus imperator* ce-aŭ sosit acum din America, aducênd cu dênsul un om sĕlbatic?

Ţeranii. — Ba nu, gĭupâne.

Iorgu. — Eŭ sûnt acel vestit vrăjitor!.. şi ştiŭ sĕ proorocesc tot ce are sĕ se întâmple peste douĕ sute de anĭ.

Ţeranii. — Ean auḑĭ poznă şi minune!

Iorgu. — Dacă vreţĭ, vĕ pot spune la fie-care ce-o sĕ păţască pĕnă mânĭ... dar' fiind-că nu vreţĭ, apoĭ v'oĭŭ arĕta omul cel sĕlbatic care mănâncă foc şi bea smoală clocotită... Haĭ, duceţi-vĕ de daţĭ de ştire stăpânilor voştri şi tuturor boĭerilor vecinĭ, ca să alerge degrabă aicĭ, sĕ vadă minunea minunilor! (în parte) Minciuna minciunilor.

(Câţĭ-va ţeranĭ es.)

Iorgu. — Nu uĭtaţĭ însă a le spune ca sĕ aducĕ svanţihĭ fără bortă şi galbinĭ netăĭeţĭ, pentru ca sĕ cerce eĭ însuşĭ cu ce plăcere sĕlbaticul mănâncă banĭ... Eŭ mĕ duc sĕ mĕ gătesc; dar' vĕ înştiinţĕz sĕ nu căscaţĭ gura prea tare de mirare, pentru că sĕlbaticul are patimă pe gurĭ căscate.

(Ese prin stânga).

SCENA VI.

Câţĭ-va ţeranĭ şi ţerance.

Un ţeran. — Aţĭ auḑit, măĭ?.. ḑice că bea smoală?

Alt ţeran. — Mări, las' măĭ Ioane, nu maĭ crede... Minciuna nemţască, ca şi cea boĭerească, trece 'n ţara ungurească... ştiĭ vorba ceea...

Cel d'intêĭ. — Ba ḑĕŭ, maĭ ştiĭ ce?.. Nemţiĭ iştiea sûnt cu dracu...

Cel d'al doilea. — Poate de-acea îĭ şi ĭe dracu pĕn' în sfêrşit!..

SCENA VII.

Ţeranii toţĭ, Gângu, Damiean, prietenĭ

(Intră toţĭ prin stânga.)

Damiean. — Ce ḑiceţĭ, măĭ proştilor, de *Cocus Mocus* şi de sĕlbatic?.. unde 'ĭ? sĕ 'l vĕd şi eŭ cum mănâncă foc şi bea smoală clocotită?.. auḑĭ poznă, măĭ Gângule?

Gângu. — Cine? Elenuţa?.. sërmana!.. toată ḑiua plânge de când aŭ aflat că 'şĭ-aŭ perdut pe Iorgu, logodnicul eĭ.

Damiean. — Nu 'mĭ maĭ pomeni de el, că mĕ supĕr.

Gângu. — Eĭ; da şi tu te-aĭ arătat prea aspru... ce dracu!.. Iorgu 'ĭ tênĕr şi trebue sĕ 'ĭ ertăm dacă 'ĭ sburdă inima.. Adă'ţĭ aminte ce făceam noĭ când eram de vîrsta luĭ... când beam vutca în fesurĭ şi 'n papuciĭ cucoanelor...

Damiean. — Foarte bine; dar' pentru ce sĕ mĕ 'nşĕle?.. de ce sĕ 'şĭ lepede numele tătâni-sĕŭ?.. de ce sĕ facĕ datoriĭ ca un boĭer mare?.. Auḑĭ!.. *monsĭu* Rosmarinovicĭ şi nu Dămiean!.. asta, frate, nu 'ĭ-oĭŭ erta-o nicĭ o dată... Cine se ruşinează de numele tătâni-sĕŭ, nu merită sĕ fie nicĭ om!.. De-aceea 'l-am lăsat şi eŭ pe mânile comisarilor... doar' i s'a maĭ linişti sângele şĕḑênd câtă-va vreme la rĕcoare.

Gângu. — Auḑ?.. sĕ se 'npuşte?.. maĭ ştiĭ ce?.. Ea!.. se poate... Tinerilor de astăḑĭ nu le prea sufli 'n borş...

Damiean. — Ce vorbeştĭ, surdule, de împuşcat?.. El!.. Iorgu!.. Ba sĕ ferească Dumneḑĕŭ!.. Auḑĭ?.. Gugulea moşuluĭ!.. sĕ'l ferească Dumneḑĕŭ!

(Se preumblă turburat.)

Un ţeran. — Cucoane Enaki, s'aude o poştă.

Damiean. — Cine sĕ fie?

Kĭulafoglu, — (în culise) *Ma staso* Zoiţa, *psihi mu,* se vino si eŭ, çe fuzi asa ĭute? ca o capriţa?

Damiean. — Îĭ comisul Agamemnon...

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, **Zoiţa, Kĭulafoglu** (urmărit de un slujitor ce 'ĭ ţine cĭubucul.)

Kĭulafoglu. — E! *natos* si veru Enaki! *Ma* cum de te intilnesco aiçe?

Damiean. — Da d-ta, *arhon* comise, de ùnde şi pĕnă unde?.. Eaca şi cucoana Zoiţa!.. Sĕrut mânile, cucoană Zoiţă.

Kĭulafoglu. — *Ego* sinto ispravnicos *telos panton!*.. cu mila luĭ Dimneḑeŭ m'am facuto ispravnicos la ţinutul açesta; *ke* acum vin de la Iasi ca se mi suĭŭ pe scauno ispravniçieĭ!.. Am munat tatareste... Adeca chind ḑic tatareste, *eţi* vine vorba, *dioti* caiĭ de poţta nu mergo niçĭ ca vintul, niçĭ ca ghindul, *ma* ca... nu stiŭ çe... Dezĭaba suruziĭ... *dos tu ke dos tu* cu harapnico! dimĭalor din pas nu ese... din priçina *ke* nu stiŭ care filosofos a ḑiso: inçet merzĭ, maĭ

departe azunzi!.. Se vede che açel filosofos nu se facuse niçĭ o data ispravnicos... ha, ha, ha!.. *Ma* se nu spuneţĭ, ma rogo, che am rîso de poţte, pentru che ma cam temo de chihai...

Damiean. — N'aĭ frică, *arhon* comise... La noĭ ce întră pe-o ureche, ese pe alta.

Kiulafoglu. — Nu de alta, *file, ma* fiind che sinto ispravnicos... inţalezĭ?.. Chind nu eram in sluzba, avem tota voe se racnesco... si racnem chit septe, *dioti* eram patriotis. *Patrida* frate!.. alt cuvint nu 'mĭ esa din gura... *omos tora*... inţalezĭ!

Damiean. — Da cum nu?.. lupul când vrea sĕ se apropie de turmă, latră ca cânii pĕn' ce prinde oaĭea.

Kiulafoglu. — Sss!.. *sas parakalo,* frate... nu veḑĭ che sinto ispravnicos?.. *ma* se lasemo asta... Spune'mĭ unde ma gasesco, si cum se façe de te intilnesco aiçi lingă poţta, in mizloco drumuluĭ?

Damiean. — Aicĭ sûntem la moşiea luĭ Gângu, unde am venit de vr'o douĕ ḑile ca sĕ sĕrbăm ḑiua Marghĭoliţiĭ.

Kiulafoglu. — *Pios?*.. Ghingos?

Damiean. — Nu 'l cunoştĭ?.. Eată 'l.

Kiulafoglu. — (cu un aer de protecţie) A! *Arhon* Ghingos, mi pare bine, mi pare bine...

Gângu. — Câte fălcĭ?.. numaĭ patru sute.

Kiulafoglu. — (luĭ Damiean, încet) Se vede che are podagra la urechi, *arhon* Ghingos? (ride.)

Damiean. — Norocire pentru dênsul că n'aude toate dobitociile ce ḑic uniĭ şi alţiĭ.

Zoiţa. — Frate, d-ta staĭ la vorbă şi bĭata cucoana Gahiţă ne-aşteaptă 'n trăsură.

Kiulafoglu. — Las'o se astepte.

Damiean. — Ce ḑicĭ, cucoană Zoiţă?.. Gahiţa'ĭ cu dumneavoastră?

Kĭulafoglu. — *Neski*, fraţico . . . *I* cocona Gahiţa ne-a rugato, chind ne-am pornito de la Iasi, ca s'o luam cu noĭ, *ke* s'o aduçem inapoĭ la casa dimisale. . . *Ma* çe nebuna *kira!* . . A! . . *me sinhorese* . . . uĭtasem che 'ţĭ este nepoţica . . . ha, ha, ha . . .

Damiean. — Lasă şaga, *arhon* comise, că mĕ supĕr.

Kĭulafoglu. — Çe berbanto! Se ne insale, si pe Zoiţa, si pe mine, si pe d-ta, si pe toţĭ! . . *Ti puskis! Ma pes mu*, çe aĭ maĭ facuto cu el? . . 'l-aĭ scoso de la adzie? . .

Damiean. — Ba nicĭ n'am gândit.

(Se aude în culisa dreaptă trimbiţe şi o dobă)

Kĭulafoglu. — Çe este asta? nu vine oare vre-o urdie de Turçĭ?

Damiean. — Nu te teme . . . Se vede că tot îţĭ aducĭ aminte de la Sculenĭ?

Kĭulafoglu. — *Katergari!* . . ha, ha, ha.

SCENA IX.

Ceĭ de'nainte, **Iorgu** şi **Şvabe** (întră prin dreapta întovărăşiţĭ de doĭ oamenĭ îmbrăcaţĭ ca şarlatanĭ, din care unul sună din trimbiţă şi cel-l-alt d'intr'o dobă. Schwabe este în costum de acrobat.)

Iorgu. — (în parte) Valeŭ? . . moşu-meŭ aicĭ! . . am păţit-o . . .

Kĭulafoglu. — Çe *kabazliki* asta, *arhon* Enaki?

Damiean. — Aşteaptă că 'ĭ videa. (luĭ Iorgu) Domnule, am auḑit că vreĭ să ne-arăţĭ nişte lucrurĭ de pe ceea lume.

Iorgu. — (în parte) Nu mĕ cunoaşte . . . curaj! (tare) Oamenĭ bunĭ! (în parte) Ce dracu! par' că 'şĭ-aŭ dat cuvênt cu toţiĭ . . . Eaca şi Gângu, şi Kĭulafoglu, şi

Zoiţa... numaĭ Gahiţa lipseşte, din norocire. (tare) Creştinĭ blagosloviţĭ!..

Damiean. — (în parte) Curios glas!

Iorgu. — (suindu-se pe o laiţă) Oamenĭ bunĭ! boĭerĭ, ţĕranĭ, ţiganĭ, jidanĭ!.. Gătiţi-vĕ urechile şi ochiĭ, că o s'audiţĭ şi sĕ vedeţĭ lucrurĭ care n'aŭ vĕdut neam de neamul vostru!.. Eŭ sûnt vestitul *Cocus Mocus imperator*, care am încungĭurat pămêntul ş'am trecut peste nouĕ mărĭ şi peste nouĕ ţĕrĭ.

Damiean. — Chĭar ca Fĕt-frumos din poveste.

Iorgu. — Tocmaĭ!.. Eŭ ştiŭ toate descântecele de dragoste şi de diochet, şi pot prooroci viitorĭul!.. Am descântat în Iaşĭ şi în Bucureştĭ câte-va cucoane de sluţenie, şi le-aŭ trecut... Am descântat de dragoste uneĭ babe de 60 de anĭ, şi peste 5 minute aŭ vĕdut viind pe ĭubitul eĭ călare pe prăjină... prăjina însă era de aur!.. Am descântat câţĭ-va patrioţĭ de tĕlhărăşug... (în parte) şi tot tĕlharĭ aŭ rĕmas!..

Kĭulafoglu. — Bre, bre, bre! çe mora stricata!

Damiean. — Audĭ, măĭ Gângule?

Gângu. — Ce sĕ fie, franţuz?., ba 'ĭ neamţ.

Iorgu. — Am descântat...

Damiean. — N'audĭ, domnule, nu ştiĭ sĕ descânţĭ şi de lehăit?

Iorgu. — Am descântat şi de lehăit pe oare-cine care poartă mincĭunĭ prin casele oamenilor, rĕstălmăcind toate lucrurile în rĕŭ, şi 'ĭ-aŭ crescut 70 de puşchineţe pe limbă. Dar' toate aceste nu 's nimică, oamenĭ bunĭ!.. ştiinţa mea cea mare stă în proorociĭ.

Damiean. — Lasă, domnule, proorociile maĭ pe urmă... Arată-ne acu ce-aĭ sĕ ne-arăţĭ... Nu ne trece vremea cu vorbe.

Iorgu. — Foarte bine. (arătând pe Schwabe) Vĕ arăt acum un om sĕlbatic din codriĭ Americeĭ, care-aŭ ve-

nit în not prin Ocean pĕn' în Europa... El îĭ ficĭorul împĕratuluĭ Ghildiririm Kleaf-kleaf! ş'aŭ fugit din palatul tătâni-sĕŭ, pentru ca sĕ vie sĕ facĕ voĭajurĭ prin Moldova... fiind că auḑise că 'ĭ o ţară foarte poznaşă... adică, o ţară unde se fac multe pozne... Acest tênĕr şi interesant străin are o mare procopsală, căcĭ aŭ fost crescut în Academia Azbucovnĭană, unde p'intre multe altele aŭ învĕţat a sĕ da de-a tumba, a sĕ acăţa pe frânghiĭ, şi a rîdica miĭ de ocă de fer în mânĭ...

Damiean. — Frumoasă poveste, dar' mare mincĭună!

Iorgu. — El se hrăneşte numaĭ cu jăratic, şi bea numaĭ smoală clocotită!.. În ţara luĭ doctoriĭ aŭ hotărît că acest soĭŭ de hrană prelungeşte vieaţa, şi că înputerniceşte vinele întocmaĭ ca apa rĕce. Eată, spre pildă, tênĕrul Ghildiririm Kleaf-kleaf!.. el aŭ dobîndit o putere atât de mare... în cât acum poate se ĭee turnul Trisfetitilor în spinare, şi sĕ fugă cu el pĕn' la Hîrlĕŭ...

Damiean. — Îşĭ bate gĭoc de noĭ şonţul! (tare) Ean aşteaptă, domnule... De vreme ce ḑicĭ că sĕlbaticul mănâncă foc... sĕ 'l videm şi noĭ... (către un ţeran) Dute, măĭ, în crâşmă de adă un tăcĭune aprins.

Iorgu. — (în parte) Aŭ păţit-o neamţul!.. (tare) Îĭ de prisos sĕ maĭ aducĕ foc, pentru că sĕlbaticul îĭ sătul... Ţi'ĭ foame Americanule?

Şvabe. — *Ia.*

Iorgu. — Auḑiţĭ că nu?.. nu 'ĭ e foame. Ţi'ĭ sete?

Şvabe. — *O ia.*

Iorgu. — Nicĭ sete.

Damiean. — Ean sĕ'ţĭ spun, măĭ neamţule... după cât înţĕleg, tu vreĭ sĕ ne 'nşelĭ... Orĭ începe comediea şi lasă vorba, orĭ îţĭ trag o bătaĭe de cele sfinte.

Iorgu. — (în parte) Ar avea haz sĕ ĭeŭ un *kaftan* ... tare) De vreme ce 'ĭ treaba pe cĭomag... apoĭ încep îndată. (către trimbiţaş şi toboşer) Cântaţĭ uvertura.

(Trimbiţaşul şi doboşerul sun din instrumentele lor.)

Damiean. — Destul, că ne-aţĭ asurdit.

Iorgu. — Se vede că nu vĕ plac concerturile?.. fie!.. tăceţĭ, măĭ. Acum înalta nobleţă şi onorabilul public sûnt poftiţĭ a şĕdea, căcĭ comedia are sĕ înceapĕ ... Vestite Ghildiririm Kleaf-kleaf!.. *ein*, *zwei*, *drei* ... marş...

(Schwabe face *Braçele de fer.*)

Iorgu. — Vĕ rog, domnilor, sĕ însĕmnaţĭ puterea vinelor prin care sĕlbaticul se pune în posiţie orisontală... Această ecserciţie se numeşte *Braçele de fer*, saŭ spèndurătoarea... Cine din d-voastră doreşte a sĕ spêndura... este rugat a sĕ grăbi, pentru că o sĕ trecem la *Rotirea de moarte.*

Damiean. — Ce dicĭ, măĭ Gângule?.. aĭ gust sĕ te spêndurĭ?

Gângu. — Ean nu vorbi de-aeste, măĭ Enaki... Fă'ţĭ cruce maĭ bine.

(Schwabe face *Rotirea de moarte.*)

Iorgu. — Eata *Rotirea de moarte!*.. Această ecserciţie primejdioasă aŭ atras laudele tuturor capitaliilor din lume, (în parte) pe unde n'am trecut!.. Bravo, bravo americanule!.. Domnilor, vĕ poftesc sĕ bateţĭ în palme. (toţĭ bat în palme.)

(Schwabe face *Piciorul de fer.*)

Iorgu. — Ecserciţiea aceasta este numită *Piciorul de fer*... Toată puterea stă în vîrful călcâĭuluĭ... Vestitul Ghildiririm Kleaf-kleaf va rîdica deosebite greutăţĭ, precum şi un boŭ de câţĭ-va viţeĭ... Nu cumva aveţĭ, domnilor, o asemine vită la îndĕmână?

Kĭulafoglu. — Ha, ha, ha... *isos* che socoţĭ, *anoite*, che purtam zirezĭ de boĭ *ist to* buzunari?

Iorgu. — În locul bouluĭ, dacă vreĭ, te poate rîdica pe d-ta.

Kĭulafoglu. — Du-te *is to diavolo, puski!*

(La finele acestuĭ eserciţiŭ se aude vocea Gahiţeĭ.)

Gahiţa. — (în culise) *Monsĭu* Agamemnon, *monsĭu* Kĭulafoglu.

Iorgu. — Ce-am audit? glasul Gahiţeĭ!

Damiean. — Îra! Bĭata cucoana Gahiţa!.. aţĭ uĭtat-o 'n trăsură... Haĭdeţĭ s'o aducem aicĭ.

(Toţĭ se duc în fund, înaintea Gahiţeĭ.)

Iorgu. — (încet luĭ Schwabe) Aĭ audit ceva, neamţule?

Şvabe. — *Ia!..* am audit un glas care m'a petruns *in das Herz.*

Iorgu. — Norocul s'apropie de tine, măĭ şonţule... fugĭ de te-ascunde.

Şvabe. — *Ich verstehe nicht.*

Iorgu. — Gahiţa *von* Rosmarinovicĭ vine aicĭ.

Şvabe. — *Mein Got!*

Iorgu. — Fugĭ degrabă sĕ nu te vadĕ, că de te-a cunoaşte sûntem prăpădiţĭ.

Şvabe. — (alergând în crâşmă) *Sapperment! noch ein mahl!.. fort...*

SCENA X.

Ceĭ de'nainte, Gahiţa (viind din fund.)

Gahiţa. — Frumoasă politică... *Monsĭu* Agamemnon... Bravo... vĕ duceţĭ şi mĕ lăsaţĭ în mijlocul drumuluĭ, de vĕ aştept un ceas.

Kĭulafoglu. — Nu 'ĭ vina nostra *kera mu... Ma* a luĭ *arhon* Enaki, care ne-a ţinuto cu de-asila.

Gahiţa. — (vĕḑênd pe pitarul Enachi, coboară ochiĭ) Cuconu Enaki!..

Damiean. — Nu'ţĭ coborî ochiĭ, dragă cucoană... cele ce-aŭ fost s'aŭ trecut.

Kĭulafoglu. — *Omos* bine che aĭ venit si d-ta, cocona Gahiţa, ca se veḑĭ omul açel selbatico, care façe o mulţime de *kabazlikia*.

Gahiţa. — Ce om sĕlbatic?

Kĭulafoglu. — *Ma pu ine*, bre?

Damiean. — Ba că ḑĕŭ, unde 'ĭ?.. ce s'o făcut?

Iorgu. — Nu vĕ îngrijiţĭ de el c'a veni acuşĭ... S'o dus sĕ'şĭ rĕcorească gâtul c'o stacană de smoală.

Kĭulafoglu. — *Lipon*, çe maĭ sidem aiçe?.. *as pame* si noĭ, se ne recorimo...

Iorgu. — Maĭ staţĭ că încă n'am sfêrşit comediea... Acum aŭ sĕ înceapĕ prooróciile... Cine vrea din d-voastră sĕ 'ĭ spun trecutul şi viitorĭul?.. Eŭ vestitu! *Cocus Mocus imperator*, am proorocit de mult că are sĕ vie o vreme unde oameniĭ aŭ sĕ meargĕ pe brâncĭ, şi slavă Domnuluĭ!.. aḑĭ videm mulţĭ culbecĭ cu feçe de om. Am proorocit ear' că vênḑĕtoriĭ aŭ sĕ fie schimbaţĭ în măgarĭ, şi Moldoveniĭ în... jidanĭ!.. Am proorocit unuĭ însurăţel că femeea luĭ...

Kĭulafoglu. — (mânios) Cum îndreznesti *katergari*, se vorbesti de surăţeĭ *me katigoria*?.. Nu stiĭ che si eŭ sinto suraţelos?

Iorgu. — Ba eştĭ sur cum se cade, nu surăţel.

Kĭulafoglu. — *Ghidi puski*... Moĭ sluzitori, umfla la dinsu.

Damiean. — Ean lasă'l, *arhon* comise, sĕ sfêrşască... (luĭ Iorgu) Ḑiceaĭ, domnişorule, că ştiĭ sĕ spuĭ toate lucrurile trecute şi viitoare?.. Spune'mĭ dar mie, unde se găseşte acum Iorgu, nepotul meŭ?

Iorgu. — El se află aicĭ în sat.

Damiean. — Minciunĭ spuĭ, şonţule, că'ĭ la Iaşĭ închis la agie... Auḑĭ cum le croeşte!

Iorgu. — Eĭ; puĭ rĕmăşag că eŭ, vestitul *Cocus Mocus imperator*, îţĭ aduc pe Iorgu aicĭ pĕn' într'un şfert de ceas?

Damiean. — De la Iaşĭ în 15 minute?.. cale de 5 poştĭ?

Kiulafoglu. — Cu caiĭ de poţta de-acum, çe nu se pote!

Iorgu. — Însă, dacă m'oĭŭ ţinea de cuvênt, d-ta sĕ'l erţĭ pe Iorgu şi sĕ'ĭ plăteştĭ toate datoriile...

Damiean. — Ear' de nu?

Iorgu. — Sĕ mĕ facĭ chisăliţă de bătaĭe.

Gahiţa. — Mĕ mir, *mon cher arhon* pitar, cum de staĭ ca un prost de'l ascultĭ?.. Nu veḑĭ că domnişorul vrea sĕ ne ĭee în rîs cu minunile d-sale?.. D-luĭ socoate poate că nicĭ unul din noĭ n'aŭ făcut voĭajurĭ.

Iorgu. — Ştiŭ d'inprotivă, cucoană Gahiţă, că d-ta aĭ fost la Cernăuţĭ.

Gahiţa. — Cine 'ţĭ-o spus-o?

Iorgu. — (apropiindu-se de Gahiţa, încet) Baronul *von Kleine Schwabe*.

Gahiţa. — *Oh ciel!* îl cunoştĭ?

Iorgu. — Pe cine nu cunosc eŭ?

Gahiţa. — Oare... nu 'l-aĭ putea şi pe dênsul aduce de la Cernăuţĭ... tot în 15 minute?

Iorgu. — Şi maĭ degrabă, dacă vreĭ.

Gahiţa. — Cum nu? maĭ vîrtos, te poftesc.

Damiean. — (căutând la ornic) Domnule, aŭ trecut ḑece minute!.. îţĭ maĭ rĕmân âncă cincĭ... dacă 'n vremea asta n'a veni Iorgu... te stropşesc.

Iorgu. — Bunătatea d-tale... Staţĭ puçin sĕ 'mĭ fac descânticul. (face semne cabalistice cu băţul) *Cocus Mocus imperator, ein, zvei, drei*... (în parte) Sĕ viĭ, Iorgule, sĕ

mĕ scapĭ de bătaĭe, că de nu 'ĭ veni, îĭ rĕŭ de pelea mea.

Damiean. — Şfertul o trecut... Unde 'ĭ Iorgu, şonţule?

Iorgu. — Acuşĭ trebuĭe sĕ vie.

Damiean. — Pe dênsul băeţĭ... învĕţaţi'l sĕ 'şĭ maĭ batĕ gĭoc de creştinĭ.

(Toţĭ se răped spre Iorgu.)

Iorgu. — Ho ţară! sĕ 'mĭ sfêrşesc descânticul... *Marş pantalon, ein Cocus, zvei Mocus, drei imperator*... (în parte) Marş şi tu Iorgule, că atât îĭ scăparea ta. (tare) *Marş pantalon*... (fuge ĭute p' intre oamenĭ, de întră în crâşmă şi închide uşa după el.)

Damiean. — Nu 'l scăpaţĭ, flăcăĭ; stricaţĭ uşa, şi mi 'l aduceţĭ aicĭ, ca sĕ 'ĭ daŭ un pantalon pe spinare.

(Câţĭ-va ţeranĭ se încerc sĕ deschidĕ uşa.)

Kiulafoglu. — (furios) Aĭ vaḑuto *maskaraliki!* se ne rida un sonţi pe toţĭ, si maĭ ales pe mine care sinto coscoze ispravnicos!.. prindeţi'l, moĭ.

Gahiţa. — (furioasă) *Infame charlatan!* sĕ mĕ facĕ sĕ cred că 'mĭ aduce pe *Kleine Schwabe!*..

Damiean. — (la ţeranĭ) Da ce dracul!... nu puteţĭ da gĭos o bĭată uşă?.. Ean sĕ 'mĭ pun eŭ umerile... Măĭ Gângule, vin' de ne-agĭută şi tu.

Gângu. — Ce sĕ facĭ?.. sĕ daĭ foc caseĭ?.. Da cum, Doamne eartă-mĕ, sĕ 'mĭ arḑĭ crâşma.

(Uşa se deschide, şi de o dată se înfăçişează Iorgu şi Kleine Schwabe, schimbaţĭ în haĭne civile. Iorgu merge de pică în genunchĭ la moşul sĕŭ şi Schwabe d'înaintea Gahiţeĭ.)

Toţĭ. — Ce minune 'ĭ asta?

Damiean. — Iorgu, aicĭ?

Gahiţa. — *Kleine Schwabe! oh ciel!*

Iorgu. — Aĭ făgăduit sĕ mĕ erţĭ, moşule!..

Şvabe. — *Ah! liebe Gahizen!*

Damiean. — Bre, bre, bre!

Kĭulafoglu. — Bre, bre, bre! çe boţcarie!

Damiean. — (ridicând pe Iorgu) Par' că nu 'ĭ lucru curat... Da spune'mĭ, măĭ băete, cum aĭ scăpat de la agie?.. cum şi când aĭ venit?

Gângu. — Măĭ Enaki, crede şi nu cerceta... Nu veḑĭ că gĭupânu *Mocus* era dracu pe uscat?..

(Toţĭ îşĭ fac cruce, ḑicênd: pĭeĭ drace.)

Kĭulafoglu. — *Fevghe satana... Ma* çe s'a facuto *kir Mocus?*

Un ţeran. — (aducênd costumul vrăjitoruluĭ din crâşmă) Eaca, cucoane... numaĭ pĭelea 'ĭ-o rĕmas.

Zoiţa. — (în parte) Pare-mi-se că nicĭ vrăjitorul nu 'ĭ departe.

Kĭulafoglu. — *Na scaso an den ıtan Skaraoţki!..* Zoiţa, Zoiţa... vin' linga mine, si nu te umfla o *diavolos* cornoratos.

Iorgu. — (în parte) Ba că chĭar!.. scapă de unul şi dă peste altul... (tare) Nu vĕ maĭ spărieţĭ de geaba... Maĭ bine haĭdeţĭ cu toţiĭ sĕ sĕrbăm ḑiua astă fericită în care un copil nebun aŭ câştigat ear' ertăcĭunea şi dragostea moşuluĭ sĕŭ... (către Gângu) Unde mi'ĭ logodnica, cucoane Gângule?

Gângu. — Acasă... caută 'n cărţĭ.

Iorgu. — Prietinilor!.. vĕ poftesc peste triĭ ḑile la nunta me cu duduca Marghĭoliţa, fiĭca sulgerĭuluĭ Gângu.

Gângu. — Ura!.. strigaţĭ ura, măĭ!

Ţeraniĭ — Ura!

Gahiţa — Tot o dată, domnilor, vĕ poftesc şi eŭ la nunta me cu d-luĭ baronul *von Kleine Schwabe.*

Gângu. — Îra!

Ţeraniĭ. — Îra!

Damiean. — Dec!.. da aista de unde-o eşit?

Iorgu. — (încet moşuluĭ seŭ) 'Ţĭ-oĭŭ spune maĭ pe urmă...

Şvabe. — *Liebe Gahizen! du biest meine lieben!*

Gahiţa. — *Pour toujours?*

Şvabe. — *Tuşur!*

Iorgu. — (încet Gahiţeĭ) Vrea sĕ ḑicĕ noĭ sûntem cfit de-acum?

Gahiţa. — (furioasă) *Monstre!*

Gângu. — Măĭ, Enaki!.. ştiĭ ce?.. De vreme ce Iorgu tĕŭ s'o îndreptat pe calea adevĕruluĭ, haĭ sĕ tragem o horă cu toţiĭ.

Damiean. — Mări bine ḑicĭ, surdule... Unde 's scripcariĭ?.. Eată'ĭ... Ean ascultaţĭ, dancilor... sĕ 'mĭ cântaţĭ o horă de cele bĕtrâneştĭ, cum le plăcea părinţilor noştri.

(Scripcariĭ cânt hora. Damiean. Gângu, Zoiţa, prieteniĭ şi ţeraniĭ se prind la joc.)

Damiean. — Măĭ, Iorgule!.. da tu nu viĭ sĕ jocĭ? Tot nu 'ţĭ plac obiceĭurile noastre?

Iorgu. — Ba acum îmĭ sûnt dragĭ... Acum ştiŭ sĕ preţuesc bunătăţile care ne-aŭ rĕmas de la strămoşĭ, şi sĕ dee Domnul sĕ le păstrăm tot de-a una, pentru ca sĕ rĕmânem tot Românĭ, şi sĕ ne fie dragă ţara noastră!.. (se prinde în horă.)

Toţĭ. — Ura!.. sĕ trăească Moldova!

(Toţĭ joc hora, afară de Kĭulafoglu care trage cĭubuc de o parte, Gahiţa şi Kleine Schwabe joc valţul împregĭurul horeĭ.)

Cor final.

Sûnt Român şi tot Român
Eŭ în vecĭ voĭŭ sĕ remân!
Ţéra nóstră sĕ trăească
Şi 'n vecĭ steoa sĕ 'ĭ lucească!

(Cortina cade.)

CREDITORII

PERSOANE:	ACTORĬ:
Alecu Verişanu, actor	D-nul *Luchiean.*
D-la Aglae, actriţă	D-na *Masse.*
Tachi Jăvrescu	D-nul *Greceanu.*
Un croitor francez.	» *Poni.*
Un cibotar neamţ	» *Teodorini.*
Un cofetar grec	» *Mangirov.*
Un zaraf jidov	» *Apostol.*
Un tutungiŭ armean	» *Handoca.*
Un droşcar lipovan	» *Ivolschi.*
Un fecior.	* * *

CREḌITORII

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

Representată pe Teatrul naţional din Iaşĭ, în beneficiul artiştilor românĭ, la anul 1844.

Scena se petrece în Iaşĭ

Teatrul represintă o odae cu patru uşĭ: două în fund, din care una duce afară, şi alta într'un cabinet; ear' cele-l-alte două, în dreapta şi 'n stânga. O masă în dreapta, pe care sûnt două lumînărĭ stinse, chibriturĭ şi un bust de ipsos; o canape în stânga şi o masă între uşile din fund.

SCENA I.

Alecu. — (ţiind o broşură în mână) Batĕ'l cucu rol, ca greŭ îĭ de 'nvĕţat! .. şi pĕn' desară trebue negreşit sĕ 'l ştiŭ, c'apoĭ daŭ cinstea pe ruşine ... Desară 'ĭ beneficiul Aglăiţeĭ, şi gĭucăm la teatru o tragedie în 5 acte: *Amorul* şi *Eroismul* ... Eŭ am rolul cel maĭ însĕmnat! rol de împĕrat înamorat! .. Am sĕ fiŭ încoronat, cu hlamidă îmbrăcat, şi cu sceptru înarmat ... numaĭ de n'aşĭ fi şuerat ... Bre! de când învĕţ

versurĭ de rost m'am făcut şi poet!.. Încalte de 'mĭ-ar aduce vr'un folos poesiea! de m'ar plăti de creditorĭ... de m'ar scăpa de-aceste lighioĭ înfricoşate ce m'alungă ḑi şi noapte cu socotelele încărcate!.. Eŭ mĕ mir de ce Dumneḑĕŭ aŭ zidit treĭ dihăniĭ în lume?.. muştele, ţinţariĭ şi creditoriĭ!.. şi mĕ mir âncă maĭ mult, de ce oameniĭ care-aŭ aflat chipurĭ de a sĕ desbăra de muşte şi de ţinţarĭ, nu caută vr'un mijloc de-a stêrpi şi creditoriĭ de pe faça pămêntuluĭ. Dac'aşĭ fi un împĕrat, aşĭ da poroncă sĕ le frigĕ ochiĭ la toţĭ... cu toate că şi fără asta eĭ ne încarcă tot cu ochiĭ închişĭ... Însă apropo de împĕrat, ean sĕ'mĭ cerc rolul de pe desară.

(Declamă, cetind în broşură.)

«Ce'mĭ folosesce vĭeaţa, şi tronul, şi puterea,
Când, vaĭ! în al meŭ suflet s'a încuĭbat durerea?
Eŭ sûnt puternic, mare; sûnt Domn, sûnt Împĕrat!
Popórele se 'nchină la glasu'mĭ adorat.
Cu un cuvênt din gură'mĭ... pot sĕ restorn o lume,
Şi, amar mie! tremur... eŭ, tremur la un nume!
Dar' acel nume gingaş, sânt, dulce, ângeresc,
E a fiinţeĭ blânde pe care o ĭubesc!

(Întinḑênd braçele spre figura cea de ipsos.)

O! tu, necunoscută şi mult frumósă flóre!
Tu ce trăescĭ departe de raḑele-ărḑĕtóre
Care 'ncunună fruntea eroilor slăbiţĭ...»

(vorbit) Ce fel? slăbiţĭ?.. A! slăviţĭ... A draculuĭ buche!..

«Care 'ncunună fruntea eroilor slăviţĭ;
Pentr'o singură raḑă din ochi'ţĭ mult ĭubiţĭ,
Pentr'o zimbire dulce, ş'o dulce mângâere,
Aşĭ da şi tron, şi sceptru, şi vĭeaţă şi putere.
Vină! l'a ta poroncă eŭ voĭŭ sĕ mĕ supun,
Eŭ voĭŭ pe a ta frunte coróna sĕ depun!»

(Pune chitiea luĭ pe capul bustuluĭ.)

SCENA II.

Alecu, Aglae (intrând pe uşa din fund.)

Aglae. — Ha, ha, ha . . . Bravo, bravo! Desară publicul are sĕ te turtească sub coroane de florĭ.

Alecu. — Tu eştĭ, Aglăiţă?

Aglae. — Eŭ şi cu mine, puĭule... Am venit ca sĕ facem o repetiţie împreună.

Alecu. — Bine-aĭ făcut, pentru că desară are sĕ se hotărască soarta noastră d'inaintea unuĭ public întreg.

Aglae. — Desară aŭ sĕ ploae coroane şi bucheturĭ cu răvaşe de amor . . . pline de ah mor!

Alecu. — Ce ḑicĭ? . . 'Ţĭ-aŭ aruncat vr'o dată cineva vr'o declaraţie în obraz?

Aglae. — Ḑi maĭ bine în ochĭ, că ş'acum mĕ doare cel stâng.

Alecu. — Cum?

Aglae. — Ştiĭ, maĭ dĕunăḑĭ, când am gĭucat comediea cea în treĭ acte? . . La sfêrşitul pieseĭ publicul m'aŭ chĭemat; dar când am eşit, de-o dată nu ştiŭ cine s'apucă şi 'mĭ trânteşte peste ochĭ coşcoge buchet, care maĭ că nu m'aŭ chĭorît.

Alecu. — Vrea poate sĕ ţi'l bage în ochĭ, pentru ca sĕ veḑĭ răvaşul ce era în nuntru.

Aglae. — Aşa se vede... căcĭ în adevĕr, în pomenitul buchet era o declaraţie de amor plină de foc . . . un pîrjol întreg.

Alecu. — Şi . . . nu 'ţĭ-aŭ fript inima? . .

Aglae. — Ba nicĭ măcar nu 'mĭ-aŭ pîrlit-o.

Alecu. — Unde 'ĭ răvaşul?

Aglae. — Eată'l. (citesce) «Frumoasă Melpomenă!»

Alecu. — Bre! ştie şi Mitologia.

Aglae. — De vreme ce 'ĭ bĕtrân, cum sĕ nu cu-

noască vechimea? (citesce) «Frumoasă Melpomenă! De «când te-am vĕḑut, mĕ usuc la focul dragosteĭ pentru «mata. Peptul meŭ s'aŭ prefăcut într'un jăratic ce «mĕ chinueşte peste mĕsură».

Alecu. — Sĕrmanul!

Aglae. — «Scapă-mĕ că mor!.. Sufletul meŭ ar- «de... arde maĭ avan de cât focul cel mare din Să- «rărie. De vreĭ să fiĭ pentru mine ca o tulumbă «cerească, eŭ sûnt gata a face toate jertfele... toate! «pentru mata, scumpa mea Afrodită».

Alecu. — Trebue sĕ fie vr'un pojarnic.

Aglae. — Iscălit: *Take Jăvrescu.* Îl cunoştĭ?

Alecu. — Ba m'aŭ ferit Dumneḑĕŭ! Dar' tu?

Aglae. — Astăḑĭ când am eşit de la repetiţie... un soĭŭ de provinçial, ca de vr'o cincĭ ḑĕcĭ de anĭ, s'aŭ apropiet de mine şi 'mĭ-aŭ pomenit de buchet şi de răvaş.

Alecu. — Tocmaĭ el a fi fost, Jăvrescu.

Aglae. — Tocmaĭ, dar. Pe urmă 'mĭ-aŭ cerut voe, ca sĕ vie sĕ 'mĭ facĕ visită, şi eŭ 'l-am poftit desară aicĭ; ha, ha, ha...

Alecu. — Cum? La mine?

Aglae. — La tine! 'Ĭ-am spus că şĕd aicĭ... Cum îţĭ pare, sĕ 'l veḑĭ desară că vine, în vreme ce noĭ om fi la teatru!.. şi 'n locul meŭ sĕ găsască?..

Alecu. — Păreţiĭ golĭ?

Aglae. — Ba nu. (arătând bustul de ipsos) Eată persoana care 'l-a priimi şi căriea va putea spune în toată voea jăraticul ce 'ĭ arde inimĭoara... Dar' ean spune'mĭ, îţĭ ştiĭ rolul pe desară?

Alecu. — Maĭ am âncă o scenă de repetat... scena în care te omor.

Aglae. — Haĭ s'o repĕtăm împreună.

Alecu. — Haĭde... însă n'am pumnar, şi nu ştiŭ cu ce sĕ te îngĭunghiĭŭ.

Aglae. — Ţine evantaĭlul meŭ.
Alecu. — Dar' coronă?
Aglae. — Pune capela mea . . .(ĭĭ aşeadă, riḑênd, capela pe cap) Par' că eştĭ un muţunaki.
Alecu. — (riḑênd) Ar avea haz sĕ mĕ înfăçoşez aşa desară pe scenă. Pune-te la locul tĕŭ şi te fă că eştĭ nevinovată . . . dăcă poţĭ.
Aglae. — Ce fel, dacă pot? . . Nu 'mĭ spuĭ că eştĭ isteţ, sĕ te cred?
Alecu. — Crede şi nu cerceta.

Alecu, (viind din fund, declamă.)

«Ascultă-mĕ, copilă! Un împĕrat ce ţine
A lumiĭ sórtă 'n mână... acum, tremurând, vine
Sĕ 'nduplece-al tĕŭ suflet, sĕ cérĕ mila ta!»

Aglae. — (riḑênd) Vreĭ pomană? na'ţĭ un fifirig.
Alecu. — Ean lasă şaga acu, soro . . .

«Eŭ te ĭubesc, copilă. Ah! nu te 'nspăĭmânta
D'acest cuvênt, vaĭ mie! Numaĭ Dumneḑeŭ póte
Durerea sĕ mĕsóre şi lacrimile tóte,
Ce simte al meŭ suflet, ce ochi'mĭ aŭ vĕrsat
De când amorul aprig în sinu'mĭ a intrat!
Dar; te ĭubesc şi sufĕr! Nu te 'ndura copilă . . .
Eştĭ ânger, şi ca ânger tu trebuĭ sĕ aĭ milă.

Aglae.

Glasul slăvireĭ tale, măreţe Domnitor,
În inima 'mĭ aduce cutremur şi *fuior*,»

Alecu. — Ce fel? fuĭor?
Aglae. — Vream sĕ ḑic fior . . . Mi s'o încâlcit limba.

«Eŭ sûnt o bĭată fată, o tristă orfelină
Crescută prea departe de-a tronuluĭ lumină.
Sceptrul nu se cuvine sĕ 'ncarce mâna me,
Şi pentru a me frunte corona e prea gre.»

Ĭe sama sĕ nu 'mĭ boţĕştĭ capela.

Alecu.

«Tu mĕ urĕscĭ pe mine! Ah! altă nu'mĭ remâne
De cât sĕ caut mórtea . . .

Aglae.

Nu te urĕsc, stăpâne.
Eŭ îţĭ slăvesc puterea . . . mĕ 'nchin în prejma ta.
Cad în genunchĭ şi tremur . . .

Alecu.

De-a'ĭ vrea a m'asculta,
De-a'ĭ vrea sĕ curmĭ durerea ce inima 'mĭ apasă,
M'aşĭ face eŭ supusul şi tu împĕrătească;
Lumea, întréga lume, când eĭ te-aşĭ arăta,
Uĭmită, la picĭoare'ţĭ îngenuncheta-ar sta.
Tacĭ însă? . . O idee în minte-acum îmĭ vine . . .
Orĭ tu ĭubescĭ pe altul, orĭ mĕ urĕscĭ pe mine!

Aglae (cu spaĭmă.)

Nu te urĕsc, stăpâne . . .

Alecu.

Pe altul dar' ĭubescĭ?
A! înţeleg acum de ce tu nu primescĭ
Nicĭ sceptru, nicĭ coronă . . . A! sceptrul ţi se pare
Prea greŭ, şi pentru tine corona me prea mare?
Dar' scĭĭ, nenorocito! că pot cu un cuvênt
Sĕ fac, de viŭ sĕ intre ĭubitu'ţĭ în mormênt?

Aglae (îngenunchind)

Fiĭ milostiv, stăpâne, pentru o bĭată fată.

Alecu.

Pe cine ĭubescĭ? . . spune!

Aglae.

Nu!

Alecu.

Spune!

Aglae.

Nicĭ o dată!

(Cântând.)

De miʼĭ pune
Pe-un cărbune,
Ibovnicul nu ʼţĭ-oĭŭ spune.

Alecu (făcênd că o înjunghie.)

Morĭ, morĭ dar, ticălósă!

Aglae.

Ah!

Adă'mĭ un scaun sĕ cad moartă. (Alecu'ĭ aduce un fotoliŭ).

Pentr' al meŭ amor
E dulce sĕ 'mĭ daŭ vĭeaţa, e dulce ca sĕ mor!

Parapanghelos.... De-acum ḑi sĕ 'mĭ tragĕ clopotele... Am murit? (se face că 'şĭ dă sufletul.)

Alecu.

Ce-am făcut? Ce vĕd? sînge!.. Blestem! ea mórtă, mórtă!
Şi eŭ 'ĭ-am răpit vieaţa... O! ticălósă sórtă!
Ce furie mult cruntă înpins-a braçul meŭ?
Turbezĭ; inima'mĭ arde... Mórte, ah, mórte vreŭ!

(Aceste patru versurĭ, Alecu le declamă, umblând ca un nebun pe scenă şi apropiindu-se de uşa din fund cu evantaĭlul ridicat. Tocmaĭ atuncĭ intră jidovul zaraf, şi găsindu-se façă 'n façă cu Alecu, se sparie de el şi fuge îndĕrât, strigând Ghevalt. Alecu ride.)

Aglae. — (sărind de pe fotoliŭ) Ce este?

Alecu. — Lifta de zaraf s'aŭ spăriet de mine ş'aŭ fugit, par' că 'l-aŭ umflat năbădaĭca... ha, ha, ha...

Aglae. — Audĭ Ĭuda? Poate că venea sĕ 'ţĭ cearĕ parale?

Alecu. — D'apoĭ ce altă?.. Unde face visită degeaba vr'un zaraf? Acestuĭa sûnt dator vr'o treĭ-ḑecĭ de galbinĭ, cu procent de 500 la sută pe an.

Aglae. — Şi aĭ de gând sĕ 'ĭ plăteştĭ vr'o dată?

Alecu. — Cât se póte maĭ târḑiŭ... Cu tóte acestе însă visita luĭ mĕ umple de groază, pentru că 'mĭ vesteşte visitele tuturor creditorilor meĭ... şi 's cam mulţĭ, slavă Domnuluĭ!.. Creditoriĭ sûnt ca locustele... când vîne unul, vin sute şi miĭ.

Aglae. — De ce 'ĭ primeştĭ?

Alecu. — Da unde 'ĭ primesc, mânca'ĭ-ar moliile!.. De câte orĭ m'am închis în casă, pentru ca sĕ scap de eĭ... De câte orí am dormit pe aĭurea... De câte orĭ 'ĭ-am dat afară!.. În sfêrşit astăḑí 'mĭ-aŭ scris doĭ din ceĭ maĭ colţaţĭ, că de nu le-oĭŭ plăti aŭ sĕ mĕ închidĕ.

Aglae. — Sĕ te 'nchidĕ?.. şi tocmaĭ astăḑĭ?.. înaintea benficiuluĭ meŭ!.. Maĭ bine închide'ĭ tu pe dênşiĭ.

Alecu. — Cum nu 'ĭ-aşĭ închide, dac' aşĭ putea?.. La Ocnă 'ĭ-aşĭ trimete.

Aglae. — Ştiĭ ce?.. 'Mĭ-aŭ venit în cap o idee minunată.

Alecu. — Care?

Aglae. — Las' pe mine, că te scap eŭ.

SCENA III.

Alecu, Aglae, croitorul.

Croitorul. — *Bonjour.*
Alecu. — A! *bonjour*, domnule croitor... Eştĭ bine?
Croitorul. — *Très* bine, *merci.*
Alecu. — Madama 'ĭ sănĕtoasă?
Croitorul. — Senatos.
Alecu. — Dar' copilul d-tale ce maĭ face?
Croitorul. — Care?.. Napoleon?.. *Ah! est gaillard!*
Aglae. — (aducênd un scaun) Poftim, domnule...
Croitorul. — *Ah!.. Madame...*
Aglae. — Tragĭ ţigare, domnule?
Croitorul. — *Cigarre?.. merci.*
Alecu. — Ce maĭ novitate spun gazetele franceze?
Croitorul. — Noĭ bătut pe Abdel-Kader.
Alecu. — 'L-aţĭ bătut?.. Bravo! Dar' 'l-aţĭ scărmănat bine?
Croitorul. — *Ui*, bine... schermanat... ha, ha, ha.
Alecu. — Mĕ bucur... socot că de-acum s'a astêmpara...
Croitorul. — *Comment?..* para?.. *Oh! ui;* vrem para. Eac' nota.
Aglae. — A! nota?.. prea frumos! Vreĭ banĭ?
Croitorul. — Vrem.
Aglae. — Cât e numĕrul lor?
Croitorul. — *Comment? de l'or?.. Ah! ui... de l'or.*
Aglae. — Facĭ calamburuŕĭ, domnule?
Croitorul. — Ha, ha, ha...
Aglae. — (în parte) Te-oĭŭ face eŭ acuşĭ de nu'ĭ maĭ rîde. (tare) Poftim de trecĭ în cabinetul ist din dreapta, şi aşteaptă-mĕ puçin că 'ţĭ aduc baniĭ îndată.
Croitorul. — *Vous, madame?*
Aglae. — Dar; eŭ sûnt vara luĭ Alecu.

Croitorul. — (cu galanterie) D-ta un vara formos ca un primavara.

Aglae. — Ce se potriveşte... Poftim în cabinet.

Croitorul. — Poftim. (intră în cabinetul din dreapta. Aglae închide uşa şi ĭea cheĭa.)

Aglae. — Na calambur dacă 'ţĭ place, franţuzule... 'L-am pus platcă pe unul.

Alecu. — Bravo Aglăiţă; eştĭ un ânger.

Aglae. — Un lucru numaĭ mĕ cam îngrijeşte. Tu aĭ numaĭ treĭ odăĭ şi creditorĭ o mulţime. Unde sĕ 'ĭ închidem pe toţĭ?

Alecu. — Totul e sĕ scăpăm de ceĭ maĭ vajnicĭ, măcar pĕnă mânĭ dimineaţă, pentru ca sĕ nu 'mĭ facĕ vr'o şotie înaintea beneficiuluĭ tĕŭ.

Aglae. — De-aceea trebue sĕ 'ĭ primim pe toţĭ.

Alecu. — Ean sĕ 'ĭ vedĭ cum o sĕ curgĕ acum unul după altul ca furnicile.

Aglae. — Las' că le-amŭ gătit noĭ furnicar bun.

Alecu. — Ha, ha, ha... Cât eştĭ de nebună, Aglăiţă!... Îmĭ vine sĕ te sĕrut. (o serută.)

SCENA IV.

Alecu, Aglae, cibotarul.

Cibotarul. — (vĕdênd pe Alecu că serută pe Aglae.) *Sapperment, das ist gut!*

Alecu. — Eată şi *herr Şniţel von Kaiserlik,* cĭubotarĭul care are cinste a sĕ îngriji de picĭoarele mele.

Cibotarul. — *Ia, ia...* Eŭ am *das ehre* sĕ încalţ pe *herr* graf de doĭ anĭ acum, *aber*... parale... *nics...*

Alecu. — Crede, *herr* Şniţele, că prin această aĭ câştigat mult în opiniea mea.

Cibotarul. — Ce folos!.. alt nu cheştigat nimic.

Alecu. — Si asta puçin o socoţĭ *herr Kaiserlik?*

Cibotarul. — *Sehr wenig.*

Alecu. — A! Şniţele dragă! te socoteam un cĭubotar cu ambiţie; dar' văd că m'am înşĕlat... Aĭ obraz de sĕftian.

Cibotarul. — De seftian *oder* glanz, *ist ales einz.* Poftesc plateşt la mine *sechs Paar* cĭubot.

Alecu. — Eĭ bine; 'ţĭ-oĭŭ plătĭ maĭ pe urmă, că n'am sĕ fug.

Cibotarul. — Sĕ fugĭ cu *stiefel* a mele? *Gott bewahr!*

Alecu. — Măĭ neamţule, ĭe sama cu cine vorbeştĭ, c'apoĭ te trimet la berărie.

Cibotarul. — La berarie?.. Am fost acum la berarie.

Alecu. — De-aceea eştĭ cârpit.

Cibotarul. — (mâniindu-se) *Ich nicht* papuc, *ich nicht* cherpit; *verstehen si mein herr? ich bien kaiserliche kœnigliche stiefel meister. Sapperment!* Plateştĭ? orĭ me duc la Agheniţie.

Aglae. — (în parte) S'o înferbêntat berea! (tare) Are dreptate, domnul *Şniţel;* de ce'l năcăjeştĭ degeaba? Nu te mâniea, domnule *Kaiserlik*... nu veḑĭ că Alecu vrea sĕ te supere? Întră maĭ bine în cabinetul ist din stânga şi mĕ aşteaptă acolo vr'un şfert de ceas, c'oĭŭ veni eŭ singură sĕ 'ţĭ plătesc.

Cibotarul. — *A! so? gut, gut.*

Alecu. — (încet Aglăiţeĭ) Ce! vreĭ sĕ 'l închiḑĭ şi pe dênsul?

Aglae. — (asemene) Nu cumva vreĭ sĕ'l lăsăm ca sĕ meargă la Aghenţie? (cătră cibotar) Poftim, domnule *Şniţel,* că eŭ aştept posesorul moşieĭ mele sĕ'mĭ aducĕ câştĭul.

Cibotarul. — *Sehr gut,* (intră în cabinetul din stânga. Aglaea închide uşa şi ĭea cheia.)

Aglae. — 'L-am pus în calup pe cĭubotar.

Alecu. — O! Aglăiţă, Aglăiţă! Dumneḑeŭ trebuea sĕ te facĕ împĕrat, pentru ca sĕ scapĭ lumea de creditorĭ... Acum sûnt sigur că nu m'or maĭ opri pĕnă mânĭ.

Aglae. — Ba, ḑĕŭ, nu prea... că bate nu ştiŭ cine la uşă.

Alecu. — Âncă o lighioae bălţată! Spune'ĭ dragă că dorm. (se culcă pe canape.)

SCENA V.

Alecu, Aglae, tutungiul.

Tutungiul. — (închinându-se) Sarut muna la dumneta.

Aglae. — Ţist... nu face vuet că doarme boĭerĭul... Ce pofteştĭ?

Tutungiul. — Puftim la mine plata pe opt oca tutun.

Aglae. — Doarme boĭerĭul.

Tutungiul. — Aşa, bre! pacate al mef!.. De câte orĭ vin la mine aicĭ, tot doarme!.. bre!

Aglae. — Îĭ zaif.

Tutungiul. — Zaif... nu plateşte; senatos... nu plateşte! asta belea mare!.. Vine, ḑeŭ, la mine sa cânta: Frunḑa verde mêr, pêr, valef pacate al mef!

Aglae. — Eĭ; las' că 'ţĭ-oĭŭ plăti eŭ. Trecĭ maĭ apoĭ.

Tutungiul. — D-ta?.. E! sa fie udaacĭŭ la obraz a d-tale... Sarut muna. (ese)

Alecu (sculându-se şi întinḑênd mânile spre uşă.)

Du-te Agop, alérgă pĕn' te'ĭ preface 'n fum,
Şi tidva'ţĭ în cĭubeĭcă, şi oasele'ţĭ în scrum!

Am scăpat şi de arman! slavă ţie Doamne! Numaĭ cofetarĭŭ 'mĭ maĭ rĕmâne... poate că m'a fi uĭtat pe astădĭ.

SCENA VI.

Alecu, Aglae, cofetarul.

Cofetarul. — Ba nicĭ de cum, *arhonta mu*, cu toate că d-ta m'aĭ uĭtat de tot pe mine.

Alecu. — (Aglăiţeĭ) Nu 'ţĭ spuneam drept Aglăiţo, că creditoriĭ sînt ca locustele?

Cofetarul. — Ḑi maĭ bine că datornicii sînt ca locustele, pentru că mănâncă la cofeturĭ de le prăpădesc, şi la plată nicĭ gândesc.

Alecu. — Dar' cine 'ţĭ-aŭ spus că eŭ n'am de gând sĕ'ţĭ plătesc?... De unde ştiĭ că eŭ alta nu visez, că altă ambiţie n'am de cât sĕ mĕ cfituesc de d-ta?

Cofetarul. — Ce folos că nu se maĭ împlineşte visul şi ambiţiea!

Alecu. — S'a împlini, dragă Zahar-Marojnă, s'a împlini.

Cofetarul. — Te poftesc, cu toate aceste, sĕ se împlinească acum îndată, c'apoĭ, după cum 'ţĭ-am scris adĭ dimineaţă, oĭŭ fi silit sĕ întrebuinţĕz mijloace...

Aglae. — A! se poate sĕ te mâniĭ d-ta *kir* Zaharaki?.. d-ta care eştĭ omul cel maĭ dulce din târgul Iaşuluĭ! şi care trăeştĭ în dulceţurĭ!

Cofetarul. — D-voastră vĕ este a rîde; mie însă nu. Îmĭ plăteştĭ *arhonta mu?*

Aglae. — Nu te-aprinde *kir* Cofetaki. Gândeşte că

eştĭ un om care lucrezĭ îngheçate, şi că nu trebue sĕ te facĭ foc... Una cu alta nu merge.

Cofetarul. — Vĕd că d-voastră vreţĭ sĕ mĕ luaţĭ peste picĭor. Aşa? apoĭ dar ştiŭ eŭ ce 'mĭ rĕmâne de făcut... mĕ duc.

Aglae. — Aşteaptă, sufletul meŭ, nu te bosumfla, că noĭ am şuguit... Alecu vrea sĕ'ţĭ plătească astădĭ.

Cofetarul. — Adevĕrat?

Aglae. — Maĭ aĭ vr'o îndoĭală? El aşteaptă pe moşul sĕŭ ce are sĕ vie acuşĭ.

Cofetarul. — Şi credĭ că 'ĭ-a da ceva?

Aglae. — Cum nu?.. Unde s'aŭ întêlnit vr'o dată moş cu nepot, fără ca nepotul sĕ smulgĕ banĭ de la moş?

Cofetarul. — *Lipon*, pot sĕ maĭ aştept?

Aglae. — Dar; aşteaptă în odaea cea din fund, pentru ca sĕ nu te vadĕ moşul.

Cofetarul. — *Pola kala;* am priceput. (întră în odaea din fund. Aglaea închide uşa şi ĭea cheĭa.)

Aglae. — 'L-am pus la formă şi pe cofetar.

Alecu. — Bravo! Acum sûntem scăpaţĭ de tot; acum putem merge la teatru. Cât sûnt de norocit! îmĭ vine sĕ gĭoc de bucurie.

Aglae. — Ştiĭ că 'i bună idee? Sĕ gĭucăm pe la nasurile creditorilor.

Alecu. — Haĭ sĕ tragem un contradanţ.

Aglae. — Pune-te în façă.

(Alecu şi Aglaea se aşeadă ca pentru contradanţ.)

SCENA VII.

Alecu, Aglae, droşcarul.

Droşcarul. — Coconaş, plateşte la mine *dva* galbine pe droşca.

Alecu. — Bine c'aĭ venit sĕ ne ducĭ la teatru. Aşteaptă-ne afară.

Droşcarul. — *Haraşo.* (ese.)

(Orhestra cântă contradanţul. Alecu şi Aglaea joc.)

Croitorul. — (bătênd la uşă) *Ouvrez!*

Cibotarul. — (asemene) *Machen si auf!*

Cofetarul. — (asemenea) *Anikse, bre!*

Aglae. — *Entrez!*

Alecu. — *Herein!*

Croitorul. — (sgâlţiind uşa) *Sacre nom de nom!.. Ouvrez...*

Cibotarul. — (asemene) *Sapperment noch ein mahl!*

Cofetarul. — (asemene) *Kako hrononaki diavole!*

(Alecu şi Aglaea se prind la galop, şi trec jucând pe d'inaintea tustrelelor uşĭ, ḑicênd: *au revoir Abdel-Kader; gute nacht herr Şniţel; ke is hronus polus Zaharikaki,* şi apoĭ es pe uşa din fund. Musica încetează şi creditorii se liniştesc.)

Croitorul. — *Comment?*

Cibotarul. — *Was?*

Cofetarul. — *Oriste?*

Toţĭ treĭ. — Se maĭ aşteptam?.. *Bien!* — *Gut!* — *Pola-kala!*

(Tăcere şi întunerec pe scenă.)

SCENA VIII.

Jăvrescu. — Aice'ĭ!.. Eată-mĕ's în locaşul Melpomeniĭ!.. a zineĭ care m'aŭ fărmĕcat atât de mult maĭ alaltă-sară la teatru... în cât 'mĭ-am uĭtat şi casă, şi nevastă, şi copiĭ, şi tot! (se primblă puçin pe gândurĭ şi se lovesce de canape.) Valeŭ!.. Ah, Aglăiţo! de când te-am vĕḑut, toate gândurile mele sûnt cu tine!.. inima-'mĭ bate mereŭ ca un cĭocan, şi sîmt că departe de

ochişoriĭ tĕĭ, vieaţa este pătată cu negru! (se lovesce de masă) Valeŭ!.. Măĭ, că întunerec îĭ aicĭ!.. Par'că zăresc nişte lumînărĭ pe masă... Ean sĕ videm de n'or fi şi chibriturĭ? (găsind cutiea cu chibriturĭ) Ba sûnt; eată-le. (aprinḑênd lumînările) Ce fericit om sûnt eŭ, Taki Jăvrescu, eŭ care, prin deosebite biruinţĭ asupra secsuluĭ frumos, am dobîndit la Hîrleŭ titlul de leŭ paraleŭ!.. Nu mi s'aŭ întêmplat, frate, nicĭ o dată sĕ 'mĭ arunc ochiĭ asupra uneĭ dame, fără ca s'o farmec prin căutătura mea... Am auḑit că este o dihanie cu ochĭ de vasilisc, şi că sûnt păsĕrĭ care ameţesc vrăbiile la care se uĭtă?.. Dar' ce aŭ a face gângăniile acele pe lângă mine?.. De pildă, am vĕḑut pe Aglăiţa şi 'mĭ-aŭ plăcut. A doua ḑi am întêlnit-o eşind de la repetiţie... 'ĭ-am aruncat o ochire de cele tătăreştĭ, şi ea, fără a şti ce făcea, aŭ priimit răvaşul ce 'ĭ-am dat! Am rugat-o pe urmă sĕ'mĭ dee voe ca sĕ 'ĭ fac visită, şi sĕrmana copilă, m'aŭ poftit fără doar' şi poate, ca sĕ viŭ în astă sară aicĭ... toate aceste din pricina ochilor meĭ!.. Ḑĕŭ, îmĭ vine de-acum sĕ port ochelarĭ, că 's prea primejdios! mĕ tem sĕ n'am a da samă pe ceea lume de tote nenorocirile câte-am făcut!.. Cine vine?

(Intră o slugă cu un paner plin de farfuriĭ, pahare, cuţite, sticle, douĕ butiliĭ de Şampanie şi deosebite lucrurĭ de mâncare.)

A! tu eştĭ Gheorghi?.. Aĭ adus toate câte 'ţĭ-am poroncit? Bine... Aşează masa.

(Fecĭorul pune douĕ serviciurĭ pe masa din fund.)

Îmĭ închipuesc mulţĕmirea ce s'a zugrăvi pe chipul Aglăiţiĭ când a videa de o dată o masă împodobită cu zaharicale şi maĭ ales cu douĕ butelcĭ de Şampanie!.. Nu mĕ îndoesc că recunoştinţa o va îndupleca-o în favorul meŭ, maĭ ales că, după deosebitele însĕmnărĭ ce-am făcut în vieaţa mea, am descoperit că,

cu cât amorĭul e maĭ mare, cu atât şi stomahul e maĭ lacom. (slugiĭ) Aĭ sfêrşit! du-te de-acum.

(Fecĭorul ese.)

Trebue sĕ mărturisesc că 's un berbant de frunte!

(cântă.)

Dar, dar, eŭ sûnt berbant,
Sûnt un berbant galant
Şi un galant amant...

(Croitorul bate la uşă.)

Dec!..cine bate la uşa asta? Cine 'ĭ acolo?

(Cibotarul bate la uşă.)

Şi dincolo? Par' că ne gĭucăm de-a Puea-gaea! (tare) Cine bate?

(Cofetarul bate la uşă.)

Şi colo ear'? Măĭ, dac'aicĭ par' că'ĭ la teatru! (tare) Cine 'ĭ acolo?

Croitorul. — *Ouvrez à la fin!*

Cibotarul. — Deschid, *sapperment!*

Cofetarul. — *Anikse pusti!*

Jăvrescu. — Cine sûnteţĭ voĭ, bre? (în parte) A draculuĭ casă 'ĭ asta!

Croitorul. —
Cibotarul. — } (furioşĭ) Stricăm uşa.
Cofetarul. —

Jăvrescu. — Ştiĭ că 'ncepe a'mĭ fi frică?.. Maĭ că'mĭ vine sĕ spăl putina, ş'aşa şi... (voesce sĕ easă.)

(Creditoriĭ stric uşile, întră furioşĭ şi se răped asupra luĭ Jăvrescu, socotind că 'ĭ Alecu.)

SCENA IX.

Jăvrescu, croitorul, cibotarul, cofetarul.

Croitorul. — *A ça animal! vous moquez vous?*

Cibotarul. — *Dumer kerl!*

Cofetarul — *Kakohrononaki...*
Jăvrescu. — (spăriet) Ho ţară... ce vreţĭ?
Croitorul. —
Cibotarul. — (cu mirare) Nu 'ĭ el!
Cofetarul. —
Jăvrescu. — Nu 's eŭ?..
Croitorul. — (primblându-se pe scenă, furios) *C'est une infamie!*
Cibotarul. — (asemene) *Das ist eine schurkerei!*
Jăvrescu. — (în parte) Ce... dracu 'ĭ-aŭ apucat?
Cofetarul. — (trăgêndu'ĭ pe amêndoĭ de o parte) Nu răcniţĭ degeaba... Haĭ maĭ bine sĕ ne unim ca sĕ ne rĕsbunăm. D-voastră aţĭ păţit ca şi mine, după cum vĕd?.. v'aŭ închis în loc sĕ vĕ plătească?
Croitorul. — *Ui, sacre...*
Cibotarul. — *Ia, sapper...*
Cofetarul. — Cu *sacher* şi cu *saper* nu faceţĭ nimic. Haĭdeţĭ cu mine la agie sĕ dăm jalbă, şi pe urmă sĕ ne întoarcem aicĭ cu comisarĭ ca sĕ'ĭ venim de hac.
Jăvrescu. — (în parte) Ce-am auḑit! sĕ vie cu comisarĭ la Aglăiţa (tare) Ean staţĭ, domnilor; spuneţi'mĭ şi mie ce-aveţĭ de sûnteţĭ aşa de tulburaţĭ?
Cofetarul. — Ce am? Avem că ne-aŭ închis, în loc sĕ ne plătească datoriile ce are către noĭ. Da, las' că'ĭ vom arăta noĭ cum sĕ 'nchid şi datornicіĭ, nu numaĭ creditoriĭ.
Jăvrescu. — (în parte) Aglăiţa datoare! şi creditoriĭ vreŭ sĕ puĭe mâna pe dênsa!.. Asta n'oĭŭ suferi nicĭ o dată, de-oĭŭ şti că m'-oĭŭ calici.
Cofetarul. — Mergem, domnilor?
Croitorul. —
Cibotarul. — Merj...
Jăvrescu. — Maĭ îngăduiţĭ puçin. Ca cât aveţĭ sĕ luaţĭ cu toţiĭ?

Cofetarul. — Ce'ţĭ pasă d-tale?
Jăvrescu. — Poate că vreŭ sĕ vĕ plătesc eŭ.
Croitorul. — *Vous?*
Cibotarul. — *Sie?* (în parte) *Er ist der* posesor!
Cofetarul. — D-ta? (în parte) Aista'ĭ moşu luĭ Alecu. (tare) Dacă 'ĭ aşa, apoĭ se schimbă treaba, şi de vreme ce d-ta aĭ bunătate sĕ ne despăgubeştĭ, ne facem blânḑĭ ca nişte *provata*.
Jăvrescu. — Cât aĭ sĕ ĭeĭ d-ta?
Cofetarul. — Opt galbinĭ. *Oriste* şi socoteala.
Jăvrescu. — (luând nota şi cetind) Cincĭ ocă de cofeturĭ, zaharicale, îngheçate. (în parte) Măĭ, că tare 'ĭ plac cofeturile. (tare) Poftim, eată opt galbinĭ, dar' ţi's cam sărate cofeturile.
Cibotarul. — *Und ich* am sĕ ĭeŭ doĭ-spre-ḑece galbinĭ.
Jăvrescu. — Pe ce?
Cibotarul. — (dându'ĭ nota) Poftim... veḑĭ.
Jăvrescu. — (cetind) Şĕse părechĭ cĭubote nouĕ; căputăturĭ... doĭ-spre-ḑĕce galbinĭ. (în parte) Ce fel! Aglăiţa poartă cĭubote? (tare) Nu te 'nşĕlĭ, domnule?
Cibotarul. — *Nein, mein herr.* Şese părechĭ nouĕ şi treĭ căputăturĭ.
Jăvrescu. — Cum, Doamne eartă-mĕ, sĕ poarte cĭubote?.. Măcar!.. modele de astăḑĭ sûnt aşa de poznaşe!.. bărbaţiĭ aŭ început a pune corsete; nu 'ĭ de mirare ca femeile sĕ 'ncalţe cĭubote. (tare) Eată, domnule, doĭ-spre-ḑĕce galbinĭ. (către croitor) Dar' d-ta?
Croitorul. — Patru-ḑecĭ *ducats.*
Jăvrescu. — Patru ḑĕcĭ de galbinĭ! şi pentru ce atâţia banĭ?
Croitorul. — Doĭ surtuc, 20 *ducats;* treĭ gilet, 6 *ducats;* 3 pantalonĭ, 7 *ducats.*
Jăvrescu. — Pantalonĭ!..

Croitorul. — Un costum de teatru, 7 *ducats*... total: 40 *ducats*.

Jăvrescu. — (în parte) Ha! am înţĕles acum. Aceste 's strae de teatru. Mĕ miram şi eŭ... ce dracu! pantalonĭ! Cu toate că n'ar fi prea de mirare, gĭudecând după bărbaţiĭ care poartă fuste în casele lor.

Croitorul. — Patru-ḑecĭ *ducats*...

Jăvrescu. — Foarte bine; am auḑit. Eată'ţĭ baniĭ. (în parte) Ah! Aglăiţo, Aglăiţo, amorĭul tĕŭ mĕ ţine cam scump! şi pot ḑice că surtucile tale mĕ strîng urît în spete.

SCENA X.

Ceĭ de 'nainte, **tutungiul** (întră în timp ce Jăvrescu plătesce croitoruluĭ.)

Tutungiul. — (în parte) Boĭer plateşte la françuz!.. *artîc* la boĭer a nostru. (tare) Plateştĭ şi la mine opt oca tutun... Sa fi udaacĭŭ la obraz...

Jăvrescu. — Opt ocă! Ce dracu! Un beşleagă nu trage cĭubuc aşa de mult. Na şi d-tale, şi mergĭ sănĕtos. (în parte) Opt ocă! Se vede că şi Aglăiţa s'aŭ luat după moda de astăḑĭ. Ah! bine ḑice, nu ştiŭ cine, că lumea 'ĭ plină de fumurĭ!

Creditoriĭ. — (închinându-se la Jăvrescu) *Je vous salue.* — *Ich habe die ehre.* — *Filo to heri.* — *Sabansaĭrosum.*

(Se gătesc sĕ easă)

Jăvrescu. — (în parte) Duceţi-vĕ la dracu! Măĭ!.. ştiĭ că m'am spetit plătind? Da 'ncalte acum sûnt sigur de Aglăiţa.

SCENA XI.

Jăvrescu, creditorii, Alecu, Aglae.

Alecu purtând pe de-asupra haĭnelor civile o hlamidă de împĕrat şi o coronă pe cap. Aglaea în costum de fantasie. Eĭ ţin în mânĭ buchete şi corone de florĭ.)

Alecu. — (întră ântêĭ) Întră Melpomenă minunată, tu care aĭ câştigat în astă sară aplaudele cu sutele şi coronele cu merţa.

Aglae. — Toate le înpărţesc cu tine, împĕrăţele dragă... Ce vĕd? Creditoriĭ aŭ scăpat de la gros!

Cofetarul. — Şi v'aŭ aşteptat înadins ca sĕ vĕ mulţumească.

(Creditoriĭ se închin.)

Alecu — Pentru ce? Pentru că v'am pus la rĕcoare?

Cibotarul. — Ba, pentru che posesorul d-tale ne-aŭ plătit *ales*.

Jăvrescu. — (în parte) Posesor!

Alecu. — Cine v'aŭ plătit?

Creditoriĭ. — (arătând pe Jăvrescu) D-luĭ.

Alecu. — Ce-aud? D-luĭ aŭ plătit datoriile mele?

Jăvrescu. — Datoriile d-tale?

Alecu. — Ah! Domnule, cât sûnt de recunoscĕtor! Vin' sĕ te înbrăçoşĕz.

Jăvrescu. — Ean staţĭ... Eŭ am socotit că 's datoriile Aglăiţiĭ; dar' de vreme ce 's ale altuĭa, apoĭ daţi'mĭ baniĭ înapoĭ.

Creditoriĭ.— (grăbinduse sĕ easă) *Bonsoir.— Gute Nacht. — Kali spera.*

(Es iute pein fund.)

Jăvrescu. — Ean staţĭ, domnilor, sĕ ne 'nţĕlegem, că doar' nu sûntem în codrul Herţiĭ... (aleargă după eĭ pĕnă la uşă.

Alecu. — (încet Aglaeĭ) Nu cuva aista 'ĭ Jăvrescu?

Aglae. — Tocmaĭ. (luĭ Jăvrescu) Ce? vreĭ, domnule Taki, sĕ 'ţĭ întorcĭ darul? .. Asta nu 'ĭ galant.

Jăvrescu. — Galant, negalant, nu ştiŭ. Eŭ n'am gust sĕ mĕ fac bancherul tuturor ştrengarilor. (în parte) Mĕ miram şi eŭ ... pantalonĭ, tĭutĭun! ..

Alecu. — (apropriindu-se de Jăvrescu şi arătându'ĭ ravaşul luĭ), A! mĕ numeştĭ ştrengar? .. Eĭ apoĭ, ean spune'mĭ: cunoştĭ răvaşul ista?

Jăvrescu. — (în parte) Scrisoarea mea!

Alecu. — Ce-aĭ ḑice... dacă, făcênd cu adevĕrat ca un ştrengar, aşĭ trimete răvaşul ista cucoaneĭ d-tale?

Jăvrescu. — (în parte) M'aŭ prins la mână, blăstĕmatul! dă! bine dracu mĕ punea sĕ scriŭ?

Alecu. — Hotărĕşte: sĕ trimet răvaşul orĭ ba?

Aglae. — Da cum să facĭ un lucru ca aista uneĭ persoane care te-aŭ scăpat de datoriĭ!

Jăvrescu. — Ce fel?.. 'l-am scăpat? Ba nicĭ de cum; eŭ socoteam că 's a d-tale, ear' nu a d-sale.

Aglae. — Tot una 'ĭ.

Jăvrescu. — Cum?

Aglae. — Negreşit; pentru că ne cununăm mânĭ împreună.

Jăvrescu. — Vĕ cununaţĭ? (în parte) Şi eŭ ca un prost îĭ fac curte şi mĕ calicesc plătind! Ştiĭ că 'ncep a crede că 's neghĭob?.. Sĕ nu 'ntreb eŭ a cuĭ sûnt datoriile! Ce sĕ fac acum? Sĕ 'nghit maĭ bine găluşca cât e de ferbinte şi să tac. (stă pe gândurĭ).

Alecu. — (Aglaeĭ) Oare ce are de gând sĕ facĕ?

Aglae. — (încet) Nu te 'ngriji, că aĭ răvaşul luĭ.

Jăvrescu. — (viind lângă Aglaea) Madmoaselă, de vreme ce vĕ cununaţĭ împreună, apoĭ te rog sĕ socoţĭ plata datoriilor d-sale ca presentul ce 'ţĭ fac pentru beneficiul d-tale.

Aglae. — Ah! domnule, meritezĭ o coronă.
Alecu. — Ce ḑicĭ o coronă?.. douĕ coroane.
(Îĭ pune fie care câte o coroană pe cap.)
Jăvrescu. — (în parte) Ce coroane... Coarne 'mĭ trebue, coarne! (tare) Mĕ duc; daţi'mĭ răvaşul şi rĕmâneţĭ sănĕtoşĭ.
Alecu. — (dându'ĭ ravaşul) Poftim. Da cu ce te ducĭ... că 'ĭ glod afară?
Jăvrescu. — Puçin îmĭ pasă... mĕ duc...
Alecu. — Da cum sĕ mergĭ pe gĭos? Ĭe droşca noastră. (strigă la uşa din fund) Ivanuşca, Ivanuşca.
Droşcarul. — (intrând) *Seceas.*
Alecu. — Du'l pe dumnealuĭ acasă. (încet) 'L-am însărcinat sĕ 'ţĭ plătescă tot ce aĭ sĕ ĭeĭ de la mine.
Droşcarul. — *Haraşo.* (luĭ Jăvrescu) *No*...mergem, cuconaş. (ese).
Jăvrescu. — Mergem. (în parte) De mi'ţĭ maĭ prinde pe la actriţe... sĕ mĕ bateţĭ la talpe. (ese furios)
Alecu. — (închinându-se) Cu toată plecăcĭunea; mĕ rog sĕ nu ne daĭ uĭtăriĭ; ĭe sama la scărĭ, că 's cam răpeḑĭ.
(Jăvrescu se aude picând pe scărĭ).
Alecu. — (la uşa din fund) Hodoronc tronc.
Jăvrescu. — (afară) Valeŭ!
Droşcarul. — Tbrrr.

(Alecu şi Aglaea se uĭt unul la altul şi rid.)

SCENA XII.

Alecu, Aglae.

Aglae. — Ha, ha, ha, ha. Sĕrmanul cuconul Taki!.. Nu numaĭ că s'aŭ spetit plătind, ba încă se maĭ speteşte şi pe scărĭ.
Alecu. — Dumneḑĕŭ sĕ 'ĭ dee sănĕtate şi coaste

bune! Aşa om de preţ nu cred c'aŭ maĭ fost, nicĭ c'a maĭ fi!.. Audĭ, sĕ mĕ scape de creditorĭ făr' a mĕ cunoaşte? Ce ḑicĭ tu Aglăiţo?

Aglae. — Ḑic că, de şi multe comediĭ în lume se sfêrşesc în tragediĭ, noĭ am făcut tocmaĭ d'inprotivă, în astă sară; am început prin tragedie ş'am sfêrşit prin comedie... Un lucru numaĭ ne lipseşte.

Alecu. — Ce?

Aglae. — O masă... că mor de foame.

Alecu. — (vĕḑênd masa din fund) Vivat! Norocul s'aŭ îngrijit atât de pungile cât şi de stomahul nostru.

Aglae. — Cum?

Alecu. — Uĭtă-te în fund.

Aglae. — Cu adevĕrat. Ah! Jăvrescule, unde eştĭ sĕ 'ţĭ maĭ trântesc o coronă pe creştet. Se vede că tare mĕ ĭubea, sĕrmanul!

Alecu. — Te slăvea din tot sufletul şi din toată punga, precum se dovedeşte prin aceste douĕ butelcĭ de Şampanie.

Aglae. — Şampanie! Ah! Taki, ângeraşul meŭ, eştĭ bun de pus la cabinet! Haĭ sĕ mâncăm.

(Aduc amêndoĭ masa în faça sceneĭ şi aşeaḑă douĕ scaune.)

Alecu. — (se apropie cu galanterie de Aglaea) Duducă Aglae, vreĭ sĕ 'mĭ facĭ cinste?.. (îĭ dă braçul).

Aglae. — Ce se potriveşte... cum nu?.. maĭ vîrtos. (Alecu o ĭea de mână o duce la masă, şi se pun amêndoĭ façă 'n façă.)

Alecu. — De unde sĕ 'ncepem, *mademoiselle* Aglae?

Aglae. — De la Şampanie, *monsieur* Alexandru.

(Alecu destupă o butilie, şi umple douĕ pahare.)

Alecu. — În sănĕtatea ta!

Aglae. — Ba nu; în sănĕtatea luĭ Jăvrescu, că el aŭ plătit Şampaniea.

Alecu. — Acum să bem pentru căsătoriea noastră.

Aglae. — Ba încă nu; aşteaptă. Sĕ bem în sănĕtatea . . . (arată publicul cu capul.)

Alecu. — Cuĭ? (face semn cu capul, artând publicul)

Aglae. — (încet) Dar.

Alecu. — (încet) Ideea 'ĭ minunată! dar'. . . aĭ curaj?

Aglae. — N'am bĕut douĕ pahare de Şampanie?.. Sĕ cercăm.

Alecu. — Sĕ cercăm.

(Se scol amêndoĭ cu paharele în mânĭ şi vin în faça publiculuĭ.)

Aglae. — (neîndrĕznind) Ḑi tu.

Alecu. — Ba ḑi tu, că tu aĭ avut ideea.

Aglae. — (după puçină neîndrĕzneală) Domnilor şi doamnelor, bem în sănĕtatea d-voastrĕ!

(Beŭ amêndoĭ.)

(Cortina cade.)

IAȘIĬ IN CARNAVAL

PERSOANE:	ACTORI:
Postelnicul Taki Lunătescu	D-nul *P. Neculau.*
Tarsiţa, femeea luĭ	» *Enake.*
Jignicerul Vadră ot Nicorescĭ	» *N. Teodoru.*
Alecu, nepotul seŭ	» *Poni.*
Leonil, cadet de cavalerie	» *Luchian.*
Şatrarul Săbiuţă, comisar şchĭop	» *Teodorini.*
Marghĭoliţa, fiĭca luĭ	D-la *Gabriela.*
Cati, modistă	» *Dimitriu.*
Treĭ prietenĭ a postelniculuĭ Taki . . .	* * *
Un comisar.	»
Un Irod	»
Un păzitor de nópte	»
Un turc } măscĭ	»
Un jidov } măscĭ	»
Un drac } măscĭ	»
Un neamţ beat	»

Irodĭ, stea, păpuşĭ, lăutarĭ, slujitorĭ, măscĭ, dracĭ.

IASII IN CARNAVAL

TABLOŬ IN 3 ACTE

Representat pe Teatrul naţional din Iaşĭ, in beneficiul artiştilor românĭ, la anul 1845.

ACTUL I.

Acest act se petrece în casa postelniculuĭ Taki Lunătescu.

Teatrul represintă un salon bine mobilat cu uşĭ în stânga, în dreapta şi în fund; două divanurĭ: unul în dreapta, altul în stânga, şi în mijlocul sceneĭ o masă de cărţĭ întinsă cu scaune pe 'npregĭur.

SCENA I.

Lunătescu, Tarsiţa (amêndoĭ lungiţĭ pe divanurĭ, dorm horăind.)

Lunătescu. — (trezindu-se şi căscând) Soro?
Tarsiţa. — (asemene) Ce 'ĭ?
Lunătescu. — Câte ceasurĭ sûnt?

Tarsiţa. — Câte-aŭ fost şi ĭerĭ pe astă vreme.

Lunătescu. — Da mult am maĭ dormit! bre! bre! ean cată c'aŭ însĕrat.

Tarsiţa. — Cum nu 'ĭ dormi dacă eştĭ cât un somn.

Lunătescu. — Aud, dragă?

Tarsiţa. — Ḑic că alta nu ştiĭ sĕ facĭ, de cât sĕ borăeştĭ.

Lunătescu. — Aşa sĕ trăeştĭ?

Tarsiţa. — Maĭ bine ĭe sama sĕ nu te trezeştĭ într'o dimineaţă mort de damla.

Lunătescu. — Ba sĕ ferească Dumneḑĕŭ! auḑĭ vorbă?.. nu 'ĭ destul c'am visat grozăviile lumiĭ; âncă mĕ şi sperieĭ cu damlale! Foarte'ţĭ mulţĕmesc de bunătate.

Tarsiţa. — Ce grozăviĭ ḑicĭ c'aĭ maĭ visat? or fi ear' niscaĭva fleacurĭ.

Lunătescu. — (serios) Ba nu, dragă. Astă dată am avut un vis, care m'aŭ încreţit din talpă pĕn' în creştet.

Tarsiţa. — Ce vis?

Lunătescu. — O revoluţie! un complot înfricoşat!

Tarsiţa. — Ha, ha, ha.

Lunătescu. — Nu rîde, soro, că, ḑĕŭ, nu'ĭ de şagă. De câteva ḑile mi se bate ochĭul stâng; şi sûnt sigur că are sĕ se 'ntêmple în curênd vr'o blăstĕmăţie grozavă.

Tarsiţa. — Ha, ha, ha, ha.

Lunătescu. — Ean auḑĭ-o cum rîde când îĭ vorbesc de revoluţie! ş'apoĭ pas de nu ḑi: poale lungĭ, minte scurtă.

Tarsiţa. — Ḑi maĭ bine: haĭne strîmte, minte 'ngustă.

Lunătescu. — Da 'nţĕlege-mĕ, fiinţă nătîngă ce eştĭ. Acum lumea s'aŭ deschis ... s'aŭ deschis peste

mĕsură! Acum toţĭ vreŭ sĕ fie de-o potrivă, ḑicênd că toţĭ sûnt de-o făptură: cu ochĭ, cu nas, cu gură... şi că nicĭ unul nu'ĭ coborît cu hêrzobul din cer. Auḑĭ vorbe! de-o potrivă! dacă se potriveşte... eŭ sĕ fiŭ tot una cu un cĭocoĭŭ... şi tu, ce eştĭ cucoană protipenda, sĕ fiĭ tot una c'o gĭupineasă din casă!

Tarsiţa. — Tacĭ, frate, că'mĭ vin istericale... aŭ căpchiet lumea!

Lunătescu. — De tot, dragă Tarsiţă... de-aceea mĕ şi tem de comploturĭ.

Tarsiţa. — Da cine vreĭ sĕ le facĕ aceste?

Lunătescu. — Cine!.. Paı' că nu sûnt eĭ o mulţime de *bonjurĭ* care ne numesc pe noĭ ruginiţĭ.

Tarsiţa. — (furioasă) Eŭ, ruginită!

Lunătescu. — Dar, dar; nu te-aprinde de geaba... Las' că nu se maĭ *katadicsesc* sĕ ne sĕrute mâna ca maĭ 'nainte; apoĭ îĭ auḑĭ că'ţĭ stropşesc urechile cu vorbe de pe ceea lume: cu *opiniea publică!* Auḑĭ? *opiniea publică!*.. par' că eŭ am trebuinţă de dênsa, când moşiĭ şi strămoşiĭ meĭ aŭ trăit foarte bine, făr' a şti ce soĭŭ de mâncare 'ĭ ea... Ah! soro, în rĕle vremĭ am agĭuns!.. Numaĭ Dumneḑĕŭ sĕ'şĭ aĭbă milă de noĭ, că toate merg pe dos! (bate din palme) Bre! fa!..

SCENA II.

Lunătescu, Tarsiţa, Safta (intră prin fund.)

Safta. — Aud, cucoane.

Lunătescu. — Adă dulceţĭ, Safto.

Tarsiţa. — Şi sĕ spuĭ ficĭoruluĭ sĕ meargĕ la marşan-de-mod s'o poftească aicĭ.

Safta. — Aud, cuconiţă. (ese prin fund.)

Lunătescu. — Aşa, aşa, soro dragă! Din ḑi în ḑi lumea se face maĭ sumeaţă şi trebile se încălcesc maĭ urît. Eŭ unul, ştiŭ că mĕ tem!.. îmĭ mărturisesc pĕcatul... maĭ ales de când am visat complotul de care 'ţĭ-am vorbit.

Tarsiţa. — (îngrijită) Mări nu şugueştĭ, frate?

Lunătescu. — Nu, suflete, nicĭ de cum. Revoltanţiĭ îşĭ daseră cuvênt sĕ se îmbrace în costume de Iroḑĭ, pentru ca sĕ nu dee prepusurĭ, şi... par' că'ĭ vĕd avidoma ş'acum alergând pe uliţĭ cu coĭfurĭ de hârtie poliită, şi strigând în gura mare: *Iroood! opiniea publică!..* Uf! îmĭ curg sudorĭ ferbinţĭ pe spinare.

(Safta întră cu dulceţĭ.)

Tarsiţa. — Bea apă rĕce că te 'ĭ rĕcori.

Lunătescu. — (luând dulceţĭ) Eŭ unul, mĕ 'ngrijĕsc foarte mult... Ce dulceţĭ sûnt aeste?

Safta. — Şerbet de nufăr.

Lunătescu. — Nu pentru mine, ci pentru obştie... dulceţĭ de chitru maĭ avem?

Safta. — Maĭ sûnt âncă două chisele.

Lunătescu. — Îmĭ vine sĕ daŭ de ştire poliţieĭ ca sĕ ĭee mĕsurile cuviincĭoase.

Tarsiţa. — Sĕ'ţĭ fie de bine, dragă.

Lunătescu. — Sărut ochişoriĭ. (îşĭ aprinde cĭubucul.)

Tarsiţa. — (luând dulceţĭ, ḑice încet Safteĭ) Maĭ trecut-aŭ aḑĭ călare pe-aicĭ?

Safta. — Cine? Oficerĭul?

Tarsiţa. — (cu blândeţă) Dar, Săftico... oficerĭul Leonil.

Safta. — Aŭ trecut de vr'o două orĭ.

Tarsiţa. — (pĕtrunsă) Şi... s'aŭ uĭtat la ferestrile mele?

Safta. — Ba nu.
Tarsița. — (mânioasă) Lipseștĭ, toanto.
Lunătescu. — Sĕ'țĭ fie de bine, soro.
Tarsița. — Sĕrut gurița.
Lunătescu. — Safto, ḑi unuĭ ficĭor ca sĕ pofteascĕ aicĭ pe șatrarĭul Săbiuță, comisarul cfartaluluĭ nostru.
(Safta voesce sĕ easă prin fund, dar' sĕ lovesce în ușă cu Alecu, și paharele se stric.)
Tarsița. — Carnacsî!
Lunătescu. — (resărind) Ce este? revoluție!

SCENA III.

Lunătescu, Tarsița, Alecu.

Alecu. — (întră prin fund) Ba nu, cucoane Taki... un duel între chisele și pahare.
Lunătescu. — A!.. tu eștĭ, Alecule?
Alecu. — Eŭ care mĕ închin cu sara bună... (serutând mâna Tarsițeĭ) Cucoana Tarsița 'ĭ sănĕtoasă?
Tarsița. — Noĭ sûntem bine; dar' d-ta cum te maĭ proslăveștĭ cu slujba dicanicească?
Alecu. — Mĕ primblu și eŭ p'intre cele dele cum dă Dumneḑĕŭ.
Lunătescu. — Și nu te înpedicĭ vr'o dată?
Alecu. — (cu mândrie) De și slujba mea este favoritoare cârcĭocurilor, mĕ pot însă făli că âncă n'am făcut nicĭ un pas necumpănit, și că n'am picat în opiniea publică.
Lunătescu. — Na și altul cu opiniea publică!.. Nu 'țĭ-am spus, soro, că toțĭ se molipsesc de boala asta?.. Sĕrmane Alecu!.. ce-ar ḑice moșul tĕŭ, bĭetul jignicerul Vadră, din fundul Nicoreștilor, când ar afla

că tu în loc sĕ te foloseştĭ de slujbă, ca oamenii, pentru ca sĕ te *kiverniseştĭ*, alergĭ după visurĭ deşĕrte şi te închinĭ la nişte cuvinte sĕcĭ?

Alecu. — Cât 'mĭ-a fi cugetul curat, nu'mĭ pasă de cele ce-ar dice moşul meŭ şi alţiĭ. Maĭ bine sĕ fiŭ sărac şi curat, de cât bogat şi hulit de lume; pentru că cinstea 'ĭ cea maĭ frumoasă avere pentru un om cu simţirĭ bune. Cât pentru moşul meŭ... el care n'aŭ eşit nicĭ o dată din Nicoreştĭ, ştie sĕ facĕ vin şi banĭ; eŭ ştiŭ sĕ cheltuesc baniĭ şi sĕ beŭ vinul. Prin urmare earăşĭ cfit.

Tarsiţa. — Bravo, Alecu! bine facĭ.

Lunătescu. — (în parte) Ş'aista'ĭ *bonjour*. (tare) Eĭ! da ce maĭ veste prin târg?

Alecu. — Bine; veselie peste tot locul, căcĭ sûntem în carnaval. În toate uliţile întêlneştĭ măştĭ, păpuşĭ, Irodĭ...

Lunătescu. — (spăriet) Irodĭ! (în parte) Revoluţiea 'ĭ gata!.. Visul mi se împlineşte!

Alecu. — Da ce aĭ, cucoane Taki, de te-aĭ îngălbinit?

Tarsiţa. — (viind lângă Lunătescu) Cu adevĕrat! ce? nu 'ţĭ e bine, dragă?

Lunătescu. — N'am nimică... Eştĭ sigur că sûnt Irodĭ pe uliţĭ?

Alecu. — După ce 'ĭ-am vĕdut cu ochiĭ... dar'... ce are-a face?..

Lunătescu. — (în parte) Sûntem perduţĭ! Mĕ duc sĕ'mĭ încarc pistoalele. (fuge pe uşa din stânga.)

Tarsiţa. — (spărietă) Săracan de mine, că 'mĭ-aŭ 'nebunit bărbatul! Mĕ duc sĕ mĕ 'nchid în casă, că 'mĭ e frică. (fuge în dreapta.)

Alecu. — Eaca pozna că aŭ sturluĭbat amêndoĭ!.. Oare ce dracul 'ĭ-aŭ apucat?.. Mări, ducĕ-se naĭbeĭ!

ce 'mĭ pasă? (căutând la ornic) Şĕse ceasurĭ... n'am vreme de perdut. Trebue sĕ mĕ 'ntêlnesc cu prietiniĭ cu care am vorbit sĕ merg la bal masche. Avem sĕ ne îmbrăcăm în păpuşerĭ; ha, ha, ha! Ce-or sĕ maĭ rîdĕ pin lojiĭ! (îşĭ ĭea pălăriea) Ean sĕ'mĭ fac socoteală... Pĕnă la începutul baluluĭ maĭ sûnt âncă vr'o douĕ ceasurĭ şi gĭumătate... aşa dar, am toată vremea ca sĕ trec pe la Marghĭoliţa, fiĭca comisarĭuluĭ Săbiuţă... (scoţênd o scrisoare din buzunar) Dar' ce dracul sĕ fac acum cu răvaşul moşuluĭ meŭ? El mi 'l-aŭ trimes ca sĕ'l daŭ cuconuluĭ Taki, şi cuconul Taki s'aŭ făcut nevĕḑut... Ce sĕ fac?.. A! eată vine cineva. (vĕḑênd pe Cati) Demuazela Cati, modista! (se închină Catiĭ.)

SCENA IV.

Alecu, Cati (întră prin fund aducênd o cutie cu bonete.)

Alecu. — Negreşit, cauţĭ pe cucoana Tarsiţa, mademuasel Cati?

Cati. — Dar, cucoane Alecule; îĭ aduc o bonetă nouă.

Alecu. — Ce? mĕ cunoştĭ? Cum de 'mĭ ştiĭ numele!

Cati. — Tot asemenea precum mi 'l ştiĭ şi d-ta pe al meŭ.

Alecu. — Pentru d-ta nu 'ĭ de mirat mademuaselă, pentru că cine te vede, doreşte sĕ te şi cunoascĕ.

Cati. — De vreme ce 'mĭ facĭ complimenturĭ, apoĭ dă'mĭ voe sĕ'ţĭ spun şi eŭ că aĭ mult talent pe ghitară.

Alecu. — (riḑênd) Da de unde-aĭ aflat?

Cati — Las' că te-am auḑit eŭ însumĭ; dar' 'mĭ-aŭ spus-o ş'o persoană care ĭubeşte foarte mult musica de când te-aŭ auḑit pe d-to cântând pe sub ferestrile sale.

Alecu. — Marghĭoliţa! o cunoştĭ?..
Cati. — Mi 'ĭ bună prietină, şi ne videm în toate ḑilele.
Alecu. — Cu adevĕrat; şideţĭ façă 'n façă.
Cati. — Şi vorbim adese orĭ de d-ta.
Alecu. — Ah, mademuaselă, cât mĕ noroceştĭ cu cuvintele aceste! Dă 'mĭ voe dar sĕ mĕ numĕr şi eŭ de-acum p'intre prietiniĭ d-tale.
Cati. — (dându'ĭ mâna) Cu mare bucurie.
Alecu. — De-acum te rog sĕ 'mĭ poronceştĭ la câte te voĭŭ putea sluji.
Cati. — Bucuros; dar' şi d-ta sĕ urmezĭ asemine cu mine.
Alecu. — Frăţeşte... şi spre dovadă, eată o scrisoare pe care te rog s'o daĭ cucoaneĭ Tarsiţeĭ ca s'o dee boĭerĭuluĭ d-sale.
Cati. — (luând scrisoarea) Adă.
Alecu. — Mademuasel Cati... sĕrut mânile (voesce sĕ easă.)
Cati. — (zimbind) Şi... ce sĕ spun Marghĭoliţiĭ?
Alecu. — Spune'ĭ c'o ĭubesc din tot sufletul.
Cati. — Foarte bine. Oĭŭ spune că tênĕrul ce-o ĭubeşte merită dragostea eĭ.

(Alecu se închină şi ese.)

Cati. — (singură) Ce detreabă tênĕr!.. D'apoĭ şi Leonil al meŭ... mor după el când îmĭ ḑice că mĕ ĭubeşte ca o sabie turcească... numaĭ îĭ cam nebun, cam berbant... dar' ce sĕ'ĭ facĭ? nu'ĭ degeaba cornet la cavalerie... Ean sĕ videm ce'mĭ scrie? (scoate un ravaş din sin şi 'l citesce.)

«*Ângerul meŭ!*

Tu eştĭ steagul la care ochiĭ meĭ staŭ ţintiţĭ cu dragoste şi cu fală. Glasul tĕŭ e maĭ dulce de cât

trimbiţa scadronuluĭ!.. Pentru tine doresc cinurĭ şi slavă; pentru tine aşĭ birui lumea toată. Desară mĕ duc la bal masche! Vină şi tu, puĭule, sĕ petrecem împreună. Eŭ oĭŭ fi îmbrăcat în Irod împĕrat. Al tĕŭ pentru vecii vecilor.

Leonil Crişu.»

Auḑĭ cât e de nebun! ha, ha, ha.

SCENA V.

Cati, Lunătescu (întră prin stânga posomorît şi cu două pistoale în mânĭ.)

Lunătescu. — (cu glasul amorţit) Revoluţie!

Cati. — (spăriindu-se) A!

Lunătescu. — Ce vĕd?.. Modista cea frumoasă!

Cati. — (în parte) Oare nu cumva 'ĭ turbat?

Lunătescu. — (lăsând pistoalele pe canape şi apropiindu-se ĭute de Cati) Madmuaselă... vĕḑut-aĭ Iroḑĭ pe uliţĭ?

Cati. — (cu frică) Ba... nu...

Lunătescu. — A! slavă Domnuluĭ!.. par' că m'am maĭ rĕcorit!

Cati. — (în parte) Negreşit că 'ĭ lipseşte o doagă.

Lunătescu. — Când aĭ şti, madmuaselă, cât bine 'mĭ-aĭ făcut cu douĕ cuvinte...crede că 'mĭ-aĭ dat vieaţă, (luând-o de mână) şi de la voinţa matale atîrnă ca sĕ 'mĭ daĭ şi inimă.

Cati. — (cu mirare) 'Ţĭ-am dat vieaţă? şi vreĭ inimă?.. nu te 'nţĕleg.

Lunătescu. — Nu 'nţĕlegĭ, scumpă şi frumoasă modistă ce eştĭ, că ochiĭ matale m'aŭ prins de suflet?

Cati. — (riḑênd) Ochiĭ meĭ te-aŭ luat de suflet? (în parte) Vorbeşte 'n bobot.

Lunătescu. — Nu 'mĭ întoarce vorbele 'n cabazlîc. Vreŭ sĕ'ţĭ ḑic, că, din ceasul ce te-am vĕḑut, 'mĭ-aĭ plăcut aşa de mult, în cât sûnt gata a cheltui pentru mata tot venitul moşiilor mele.

Cati. — Şi ce 'ĭ va rĕmânea cucoaneĭ d-tale?

Lunătescu. — Tarsiţiĭ?.. Ah, nu te îngriji de dênsa; îngrijeşte-te maĭ bine de starea în care m'aŭ adus nuriĭ matale.

Cati. — De câţĭ anĭ eştĭ?

Lunătescu. — Nu căuta că 's sur, îs verde încă.

Cati. — Eştĭ sur-verde? foarte bine. Mĕ duc s'o spun cucoaneĭ Tarsiţiĭ, pentru ca sĕ se bucure (voesce să easă prin dreapta.)

Lunătescu. — Nu face pozna, madmuasel Cati... aşteaptă.

Cati. — (eşind) A! vreĭ sĕ'mĭ daĭ ḑĕstrea cucoaniĭ? ha, ha, ha.

Lunătescu. — (aleargă după ea) Cati, Cati... ascultă, modistă împeliţată. Aŭ fugit!.. Ar avea haz sĕ mĕ pêrască nevestiĭ!.. Ba, ḑĕŭ, n'ar avea haz nicĭ de cât, pentru că Tarsiţa 'mĭ-ar scoate ochiĭ... A draculuĭ modistă! sĕ nu vrea sĕ se boĭerească!.. Ce sĕ fac ca s'o înduplec? (stă pe gândurĭ).

SCENA VI.

Lunătescu, Săbiuţă (dând busta în odae pe uşa din fund.)

Săbiuţă. — Eată-mĕ 's, cucoane Taki. Ce 'mĭ poronceştĭ?

Lunătescu. — (resărind) Ho, că m'aĭ spăriet!.. Dar' bine c'aĭ venit, *arhon* şatrar, pentru că am sĕ'ţĭ descopĕr nişte lucrurĭ care aŭ sĕ te 'ngrozască din talpă pĕn' în creştet.

Săbiuţă. — Sûnt gata sĕ te-ascult, cucoane.
Lunătescu. — Prea bine!.. dar' maĭ ântêĭ rĕspunde: te simţĭ în stare sĕ te jertfeştĭ pentru Patrie?
Săbiuţă. — (îngrijit) Ce fel... sĕ mĕ jĕrtfesc?
Lunătescu. — Cu totul... şi cu vieaţa poate!.. după împregĭurărĭ.
Săbiuţă. — (spăriet) Cu vieaţa mea? orĭ cu alta?
Lunătescu. — Cu a d-tale!
Săbiuţă. — Cu... a... mea?
Lunătescu. — Dar!
Săbiuţă. — D'apoĭ ştiŭ eŭ?
Lunătescu. — Ce fel? dacă ştiĭ?.. Nu eştĭ însărcinat cu linişte şi cu siguranţa publică? Nu eştĭ un mădular al Poliţieĭ? Nu eştĭ comisar?..
Săbiuţă. — (oftând) Ba sûnt.
Lunătescu. — Aceste cinstite titlurĭ trebue decĭ sĕ te 'ndemne a nu cruţa nimică pentru binele obştesc... pentru Patrie!.. Patriea! înţĕlegĭ?
Săbiuţă. — Înţĕleg, dar' nu pricep.
Lunătescu. — Mi 'ĭ pricepe prea mult, nefericitule, când 'ţĭ-oĭŭ împărtăşi taĭna înfricoşată de la care spêndură vieaţa noastră!
Săbiuţă. — Săracan de mine, cucoane! Ce taĭnă?
Lunătescu. — (se apropie de Săbiuţă, îl trage de o parte, şi 'ĭ dice la ureche serios) Vĕdut-aĭ Irodĭ pe uliţĭ?
Săbiuţă. — (se uĭtă la Lunătescu lung, ş'apoĭ dice) Am vĕdut.
Lunătescu — Sûntem perduţĭ!
Săbiuţă. — Cum?
Lunătescu. — Aceĭ Irodĭ pe care 'ĭ-aĭ vĕdut d-ta, nu eraŭ Irodĭ, cum nu sûnt eŭ Nastratin Hogea, ci complotiştĭ ascunşĭ în costĭumurĭ de Irodĭ... buntaşĭ care aŭ de gând sĕ dee foc târguluĭ în astă noapte!
Săbiuţă. — (resărind) Eleĭ!
Lunătescu. — Ba maĭ bine di: *Kirie eleison!..*

Dar' sĕ nu 'ĭ lăsăm, *arhon* şatrar, ca sĕ'şĭ împlinească planul cel nelegĭuit... Şi dacă vom isbuti a'ĭ prinde, dragă Săbiuţă, sĕ ştiĭ că te facĭ agă.

Săbiuţă. — Agă! da... d-ta?

Lunătescu. — (zimbind) Eŭ?.. Helbet!

Săbiuţă. — (aprindêndu-se) Bine ḑicĭ, cucoane Taki; datoriea noastră de patrioţĭ este sĕ înnĕduşim complotul în faşă. Trebue sĕ facem, şi sĕ dregem, şi sĕ închipuim... şi sĕ facem... şi sĕ dregem... într'un cuvênt, vină cu mine.

Lunătescu. — Ba nu... eŭ şĕd acasă... Du-te d-ta de fă ce 'ĭ şti pentru ca sĕ depărtezĭ primejdiea, şi adă'ţĭ aminte că Patriea aşteaptă scăparea sa din mânile unuĭ comisar de cfartal!

Săbiuţă. — (cu entusiasm, voesce sĕ 'şĭ scoată sabiea) Mĕ gĭur...

Lunătescu. — (tăindu'ĭ vorba) Lasă gĭurămêntul pe altă dată, că nu 'ĭ vreme de perdut.

Săbiuţă. — M'am dus... (ese ĭute prin fund.)

Lunătescu. — Sĕ ne videm sănĕtoşĭ.

Săbiuţă. — (intrând ear') Agă?

Lunătescu. — Agă!

(Săbiuţă ese.)

Lunătescu. — Când ar şti Moldova ce slujbă 'ĭ am făcut eŭ, 'mĭ-ar rîdica un monument de patru leĭ... aduşĭ de peste graniţă!.. Dar' aud glasul nevestiĭ. Oare sĕ 'ĭ fi spus ceva modista?.. Ce 'ĭ bine nu 'ĭ rĕŭ; mĕ duc sĕ mĕ 'mbrac. (eşind prin stânga) Nicĭ pe dracu sĕ 'l veḑĭ, nicĭ cruce sĕ 'ţĭ facĭ!

SCENA VII.

Tarsiţa, Cati (viind din dreapta.)

Tarsiţa. — (purtând o bonetă încărcată cu florĭ multe, pene şi cordele) Şi ḑicĭ, Cati, că mĕ prinde boneta asta nouă?

Cati. — Cum sĕ nu te prindă?.. Când îĭ cineva tênĕră şi frumoasă... orĭ ce pune pe cap îĭ merge.

Tarsiţa. — (cu cochetărie) Aşa 'ĭ? Asta ḑiceam şi eŭ cumnăţicăĭ maĭ alaltaĭerĭ, şi nu vrea sĕ mĕ creadĕ.

Cati. — A fi bĕtrână... poate.

Tarsiţa. — Dar; ar putea sĕ 'mĭ fie bunică.

Cati. — De-aceea!.. îĭ zulĭară de tinereţile d-tale.

Tarsiţa. — Nu 'ĭ vina mea dacă m'aŭ înḑĕstrat natura cu graţiĭ. (în parte) Ah! când m'ar videa acum Leonil.

Cati. — (în parte) Când ar videa-o Leonil ar ḑice că 'ĭ stahiea casarmeĭ.

Tarsiţa. — Şi cât ḑicĭ că ţin bonetele amêndouĕ?

Cati. — Doĭ-spre-ḑĕce galbinĭ.

Tarsiţa. — Nu 'ĭ prea scump?

Cati. — Poate fi ceva scump în lume pentru o cucoană mare ca d-ta? Eată nota.

Tarsiţa. — (luând nota) Socoteală veche: 20 de galbinĭ; douĕ bonete, 12 galbinĭ; peste tot 32 de galbinĭ. (dând nota Catiĭ) Foarte bine; s'o arăţĭ boĭerĭuluĭ.

Cati. — Da oare 'mĭ-a plăti îndată?.. Veḑĭ c'aştept acum de-un an.

Tarsiţa. — Cum sĕ nu plătească? că doar' nu dă din baniĭ luĭ.

Cati. — Prea bine... Sĕrut mânile, cuconiţă. (voesce sĕ easă) A! uĭtam răvaşul cuconuluĭ Alecu.

Tarsiţa. — Ce răvaş?

Cati. — Cuconu Alecu m'aŭ însărcinat sĕ 'l daŭ d-tale ca sĕ 'l daĭ boĭerĭuluĭ.

Tarsiţa. — Adă'l încoacĭ. (Iea ravaşul.)

(Cati se închină şi ese.)

SCENA VIII.

Tarsiţa. — Ce răvaş sĕ fie?.. de la cine?.. îĭ des-

pecetluit... ean sĕ videm. (deschide ravaşul) Ce vĕd?.. de la Leonil! Ah! (pică pe un scaun) Leonil îmĭ scrie!.. Leonil! Leonil! (serută ravaşul şi citesce:)

«*Ângerul meŭ!*

Tu eştĭ steagul la care ochiĭ meĭ staŭ ţintiţĭ cu dragoste şi cu fală!» (vorbind) Ah!.. mĕ asemelueşte cu un steag! voĭnicelul meŭ, voĭnicel!.. cât de frumos scrie! (cetind:)

«Glasul tĕŭ e maĭ dulce de cât trimbiţa scadronuluĭ!..» (vorbind) De cât trimbiţa scadronuluĭ!.. cât mĕ ĭubeşte! (cetind) «Pentru tine doresc cinurĭ şi slavă! pentru tine aşĭ birui lumea toată!» (vorbind) Te cred, ângerul meŭ, dacă m'aĭ biruit şi pe mine! (cetind) «Desară mĕ duc la bal masche; vină şi tu, puĭule, ca sĕ petrecem împreună. Eŭ oĭŭ fi îmbrăcat în Irod împĕrat.» (vorbind) Irod împĕrat! Veḑĭ dacă 'ĭ militar, tot a vitejie trage!

(cetind) «*Al tĕŭ pentru veciĭ vecilor!*»

(vorbind şi sculându-se) Ah! Leonil, şi eŭ sûnt a ta pentru veciĭ vecilor. Ce fericire!.. unde 'ĭ Cati s'o sĕrut de miĭ de orĭ că 'mĭ-aŭ adus un răvaş atât de slăvit!.. Şi eŭ oĭŭ merge la bal masche, şi m'oĭŭ întêlni cu tine, scumpul meŭ Leonil! viteazul meŭ Irod împĕrat! (strigă) Safto, Safto.

SCENA IX.

Tarsiţa, Safta (întrând prin fund.)

Safta. — Aud, cucoană.

Tarsiţa. — Du-te degrabă, Săftico, la teatru, şi sĕ 'mĭ ĭeĭ douĕ domino de catife.

Safta. — Ce mâncare 'ĭ aceea, cucoană?

Tarsiţa. — Du-te de spune acolo cum îţĭ ḑic eŭ: sĕ 'ţĭ dee două domino... domino, auḑĭ tu? şi sĕ le ducĭ la cumnăţica.

Safta. — Ş'apoĭ?

Tarsiţa. — Ş'apoĭ sĕ m'aştepţĭ acolo, pĕn' ce-oĭ veni eŭ. Na şi banĭ. (îĭ dă o pungă).

Safta. — Foarte bine; douĕ... cum le-aĭ ḑis?

Tarsiţa. — Domino.

Safta. — (ese prin fund, ḑicênd) Douĕ domino, douĕ donimo, douĕ dimono...

Tarsiţa. — (alergând după Safta) Domino, proasto! (viind în faça scenei) Cât îmĭ bate inima de tare! parc'am alergat douĕ poşte pe gĭos... Ah! ce putere are amorĭul asupra inimilor celor gingaşe!

SCENA X.

Tarsiţa, Lunătescu.

Lunătescu. — (în parte) Tarsiţa!.. Aflat-aŭ oare ceva?

Tarsiţa. — (în parte) Bărbatul meŭ!.. de n'ar afla...

Lunătescu. — (cu dragoste) Dragă?..

Tarsiţa. — (asemene) Frăţioare?

Lunătescu. — Ce facem în astă sară?

Tarsiţa. — Eŭ mĕ duc sĕ petrec la cumnăţica; dar' mata?

Lunătescu. — Eŭ, surioară? ḑĕŭ, nu ştiŭ.

Tarsiţa. — Nu gĭocĭ cărţile, puĭule?

Lunătescu. — Ba aşĭ gĭuca, sufletul meŭ, dac' aşĭ avea cu cine.

Tarsiţa. — Eată, tocmaĭ, că ne vin prietiniĭ pentru partidă. Puneţi-vĕ la gĭoc, că eŭ mĕ duc sĕ mĕ gătesc. (ese prin dreapta.)

SCENA XI.

Lunatescu, treĭ prietinĭ.

Lunătescu. — Bine-aţĭ venit, fraţilor, că v'aşteptam cu nerăbdare.

Un prieten. — Aşa, hoţule, pentru ca sĕ ne ĭeĭ paralele.

Lunătescu. — În puterea prieteşuguluĭ...

Prietenul. — Foarte 'ţĭ mulţĕmesc de prieteşug, vere. Eată triĭ sĕrĭ de-a rêndul de când perd necontenit. Nu mĕ pot scula o dată fără ca sĕ nu întru platcă.

Lunătescu. — A cuĭ e vina, dacă nu ştiĭ sĕ gĭocĭ?

Prietenul. — Nu mi'ĭ învĕţa d-ta cărţile? Eŭ care le gĭoc de douĕ-ḑĕcĭ de anĭ!.. Ean sĕ veḑĭ cum am sĕ te frec în astă sară.

(În timp ce vorbesc, un fecĭor aşeaḑă masa de cărţĭ, aduce lumînărĭ, cărţĭ, ş. c. l.)

Lunătescu. — Vorbă multă sărăcie. (arătând masa) În faptă se cunoaşte omul... Poftim.

(Taki cu doĭ prietenĭ se pun la cărţĭ; al treilea privesce.)

Prietenul. — Preferançul gĭucăm? Câte ḑĕce parale fisa?

Lunătescu. — Cum îţĭ vroi... Eŭ fac cărţile. (amestecă cărţile şi le împarte) Ce noutăţĭ aţĭ maĭ aflat astăḑĭ?

Prietenul. — Tot cele de ĭerĭ şi de-alaltaĭerĭ... Nimic.

Lunătescu. — Cum? n'aţĭ vĕḑut pe nime?

Prietenul. — Ba am vĕḑut o mulţime de Iroḑĭ pe uliţĭ.

Lunătescu. — (scăpând cărţile din mânĭ) Iroḑĭ! (în parte) Ear' Iroḑĭ, şi tot Iroḑĭ!

Prietenul. — Na! c'aĭ făcut *mal-donné*... şi ce cărţĭ bune aveam!

Lunătescu. — *Pardon!*

Prietenul. — *Pardon, pardon;* dar preferançu 'ĭ pe banĭ.

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Tarsiţa** (cu mantelă şi capelă.)

Tarsiţa. — (întrănd prin dreapta), Sluga d'voastră, boĭerĭ.

Prietenii. — (închinându-se) Sĕrut mânuşiţile, cucoană Tarsiţă.

Tarsiţa. — (apropiindu-se de Lunătescu) Cum îţĭ merge norocul, dragă?

Lunătescu. — De-abĭa am început; dar' nădĕjduesc că 'mĭ-a fi în favor, de vreme ce te interesezĭ mata, sufletul meŭ.

Tarsiţa. — Îţĭ proorocesc că aĭ sĕ câştigĭ mult în astă sară.

Lunătescu. — (în parte) De-ar fi şi Cati modista cuprinsă în acel mult!

Tarsiţa. — Eŭ vĕ las cu sara bună. (serutând pe Lunătescu pe frunte) Noroc bun dragă, şi gĭoacă cu minte (ese prin fund.)

Lunătescu. — Sĕ nu mĕ laşĭ multă vreme sîngur, sufletul meŭ, că mor de urît făr' de mata.

Prietenul. — (către ceĭa-l-alţĭ) Cât de bine trăesc împreună!

Lunătescu. — (în parte) S'aŭ pornit! De-acum mĕ pot duce unde mĕ chĭamă amorĭul... la magaziea modisteĭ!.. şi cât pentru Irodĭ, 'mĭ-oĭŭ lua pistoalele. (către prietenul care nu joacă) Vină, te rog prietine, de gĭoacă în locul meŭ vr'o gĭumătate de ceas, că am puçină treabă pĕn' în târg. (se scoală: prietenul se pune în locul luĭ Lunătescu).

Prietenul — Da bine . . . ne laşĭ ? în cotro ?

Lunătescu. — Mĕ duc sĕ cumpĕr o bonetă nevesteĭ. (îşĭ ĭea pălăria şi pistoalele, şi ese prin fund.)

Prietenul I. — Ce casă blagoslovită! se ĭubesc de 20 de anĭ ca nişte hulubaşĭ.

Prietenul II. — *Protos.*

Prietenul III. — *Defteros.*

Prietenul I. — *Preferanç.*

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul represintă partea uliţeĭ marĭ despre Triĭ-Erarhĭ. În dreapta magaziea modisteĭ Cati, avênd pe la fereste bonete şi capele, în stânga, în façă, casa comisaruluĭ Săbiuţă. Uliţa este pustie şi întunecoasă; numaĭ un culucciŭ se zăresce în stînga, la colţul caseĭ comisaruluĭ. La ridicarea cortineĭ un orologiŭ depărtat bate şepte ore, şi după ce încetează, culucciul strigă: *Raĭta!*

SCENA I.

Leonil (eşind din magaziea modisteĭ.)

Adio scumpă şi nepreţuită modistă!.. ânger cu bonetă şi cu papilĭote, care 'mĭ îndulceştĭ vieaţa şi 'mĭ tiveştĭ basmalele! Aşteaptă-mĕ pĕn' într'un ceas, că am sĕ mĕ 'nfăçoşez ochilor tĕĭ de şopêrlă în costĭum de Irod împĕrat, căcĭ eştĭ vrednică a te numi împĕrăteasa modistelor şi amoresa unuĭ Craĭŭ!

Cati. — (ese pe pragul uşiĭ) Adio, craĭule, berbantule. (închide uşa.)

Leonil. — (viind în faça sceneĭ) Ca modista lighioae plăcută nu este pe faça pămêntuluĭ. Cu inima te ĭubeşte

şi cu degetele 'ţi coase cămeşi... dacă nu 'ţi scoate ochii... Dar' apropo de bal masche... cu ce-oiŭ sĕ mĕ duc la teatru? Prietinii care-or sĕ vie cu mine, îmbrăcaţi în Irodi, 'mi-aŭ mărturisit că 's tufă de parale; pe de altă parte, casierul nu face credit, şi cât pentru bătuţi... (îşi pipăe buzunarele) 'i-aŭ bătut vêntul de mult!.. ş'aşa de mult, în cât aŭ rĕmas pustie 'n urmă... Măria, ce'mi pasă! bun îi Dumneḑĕŭ, mai ales pentru cadeţi de cavalerie. (se pune drept ca un soldat) În stânga! piciorul drept înainte, marş; (pornesce cătră fund, făcênd marş) ranplanplan, ranplanplan, plan, plan, plan. (ese prin fund, în stânga.)

SCENA II.

Săbiuţă (eşind din casa lui), **Marghiolita** (pe pragul uşii.)

Săbiuţă. — Închide bine uşa pe din lăuntru, Marghiolită, şi nu mĕ aştepta în astă noapte, că eŭ poate n'oiŭ veni acasă pĕn' în ḑiuă.

Marghiolita. — Cum?.. toată noaptea ai sĕ te trudeşti?

Săbiuţă. — Aşa cere slujba, fata mea. Cu sara bună.

Marghiolita. — Noapte bună, tată. (închide uşa.)

Săbiuţă. — (viind în faţa scenei) Agă! agă!.. De când gândesc sĕ mĕ fac agă, eŭ şatrariul Săbiuţă... îs bun de dus la agie... Brrr... da frig îi!.. da frig îi!.. Auḑi comploturi de Irodi, brrr... par' că'mi curg sloiuri de ghiaţă pe spinare... Desară 's rênduit la teatru. Am sĕ mĕ 'mbrac şi eŭ în Irod, sĕ m'amestec p'intre măşti şi sĕ trag cu urechea, doar oiŭ descoperi ceva... Hei! culucciii...

Culucciul. — Aud.

Săbiuţă. — Sĕ ĭeĭ sama, dacă'ĭ videa Iroḑĭ s'asculţĭ ce-or vorbi. Auḑĭ?

Culucciul. — Aud.

(Săbiuţă ese prin fund, în dreapta.)

SCENA III.

Cati, Marghĭoliţa.

Cati. — (eşind pe pragul uşiĭ) Marghĭoliţă, Marghĭoliţă.

Marghĭoliţa. — (asemene) Ce doreştĭ, Cati?

Cati. — (viind în mijlocul sceneĭ) Vin' degrabă sĕ'ţĭ spun ceva.

Marghĭoliţa. — (asemene) Ce lucru?

Cati. — M'am întêlnit astăḑĭ cu ĭubitul tĕŭ, cu Alecu într'o casă, şi m'aŭ însărcinat sĕ'ţĭ ḑic că nu te ĭubeşte nicĭ de cum.

Marghĭoliţa. — Ha, ha, ha, nebuno . . . Dar' Leonil al tĕŭ cum sĕ maĭ poartă cu tine?

Cati. — Ca un leŭ. Mĕŭ ĭubeşte maĭ mult de cât trimbiţa scadronuluĭ, şi 'mĭ-aŭ făgăduit că m'a lua.

Marghĭoliţa. — Ce bine ar fi sĕ ne mărităm o dată amêndouĕ!

Cati. — Poate-a da Dumneḑeŭ . . . Da ean spune'mĭ: gătitu'ţĭ-aĭ costĭumul de bal masche?

Marghĭoliţa. — Îĭ gata . . . însă mĕ tem sĕ mĕ 'mbrac cu el.

Cati. — Pentru ce?

Marghĭoliţa. — Când gândesc sĕ merg la bal masche fără ştirea tătăni-meŭ, mi se taĭe tot gustul.

Cati. — Nu fiĭ copilă. Ce te temĭ, după ce aĭ sĕ mergĭ cu mine?

Marghĭoliţa. — Ştiŭ; dar' dac'a afla tată-meŭ?

Cati. — Îĭ ḑice că s'aŭ înşelat, şi te-a crede.

Marghĭoliţa. — Dar' Alecu?

Cati. — Luĭ Alecu îĭ spune că te-aĭ dus la bal masche cu nădejde de al întêlni pe dênsul. Şi cine ştie... poate sĕ'l găsim acolo.

Trece prin fund un neamţ beat care ḑice: *Got verlast kein deitscher nicht!..*)

Marghĭoliţa. — (spărietă) Vine cineva. (fuge în casă.)

Cati. — La opt ceasurĭ sĕ viĭ la mine. (intră în magazie)

SCENA IV.

Alecu (vine prin fund din stânga, purtând o ghitară pe sub manta.)

Oare sĕ fi eşit comisarĭul de-acasă? (se apropie de casa luĭ Săbiuţă şi caută pe fereastă) Perdelile sûnt trase. Nu se vede nimic. Ean sĕ cerc a da de ştire Marghĭoliţiĭ, după chipul obicĭnuit... sĕ'ĭ cânt pe sub fereştĭ. (îşĭ acordă ghitara) Bre! da frig îĭ! îmĭ îngheaţă degetile pe strune... Ah, Marghĭoliţă! cât trebue sĕ te ĭubesc, pentru ca sĕ fac strajă noaptea pe la meḑul ĭerneĭ!.. numaĭ un amor înflăcărat ca al meŭ poate răbda 17 gradurĭ de frig. Haĭde!.. cum a da Dumneḑĕŭ... într'un noroc! (se primblă sub ferestele Marghĭoliţiĭ, cântând din ghitară şi din gură:)

Vină, dragă, pĕn' te-aştept,
Să te string la pept,
Că de frig şi de-al tĕŭ dor
Eŭ îngheţ şi mor.

(Caută ear' la fereasta Marghĭoliţiĭ.)

Nimic nu se iveşte!.. oare ce-aŭ păţit aḑĭ de nu m'aude, c'am răguşit cântând... Sĕ cerc şi de-al doi-

lea oară. (cearcă ghitara) Tronc! s'aŭ discordat ghitara!.. Pas acum de-o acordează cu mânile îngheçate. (o acordă.)

SCENA V.

Alecu, Lunătescu (învělit în manta, întră prin fund din dreapta, urmat de patru lăutarĭ.)

Lunătescu. — (cătră lăutarĭ) Stațĭ aicĭ în colț puçintel, și vě gătițĭ scripcele. (viind în façа magazieĭ Catiĭ, fără a vedea pe Alecu) Eată-mě's în sfêrșit lângă casa Afroditeĭ inimiĭ mele!.. 'Mĭ-aŭ venit în gând sě 'ĭ daŭ o serenadă prin care sě 'ĭ pot face cunoscută starea jalnică a sufletuluĭ meŭ... și nădějduesc că după oftările ce va auḑi, se va milostivi a priimi câte 'ĭ-am propus aḑĭ, după masă. (caută pe fereasta Catiĭ.)

Alecu. — (nevěḑênd pe Lunătescu) În sfêrșit am acordat-o! (cercând ghitara) Sună bine acum.

Lunătescu. — Îĭ acasă! Acu'ĭ vremea. (face semn țiganilor sě înceapě.)

Alecu. — Curaj Alecule.

(În timp ce Alecu cântă, lăutariĭ se pornesc din fund grămadă și vin pěn' în façа sceneĭ, cântând: «*Ah noroc noroace!*» pe urmă se întorc înapoĭ, ear' vin și ear' se duc în fund. Lunătescu stă cu dosul la Alecu și privesce cu dragoste la ferestele Catiĭ.)

Alecu (cântând.)

Vină, dragă, pěn' te-aștept...

Lunătescu. — Cântă cu suflet, bălaure.

Alecu. — (mânios) Cine dracu aŭ adus cĭoarele aeste?

(Voesce sě cânte, dar' nu poate din pricina lăutarilor cariĭ răcnesc în gura mare: «*Ah noroc noroace!*»)

Lunătescu. — Oftează, baragladină!

Alecu (cântând.)

Sĕ te string la pept,

Eĭ; geaba! nu'ĭ chip de cântat! (cătră Lunătesc u) N'audĭ, domnişorule? N'aĭ putea sĕ te ducĭ sĕ urlĭ maĭ departe?

Lunătescu. — (neîntorcêndu-se) Uliţa 'i cât a mea, cât a d-tale. (cătră lăutarĭ) Trage of grozav, cĭoroĭule!

(Lăutariĭ ţip cât le ţine gura.)

Alecu (o dată cu lăutariĭ.)

Că de frig şi de-al tĕŭ dor
Eŭ îngheç şi mor.

(Ferestele se deschid la amêndouĕ casele. Cati şi Marghĭoliţa se arăt.)

SCENA VI.

Ceĭ de'nainte, **Cati, Marghĭoliţa.**

Cati. —
Marg. — } Ce vuet iĭ în uliţă?

Alecu. — (zărind pe Marghĭoliţa şi alergând la fereastă) Marghĭoliţa!

Marghĭoliţa. — Tu eştĭ, Alecu?

(Se pun amêndoĭ la vorbă, încet.)

Lunătescu. — (zărind pe Cati) Modista! (cătră lăutarĭ) Tăceţĭ, măĭ. (se apropie de fereastă.)

(Lăutariĭ tac şi se duc.)

Cati. — Ce vĕd? cuconul Taki!

Lunătescu. — Eŭ şi ear' eŭ, frumoasă Afrodită!

Cati. — Da ce cauţĭ noaptea pe uliţĭ cu lăutarĭ?

Lunătescu. — Nu mĕ osîndi, scumpă modistă ce eştĭ, că numaĭ amorĭul ce am pentru tine aŭ putut sĕ mĕ scoatĕ din sărite.

Cati. — Nu 'ţĭ e ruşine sĕ vorbeştĭ aşa, d-ta, om însurat?

Lunătescu. — Eĭ! dragă, cu ruşinea astăḑĭ n'o scoţĭ la cap. Dar' nu 'ĭ vorba de ruşine... îĭ vorba că te ĭubesc aşa de năstruşnic, în cât acum sûnt *adiafor* pĕn' şi de cĭubuc! eŭ care eram în stare sĕ 'mĭ vênd sufletul pentr'o lĭule de tĭutĭun.

Cati. — Ha, ha, ha! Ş'apoĭ aĭ obraz sĕ 'mĭ ḑicĭ că mĕ ĭubeştĭ ca sufletul?

Lunătescu. — Ascultă-mĕ: Ce vreĭ de la mine? capele? bonete?

Cati. — Foarte'ţĭ mulţĕmesc, că am prea multe.

Lunătescu. — Cu adevĕrat!.. ţi'ĭ magaziea plină! Spune'mĭ dar' ce doreştĭ? Droşcă de birjă cu luna? mobile?.. Poronceşte supuseĭ slugĭ a matale.

Cati. — (scoţênd o notă din buzunar) Vreŭ sĕ'mĭ plăteştĭ socoteala cucoaneĭ d-tale.

Lunătescu. — (în parte) M'aŭ prins în căpcană, diavoloaĭca. (tare) Cu mare bucurie... Cât îĭ acea socoteală?

Cati. — Triĭ-ḑĕcĭ şi doĭ de galbinĭ.

Lunătescu. — O bagatelă... Eată baniĭ, spre dovadă că sûnt gata a împlini toate dorinţile matale... numaĭ de mi'ĭ da o dulce nădejde... (scoate punga şi numeră banii pe fereastă.)

Alecu. — Ḑĕŭ? mergĭ la bal masche, Marghĭoliţă?

Marghĭoliţa. — Merg cu Cati... Nădĕjduesc însă că mi'ĭ sluji de cavaler, Alecule?

Alecu. — Pĕn' la moarte, scumpa mea. (vorbesc ear' încet.)

(În timp ce Lunătescu numeră, jignicerul Vadră întră din dreapta, prin fund, şuerând cu mirare şi căutând cu curiositate înpregĭurul luĭ, fără a vedea însă pe Alecu şi Lunătescu.)

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **Vadră.**

Vadră. — Măĭ! măĭ! măĭ!.. da mare târg!.. Ce de minunăţiĭ!.. Ean priveşte uliţĭ, sĕ mergĭ cale de-o poştă şi sĕ nu le maĭ daĭ de fund. Bre! bre!.. şi când gàndesc... puteam sĕ mor făr' a videa Eşu, eŭ, jignicerul Vadră ot Nicoreştĭ, care de când m'aŭ făcut mama nicĭ c'am eşit din Nicoreştĭ... Slavă ţie Doamne că m'aĭ învrednicit a întra şi eŭ o dată în capitaţie!.. Atâta numaĭ îmĭ pare rĕŭ, că am sosit noaptea... şi nu ştiŭ cum sĕ fac ca sĕ găsĕsc gazda nepotuluĭ meŭ Alecu... saŭ măcar casa cuconuluĭ Taki Lunătescu... Pe alţiĭ nicĭ că cunosc în capitaţie...

(Tot vorbind se apropie încet de Culucciŭ fără a'l vedea.)

Lunătescu. — (numerând) Triĭ-ḑĕcĭ, triĭ-ḑĕcĭ şi unul, triĭ-ḑĕcĭ şi doĭ... Tocmaĭ?

Cati. — Tocma... Foarte 'ţĭ mulţĕmesc.

Culucciul. — (la urechile luĭ Vadră) Raĭta!

Vadră. — (spăriet) Ho! (viind iute în faça sceneĭ) Ce dracu aŭ oameniĭ pe-aicĭ de se sparg aşa, noaptea? (îşĭ stupesce în sin.)

(La răcnitul Culucciuluĭ Alecu şi Lunătescu se întorc şi zăresc pe Vadră; ear' Cati şi Marghĭoliţa închid degrabă ferestele.)

Alecu. — }
Lunăt. — } (în parte) Nu cumva m'aŭ vĕḑut?

(Se apropie amêndoï de Vadră, ascunşï în mantale, şi apucându'l fie-care de câte o mână, îï ɉic cu voce groasă.)

Alecu. — De 'ï spune ce-aï vĕɉut, te stropşesc!

Lunătescu. — (arătând pistoalele) De 'ï ɉice-un singur cuvênt, eştï mort!

Vadră. — (spăriet) Eleï!

(Vadră remâne încremenit; ear' Alecu şi Lunătescu se depărtez de el, mergênd spre fundul sceneï.)

SCENA VIII.

Ceï de'nainte, **Leonil** (înbrăcat în costum de Irod.)

Leonil. — (eşind din stânga, se pune d'inaintea luï Alecu şi a lui Lunătescu, declamând cu voce tare :)

Eŭ sûnt Irod împĕrat,
Care pe cal am încălecat,
Şi pĕmêntul s'a cutremurat!

Alecu. — Sĕ fiï d-ta sănĕtos. (fuge în dreapta.)

Lunătescu. — (spăriet) Valeŭ! scapă pistoalele jos, tremurând.)

Leonil. — Închină-te d'inaintea stăpânuluï tĕŭ, fiinţă fricoasă, supusă sabieï mele.

Lunătescu. — (plecându-se pĕnă la pămênt) Nu te 'ndura de mine pĕcătosul, domnule revoltant, că am o casă de copiï... şi sûnt patriot bun, moldovan curat.

Leonil. — Moldovan?.. ba, maï degrabă jidan, că eştï prea voïnicos da fricos. Haïde, caută'ţï de drum şi adă'ţï aminte cât îï trăi de vestitul şi prea puternic Irod împĕrat, luceafĕrul Rĕsărituluï!

Lunătescu. — (fugênd prin stânga) Aud, Slăvirea Ta.

Leonil. — (luând pistoalele de jos) Ha, ha, ha!.. fricoasă lighioae! şi âncă purta pistoale ca gïupânul Leïba din codrul Herţiï... Ştiï că 's bune pistoalele?.. Nu-

maĭ bune de scos plata de la bal masche. (le pune la brĕŭ.)

Vadră. — (pe gândurĭ) Unul m'a stropşi şi altul m'a omorî de-oĭŭ ḑice vr'un cuvênt... Unde m'am vêrît eŭ?.. Nu cumva am întrat într'un târg de Ieniceri? (stă cu ochiĭ ţintiţĭ în jos.

Leonil. — (zărind pe Vadră) Cine sĕ fie acest blagoslovit creştin încoronat cu căciulă brumărie şi înfăşurat cu contăş de vulpe?.. Amirosă a provinçie cale de-o poştă! Ean sĕ videm. (se apropie de Vadră pe d'inapoĭ şi strigă):

Eŭ sûnt Irod împĕrat!

Vadră. — (resărind) Ho, drace! Ce dihanie 'ĭ asta?

Leonil. — (în parte) Îĭ chĭar provinçial!.. Am sĕ 'l spariĭŭ şi pe dênsul. (tare) Rĕspunde'mĭ cine eştĭ?.. şi ce cauţĭ noaptea, fără fânar, pe uliţile capitalieĭ noastre.

Vadră. — (în parte) Da... vorbă 'ĭ? Numaĭ de cât 'ţĭ-oĭŭ rĕspunde, ca sĕ mĕ omoare ceĭa-l-alţĭ doĭ.

Leonil. — Eĭ!.. auḑĭ? eştĭ surd orĭ mut?

Vadră. — (în parte) Sfinte Panteleimoane!.. Sfinte Nastasî!..

Leonil. — Uĭtă-te la mine, provinçialule, şi te supune la poroncile luĭ Irod împĕrat, că de nu mi'ĭ asculta, va fi rĕŭ de pelea ta.

Vadră. — (în parte) Na şi altul!.. aista m'a ucide dacă n'oĭŭ grăi! Mări, unde dracu mĕ găsĕsc? (tare) Nu te mânia, Măria Ta, dacă nu 'ţĭ rĕspund... Mĕ tem de ceĭa-l-alţĭ.

Leonil. — Care ceĭa-l-alţĭ? (în parte) Ha, ha, ha... Se vede că 'şĭ-aŭ maĭ bătut gĭoc cine-va de dênsul. (tare) Eŭ îţĭ daŭ voe sĕ vorbeştĭ.

Vadră. — Aşa? Eĭ! apoĭ spune'mĭ, te rog, Măria Ta... nu ştiĭ unde şĕde nepotul meŭ, Alecu Mădian?

Leonil. — Nepotul d-tale? (în parte) Sĕ fiŭ al draculuĭ de 'l cunosc.

Vadră. — Eŭ sûnt jignicerul Vadră ot Nicoreştĭ, ş'am venit la Eş ca sĕ 'l vĕd.

Leonil. — Sĕ vedĭ Iaşul saŭ nepotul?

Vadră. — Pe-amêndoĭ.

Leonil. — Dacă vreĭ sĕ cunoştĭ Iaşul, caută 'npregĭur şi 'l-îĭ videa; mirosă şi 'l-îĭ sîmţi. Cât pentru cuconu Alecu Mădian, trebue sĕ te hotăreştĭ a veni cu mine unde te-oĭŭ duce eŭ ... dar' sĕ nu 'ţĭ fie frică. (în parte) Am sĕ 'l duc la bal masche sĕ 'mĭ plătească biletu-rile. (tare) Parale aĭ?

Vadră. — Am vr'o câte-va; dar' ... pentru ce?

Leonil. — Nu 'ţĭ pasă, şi nu te teme, că te ĭeŭ sub ocrotirea mea.

Vadră. — Sĕrut mânile. (în parte) Detreabă împĕrat!

Leonil. — Dar' pentru ca sĕ poţĭ întra acolo, unde vreŭ sĕ te duc ca sĕ vedĭ pe nepotul tĕŭ, trebue sĕ 'ţĭ pun o decoraţie neapĕrat.

Vadră. — Ce 'ĭ cocoraţiea ceea?

Leonil. — Un sĕmn de cinste. Vin' dar sĕ te decorez. Întinde nasul.

Vadră. — Nasul?

Leonil. — Of! nu mĕ supĕra şi întinde'l fără grijă. (îĭ anină luĭ Vadră un nas mincĭunos.)

Vadră. — Da bine, mĕ rog, acole se pun cocoraţiile?

Leonil. — Uniĭ le poartă la pept, alţiĭ le spênḑură de gât; dar' fiind că decoraţiea ce 'ţĭ hărăzesc este maĭ *şucada,* 'ţĭ-o anin de nas.

Vadră. — (riḑênd) Pentru că nasul îĭ maĭ sus de cât gâtul ... am gâcit?

Leonil. — Aĭ gâcit, o! prea cinstite Vadră!..

Acum te sfătuesc sĕ ţiĭ nasul tot maĭ sus, pentru că sûntem într'o vreme unde rîdicatul nasuluĭ e de *bon ton*.

Vadră. — De monton?

Leonil. — Dar, de monton. (în parte) Bravo, Leonil; te-aĭ pus la cale despre bileturĭ. Acum haĭ sĕ dăm de ştire Catiĭ.

Vadră. — Eĭ! mergem?

Leonil. — Acuşĭ... Aşteaptă-mĕ puçin aicĭ că vin îndată. (merge spre magaziea Catiĭ.)

Vadră. — Ce!.. mĕ laşĭ singur?

Leonil. — Nu te teme, că eştĭ decorat... rîdică nasul maĭ sus, frate. (intră la Cati.)

SCENA IX.

Vadră; *maĭ pe urmă* Marghĭoliţa.

Vadră. — Măĭ, că şugubaţă 'ĭ capitaţiea asta! Bĭetul frate-meŭ, Dumneḑĕŭ sĕ'l erte! imĭ spusese cu adevĕrat că aicĭ se fac multe pozne ḑiua meaḑa mare; ear' de cele ce se întêmplă noaptea nu 'mĭ-aŭ pomenit. Se vede că şi aicĭ, ca şi la Nicoreştĭ, el se culca o dată cu găinile.

Marghĭoliţa. — (înbrăcată în costum de fantasie, şi purtând pe obraz mască de catife négră, ese din casa eĭ şi ḑice în parte) Când ar şti tatăl meŭ că mĕ duc la bal masche, m'ar închide la mănăstire. (trece pe lângă Vadră şi intră la Cati.)

Vadră. — (resărind) Maĭ eată o dihanie! asta 'ĭ cu obraz negru!.. trebue să fie vr'o arăpoaĭcă... Bre, bre, bre! a draculuĭ târg!

(Trec prin fundul sceneĭ maĭ multe măscĭ, cu fanare în mânĭ şi cântând:)

Haĭdeţĭ, fraţĭ, sĕ trăim bine,
Sĕ trăim noĭ între noĭ,
Căcĭ curênd timpul ne vine
Încărcat tot de nevoĭ.

Vadră. — Maĭ eată şi alte lighioĭ! Bre, bre, bre! da multe soĭurĭ de dihăniĭ maĭ sûnt în Eş!

(După măscĭ, trec doĭ dracĭ sărind şi împungênd cu coarnele pe un jidan care strigă:) *Ah vei! ghevalt!*

Vadră. — (spăriet de tot) Eaca şi dracu. (îşĭ ascunde capul în blană şi 'şĭ face cruce dicênd: *fevghe satana!* După ce nu se maĭ aude nimic, el scoate capul din blană.) Am asudat!.. sĕrmane Vadră! cine te-o îndemnat sĕ viĭ tu în capitaţie?.. Of, of!.. Se vede c'am agĭuns în vremea luĭ Antihîrţ... (îşĭ face cruce) Brr... tare mi'ĭ frică... şi când aşĭ putea... tare-aşĭ fugi înapoĭ la Nicoreştĭ... Lehamite şi de nepot şi de Eş, dacă nu poţĭ face douĕ pasurĭ făr' a da de dracu pe uscat... Mĕ duc, fug în lume, de-oĭŭ şti că m'oĭŭ întoarce pe gĭos acasă. (face doĭ paşĭ către fund şi se opresce.) Ear' dihăniĭ!

SCENA X.

Vadră, Alecu (înbrăcat în păpuşer, întră prin dreapta, purtând un coş cu păpuşĭ), **doĭ prietenĭ** (costumaţĭ aĭ luĭ Alecu, îl urmează, ducênd cuşca păpuşilor), **un lăutar** (cântând din vioară, vine după eĭ), **Irodĭ, prietenii luĭ Leonil** (întră prin stânga tot o dată, fiind precedaţĭ de steoa pe care o duc doĭ băeţĭ. Toţĭ port nasurĭ mincĭunoase.)

Alecu. — (strigă intrând) La păpuşĭ! păpuşele româneştĭ! tot sĕ staĭ sĕ le priveştĭ!
Irodiĭ. — (strig) Irodĭ! Irodĭ! Steoa!
Vadră. — Aşĭ gĭura că 's pe ceea lume.

(Iroḑiĭ şi păpuşeriĭ se opresc fâçă 'n façă, la mijlocul sceneĭ.)

Un Irod. — Fă-te 'n lăturĭ păpuşĕrĭule, şi dă pas ostaşilor luĭ Irod împĕrat.

Alecu. — Faceţĭ voĭ în lăturĭ, Iroḑĭ neroḑi ce sunteţĭ. Nu ştiţĭ că trăim în veacul păpuşĕriilor?

Irodul. — În lăturĭ îţĭ ḑic, pĕn' ce nu te rup în douĕ ca pe-o păpuşă.

Alecu. — Tu pe mine? ha, ha, ha! Vină dacă 'ţĭ dă curĕoa, şi dacă vreĭ sĕ te vîr în cocĭugul ista cu Vasilaki ţiganul.

Irodul. — (cătră cela-l-alţĭ Iroḑĭ) La săbiĭ copiĭ, în numele luĭ Irod împĕrat.

Alecu. — (cătră păpuşerĭ) La parĭ băeţĭ, în numele luĭ Vasilaki ţiganul.

(Iroḑiĭ trag săbiile. Păpuşeriĭ ridic cĭomegele.)

Vadră. — Eaca pozna!.. Păpuşile or sĕ facă moarte de om!

SCENA XI.

Ceĭ de'nainte, **Lunătescu** şi **Săbiuţă** (arătându-se în fund), **Leonil, Cati** şi **Marghĭoliţa** (eşind din magazie cu măscĭ de catife négră pe obraz. Leonil poartă nas mincĭunos).

Leonil. — (cătră dame) Veniţĭ cu mine. (vĕḑênd scena din fund) Ce vĕd? Iroḑiĭ meĭ încăieraţĭ cu nişte păpuşĕrĭ! (aleargă lute de se pune între dênşiĭ) Staţĭ, voĭnicilor, că maĭ sûnt şi eŭ pe-aicĭ. Ce?.. vreţĭ sĕ vĕ bateţĭ în vreme de pace? şi sĕ v'aprindeţĭ în vreme de earnă?.. Cine v'aŭ însuflat dorinţa de-a tulbura liniştea publică, tocmaĭ sub nasul cinstituluĭ Culucciŭ care vĕ priveşte din colţ?.. Vĕ poroncesc în numele meŭ sĕ puneţĭ satirele 'n teacă, şi vouĕ, sĕ lăsaţĭ cĭomegele 'n odihnă pĕn' ce-a cânta cucoşul...

Alecu. — Şi cine eştĭ tu ca sĕ ne daĭ poroncĭ?

Leonil. — Eŭ sûnt Irod împĕrat care pe cal am încălecat şi pămêntul s'aŭ cutremurat!

Cati. — (cunoscênd vocea luĭ Alecu) Şi eŭ sûnt Cati, prietina d-tale, cucoane Alecu.

Alecu. — Madmuazel Cati?

Lunătescu. — (în parte) Cati!

Cati. — Şi maĭ eată ş'o tênĕră copilă care doreşte a sĕ face păpuşa d-tale. (arată pe Marghĭoliţa).

(Marghĭoliţa se duce lângă Alecu.)

Cati. — Haĭdeţĭ dar cu toţiĭ împreună la bal masche.

Toţĭ. — Haĭdeţĭ, haĭdeţĭ.

Leonil. — Care vra sĕ ḑicĕ, am închiet pace! şi din ceasul acesta sûntem prietinĭ? Păpuşile cu Iroḑiĭ se prind fraţĭ de cruce!.. haĭdeţĭ dar sĕ gĭurăm cu toţiĭ pe steoa aceasta, (arată steoa) că ne vom da tot soĭul de agĭutor, la tot soĭul de întêmplărĭ ce vom avea în astă noapte!

Toţĭ. — (întinḑênd mânile spre stea) Gĭurăm!

Lunătescu. — Aĭ auḑit gĭurămêntul complotuluĭ, dragă Săbiuţă?

Săbiuţă. — 'L-am auḑit, cucoane Taki.

Leonil. — Acum, daţi'mĭ voe sĕ vĕ recomendez un suflet blagoslovit care-aŭ venit înadins din fundul provinçieĭ pentru ca sĕ ne plătească biletурile la locul ştiut. (arată pe Vadră) Eată sufletul!

Vadră. — (în parte) Ce ḑice?

Toţĭ. — Hura! sĕ'l luăm în triumf.

(Iroḑiĭ se arunc asupra luĭ Vadră şi 'l umflă pe sus.)

Vadră. — (sbătêndu-se în braçele lor) Da daţi'mĭ pace că mi'ţĭ rupe vr'o mână, (în parte) Ah, sfinte Panteleimoane! scapă-mĕ din ghĭarele lor, că 'ţĭ-oĭŭ da triĭ paraclisurĭ.

Leonil. — Haĭdeţĭ, fraţilor! balul ne-aşteaptă; glo-

riea ne chĭamă! Steoa aceasta sĕ ne lumineze drumul, căcĭ fânarele de pe uliţĭ s'aŭ lăsat în nădejdea luneĭ pe astă sară, şi luna în nădejdea fânarelor.

(Se pornesc cu toţiĭ prin dreapta. Steoa merge înainte; după dênsa, Leonil dând braçul Catiĭ; pe urmă Iroḑiĭ, ce duc în triumf pe Vadră; după acestica, Alecu cu Marghĭoliţa, şi în sfêrşit păpuşeriĭ cu cuşca. În timpul acesteĭ eşirĭ, Leonil comandă în gura mare marşul; Iroḑiĭ strig: Irodul; păpuşeriĭ răcnesc: la păpuşĭ; orhestra cântă un marş triumfal.)

Lunătescu. — (viind în mijlocul sceneĭ) După dênşiĭ, voĭnice Săbiuţă. Patriea are ochiĭ asupra noastră!

Săbiuţă. — Agă?

Lunătescu. — Agă.

(Se răped amêndoĭ după Iroḑĭ. Culucciul strigă: Raĭta!)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul represintă sala teatruluĭ în timp de bal masche. Lumiuaţie mare. Măscĭ multe în diverse costume joc polca în fund.

SCENA I.

Tarsiţa şi Safta (în domino.)

Tarsiţa. — (cetind ravaşul luĭ Leonil) «Vină, puĭule, la bal masche. Eŭ voĭŭ fi îmbrăcat în Irod împĕrat!..» Eată acum un ceas de când aştept, şi nicĭ un Irod încă n'am zărit. Safto! nu 'l-aĭ întêlnit pin sală?

Safta. — Pe ofiçerul?

Tarsiţa. — Dar; pe Leonil.

Safta. — Nu, cucoană. Am auḑit însă că s'aŭ suit la bunfet câte-va măştĭ nouĕ... Poate-a fi acolo?

Tarsiţa. — Haĭ degrabă, Săftico, sĕ luăm un ceaĭŭ.

(în parte) Ah, Leonil! Cât trebue sĕ te ĭubesc, pentru ca sĕ mĕ pun în primejdie de a bea un ceaĭŭ la bufet!

(Es amêndouĕ prin stânga.)

(Polca încetează.)

SCENA II.

Măscile. — (strigă:) Mazurca . . . valţul . . . polca . . . hora!

Un turc. — (cătră orhestră) *Banabak!* cânta la mine un *mane ghĭuzel, ghĭuzel,* ha! sa ḑicem la tine: *afcrim cĭugĭuk.*

Un jidov. — (asemene) Inchi si veḑĭ, jupine cu doba, chinta pe balabusta, că 'ţĭ-oĭŭ lua mĕsur de-un cĭubot.

Un drac. — (împingênd pe jidov) Fugĭ Ĭudă.

Jidovul. — *Aveĭ! ghevalt* . . . Urzichi.

Dracul. — (la musicanţĭ) Vĕ poroncesc, în numele luĭ Scaraoţchi, sĕ 'mĭ cântaţĭ un valţ drăcesc . . . că de nu, vĕ umflu pe sus.

(Orchestra cântă valţul pe jumătate de ton. Măscile joc în fund. Dracul joacă valţul cu jidovul.)

SCENA III.

Leonil, Cati, Alecu, Marghĭoliţa, Vadră, Iroḑĭ, păpuşĭ, Steoa (toţĭ întră prin stânga, păstrând rêndueala însemnată la finele actuluĭ al II. Valţul contenesce, şi măşcile s'adun înpregĭurul Iroḑilor.)

Leonil. — Irod! Irod!

Alecu. — Păpuşele romăneştĭ . . . tot sĕ staĭ sĕ le priveştĭ!

Vadră. — (căutând cu spaĭmă înpregĭur) Săracul de mine! ce

de maĭ drăciĭ! Ce de maĭ minunăţiĭ! Bre! bre!.. par' că 'ĭ halima!

Turcul. — (luĭ Alecu) Heĭ, *banabak!* nu 'ĭ jucam la mine *karaghĭoz?*

Alecu. — Ba gĭucam, *efendi*... dar' tu ce dam la mine?

Turcul. — Dam *bakşiş!*.. cincĭ butelcĭ de vin cu *buuum!*

Alecu. — *Aferim, kapioldaş!* Haĭ dar la bufet îndată sĕ maĭ prindem la inimă, c'am îngheçat de frig afară.

Turcul. — *Peki, peki.* Hade sus la cafenea.

Toţĭ. — Haĭdeţĭ... haĭ.

Leonil. — (luĭ Vadră) Vin' cu noĭ, provinçie blagoslovită.

Vadră. — Unde?

Leonil. — La bufet! sĕ beĭ Şampanie... de la Nicoreştĭ.

Vadră. — Ce sĕ beŭ? Şampan?.. ba, mĕ ferească Dumneḑĕŭ!

Leonil. — (împingêndu'l) Eĭ! marş înainte, şi numaĭ cârcni.

Vadră. — Mări, unde dracu m'aŭ adus pĕcatele? Bre, bre!

(Toţĭ es prin dreapta, afară de câteva măscĭ ce staŭ în fund.)

SCENA IV.

Lunătescu, Săbiuţă (îmbrăcaţĭ în Irodĭ şi purtând nasurĭ mincĭunoase, întră prin stânga. Treĭ comisarĭ îĭ urmează.)

Lunătescu. — (arătând măscile ce es) Îĭ veḑĭ, *arhon* şatrar?

Săbiuţă. — Îĭ vĕd, cucoane!
Lunătescu. — Ceasul primejdieĭ se apropie!..
Săbiuţă. — Aşa mĕ tem.
Lunătescu. — Te temĭ?..
Săbiuţă. — Vorba vine.
Lunătescu. — Că te poftesc sĕ nu cumva sĕ mĕ laşĭ la dică. Eŭ am venit cu d-ta, precum m'aĭ rugat... ear' apoĭ n'am gust sĕ 'mĭ daŭ pelea popiĭ.
Săbiuţă. — Nicĭ popiĭ, nicĭ preutesiĭ, cucoane, că doar' sûntem în putere; şi de vreme ce ne-am îmbrăcat şi noĭ în Iroḑĭ, revoltanţiĭ ne-or crede din partida lor.
Lunătescu. — Din partida lor? eŭ!.. asta 'mĭ vine cam *paraksîn, arhon* şatrar... dar' d-tale?
Săbiuţă. — Eĭ, cucoane!.. maĭ bine *paraksîn* aşa, de cât pe spinare. (către comisarĭ) Voĭ, făcut-aţĭ pregătirile trebuincĭoase, precum v'am poroncit?
Comisariĭ. — Avem vr'o triĭ-ḑecĭ de slujitorĭ.
Săbiuţă. — Nu 's tocmaĭ destuĭ.
Lunătescu. — (spăriet) Oare?
Săbiuţă. — Cu toate aceste, duceţi-vĕ de vĕ împărţiţĭ... pe la locurile ştiute; şi când oĭŭ striga *ĭuruş!* sĕ săriţĭ cu toţiĭ. V'am spus că revoltanţiĭ sûnt îmbrăcaţĭ în Iroḑĭ?
Comisariĭ. — Dar; ca d-voastră?
Săbiuţă. — Hî, hî!.. Haĭ, duceţi-vĕ!.. dar' sĕ nu mĕ lăsaţĭ când îţĭ auḑi strigând: *ĭuruş!*
Comisariĭ. — *Ni boĭsa.*
Lunătescu. — Gândiţĭ că Patriea îşĭ încredinţază soarta în mânile a patru comisarĭ: Voĭ triĭ şi şatrarĭul al patrule.
Săbiuţă. — Cu adevĕrat... Unul şi cu triĭ fac patru.
Lunătescu — Aşa 'ĭ?.. Haĭ... duceţi-vĕ.

(Comisariĭ es.)

SCENA V.

Lunătescu, Săbiuţă (se primble turburaţĭ.)

Săbiuţă. — Acum aŭ sosit vremea sĕ dovidesc lumeĭ că această sabie nu 'ĭ în zădar aninată de Săbiuţă, vel şatrar şi biv-vel comisar!

Lunătescu. — Dar, Săbiuţă dragă; sĕ dovideştĭ ce 'ţĭ-a plăcea, şi maĭ ales sĕ dovideştĭ complotiştiĭ, căcĭ Patriea...

Săbiuţă. — Patriea?.. O! Patrie! nu aĭ frică că eŭ te-aşĭ lăsa în primejdie... când e nădejde de agie.

Lunătescu. — Maĭ ales...

Săbiuţă. — Am sĕ 'ĭ fac praf!..

Lunătescu. — Şi pulbere, ca sĕ nu maĭ rĕmâĭe nimic din eĭ.

Săbiuţă. — Nimic!

Lunătescu. — Nimic!

Săbiuţă. — Da unde 's ticăloşiĭ sĕ 'ĭ mănânc!.. Unde 's sĕ 'ĭ hăcuesc ca...

Lunătescu. — (în parte) Măĭ, că hapsîn îĭ şatrariul!

Săbiuţă. — Unde 's sĕ le-arăt eŭ rĕsmiriţĭ şi volintiriĭ.

Lunătescu. — S'aŭ dus la bufet sus ca sĕ bee Şampanie.

Săbiuţă. — Şampanie! ticăloşiĭ!.. vreŭ sĕ prindĕ la curaj...

Lunătescu. — Ştiĭ ce?.. n'ar fi bine oare sĕ tragem şi noĭ o duşcă?

Săbiuţă. — Doar' pentru hatîrul d-tale.

Lunătescu. — Eŭ plătesc... Mergĭ înainte că te-agĭung... Sĕ caut numaĭ de am parale. (caută prin buzunare.)

Săbiuţă. — Vin' de grabă că mi s'aŭ uscat gâtlejul (ese prin stânga.)

Lunătescu. — Unde, Doamne eartă-mĕ, sĕ 'mĭ fie punga?.. Oare nu cumva 'mĭ-aŭ şters-o vr'un moţpan?

(În timp ce Lunătescu îşĭ caută buzunarele, Tarsiţa şi Safta întră prin stânga.)

SCENA VI.

Tarsiţa, Safta, Lunătescu, măscĭ.

Tarsiţa. — În zădar am aşteptat la bufet... n'am zărit nicĭ un Irod.

Safta. — (arătând pe Lunătescu) Eaca unul, cucoană!..

Tarsiţa. — Bine ḑicĭ, Săftico... El trebue sĕ fie... Leonil!

Lunătescu. — Ba 'mĭ-aŭ şters-o ca maĭ bine.

Tarsiţa. — Stăĭ de-o parte, Săftico!.. Ah! cât îmĭ tremură inimĭoara!..

(Safta se amestecă cu măscile în fund. Tarsiţa se apropie încet de Lunătescu.)

Lunătescu. — (în parte) Pas de bea Şampanie dacă poţĭ...

Tarsiţa. — La cine gândeştĭ aşa, ĭubite Irodule?

Lunătescu. — (resărind) Ce face?

Tarsiţa. — Ştiŭ că sufletul tĕŭ arde în flacăra unuĭ amor învăpăeat pentru un alt suflet ce tot asemine se usucă la para dragosteĭ nemărginite.

Lunătescu. — Ce face?

Tarsiţa. — Ah! când aĭ şti cât de mult te adorează acel suflet... tu n'aĭ sta cufundat în gândurĭ triste, ci aĭ sări în pod.

Lunătescu. — Sĕ sar în pod? (în parte) Mări, ce pacoste 'ĭ asta, de se leagă de mine nitam nisam?

Tarsiţa. — Dar, scumpul meŭ; bucură-te şi te veseleşte, căcĭ dama gingaşă ce ĭubeştĭ... te ĭubeşte!.. şi cum sĕ nu te ĭubească, tu care samenĭ chĭar un Fĕt-logofĕt cu pĕrul de aur!..

Lunătescu. — (în parte) Eĭ! *to paroksilose!* (tare) Ean ascultă, madamă, cată'ţĭ de drum şi 'ţĭ găseşte logofeţĭ aĭurea, că eŭ n'am vreme de ascultat poveştĭ cu Feţĭ-logofeţĭ. (în parte) Mări, că a draculuĭ!..

Tarsiţa. — Poveştĭ!.. Ce vorbe sûnt aceste?.. Da... nu 'mĭ-aĭ scris tu astăḑi c'aĭ sĕ viĭ aicĭ îmbrăcat în Irod împĕrat, şi că glasul meŭ e maĭ dulce de cât trimbiţa scadronuluĭ?..

Lunătescu. — Ean fugĭ în colo, nebuno, că 'ţĭ-oĭŭ da acuşĭ o trimbiţă...

Tarsiţa. — Aşa, blăstĕmatule?.. aşa mĕ priimeştĭ, când eŭ pentru hatîrul tĕŭ 'mĭ-am lăsat bărbatul la cărţĭ, şi 'l-am făcut sĕ creadĕ că mĕ duc la cumnăţica!.. Da, nu ştiĭ că 's în stare sĕ 'ţĭ scot ochiĭ?

Lunătescu. — (în parte) La cumnăţica!.. Oare nu cumva 'ĭ Tarsiţa!..

Tarsiţa. — Auḑĭ, puşchĭŭ! sĕ mĕ facĕ sĕ beŭ un ceaĭŭ la bufet... sĕ mĕ puĭe în primejdie de moarte! ş'apoĭ sĕ se facĕ că nu mĕ cunoaşte... Vaĭ! furnica-te-ar draciĭ, calindroĭule...

Lunătescu. — (în parte) Calindroĭule!.. îĭ Tarsiţa!.. pe-aicĭ mi'ĭ drumul!.. (fuge prin dreapta.)

Tarsiţa. — A! îs nebună?.. Ean aşteaptă, mangosîtule, sĕ 'ţĭ arăt eŭ... (aleargă după Lunătescu.)

Safta. — Dec! da unde-aleargă cucoana?.. Cucoană Tarsiţă... cucoană... (voesce să easĕ după Tarsiţa.)

SCENA VII.

Safta, Vadră (ţiind calea Saftei.)

Vadră. — Ho, cumătră! că maĭ sûnt şi eŭ peaicĭ.

Safta. — Ean şĕḑĭ binişor.

Vadră. — Ba, ḑĕŭ, nu, puĭule, că doar' eŭ nu's din capitaţie, cu *je vous prie* şi cu *pardon, mardon, lesebon* şi *triton* ... eŭ sûnt, dragă, tocmaĭ din Nicoreştĭ.

Safta. — Poţĭ fi şi de la Cotnarĭ ... Ce 'mĭ pasă mie?

Vadră. — Că de-aĭ videa ... nicĭ mie nu 'mĭ pasă de 'ţĭ pasă saŭ de nu 'ţĭ pasă. Eŭ vreŭ sĕ gĭoc o horă cu tine, că de când am bĕut sus, în sofragerie, vin de cel cu spumă, par' c'am întinerit de 20 de anĭ.

Safta — Da ce?.. eştĭ poate şi bĕtrân?

Vadră. — Sûnt ca vinul cel de Nicoreştĭ. Cu cât îĭ maĭ vechĭŭ, cu atâta 'ĭ maĭ bun.

Safta. — (în parte) Ştiĭ că are haz moşneagu! (tare) Dă'mĭ drumul sĕ mĕ duc.

Vadră. — Ba, ḑĕŭ, nu; n'aĭ sĕ scapĭ din mânile mele cu una, cu douĕ. Aĭ sĕ gĭocĭ, de-oĭŭ şti că s'or prăbuşi schîndurile. Doar' n'am bĕut eŭ de geaba un şip de vin, de cel cu dopu 'n pod.

Safta. — (în parte) Adică de ce n'aşĭ gĭuca şi eŭ? (tare) Prea bine, cucoane; dacă vreĭ numaĭ de cât, om gĭuca; dar' ştiĭ costrădanţul?

Vadră. — Ştiŭ!.. îĭ ca cel de brêŭ.

Safta. — Şi poalca?

Vadră. — Şi ... o băteam vîrtos când eram mic. Vrea sĕ ḑicĕ, te-aĭ domolit?.. Cu atâta maĭ bine, că almintrele, ḑĕŭ, n'aveaĭ ce face. Acum scoate'ţĭ cocoraţiea.

Safta. — Ce sĕ 'mĭ scot?

Vadră. — Cocoraţiea ... sĕ te vĕd cum eştĭ la faţă?

Safta. — Ba, mĕ eartă. Numaĭ maşca nu 'mĭ-oĭŭ maĭ scoate o.

Vadră. — Da eŭ nu 'ţĭ grăesc de maşcă, soro dragă ... Îţĭ grăesc de cocoraţie.

Safta. — Fie ş'aşa, dar n'o scot.
Vadră. — N'am şi eŭ atâta hatîr la mata?
Safta. — Nu.
Vadră. — Mĕ rog matale, puĭcă.
Safta. — Nu te maĭ ruga de geaba.
Vadră. — Puĭcuţă.
Safta. — În zădar.
Vadră. — Puĭculiţă.
Safta. — Nu se poate.
Vadră. — Suflete. (în timp ce ḑice aceste, îĭ desleagă masca pe furiş) Lumina ochilor meĭ... Sĕ mĕ veḑĭ mort...
Safta. — Măcar sĕ te şi 'ngrop... (masca cade de pe obrazul Saftei.)
Vadră. — Peĭ drace!
Safta. — Ce-aĭ păţit?
Vadră. — Ean veḑĭ dihanie!
Safta. — Dihanie eştĭ tu, blăstĕmatule.
Vadră. — Şi eŭ o numeam lumina ochilor meĭ!.. Ânc'aşa ruşine! (fuge prin stânga.)
Safta. — (furioasă) Vaĭ! mânca-te-ar cĭoarele, sbêrcĭogule... Sĕ'ţĭ daŭ eŭ dihanie! (aleargă după Vadră.)

SCENA VIII.

Alecu, Cati, Leonil, Marghĭoliţa, păpuşĭ, Iroḑĭ, măscĭ *şi la urmă* Săbiuţă (vin prin fund.)

Alecu. — Păpuşĭ! păpuşĭ...
Leonil. — Iroḑĭ! Iroḑĭ!
Turcul. — Eĭ *banabak*... Bĕut la cafenea vin cu *buuum*... hade joca la mine *karaghĭoz*.

(Păpuşeriĭ aşeaḑă cuşca pe douĕ scaune în faça publiculuĭ. Alecu se pune în dos. Măscile s'adun înpregĭur. În timpul acesta Săbiuţă se arată în dreapta.)

Săbiuţă. — (în parte) Cu gâtul uscat m'am suit la bufet, cu gâtul uscat m'am întors. Par'că am eascà cole...

Turcul. — Eĭ! gata, captan?

Alecu. — Gata, *efendi*... deschide'ţĭ ochiĭ şi urechile în patru.

Săbiuţă. — (în parte) Eaca Iroḑiĭ meĭ... ce aŭ de gând sĕ facĕ?.. Sĕ gĭoace păpuşile în bal?..

Alecu. — Măĭ, copiĭ! cum vreţĭ sĕ spun... de-a-dreptul? orĭ pe delăturĭ?

Toţĭ. — De-adreptul! de-adreptul!

Săbiuţă. — (în parte) De-adreptul?.. Că atâta le trebue!

Alecu. — Bine; fie şi de-adreptul. Tăceţĭ chitic de-acu (el scoate o păpuşică mică şi o închină publiculuĭ prin cuşcă.)

«Heĭ!.. bine v'am găsit, bine v'am vĕḑut, cinstiţĭ boĭerĭ şi cavalerĭ de toată mâna, şi maĭ marĭ, şi maĭ micĭ! Eŭ sûnt vestitul Statu-palmă Barba-cot din poveste, care trăesc în lume de când se potcovea puriciĭ cu nouĕ ḑĕcĭ şi nouĕ de ocă de fer şi sărea pĕn' în cer şi tot le părea uşor. Ş'acum am venit aicĭ tocmaĭ din ţara păpuşilor, unde multe pozne-am vĕḑut şi multe-am auḑit... De vreţĭ sĕ vi le povestesc?.. eŭ sûnt gata... aud?.. vreţĭ?.. bucuros...» (către lăutarĭ) Măĭ, bălaure, cântă ţiitura... dar' pe gâtul scripceĭ, ca sĕ nu te-aud nicĭ eŭ nicĭ tu.

(Lăutariĭ cânt slab cânticul păpuşilor şi Alecu acompanează:)

Într'a păpuşilor ţéră,
Din hotare, la hotară,
Am vĕḑut şi bunĭ şi reĭ,
Şi cu ḑuh, şi nătăreĭ.
Uniĭ mândri şi 'ngânfaţĭ,
Ca beşicĭ cu vênt unflaţĭ!
În cea lume cât trĕesc,
La tot vêntul se 'nvêrtesc.

(cătră lăutarĭ) Cântă cu inimă, baragladină!

Săbiuţă. — (în parte) Audĭ, tĕlharĭul, cum batgĭocoreşte lumea!

Alecu.

Alţiĭ ear' cu fudulie,
De neam mare vrênd sĕ fie,
Se lipesc tot de ceĭ marĭ...
Nu's nicĭ copoĭ, nicĭ ogarĭ!

Săbiuţă. — (în parte) În mine bate... lasă, lasă...

Alecu.

Alţiĭ, vrednicĭ patrioţĭ,
Dar' maĭ vrednicĭ Patri-hoţĭ,
Latră, urlă furios
Pĕn' ce-apucă câte-un os.

Săbiuţă. — (în parte) Unde 'ĭ cuconu Taki s'asculte?

Alecu.

Într'a păpuşilor ţéră
Mulţĭ netoţĭ pe banĭ se 'nsoară;
Fie fata cât de rea,
Lada numaĭ de-a fi grea
Fie stahĭe, fără dinţĭ,
Galbeniĭ sĕ aĭbă zimţĭ.

Săbiuţă. — (în parte) Asta 'ĭ cam aşa; n'am ce ḑice nicĭ eŭ.

Alecu.

Într'a păpuşilor ţéră,
La mulţĭ cinstea'ĭ chĭar de céră;
Cât ruşfetul se ivesce,
Cinstea 'ndată se topesce!

Săbiuţă. — (în parte) Valeŭ! că ear' ne-aŭ pocnit!

—

Alecu.

În cea țéră de păpușĭ
Tĕlharii poartă mănușĭ,
Și se jură pe Dreptate,
Că le 's mânile curate!

Săbiuță. — (căutându'șĭ mânile) Asta nu 'ĭ în pilda mea.

Alecu.

Așa 'ĭ lumea! așa 'ĭ veacul!
Unii sémĕnă cu dracul,
Alțiĭ cu nisce momițe
Care sar din schițe 'n schițe;
Alțiĭ cu painjĭ postițĭ
Ce tot prind la musculițĭ;
Alțiĭ cu leĭ paraleĭ
Ce nu fac nicĭ chĭar doĭ leĭ...
Că's păpușĭ, păpușĭ lumescĭ!
Tot sĕ staĭ sĕ le privescĭ.

Turcul. — *Aferim... aferim... aferim!*
Toțĭ. — Bravo!.. bravo!..
Săbiuță. — (în parte) Acu 'ĭ vremea sĕ pun mâna pe dênșiĭ: (tare) *Ĭuruș*... (ese puçin prin dreapta.)

(Păpușeriĭ ridic ĭute cușca și se retrag în fund.)

SCENA IX.

Ceĭ de'nainte, **Vadră** (alergând spăriet din stânga), **Lunătescu** (viind fuga din dreapta.)

Vadră. — (trecênd răpede scena) Ânc'așa dihanie, sĕ m'alunge de-un ceas!.. bre!..
Leonil. — Ha, ho! provinçie!.. cale bună!..

(Vadră întră puçin în culisele din stânga și se întoarce îndată foarte spăriet.)

Lunătescu. — (trecênd răpede scena) La fugă, Taki, că nu 'ĭ șagă... Tarsița vrea sĕ'țĭ scoatĕ ochiĭ!

Alecu. — Bre! da aiștiea se gĭoacă de-a puea-gaea...

(În timpul acesta Lunătescu se întoarce răpede din culisele din stânga, și ajungênd la mijlocul sceneĭ, se lovesce de Vadră, care fuge ca și dênsul.)

Vadră. — Ho!

Lunătescu. — Ho!

Vadra. — Na, că 'mĭ-aĭ turtit cocorațiea.

Lunătescu. — Valeŭ! că 'mĭ-aĭ strêmbat nasul

Vadră. — Chĭorule!

Lunătescu. — Chĭor eștĭ tu!

Vadră. — (ridicând palma) Te cârpesc...

Lunătescu. — Ean dă, ean dă, sĕ te vĕd... Ean dă...

Alecu. — (despărțindu'ĭ) Heĭ, domnișorilor... nu'ĭ ertat sĕ vĕ batețĭ în bal.

Vadră. — Da, cum nu 'l-oĭŭ cârpi, când mĕ batgĭocorește de la ochĭ?

Lunătescu. — Sărace... sărace! că nu te 'mpinge pĕcatul...

(Măscile despart pe Vadră și Lunătescu; eĭ se sfădesc în fund. În timpul acesta Săbiuță se arată cu comisarĭ și slujitorĭ.)

Săbiuță. — Eată 'ĭ toțĭ buluc!.. acu 'ĭ vremea... *Ĭuruș!*.. pe dênșiĭ, flăcăĭ!

(Comisariĭ și slujitoriĭ încungĭur pe Iroḑĭ și păpușerĭ, între cariĭ se află: Lunătescu, Vadră, Leonil, Cati, Marghĭolița și Alecu.)

Toțĭ. — Ce vrea sĕ ḑicĕ asta?

Săbiuță. — *Ĭuruș!*.. prindețĭ Iroḑiĭ și mi'ĭ legațĭ vîrtos.

(Comisariĭ leg cot la cot pe Vadră și Lunătescu.)

Toțĭ. — Da pentru ce? pentru ce?

Săbiuță. — N'am sĕ vĕ fac raporturĭ vouĕ... volintirilor!.. Țineți'ĭ bine, voĭnicĭ.

Leonil. — Dacă'ĭ astfel treaba... apoĭ cine-a face

un pas spre mine, îl trimet sĕ vadĕ pe bunică-sa. (scoate douĕ pistoale.)

Săbiuţă. — (tupilându-se Sĕ nu cumva sĕ tragĭ, că te-am prăpădit!

Vadră. — (sbucĭumându-se) Că eŭ nu mĕ daŭ cu una, cu douĕ... La ce sĕ mĕ opriţĭ? pentru c'am turtit o cocoraţie?.. Eŭ sûnt boĭer, măĭ!.. neam de neamul meŭ n'o fost legat... auḑiţĭ voĭ, boĭer!

Săbiuţă. — Dacă eştĭ boĭer, nu te face complotar.

Vadră. — Clopotar o fost ficĭorul tătâni-tĕŭ. Auḑí, tu, guleratule?

(În tot timpul acesta, lupta urmează între Iroḑĭ şi slujitorĭ.)

Lunătescu. — (către Săbiuţă) *Arhon* şatrar... *arhon* şatrar... Nu mĕ lăsa, frate, că doar' nu 's din taraful lor.

Leonil. — (aruncându-se asupra luĭ Săbiuţă) Pe dênsul, Iroḑĭ... aista aŭ poroncit sĕ ne oprească... Pe dênsul cu toţiĭ.

Săbiuţă. — Cine? eŭ? Doamne fereşte! Eŭ sûnt Irod ca d-voastră. (în parte) Na, c'am păţit-o!..

(Luptătoriĭ, după o scurtă luptă, se împart în douĕ cete, una a slujitorilor în stânga, avênd între dênşiĭ pe Vadră şi Lunătescu legaţĭ, ceea-l-altă a Iroḑilor, în dreapta, cu Săbiuţă legat între eĭ.)

Lunătescu. — Măĭ, surḑilor... vĕ spun de-un ceas că eŭ nu's revoltant... *Arhon* şatrar... (se sbucĭumă.)

Vadră. — (luĭ Lunătescu) Mări, omule, nu te sbucĭuma aşa, că'mĭ rupĭ coastele.

Săbiuţă. — (la Iroḑĭ) Fraţilor, vĕ ḑic cinstit că n'am poroncit eŭ nimic. (arătând pe Lunătescu) Ea, dumnealuĭ aŭ strigat *ĭuruş*.

Lunătescu. — Cine? eŭ?.. auḑĭ mincĭună!.. ba tu.

Săbiuţă — Ba tu.

Lunătescu. — Ba tu.

Vadră. — (furios) Ean auḑi'ĭ cum se tuesc! ba tu,

ba tu, ba tu!.. Da cine sûnteţĭ voĭ, în sfêrşit? scoateţi-vĕ cocoraţiile, ca sĕ se lămurească pricina. (vine răpede în mijlocul sceneĭ, trăgênd după el pe Lunătescu.)

Lunătescu. — Încet, bre, că doar' nu's cotĭugă.

Vadră. — (arătând pe Săbiuţă) Înpingeţi'l în coacĭ şi pe moţpanu cela, ca sĕ ne cunoaştem la feçe.

Leonil. — (înpingênd pe Săbiuţă) Hăĭ în colo la *sprafkă*

SCENA X.

Alecu, Leonil, Cati, Marghĭoliţa, Irodiĭ (în dreapta), **comisariĭ cu slujitoriĭ** (în stânga), **Săbiuţă, Lunătescu, Vadră** (în mijlocul sceneĭ), **măscile** (în fund), **Tarsiţa, Safta** (întrând prin fund.)

Tarsiţa. — Ce este-aicĭ? ce este?

Vadră. — Gĭos cocoraţiile, ş'apoĭ om videa ce este.

Toţĭ. — Gĭos măştile cu toţiĭ.

(Toţĭ îşĭ desnod măscile uniĭ la alţiĭ. Marghĭoliţa desleagă mânile şi nasul luĭ Săbiuţă, în timp ce acesta îĭ desleagă eĭ masca; Tarsiţa asemene luĭ Lunătescu; Alecu asemene luĭ Vadră.)

Vadră. — (răpede şi cu mirare) Alecu!
Alecu. — (răpede şi cu mirare) Moşu-meŭ!
Săbiuţă. — (răpede şi cu mirare) Marghĭoliţa!
Marghĭo: — (răpede şi cu mirare) Tată-meŭ!
Tarsiţa. — (răpede şi cu mirare) Taki!
Lunăt: — (răpede şi cu mirare) Tarsiţa!

(Cele l-alte măscĭ rid cu hohot.)

Săbiuţă. — (Marghĭoliţiĭ) Ce cauţĭ aicĭ, dimoni?

Tarsiţa. — (luĭ Taki) D-ta la bal!.. în Irod!..

Lunătescu. — Ea pĕcate, soro.

Tarsiţa. — Ba 'ncă şi legat? frumos!

Lunătescu. — Frumos, nefrumos... nu mĕ supĕra.

Tarsiţa. — Ce face?.. poate că te-aĭ şi bosumflat?.. Ean poftim acasă... sĕ ne răfuim. (îl ĭea de mână.)

Lunătescu. — Dacă 'ĭ pe răfueală... apoĭ ean' poftim sĕ te spovĕduesc despre cel logofĕt cu pĕrul de aur! şi despre trimbiţa scadronuluĭ...

Tarsiţa. — (în parte) Aŭ aflat tot! (tare) Ah... ah... mor... am murit!

Lunătescu. — Eaca pozna!

(Taki duce pe Tarsiţa în braçe în mijlocul sceneĭ, o pune pe scaun şi caută sĕ o desleşine.)

(În timpul acesta Alecu vorbesce cu Vadră arătându'ĭ pe Săbiuţă şi pe Marghĭoliţa.)

Vadră. — (luĭ Alecu) Bine, fĕtul meŭ... am înţĕles. Îţĭ place fata şatrarĭuluĭ Săbiuţă... Ţi s'aŭ aprins călcăile? Las' pe mine că ţi le stîng eŭ. (se îndreaptă cătră Săbiuţă.)

Lunătescu. — N'are cineva apă de Colonie... saŭ oçet de trandafir?

Vadră. — Da ce este? ce 'ĭ?.. (zărind pe Lunătescu) Ce 'mĭ vĕḑură ochiĭ!.. Cuconu Taki Lunătescu!

Lunătescu. — Eŭ, *arhon* jignicer... 'Mĭ-aŭ leşînat odorul, şi n'am cu ce sĕ 'l disleşîn.

Vadră. — Chĭamă un tulumbagiŭ sĕ'ĭ toarne o cofă de apă din cap.

Lunătescu. — Că doar' îĭ botezată o dată...

Vadră. — Eĭ, stăĭ că eŭ îĭ sûnt doftor... Hora, măĭ, împregĭurul cucoaniĭ Tarsiţiĭ... hora pe sdravĕn.

Toţĭ. — Hora, hora!

(Orhestra începe o horă răpide; toţĭ se prind la joc înpregĭurul luĭ Lunătescu şi a Tarsiţeĭ.)

Săbiuţă. — (Marghĭoliţiĭ) Ce-aĭ ḑis?.. că nu vreĭ sĕ mergĭ la monăstire?.. auḑĭ drăcoaĭca! (o ĭea de mână şi voesce sĕ easă.)

Vadră. — (oprind pe Săbiuţă) Ho, viteazule! Stăĭ pe loc, şi nu 'mĭ maĭ cĭondăni nepoţica.

Săbiuţă. — Care nepoţică, boĭerĭule?

Vadră. — Ean, Marghĭoliţa... mireasa nepotuluĭ meŭ Alecu.

Alecu. — (închinându-se luĭ Săbiuţă) Alecu, biv-vel păpuşĕr şi supusul ginere al d-tale.

Săbiuţă. — Cum... boĭerĭule? Vreĭ sĕ te 'ncuscreştĭ cu mine?

Vadră. — Se vede că vreŭ, măcar că 'mĭ-aĭ ḑis clopotar... Da, mĕ rog, ean spune'mĭ, ce te-apucase maĭ dinioare, s'amuţĭ cazaciĭ asupra noastră?

Săbiuţă. — Ea, nebuniĭ de-a luĭ cuconu Taki... Visază un complot.

Vadră. — Ear' compot!.. De vĕ 'nţĕleg, sĕ fiŭ anaftima... Hora, măĭ... vîrtos, vîrtos!

Săbiuţă. — (în parte) De nu agă, dar' măcar socru... Tot m'am căptuşit cu ceva! (merg amêndoĭ de se amestec în horă.)

(În vuetul horeĭ Tarsiţa se trezesce, şi voesce sĕ fugă cu Lunătescu, dar' nu aŭ pe unde.)

(Cortina cade.)

KIR ZULIARIDI

PERSOANE:	ACTORI:
Kir Zuliaridi, arnăut cărunt	D-nul *Millo.*
Afrodita, femeea luĭ	D-na *Merişasca.*
Papă-lapte, calfă de spiţerie	D-nul *Luchian.*
Măndica, ţerăncuţă	D-la *Gabriela.*

KIR ZULIARIDI[1]

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

Representată pe Teatrul din Iaşĭ, în beneficiul artiştilor românĭ, la anul 1852.

Scena se petrece în Galaţĭ.

Teatrul represintă un salon mobilat după moda veche, cu o uşă în dreapta pe planul I, care duce în etacul Afroditeĭ; maĭ în fund, tot în dreapta, o altă uşă care se deschide pe scara din dosul caseĭ; în fund uşa care dă în tindă, şi lângă ea un dulap mare; în stânga alte două uşĭ şi o fereastă cu perdele; scaune, divanurĭ şi o mesuţă, pe care este o besecte deschisă.

SCENA I.

Măndica, Afrodita.

Măndica (măturând, cântă:)

Frunḑă verde nu sciŭ ce
De-aş avea o oare-ce . . .

Afrodita. — (eşind din etacul eĭ, cu lene) Doamne . . . da

---

1) Le tigre de Bengale, par Ed. Brisebare et Marc-Michel.

mult am maĭ dormit!.. douĕ-spre-ḑĕce ceasurĭ în capĕt... Măndico, fa Măndico.

Măndica. — Aud, cucoană.

Afrodita. — Unde 'ĭ bărbatu-meŭ?

Măndica. — Boĭerĭu?.. se rade.

Afrodita. — De-abĭa acu se rade? pe la ameaḑă? Dumnealuĭ care se culcă o dată cu găinile şi se trezeşte o dată cu cucoşiĭ!

Măndica. — Ba că chĭar... Maĭ dinioarea s'o trezit şi dumnealuĭ.

Afrodita. — Vaĭ de mine! a fi bolnav cumva.

Măndica. — Cum, Doamne eartă-mĕ! bolnav, cuconiţă?.. c'acu o mâncat o ocă de masline ş'o putină de halva.

Afrodita. — Apoĭ dar... o păţit ceva.

Măndica. — Ce sĕ păţască?.. Ean o băjbăit toată noaptea prin odăĭ ca un strigoĭŭ, şi pĕn' în ḑiuă n'o închis ochiĭ.

Afrodita. — Ear'?.. 'l-aĭ vĕḑut tu cu ochiĭ tĕĭ, Măndico?

Măndica. — Hî, hî! O eşit pe furiş din odaea d-sale, de cole, (arată uşa din stânga) când dormea toţĭ... cu scufiea 'n cap, cu lumînarea 'n mână şi cu eartaganu 'n dinţĭ...

Afrodita. — Cu eartaganu?..

Măndica. — Coşcoge spală-varḑă!.. Ştiĭ, cel din cuiŭ... Ba âncă maĭ ţinea cu mâna dreapta şi *şuşaneoa* cea de-o prăjină... Par' că era sĕ meargĕ sĕ ĭee Brăila.

Afrodita. — (pe gândurĭ) Curios lucru! (se apropie de mesuţă, şede pe scaun, scoate un fes de catife din besecte şi începe a lucra la el.)

Măndica. — Ş'aşa, cum ţi'l spun, o venit de-o ascultat la uşa etaculuĭ d-tale; apoĭ s'o dus de-o pus urechile pe la toate uşile... o eşit pe-afară, o umblat

p'inpregĭurul caseĭ, ca un zăvod; s'o uĭtat pe fereasta asta o bucată bună de vreme, şi 'n sfêrşit s'o întors în odaea d-sale, făcênd ea aşa: (face semne de desnădejduire comică) Ah! *Vah!..*

Afrodita. — Mare minune!

Măndica. — Ean ascultă, cuconiţă... poate că 'ĭ lunatic?

Afrodita. — Da cum, Doamne, că de triĭ lunĭ de când m'am măritat cu *kir* Leonidas Zulĭaridi, nu mi s'o intêmplat nicĭ o dată sĕ 'l vĕd astfel.

Măndica. — Apoĭ ştiĭ una, cuconiţă?.. te teme... iĭ zulĭar.

Afrodita. — Ha, ha, ha... zulĭar?.. aĭ 'nebunit?.. el zulĭar?..

Măndica. — Maĭ ştiĭ pĕcatu?.. Ci că, după cum spun megieşiĭ, cu nevasta d-sale cea d'intêĭ era zulĭar cât un motan şi gĭumătate... îĭ făcea ḑile fripte...

Afrodita. — Aşa spun megieşiĭ?

Măndica. — Aşa!.. ş'apoĭ şi alta... Ci că, pistoalele i's încărcate tot de-a una.

Afrodita. — Ha, ha, ha... da pentru ce?

Măndica. — Ştiŭ eŭ?.. Sĕ ucigĕ hamorênjiţiĭ.

SCENA II.

Afrodita, Măndica, Zulĭaridi (înbrăcat cu o fustanelă, ese încet din odaea luĭ şi ascultă.)

Zulĭaridi. — (în parte) Çe puno la cale amundoa?

Afrodita. — Cum aĭ ḑis, fa Măndico?.. hamorênjiţiĭ?.. ha, ha, ha...

Măndica. — Apoĭ dă, ştiŭ eŭ cum îĭ maĭ chĭamă, batĕ'ĭ cucu!.. hamoran... hamorên...

Zulĭaridi. — (în parte) Amori!.. vorbesco de amori? *To prokopsamen!..*

Măndica. — (spărietă) Pĭeĭ drace!..

Afrodita. — (ascunḑênd fesul în besecte) Bărbatu-meŭ!

Zulĭaridi. — (în parte) Ce a ascunso la șaltari *mesa?*

Afrodita. — (sculându-se, merge înaintea luĭ Zulĭaridi) Buna dimineaţa, dragă!

Zulĭaridi. — (zimbind şi ţintind ochiĭ la saltar) *Na se haro, matia mu*... Çe aĭ?..

Afrodita. — Cum aĭ dormit astă noapte, puĭule?

Zulĭaridi. — Ca un amorasi... *Ma*... çe aĭ?..

Afrodita. — Eştĭ cam galbên la façă... Te doare ceva?

Zulĭaridi. — La mine?.. Nu mi dore niçĭ macari virfo nasoluĭ. Sinto voĭnico ca un *palikaris. Ma* çe aĭ ascunso aiçe la besacta?

Afrodita. — Nimic, dragă.

Zulĭaridi. — Ba aĭ ascunso... Minţunia spuĭ... ean se videmo. (deschide besecteoa) Un feso? straino... Pentru cap a cuĭ feso açesta, *kera mu?..*

Afrodita. — Pentru a matale. Pentru a cuĭ sĕ fie? Vroeam sĕ 'ţĭ fac un dar cusut de mâna mea.

Zulĭaridi. — *Eţi na zisis?* (în parte) Çe *budalas* maĭ sinto! na! (îşĭ dă o tiflă) Afrodita... *e ros mu,* bate la mine. (se pleacă în douĕ) Çomagesti la mini. Fa-ma bucaţele... *komatia,* che nu sinto vrednico...

Afrodita. — Te ert... dar' altă dată... (ĭea fesul şi'l aşeaḑă în besecte.)

Zulĭaridi. — Alta data se mi daĭ tifla. (în parte) Çe 'ĭ in muna nu 'ĭ minţuna. Ma rogo... puteam s'o paţesco *hiotika* si acum ca si cu *kera* a me çea de'ntêĭ... O vedo intr'o ḑi cu o cutiora... intrebo çe'ĭ? Mi raspunde dimĭaiĭ: udagaçĭ. Smunçesco cutiora... deschido, si çe gasesco in launtro?.. un oficero di po-

zarniçĭ... zugravito pe fildisi. Asa m'am aprinso atunçe si 'mĭ-a venito un *parakseno*, che piste triĭ çeasurĭ m'am dispartito... *gligora, gligora.* (ḑicênd aceste, se apropie de fereastă.)

Afrodita. — (viind spre Zulĭaridi) Ce vorbeştĭ sîngur, dragă!

Zulĭaridi. — (în parte) *Natos!*.. ear' acolo 'ĭ birbanto!

Măndica. — (încet Afroditeĭ) Ean priveşte, cuconiţă; aşa se uĭta astă noapte pe fereastă.

Zulĭaridi. — (în parte) Çe *puski!*... A! *katergari!* de te-asĭ prinde la muna me...

Afrodita. — Da ce cauţĭ aşa pe fereastă, suflete?

Zulĭaridi. — (zimbind) Privesco la rindunelele. *Ma* ean spune'mĭ, Afrodita, *psihi mu:* Cum petreçĭ mata chindo ma duco de acasa?.. Te puĭ la fereasta?..

Afrodita. — Mĕ pun câte-o dată... pe la ceasul când ştiŭ că te 'ntorcĭ acasă.

Zulĭaridi. — *Eţi?* .. *lipon* da'mĭ o *pliroforia* ... nu poţĭ se 'mĭ spuĭ çine 'ĭ baetu çela care sede tota ḑiulica in çerdaco luĭ, faça 'n faça cu fereasta mataluţi? .. *oriste?* ..

Afrodita. — Care bĕet?

Zulĭaridi. — (arătându'l pe fereastă) Çela... çela, care traze çibuki... cu perol creţo ca un *muţunaki*...

Afrodita. — Ştiŭ eŭ cine sĕ fie? .. nu 'l-am însĕmnat nicĭ o dată.

Zulĭaridi. — Se mi ingropĭ? .. *Ma* stiĭ che 'ĭ nostimo, *diavolo?* .. are *nuria.*

Afrodita. — A fi avênd; ce 'mĭ pasă?

Zulĭaridi. — Niçĭ mie nu 'mĭ pasa; *omos* asĭ vrea se aflo de çe sede ḑi si nopte in çerdaco? .. tragundo çibuki ca un pasa, cascundo ca o stridia si stropindo necontenito doua oale de florĭ, ca un gradinari?

Afrodita. — Se vede c'aşa 'ĭ place. Ce-avem noĭ cu dênsul!

Zulĭaridi. — (mânios) *Ma* el çe are cu noĭ? de çe se lega de noĭ?.. *puski* nerusinato!

Afrodita. — El?

Zulĭaridi. — Dimĭaluĭ.. priveste... Ear' uda florile... *kala!*.. ear' îsĭ aprinde çibuki... *pola kala*... si inchide fereasta.., *Kirie eleison!*.. traze perdeoa stinga... *To prokopsamen!*.. De çe a traso pe çea din stinga si nu pe çea din dreapta! ha?

Afrodita. — (în parte) Oare nu cumva o 'nebunit?

Zulĭaridi. — De çe! pentru che'ĭ amorezato de tine, Afrodita *mu*.

Afrodita. — Amorezat?

Zulĭaridi. — Chit un motanis. Ola çe de florĭ insemneza; *kera mu*, coconiţa, *psihi mu*... cum vreĭ... Asa este?

Afrodita. — Poate.

Zulĭaridi. — Perdeoa din stinga... inţalezĭ?.. in stinga inima!.. *lipon,* coconiţa, inima me... çibuki aprinso vra se ḑica: arde, se topeste pentru mataluţi. Piste tot, cu ola, cu perdeoa si cu çibuki, birbanti ţi façe o declaraţie de amori: Çoconiţa, inima me arde pentru mataluţi... *sosta, sosta.*

Afrodita. — Ce obrăznicie!.. nicĭ odata n'aşĭ fi creḑut c'a îndrĕzni!.. Auḑĭ blăstĕmatul! Eĭ, las'! de m'oĭŭ maĭ pune eŭ la fereastă de aḑĭ înainte...

Zulĭaridi. — Ha... ha, Afrodita; bine ḑicĭ, *psihi mu;* se nu te maĭ areţĭ la feresta, ca se'ĭ venimo de ĥac birbantuluĭ. Se te inchiḑĭ in etacu mataluţi... la intunerico... se crape el de çuda.

Afrodita. — Cum îĭ vrea, suflete, aşa oĭŭ face: pentru că doresc sĕ n'aĭ nicĭ o grijă.

Zulĭaridi. — *Ego, psihi mu? Ma* eŭ sinto bar-

bato çel maĭ linistito din lume. Ma incredo in mata cu ochiĭ inchisĭ. (în parte) Am se pun chetrari se zidesca tote ferestile caseĭ... *Ma* nu se pote!.. *amartia!* maĭ bine ma duco se alego alta casa cu chirie. (tare) *Fos mu?*.. Eso puçintelo ca se'mĭ cumpar un fustanela noua... Pentru mata, Afrodita, pentru ca se placo mataluţi nu stiŭ çe nu 'mĭ-asĭ cumpara

Afrodita. — Şi eŭ mĕ duc în etac sĕ mĕ gătesc.

Zulĭaridi. — Merzĭ, *zoi mu, matia mu, elpida mu*... che eŭ ma intorco indata acasa... (o serută pe frunte) *Na se haro*...

(Afrodita intră în etacul eĭ.)

SCENA III.

Zulĭaridi, Măndica.

Zulĭaridi. — (în parte) Mi plaçe a crede che Afrodita este inca nevinovata... *omos* si çea de'intêĭ era nevinovata pun'a nu fi vinovata!.. *lipon*, am se mergo se cauto pentru Afrodita un casa in fundo uneĭ ograḑĭ, in fundo uneĭ mahalale care se fie in fundo tirguluĭ... (vorbind, se apropie de masă, deschide besecteoa, găsesce un ghem şi începe a disface aţa) Un ghemo de bumbachi!.. *ke* simţesco che este harti in launtru... çe harti se fie?.. Nu dora che ma temo de vr'o pacoste... Am tota incredinţarea in Afrodita... *Ma* çe 'ĭ in muna nu 'ĭ minţuna... (desface ghemul iute) Mandica... fa Mandica... (în parte) Ţarancuţa asta prosta pote se'mĭ fie de mare azutori... Mandica... fa Mandica.

Măndica. — (intrând) Aud, cucoane.

Zulĭaridi. — *Ela do, ke* asculta frumos: Ţi plaçe rochia *kinuria* si bosmachiĭ roşĭ?

Măndica. — Cum roşĭ?.. roşĭ de guzganĭ?
Zulĭaridi. — (în parte) Çe prosta! (tare) *Ohi* de guzgani... *Ma* rosĭ ca fes a me... Ţi plaçe?.. raspunde.
Măndica. — Eĭ; ba nu 'mĭ-a plăcea, că 'mĭ-a fi ruşine poate.
Zulĭaridi. — *Pola kala.* Vreĭ se aĭ rochiţa *kinuria* si bosmachiĭ rosĭ?
Măndica. — De vreŭ?.. Mĕ 'ntrebĭ de vreŭ?.. (ride prost) Ha, ha, ha, da poznaş maĭ eştĭ, cucoane.
Zulĭaridi. — Poznasi. Daca vreĭ... apoĭ trebue se façĭ çe 'ţĭ-oĭŭ ḑiçe eŭ.
Măndica. — Fac tot... spune degrabă ce trebue sĕ fac?
Zulĭaridi. — (lasă ghemul şi mergênd la fereastă se pune pe scaunul de lângă ea) Alta nimica de chit *eţi.* Se deschiḑĭ un ochĭŭ si se'l ţiĭ tota ḑiua ţintito asupra çerdaculuĭ çeluĭ din faça.
Măndica. — Unde 'ĭ cuconaşu cela?
Zulĭaridi. — *Neski*... Unde 'ĭ birbanti açela... si se'mĭ spuĭ pe urma *ritos* tot çe a fi făcut el de dimineţa puna sera si de sera puna dimineţa.
Măndica. — Eleĭ!
Zulĭaridi. — *Sopa.* Cu çela-l-alt ochĭŭ se urmaresti tote pasurile duduchiĭ Afroditeĭ, draguţa me *kera*, si ear' se'mĭ spuĭ tot... *Ma* tot, tot, tot.
Măndica. — Da, cum Doamne eartă-mĕ?..
Zulĭaridi. — Vreĭ rochiţa *kinuria* si bosmachiĭ?.. atita'ţĭ ḑico... Vreĭ?..
Măndica. — Eĭ, vreŭ... d'apoĭ...
Zulĭaridi. — Atita 'ţĭ ḑico. (se duce la mesuţă, în parte) Am puso in cofa *mesa* pe ţarancuţa.
Măndica. — Ce s'o apucat de disfăcut acolo?
Zulĭaridi. — Ha, ha... am dato de harti... Se nu fie un ravaselo de amori?.. Ean se videmo...

deschide hârtiea şi citesce) 15 parale maslinia; 30 parale halvas... *kc ta lipa*... (vorbind) Açesta'ĭ un isvozelo, (aruncând hârtica) nu 'ĭ ravaselo de amori... masliniea nu merze cu amori... (se scoală) Alta data pote oĭŭ ave maĭ multo noroco... *Lipon*, Mandica... eŭ ma duco... *Ela do*. (o pune pe scaunul de la fereastă) *Staso eți*... si fa straza buna... (se îndreaptă spre uşa din fund.)

Măndica — D'apoĭ bine, cucoane...

Zulĭaridi. — Vreĭ rochiţa şi bosmachiĭ?.. Alta nu-'ţĭ ḑico... (ese prin fund.)

Măndica. — (singură) Sĕ mĕ ferească Dumneḑĕŭ deaşa bărbat!

Zulĭaridi. — (arătându'şĭ capul la uşă) Alta nu'ţĭ ḑico.

Măndica. — Da du-te pêrliĭ!.. auḑĭ? sĕ vênd eŭ pe stăpână-mea care m'o crescut?.. Atuncĭ s'agĭungĕ parpalecu... Măcar sĕ'mĭ dee fesu luĭ plin de galbinĭ... Nu mănânc eŭ astfel de pâne.

SCENA IV.

Măndica, Afrodita.

Afrodita. — (aduce o scrisoare) A! tu eştĭ Măndico? Ean spune'mĭ, bine's gătită? Socoţĭ c'a plăcea boĭerĭuluĭ?

Măndica. — Că, ḑĕŭ, nu'ĭ de obrazu luĭ, cuconiţă...

Afrodita. — (supĕrată) Măndico... uĭţĭ cu cine vorbeştĭ.

Măndica. — Nu te supĕra, cuconiţă... Când aĭ şti ce vorbe 'mĭ-o ḑis boĭerĭu?.. 'ĭ-aĭ scoate ochiĭ.

Afrodita. — Ce vorbe?

Măndica. — 'Mĭ-o făgăduit rochie de nurcă şi buşmachiĭ, că sĕ 'ĭ spun tot ce 'ĭ face în lipsa d-sale... Aĭ auḑit, cuconiţă, aşa batgĭocură?

Afrodita. — (în parte) Sĕrmanul! cât mĕ ïubeşte! (tare) Aista 'ĭ cel maĭ bun chip ca sĕ se liniştească... Te îndemn dar şi eŭ, Măndico, sĕ 'ĭ spuĭ tot ce 'ĭ videa... afară însă de un lucru.

Măndica. — Care?

Afrodita. — Veḑĭ răvaşul ista?.. sĕ 'l ducĭ degrabă cuconaşuluĭ celuĭ din façă... ştiĭ? cel de cole, din cerdac; dar' sĕ nu cumva sĕ afle boïerïul.

Măndica. — (cu mirare) Ba ḑĕŭ... vreĭ... sĕ 'ĭ duc... luĭ... un răvaş?..

Afrodita. — Cât se poate maĭ degrabă... Haĭ, sĕ te vĕd... Cât oĭŭ bate 'n palme, sĕ fiĭ înapoĭ.

Măndica. — Mĕ duc. (în parte) Eaca!.. eaca... eaca... se 'ngroaşă treaba... O păţit-o grecu!.. (ese prin fund.)

SCENA V.

Afrodita. — Nădĕjduesc că după ce-a ceti răvaşul meŭ, 'şĭ-a pune minte 'n cap... Auḑĭ, mĕ rog?.. Eŭ care nicĭ nu ştieam de era el pe lume... ar fi putut sĕ'şĭ ude florile, sĕ'şĭ închidă perdelele şi sĕ tragĕ cĭubuc pĕn' la sfêrşitul lumiĭ... şi eŭ nicĭ habar sĕ n'am... Doamne! tare 's îndrăzneţĭ tineriĭ de astăḑĭ!.. cum vĕd o femee... frumuşică, s'anină de ea ca scaĭul... Da, încalte nădĕjduesc că *monsĭu* ista din façă 'şĭ-a căta de nevoe, după ce-a ceti răvaşul... se uĭtă pe fereastă) De urît nu 'ĭ urît... d'apoĭ îs măritată, şi nu pot...

SCENA VI.

Afrodita, Măndica.

Măndica. — (întrând ĭute) Cuconiţă, cuconiţă... Eată'l că vine.

Afrodita. — Cine?
Măndica. — Cuconaşu cel din faţă.
Afrodita. — Cum se poate?
Măndica. — După ce-o cetit răvaşul d-tale, o început a striga: Ce vra sĕ ḑicĕ asta?.. ce *kabazlîc* iĭ aista?
Afrodita. — *Kabazlîc?*
Măndica. — Ş'îndată 'şĭ-o şi luat bĕţul şi pălărica, ş'o alergat după mine... (merge spre uşa din fund.)
Afrodita. — Na! c'acum 'mĭ-am găsit beleaoa... Dac'a veni aicĭ, spune'ĭ că nu's acasă şi fă toate chipurile ca sĕ se 'ntoarcĕ 'napoĭ. (în parte) Vaĭ de mine! că amarnicĭ îs cavaleriĭ din ḑiua de astăḑĭ!..
Măndica. — Las', cuconiţă, că ţi'l dreg eŭ cum se cade.

SCENA VII.

Măndica, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (pe pragul uşiĭ) Eaca ţĕrăncuşa... aice'ĭ! (Măndicăĭ) Du-te de spune stăpână-ta c'am venit.
Măndica. — Degeaba, cucoane; cuconiţa 'mĭ-o poroncit sĕ'ţĭ spun că nu'ĭ acasă... (în parte, bătênd în pumnĭ) Şi 'ĭ acasă.
Papă-lapte. — Foarte bine; oiŭ aştepta pĕn' ce-a veni din târg.
Măndica. — Ce ḑicĭ?.. aĭ s'aştepţĭ aicĭ?
Papă-lapte. — Pĕnă mânĭ, pĕnă poĭmânĭ, pĕn' la Sân-Chetru, dac'a trebui...
Măndica. — Şugueştĭ?
Papă-lapte. — (puindu-se pe scaun) Eaca cum şuguesc... îmĭ fac rĕsadniţă în odaea asta...

Măndica. — Da bine, ce vreĭ?

Papă-lapte. — Vreŭ sĕ am tălmăcirea răvaşuluĭ care 'mĭ-aĭ adus... aĭ înţĕles?.. Haĭ, du-te de spune stăpână-ta sĕ vie, şi numaĭ cârâi...

Măndica. — Ce fel? cârâesc!.. N'audĭ *monsĭu* Flaĭmuc...

Papă-lapte. — Dusu-te-aĭ... orĭ mĕ duc eŭ?..

Măndica. — Măĭ, măĭ, măĭ, că nătîng maĭ eştĭ...

Papă-lapte. — Cât un catâr şi gĭumătate... încotr'o 'ĭ etacul cucoaneĭ?

Măndica. — Eaca mĕ duc... mĕ duc... (în parte) Atâta ar maĭ trebui acu sĕ vie şi grecu... ş'apoĭ sĕ vedĭ încăeratu draculuĭ... (întră în etacul Afroditeĭ.)

SCENA VIII.

Papă-lapte (îşĭ pune pălăriea pe mesuţă şi 'şĭ reazimă băţul de scaunul care e lângă dênsul.)

Nu mĕ duc de-aicĭ pĕn' ce n'oĭŭ afla ce 'nsĕmnează parascoveniea asta de răvaş... doar' nu sûntem în carnaval, nicĭ la di 'ntêĭ April... Ean priveşte: (cetind) «Domnul meŭ, te poftesc sĕ încetezĭ de a maĭ face nişte sĕmne cu totul zădarnice, şi care îmĭ tulbură liniştea. Nu am trebuinţă sĕ iscălesc acest bilet... ştiĭ prea bine cine 'ĭ persoana care ţi'l scrie.» Ce fel ştiŭ?.. nu ştiŭ nimic... Da sĕ 'mĭ cadă guşterul ca la copiĭ, de ştiŭ ceva... Eŭ nicĭ nu fac, nicĭ nu gâcesc logogrifurĭ... Slavă Domnuluĭ, m'o ferit Dumnedĕŭ de-asemine meteahnă!.. Îs spiţer... calfă... da nu logogrifar... aşa sĕ ştiţĭ...

SCENA IX.

Papă-lapte, Afrodita, Măndica.

Măndica. — Aşa, cuconiţă, aista 'ĭ alt pĕcat... ḑice că s'a culca aicĭ.

Afrodita. — (intrând, în parte) Ce obrăznicie! (tare) Domnule...

Papă-lapte. — (inchinându-se) Cuconiţă, sĕrut... (în parte) Brrr... frumoasă cucoană!

Afrodita. — (încet Măndicăĭ) Nu te depărta, Măndico, că'mĭ pare cam stropşit.

Măndica. — N'aĭ frică, cuconiţă... că te păzeşte Măndica. (ese prin fund.)

SCENA X.

Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (în parte) Da frumoasă... coz!

Afrodita. — Domnule îmĭ pare foarte curios...

Papă-lapte. — Sĕ am *pardon*, cuconiţă... şi mie 'mĭ pare şi maĭ curios... pentru că 'mĭ-aĭ scris un răvaş plin de talpa gâştiĭ... adică un răvaş neînţĕlegibil.

Afrodita. — Ce fel?.. Da nu eştĭ d-ta persoana care şĕde 'n faţă.

Papă-lapte. — Ba eŭ, cuconiţă; al matale prea plecat şi supus... Timofti Papă-lapte.

Afrodita. — Papă?

Papă-lapte. — Lapte... familie veche de când vacile.

Afrodita. — Sĕ'ţĭ trăească.

Papă-lapte. — Sĕrut picĭoruţile . . .

Afrodita. — D-ta aĭ obiceĭŭ de petrecĭ toată ḑiua 'n cerdac?

Papă-lapte. — Nu pot tăgădui una ca asta, de vreme ce-aţĭ însĕmnat-o. Dar, cucoană; petrec toată ḑiua în cerdac, între două oale de rozmarin, ear' una de bosuĭoc.

Afrodita. — Apoĭ dacă eştĭ d-ta vecinul din façă, aí trebuit sĕ 'nţĕlegĭ noĭma scrisoriĭ mele.

Papă-lapte. — Ba, ḑĕŭ, nicĭ bechĭŭ . . . sĕ am *pardon*.

Afrodita. — Dacă 'ĭ aşa, 'ţĭ-oĭŭ spune, domnule, că nu 'ĭ frumos din partea d-tale sĕ abuseẑĭ de vecinătatea noastră . . . şi că, dacă nu te'ĭ astêmpăra, oĭŭ fi silită a mĕ 'nchide 'n casă ca într'o temniţă, ş'a nu maĭ îndrĕzni sĕ mĕ pun la fereastă, din pricina d-tale.

Papă-lapte. — Din a mea? . . mare minune! Da ce-am făcut? Poate că fără sĕ gândesc . . . am uĭtat vr'o dată sĕ trag perdelele . . .

Afrodita. — Ba chĭar d'inpotrivă, domnule . . . le tragĭ prea mult.

Papă-lapte. — Ḑĕŭ? (în parte) Eaca pozna! . . îĭ pare rĕŭ?

Afrodita. — Maĭ ales perdeoa cea din stânga.

Papă-lapte. — (în parte) Perdeoa care 'mĭ ascunde crivatul? Măĭ . . . măĭ . . . măĭ . . .

Afrodita. — Ş'încă asta nu 'ĭ nimică . . .

Papă-lapte. — Nimică? . .

Afrodita. — Şĕḑĭ toată ḑiua 'n cerdac de tragĭ cĭubuc, şi uḑĭ necontenit două oale de florĭ.

Papă-lapte. — Cu adevĕrat . . . Am două oale de rozmarin, din care una cu bosuĭoc . . . dar' ce are-a face? . .

Afrodita. — Nu te face că nu 'nţĕlegĭ, domnule . . .

şi maĭ bine... te sfătuesc sĕ 'ncetezĭ de adĭ înainte cu nişte cercărĭ cu totul zădarnice.

Papă-lapte. — (în parte) Oare nu cumva 'ĭ lipsĕşte o doagă?.. Pĕcat! (tare) Da bine, cuconiţă, cu ce gând socoţĭ că şĕd eŭ în cerdac şi trag cĭubuc?

Afrodita. — Dacă vreĭ numaĭ de cât sĕ 'ţĭ-o spun... Cu gând de a'mĭ face o declaraţie de amor.

Papă-lapte. — Eŭ? declaraţie?.. Eŭ? Cine 'ţĭ-o spus una ca asta?

Afrodita. — Cineva care... într'un cuvênt, bărbatu-meŭ.

Papă-lapte. — I! că mare nătărăŭ îĭ!.. groaznic s'o înşĕlat bĭetul creştin!

Afrodita. — Cum?

Papă-lapte. — Da... sĕ mĕ prindĕ şĕpte gutunarurĭ, dac'am ştiut pĕn'acum că eştĭ măcar pe lume... (cu galanterie) Dovadă, că n'am avut nicĭ o dată fericirea de a te videa...

Afrodita. — Adevĕrat spuĭ?

Papă-lapte. — Căcĭ dacă te-aşĭ fi zărit... (în parte Brrr... mare chĭor am fost!... (tare) Căcĭ dacă te-aşĭ fi zărit... doar' nu sûnt necĭoplit, cuconiţă... sûnt tênĕr cu educaţie... calfă de spiţer...

Afrodita. — Calfă?

Papă-lapte. — De-o cam dată... însă cum m'oĭŭ însura, mĕ fac spiţer cu dugheană.

Afrodita. — A! aĭ sĕ te 'nsorĭ?

Papă-lapte. — Am... cu madama Flaĭmuc... ştiĭ cea care vinde bastoane şi cortelurĭ... Acum se află la carmaroc la Fălticenĭ; dar' o aştept sĕ vie din ceas în ceas.

Afrodita. — A! Domnule, cât îmĭ pare de rĕŭ că...

Papă-lapte. — Că mĕ 'nsor?

Afrodita. — Ba nu...

Papă-lapte. — Madama Flaĭmuc iĭ păstrată cât se poate de bine; şi când o vede cineva de departe... pare chĭar ca un trandafir... (în parte) De-aproape 'ĭ cam borş cu ştir...

Afrodita. — O cunosc.

Papă-lapte. — Atâta numaĭ că are o meteahnă... iĭ zulĭară... da zulĭară... sĕ fugĭ în lume...

Afrodita. — Apoĭ eştĭ de jălit.

Papă-lapte. — Şi maĭ are ânc'o meteahnă... Pune'ţĭ în gând, cuconiţă, c'o luat una şi bună sĕ 'mĭ dăruească pe toată luna câte-un baston... Pĕn' acum 'mĭ-o dat opt-spre-ḑĕce beţe...

Afrodita. — (riḑênd) Opt-spre-ḑĕce! Da ce vrea sĕ facĭ cu ele?..

Papă-lapte. — Sĕ mĕ primblu!.. Îţĭ închipueştĭ pe supusa sluga matale, Timofti Papă-lapte, eşind la primblare cu opt-spre-ḑĕce bastoane 'ntr'o mână?.. ha, ha, ha... Ear' apoĭ ce sĕ 'ĭ facĭ?.. Madama Flaĭmuc mĕ ĭubeşte... şi dragostea 'ĭ şugubaţă de firea eĭ.

Afrodita. — În sfêrşit, domnule... ce-o fost s'o trecut... Nădĕjduesc că 'ĭ uĭta răvaşul ce 'ţĭ-am scris, şi de-acum...

Papă-lapte. — Sĕ 'l uĭt?.. Da cum, Doamne eartă-mĕ, sĕ uĭt o scrisoare care 'mĭ-o prilejit cunoştinţa uneĭ persoane atât de... vorbă 'ĭ?.. Nicĭ o dată, cuconiţă; doar' îs tênĕr cu educaţie... calfă de spiţer... şi nădĕjduesc d'inprotivă că mi'ĭ da voe, cuconiţă, ca sĕ vin câte-o dată sĕ 'ţĭ aduc ale mele complimenturĭ, împreună cu puçin zăhar de ghĭaçă pentru tusă.

Afrodita. — Nu se poate, domnule... nu se poate sĕ viĭ aicĭ... pentru că bărbatu-meŭ iĭ foarte zulĭar.

Papă-lapte. — Zulĭar?.. (cu galanterie) Cred şi eŭ c'a

fi zulĭar de-o persoană atât de... adică... cum s'ar prinde...

Afrodita. — Lasă complimenturile, te rog... şi dacă vreĭ sĕ 'mĭ facĭ o mare plăcere...

Papă-lapte. — Poroncă...

Afrodita. — Făgĕdueşte'mĭ sĕ eşĭ maĭ rar în cerdacul d-tale.

Papă-lapte. — (dând parola) Îţĭ daŭ parolă...

Afrodita. — Şi sĕ daĭ oalele cu florĭ într'o parte.

Papă-lapte. — Am sĕ le-asvêrl în pod. Pentru d-ta, cuconiţă, ce n'aşĭ face!.. aşĭ înghiţi o spiţĕrie 'ntreagă.

Afrodita. — (în parte) Ce detreabă tênĕr!

Papă-lapte. — 'Mĭ-aşĭ pune opt-ḑĕcĭ de lipitorĭ la stomah, dac' aĭ poronci.

Afrodita. — Ar fi prea mult atâta...

Papă-lapte. — Eĭ; fie 50.

Afrodita. — Ba nu... ceea ce te rog este, ca sĕ te facĭ că nicĭ mĕ maĭ cunoştĭ de aḑĭ înainte.

Papă-lapte. — Asta 'ĭ cam greŭ... dar' dacă aceasta 'ĭ înalta resoluţie a matale... sunt gata a urma întocmaĭ.

Afrodita. — (în parte) Maĭ de treabă tênĕr nicĭ că se află.

Papă-lapte. — (în parte, căutând la Afrodita) *Hübsch, hübsch, hübsch.* (ĭĭ aruncă o serutare pe nevĕḑute.)

Măndica. — (întrând iute din fund) Cuconiţă, cuconiţă, vine boĭerĭu!..

Papă-lapte. — Aud?

Măndica. — O intrat pe poartă.

Papă-lapte. — (luându'şĭ degrabă pălărica) Cuconiţă, priimeşte ale mele... Prea plecată şi supusă slugă. (merge pre uşa din fund.)

Afrodita. — (oprindu'l) Nu pe acolo, domnule; nu pe d'in faţă, ca sĕ nu te 'ntêlneştĭ cu d-luĭ.

Papă-lapte. — Da pe unde?
Afrodita. — Pe-aicĭ . . . pe scara d'in dosul caseĭ . . . (îĭ arată uşa din dreapta, spre fund.)
Papă-lapte. — M'am dus . . . (ese pe uşa din dreapta, în fund Măndica îĭ arată drumul.)

SCENA XI.

Afrodita. — Ce spunea bărbatu-meŭ că îĭ berbant?.. Maĭ cum se cade têněr, nicĭ că se dă . . . De ar fi fost amorezat de mine s'ar fi obrăznicit . . . da el d'inprotivă . . . Dacă n'ar fi detreabă, aşĭ crede că 'ĭ prost . . .

SCENA XII.

Afrodita, Zulĭaridi (întrând prin fund), **Măndica.**

Zulĭaridi. — (în parte, ostenit) Am umblat toate mahalale ca se gasesco casele .. dezeaba! Uf! che nu maĭ poto . . . am obosito!
Măndica. — (întrând pe uşa scăriĭ d'in dos) Cuconiţă, s'o dus.
Zulĭaridi. — (resărind) S'a duso? çine?
Afrodita şi Măndica. — (spăriete) A!
Zulĭaridi. — Çine?
Afrodita. — (mergênd la Zulĭaridi) Aĭ venit, drăguţă?..
Zulĭaridi. — (furios) Çine s'a duso? raspunde... Çine a fosto? çine s'a duso?.. A fosto çineva, daca s'a duso çineva . . .
Afrodita. — Da ascultă, frate.
Zulĭaridi. — (bătênd din picĭoare şi răcnind) Çine, çine, çine?

Afrodita. — (în parte) Săraca de mine, că mĕ sparie!
Zulĭaridi. — (urlând) *Ma* çine?
Măndica. — Cine sĕ fie, cucoane?.. Sacagiul.
Zulĭaridi. — *O* sacazis?.. *Staso* se videmo daca nu spune minţunia. (întră în sofragerie.)
Afrodita. — (către Măndica) Cine te-o pus sĕ 'ĭ spuĭ mincĭunĭ?
Măndica. — Apoĭ dă! dacă urla, par' că 'l-ar fi muşcat un câne turbat. (imitându'l) Çine, çine, çine?
Zulĭaridi. — (întrând cu un pahar în mână, plin pe jumătate cu apă) Sacaziul? ha?.. *Ma* daca s'a duso sacaziul, a venito sacaziul; daca a venito sacaziul, a aduso apa sacaziul; *lipon* daca a aduso apa, de çe n'am gasito de chit un paharuţi de apa la poloboçelo *mesa*?
Măndica. — Stăĭ sĕ 'ţĭ spun...
Afrodita. — Tacĭ din gură, Măndico...
Zulĭaridi. — *Ohi, ohi*, si mi ertas, *kera mu*; lasa se vorbesca *i* Mandica... Ea 'ĭ de la ţara... prosta... si nu stie se chircheasca minţunia. Graeste, Mandica... de çe nu este apa in poloboçelo de la cuhne, daca a venito sacazio?..
Măndica. — Pentru că n'o venit nicĭ un sacagiŭ, cucoane.
Zulĭaridi. — *Lipon* cum s'a duso, daca n'a venito?
Măndica. — Eaca cum: Vĕḑênd un sacagiŭ că trece pe la poartă, am alergat după el ca sĕ 'ĭ ḑic sé ne vêndĕ vr'o douĕ cofe de apă; dar' pĕn' a nu agĭunge la poartă, el se făcuse nevĕḑut... atuncĭ m'am întors înapoĭ, ş'am ḑis cuconiţiĭ că s'o dus, s'o dus...
Afrodita. — (în parte) Auḑĭ cum le croeşte?
Măndica. — Aĭ înţĕles acum?
Zulĭaridi. — (liniştindu-se) *Neski*... aşa priçepo si eŭ... Veḑĭ daca vorbeste gura adevĕruluĭ, che ma linistesco

indata... che nu sinto zulĭaris, *ma*... (aruncând ochiĭ asupra ferestei) *Oriste?*.. a fuzito berbanti din çerdaco si a inchiso ferestile!.. çe insemneaza asta? hîm... Mi amirosa a çeva... De çe a fuzito din ferestile? de çe a inchiso çerdachi?.. alta *katergaria!* (îşĭ trage musteţile, pe gândurĭ.)

Afrodita. — Da ce aĭ, frate, de staĭ ear' pe gândurĭ?

Zulĭaridi. — Nimica...

Afrodita. — (vĕḑênd bĕţul luĭ Papă-lapte răzimat de scaunul de lângă mesuţă) Vaĭ de mine! că 'şĭ-o uĭtat bĕţul aicĭ d-l Papă-lapte. (ĭea bĕţul şi 'l ascunde d'in dosul eĭ.)

Zulĭaridi. — (resărind) *Oriste?*.. *Ma* çe aĭ paţito, *psihiţa mu*, de ţiĭ munile d'inapoĭ... ca Napoleon *o vasilevs ton Galon?*

Afrodita. — (turburată) Eŭ?..

Măndica. — (încet Afroditeĭ) Adă'l încoacĭ. (ĭea bĕţul, îl cunde la spatele eĭ şi caută sĕ easă pe furiş.)

Afrodita. — (arătându'şĭ mânile) Eaca... priveşte... am ceva?

Zulĭaridi. — (zimbind) Am suguito... (vĕḑênd pe Măndica) Eĭ! *ora kali*... in cotro, zupinesa Mandica?

Măndica. — Mĕ duc sĕ daŭ demâncare găinilor.

Zulĭaridi. — *Ma* çe ascunḑĭ dupa spatele?

Măndica. — Nimică.

Zulĭaridi. — Arata munile... se vedo... Nu asta... çeea-l-alta... Pe amundouĕ o data...

(Măndica schimbă bĕţul dintr'o mână într'alta şi le arată pe rênd; ear' când e silită sĕ le arate pe amêndouĕ o dată, ea anină bĕţul din dosul rochieĭ. Zulĭaridi nemulţemit de atâta, o ĭea de mână, o întoarce şi zăresce bĕţul.)

Măndica. — (în parte) Am codălghito!

Zulĭaridi. — (luând bĕţul) Çe *maskaraliki* 'ĭ asta?

Măndica. — Ce sĕ fie?.. ea, un bĕţ.

Zulĭaridi. — (furios) Un bastoni de coconasi!

Afrodita. — (căutând sĕ linişteascǎ pe Zuliaridi) Aşteaptă, frate, sĕ 'ţĭ spunem...

Zulĭaridi. — (răcnind) Cum a intrato bastoni açesta in casuţa me?..

Afrodita. — Frate!..

Zulĭaridi. — Nu mi'ţĭ spune che 'ĭ bastoni a sacaziuluĭ... care niçĭ nu a venito aiçe.

Afrodita. — Apoĭ daca nu vreĭ s'asculţĭ...

Zulĭaridi. — (bătênd din picĭoare) Eaca asculto... asculto... cu liniste... Maĭ linistito ca mine çine maĭ este?.. Spune... graeste... *ma*... graeste aḑĭ.

Măndica. — (în parte) Ardĕ'l focu, că mare capchiŭ îĭ?

Zulĭaridi. — (turbat) *Kakohrononaki!..*

Măndica. — Eaca, cucoane, sĕ 'ţĭ spun eŭ cum îĭ.

Afrodita. — Tacĭ... nu te-amesteca.

Zulĭaridi. — *Ohi*... mesteca, mesteca Mandica... spune tu adevero... tu nu stiĭ se chirchestĭ minţunia... estĭ prosta de la ţara... inçepe: *stavro voifise... alfa...*

Afrodita. — (în parte) Săraca de mine!.. Oare ce-a sé spuĭe?

Zulĭaridi. — Eĭ... *lipon,* çe bastoni e açesta?

Măndica. — 'L-o cumpĕrat cuconiţa ca sĕ ţi'l dărueascǎ de ḑiua d-tale.

Afrodita. — (în parte) Auḑĭ poznă! bastonul vecinuluĭ!

Zulĭaridi. — (confundat) Sinto un *budalas!..* Afrodita... *matia mu... psihi mu... zoi mu... elpida mu*... çe se faco ca se ma erţĭ?.. Marturisesco che sinto un natareos...

Măndica. — Maĭ aşa...

Zulĭaridi. — *Sopa esi*... (către Afrodita) *Oriste* beţo... bate la mine, Afrodita... sdrobeste la mine... façe bucheţi pe Leonidas... *Se parakalo*... che nu sinto vrednico...

Afrodita. — Fie!.. te ert ş'acum... dar' altă dată...

Zulĭaridi. — Estĭ buna ca un *paklavas*... alta data se mi façe *kuskebaki*... De acum am tota încredere in mataluţi. (ḑicênd aceste se uĭtă la baston şi ḑice, în parte) Curiozo *pragma*... samena che nu'ĭ noŭ.

Măndica. — Aşa că'ĭ frumos bĕţ, cucoane?

Zulĭaridi. — *Neski*... nostimo... tare nostimo... (în parte) Virfo îĭ ros!.. a sluzito la çineva beţo!.. la çine se fi sluzito?.. hîm... Leonidas, deschide ochiĭ in opto!

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Papă-lapte** (întrând prin fund.)

Papă-lapte. — (în parte) Mi se pare că 'mĭ-am uĭtat aicĭ bastonul.

Afrodita. —
Măndica. — } (zărind pe Papă-lapte) Vaĭ de mine!

Zulĭaridi. — (resărind) *Oriste?*

Papă-lapte. — (în parte) Brrr... am dat peste arnăut!

Zulĭaridi. — (în parte) *To muţunaki edo!*

Măndica. — (încet luĭ Papă-lapte) Ţîst...

Papă-lapte. — (cu mirare, în parte) Ţîst? Ce vĕd? bĕţul meŭ în mâna arnăutuluĭ!

Zulĭaridi. — (graţios) Poftimo, *arhonta mu... emba mesa.*

Papă-lapte. — Ce se potriveşte. (în parte) A draculuĭ figură maĭ are!..

Zulĭaridi. — (pipăindu-se, în parte) Incarcate 's *ta* pistolia?.. *neski... Aksiologo!*

Papă-lapte. — (cu frică, în parte) Am sfeclit-o!

Zulĭaridi. — Çe poftestĭ?.. çe dorestĭ? çe poronçestĭ, coconasi?
Papă-lapte. — Eŭ?.. ce... poroncesc?
Zulĭaridi. — *Neski*... mataluţi... *neski*...
Papă-lapte — Aşĭ dori... sĕ vorbesc... puçin... cu d-ta.
Zulĭaridi. — *Orismo sas... orismo sas*; graesti... *lipon?*
Papă-lapte. — *Lipon*...
Zulĭaridi. — *Lipon?*..
Papă-lapte. — Dar'... poate c'aveţĭ treabă... şi eŭ vĕ *sinhısesc*. Maĭ bine-oĭŭ veni altă dată...
Zulĭaridi. — (oprindu'l) Se mi ertas... nu me *sinhisestĭ*. Nu am niçĭ o trebuinţa... Graesti... graesti... çe poftestĭ?
Papă-lapte. - Sĕ grăesc numaĭ de cât?
Zulĭaridi. — *Neski*...
Papă-lapte. — (în parte) Aşĭ da doĭ sorocoveţĭ ca sĕ fiŭ într'o droşcă... cu ceaŝul...
Zulĭaridi. — (cu nerăbdare) E! spune astaḑĭ çe aĭ se spuĭ...
Papă-lapte. — Eaca... ea... frumos bĕţ aĭ, căpitane... unde 'l aĭ cumpĕrat?..
Zulĭaridi. — Se mi ertas... che nu 'l-am cumparato...
Papă-lapte. — Nu?
Zulĭaridi. — *Oheske*.
Papă-lapte. — Mare minune.
Zulĭaridi. — (cu nerăbdare) Minune... neminune... nu 'ĭ vorba de beţo.
Papă-lapte. — Cu adevĕrat... însă înţĕlegĭ...
Zulĭaridi. — Ha!.. pote che voestĭ se remunemo singurĭ? *pola kala*...

Papă-lapte. — (în parte, spăriet) Sîngur cu dênsul! .. nu'mĭ place.

Zulĭaridi. — Mandica, merzĭ se daĭ dimuncato la gainia... Afrodita, intra puçintelo in etaco mataluţi ...

Afrodita. — Da pentru ce?

Zulĭaridi. — Pentru che asa voesco, *psihiţa mu*... (ĭea pe Afrodita de mână şi o duce pĕnă la uşa etaculuĭ.)

Măndica. — (apropiindu-se iute de Papă-lapte, îĭ ḑice încet) Păzeşte-te, cuconaşule, că 'ĭ amarnic grecu cât un strigoĭŭ ...

Papă-lapte. — Eleĭ! ..

Măndica. — Şi sĕ nu cumva sĕ 'ĭ pomeneştĭ de baston, c'o păţeştĭ rĕŭ ...

Papă-lapte. — Eleĭ! ..

Zulĭaridi. — (întorcêndu-se) *Oriste?* .. Mandica, 'ţĭ-am poronçito se merzĭ la gainia ...

Măndica. — Eaca mĕ duc ... (în parte) Mânca-le-aĭ fripte! .. (ese prin fund.)

SCENA XIV.

Zulĭaridi, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (în parte) Măĭ! d'apoĭ aicĭ eŭ îs platcă... dos la façă. (voesce sĕ fugă.)

Zulĭaridi. — (oprindu'l) *Ora kali?* unde spelĭ putina, *file kir muţunaki?*

Papă-lapte. — Mĕ duc sĕ'mĭ cumpĕr o perie de dinţĭ.

Zulĭaridi. — Sterze-te pe dimĭalor acum de o camdata ... A! .. *tora* sintemo singureĭ ... spune'mĭ çe cauţĭ la casuţa a me ... graesti ... te asculto cu *pasis haras* ... maĭ aleso che'mĭ plaçe cum graestĭ ... Aĭ *nostima des* la vorba.

Papă-lapte. — Bunătatea d-tale . . .
Zulĭaridi. — Çe se potriveste . . . poftimo, ma rogo, de sezĭ . . . (se pune pe scaun, ţiind bĕţul d'naintea luĭ.)
Papă-lapte. — Nu . . . foarte mulţĕmesc . . . îĭ de prisos.
Zulĭaridi. — (puindu'l cu de-a sila pe scaun) Si mi ertas . . . nu'ĭ de prisos . . . poftimo.
Papă-lapte. — (în parte) Ce dracu sĕ'ĭ ḑic? (după o mică tăcere, pune mâna dreaptă pe vîrful bastonuluĭ, ḑicênd) A! am găsit! (tare) Căpitane . . .
Zulĭaridi. — (puindu'şĭ mâna peste mâna luĭ Papă lapte) *Oriste?*
Papă-lapte. — Frumos bĕţ aĭ . . . cât'l-aĭ cumpĕrat?
Zulĭaridi. — *Ma* mi aĭ maĭ spuso o data, fraţico . . .
Papă-lapte. — (puind ceea-l-altă mână peste mâna luĭ 'Zulĭaridi) Cu adevĕrat . . . o uĭtasem . . . te rog dar sĕ'mĭ spuĭ . . . dar' cred că nu te superĭ c'am luat îndrĕsneală a veni în casa d-tale, fără a fi cunoscut de d-ta? . .
Zulĭaridi. — Niçĭ de cum . . . din protiva . . . pe urma?
Papă-lapte. — (foarte turburat) Aşa dar . . . te rog sĕ nu'ţĭ parĕ curios dacĕ te-oĭŭ întreba de câtă vreme locueştĭ în casa asta?
Zulĭaridi. — De un-spre-ḑeçi lunĭ şi un-spre-ḑeçi ḑile . . . *sosta* . . .
Papă-lapte. — Numaĭ atâta? . . apoĭ dar vĕd că nu poţĭ sĕ'mĭ daĭ lămuririle de care am trebuinţă . . . (voesce sĕ se scoale)
Zulĭaridi. — Çe? . . alămurĭ? . . *staso* puçintel . . . aĭ trebuinţa de alămurĭ? . .
Papă-lapte. — Ba nu . . . dar' aşĭ vrea sĕ ştiŭ dacă nu ese fum din sobe?
Zulĭaridi. — Da . . . çe? . . estĭ d ta hornaris? . .
Papă-lapte. — Ba m'o ferit Dumneḑĕŭ.
Zulĭaridi. — Nu estĭ hornaris? . . pote che estĭ sacazios?

Papă-lapte. — Sacagiŭ?.. sĕ am *pardon*... îs calfă de spiţer.

Zulĭaridi. — Calfa de spiţeria?.. *eţi*?.. façĭ hapuris?..

Papă-lapte. — Precum ḑicĭ... şi fiind că doresc a lua casa asta cu chirie... înţĕlegĭ?..

Zulĭaridi. — Am inţeleso!.. (în parte) Ghidi *puski* nerusinato!.. (se scoală) Am inţeleso che a maĭ venito peaiçe si che bastoni îĭ a dimisale... am se il strico de cap.

Papă-lapte. — (în parte) Ce are de gând parpalecu?

Zulĭaridi. — (tare) *Sinanastrofia* dimitale mi a placuto peste masura... *ke lipon* doresco se faco cu *ipokimeno* mataluţi o cunostinţa maĭ de aprope... (învêrtesce bĕţul.)

Papă-lapte. — Cum de-aproape?.. ce fel de-aproape?.. stăĭ...

Zulĭaridi. — Te ĭubesco, *katergari*; mi plaçĭ, berbanti; par' che estĭ un *muţunaki* cu perul ista increţito... (îĭ pune mâna 'n pĕr.)

Papă-lapte. — Nu pune mâna, măĭ ţapule.

Zulĭaridi — Ţapa .. ţapa? ghidi *kateramene*... se te invaţa eŭ... A!.. Afródite ţi trebue dimitale, *paçavura*?.. astepta se... (îl alungă prin casă.)

Papă-lapte. — Măĭ! că 'l-o lovit strechia... vrea sĕ mĕ stropşască... sĕ nu daĭ că mĕ mâniĭŭ...

Zulĭaridi. — A!.. *kakohrononaki diavoli*... de te-asĭ prinde...

Papă-lapte. — Ba 'ĭ prinde tu pe cine-aĭ maĭ prins, Kârjaliule.

Zulĭaridi. — (oprindu-se) Kirzali!.. *Steka*. (scoate un pistol din sin, şi se gătesce a'l trage în Papă-lapte.)

Papă-lapte. — Săracul de mine! c'a sĕ mĕ 'n-

puşte, curcanu dracului . . . (scoate o tabachere, o deschide şi asvêrle tabac în ochiĭ luĭ Zulĭaridi) Na, grecule . . . (fuge prin fund.)

Zulĭaridi. — (ascunḑênd pistolul, ţipă şi se freacă la ochĭ) Ah ! . . *Vah !* . . M'a chĭorito *puski* . . .

SCENA XV.

Zulĭaridi, Afrodita şi **Măndica** (alergênd.)

Afrodita. — } Ce este? ce-aĭ păţit?
Măndica. — }

Zulĭaridi. — (zimbind) *Tipote, kera mu* . . . nimica . . . sugueam cu tinero çela, stiĭ . . . îĭ tare nostimo ! (în parte) Lasa che 'l-oĭŭ prinde eŭ . . . 'l-oĭŭ invaţa eŭ se'mĭ arunçe tabaco la ochi.

Afrodita. — Da ce aĭ la ochĭ, suflete? . . tare 's roşĭ !

Zulĭaridi. — S'a rosito de mult çe am riso cu tinero çela . . . asa *kabazi !* . . ha, ha, ha . . . (în parte) Ma prifaco ca s'o prindo maĭ bine la laţo.

Afrodita. — Îmĭ pare bine că te-aĭ liniştit despre dênsul . . . aşa 'ĭ că'ţĭ era prepusurile mincĭunoase?

Zulĭaridi. — *Malista.*

Afrodita. — Şi de-acum înainte nădějduesc că nu'ĭ maĭ fi zulĭar.

Zulĭaridi. — Niçĭ atitica . . . (în parte) Tot ma prifaco ! . . *Ma* cum se drego ca se'ĭ prindo in capcana? . . (ţipând tare ca cum ar fi găsit un chip) A ! am gasito !

Măndica. — Ho ! că m'aĭ spăriet . . .

Zulĭaridi. — Prosta.

Afrodita. — Ce te-aŭ apucat, frate, de răcneştĭ aşa? . . te doare ceva?

Zulĭaridi. — Mi am aduso aminte che ĭerĭ am intalnito la cafenes pe prietin a me *Paklavasoglu*, care

m'a poftito pe astădĭ la carabia luĭ ca se façem un *zaifeti* puna muni dimineţa.

Afrodita. — Cum?.. pĕnă mânĭ n'aĭ sĕ viĭ acasă?..

Zulĭaridi. — Nu, *psihi mu*... inţalezĭ... *zaifeti* de *palikaris!*.. *lipon*... vina se te saruto... (o serută) *Na se haro.*

Afrodita. — Da caută sĕ nu te 'nbolnăveştĭ, dragă...

Zulĭaridi. — N'aĭ griza, *elpida mu*... (în parte) Am se'l casapesco pe *puski!*.. (se duce spre fund.)

Măndica. — Cucoane...

Zulĭaridi. — He?

Măndica. — Nu uĭta buşmachiĭ...

Zulĭaridi. — *Pa's to diavolo*... (ese.)

SCENA XVI.

Măndica, Afrodita.

Afrodita. — (în parte) Ânc' aşa zulĭar nicĭ c'am audit sĕ fi fost vr'o dată!.. i se năzare ca la caiĭ ceĭ cu nărav...

Măndica. — Cuconiţă... ştiĭ una?

Afrodita. — Ce?

Măndica. — Fereşte-te de boĭerĭu, că umblă cu mâţa 'n sac.

Afrodita. — Cum?

Măndica. — Pare-mi-se că s'o dus sĕ se puĭe la pândă undeva...

Afrodita. — Ce fel? la pândă?.. el s'o dus la corabia luĭ *kir Paklavasoglu*.

Măndica. — Sĕ dee Dumnedĕŭ sĕ nu fie cum dic eŭ!.. dar' când aşĭ fi în locul d-tale, cuconiţă, ştiŭ eŭ ce 'ĭ-aşĭ face...

Afrodita. — Ce 'ĭ-aĭ face, Măndico?

Măndica. — Ea... şotiĭ peste şotiĭ... ca sĕ 'ĭ pun minte.

Afrodita. — (în parte) Ba că, ḑĕŭ, i s'ar cuveni...

Măndica. — Aşa li se cade celor zulĭarĭ.

SCENA XVII.

Afrodita, Măndica, Papă-lapte (viind din fund cu alt bĕţ în mână.)

Papă-lapte. — Eată-mĕ's ear' eŭ...

Afrodita. — Ear' aicĭ?

Papă-lapte. — Precum veḑĭ...

Măndica. — (în parte) O caută spiţerĭu cu lumînarea... Mĕ duc ear' de strajă. (ese.)

Afrodita. — Da bine, ce cauţĭ?

Papă-lapte. — Sĕ'ţĭ spun... Nu te supĕra... Am vĕḑut chĭar acum arnăutu eşind de-aicĭ...

Afrodita. — Eĭ! şi pentru astă pricin'aĭ venit?..

Papă-lapte. — Pentru asta şi pentru alta numaĭ puçin însĕmnată... almintere poţĭ fi sigură că n'aşĭ fi maĭ întrat în bêrlogul ursuluĭ cu care te-aĭ însoçit.

Afrodita. — Te poftesc sĕ nu'mĭ batgĭocoreştĭ soçul...

Papă-lapte. — N'aĭ nicĭ o grijă despre soçul d-tale... 'mĭ-am luat eŭ mĕsurile cuvenite în *predmetul* luĭ... (arată bĕţul) Că maĭ dinioare, cât pe ce era sĕ mĕ trimeată pe ceea lume, că sĕ fac cunoştinţă cu bunica...

Afrodita. — Apoĭ dar ce pofteştĭ?

Papă-lapte. — Eaca!.. am priimit o scrisoare de la madam Flaĭmuc, în care mĕ 'nştiinţază c'are sĕ sosască chĭar astăḑĭ în Galaţĭ.

Afrodita. — Şi ce'mĭ pasă mie de-a veni saŭ nu?

Papă-lapte. — Nu 'ţĭ-a fi păsând, dar... însă mie 'mĭ pasă foarte mult, şi tocmaĭ pentru că'mĭ pasă, am venit sĕ te rog ca sĕ'mĭ daĭ bastonul care 'l-am uĭtat aicĭ.

Afrodita. — Bastonul?.. nu'l am la mine... 'L-o luat bărbatu-meŭ...

Papă-lapte. — Cum 'l-o luat?.. bastonul meŭ... 'l-o luat?.. şi d-ta 'l-aĭ lăsat?

Afrodita. — D'apoĭ ce era sĕ fac?.. Pentru ca sĕ nu afle c'aĭ fost aḑĭ dimineaţă aicĭ... am fost silită sĕ i'l dăruesc.

Papă-lapte. — Eaca!.. asta 'ĭ altă istorie... Da cum aĭ putut sĕ dărueştĭ lucru străin?

Afrodita. — Nu te supĕra, domnule, că ḑĕŭ, n'aveam ce face ca sĕ scap de nevoe... Spune'mĭ însă cât ţine bastonul... şi sĕ ţi'l plătesc.

Papă-lapte. — Ce sĕ mi'l plăteştĭ, cucoană?.. n'am trebuinţă de baniĭ d-tale... am nevoe de baston.

Afrodita. — Nu 'mĭ-aĭ spus că aĭ opt-spre-ḑĕce beţe?.. unul maĭ mult saŭ maĭ puçin... ce'ţĭ face?

Papă-lapte. — Ce'mĭ face?.. Da nu ştiĭ că mi le-aŭ dat pe toate madama Flaĭmuc?.. şi că dac'a veni 'n Galaţĭ ş'a găsi că'mĭ lipseşte unul măcar, îĭ în stare sĕ 'mĭ scoatĕ ochiĭ...

Afrodita. — Apoĭ ce sĕ'ţĭ fac?.. Gĭudecă sîngur...

Papă-lapte. — Ce sĕ gĭudec?.. mie 'mĭ trebue bastonul... făr' de el nu's bun de nimică... Madama Flaĭmuc îĭ ĭute... ş'aşa'ĭ cam păţit calcavura?.. Nu mĕ duc de-aicĭ făr' de baston... sĕ ştiŭ că m'oĭŭ maĭ întâlni o dată cu arnăutul.

Măndica. — (viind ĭute din fund) Fugiţĭ, că vine boĭerĭu.

Afrodita. — Bărbatu-meŭ vine 'napoĭ? Vaĭ de mine!.. Fă-te nevĕḑut...

Papă-lapte. — (dând semne de mare spaĭmă) Pe unde, pe unde sĕ fug... (aleargă în toate părţile) Brrrr, că frică mi'ĭ!..

(Papă-lapte aleargă la uşa scăriĭ din dos; de o dată uşa se deschide, Papă-lapte se găsesce ascuns dupĭ uşă. Zulĭaridi întră.)

SCENA XVIII.

Zulĭaridi, Afrodita, Măndica, Papă-lapte.

Zulĭaridi. — Mi am uĭtato basmaoa.

Afrodita. — (tremurând) A!

Papă-lapte. — (în parte, fugînd pe scara din dos) *Sappermemt*, pe-aicĭ mi'ĭ drumul.

Zulĭaridi. — (în parte) Aiçe 'ĭ *puski!*.. puno ramasago che 'ĭ aiçe. (tare, cu blândeţe şi căutând înpregĭur) Çe aĭ, *psihi mu*... çe tremura munusuţa mataluţi ca o frunḑa de mastachino chindo sufla furtuna.

Afrodita. — N'am nimică... dar' fiind că nu teaşteptam...

Zulĭaridi. — *Neski*... ţi a sarito inima din loco... priçepo... *ma*... înţalezĭ che nu puteam se mergo la prietin a me, la *Paklavasoglu*, *horis mandili*.

Afrodita. — Înţĕleg... Măndico, adă o basma boĭerĭuluĭ.

Măndica. — (în parte) Bĭata cuconiţă!.. are s'o bage 'n gălbĕnare.

Zulĭaridi. — (umblând în toate părţile şi căutând cu prepus, găsesce jos cel-alt bĕţ al luĭ Papă-lapte, pe care acesta 'l-a scăpat în fugă) A! *kakohrononaki!*..

Afrodita. — Ce maĭ este?

Zulĭaridi. — Âncă un bastoni!

Afrodita. — (în parte) Altă poznă!..

Zulĭaridi. — Curiozo *pragma*, *kera mu!*.. cum se

façe che de chite orĭ ma intorco acasa, gasesco bastonia semanate pe schindure? ha?

Afrodita. — Sĕ 'ţĭ spun...

Zulĭaridi. — (furios) A venito ear' o *puskis*... aiçe'ĭ!.. acuma 'l-am prinso!.. (închide uşa din fund şi ĭea cheĭea) De-a maĭ scapa elo, se nu fiŭ *palikaris*... (scoate eartaganul) *Kera mu*... unde 'l-aĭ ascunso?.. in etaco?.. merzĭ inaintea me. (îşĭ pune bastoanele subsuoară.)

Afrodita. — Frate...

Zulĭaridi. — Merzĭ *gligora, ke mi kirknis.* (în parte) Amo se 'ĭ faco chiseliţa pe-amundoĭ.

(Afrodita intră în etac spărietă. Zulĭaridi intră după ea.)

Măndica. — (viind din odaea luĭ Zulĭaridi) Eaca basmaoa... dec! nu 'ĭ nime!

Papă-lapte. — (deschide uşa scăriĭ şi nevĕḑênd pe Zulĭaridi, intră căutând peste tot locul, şi ḑice:) 'Mĭ-am prăpădit şi cel-alt baston... unde dracul sĕ fie?..

Măndica. — Tot aicĭ eştĭ?.. da fugĭ, măĭ omule, că, de te-a găsi grecul, te taĭe bucăţĭ.

Papă-lapte. — Puşchea pe limbă'ţĭ... (voesce sĕ fugă spre uşa scăriĭ.)

Zulĭaridi. — (în odae) *Ma* unde 'ĭ?.. unde 'ĭ, se 'l maninco.

Măndica. — Stăĭ... nu pe-acolo... intră degrabă icĭ. (îl împinge în odaea luĭ Zulĭaridi.)

Papă-lapte. — Eată-mĕ's... (intră în odaea luĭ Zulĭaridi.)

Zulĭaridi. — (eşind din etacul Afroditeĭ) N'am gasito niçĭ un soariçe in etacul Afroditeĭ... ean se videmo in etac a me. (merge spre uşa odăeĭ luĭ, tot cu eartaganul în mână şi cu beţele subsuoară.)

Măndica. — (în parte) Pozna 'ĭ gata!.. (opresce pe Zulĭaridi) Cucoane...

Zulĭaridi. — Çe?

Măndica. — Eaca basmaoa...

Zulĭaridi. — *Pa's to diavolo,* che n'am vreme se 'mi suflo naso . . . am se faco morte de *puski.* (întră în odaea luĭ.)

Măndica. — (în parte) O păţit-o bĭetu cuconaş ! . . deacum parapanghelos ! . .

Papă-lapte. — (Eşind din odaea luĭ Zulĭaridi, se ascunde după perdelele ferestei, fără de pălărie şi ţinênd papucii în mână.) De mĕ găsea in odaea luĭ, mĕ hăcuea kàrjaliu draculuĭ . . .

Măndica. — (zărindu'l) Eaca dracu ! . . Vaĭ de mine ! . . fugĭ ! . .

Papă-lapte. — (scăpând papuciĭ din mână şi strîngêndu'l) Sĕ fug . . . sĕ fug . . . da unde sĕ fug ? . . pĕcatele mele ! . .

Zulĭaridi. — (în odaea luĭ) A ! . . *anatema su, diavoli !* . .

Măndica. — Eată'l . . . ascunde-te 'n sofragerie . . . (Il împinge iute în sofragerie.)

Zulĭaridi. — (vine, aducênd o pălărie) O palarie *is to etaki mu mesa !* . . bre !

Măndica. — (în parte) Pălăria cuconaşuluĭ ! (tare) Cucoane, eaca basmaoa.

Zulĭaridi. — *More, pa's to diavolo* cu basma cu tot . . . o palarie de birbanti ! (aruncând pălăria jos şi călcând-o în picĭoare) *Na su* . . . na . . . na . . . *paçavura* . . .

Papă-lapte. — (eşind pe jumătate din sofragerie) Îmĭ turteşte pălăriea ! . . nouă nouţă !

Zulĭaridi. — Na . . . na . . . puṇa çe-oĭŭ putea se calco asa pe stapun a tĕŭ . . . Haĭdemo acu la sofrazerie . . . (merge în sofragerie.)

Papă-lapte. — (eşind maĭ înainte din sofragerie şi tupilându-se după un fotoliŭ lângă uşa din fund, cu papuciĭ în mână) Valeŭ ! . .

Măndica. — (în parte) Haĭt . . . acu o păpat-o cuconaşu . . .

Papă-lapte. — (eşind de după fotoliŭ) Fa . . .

Măndica. — (spărietă) Ha ?

Papă-lapte. — Dă'mĭ drumu sĕ es... că mĕ strêmb de frică...

Măndica. — (înpingêndul pe uşa scării d'in dos) Fugĭ pe scara d'in dos...

Papă-lapte. — Am sĕ 'mĭ fac masli... (fuge, scăpând un papuc.)

Zulĭaridi. — (eşind din sofragerie) Nimine niçĭ in sofra... (zărind papucul îl ĭea cu vîrful bĕţuluĭ) Çe vedo acu?.. un bosmachi!..

Măndica. — (în parte) Asta 'ĭ chĭar colac peste pupăză...

Zulĭaridi. — (mergênd la fereastă) *Ma* unde estĭ?.. unde te ascundĭ, sopirloĭŭ çe estĭ... unde te-aĭ bagato, se te turtesco ca un ghindachi. (Aleargă prin toată casa, deschide dulapul din fund, bagă bĕţu! pe sub toate mobilele, şi pe urmă se îndreaptă către uşa scăriĭ d'in dos) Aiçĭ... aiçĭ... ba aiçĭ...

Măndica. — (in parte) Cată tu de-acu cât 'ţĭ-a plăcea.

Zulĭaridi. — (oprindu-se) *Ohi*... nu 'ĭ pe scara, che nu 'l-am intalnito chind m'am suito... (furios) *Ma* unde'ĭ?.. *pu ine?*.. che mi vine se musco de çuda!

Măndica. — (în parte) Săraca de mine!.. ţîbă haĭtă...

Zulĭaridi. — Priveste *kabazliki!*.. se nu gasesco de chit un bosmachi, o palaria si doua bastonia. Ah!.. *Kaimene* Leonida!.. (furios) Çe *kaimene?* sinto furiozo... mi vine se strico tot... (asvêrle scaunele prin casă) Na... na... *ke esena*... na...

SCENA XIX.

Măndica, Zulĭaridi, Afrodita.

Afrodita. — (eşind din etacul eĭ) Mĕ rog, nu te-aĭ maĭ săturat de bodogănit pin casă?.. aĭ 'nebunit orĭ nu ţi'ĭ mult?

Zulĭaridi. — *Sopa*, nelezuito . . . nu apuca cu gura inainte . . . che mi a neçinstito maĭ dihaĭ de chit *kera* Nastasia . . . de care m'am desparţito . . . Incalte dimĭaeĭ si de ma insalato, m'a insalato dupa doĭ anĭ . . . *ma* dimĭata . . . niçĭ triĭ lunĭ nu s'a inplinito de chind te-am luato de la Ibraila, si mi aĭ zucato festa . . . (plângênd) Nu aĭ rusine la obraz . . . niçĭ triĭ lunĭ . . . *kaimene* Leonida?

Afrodita. — Aĭ căpchiet, sĕrmane!

Zulĭaridi. — Am capchieto? . . *pola kala* . . . *ma* de çe am capchieto? . . pentru che mi aĭ puso *luludia* pe fesi . . . (arătând beţi'e şi pălăria) Çe caută açeste fleacurĭ la casa me?

Afrodita. — Eŭ ştiŭ?

Zulĭaridi. — Ha, ha! nu stiĭ dimĭata? . . *ma* eŭ stiŭ . . . si am se ma duco se le arato la matusica dimitale, la *kera* Brustoroviçĭ, ca se vada çe nepoţica detreba are *i kaimeni!*

Afrodita. — Foarte bine . . . dacă mergĭ la Brăila, la mătuşă-mea, merg şi eŭ.

Zulĭaridi. — Ba si mi ertas . . . Dimĭata aĭ se scḑí aiçe, *kera mu* . . . si chindo m'oĭŭ intoarçe de la Ibraila, am se te duco la monastiri, se te spasesti.

Afrodita. — Ce face? . . la monăstire?

Zulĭaridi. — *Neski* . . . ear' chit pentru amorezi dimitale, care a spalato *tin* putinica . . . amo se 'l dascalesco eŭ, acus . . . *akus?*

Afrodita. — (întorcêndu'ĭ dosul) Da dute 'n colo . . .

Zulĭaridi. — Ma duco . . . n'aĭ griza . . . ma duco acasa la dinso ca se 'ĭ strico de cap açeste bastonia . . . (mergênd spre uşa din fund) M'am inchinato cu plecaţune, *psihi mu* . . .

Măndica. — Cucoane . . .

Zulĭaridi. — Çe?

Măndica. — Eaca basmaoa (ese.)

Zuliaridi. — (ĭea basmaoa şi 'ĭ-o aruncă în obraz) Na basma, *anoiti* . . . (ese prin fund şi închide uşa pe d'in afară cu cheĭa.)

Afrodita. — (singură) Mĕ 'nchide 'n odae? . . da bine, că 'ĭ de fugit în lume cu un capchiŭ ca aista . . . auḑĭ, sĕ mĕ puĭe la monăstire? . Eĭ! apoĭ o avut dreptate femeea luĭ cea d'intêĭ.

SCENA XX.

Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (scoţênd capul pe uşa scăriĭ cu vocea stinsă) Cuconiţă . . . s'o dus? . .

Afrodita. — Vaĭ de mine! tot aicĭ eştĭ?

Papă-lapte. — Tot . . . da s'o dus? (întră numaĭ cu un păpuc.)

Afrodita. — S'o dus; da bine, cum se face? . .

Papă-lapte. — (slab) Cum sĕ se facĕ . . . ea pĕcate! . . o închis curcanu draculuĭ uşa de-afară care dă pe scară, şi de-un ceas acum tremur pin întuneric . . . ea cole . . .

Afrodita. — O închiso şi pe asta când o venit? . . apoĭ nu maĭ aĭ pe unde eşı. .

Papă-lapte. — (scăpătându-se din picĭoare) Eleĭ!

Afrodita. — Ce aĭ? . . ce ţ'ĭ? . .

Pap-ălapte. — Nimică . . . 'mĭ-o slăbit balamalele . . . se pune pe un scaun în dreapta.)

Afrodita. — Eştĭ bolnav? . .

Papă lapte. — (cu vocea stinsă) Aşa 'mĭ pare . . .

Afrodita. — (dându'ĭ sub nas Colonie) Bolnav, aicĭ! . . Alt pĕcat acu . . . Na, mĕ rog, de 'ţĭ vină 'n simţirĭ.

Papă-lapte. — (iute) Aĭ! . . îmĭ frigĭ vîrful nasuluĭ.

Afrodita. — Nu 'ĭ nimică . . . trage tare pe nas.

Papă-lapte. — (strenutând) Foarte mulţĕmesc... (îĭ sĕrută mânile) Mĕ sîmt maĭ bine...

Afrodita. — Da ce facĭ, domnule?

Papă-lapte. — Nu băga 'n samă... (sculându-se) Bre!.. ce de maĭ întêmplărĭ!..

Afrodita. — Aşa!.. şi toate din pricina d-tale; că dacă n'aĭ fi venit aicĭ sĕ 'ţĭ perḑĭ papucíĭ ca jidaniĭ...

Papă-lapte. — Apropo... dă-mi'ĭ sĕ mĕ duc... Nu ştiĭ că de la fereasta sofragirieĭ am zărit maĭ dinioare pe madama Flaĭmuc în balcon la mine... o sosit de la earmaroc... Dă'mĭ lucruşoarele, sĕ mĕ duc acasă.

Afrodita. — Sĕ te ducĭ?.. da pe unde? Bărbatumeŭ ne-aŭ închis pe d'in afară şi s'o pornit la Brăila.

Papă-lapte. — Tronc... atâta 'mĭ maĭ trebuea... Care vra sĕ ḑicĕ, oĭŭ sĕ fiŭ sîlit a şide toată noaptea aicĭ... cu d ta...

Afrodita. — Apoĭ dă!..

Papă-lapte. — Sînguri... sîngureĭ... ca doĭ hulubaşĭ?..

Afrodita. — Ce vreĭ sĕ ḑicĭ, domnule?..

Papă-lapte. — Nu te spăriea... că 's tênĕr cu educaţie... calfă de spiţer... şi supusă slugă...

Afrodita. — Nu mĕ 'ndoesc...

Papă-lapte. — Nu te 'ndoi. (în parte) Brrr... da ştiĭ, ḑĕŭ, că 'ĭ pupuĭcă de tot.

Afrodita. — Cu toate-aeste... trebue sĕ găsim numaĭ de cât un chip ca sĕ te ducĭ de-aicĭ.

Papă-lapte. — Las' pe mine... Când a înopta de tot... oĭŭ sări pe fereastă.

Afrodita. — A! domnule, mi'ĭ îndatora pĕn' la moarte.

Papă-lapte. — Ce se potriveşte!.. sûnt gata la ce'ĭ poronci... (îĭ serută mâna.)

Afrodita. — Ear'?
Papă-lapte. — Nu băga 'n samă . . . că ştiŭ sĕ respectuesc secsul . . . sûnt tênĕr cu educaţie . . . calfă de spiţer . . . (în parte) Da pupuĭcă . . . nu fleac. (tare) Valeŭ! . .
Afrodita. — Ce aĭ?
Papă-lapte. — (scăpătând din picĭoare) Ah!
Afrodita. — Ear' îţĭ vine slăbăcĭune? . . vreĭ Colonie? . .
Papă-lapte. — Ba foarte mulţĕmesc . . . aşĭ vrea maĭ bine altă ceva . . .
Afrodita. — Altă ceva?
Papă-lapte. — Dar . . . am uĭtat sĕ fac zacuscă adĭ dimineaţă, şi . . .
Afrodita. — Ţi'ĭ foame? . .
Papă-lapte. — Ba 'ncă astfel de foame, că 'mĭ-o venit slăbăcĭune la linguric . . . te-aşĭ soarbe cu lingura . . .
Afrodita. — (în parte) Sĕrmanul copil! (aducêndu'ĭ un pahar cu vin) Ţine, domnule . . . bea degrabă un pahar de vin sĕ maĭ prindĭ la puterĭ.
Papă-lapte. — A! cuconiţă, cum sĕ 'ţĭ arĕt recunoştinţa mea vr'o dată! . .
Afrodita. — Bea şi lasă resunoştinţa de-o parte . . .
Papă-lapte. — (după ce a beut) Aşa de bună . . . ş'atât de frumoasă! . . (îĭ dă paharul şi 'ĭ maĭ serută mâna.)
Afrodita. — Ear'?
Papă-lapte. — Nu băga de samă . . . sûnt tênĕr cu educaţie şi . . .
Afrodita. — Şi calfă de spiţer . . . o ştiŭ.
Papă-lapte. — Şi când gândesc că adĭ dimineaţă nicĭ nu ştieam de-aĭ făcut ochĭ . . . adică ce 'ĭ lumea asta!
Afrodita. — (zîmbind) Aşa, dĕŭ . . . de nu era bărbatumeŭ . . . puteaĭ sĕ morĭ, şi eŭ habar sĕ n'am.

Papă-lapte. — De nu era lighioaea cea de arnăut... *pardon* adică că ţi'ĭ soç... vreŭ sĕ ḑic, că de nu era dihaniea cea de curcan... n'aşĭ fi acum pe lângă prea nostima luĭ Afrodită...

(Se aude la uşa din fund un vuet de chee în broască.)

Afrodita. — Ţîst...

Papă-lapte. — Aud?

Afrodita. — Nu ştiŭ cine deschide uşa...

Papă-lapte. — (spăriet) A fi cârjaliul... ne-am topit!.. (tremură.)

SCENA XXI.

Afrodita, Papă-lapte, Măndica.

Măndica. — Ce 'mĭ vĕḑură ochiĭ!.. ear' împreună?

Afrodita. — Ne-o închis bărbatu-meŭ, Măndico.

Măndica. — Pe amêndoĭ la un loc? (în parte) Tereacu!.. bun cap o avut!

Afrodita. — Da bine, Măndico, cum aĭ întrat tu aicĭ?.. Cine 'ţĭ-o dat cheile?

Măndica. — Le-o adus acu un slujitor... împreună cu-aeste două scrisorĭ...

Afrodita. — (luând o scrisoare) De la dumnealuĭ?

Papă-lapte. — (luând pe ceea-l-altă) De la madama Flaïmuc?

Afrodita. — (cetind) «Am stricato tot çe am gasito in casa luĭ birbanti, amorezi dimitali... 'ĭ-am venito de hachi...»

Papă-lapte. — Frumos...

Măndica. — (în parte) Apoĭ... dă! nu 'ĭ bun de Golia?

Papă-lapte. — (cetind) «*Dumer kerl*... m'am intilnit cu *herr von* barbat a madameĭ cu care te-aĭ dat in tragoste!» (vorbind) Am çodălghito!

Afrodita. — (cetind) «*Lipon,* o comisaris *tis* poliţias m'a inchiso la grosi *mesa.* Vina, *psihi mu,* si mi scote de aiçe, unde nu mi erta filotimia se sedo, pentru ca si poto si omor pe birbanti, amorezi dimitale.»

Papă-lapte. — Audĭ capchiul? . . par' că 's un puĭŭ de găină! (cetind) «Din minut aist' *ich mache sie mein knix* . . . nu maĭ *freŭ* se maĭ fiŭ matam Pap-lapte. *Aber* te aştept ca se 'ţĭ scot ochiĭ. *Fin* tegrabă.» (vorbit) Ba 'ţĭ pune pofta 'n cuĭŭ, madamo . . .

Măndica. — Se vede c'o mâncat amêndoĭ cucută . . .

Afrodita. — Eĭ! pace . . . nu maĭ este de trăit cu Leonidas.

Papă-lapte. — Nu! . . da nicĭ eŭ cu madama Flaĭmuc.

Afrodita. — Îmĭ vine sĕ 'l las la gros ca sĕ se rĕcorească.

Papă lapte. — Şi eŭ o las pe Flaĭmucoasa în cerdac . . . s'o batĕ vêntul.

Afrodita. — Pufnească el cât 'í-a plăcea. Eŭ una mĕ duc la mătuşica, la Brăila.

Papă-lapte. — Că bine ḑicĭ . . . haĭ la Brăila.

Afrodita. — Cum haĭ? . . da eŭ merg la mătuşimea . . .

Papă-lapte. — Eĭ! şi eŭ merg la moşu-meŭ . . .

Afrodita. — Aĭ vr'un moş la Brăila? d-ta?

Papă-lapte. — Trebue sĕ am . . . oĭŭ căuta, şi nu se poate sĕ nu găsesc . . .

Afrodita. — Măndico, aleargă de adă un harabagiŭ.

Măndica. — Cum? ḑĕŭ . . . aşa şi luaţĭ tălpăşiţa?

Afrodita. — Du-te degrabă, te rog, Măndico dragă, că mĕ tem sĕ nu se 'ntoarcĕ dumnealuĭ . . .

Măndica. — Da pe mine mĕ lăsaţĭ aicĭ?

Papă-lapte. — Ba, ferească Dumneḑĕŭ . . . haĭ . . . peĭ, ca sĕ pornim îndată . . .

Măndica. — C'un papuc numaĭ vreĭ sĕ mergĭ la drum? . . ca cĭofu?

Papă-lapte. — Că bine ḑicĭ . . . nicĭ nu gândeam . . . cum sĕ fac acum?

Măndica. — Lesne lucru . . . boĭerĭu 'ţĭ-o luat pălăriea şi papucu . . . întră la dumnealuĭ cole, şi ĭe 'ĭ ce 'ţĭ a trebui . . .

Afrodita. — Da nu se poate una ca asta, Măndico.

Papă-lapte. — Apoĭ bine, cuconiţă . . . orĭ vreĭ sĕ merg la Brăila fără pălărie, şi pĕn' acolo sĕ prind un gutunarĭŭ de cele tătăreştĭ . . . orĭ vreĭ sĕ rĕmân aicĭ şi sĕ mĕ ucigă dihaniea cea de arnăut . . . hotăreşte . . .

Afrodita. — Fă cum îĭ vra. Eŭ mĕ duc sĕ 'mĭ gătesc lucrurile.

Măndica. — Eŭ mĕ duc s'aduc harabagiul . . .

Papă-lapte. — Şi eŭ sĕ 'ncalţ cĭubotele greculuĭ; numaĭ de n'ar fi prea strîmte.

Papă-lapte întră în odaea luĭ Zulĭaridi. Afrodita întră în etac. Măndica ese pe uşa scăriĭ.)

SCENA XXII.

Zulĭaridi. (vine din fund galbĕn la faţă, ostenit, măhnit şi scărmănat.)

M'a lasato se eso de la grosi, sub chezasia luĭ *Paklavasoglu*, prietin a me! . . Çe rusine! *ego*, Leonidas Zulĭaridi la grosi! . . Çe façe amori pe lume açesta! . . Ah! Afrodita! . . (furios) Am venito s'o ĭeŭ si s'o duc hurduzi burduzi la Ibraila, ca s'o daŭ pe muna matuseĭ Brusturoviçĭ . . . haĭde . . . de-acum mi s'a duso *parigoria*, amori *ke* bucuria! . . (se uĭtă pe broasca uşiĭ etaculuĭ) Çe façe nelezuita? . . boççele de rochiĭ si de camasi! . .

(Se aude în odaea luĭ Zulĭaridi o mobilă căḑênd jos.)

Oriste? . . çine 'ĭ în odaea me? (se uĭtă pe broasca odăeĭ luĭ)

Kirie ton dinameon!.. un barbato!.. o *puskis* din faça... incalţa çibotele mele çele *kenuria?*.. pune pe capo *to fesi mu!*.. Bree!.. çe pozna 'ĭ asta? A!.. priçepo acu... se gatesco se fuga amundoĭ... *eţi* (furios) *Ma* eŭ çe sinto?.. de mascara?.. unde's *ta pistolia mu?* (scoate pistoalele din brêŭ) De mascara?.. se le areto cŭ çine 'ĭ Leonidas... *na tos* che vine... se m'ascundo puçintel... unde?.. ha! in dulapo!.. Marĭ nenoroçirĭ are se se 'ntimple... *ma* n'am çe façe... nu mi erta filotimia. (întră în dulap.)

SCENA XXIII.

Zulĭaridi, Afrodita, Papă-lapte.

Papă-lapte. — (ese cu cibote foarte largĭ şi cu un fes care 'ĭ cade pe ochĭ) Da ce *hondrokefal* îĭ arnăutu!.. îmĭ cade fesu pe nas... şi cĭubotele 'mĭ es din picĭoare... ean priveşte!

Zulĭaridi. — (în parte) Par' che vedo che o se 'mĭ calçe çibotele...

Afrodita. — (aducênd o bocce) Eată-mĕ's gata.

Papă-lapte. — Şi eŭ... haĭde.

Zulĭaridi. — (în parte, trăgênd oţelele) Si eŭ sinto gata se daŭ foc!

Papă-lapte. — Nu maĭ sta la gândurĭ... şi haĭde aḑĭ, pĕn' nu vine curcanu.

Zulĭaridi. — Curcanis *ego?*.. *ghidi anoite!*..

Afrodita. — Ascultă, domnule... cu toate că bărbatu-meŭ îĭ un zulĭar de n'are marginĭ... nu vreŭ nicĭ cât de puçin sĕ 'ĭ daŭ pricină de zulĭe... deaceea socot că 'ĭ maĭ de cuviinţă sĕ mĕ pornesc sîngură la Brĕila.

Zulĭaridi. — (în parte, cu mirare) *Oriste?*

Papă-lapte. — Da bine, cuconiţă... ce are-a face?.. ştiĭ foarte bine că 's tênĕr cu educaţie şi calfă...

Afrodita. — Calfă de spiţer!.. 'mĭ-aĭ maĭ spus-ò.

Papă-lapte. — Prin urmare poţĭ avea toată încrederea 'n mine.

Zulĭaridi. — *Oriste?*

Papă-lapte. — Maĭ ales că de adĭ dimineaţă aĭ avut toată vremea a te 'ncredinţa că ştiŭ a respectui secsul...

Afrodita. — Cu adevĕrat... o mărturisesc că eştĭ un tênĕr foarte detreabă... însă...

Zulĭaridi. — (în parte) *Ma* çe spuno?.. çe spuno?.. nu stiŭ çe se maĭ credo... *na skaso* daca stiŭ.

Papă-lapte. — Nu maĭ sta la îndoĭală dacă 'mĭ cunoştĭ haracterul... vreŭ sĕ te 'ntovărăşesc numaĭ şi numaĭ ca sĕ nu ţi se 'ntêmple ceva pe drum... O femee sîngură... şi frumoasă ca d-ta, poate 'ntimpină primejdiĭ de tot soĭul... prin urmare are trebuinţă de-un bărbat ca s'o apere...

Zulĭaridi. — (în parte) *Ama* bine... baetu açesta 'ĭ un *anghelaki!*

Papă-lapte. — Vreĭ?..

Afrodita. — Domnule, mĕ 'ncred în d-ta ca 'ntr'un frate... haĭde...

Papă-lapte. — Haĭ...

Zulĭaridi. — *Ama* bine... mi vine se plingo... Afrodita 'ĭ nevinovata! Ah!.. *Vah!*.. (cade pe fotoliul din fund şi dă drumul unuĭ pistol.)

Afrodita. — Vaĭ de mine!..

Papă-lapte. — Şi de mine... am murit, m'am dus... sĕ tragĕ clopotele.

Afrodita. — Ce vĕd?.. dumnealuĭ?..

Papă-lapte. — Arnăutu?.. sărițĭ!.. agĭutor!.. săriţĭ, oamenĭ bunĭ, că ne omoară.

Zulĭaridi. — (viind în scenă) Nu va temeţĭ ... che nu omor pe nime ... Cu adeverato hotarisem se vi casapesco ... *ma* dupa çele çe am auḑito ... nu pot de chit se ve stringo la inima a me. (luĭ Papă-lapte) Estĭ un garofalo de baet ... ţi daruesco çibotele si feso ... si tu, Afrodita, estĭ un *anghelaki* ... un *provato* ... si eŭ ... (plângênd) un *budalas* ...

Papă-lapte. — (în parte) Eaca mă! .. eaca mă! .. eaca mă! ..

Zulĭaridi. — (plângênd) *Neski* ... un *budalas* ... un *anoitos* ... un zulĭari care nu sinto vrednico ... *ma* çe se faco daca te ĭubesco, Afrodita *mu* ... (plânge tare.)

Afrodita. — Eĭ! .. dă ... linişteşte-te, dragă, că te ert ş'acum ... dar' de 'ĭ maĭ avea de aḑĭ înainte cel maĭ mic prepus ... sĕ ştiĭ că te las cu lacrimile pe obraz.

Zulĭaridi. — De astaḑĭ ma zuro pe Leonida çel vestito, stramosi a me, ca se prindo orbo gainilor.

Afrodita. — Aĭ vĕḑut câte nenorocirĭ poate s'aducĕ zuliea? ..

Zulĭaridi. — Bine ḑiçĭ ... *proton:* era se vi uçido de florĭ de chuchi ... *Kirie eleison!* .. çe reŭ mi ar fi paruto! ..

Papă-lapte. — Al doilea ... tot din pricina d-tale am scăpat de la mână pe madama Flaĭmuc ... De unde era sĕ mĕ aşed ... sĕ 'mĭ deschid dugheană de spiţerie ...

Afrodita. — Cât pentru asta, domnule, nu 'ĭ vr'o pagubă mare ... şi dacă, mergênd la Brăila, 'ţĭ-a plăcea soră-mea cea maĭ mică ... om fi prea fericiţĭ de-a te avea de cumnat ...

Zulĭaridi. — Bine ḑiçĭ, Afrodita ... *Lipon, arhon* cumnaţele, vina se te saruto ... (îl serută.)

SCENA XXIV.

Ceĭ de'nainte, **Măndica.**

Măndica. — Harabagiul îĭ la poartă... Eaca poznă şi minune!.. boĭerĭu sĕrută pe cuconaş!..

Papă-lapte. — (smuncindu-se din braçele luĭ Zulĭaridi) Eĭ! destul, destul... că mĕ 'nĕduşĭ...

Zulĭaridi. — *Ohi... akomi,* cumnaţele, *psihi mu...* De-acum aĭ se fiĭ cu noĭ... *ena mu ke ena su... Ma* cum, *diavolo,* te kĭama?..

Papă-lapte. — Timofti Papă-lapte!..

Zulĭaridi. — *Timoteos Papa-gala?.. Na zisis.*

Papă-lapte. — Nu papagal... Papă-lapte, familie veche de când vacile...

Zulĭaridi. — *Ke is hronus polus...* Haĭde la Ibraila.

Papă-lapte. — *Pame,* haĭ sĕ luăm Brăila... Cât pentru Flaĭmucoasa... ducĕ-se pêrliĭ...

Măndica. — Cucoane, da buşmachiiĭ meĭ 'ĭ-aĭ uĭtat?

Zulĭaridi. — Lasa che ţi'ĭ cumpar la nunta luĭ Papa-gala... Ḑi se traga harabagiul la scara.

(Papă-lapte se îngâmfă.)

Măndica. — (în parte) Măĭ... ean veḑĭ cum se umflă 'n pene papagalu... (ese.)

Papă-lapte. — Haĭ, cumnate, că mi s'aŭ aprins călcăile.

Zulĭaridi. — Maĭ *steka oligo,* che am se spuno doua vorbile. (către public) *Arhonta mu...* paţito 'ĭ si priçeputo... am fost zulĭaris si aţĭ vaḑuto chite am paţito... *ke* aţĭ riso toţĭ de mine... *Lipon...* zulĭa *ine* o patima de çele maĭ cornorate... dupa cum spuno filosofi... (în taĭnă) *Ma* cu toate açeste... patima

nepatima ... eŭ stiŭ un lucru : Paza buna fereste primezdia rea.

Măndica. — (intrând) Harabagiu 'ĭ la scară.

Toţĭ. — Haĭ la Brăila. — *Is tin Ibraila.*

(Papă-lapte dă braçul Afroditeĭ. Zulĭaridi îĭ urmează şi toţĭ se îndreaptă spre uşa din fund.)

(Cortina cade.)

CONCINA

PERSOANE:

Princesa Emma.

Doctorul Leonard.

Lina, fica doctoruluĭ.

CONCINA

PROVERB ÎNTR'UN ACT

Scena se petrece în Iaşĭ, la princesa Emma.

Teatrul represintă un salon elegant cu două uşĭ, una în fund şi alta în stânga; un cămin de marmoră în drépta, cu pendulă de bronz aurit şi vase de porçelan chinez; lângă cămin fotoliul princeseĭ: alăture o masă de cărţĭ, pe care este aşeḑată o lampă aprinsă; alt fotoliŭ d'încoace de masă, destinat pentru doctorul; în mijlocul sceneĭ un piano patrat şi pe păreţĭ tablourĭ.

SCENA I.

Princesa, Lina (în toaletă elegantă de iérnă, şal, capelă de catife, etc.)

Princesa. — (conducênd pe Lina de lângă cămin spre camera din stânga) Şterge'ţĭ lacrimile, dragă Lino... Doctorul Leonard te-a erta... n'aĭ îndoeală, de şi e foarte pornit asupră'ţĭ. El are să vie în curênd, după obiceĭŭ, ca să facem înpreună partida noastră de concină, şi să ne sfădim, ca în toate serile... Oĭŭ căuta să'l înblânḑesc... de şi e lucru cam anevoe; căcĭ aĭ un tată

cam... urs de soïul luï... Tu, scumpa me, stăï ascunsă aicï în camera me de culcat, şi sĕ te-arăţï când oïŭ da un semnal... Ce semnal? A! când oïŭ suna din piano... Mergï, şi nu perde speranţa... Cunoscï proverbul: Ce vrea femeea... (Lina ajungênd lângă uşa din stânga, serută mâna princeseï şi ese.)

(După o scurtă tăcere) O! tinereţe, primăvară a vieţiï! florile tale atât de frumoase port numele de nebuniï... Nebunii!.. Ferice de acel care le culege 'n calea sa şi 'şï încunună fruntea cu ele! (întorcêndu-se iute) Eaca!.. fac şi eŭ tirade poetice ca doctorul Leonard, când vorbesce de trecut. Nu cumva m'aude cineva?.. la vîrsta me sĕ duc dorul... nebuniilor? eŭ, o babă cu minte... (oftând) Căcï sûnt babă... n'am încotro face... şi cu minte... (zimbind) de nevoe... (se apropie de cămin) Opt ore... ce-a păţit doctorul meŭ de 'ntârḑie?.. focul pâlpâe voïos în cămin, masa de concină e gata, fotoliul sĕŭ îl aşteaptă cu braçele 'ntinse... (cu grijă) Sĕ nu i se fi 'ntêmplat ceva!.. E lunecuş afară... poate c'a căḑut undeva bïetul bĕtrân; căcï are maniea sĕ umble tot pe jos, şi la 60 de anï picïoarele's cam nesigure, cam... cu nărav; ele te rĕstorn uşor. Bine-aşï face sĕ trimit un fecïor ca sĕ 'l caute de nu s'a troenit la vr'un colţ de uliţă. (Când voesce sĕ sune clopoţelul, se aude la uşa din fund vocea doctoruluï, ḑicênd: Brrr!)

SCENA II.

Princesa, doctorul.

Princesa. — (cu bucurie) A! eată 'l!.. mulţĕmită Domnuluï, nu s'a troenit.

Doctorul. — Sĕrut mânile, princesă. (vine de serută mâna princeseï) Brrr! da frig îï!

Princesa. — Vino aḑĭ, doctore; am creḑut că te-aĭ prefăcut un sloĭŭ de ghĭaçă.

Doctorul. — (frecêndu'şĭ mânile la foc) Brrr! da ger ĭĭ!.. Cine?.. eŭ sĕ 'nghĭeç?.. ha, ha!.. doar' nu's un tinerel din ḑiua de astăḑĭ.

Princesa. — Nu, ce e drept...

Doctorul. — Oamenii de pe vremea noastră...

Princesa. — Sûnt deprinşĭ cu frigul, fiind agĭunşĭ de mult în ĭérna vieţiĭ... asta vreĭ sĕ ḑicĭ?

Doctorul — Ba, mĕ ertaţĭ, princesă. Vroeam sĕ ḑic, că oamenii din vremea noastră păstrează, chĭar sub pĕrul lor alb, focul tinereţiĭ în suflet... (cu emfas) ca nişte vulcanĭ cu zăpada pe frunte, dar' cu lava aprinsă în sîn.

Princesa. — (riḑênd) Ha, ha, ha... un vulcan care se 'ncălḑesce la foc!

Doctorul. — Da, da; de geaba rîdeţĭ... Noĭ sûntem născuţĭ într'o epohă în care soarele era tênĕr, şi prin urmare maĭ ferbinte; când astăḑĭ bĭetul soare aŭ agĭuns a pătimi şi el de cataroĭŭ, de podagră... maĭ ştiŭ eŭ?.. căcĭ toată căldura luĭ 'şĭ-o ţine pentru dênsul... De aceea generaţiea asta nouă e chircită ca un fruct necopt...

Princesa. — Maĭ bine-aşa de cât prea copt.

Doctorul. — (urmând) Sângele eĭ e amestecat cu Şampanie stricată; ear' pulsul eĭ nu dă maĭ mult de 30 de bătăĭ pe minut.

Princesa. — 'L-aĭ pipăit?

Doctorul. — Pipăit cu toată ştiinţa medicală cu care m'am ghiftuit în curs de 40 de anĭ, ş'am descoperit triste simptome de slăbicĭune şi desorganisare...

Princesa. — (şeḑênd jos lângă cămin) Vĕd că ear' aĭ sĕ 'ncepĭ a băga scalpelul în sĕrmana omenire... Ce

vrea sĕ ḑicĕ de-a fi cine-va doctor, hirurg!.. Pĕnă ce n'a tăĭa, n'a cĭocârti, n'a hăcui, nu se ţine mulţĕmit... Maĭ bine dă pace omeniriĭ, şi vino de'ţĭ fă partida de concină.

Doctorul. — (aşeḑêndu-se pe cel-alt fotoliŭ) Mulţĕmit!.. da cum aşĭ putea fi mulţĕmit, când vĕd trecênd sub ochiĭ meĭ trista panoramă a uneĭ generaţiĭ palidă, sbêrcită, gârbovită şi înbĕtrânită fără vreme?

Princesa. — (amestecând cărţile) Ĭea seama, doctore, că pătimeştĭ de gălbĕnare...

Doctorul. — Eŭ?.. Ce vreţĭ sĕ ḑiceţĭ?..

Princesa. — Societatea modernă ţi se pare înbĕtrânită pentru c'o priveştĭ poate cu ochĭ de 60 de anĭ.

Doctorul. — Şĕĭ-ḑĕcĭ de anĭ fără cincĭ lunĭ; dar' aniĭ nu 'ĭ opresc de-a vedea bine... Cu dênşiĭ, şi fără agĭutorul ochelarilor, nota bene, descoper pe toată ḑiua o mulţime de neghĭobiĭ, de deşĕrtăcĭunĭ, de nebuniĭ, de miseriĭ.

Princesa. — Şi cele-l-alte... (dându'ĭ sĕ taĭe cărţile) Taĭe cărţile.

Doctorul. — (tăind) Pretutindene o ambiţie nemărginită pentru scopurĭ de nimic... pretutindene oamenĭ piticĭ ce se cred urieşĭ, broasce care se umflă în pele ca s'agĭungĕ boĭ, viciurĭ care înfloresc şi daŭ roade la lumina Soareluĭ, anarhie în ideĭ, în obiceĭurĭ, ba chĭar şi în limbă.

Princesa. — (tăind cărţile) Ĭea seama sĕ nu te 'nşĕlĭ ca tot-de-auna. (joacă)

Doctorul. — Eŭ... nu mĕ 'nşĕl nicĭ de cum... Ascultă pe toată ḑiua declamările de principiĭ, de libertate, de egalitate, de fraternitate, etc. etc. etc. Ţi se pare că auḑí la moşĭ strigătul precupeţilor: *încet, încet, nu mĕ grămădiţĭ, că voĭŭ da la toţĭ,* când nimene nu 'ĭ grămădeşte.

Princesa. — Ha, ha, ha... mĕ facĭ sĕ rîd.

Doctorul. — Se poate; dar' ştiţĭ ce 'nsĕmnează cuvêntul de libertate în ḑiua de astăḑĭ?.. însĕmnează libertatea de a sări cu amêndouĕ picĭoarele peste regulele buneĭ cuviinţĭ şi peste înfrênarea legilor, libertatea de a lua zăbala în dinţĭ cu nătîngie şi de-a lovi cu copita în tot ce este respectabil şi respectat.

Princesa. — (cu intenţie) Şi libertatea de a critica timpul de façă în favorul celuĭ trecut... Veḑĭ că acea libertate aŭ produs egalitatea tuturor d'inaintea criticeĭ... Eată concina cea mică... o ĭeŭ. (joacă.)

Doctorul. — Concina?.. egalitatea vreŭ sĕ ḑic?.. hmm! o maşină inventată pentru a nivela toată omenirea pe aceeaşĭ mĕsură, pentru a reduce de o potrivă meritele cu nulităţile, naturile măreţe şi generoase cu acele ticăloase, frumuseţa cu sluţĕnia, curajul cu mişĕlia, patriotismul cu şarlatanismul...

Princesa. — Cĭuda noastră, doctore, este că acea maşină nu poate sĕ facĕ de o potrivă şi bĕtrâneţa cu tinereţa. (jucând) Eată concina cea mare... Cine are s'o ĭea?

Doctorul. — Eŭ... (aruncând o carte pe masă) Eaca... sĕ 'ĭ fie de bine... am luat-o! Eŭ am sĕ câştig în astă sară...

Princesa. — Cum?.. vreĭ sĕ ĭeĭ ḑĕce ochĭ de caro cu nouĕ ochĭ de treflă?.. Frumos!

Doctorul. — *Pardon*... Nouĕ ochĭ era?.. Nu 'l-am vĕḑut bine.

Princesa. — (riḑênd) N'aĭ vĕḑut bine?.. cu ochiĭ d-tale ceĭ de 60 de anĭ fără cincĭ lunĭ, care pĕtrund aşa de adânc?

Doctorul. — O greşală... E liber de a greşi în ḑiua de astăḑĭ.

Princesa. — Veḑĭ, doctore?.. dacă poţĭ greşi în-

tr'un gĭoc simplu ca concina, dar' apoĭ în gĭudecata ce facĭ asupra lumiĭ, asupra progresuluĭ omeniriĭ?..

Doctorul. — Progresul... hmm! altă maşină!

Princesa. — Ear'?

Doctorul. — Ear'!.. Ce este progresul de astăḑĭ? O spoĭală înşĕlătoare ce'ţĭ ĭea ochiĭ; o civilisare pripită fără rădĕcinĭ în ţară; o momiţărie generală de tot ce se petrece aĭure... Poporul nostru care este blând, înţĕlept, patriarhal; el care poartă cu mândrie opinca strĕbună, sumanul strămoşesc, căcĭula română, noĭ vrem sĕ'l încălţăm cu botine strîmte, sĕ'l îmbrăcăm cu frac care 'l strînge 'n coate, sĕ'ĭ acoperim capul c'o pălărie neagră ce'l face ridicul... Din Român vrem a'l schimba într'un manechin cosmopolit, sub cuvênt de progres.

Princesa. — (riḑênd) O! retrogradule!

Doctorul. — Pe timpul nostru eĭ îşĭ ḑiceaŭ fraţĭ: — *Buna ḑiua, frate Vasile.* — *Mulţĕmim d-tale, frate Grigori.* — Astăḑĭ eĭ se poreclesc cetăţenĭ!.. Pe timpul nostru eĭ îşĭ doreaŭ belşug şi sănĕtate; astăḑĭ badea Vasile roagă pe badea Grigori sĕ primească asiguraţiunea înalteĭ consideraţiunĭ şi stime, cu care are onoare a sĕ subsĕmna al sĕŭ devotat serv!..

Princesa. — Ha, ha, ha.

Doctorul. — Mărturiseşte, prinçesă, că dacă s'ar trezi părinţiĭ noştri, sĕrmaniĭ! ar cădea ear' în mormintele lor... leşinaţĭ de rîs.

Princesa. — Cine ştie?

Doctorul. — (aprinḑêndu-se) Eŭ ştiŭ... Auḑĭ progres?.. Anarhie! anarhie! Orĭ care perde-vară, când nu maĭ ştie ce sĕ facĕ, se proclamă de la sine om de stat, şi pretinde a fi chĭemat sĕ regenereze lumea; orĭ care gură-căscată, în loc sĕ'şĭ caute de pĕcate, se preocupă numaĭ dacă orizonul politic este posomorît

saŭ neposomorît; orĭ care grămătic se crede *gramatic* şi vrea sĕ fie reformatorul limbeĭ româneştĭ, şi prin urmare il vedĭ făcênd proaşcă în această comoară naţională, păstrată cu sfinţenie de strămoşiĭ noştri. Unul ĭĭ adaoge o codiţă, un *cĭune*, altul un *ţiune*, altul un *ţione*, etc.; în cât nu maĭ ştie bĭetul neam românesc ce este: *naţie*, *năcĭune*, *naţiune* orĭ *naţione!*.. Ca mâne a veni un al cincilea reformator, care 'ĭ-a ḑice *năcĭală*, fiind că sûnt cuvintele *cotleală*, *rĕceală*, *ameţeală*, etc. Pĕnă şi amoruluĭ, prinçesă, 'ĭ-aŭ schimbat secsul şi 'l-aŭ botezat *amoare!*.. de aceea amorurile din ḑiua de astăḑĭ sunt hemarfrodite. Pĕnă şi onoruluĭ, acestuĭ sentiment nobil şi bărbătesc, 'ĭ-aŭ schimbat înţĕlesul, poreclindu'l onoare!.. Astfel în cât ar crede cineva că Româniĭ sûnt lipsiţĭ de onor, şi că nu ambiţionează de cât a dobîndi la onoare... De aceea vedem atâţĭ linguşitorĭ ce se tîrîe pe brâncĭ, pentru ca sĕ agĭungĕ la culmea onoarelor... Acesta e progresul... o ameţală, o rătĕcire, o anarhie, un delir!

Princesa. — Doctore, ştiĭ cu ce samenĭ de-o oră de când te sbucĭumĭ ca un oare-care fost orator la tribună?.. Cu un aricĭŭ de 60 de anĭ, ce s'ar rĕstogoli şi 'şĭ-ar înfige ghimpiĭ sĕĭ în toate încercările timpuluĭ de façă.

Doctorul. — (protestând) Eŭ... vĕ rog...

Princesa. — Ba nu, aĭ vorbit destul; acum e rêndul meŭ sĕ mĕ suĭŭ pe tribună... Eştĭ un om învĕţat şi nu vroeştĭ a înţĕlege că omenirea păşĕşte de voe, de nevoe, cătră un ţĕl cunoscut de Provedinţă numaĭ. Eştĭ inteligent şi vorbeştĭ ca un om cu mintea intunecată de nouriĭ patimeĭ. Timpul ce criticĭ cu asprime are şi el defectele sale, ca toate epocele trecute şi viitoare; oameniĭ de astăḑĭ aŭ şi eĭ ridi-

culelele şi nebuniile lor, precum le-am avut şi noĭ pe-ale noastre, când eram tinerĭ; căcĭ astfel va fi omenirea pĕnă la sfêrşitul lumiĭ, un amestec de bine şi de rĕŭ, de mărire şi de micşurare, de spirit şi de prostie... Însă caută sĕ fim dreptĭ, de şi poate nu ne plac toate cele ce vedem, caută sĕ mărturisim că generaţiea asta nouă este mişcată de-un neastêmpĕr generos, necunoscut pe timpul nostru, că ea este condusă de-o putere nevĕḑută, care-o împinge de umerĭ către un viitor măreţ, şi că această putere este tocmaĭ geniul propăşiriĭ, adică progresul!.. Dar, doctore; progresul ce desvoltă simţurile de dreptate, de libertate, de egalitate, pe care le poreclештĭ d-ta de maşinĭ; progresul ce înfloreşte în inimĭ, şi produce ca rod acea nobilă demnitate de om, prin care neamurile se fac puternice şi respectate... Româniĭ de astăḑĭ nu ştiŭ poate sĕ'şĭ aleagĕ bine cărarea; poate că, în loc s'apuce pe-un drum drept şi bătut, eĭ se abat pe de lăturĭ şi daŭ prin hăugaşe, nu ḑic ba... însă sĕ li se erte acea abatere, căcĭ eĭ âncă sûnt cam... copiĭ... sburdalnicĭ, ca tot ce este têněr şi pornit de îndemnul entusiasmuluĭ. Inima lor e maĭ mare de cât gĭudecata; ea îĭ duce câte o dată în rătĕcirĭ, îĭ face sĕ cadĕ în greşelĭ periculoase... fie; dar' ĭea sama, doctore, că Româniĭ nu daŭ îndĕrăt, ci din potrivă eĭ merg tot înainte, urmând glasuluĭ celuĭ taĭnic şi ademenitor ce le ḑice: Înainte, copiĭ, înainte!.. Viitorul este al vostru, înainte!.. Aşa este?.. rĕspunde dacă poţĭ...

Doctorul. — Hmm, hmm!.. înainte... înainte... De aceea copiiĭ nu maĭ respectează pe părinţĭ, şi chĭar fetele fug din casa părinţilor...

Princesa. — (în parte) Aice 'l doare! (tare) Nu fiĭ aspru pentru bĭeţiĭ copiĭ, dragă doctore; căcĭ orĭ cât de

mare fie prifacerea întrodusă în legile omeneştĭ, ea nu va putea nicĭ o dată sĕ desfiinţeze legile sfinte ale Natureĭ. Cât va fi pămêntul locuit de oamenĭ, tot va ecsista acea ferbinte legătură de inimĭ ce lipeşte pe părinţĭ de copiĭ.

Doctorul. — (cu amărire) Părinţiĭ de copiĭ; dar' copiiĭ de părinţĭ, nu!

Princesa. — Eştĭ nedrept.

Doctorul. — Nedrept?.. Mĕ numiţĭ nedrept, când cunoaşteţĭ purtarea Lineĭ către mine şi nerecunoştinţa cu care aŭ rĕspuns la dragostea mea?

Princesa. — Lina n'aŭ încetat nicĭ o dată de-a te ĭubi şi respecta, ca pe cel maĭ bun părinte.

Doctorul. — Frumoasă ĭubire!.. curios respect!.. n'am ce ḑice... Acea ĭubire ş'acel respect n'aŭ oprit-o de-a sĕ revolta în contra vroinţeĭ mele şi de-a părăsi casa părintească, luându-se ca o nebună după un străin şi lăsându-mĕ pe mine... pe mine... la bĕtrâneţe, sîngur, măhnit, fără mângăere... (se induĭoşază şi plânge.)

Princesa. — (cu blândeţe) E o greşală mare din parte'ĭ, o recunosc, ĭubitul meŭ amic; dar' când inima începe a sĕ trezi şi a bate în sinul uneĭ fete; când amorul îĭ ameţeşte mintea... nimic nu 'ĭ în stare de a'ĭ rîdica de pe ochĭ acel vĕl aurit, prin care ea zăreşte ademenirile raĭuluĭ... Gândeşte că Lina are 20 de anĭ, că ea se găseşte acum în acea epohă critică a vieţiĭ, unde sufletul aspiră a sbura în lumea visurilor fărmĕcătoare... Eştĭ doctor, trebue dar sĕ fiĭ indulgent pentru slăbicĭunile naturiĭ noastre; eştĭ părinte, trebue sĕ fiĭ îndurător pentru greşelele copiilor... N'am fost şi noĭ odinioară în vîrsta Lineĭ?.. N'am căḑut şi noĭ în pĕcat?.. Cine din noĭ poate gĭura c'aŭ fost tot-dea-una sfênt?

Doctorul. — Tocmaĭ sfênt, nu ḑic; însă pe vremea noastră...

Princesa. — Pe vremea noastră nu eram maĭ de-treabă... Ş'apoĭ, în sfêrşit, tênĕrul cu care Lina s'aŭ măritat într'ascuns este un om onorabil şi demn atât de ĭubirea eĭ cât şi de stima d-tale.

Doctorul. — (pornit) Aşa este! însă cu drept îĭ ca noĭ părinţiĭ sĕ 'ngrijim şi sĕ creştem 20 de anĭ o copilă ca pe-o floare gingaşă; 20 de anĭ s'o considerăm ca pe-o avere neatinsă, pentru ca de-o dată cel ântêĭ hoţ de tênĕr cu pletile 'n vênt şi cu musteaţa rĕsucită, sĕ vie şi sĕ ne-o fure de la sîn? Legile osîndesc pe-un nenorocit care, împins de foame, fură o pâne, şi pe ceĭ care răpesc fete marĭ, îĭ lasă în pace!.. O! cu drept îĭ?

Princesa. — (zimbind) Dacă n'ar fi cu drept, n'aĭ fi d-ta părintele Lineĭ...

Doctorul. — Cum?

Princesa. — Pentru ca sĕ aĭ această fericire, aŭ trebuit maĭ ântêĭ sĕ te porţĭ şi d-ta ca un hoţ, pe când eraĭ tênĕr cu musteaţa rĕsucită, şi sĕ răpeştĭ pe mama Lineĭ din sînul familieĭ sale... Prin urmare: eartă Doamne greşelile noastre, precum şi noĭ ertăm...

Doctorul. — Nu 'ĭ tot una, prinçesă!.. Soçia mea şi cu mine ne ĭubeam când ne-am cununat, căcĭ pe vremea noastră ecsista încă amorĭul... când în ḑiua de astăḑĭ n'aŭ maĭ rĕmas de cât un soĭŭ de dihanie sentimentală, ce 'ĭ ḑic amoare.

Princesa. — Amoare, amor... tot una e! Numele s'aŭ stropşit, dar' simţirea e tot aceeaşĭ.

Doctorul. — Ba, mĕ ertaţĭ...

Princesa. — Ba de cât sĕ te ert eŭ, maĭ bine 'ĭ erta pe Lina, care e disperată că te-a măhnit, şi 'ĭ-aĭ

intinde braçele, ca sĕ scapĭ de trista singurătate în care te găseştĭ... Gândeşte-te la dulcea fericire de-a te vedea ĭubit, dismĭerdat, alintat de-o copilă ca Lina; ea sĕ te ţie de vorbă, ea sĕ'ţĭ citească gazetele, ea sĕ'ţĭ aducĕ dimineaţa cafeoa cu lapte, ferbinte, zăhărită, cu chifle proaspete, cum îţĭ place... căcĭ de când lipseşte ea din casă, nu cred sĕ fi maĭ bĕut cafe bună...

Doctorul. — (cu jale) Nu... nime nu ştie s'o facĕ ca dênsa.

Princesa. — Veḑĭ?.. şi când îĭ fi bolnav?..

Doctorul. — (cu grijă) Bolnav?..

Princesa. — Dar... de şi eştĭ doctor, poţĭ însă fi bolnav, ca toată lumea... Cine te-a căuta? cine te-a privighea toată noaptea?.. Ştiĭ că nopţile sûnt maĭ grele la boală... Cine?

Doctorul. — (ĭute) Lina!..

Princesa. — Ear' Lina!.. ş'apoĭ... cine ştie?.. poate că Lina sĕ'ţĭ facĕ mulţĕmirea de-a te rîdica la rangul de tată bun... Închipueşte-te încungĭurat de vr'o gĭumătate de duzină de nepoţĭ şi nepoţele, o claĭe de tiranĭ drăgălaşĭ.

Doctorul. — (încântat) Dar... o claĭe... o duzină...

Princesa. — Care sĕ'ţĭ sară 'n spinare, sĕ se agaţe pe genunchĭ, sĕ'ţĭ tragĕ pletele cele albe...

Doctorul. — (aprobând) Hî, hî...

Princesa. — Şi sĕ'ţĭ ḑicĕ cu glasul lor de îngeraşĭ: moşu... papucu...

Doctorul. — (transportat) Moşu, papucu... Moşu, papucu!.. Ah! prinçesă, de ce nu 'mĭ-aŭ făcut Lina această mulţĕmire făr'a fugi din casa părintească?

Princesa. — (riḑènd) Auḑĭ nătărăul!

Doctorul. — De ce nu vĕ samĕnă Lina?.. De ce n'aŭ fost ca d-voastră, un model de virtute, de spirit, de...

Princesa. — Ca mine?.. Eĭ!.. doctore dragă: nu mĕ rîdica în nuorĭ, căcĭ mĕ tem sĕ nu cad prea de sus...

Doctorul. — N'am grijă despre asta... Vĕ cunosc eŭ...

Princesa. — Nu?

Doctorul. — Nu.

Princesa. — Îţĭ figurezĭ poate că m'am născut pe lume ca o statuă... de marmoră.

Doctorul. — (cu convicţie) De marmoră albă şi fără pată.

Princesa. — Şi fără sânge, care sĕ fearbĕ, şi fără inimă, care sĕ batĕ, şi fără închipuire, care sĕ se aprindĕ?.. O! doctor lipsit de ştiinţă!.. 'Ţĭ-ar părea un fenomen, ca sĕ fiŭ şi eŭ ca toate cele-l-alte fiinţĭ, şi numaĭ dac' aĭ discoperi vr'o pată în marmora albă a statueĭ, numaĭ atuncĭ aĭ fi dispus a erta greşala Lineĭ?.. Află dar, că şi eŭ am săcuşorul meŭ de pĕcate, un săcuşor mic, dar' rotund şi plinuţ...

(Doctorul clatină din cap cu îndoeală.)

Princesa. — Nu credĭ, Toma necredincĭosule!.. Sĕ deschid săcuşorul?

Doctorul. — Deschideţĭ. (în parte) Sûnt curios sĕ vĕd cu ce soĭŭ de pĕcate se laudă princesa.

Princesa. — Ascultă dar... Am sĕ'ţĭ fac o destăĭnuire din cele maĭ delicate, pentru ca sĕ te conving că nu se cuvine sĕ osîndim tinerimea, când nu maĭ putem face nebuniĭ plăcute ca dênsa... Ştiĭ că m'am măritat tênĕră; aveam numaĭ 18 anĭ, şi eram destul de frumuşică.

Doctorul. — Frumuşică?.. poeţiĭ de pe vremea noastră vĕ numea Afrodita, în versurile lor.

Princesa. — Eram de-abĭa sosită dintr'un pension de la Viena, unde fusesem crescută, când părinţiĭ meĭ

mĕ cununară, în contra voinţiĭ mele, cu prinçul Mihail, un om mult maĭ în vîrstă de cât mine, slab, bolnăvicĭos, de un caracter aspru, temĕtor... într'un cuvênt, nesuferit; căcĭ pe timpul nostru, doctore, pe acel timp atât de lăudat de d-ta, copiiĭ eraŭ ades victimele despotismuluĭ părintesc; căsătoriile se făceaŭ nu în privirea fericiriĭ copiilor, dar' în privirea mulţĕmiriĭ părinţilor... Peste opt lunĭ, de o vieaţă tristă şi amară pentru mine, prinçul căḑu la pat; doctoriĭ, declarându'l că pătimeşte de pept, îĭ ordonară sĕ meargĕ într'o climă maĭ dulce, în Italia saŭ în Sicilia... Ne duserăm dar la Neapoli, unde prinçul muri după două lunĭ de suferinţe... Cunoştĭ Neapoli, doctore?

Doctorul. — Cum nu?.. Pe când îmĭ făceam studiile de medicină la Piza, mĕ duceam în toţĭ aniĭ de petreceam carnavalul acolo... Mĕ înamorasem ca un Lazaron de golful Neapoliĭ, şi trăeam maĭ mult pe Mare, scăldându-mĕ în raḑele Soareluĭ, visând şi cântând la lumina stelelor... pe-atuncĭ aveam un glas de tenor, foarte plăcut... Ah! prinçesă, ce ore de încântare am gustat in acele nopţĭ senine şi poetice, când barca mea luneca pe marginea malurilor înflorite de la Castellmare!.. Îmĭ aduc aminte maĭ cu samă de-o noapte, de-o serenadă, de-o întêmplare romantică, care-aŭ lăsat urme neşterse în inima mea... Închipuiţi-vĕ... dar' *pardon,* v'am întrerupt... Vĕ rog sĕ urmaţĭ.

Princesa. — Tocmaĭ la Castellmare îmĭ alesesem locuinţa, după moartea bărbatuluĭ meŭ, într'o *villa* incungĭurată de portocalĭ şi de laurĭ, ca un cuib între florĭ, şi aşĕḑată chĭar pe malul Măriĭ... De la ferestele salonuluĭ, ochiĭ se preumblaŭ pe minunata panoramă a Neapoliĭ, pe insulele Ischia şi Capri, ce par ca două corăbiĭ fantastice, şi pe acel poetic tabloŭ al

golfuluĭ Neapoliĭ, a căruĭ albastrime limpede oglindează limpedea albăstrime a ceruluĭ Italieĭ. În timp de cincĭ lunĭ petrecuĭŭ într'o contemplare neîncetată; nopţĭ întregĭ stam la fereasta salonuluĭ saŭ în grădină, sub înriurirea unuĭ farmec răpitor care mĕ îmbĕta! Parfumul florilor, adierea rĕcoritoare a nopţiĭ, lumina dulce a stelelor, cântecele depărtate ale pĕscarilor neapolitanĭ, produceaŭ o armonie, o atmosferă încântătoare, în care sufletul meŭ plutea cu o plăcere nemărginită... Adese orĭ mintea'mĭ se ecsalta astfel de mult, că uĭtam tot ce era pe lume, şi pare că întram într'o vieaţă nouă, necunoscută, o vieaţă cerească!.. Mĕ simţam în acele minute cuprinsă ca de un delir, ca de-o nebunie, ce mĕ aducea în stare de a nu maĭ avea conştiinţa faptelor mele... Ce sĕ 'ţĭ maĭ spun, amice? Aveam 19 anĭ!.. inima'mĭ era însĕtată de ĭubire... (stă puçin pe gândurĭ.)

Doctorul. — Inima se deşteaptă!.. (în tot cursul sceneĭ ce urmează, el dă semne de o mare uĭmire.)

Princesa. — Într'o noapte mĕ coborîiŭ în grădină şi mĕ apropieaĭ de malul Măriĭ... Sufla despre Sicilia un vêntişor cald şi 'ncărcat de parfumul florilor de portocalĭ... Stelele sclipeaŭ în aer ca o ninsoare de diamanturĭ... Inima 'mĭ era plină de lacrimĭ... mintea'mĭ tulburată maĭ mult de cât tot-de-auna... Căḑuĭŭ plângênd pe earbă!.. Pentru ce plângeam însă?.. nu ştieam! De-o dată veni din depărtare un glas dulce şi pătrunḑĕtor ce cânta o barcarolă veneţiană... Acel glas părea că rĕspunde la dorul taĭnic ce'mĭ frămênta sufletul... El se apropiea încet, rĕspândind pe Mare notele sale armonioase, şi cu cât se înainta spre malul unde mĕ găsam, cu atât sîmţam că mĕ atrage cătră el!.. În sfêrşit... o barcă se opri lângă mine, în barcă era un tênĕr, necunoscut mie,

care 'mĭ ḑise: *Marea 'ĭ lină, noaptea 'ĭ frumoasă; vin' de te primblă 'n barca mea, signora...*

Doctorul. — (tremurând) Şi?.. şi?..

Princesa. — (zimbind) Şi... mĕ 'ĭ crede, doctore?.. m'am dus cu tênĕrul acel străin pe Mare, uĭtând lumea, uĭtându-mĕ chĭar pe mine!.. şi pĕn' în zorĭ de ḑi am fost legănată pe valurile Măriĭ ca într'un vis din cele maĭ fericite... un vis de tinereţe şi de poesie, precum ştiŭ a le face numaĭ imaginaţiile de 20 de anĭ... Eĭ! doctore, ce maĭ ḑicĭ acum de statua de marmoră albă... fără pată?

Doctorul. — (sub impresiea unuĭ suvenir) Şi de-atuncĭ?..

Princesa. — Şi de-atuncĭ n'am maĭ vĕḑut nicĭ o dată pe frumosul meŭ cântăreţ... A doua ḑi am plecat la Moldova.

Doctorul. — O! Dumneḑĕule... Dumneḑĕule!

Princesa. — Da ce aĭ?.. ce tulburare?

Doctorul. — Barcarola... barcarola... V'o aduceţĭ aminte?

Princesa. — Veḑĭ bine?..

Doctorul. — Cântaţi'mĭ-o, vĕ rog, cântaţĭ o...

Princesa. — Doreştĭ s'o cunoştĭ?.. fie!.. ascultă:

(se pune la piano, întorcênd spatele spre doctor.)

(Arie de barcarolă.)

Cine 'n gondolă, pe-o nópte lină,
Atuncĭ când luna eşind din valurĭ
Revarsă taĭnic a sa lumină
Peste palaturĭ, peste canalurĭ,
Cine-a plutit
Şi n'a ĭubit?

(Figura doctoruluĭ se luminează ca de raḑele unuĭ suvenir depărtat şi încântător.)

Princesa.

Cine 'n gondolă culcat se duce,
Atuncĭ când suflă vêntul de nópte
Şi de la Lido taĭnic aduce
Suspine blânde, duĭóse şópte...
Cine-a plutit
Şi n'a ĭubit?

(Pe când princesa cântă a doua strofă, uşa din stânga se deschide şi Lina se arată; ea se retrage în fund fără a fi zărită de doctorul.)

SCENA III.

Princesa, doctorul, Lina (în fund.)

Princesa. — (întorcêndu-se spre doctor) Am uĭtat sfêrşitul... strofa a treĭa...

Doctorul. — (în estaz) Sfêrşitul? (cântă acompaniat pe piano de princesa.)

Cine 'n gondolă plutind în pace,
Pe-ale laguneĭ lucĭóse spume,
N'a simţit vĭaţa'ĭ că se preface
Şi că re'nvie în altă lume?
Cine-a plutit
Şi n'a ĭubit?

Princesa. — (cu multă mirare) Cunoştĭ barcarola mea?..

Doctorul. — (neputênd sĕ vorbească de uĭmire) Eŭ... eŭ... eram... la Castellmare... cu barca... noaptea... pe Mare... eŭ...

Princesa. — (turburată) D-ta?.. (în parte) El!

Doctorul. — (ca în delir) Eŭ... acesta'ĭ suvenirul acel neşters din inima mea!.. (întinde braçele) O! scumpă nălucire a trecutuluĭ! vin' ânc'o dată în braçele mele!..

Princesa. — (zărind pe Lina, în parte) A! Lina! (împinge pe Lina în braçele doctoruluĭ) Eată o realitate mult maĭ drăgă-

lașă... strînge-o pe inima ta. (Lina se aruncă în genunchĭ d'inaintea doctoruluĭ.)

Doctorul. — (trezindu-se) Lina! Lina! (o serută cu transport.)

Princesa. — (luând pe doctorul de mână) La vîrsta noastră, dragă Leonard, când deschidem brațele, nu ne este ertat a cuprinde cu ele de cât pe copiiĭ noștri.

Doctorul. — (ștergêndu'șĭ ochiĭ și serutând mâna princeseĭ) Aveţĭ dreptate... Eștĭ un ânger, prinçesă!

Princesa. — (zimbind) Așa e c'am câștigat eŭ concina? (în parte, privind cu jale la doctor) Cine-ar ḑice c'aŭ fost tênĕr, frumos și poetic?.. O! lume, lume!..

(Cortina cade.)

GINERELE LUI HAGI PETCU

PERSOANE:

Hagi Petcu.
Prinçul Radu Movilă.
Stefan Movilă, vĕrul sĕŭ.
Verdulescu.
Adela.
Şloĭm } creditorĭ.
Şafĕr }
Un bucatar.
Un vatav.
Un fecĭor.

GINERELE LUI HAGI PETCU [1]

COMEDIE IN 2 ACTE

Scenele se petrec în Iaşĭ, în anul 1866.

ACTUL I.

Teatrul represintă un salon foarte elegant, o uşă în dreapta şi în stânga : două fereste şi o uşă în fund, care se deschid în grădină.

SCENA I.

Feciorul, Stefan (în haîne de sub oficer.)

Feciorul. — (şeḑênd pe un fotoliŭ lângă o masă rotundă şi cetind o gazetă) Ean sĕ videm ce maĭ ḑice Monitorĭul . . . (citesce) «20 Maĭ 1866. Moşiea Sătula fiind a sĕ da în arendă «pe cincĭ anĭ, cu şĕse miĭ de galbinĭ pe an, doritoriĭ «se vor adresa la domnul propietar, logofĕtul Ghiftuĭ. . .»

1) Această comedie e prelucrată după piesa francesă : le gendre de Mr. Poirier.

S'o ĭeŭ?.. sĕ n'o ĭeŭ?.. ba maĭ bine sĕ 'mĭ caut de treabă.

Stefan. — (intrând) Acasă e prinçul Radu Movilă?

Feciorul. — (sculându-se) Acasă; dar' încă nu s'o sculat.

Stefan. — Pe la 10 oare? (în parte) Se cunoasce că 'ĭ însurat de curênd... (tare) A!.. ea spune'mĭ, la câte ore face dejun prinçul?

Feciorul. — La unspreḑĕce.

Stefan. — Caută sĕ puĭ un tachîm maĭ mult pe masă.

Feciorul. — Pentru cine?

Stefan. — Pentru mine.

Feciorul. — Pentru d-ta? ha, ha, ha... Nu 'mĭ spuĭ că eştĭ mucalit?

Stefan. — Şi mĕ facĭ haz?.. Nu 'ĭ aşa?

Feciorul. — (riḑênd) Te fac, ḑĕŭ?

Stefan. — Îmĭ pare bine... Acum mergĭ de mĕ anunţă la stăpânul tĕŭ.

Feciorul. — Sĕ te anunţ?.. Numaĭ decât aşa?.. fără doar' şi poate?.. ca pe un prinç?

Stefan. — Precum ḑicĭ.

Feciorul. — Şi pe cine sĕ anunţ, mĕ rog?

Stefan. — Pe prinçul Stefan Movilă.

Feciorul. — (riḑênd şi maĭ tare) Prinçul... (în parte) Da 'ĭ mucalit de tot sergentul.

SCENA II.

Stefan, Radu (eşind din stânga), **Feciorul.**

Radu. — Ce vĕd?.. Stefan?.. vĕrul meŭ. (îmbrăçişează pe Stefan.)

Feciorul. — (în parte, spăriet) Eaca! eaca!.. am păţit-o... dos la façă, băete. (ese pe furiş.)

Radu. — A!.. vere Stefane!.. cât îmĭ pare de bine că te vĕd!

Stefan. — D'apoĭ mie, Radule!

Radu. — Nicĭ că puteaĭ sĕ sosescĭ maĭ la timp.

Stefan. — Cum?

Radu. — 'Ţĭ-oĭŭ spune-o acuşĭ... Da ce ţi s'aŭ întêmplat, verişorule, de te-aĭ schimbat astfel?.. Cine ar cunoasce sub uniforma asta, pe modelul tinerimiĭ elegante, pe cel maĭ de frunte rêsipitor din Principatele-Unite.

Stefan. — Cel maĭ de frunte... după tine, Radule... Ce sĕ facem, frate!.. Vremea vremuesce, cum ḑicea bunul nostru. Ne-am lăsat amêndoĭ de nebuniĭ, ca sĕ întrăm în calea cuminţieĭ. Tu te-aĭ însurat, eŭ m'am făcut soldat; şi orĭ ce-aĭ spune, verişorule, îmĭ place maĭ bine regimentul meŭ de ostaşĭ, decât regimentul tĕŭ de bărbaţĭ... însuraţĭ...

Radu. — Foarte 'ţĭ mulţĕmesc. (se întoarce, p'inpregĭurul luĭ Stefan şi 'l esamină)

Stefan. — Dar, dar... privesce, esaminează cât 'ţĭ-a plăcea uniforma me; dar' nu rîde, căcĭ e o haĭnă în care nu poate întra nicĭ un sentiment uricĭos.

Radu. — Ha, ha!.. Vĕd că gloriea luĭ Stefan-Vodă 'ţĭ-aŭ aprins şi ţie minţile.

Stefan. — Chĭar aşa sĕ fie, n'ar fi de mirat, de vreme ce port ca şi tine numele de Movilă... dar' fără a mĕ urca cu gândul pĕnă la înălţimea erouluĭ nostru, mărturisesc că 'mĭ e dragă cariera de oştean... Singură această carieră e demnă pentru un om cu nume mare şi cu avere mică... Nu sûnt obligat sĕ mĕ supun decât disciplineĭ, şi de este ca sĕ mĕ închin cuĭva, incalte îmĭ plec capul numaĭ d'inaintea steaguluĭ Patrieĭ mele!

Radu. — Prea frumos!.. însă opiniile tale poli-

tice... spiritul de partidă ar trebui sĕ 'ţĭ maĭ potoale focul entusiasmuluĭ.

Stefan. — Ba nicĭ cât de puçin... Înainte de toate sûnt Român! Asta 'ĭ politica me!.. Cât pentru spiritul de partidă ce mĕ ameţise când purtam frac negru, 'l-am închis în garderobă înpreună cu fracul, ş'acum nu voesc s'ascult alt spirit decât acel ce mĕ îndeamnă a 'mĭ vĕrsa sângele pentru Româniea.

Radu. — Într'un cuvĕnt, eştĭ mulţĕmit?.. Noroc sĕ dee Dumneḑeŭ! Sĕ te vĕd în curênd general... dar' ea spune'mĭ: de mult aĭ sosit la Iaşĭ?

Stefan. — Astă noapte am venit de la Bucurescĭ, unde am fost în garnisonă.

Radu. — Şi pe câte ḑile 'ţĭ-aĭ luat concediŭ?

Stefan. — Pe o lună; cât ţine carnavalul...

Radu. — Ce-aud? nefericitule!.. aĭ alergat poate la petrecere în Iaşĭ?

Stefan. — Negreşit.

Radu. — Sĕrmane!.. Se vede c'aĭ comis vr'o mare crimă d'incolo de Milcov, şi de-aceea aĭ venit aici spre pocăinţă... dar' nu sciĭ tu că Iaşul aŭ agĭuns a fi un schit de pustiiŭ?

Stefan. — Fie! 'mĭ-oĭŭ spăla pĕcatele în companiea ta.

Radu. — Ba chĭar şi în casa me... Auḑĭ? Sĕ nu cumva sĕ aĭ de gând a te chinui la otel.

Stefan. — Aşĭ primi bucuros... însă mĕ tem sĕ nu pricinuesc supĕrare... stinghireală...

Radu. — Cuĭ?

Stefan. — Soçieĭ tale, socruluĭ tĕŭ...

Radu. — Soçieĭ mele?.. Îţĭ închipuescĭ poate că eŭ, prinçul Radu Movilă, dacă m'am însurat cu fiĭca fostuluĭ bogasier Hagi Petcu, m'am şi îngropat de viŭ într'o boccea de marfă? Creḑi poate că soçia me

face bibilurĭ şi corăbiele? că această casă în care ne găsim e o dugheană, şi eŭ calfă de bogasierie? Fiĭ liniştit, ĭubite... Ambiţia me n'aŭ mers încă pĕn' acolo!.. Eŭ trăesc din protivă, cum îmĭ place, ca un prinç, aruncând baniĭ pe fereastă ca maĭ 'nainte, cumpĕrând caĭ frumoşĭ, tablourĭ şi dând mese marĭ; căcĭ am un bucătar cu 10 galbinĭ pe lună, un adevĕrat artist... Şi, apropo, te 'ĭ încredinţa tu însuşĭ despre meritele luĭ nu maĭ târḑiŭ de cât mânĭ, fiind că 'ĭ-am comendat un festin de Baltazar pentru ḑiua me... Într'un cuvênt, ce sĕ 'ţĭ maĭ spun, vere? Căsătoriea nu 'mĭ-aŭ schimbat obiceĭurile întru nimic, ea aŭ adus o singură prefacere în persoana me.

Stefan. — Care?

Radu. — M'aŭ scăpat de creditorĭ!.. (cu ton tragic) Aşa frate!.. Nu maĭ am nicĭ o lipitoare de creditor!

Stefan. — (tragic) Te jălesc! (vesel) Dar' bine soçiea ta şi socrul nu ḑic nimic că cheltuescĭ cu mâna spartă?

Radu. — Nimic!.. Adela 'ĭ o copilă gingaşă, delicată, care mĕ ĭubesce; şi sûnt sigur că, de când s'aŭ măritat cu un prinç, ea caută ades în oglindă ca sĕ vadĕ dacă o prinde titlul de princesă. Cât pentru socrul meŭ, carele după ce se numesce Petcu apoĭ e şi hagiŭ, îmĭ vine a crede că Dumneḑeŭ 'l-aŭ trimis de la Ierusalim pentru ca sĕ îndeplinească dorinţile mele. Visul luĭ cel maĭ drăgălaş aŭ fost tot-de-a-una de-a avea scumpa fericire ca sĕ fie prea supusul şi prea plecatul socru al unuĭ prinç... şi eŭ, care am suflet bun, 'ĭ-am realisat visul.

Stefan. — Ce'mĭ spuĭ, frate?.. Şi unde-aĭ găsit asemene odor de socru?

Radu. — Sĕ veḑĭ: După ce 'mĭ-am ruinat starea cu tot soĭul de nebuniĭ, precum sciĭ, şi cu agĭutorul cămătarilor Şloĭm şi Şaĭĕr am început a aduna în

locul eĭ un capital de datoriĭ, un capital astfel de spăĭmântător, că mĕ hotărîsem a scăpa de el în templul căsătorieĭ... Tocmaĭ atuncĭ ângerul meŭ păzitor îmĭ scoase înainte pe Hagi Petcu...

Stefan. — Ce detreabă ânger!

Radu. — Pravoslavnicul avea o sumă mare de miĭ de galbinĭ şi căuta sĕ'ĭ dea cu împrumut; eŭ din parte'mĭ căutam o asemenea sumă ca s'o ĭeŭ cu împrumut; prin urmare eram meniţĭ de soartă ca să ne întêlnim împreună.

Stefan. — Şi?

Radu — Şi fiind că nu'ĭ dam destule garanţiĭ ca datornic, el mĕ găsi minunat de bun ca ginere... M'am informat de moralitatea luĭ, m'am încredinţat că averea luĭ provenea din isvoare curate, şi fără a perde timpul m'am băgat ginere la dênsul.

Stefan. — (riḑênd) Cu câtă leafă?

Radu. — Cu leafă de 40,000 de galbinĭ... ḑestre.

Stefan. — 40,000!.. frumoasă simbrie.

Radu. — Dar' asta nu 'ĭ nimică... Pravoslavnicul s'aŭ îndatorat a mĕ scăpa de creditorĭ, şi mi se pare că chĭar astăḑĭ are sĕ se întêmple acest mare evenement. Numaĭ de nu s'ar cutremura pămêntul!..

Stefan. — Apoĭ bine, frate, Hagi Petcu 'ĭ bun dearătat ca un fenomen a Natureĭ.

Radu. — Aşteaptă... Simţirile luĭ de părinte neertându'l a sĕ despărţi de fiĭcă-sa, hagiul aŭ pretins numaĭ decât ca sĕ şedem în casa luĭ, şi sĕ nu ne îngrijim de nimică despre a le vieţiĭ: în cât fiind hrănit, încălḑit, primblat şi slujit degeaba, îmĭ rĕmâne 4,000 de galbinĭ pe an pentru buzunăritul Adeleĭ şi al meŭ.

Stefan. — Bravo!

Radu. — Maĭ aşteaptă.

Stefan. — Da ce maĭ este?.. Nu cumva s'aŭ prins cătră tine ca sĕ'ţĭ aducĕ şi luna pe tipsie?

Radu. — După ceremonia cununieĭ, Hagi Petcu s'aŭ apropiet cu uĭmire de mine, şi 'şĭ-aŭ cerut ertăcĭune că n'are maĭ mult de 60 de anĭ... însă 'mĭ-aŭ dat a înţĕlege că s'a grăbi sĕ aĭbă în curênd 80... ca sĕ mĕ lase clironomul întregeĭ sale averĭ... Eŭ nu 'l silesc, sĕrmanul, pentru că 'mĭ-ar fi cu greŭ sĕ găsesc un vatav maĭ priceput de cât dênsul; socrul se ţine la locul luĭ cu o modestie de bogasier înţĕlept; el se culcă o dată cu găinile, se scoală o dată cu cucoşiĭ, regulează socotelele, poartă de grijă de toate, şi... şi nu mĕ fură ca alţĭ vatavĭ.

Stefan. — Minunat!.. dar'... dar'... aşĭ vrea sĕ te 'ntreb de un lucru.

Radu. — Întreabă.

Stefan. — Ce-aŭ ḑis societatea despre căsătoria ta?.. Aŭ trebuit s'o critice amar.

Radu. — Ba nu prea... căcĭ lumea s'a maĭ democratisat de-o bucată de timp... ş'apoĭ sciĭ că averea 'ĭ un talisman puternic, care în ochiĭ oamenilor te fac frumos când eştĭ slut, cu spirit când eştĭ prost, şi chĭar onorabil, când eştĭ din protivă... Damele s'aŭ arătat cam aspre la început, maĭ cu samă acele ce aveaŭ fete de măritat; dar' în sfêrşit le-am îmblânḑit... şi chĭar pentru asta sûnt mulţĕmit tocmaĭ acum.

Stefan. — Pentru că aĭ îmblânḑit damele?.. Ce mĕ privesce pe mine?

Radu. — Nu 'nţĕlegĭ, tu care 'mĭ-aĭ servit tot-de-a-una de secondant?

Stefan. — Un duel?..

Radu. — Dar, verişorule; un duel frumuşel ca pe timpul cel bun, când eram holteĭŭ... Eĭ! ce ḑicĭ? aşa 'ĭ că nu m'am bogasierit de tot, de şi 'mĭ-am

ales domiciliul căsătoresc în dugheana luĭ Hagi Petcu?

Stefan. — Un duel!.. Cu cine? pentru ce?

Radu. — Cu unul... care 'şĭ ḑice conte de Tazleo, fiind că tatăl sĕŭ a fost răḑĕş de pe malul Tazlăuluĭ... trebue sĕ 'l cunoscĭ?

Stefan. — Cum nu? un personagiŭ ridicul ce n'are alt merit decât acela de a fi vĕr cu doamna Rosescu.

Radu. — Şi care 'şĭ-aŭ pus de gând a sĕ constitua, ca în poveste, Zmeul aceleĭ dame... El pretinde ca nime sĕ nu îndrĕznească a sĕ apropiea de vara luĭ, şi a'ĭ face curte...

Stefan. — Pretenţia e ridiculă ca şi dênsul, în adevĕr; dar' ce'ţĭ pasă ţie? Nu cumva, de abĭa însurat, aĭ început a sări garduri prin grădinile vecinilor?

Radu. — Ce sĕ fac, vere? dacă prin acele grădinĭ sûnt poame frumoase?.. Doamna Rosescu e o vĕduvă cochetă; eŭ, precum sciĭ... un... un...

Stefan. — Un berbant... spune, nu fiĭ modest.

Radu. — Şi prin urmare înţĕlegĭ? trebue sĕ mĕ bat cu Zmeul de Tazleo.

Stefan. — Ca Fĕt-frumos!.. Prea bine!.. Când aŭ sĕ vie secondanţiĭ luĭ?

Radu. — Îĭ aştept aḑĭ dimineaţă... Sĕ 'ĭ primescĭ tu din parte'mĭ şi sĕ regulezĭ condiţiile dueluluĭ.

Stefan. — Bucuros... oĭŭ căuta sĕ înpac treaba...

Radu. — S'o înpacĭ?.. de când, mĕ rog, aĭ luat deprindere a termina prin înpăcare chestiile de onor? de când eştĭ în oaste?..

Stefan. — Tocmaĭ; de când sûnt militar!.. ca oştean, cunosc preçul sângeluĭ, şi găsesc că, putênd cineva sĕ şi'l verse pentru ţéra luĭ, e ridicul de-al vĕrsa pentru plăcerea de a combate cu un domnişor de pe malul Tazlăuluĭ ce poartă un titlu falş,

Radu. — Fie!.. te las în voea ta sĕ puĭ la cale cum îĭ găsi maĭ bine de cuviinţă... Dar' ce s'aude? A! vine pravoslavnicul meŭ socru, înpreună cu domnul Verdulescu, vechĭul sĕŭ asociat de bogasierie... Aţine-te, vere Stefane, că aĭ sĕ veḑĭ o păreche nedespărţită şi foarte curioasă.

SCENA III.

Radu, Stefan, Petcu, Verdulescu.

Radu. — Buna dimineaţa, domnule Verdulescu.

Verdulescu. — Plecăcĭune, *beĭzade*.

Radu. — Ĭubitul meŭ socru. (presentând pe Stefan) Vĕrul meŭ, prinçul Stefan Movilă.

Stefan. — Sub oficer de cavalerie.

Petcu. — Mĕ sîmt foarte cinstit, *bei mu*... (se închină luĭ Stefan.)

Radu. — Cinstit, precum ḑiceţĭ, şi cu atât maĭ mult, ĭubite socrule, căcĭ vĕrul meŭ aŭ bine voit a primi sĕ găzduească aicĭ...

Stefan. — (către Petcu) Mĕ ertaţĭ, domnule Petcu, că am primit această ospeţie, fără a fi cunoscut de d-voastră.

Petcu. — Ce se potriveşte, *beĭzade!*.. de vreme ce vĕrul *evgheniei* voastre v'aŭ *proskalisit*, nu încape nicĭ o *aporie*...

Radu. — Se 'nţĕlege... Vĕrul meŭ va ocupa chĭoscul din grădină... Bine voiţĭ a poronci ca sĕ'l gătească.

Petcu. — Oĭŭ purta însumĭ de grijă...

Stefan — Da, mĕ rog... nu vĕ daţĭ ostenelă...

Radu. — Din protivă! Hagi Petcu va fi prea fericit...

Petcu. — Prea fericit!

Radu. — Vețĭ avea bunătate a pune asemenea la disposițiea vĕruluĭ faetonul cel albastru.

Petcu. — Cu care mĕ slujesc eŭ?.. Bucuros.

Stefan. — Ba foarte vĕ mulțĕmesc; nu vreŭ sĕ vĕ lipsesc de caleasca domnieĭ voastre.

Petcu. — Ce se potrivește, *bei mu!* .. Sûnt birje alăturea cu casa ... oĭŭ umbla cu birja.

Verdulescu. — (în parte, imitând pe Petcu) Oĭŭ umbla cu birja .. Ghidi colakiŭ!

Radu. — Minunat!.. Acum, vere, haĭ la grajdĭŭ sĕ'țĭ arăt caiĭ... Am cumpĕrat ĭerĭ nisce telegarĭ unguresciĭ care n'aŭ păreche în Iașĭ... 'ĭ-am plătit 400 de galbinĭ... Haĭ.

Stefan. — (către Petcu) Vĕrul meŭ e nerăbdător sĕ'mĭ arăte lucsul cu care trăesce în casa d-voastrĕ, pentru ca sĕ mĕ convingĕ că sûnteţĭ socrul cel maĭ bun și maĭ generos.

Petcu. — Bunătatea *pan evghenieĭ* voastre și a d-sale... Fac și eŭ ce pot... cum îmĭ dă mâna...

Radu. — Apropo... scițĭ, ĭubite socrule, că mânĭ daŭ o masă mare amicilor meĭ din Iașĭ... Cred că ne'í face mulțĕmirea sĕ mănâncĭ cu noĭ?

Petcu. — Ba, sĕ mĕ ertațĭ, *bei mu*... oĭŭ mânca maĭ bine cu Verdulescu... La *ilikia* mea... un om bĕtrân.

Radu. — A! Domnule Verdulescu... o sĕ ne sfădim înpreună.

Verdulescu. — Pentru ce, *beĭzade?*

Radu. — Pentru că 'mĭ ĭeĭ pe socrul meŭ, de câte orĭ am mese marĭ.

Verdulescu. — Eŭ, *bei mu?*.. El nu vrea sĕ fie în *sinanastrofie* cu musafiriĭ *evghenieĭ* voastre.

Petcu. — La *ilikia* mea...

Verdulescu. — (strimbându'l, în parte) La *ilikia* mea.

Radŭ. — Fie!.. A revedere... vină, Stefane. (ese cu Stefan.)

Petcu. — Mĕ închin cu toată supunerea.

SCENA IV.

Petcu, Verdulescu.

Verdulescu. — (în parte, strimbând pe Petcu) Mĕ închin cu toată supunerea. (tare) Ean ascultă, Petcule, găsesc că ginere-tĕŭ te ĭea cam peste picĭor... şi că tu te supuĭ cu prea multă umilinţă.

Petcu. — Fac cum îmĭ place, auḑĭ tu?.. Ştiŭ eŭ doar' sĕ mĕ port cu oameniĭ.

Verdulescu. — Cum nu!.. Te porţĭ astfel cu ginere-tĕŭ, că 'l-aĭ făcut a avea pentru tine o bunătate deosebită decât pentru cele-l-alte slugĭ în casă... Ce 'ĭ drept îĭ drept.

Petcu. — (ridicând din umerĭ) Aĭ vorbit de te-aĭ pripit... Maĭ bine cată'ţĭ de trebile tale şi nu te-amesteca unde nu'ţĭ ferbe oala.

Verdulescu. — Ba m'oĭŭ amesteca, c'aicĭ îmĭ ferbe oala ca şi ţie... Sûntem amêndoĭ prietinĭ şi tovarăşĭ de 30 de anĭ; ne-am deprins unul cu altul, ne sĕmĕnăm în toate, par' c'am fi făcuţĭ tot pe-un calup... încât, măĭ Petcule, când te vĕd în brâncĭ d'naintea ginere tĕŭ, nu mĕ pot ţinea bine pe picĭoare...

Petcu. — În brâncĭ!.. Eŭ în brâncĭ d'naintea luĭ Radu! da... pentru ce? pentru căĭ *beĭzade?* Socoţĭ tu că mĕ spariĭŭ de *evghenia* luĭ? Da eŭ, măĭ Verdulescule, am fost tot-de-a-una un om liberariŭ, o ştiĭ tu?.. 'Mĭ-am bătut gĭoc tot-de-a-una de *arhontologhie.* O ştiĭ tu? Auḑĭ? în brâncĭ? eŭ, Hagi Petcu!.. Măĭ, în ochiĭ meĭ numaĭ omul cu merite şi cu *isktuzarlîĭ* la treabă are *ipolipsis*...

Verdulescu. — *Aferim!*.. apoĭ ginere-tĕŭ are, se vede, multe merite, de vreme ce 'ĭ suferĭ toate.

Petcu. — Da ce?.. aĭ vrea poate sĕ 'ĭ scot pe nas binele ce 'ĭ-am făcut, scăpându'l de sărăcie?

Verdulescu. — Adică, dându'ĭ pe Adela cu ochiĭ închişĭ?.. Heĭ, Petcule!.. de m'ascultaĭ, maĭ bine nimereaĭ s'o fi măritat cu un bogasier de-aĭ noştri.

Petcu. — *Ama!*.. Atâta 'mĭ-ar fi trebuit... sĕ'l ascult pe d-luĭ.

Verdulescu. — Şi de ce nu?.. Nu 's rĕŭ *sfetnik,* când s'atinge de interesele Adeleĭ.

Petcu. — O!.. D-ta eştĭ un *sofologhiotatos!*.. un om cetit!.. ca proorocul Agatanghel... Cum nu?.. Aĭ vorbe cu *parimiĭ; eksighiseştĭ* lucrurile cu *tropos:* dar' încât s'atinge despre dreapta gĭudecată, despre tertipul lumiĭ, nu m'agĭungĭ nicĭ la călcăĭ.

Verdulescu. — Despre tertip, nu!.. tu aĭ făcut o avere de 100,000 de galbinĭ, şi eŭ de-abĭa una de 30,000.

Petcu. — Ş'încă tot prin agĭutorul meŭ.

Verdulescu. — Tot!.. o mărturisesc... De-aceea, fiind că astă avere am câştigat-o prin tine, tot în familiea ta are sĕ rĕmâĭe; căcĭ am s'o las fiĭceĭ tale, când te-a ruina ginere-tĕŭ.

Petcu. — Pe mine! el sĕ mĕ scoatĕ *silemet!*

Verdulescu. — Pe tine... şi asta nu târḑiŭ... Peste câţĭva anĭ.

Petcu. — Aĭ 'nebunit?

Verdulescu. — Doĭ, triĭ anĭ, cel mult, gĭudecând după cheltuelile ce face pe toată ḑiua... Fă socoteală...

Petcu. — N'am nevoĭe... Îmĭ cunosc eŭ catastihul.

Verdulescu. — Acu de te-ar calici numaĭ pe tine... nu m'ar durea măsaoa...

Petcu. — Şi pentru ce, mĕ rog, sĕ nu te doarĕ măsaoa? Vra sĕ ḑicĕ nu te interesezĭ nicĭ de cum de soarta mea... puçin îţĭ pasă sĕ rĕmân lipit pămêntuluĭ, eŭ care te-am făcut om cu stare?.. Vreĭ sĕ'ţĭ spun una, dacă 'ĭ aşa?.. Eştĭ un nerecunoscĕtor, un *adiafor*, fără *ithiki*. (se uĭmesce.)

Verdulescu. — Se poate; dar' precum 'ţĭ-am spus, nu m'ar durea capul despre tine, fiind că nu 'ţĭ sûnt nânaş, nu te-am botezat eŭ.

Petcu. — Da aĭ botezat pe fiĭcă-mea, Enicerĭule!

Verdulescu. — Tocmaĭ pentru asta n'aşĭ vrea sĕ 'ĭ mănânce starea bărbatu-sĕŭ... Adela mi'ĭ dragă ca ochiĭ din cap, o ĭubesc ca un părinte... şi maĭ mult...

Petcu. — Maĭ mult de cât un părinte? maĭ mult de cât mine, vreĭ sĕ ḑicĭ?

Verdulescu. — Ştiŭ eŭ ce vreŭ sĕ ḑic.

Petcu. — Si eŭ ştiŭ că pretindariseştĭ a fi maĭ cu dragoste de cât mine!.. ba 'ncă aĭ şi cercat a face sĕ creadĕ copila că 'ĭ aşa.

Verdulescu. — Haĭde!.. Ear' aĭ început *oktoihul* ista! Dă'ĭ înainte că nu 'ţĭ ţin isonul.

Petcu. — Sĕ ştiĭ că 'ĭ-oĭŭ da 'nainte... Tu caţĭ sĕ mĕ *mazileştĭ* din inima copileĭ.. facĭ intrigĭ ca Domniĭ grecĭ la Ţarigrad... ş'acum Adela se 'ncrede maĭ mult în tine de cât în tată sĕŭ, te dismĭeardă maĭ adese orĭ pe tine, de cât pe mine.

Verdulescu. — Eŭ n'o spariĭŭ.

Petcu. — Da ce?.. eŭ o spariĭŭ?.. Stahie sûnt? strigoĭŭ sûnt? papalugă sûnt ca s'o spariĭŭ?

Verdulescu. — Nu eştĭ papalugă... dar nicĭ eştĭ un părinte blând, dismĭerdător... Eştĭ prea *turkomerit*.

Petcu. — Aşa; eŭ sûnt *turkomerit*, şi tu?.. Adică numaĭ tu ştiĭ sĕ te porţĭ cu copiiĭ?.. Adică 'ĭ greŭ

marafet de-a sĕ 'nprieteni cu copiiĭ, ìnplinindu-le toate vroinţile! .. Asta nu 'ĭ dragoste, îĭ *egoismos*.

Verdulescu. — *Egoismos!* .. Dar' ean spune'mĭ, când aŭ fost vorba de căsătoriea Adeleĭ cu Radu, cine 'ĭ-aŭ apĕrat interesele eĭ? Cine-aŭ cătat a sĕ 'nprotivi vroinţeĭ sale? Eŭ şi numaĭ eŭ, căcĭ tu din protivă o îndemnaĭ hojma sĕ se facĕ prinçesă ... aşà'ĭ?

Petcu. — Adela ĭubea pe Radu ... Nu puteam sĕ le strîc dragostele. (se pune pe un scaun şi citesce jurnalul.)

Verdulescu. — Vorbă sĕ fie! .. Tu 'l-aĭ tras pe prinçul aicĭ cu *skopos* ...

Petcu. — (sculându-se) Na! .. Âncă unul scos la oamenĭ! .. (lovesce cu palma peste jurnal.) Ficĭorul luĭ *kir* Manoli aŭ agĭuns senator!

Verdulescu. — Şi ce 'mĭ pasă mie?

Petcu. — Cum? ce 'ţĭ pasă? Nu 'ţĭ pasă de-a videa unul de-aĭ noştri că s'aŭ înălţat aşa de sus? .. sĕ fie chĭemat la Ocârmuire în numĕrul *ipokimcnelor simandicoase* de Stat? .. sĕ între în *ekpaeaoa* Senatorlîcululuĭ! .. Da bine, omule, n'aĭ în sufletu tĕŭ nicĭ un dram de *hambiţion?* Nu eştĭ mândru de-o epohă ca aceasta unde tot omul poate sĕ *katortosască* prin vredniciea luĭ? Cum? eştĭ *adiafor,* când de aḑĭ pĕnă mânĭ poţĭ chĭar tu s'agĭungĭ senator? Bre!

Verdulescu. — Eŭ? sĕ mĕ ferească Dumneḑĕŭ! de asemenea *hambiţion* ... şi maĭ cu samă sĕ ferească Dumneḑĕŭ ţara mea de senatorĭ ca mine!

Petcu. — Pentru ce? Ficĭorul luĭ *kir* Manoli ...

Verdulescu. — Ficĭorul luĭ *kir* Manoli, de şi ficĭor de bacal, aŭ fost crescut în străinătate, unde-aŭ prins la *prokopsală*. El îĭ advocat, cunoaşte toate pravilele şi 'ĭ în stare sĕ lucreze cum se cade în Senat; dar' eŭ şi tu? ..

Petcu. — Eŭ şi tu? da n'aĭ cetit, măĭ prostule, ce

spune gazeta cea din Bucureştĭ? Ea spune *ritos* că comerçul este adevĕrata şcoală a oamenilor de Stat; prin urmare fiind comerçant, ca unul ce-am fost bogasier, sûnt şi eŭ om de Stat ca orĭ cine, şi pot sĕ rîdic în spinare sarcina politicalelor.

Verdulescu. — Dacă acea sarcină ar fi o boccea de cutniĭ, n'aşĭ ḑice ba; dar' ţara nu 'ĭ o dugheană de bogasierie...

Petcu. — Nu pricep *parimia*... Poate sĕ fie filosoficească, dar' n'o pricep.

Verdulescu. — Şi tu, Petcule, eştĭ din taraful celor cu mania de Ocârmuirliĭ; şi tu te-aĭ *hirotonisit* om de Stat, nitam nisam... tronc! ca hatmanul Velişcanu?.. O! netoţilor! decât aţĭ gândi sĕ ocârmuiţĭ ţara, maĭ bine v'aţĭ ocârmui casele cum se cade, şi nu v'aţĭ da fetele după *evghenişti*, tufă de parale, care socot că vĕ fac mare cinste plătind datoriile lor cu baniĭ voştri.

Petcu. — Pentru mine-o spuĭ asta?

Verdulescu. — Ba nu, pentru mine.

SCENA V.

Petcu, Verdulescu, Adela (eşind din dreapta.)

Adela. — Buna dimineaţa, tată; cum te afli.. (sărută pe Petcu.)

Petcu. — Ca un bujor.

Adela. — Eaca şi nânaşul. (sărută pe Verdulescu) Viĭ sĕ facĭ dejun cu noĭ?

Verdulescu. — Dar' Adeluţă.

Adela. — Eştĭ cât se poate de gentil.

Petcu. — Îĭ gentil!.. el!.. Apoĭ eŭ ce sûnt, eŭ care 'l-am poftit la zacuscă?

Adela. — D-ta eştĭ cel maĭ bun din toţĭ părinţiĭ.
Petcu. — Dar! sûnt cel maĭ bun... de câte orĭ poftesc pe Verdulescu...
Adela. — Unde 'ĭ bărbatul meŭ?
Petcu. — Unde sĕ fie? la grajdĭŭ...
Verdulescu. — S'aŭ dus sĕ 'şĭ vadĕ caiĭ...
Petcu. — Aşa! de n'aşĭ şti că 'ĭ *beĭzade*, aşĭ crede că 'ĭ herghelegiŭ.
Adela. — Un gentilom se cuvine sĕ ĭubească caiĭ şi armele, tată...
Petcu. — Fie; dar' aşĭ vrea sĕ maĭ ĭubească şi alt ceva.
Adela. — Ĭubesce artele, pictura, poesiea, musica...
Petcu. — Arma!.. fleacurĭ.
Verdulescu. — Aĭ vrea poate sĕ ĭubească maĭ bine bogasieriea, Petcule?
Petcu. — Frumos, Verdulescule; ţine'ĭ partida eĭ, intrigantule, ca sĕ te ĭee la ochĭ bunĭ... (către Adela) Ea veḑi'l, Adelo? Chĭar acu 'mĭ ḑicea că bărbatu-tĕŭ te ruinează...
Verdulescu. — Dar! o spuneam... însă tu n'aĭ de cât sĕ strîngĭ baerile pungiĭ.
Petcu. — Nu ḑic ba... dar' eŭ socot că dacă Radu s'ar îndeletnici...
Adela. — Cu ce?
Verdulescu. — Cu vînḑare de cutniĭ şi de metaniĭ de calembec?..
Petcu. — Ba nu!.. Ştiŭ că nu 'l agĭunge capul sĕ facĕ asemene *pazarlîkurĭ*...
Verdulescu. — Eĭ!.. apoĭ?
Petcu. — Apoĭ sĕ cate a lua o slujbă de boĭerĭŭ *protipenda*.. sĕ ĭee un minister...
Verdulescu. — Un minister!.. par' că sĕ ĭeŭ ministeriele ca o cafea turcească...

Petcu. — Când se numeşte cineva prinçul Movilă, poate sĕ pretindarisască la toate.

Adela. — Însă este obligat a nu pretinde nimic.

Verdulescu. — *Raison !* . . Ginere-tĕŭ are opiniĭ care nu'l eartă a da mâna cu . . .

Petcu. — Aşa ! . . opinii ! . . el are numaĭ una . . . lenea !

Adela. — Eştĭ nedrept, tată ! . . bărbatul meŭ are tradiţiĭ de familie care 'ĭ impun obligarea de a nu lua parte la lucrările regimuluĭ de astăḑĭ.

Petcu. — Nu 'nţĕleg ce vreĭ sĕ 'mĭ spuĭ cu regimul . . . Eŭ ştiŭ ce ştiŭ . . . 'l-am *spudaksit* pe Radu pĕn' a nu 'l lua de ginere, şi 'l cunosc maĭ bine de cât voĭ. El îĭ un sturluĭbat . . . o vêrtelniţă care face sfêrrr . . . şi alt nimic. Cât pentru fuduliea luĭ de *familiot*, dac' ar ţinea mult la dênsa nu s'ar fi cununat cu fata luĭ Hagi Petcu.

Verdulescu. — Prin urmare ?

Petcu. — Prin urmare trebue sĕ 'l facem a 'nţĕlege cu *tropos* subţire, că un om înḑĕstrat cu un nume vechĭŭ ca al luĭ, şi cu rang de prinç, îşĭ necinsteşte *evghenia* când se lasă pe lene.

Verdulescu. — Aşa este, Petcule; aĭ vorbit ca din carte; dar' cine sĕ 'ĭ grăească ?

Petcu. — Cine ? . . Adela ! . . (cătră Adela) Dac' aĭ vrea tu sĕ 'l aducĭ la *prokimen* . . . sara . . . când îţĭ despleteştĭ pĕrul . . . ştiĭ ? . . tertip femeesc . . .

Adela. — O ! . . tată ! . .

Petcu. — Ce o ! . . ce tată ! . . Astfel m'aŭ *englendisit* neneacă-ta, când aŭ avut poftă s'o duc la teatru . . . şi a doua ḑi am luat numaĭ de cât o lojie la rêndul al doilea.

Adela. — Nu aşĭ îndrĕzni nicĭ o dată sĕ vorbesc luĭ Radu de un lucru aşa de serios.

Petcu. — De ce nu? Ḑĕstrea ta îţĭ dă *pitak* la mână ca sĕ poţĭ pretindarisi ce 'ţĭ place.

Adela. — Radu ar ridica din umerĭ şi nu 'mĭ-ar respunde.

Verdulescu. — Ce-aud? El rîdică din umerĭ când îĭ grăeştĭ!

Adela. — Ba nu... dar'...

Verdulescu. — Eaca, eaca... de ce coborĭ ochiĭ? Se vede că bărbatu-tĕŭ îĭ cam... nepoliticos câte-o dată.

Petcu. — Nu cumva te tratarisarisariseşte cum... spune drept.

Adela. — Nu, tată.

Petcu. — Nu te ĭubeşte cu *sevas* ca pe-o *nekokera?..*

Adela. — Ba...

Petcu. — Apoĭ dar ce?

Verdulescu. — Ascultă, Adeluţă... arată-ne curat ce aĭ la suflet, dragă... Tată-tĕŭ şi eŭ sûntem născuţĭ pe lume pentru ca sĕ privighem asupra ta... Spune: Aĭ vr'o supĕrare?.. Aĭ a te plânge de Radu?

Adela. — De el?.. nicĭ de cum... îĭ bun... îĭ amabil...

Petcu. — Eĭ! apoĭ?.. ce 'ţĭ trebue maĭ mult?

Verdulescu. — Bun, amabil... prea bine; dar' nu te bagă de samă maĭ mult de cât pe-o păpuşă frumuşică... aşa este?

Adela. — Chĭar aşa sĕ fie... Nu e vina luĭ, e a mea!.. Sûnt prea timidă cu dênsul, nu îndrĕznesc sĕ 'mĭ deschid inima în ochiĭ luĭ... şi sûnt încredinţată că mĕ consideră ca pe-o copilă eşită abĭa din *pension*, şi prea fericită de a fi prinçesă.

Petcu. — Auḑĭ, dobitocul!

Verdulescu. — De ce nu te tălmăceştĭ cu dênsul?

Adela. — Am cercat-o de maĭ multe orĭ; însă tonul cu care 'mĭ-a respuns, se acoardă astfel de puçin cu gândirea me, că n'am avut curagĭŭ sĕ urmez... Sûnt oare care confidenţe care aŭ nevoe de a fi încuragĭate... Sufletul e ca o păserică ce se sparie de-o umbră... Mĕ 'nţelegĭ, nânaşule?

Petcu. — Eaca!.. Da eŭ nu te 'nţĕleg poate?

Adela. — Ba şi d-ta, tată... Cum sĕ dic de esemplu luĭ Radu că ceea ce 'mĭ-a plăcut în persoana luĭ, nu 'ĭ titlul sĕŭ de prinç, dar' nobleţa manierelor luĭ, veseliea luĭ de *bon ton*, dispreţul sĕŭ pentru cele micĭ ale lumiĭ?.. Cum sĕ 'ĭ dic în sfêrşit că el este eroul visurilor mele de copilă, dacă la cel ântêĭ cuvênt ce rostesc el îmĭ taïe vorba cu o glumă?

Petcu. — Na!.. dacă glumeşte, dovadă că 'ĭ vesel, băetul.

Verdulescu. — Ba, Petcule! dovadă că 'ĭ e urît cu nevasta luĭ.

Petcu. — (Adeleĭ) Urît cu tine?

Adela. — (oftând) Aşa 'mĭ-e teamă!

Petcu. — Fleacurĭ!.. Urîtul îĭ vine nu de la tine, dar' din trândăviea vieţiĭ sale. Un bărbat nu 'şĭ ĭubeşte multă vreme nevasta, când n'are alta de făcut de cât s'o ĭubească...

Adela. — Aşa sĕ fie, nânaşule?

Petcu. — Îĭ de prisos sĕ maĭ întrebĭ pe Verdulescu, dacă 'ţĭ o spun eŭ.

Verdulescu. — Are dreptate, tată-tĕŭ; amorĭul trebue economisit ca şi averea.

Petcu. — Eaca, de pildă, eŭ... pentru ce-am slăvit tot-de-a-una pe nineacă-ta?.. pentru că n'am avut nicĭ o dată vreme sĕ mĕ gândesc la dênsa.

Verdulescu. — Bărbatu-tĕŭ are douĕ-dĕcĭ şi patru de ceasurĭ pe di ca sĕ te ĭubească...

Petcu. — Gĭumătate maĭ mult de cât trebue... Ean sĕ iee un *huzmet*, şi 'ĭ videa cum te-a ĭubi.

Adela. — Un *huzmet*?

Petcu. — Adică o slujbă...

Adela. — Bine; dar' cum sĕ 'l înduplecăm?

Petcu. — Lăsaţĭ pe mine... chĭar astădĭ... voĭ sĕ mĕ sprijiniţĭ...

Verdulescu. — Astădĭ?.. înaintea zacuscăĭ?

Petcu. — Ba nu, după... Am *paratirisit* că *beĭzadeaoa* iĭ maĭ vesel când mistueşte.

SCENA VI.

Petcu, Verdulescu, Adela, Radu, Stefan.

Radu. — (presentând pe Stefan) Dragă Adelă... îţĭ presint pe vĕrul meŭ, prinçul Stefan Movilă... Nu 'ţí e necunoscut.

Adela. — În adevĕr, domnul meŭ, Radu 'mĭ-a vorbit atât de des de d-voastră, că vĕ consider ca pe un vechĭŭ amic.

Stefan. — Aveţĭ dreptate, doamna me, şi mĕ simt fericit de acest titlu. (încet luĭ Radu) E de tot plăcută cumnăţica.

Radu. — (încet luĭ Stefan) Dar; e gentilă. (către Adela) Stefan e oaspele nostru în tot timpul concediuluĭ sĕŭ.

Adela. — Sper, domnul meŭ, că e lung concediul.

Stefan. — O lună numaĭ, doamna me... după care sûnt silit a merge cu regimentul pe malul Dunăreĭ.

Petcu. — *Aferim!*.. Vĕd cu mulţĕmire, *beĭzade*, că vĕ place a nu şidea cu mânile subsuorĭ...

Radu. — (în parte) Bate şeoa, socru; dar' mĕ fac că nu pricep.

(Intră un fecĭor aducênd un tabloŭ.)

Feciorul. — Măria ta... o adus cadrul ista de la domnul Ponianu.

Radu. — A! bine... aşadĕ'l cole pe scaun, lângă fereastă... Vin' Stefane sĕ 'mĭ daĭ opiniea ta.

Stefan. — (esaminând tabloul) Minunat!.. ce frumos efect de asfinţitul Soareluĭ... Cum îl găsiţĭ, doamna me?

Adela. — În adevĕr, minunat!.. Priviţĭ cât de natural se strecur radele Soareluĭ p'intre frundele arborilor!.. cum se joc în linişte pe faça apeĭ!.. şi în depărtare ce pată de lumină ardĕtoare se întinde pe albastrul Ceruluĭ!.. O! e un tabloŭ frumos cât se poate!..

Petcu. — Ean sĕ videm şi noĭ, Verdulescule... se apropie amêndoĭ.)

Radu. — Cum îl găsescĭ şi d-ta, ĭubite socrule?

Petcu. — Îl găsesc... Mĕ rog ce înfăçoşază?

Radu. — O privelisce de ţéră la culcatul Soareluĭ.

Petcu. — Fleacurĭ... N'are nicĭ o *noĭmă*... Sĕ videţĭ portretul ce am în odaea mea... acela 'ĭ cu haz... îţĭ sare în ochĭ cât colo...

Radu. — Şi ce represintă?.. vr'o mâţă turbată?

Petcu. — Ba nu... Un Enicerĭŭ cu musteaţa de-un cot şi cu coşcogea sabie în mână; ear' gĭos, de gĭur inpregĭurul luĭ o mulţime de căpăţinĭ tăĭete... Pricepĭ de-o dată cum îl vedĭ că le-aŭ făcut *kĭes* pe toate, in vremea *rĕsmcriţeĭ*... îĭ lucru cu *noĭmă* care te oçereşte şi te...

Radu. — Aşa?.. tablourile cu... *noĭmă* îţĭ plac, socrule?.. ce nu 'mĭ-aĭ spus maĭ degrabă?.. Am sĕ comand, înadins pentru sĕrbătoarea d-tale, un tabloŭ cu o *noĭmă* şi maĭ oçĕritoare de cât Enicerul d-tale.

Petcu. — Care tabloŭ?..

Radu. — O ceapă... mică... o sĕrmană cepuşoară tăĭetă în patru bucăţĭ!.. pe-o masă de lemn... cu cu-

ţitul alăturea... sĕ nu te poţĭ uĭta la ea fără a'ţĭ veni lacrimĭ în ochĭ.

Verdulescu. — (încet luĭ Petcu) Te ĭea în triĭ parale, Petcule.

Petcu. — Lasă 'l să mĕ ĭee, că nu mĕ daŭ.

Stefan. — Care artist a făcut tabloul acesta?

Radu. — Un tênĕr cu mult talent ce-a studiat la Roma, şi care moare de foame la noĭ.

Petcu. — Şi cât 'ĭ-aţĭ plătit pe bucăţica asta de pânză?

Radu. — Cinḑecĭ de galbenĭ.

Petcu. — Cinḑĕcĭ de galbinĭ!.. unuĭ zugrav care moare de foame?.. Pe la vreme de masă aĭ fi putut sĕ'l cumperĭ cu cinḑĕcĭ de leĭ.

Adela. — O! tată!..

Petcu. — Ce o!.. ce tată!.. preţul pânzeĭ e un leŭ cotu... Nu 'ĭ aşa, Verdulescule...

Verdulescu. — (încet luĭ Petcu) Aĭ trântit o gogomănie, Petcule.

Petcu — Cum?.. ce fel?..

Feciorul. — (intrând) Poftiţĭ la masă.

Petcu. — (către fecĭor) Spune stolniculuĭ se scoatĕ din pivniţă o garafă de Comandaria de cea bună... (către Stefan) Am adus-o eŭ însumĭ de la Kipru... ţine opt sute de leĭ balerca... Nicĭ Sultanul nu bea maĭ bună... (încet luĭ Verdulescu) Noĭ n'om bea... om lăsa garafa lor.

Radu. — Opt sute leĭ balerca!.. N'a fi avênd bĭetul Sultan cu ce s'o plătească.

Verdulescu. — (încet luĭ Petcu) Ear' te ĭea în triĭ parale, Petcule.

Petcu. — Sĕ 'ĭ fie de bine! Petcu n'asudă nicĭ de patru parale.

(Es cu toţiĭ prin stânga.)

SCENA VII.

Feciorul, Şloĭm, Şafĕr.

Şloĭm. — (băgênd capul pe uşa din fund) Sluga d-tale, domnule lighifeti.

Feciorul. — Ce cauţĭ, gĭupâne?

Şloĭm. — Acasă 's boĭeriĭ, mĕ rog?

Feciorul. — Sûnt la dejun; dar' ce vreĭ?

Şloĭm. — Am puçintichi treabă cu chiconu Hagi Petichi.

Feciorul. — Vină mânĭ. (ese.)

Şloĭm. — (întrând) Munĭ, nu pot che intrăm in Sabăş. (strigă încet la uşă) Şafĕrlă . . .

Şafĕr. — (arătându-se) *Vus ist?* [1])

Şloĭm. — *Kimţ a hier.* [2])

Şafĕr. — (intrând cu sfială) Nu 'ĭ nimene?

Sloĭm. — Kim, kim.

Şafĕr. — (privind în gĭurul luĭ) *Mein Gott!* . . frumoasă dugheană 'ĭ aicĭ . . . tot mobile de Lipschi.

Şloĭm. — *Azoĭ, ĭo* . . .[3]) cumperate cu baniĭ a nostri.

Şafĕr. — *Aĭ, veĭ!* baniĭ nostri . . , Când 'ĭ-om maĭ vide . . . Şloĭm.

Şloĭm. — *Vus ist?*

Şafĕr. — Creḑĭ tu che Hagi Petichi a vre si ni pliteascǎ datoria luĭ *Fürst* Radu?

Şloĭm. — Şi de ce nu, me rog? . . Nu 'ĭ destul de chind asteptăm? *Fürst* Radu s'o insurat cu o ḑestre mare; Hagi Petichi o cumperat un giner *grof.* Acu 'ĭ vreme se cerem baniĭ nostri. Chit aĭ se ĭeĭ tu?

---

1) Ce este?

2) Vin aicĭ.

3) Aşa, dar' . . .

Şafĕr. — (scoţênd un sinet) Mult: 4831 de galbinï, 27 de leï, 30 de parale şi jumatate cu dubunda penă astaḑï.

Şloïm. — (scoţênd asemene un sinet) Şi eŭ 5168 de galbinï, 9 leï, 6 parale şi jumatate... Şafĕrlă...

Şafĕr. — *Vuăs?* (se pune pe colţul unuï scaun.)

Şloïm. — Spune drept, cu chit 'l-aï inchercat pe *Fürst?*

Şafĕr. — Pe Radu? (coborând ochiï) Cu nimic, ḑeŭ.

Şloïm. — Cu chit?.. sută la sută?

Şafĕr. — (riḑênd) Dubunda boeresc... dar' tu, Şloïm?

Şloïm. — Iŭ?.. Iŭ sint bencheer, nu zaraf ca tine. Am pus dubunda 'n capital: atita tot, ḑic ḑeŭ.

Şafĕr. — *Vuăs?* bencheer?.. din colţ a vuliţiï cu zur zur in palmă?.. Te chinosc eŭ.

Şloïm. — Şi eŭ nu te chinosc pe tine?.. nu te ştiŭ de chind aï vinit de la Snïatin ş'aï vindut mere murate in Tirgu-Cuculuï?

Şafĕr. — Mere murate? mincïunï. Am vindut perge putrede.

Şloïm. — Şi pe urmă aï fost brişcar cu keruţa cu un cal in Tirgu-de-sus.

Şafĕr. — Mincïunï; am fost harabagiŭ.

Şloïm. — Şi pe urmă aï dischis kercïmă in Pecurarï.

Şafĕr. — Mincïunï; am dischis-o in Tataraşï.

Şloïm. — Ş'aï vindut rachiŭ misticat cu vitriol.

Şafĕr. — Mincïunï; cu vitriol şi cu cïomofaïŭ... dar' tu aï fost maï detreabă?

Şloïm. — Iŭ?.. Am vinit din ţara rusasc, de la Nijni-Novgorod.

Şafĕr. — Mincïunï; aï vinit de la Novo-Suliţa şi aï vindut pe vuliţi strae rupte, giletches, surtuches, *hosentraï*...

Şloĭm. — (mânios) *Vuăs?*

Şafĕr. — Şi pistol riginite şi carabine.

Şloĭm. — Carabine? *Vus fer a carabin?*

Şafĕr. — *Veist nist vus a carabin ist?*

Şloĭm. — *Nu schoin... A carabin ist tacă a carabin.*

Şafĕr. — *Abăr zug mer vis i dus fer a ding.*

Şloĭm. — *A... a... a... a! Nu horji; Eh vel dir a mul zugn! a carabin ist a zoĭ a dinghi vus hat a lifki; hertn a koĭlbân, an der saat a panafki, intn a enţiskes; oĭbîn a kogăţihĭ. Ţiust di dran ebs a kighilke, a proh ind ebs a klaţkes, ind macht di enţiskes a ştos; enţiskes maht plosk; der kogălţihĭ trosk, ind in der lifki a grois hermider, und di bist toid vi a hind!*

Şafĕr. — (speriet cade pe scaun) *Aĭ! veĭ mir ghevalt!*

(Se aude sgomot de scaune alăture.)

Şloĭm. — }
Şafĕr. — } (tresărind) *Vus ist?*

Şloĭm. — (ascultând la uşă) Şafĕrlă?

Şafĕr. — *Ha... a... a... a?*

Şloĭm. — Se scol boeriĭ de la zakuski... Haĭ degrabă se nu ne ghisască aicĭ.

Şafĕr. — Haĭ, haĭ... (se răped amêndoĭ la uşa din fund şi se lovesc, voind sĕ easă împreună.)

Şloĭm. — (ridicând palma asupra luĭ Şafĕr) Nu impinge, che fac trosk.

Şafĕr. — (asemene) Ean se daĭ, che fac şi eŭ trosk.

Şloĭm. — (eşind) *Di dimer hind.*

Şafĕr. — (urmându'l) *Ştil, du bist a şmok.*

SCENA VIII.

Radu, Adela, Stefan, Petcu, Verdulescu

(întorcêndu-se de la masă.)

Stefan. — În adevĕr, domnule Petcu, vinul d-tale de Comandaria n'are preţ.

Petcu. — Mĕ sîmt prea cinstit că vĕ place, *bei mu*.

Radu. — Socrul meŭ e omul cel maĭ delicat din lume ... orĭ ce lucru bun are în casă, d-luĭ îl păstrează pentru mine şi pentru amiciĭ meĭ, şi, ḑeŭ, aşĭ fi fericit dacă s'ar înfăçoşa vr'un prilej unde sĕ 'ĭ probez recunoscinţa me.

Petcu. — *Beĭzade* ...

Radu. — Ḑi 'mĭ Radule, pe nume ... că doar' sûnt copilul d-tale.

Petcu. — (încet luĭ Verdulescu) Pare-mi-se că acu 'ĭ vremea. (tare) Apoĭ ... dragă *beĭzade* ... Radule ... dacă vroiţĭ numaĭ decât sĕ 'mĭ faceţĭ o mare mulţĕmire, iĭ lesne ...

Radu. — Cum?

Petcu. — Priimind a întra puçin în *filonikie* cu mine asupra unuĭ *predmet* care vĕ priveşte ...

Radu. — *Filonikie* asupra unuĭ *predmet!* .. fie, ĭubite socrule; fie ... sûnt gata sĕ te-ascult ... D-lor ... seanţa este deschisă ... bine-voiţĭ a şedea ... (toţĭ se pun pe scaune) D-nul orator Hagi Petcu are cuvêntul.

Petcu. — Ĭubite Radule, de triĭ lunĭ acum, de când v'aţĭ însurat, aţĭ dus-o una cu bencheturile, cu zaifeturile ... Ar fi vreme poate de a vĕ maĭ schimba *tabìetul*.

Radu. — Cum? .. domnule orator ... nu vĕ 'nţĕleg.

Petcu. — Mĕ *eksighisesc* ...

Radu. — *Eksighisiţi*-vĕ ...

Petcu. — De pildă, ce-avețĭ de gând, mĕ rog, a face de-acum înainte?

Radu. — Când? adĭ?

Petcu. — Şi adĭ, şi mânĭ... *ke ta lipa*... avețĭ negreşit vr'un plan pentru viitor?..

Radu. — Negreşit!.. planul meŭ este de-a face adĭ ceea ce-am făcut ĭerĭ, şi mânĭ ceea ce voĭŭ face adĭ... vedĭ, ĭubite socrule, că sûnt statornic în obiceĭurile mele.

Petcu. — Adică, eştĭ hotărit a nu face nimică?

Radu. — Apoĭ dă! aşĭ face cĭubote dac'aşĭ sci cĭubotăria... dar' educația me aŭ fost necomplectă din nenorocire.

Petcu. — Nu 'ĭ vorba de cĭubote.

Radu. — Dar' de ce e vorba?

Petcu. — De ceea ce trebue sĕ facĕ un *evghenist* ca d-ta...

Radu. — Un *evghenist* ca mine, când se însoară, nu poate avea maĭ bună ocupare de cât a'şĭ ĭubi soçiea şi a fi fericit.

Adela. — În adevĕr, Radule, această ocupare este cea maĭ plăcută; însă nu am mândriea de a crede că eŭ aşĭ fi în stare sĕ ocup toate orele vieţiĭ tale...

Radu. — Pentru ce atâta modestie, dragă Adelă?

Adela. — Pentru că un barbat e chemat a juca un rol demn de numele sĕŭ în lume... ear' nu numaĭ a trăi în atmosfera vieţiĭ casnice, ca o femee.

Radu. — Şi?

Adela. — Şi aşĭ dori, cât pentru mine, ca sĕ urmezĭ esemplul vĕruluĭ d-tale.

Radu. — Aĭ voi sĕ întru în oaste?

Adela. — Ba nu... dar'...

Radu. — Dar'?..

Verdulescu. — Am dori cu toţiĭ ca sĕ întraţĭ într'o carieră . . .

Radu. — Singurele cariere ce 'mĭ sûnt permise mie, sûnt cariera militară şi cea de plugar . . .

Petcu. — Mĕ ertaţĭ . . . maĭ sûnt şi altele, precum ministeriile, senatorlîcul . . . deputăţiea . . .

Radu. — Nu ḑic ba . . . însă nu 's pentru mine.

Petcu. — *Patrida* cere ca s'o slujim cu toţiĭ, şi cine nu vroeşte ca sĕ facĕ parte din *ekpaeaoa* Statuluĭ, dovedeşte că 'ĭ împrotivitor Ocârmuiriĭ.

Radu. — (sculându-se) Pĕn' aicĭ, Hagi Petcule . . . nu vreŭ sĕ cad în politică cu d-ta; opiniile se pot discuta, ear' sentimentele nu . . . (cătră Stefan) Îţĭ cer *pardon*, Stefane; pentru ântêĭa oară se vorbesce politică aicĭ, şi te asigur că va fi pentru cea de pe urmă oară.

Verdulescu. — (încet luĭ Petcu) Aşa'ĭ ca'ĭ eşit *abraş*, Petcule?

Petcu. — (încet luĭ Verdulescu) Nu face nimică . . . ĭuruşul cel d'intêĭ rare orĭ isbuteşte . . . om maĭ trage alt *ĭuruş* la vreme.

(Adela ese în dreapta. Un fecĭor intră.)

Fecĭorul. — O vinit vr'o triĭ negustorĭ care aşteaptă în salonul cel mic, şi ḑic c'aŭ sĕ grăească cu cuconul Petcu.

Petcu. — Bine; merg îndată . . .

Radu. — Ce negustorĭ sĕ fie, ĭubite socrule?

Petcu. — Creditoriĭ *evgheniei* voastre, ĭubite ginere.

Radu. — Aĭ meĭ? ba aĭ d-tale . . . eŭ ţi'ĭ-am dăruit.

Stefan. — Ca present de nuntă?

Radu. — Ţi 'ĭ-am dat în deplină proprietate . . . ca pe nisce monstruosităţĭ ale Natureĭ . . . bunĭ de pus în muzeul din castelul Ocneĭ . . . Trebue sĕ 'ĭ cunoscĭ, Stefane? . . Şloĭm şi Şafĕr.

Stefan. — Îĭ cunosc şi 'ĭ prea cunosc, mânca'ĭ-ar Ocna!.. Cunoscinţa lor mĕ ţine destul de scump: 100 la 100 pe an.

Petcu. — 100 la sută!.. ce tĕlhărie!.. ş'aĭ avut dobitociea sĕ le plăteştĭ? mĕ ertaţĭ, vreŭ sĕ ḑic... neghĭobiea...

Stefan. — Am avut şi acea dobitocie şi acea neghĭobie, precum ḑicĭ foarte frumos.

Petcu. — Şi d-ta, Radule, tot aşa dobînḑĭ te-aĭ legat sĕ plăteştĭ?

Radu. — Tot!.. îmĭ mărturisesç pĕcatul.

Petcu. — Bine că 'mĭ-aĭ spus o... Am sĕ le daŭ numaĭ cât li se cuvine după lege.

Radu. — Ba sĕ nu faceţĭ una ca asta, ĭubite socrule... Sineturile mele trebue sĕ fie achitate fără nicĭ o scădere.

Petcu. — D'apoĭ n'aĭ priimit în *naht* nicĭ pe gĭumătate din soma cuprinsă în sîneturĭ...

Radu. — Aşa este; însă datoresc acea sumă întreagă.

Petcu. — Cum?.. nu pricep.

Radu. — O datoresc nu hoţilor ceĭ de cămătarĭ, dar' o datoresc semnăturiĭ mele!.. De vreme ce am recunoscut acea sumă, ea represintă datoriea me deplină.

Petcu. — Sĕ am ertacĭune. Eŭ sûnt negustor, sûnt cinstit, şi cred că numĕrând soma ce-aĭ priimit în *naht*, cu dobînda eĭ legĭuită, cinstea d-tale rĕmâne neatinsă.

Radu. — Cinstea... poate, dar' onorul nu.

Petcu. — Ear' nu pricep... Care vra sĕ ḑicĕ, cinstea mea şi cu onorul d-tale nu sûnt tot de-o mĕsură.

Radu. — Nu ḑic...

Petcu. — Care vra sĕ ḑicĕ, nasul unuĭ bogasier nu'ĭ nas ca nasul unuĭ *evghenist.*

Radu. — Nu 'ĭ vorba de noĭ.

Petcu. — Care vra sĕ ḑicĕ, egalitatea e o palavră deşartă! Apoĭ dar, fiind că cinstea mea este însărcinată a plăti datoriile onoruluĭ d-tale, mĕ duc sĕ 'ĭ hăţuesc pe creditorĭ, după cum ştiŭ eŭ. Vin' cu mine, Verdulescule... Cu plecăcĭune... (ese înpreună cu Verdulescu.)

SCENA IX.

Radu, Adela, Stefan.

Stefan. — S'aŭ cam superat domnul Petcu!

Adela. — (intrând) Radule, domniĭ Leonil şi Bancescu te-aşteaptă în salon.

Radu. — (încet luĭ Stefan) Secondanţiĭ Tazleuluĭ... (tare) Sciŭ pentru ce-aŭ venit... pentru ca sĕ 'mĭ vadĕ caiĭ ceĭ noĭ... Stefane, fă bine de 'ĭ primesce tu în locul meŭ... şi le spune că am eşit. (încet) Reguleză condiţiile dueluluĭ.

Adela. — De ce nu voescĭ sĕ 'ĭ primescĭ, Radule?

Radu. — Pentru că prefer sĕ remânem înpreună amêndoĭ.

Stefan. — (încet luĭ Radu) Când ne vedem? (căutând la ornic) Acum sûnt douĕ ore.

Radu. — (încet luĭ Stefan) Dómna Rosescu mĕ aşteaptă pe la 3 ore... sĕ ne 'ntêlnim pe la 4. (Stefan ese.)

SCENA X.

Radu, Adela.

Radu. — (se pune pe canape, deschide un jurnal, cască, apoĭ ḑice) Adelă, mergĭ desară la teatru?

Adela. — Merg . . . dacă 'ĭ veni cu mine.

Radu. — Oĭŭ veni . . . Ce rochie aĭ sĕ puĭ?

Adela. — Care 'ţĭ-a plăcea.

Radu. — O! cât pentru mine tot una 'mĭ e . . . voesc sĕ ḑic că toate te prind de-o potrivă.

Adela. — Radule . . . eştĭ cunoscut în Iaşĭ ca un model de eleganţă, ca un om cu gust maĭ deosebit; ar trebui sĕ mĕ povăţuescĭ în alegerea toaletelor mele.

Radu. — Dragă Adelă . . . eŭ nu sûnt un jurnal de modă . . . Dacă voescĭ sĕ fiĭ elegantă, nu aĭ de cât sĕ imitezĭ pe damele cele marĭ din societate, de esemplu pe dómna Mezianca . . .

Adela. — (cu intenţie) Pe dómna Rosescu . . . maĭ cu samă?

Radu. — De ce maĭ cu samă pe dómna Rosescu?

Adela. — Pentru că ea 'ţĭ place maĭ mult de cât altele.

Radu. — Ce te face-a crede?

Adela. — Maĭ alaltă sară, la operă, 'ĭ-aĭ făcut o visită lungă în lojă . . . Dómna Rosescu e frumoasă, elegantă . . . cochetă! . . are spirit?

Radu. — Dar! prea mult.

(Mică tăcere.)

Adela. — Radule, de ce nu'mĭ daĭ de scire, de câte orĭ fac vr'un lucru care'ţĭ displace?

Radu. — Pentru că pĕn' acum n'aĭ făcut nimic care sĕ'mĭ fi displăcut.

Adela. — O! Nu'mĭ fac ilusiĭ asupra defectelor mele; sciŭ tot ce'mĭ lipsesce ca sĕ fiŭ demnă de tine; dar' dac'aĭ voi sĕ mĕ dirigĭ, sĕ'mĭ desvolţĭ spiritul, sĕ mĕ deprinḑĭ cu ideile lumiĭ în care m'aĭ întrodus, eŭ simt că te ĭubesc îndestul pentru ca sĕ mĕ metamorfosez îndată.

Radu. — (serutându'ĭ mâna) Aşĭ perde mult cu aseme-

nea metamorfosă, dragă Adelă... chĭar de-aşĭ voi sĕ ĭeŭ rolul de profesor cu tine, n'aşĭ fi în stare sĕ'ţĭ daŭ lecţiĭ... Studie lumea... în societatea cea aleasă se găsesc modelele cele perfecte.

Adela. — Dar!.. în ea se află dómna Rosescu... nu 'ĭ aşa?

Radu. — Ear' dómna Rosescu?.. Nu cumva 'mĭ-aĭ face onorul sĕ fiĭ jalusă de mine? Fi! dragă... jalusia e un sentiment... bogasieresc. În lumea cea mare căsătoria nu'ĭ un măritiş prosaic; ea 'ĭ o unire de tot ce este nobil şi elegant în viaţă... aşa dar, când sûnt absent, departe de tine, Adelă, nu te 'ngriji de ce fac; gândesce-te numaĭ la aceste: că'mĭ scutur defectele afară din casă, pentru ca sĕ mĕ 'ntorc lângă tine ca un barbat perfect.

Adela. — Se poate... însă defectul tĕŭ cel maĭ mare în ochiĭ meĭ este... absenţa ta.

Radu. — Complimentul e delicat... şi eată rĕspunsul meŭ. (iĭ serută mâna) Cine vine?.. A! creditoriĭ!

SCENA XI.

Radu, Adela, Şloĭm, Şafĕr.

Şloĭm şi **Şafĕr.** — (intrând) *Herr Fürst, herr Fürst... Aĭ veĭ!* pecatele nostre!.. chiconu Hagi Petichi ne o calicit ca in codru Herţiĭ...

Radu. — Ce v'aŭ făcut Hagi Petcu?

Şloĭm şi **Şafĕr.** — (împreună) In loc se ne pliteaschi tot ce ne este dator, maria ta... *Aĭ veĭ!* am remas lipiţĭ piminteluĭ.

Radu. — Cum?.. vorbiţĭ pe rênd, şi nu vĕ maĭ scânciţĭ.

Şloĭm. — Socru d-tale, Hagi Petichi ne-o dat nu-

maï chite jumatate din datoria marieï tale, ḑichind che sintem nişte telheroï, şi ne-o silit se intrăm la invoeală cu dinsul . . .

Şafĕr. — (plângênd) *Aĭ veĭ!* . . baniĭ niĭ . . . baniĭ niĭ . . .

Radu. — Auḑĭ, Adelă, ce ruşine 'mĭ-aŭ făcut tatăl tĕŭ? . . (cătră jidanĭ) Nu 'ĭ nimic . . . tăceţĭ din gură . . . mĕ oblig sĕ vĕ numĕr eŭ restul.

Şafĕr. — (cu bucurie) Tot? tot?

Şloïm. — D-ta eştĭ un grof . . . dar' cu ce-aĭ si ni pliteştĭ, me rog, che nu te poţĭ atinge de ḑestrea grofineĭ, fără invoirea d-sale?

Şafĕr. — Aşa o spus chiconu Hagi Petichi.

Şloïm. — Aşa e scris in contractul de ḑestre. Numaĭ maria sa domniţa, poate se ni dispegubeaschi, dache a lesa-o inima.

Adela. — (la o masă scrie o obligă şi apoĭ o dă luĭ Şloïm) Eaca o obligă din partea mea; sûnteţĭ plătiţĭ.

Şloïm şi Şafĕr. — (se răped de apuc lacom obliga din mânile Adeleĭ) *Gott! mein Gott!*

Radu. — Maĭ aveţĭ ceva de reclamat?

Şloïm şi Şafĕr. — (esaminând obliga) Nimichi . . . nimichi.

Radu. — Nimic . . . Afară canaliĭ.

Şloïm. — Eaca me duc . . . dar', me rog, chind îĭ maĭ ave nevoe . . .

Radu. — Afară. (se răpede spre dênşiĭ.)

Şloïm şi Şafĕr. — (fugênd) *Ghevalt!*

SCENA XII.

Radu, Adela.

Radu. — (luând pe Adela la braç şi serutând-o cu foc) O! Adeluţă, eştĭ adorabilă!

Adela. — Dragul meŭ Radu . . .

Radu. — Unde dracu Hagi Petcu aŭ luat inima astă nobilă care 'ţĭ-aŭ dat-o? aşĭ jura că nu eştĭ fiĭca luĭ.

Adela. — O! Radule, nu'l judeca cu asprime pe bĭetul tată-meŭ... El e bun şi generos, deşi are ideĭ cam înguste... Nu 'nţelege unele delicateţe care sûnt desvoltate prin educaţie; însă inima sa are calităţĭ adevĕrat demne de stima tuturor.

Radu. — Fie, scumpa mea princesă!.. nu voĭesc sĕ te contradic... (pendula sună treĭ ore) Treĭ ore! (în parte) şi dómna Rosescu m'aşteaptă. (zimbesce.)

Adela. — Ce gândire te face sĕ zimbescĭ?

Radu. — Adelo, voĭescĭ sĕ facem înpreună o primblare? Diua e frumoasă.

Adela. — Voĭesc, cu cea maĭ mare mulţemire.

Radu. — Pune'ţĭ degrabă un şal pe umerĭ, şi haĭde... (în parte) Dómna Rosescu poate sĕ aştepte.

SCENA XIII.

Radu, Adela, Petcu.

Petcu. — Eĭ! *beĭzade*, vĕdutu'ţĭ-aĭ creditoriĭ?

Radu. — 'Ĭ-am vĕdut, sĕ fiĭ d-ta sănĕtos. (supĕrat.)

Adela. — (încet luĭ Radu) Fiĭ blând, Radule, te rog... (îşĭ aşédă un şal pe umerĭ.)

Radu. — (zimbind) 'Ĭ-am vĕdut, ĭubite socrule... şi nu mĕ pot opri de a'ţĭ esprima toată admirarea ce 'mĭ-aŭ însuflat dibăcia d-tale... 'Ĭ-aĭ dat de-a tumba pe hoţiĭ ceĭ de zarafĭ.

Petcu. — Îţĭ place? mĕ bucur... eŭ credeam din protivă că te 'ĭ fi supĕrat.

Radu. — Nicĭ decum... fie care se pórtă după ideile luĭ; d-ta aĭ credut cu dreptul de a le plăti nu-

maĭ jumătate; eŭ am găsit şi maĭ cu dreptul a le îndeplini suma.

Petcu. — Aud?.. d-ta?

Radu. — Adică, Adela şi eŭ.

Petcu. — Cum? (cătră Adela) Le-aĭ dat iscălitura ta?

Adela. — Le-am dat-o... Mĕ eartă, dac'am greşit, tată.

Petcu. — Brea!.. da ştiĭ tu c'aĭ aruncat astfel 10,000 de galbinĭ pe fereastră?..

Radu. — Nu plânge, socrule, că cine samĕnă galbinĭ, are mână cu ogur... Haĭ Adelă la primblare.

Adela. — Haĭ... nu mĕ seruţĭ, tată?

Petcu. — Fugĭ de-acole... sĕ nu te vĕd... Auḑĭ! 10,000 de galbinĭ!

Radu. — (eşind cu Adela) Astfel e onorul, dragă socrule... Ha, ha, ha.

SCENA XIV.

Petcu. — Onorul!.. Sĕ'ţĭ arăt eŭ onor, măĭ badeo, dacă'ĭ aşa povestea... Am fost un nătărĕŭ pĕn'acum de 'ţĭ-am suferit obrăzniciile şi nebuniile!.. Ean sĕ maĭ apuc hăţurile 'n mânĭ, că prea aĭ luat frêul în dinţĭ, şi prea facĭ proaşcă în averea mea, onorarĭule... Am creḑut c'aşĭ putea sĕ'l aduc la *prokimen,* şi 'l-am lăsat sĕ'şĭ facĕ de cap în casa mea; dar' vĕd că nu 'ĭ bun de nimic altă, de cât sĕ'mĭ *afierosască* averea cu onorul luĭ... Aşteaptă... dacă 'ĭ aşa, sĕ'ţĭ arăt eŭ cine 'ĭ Hagi Petcu! (sună un clopoţel şi intră un fecĭor) Spune vătavuluĭ şi bucătarĭuluĭ sĕ vie sus. (fecĭorul ese) A! nu vreĭ sĕ întri în slujbă... Eştĭ prea fudul ca sĕ urmezĭ sfaturile unuĭ bogasier ca mine? Prea bine... *arhon beĭzade* ... prea bine ... gustul *filonikie* n'are... îţĭ place sĕ trăeştĭ ca un haĭtuĭŭ, trăeşte

fĕtul meŭ . . . şi eŭ de aḑĭ înainte 'mĭ-oĭŭ strînge băirile pungiĭ.

SCENA XV.

Petcu, vatavul, bucatarul.

Vatavul. — M'aĭ chĭemat, cucoane?

Petcu. — Dar! . . Ascultă Constandine, cunoştĭ pe doftorul Vanberg?

Vatavul. — Îl cunosc, cucoane.

Petcu. — El m'aŭ întrebat maĭ dĕunăḑĭ dacă n'aşĭ vra sĕ daŭ cu chirie gĭumătate din casa mea. Du-te 'ndată de'ĭ spune că sûnt gata sĕ'ĭ închiriez rêndul ist de sus.

Vatavul. — Bine, cucoane. (ese.)

Petcu. — Domnule bucătar . . . vin' maĭ aproape. (în parte) Îĭ ḑic domnule, pentru că ţine 10 galbinĭ pe lună.

Bucatarul. — Poroncă.

Petcu. — Am auḑit că pregăteştĭ o masă mare pe mânĭ?

Bucatarul. — Dar, cucoane . . . Mânĭ e sĕrbătoarea prinçuluĭ, şi cred că va rĕmânea mulţĕmit de talentul meŭ.

Petcu. — (în parte) Talent! . . şi el are talent, ca şi zugravul cel care moare de foame. (tare) Ce bucate 'ţĭ-aŭ poroncit sĕ facĭ?

Bucatarul. — (scoate o listă şi o citesce) Eată lista: O supă de verdeţurĭ, numită *printanière* ş'o supă numită *brique*.

Petcu. — În locul lor îĭ facĭ alta, numită borş de puĭ.

Bucatarul. — Borş, la o masă mare?

Petcu. — Borş... mi 'ĭ poftă mie de borş... spune înainte.

Bucatarul. — O cigă feartă în salcie de frunde de dafin şi alĕmâe... pepturĭ de puĭ de găină în zalatină... muşchĭŭ de căprióră înpĕnat cu *truffe*... jambon de Vestfalia fert cu vin de Maderă... friptură de fasan...

Petcu. — Prea frumos! în locul acestor lăturĭ, veĭ face o ihnea cu ceapă, un curechĭŭ cu rață, nişte rĕciturĭ cu usturoĭŭ, ş'un curcan fript... cu curechĭŭ murat.

Bucatarul. — Cucoane... mĕ ertațĭ... nu 'ĭ obiceĭul la mese marĭ...

Petcu. — Lasă obiceĭul de-o parte... că eŭ îl cunosc maĭ bine de cât d-ta... şi te-apucă de lucru.

Bucatarul. — Ba... sĕ am *pardon*... M'aşĭ desonora dacă...

Petcu. — (în parte) Eaca! şi el îmĭ scoate ochiĭ cu onorul... (tare) Haĭ, nu maĭ lungi vorba şi mergĭ la bucătărie.

Bucatarul. — Eŭ sĕ mĕ 'ngĭosesc a face bucate ţigăneştĭ!.. maĭ bine 'mĭ-oĭŭ arde mâna 'n foc. (ese.)

Petcu. — Arde'ţĭ mâna cât 'ţĭ-a plăcea, numaĭ cată sĕ nu ardĭ bucatele... Haĭ... (frecându'şĭ mânile) Am pus la cale despre masă; acum nu 'mĭ rĕmâne de cât sĕ trimet ca sĕ poftească pe mânĭ câţiva din prietiniĭ meĭ: pe *kir* Kor cu nevasta luĭ, pe *kir* Manoli băcalul, pe Hagi Hristodulo, cu care-am fost la Ierusalim... Haĭ... Aţine-te de-acum *arhon beĭzade*, s'aŭ schimbat Hagiul, nu maĭ e cum îl ştiĭ... (ese prin stânga.)

(Cortina cade.)

ACTUL II.

SCENA I.

Radu, Adela (intrând.)

Radu. — A!.. Ce minunată primblare!.. Ce aer plăcut de primăvară... S'ar crede cineva în luna luĭ Maĭŭ.

Adela. — Nu 'ţĭ-aŭ fost urît cu mine, Radule?

Radu. — Urît!.. cu tine!.. Da nu sciĭ tu, Adelă, că eştĭ cea maĭ drăgălaşă din toate damele ce cunosc?

Adela. — Complimente?..

Radu. — Ba, ḑeŭ, nu!.. Adevěrul în toată sinceritatea... În câteva minute, am făcut aḑĭ cele maĭ frumoase descoperirĭ.

Adela. — Care descoperirĭ?

Radu. — Ântêĭ, că aĭ un suflet nobil de adevěrată princesă; al doilea, că aĭ un spirit încântător... şi al treilea, că am trăit pěn' acum lângă tine fără a te cunoasce... Am fost ca un ţeran care ar fi găzduit o regină deghisată... De-o dată regina îşĭ pune corona pe frunte, şi bĭetul ţeran remâne încremenit, cu ochiĭ holbaţĭ şi cu limba legată de uĭmire.

Adela. — Eŭ? o regină?.. pretenţiea me nu se 'nalţă aşa de sus, Radule... Tot ce doresc este sě 'ţĭ plac.

Radu. — Dorinţa 'ţĭ e realisată, Adeluţă, căcĭ te ĭubesc ca un amant de 18 anĭ.

Adela. — Ĭubesce-mě maĭ bine ca barbatul meŭ; voĭŭ fi mult maĭ fericită...

Radu. — Pentru ce?

Adela. — Pentru că 'mĭ închipuesc că o femee poate înceta de a'şĭ ĭubi amantul; ear' barbatul nicĭ o dată.

Radu. — Bravo! .. îmĭ pare bine că nu eştĭ ecsaltată.

Adela. — Nu! .. însă am unele ideĭ care nu 's de modă poate, dar' care 's înrădĕcinate în minte'mĭ, ca toate impresiile din copilărie. Când eram mică, îmĭ închipueam că tatăl meŭ şi maĭca- me eraŭ rude, şi de-atuncĭ căsătoriea o consider ca cea maĭ dulce şi strinsă rudire. Amorul pentru un alt om, de cât barbatul meŭ, pentru un străin, îmĭ pare un sentiment contra Natureĭ.

Radu. — Eată ideĭ de matroană română, dragă Adelă... Păstrează-le tot-de-a-una, în interesul fericiriĭ şi onoruluĭ meŭ.

Adela. — Ĭea sama însă, Radule... sûnt tot o dată şi geloasă... geloasă, dar... cu toate că gelosiea e o simţire... bogasierească, precum aĭ ḑis... Pentru mine un singur om ecsistă pe lume; aceluĭ om 'ĭ-am dat tot sufletul meŭ, şi pretind cu tot dreptul sĕ am dragostea luĭ deplină. În ḑiua când aşĭ descoperi că el o înparte cu altă femee, simt că toate legăturile între mine şi el s'ar desfiinţa! .. Barbatul ar redeveni pe loc un străin în ochiĭ meĭ, şi cât pentru mine... din minutul acela, m'aşĭ crede că 's vĕduvă.

Radu. — (În parte) Hm! (tare) N'aĭ grijă despre asta, scumpă Adelă... o sĕ trăim înpreună ca douĕ turturele într'un cuĭb aurit... Şi apropo, voesc sĕ daŭ un bal strălucit pentru tine; voesc sĕ 'ntunecĭ prin graţiile tale pe toate dómnele noastre; voesc ca toţĭ barbaţiĭ sĕ 'mĭ pizmuească fericirea... Mergĭ îndată de 'ţĭ pregătesce toaletele, armele cochetărieĭ, ca sĕ facĭ pe toţĭ a admira eleganţa princeseĭ mele.

Adela. — Mĕ duc; dar' sĕ viĭ ca s'alegem înpreună armele cele maĭ victorioase.

Radu. — Voĭŭ veni, scumpa me regină. (îĭ sărută mâna. Adela intră în dreapta.)

SCENA II.

Radu; *apoĭ* Petcu.

Radu. — (singur) Orb am fost pĕn' acum de n'am vĕḑut ce comoară aveam sub ochiĭ meĭ!.. Adela e de-o mie de orĭ maĭ plăcută, maĭ gentilă de cât dómna Rosescu!.. Sĕ mĕ ĭee dracu, dacă nu mĕ simt înamorat de dênsa!.. Bine-aŭ ḑis nu sciŭ care poet, că amorul e ca un vis încântător ce te face a vedea pe... (vĕḑênd pe Petcu) Hagi Petcu! Bine că te vĕd, ĭubite socrule... eram nerăbdător sĕ'ţĭ spun că eştĭ părintele unuĭ ânger...

Petcu. — Eŭ?

Radu. — Dar! de-aĭ maĭ avea o dugheană, aĭ putea sĕ puĭ marca următoare: Hagi Petcu, fabricant de ângerĭ... Pĕcat numaĭ că eştĭ mânios pe mine.

Petcu. — Eŭ?.. Nicĭ de cum... D-ta cred că te'ĭ mâniea maĭ degrabă, când veĭ afla hotărîrea ce-am luat.

Radu. — Ce-aud? aĭ luat vr'o hotărire înspăĭmêntătoare?.. în ce privire?.. în privirea creditorilor meĭ?

Petcu. — Ba nu; în privirea d-tale chĭar.

Radu. — Cum asta?.. Sûnt curios s'o aflu.

Petcu. — *Arhon*... ginere! Când 'ţĭ-am dat fata cu o ḑĕstre de 40,000 de galbinĭ, am nădĕjduit că veĭ fi om serios, şi că'ĭ întra în *ekpaeaoa* Ocârmuiriĭ...

Radu. — Ear'!

Petcu. — M'am înşĕlat ca un prost, o înţĕleg acum, de şi cam târḑiŭ... şi tot ca un prost te-am lăsat sĕ daĭ ĭama în averea mea. Fiind dar' că averea mea

nu'ĭ destul de mare pentru ca sĕ poatĕ acoperi cheltuelele onoruluĭ d-tale de *beĭzade*, am chitit c'aşĭ nimeri, ca un om cu minte, făcênd oare care forme neapĕrate în casa mea.

Radu. — Forme?.. vreĭ sĕ ḑicĭ reforme?

Petcu. — Forme, reforme... tot una'ĭ...

Radu. — Dacă'ĭ tot una... bine voesce, te rog, a mi le încunosciinţa şi mie.

Petcu. — Bucuros!.. Cea ântêĭ...

Radu. — Formă?..

Petcu. — Formă, fie... Cea ântêĭ formă este, ca sĕ'mĭ facĭ plăcerea de a nu mĕ maĭ lua peste picĭor. M'am săturat de duhurile d-tale.

Radu. — Duhurĭ?

Petcu. — Ştiŭ că mĕ priveştĭ ca pe-un... negustoraş, ca pe-un prostuleţ.

Radu. — A!.. socrule...

Petcu. — Dar' află, domnişorule, că se găseşte maĭ multă gĭudecată în papucul meŭ de cât sub pălăriea d-tale; auḑitu-m'aĭ, *arhon beĭzade?*

Radu. — O!.. Fi!.. fi!.. Aste 's vorbe bogasierescĭ...

Petcu. — Se poate... eŭ nu 's *beĭzade*... nu 's *ţintilom*...

Radu. — Te cred, te cred; n'aĭ nevoe sĕ strigĭ.

Petcu. — Eŭ îs liberarĭŭ... şi 'mĭ bat gĭoc de *arhontologhie*... o ştiĭ d-ta? Eŭ gĭudec oameniĭ după meritul lor, ear' nu după titlurĭ... *evghenia* nu plăteşte nicĭ un *zlot* în ochiĭ meĭ...

Radu. — Nu?

Petcu. — Nu!

Radu. — Prea bine!.. care vra sĕ ḑicĕ, mĕ găsescĭ pe mine cu merit?

Petcu. — Ba nicĭ de cum... N'aĭ merit nicĭ de-o liţcae.

Radu. — Apoĭ dar pentru ce 'mĭ-aĭ dat pe fiĭca d-tale?

Petcu. — Pentru ce 'ţĭ-am dat-o?..

Radu. — Aĭ avut dar vr'un gând ascuns, când m'aĭ luat de ginere?

Petcu. — (turburat) Un gând ascuns?

Radu. — Negreşit... Adela nu mĕ ĭubea când m'aĭ atras în casa d-tale; pe de altă parte cunosceaĭ numĕrul datoriilor mele... şi nu cred că acel numĕr monstruos te-aŭ îndemnat a mĕ gineri; fiind dar' că n'am nicĭ un merit, şi că nesocotescĭ titlurile de nobleţă, sûnt silit a crede c'aĭ avut un gând ascuns în privirea me.

Petcu. — Eĭ!.. chĭar aşa sĕ fie... Nime n'ar avea dreptate sĕ mĕ *katigorisască*, c'am cătat sĕ 'mpac înteresurile mele cu fericirea Adeleĭ... Scoţĕnd din pungă 40,000 de galbinĭ, am vroit sĕ ĭeŭ un ginere care sĕ mĕ poatĕ dispăgubi de jĕrtfa ce făceam în favorul luĭ ş'a copileĭ mele... Am gândit la Adela maĭ ântêĭ, căcĭ era o datorie pentru mine; dar' am gândit şi la mine... Ce rĕŭ găseştĭ d-ta întru aceasta?

Radu. — Nicĭ cât de puçin rĕŭ, ĭubite socrule. Aĭ fost în dreptul d-tale... De eştĭ greşit în ceva, este numaĭ că n'aĭ avut destulă încredere în mine.

Petcu. — D'apoĭ cum era sĕ am încredere într'un om care hojma rîde şi glumeşte?

Radu. — Haĭde!.. te-aĭ supĕrat pentru nisce glume de nimic?.. Mĕ mir, din partea unuĭ om cu mintea coaptă ca d-ta... În adevĕr, o mărturisesc, nu sûnt un ginere foarte... respectuos; îmĭ place a ride, a glumi; dar' în lucrurile serioase, sciŭ a fi serios ca orĭ cine, şi găsesc că 'ĭ cu dreptul sĕ pretinḑĭ de la mine tot concursul, tot ajutorul de care aĭ avea trebuinţă.

Petcu. — (în parte) Se 'l cred?.. sĕ nu 'l cred?..

Radu. — Ea sĕ vedem, ĭubite socrule, la ce te pot servi?.. Spune'mĭ fără nicĭ o sfiealā.

Petcu. — Sĕ spun... *ritos?*

Radu. — Fie şi *ritos.*

Petcu. — Dacă 'ĭ aşa... îţĭ mărturisesc c'aşĭ dori sĕ te vĕd bine cu Curtea.

Radu. — Dar' ce'í pasă Curţiĭ de mine? Nu cumva aĭ gust sĕ jocĭ la balurile cele marĭ?

Petcu. — Nu'ĭ vorba de gĭoc... n'am asemenea deşĕrtăcĭunĭ...

Radu. — Dar' ce aĭ?.. în sfêrşit... ce aĭ?

Petcu. — (ruşinos) Am... *hambiţion!..*

Radu. — *Hambiţion!..* Nu trebue sĕ te roşescĭ pe obraz pentru asta, Hagi Petcule... *hambiţionul* este dorul sufletelor măreţe.

Petcu. — (încurcându-se) Nu'ĭ aşa?

Radu. — D-ta, în timp de 30 de anĭ de bogasieric, aĭ dobîndit o esperienţă ce'ţĭ dă dreptul de a pretinde orĭ ce... Comerçul este scoala oamenilor de Stat.

Petcu. — Tocmaĭ aste cuvinte le-am cetit într'un jurnal de la Bucureştĭ... le-am rostit şi luĭ Verdulescu...

Radu. — Ea sĕ vedem, ea sĕ vedem ce ar putea conveni maĭ bine luĭ Hagi Petcu?.. o prefectură? prea puçin... Haĭ aşa?.. Un loc la Curtea de Casaţie?

Petcu. — Nu prea cunosc pravilele.

Radu. — Vr'un post diplomatic?.. Agenţia de la Ţarigrad?.. Sciĭ turcesce, socrule?

Petcu. — Ştiŭ... însă aşĭ dori sĕ nu mĕ depărtez de lângă Adela... şi...

Radu. — Aşteaptă... (îl lovesce peste umer) 'Ţĭ-am găsi' un loc maĭ bun...

Petcu. — E *simandicos?*
Radu. — Judecă însuţĭ... Senator!..
Petcu. — Senator!.. (în parte) Ca fiĭul luĭ *kir* Manoli.
Radu. — Îţĭ place?..
Petcu. — Cum nu?
Radu. — Îl primescĭ?.. spune *ritos*.
Petcu. — Priimesc...
Radu. — Da sĕ nu'ţĭ întorcĭ cuvêntul...
Petcu. — Îţĭ daŭ parola mea de bogasier.
Radu. — Ha, ha, ha, ha!.. *pardon*... nu mĕ pot stăpâni... ha, ha, ha... Senatorul Hagi Petcu! ha, ha, ha...
Petcu. — (în parte) M'aŭ pus *mesa*, berbantul!

SCENA III.

Radu, Stefan, Petcu; *apoĭ* vatavul şi bucatarul.

Radu. — Vin' degrabă Stefane, aleargă... Sciĭ tu pentru ce Aprodul Purice, în resboĭul cu Unguriĭ pe Siret, aŭ fost poreclit Movilă de Stefan Vodă?.. Sciĭ pentru ce hatmanul Stefan Movilă aŭ murit vitejesce, luptându-se cu Turciĭ la Resboĭenĭ?.. Sciĭ pentru ce pe tronul Moldoveĭ aŭ domnit strămoşĭ de-aĭ noştri, Movilescĭ?.. Pentru ca în anul de la Cristos 1866, Hagi Petcu sĕ devie senator!..
Stefan. — Ce voescĭ sĕ ḑicĭ?
Radu. — Eaca secretul asaltuluĭ ce-am susţinut aḑí dimineaţă, din partea luĭ Hagi Petcu cu tot neamul luĭ.
Stefan. — Pentru ca sĕ te facĕ a întra în serviciŭ?.. înţeleg acum!..
Petcu. — Ştiĭ, *beĭzade*, pentru ce-am lucrat 30 de

anĭ în vieaţa mea? pentru ce-am adunat para cu para 100,000 de galbinĭ, lipsindu-mĕ de multe plăcerĭ?.. pentru ca *pan evghenia* sa *beĭzade* Radu Movilă, care nicĭ s'aŭ luptat cu Ungurii pe Siret, nicĭ aŭ murit la Rĕsboĭenĭ, nicĭ aŭ domnit în ţara Moldoveĭ, sĕ poatĕ muri de bĕtrâneţe, pe-un crivat moale, după ce'şĭ va petrece vieaţa în trândăvie.

Stefan. — Bravo... bine-aĭ replicat, domnule Petcu.

Radu. — Are apucăturĭ de orator... şi se pregătesce pentru Senat.

(Intră vatavul.)

Vatavul. — Cucoane Petcule, am fost la doftorul, şi m'o însărcinat sĕ vĕ spun că ĭe cu chirie rêndul de sus a caseĭ.

Radu. — Care rênd? din care casă?

Petcu. — Chĭar aista în care ne aflăm.

Radu. — Cum? daĭ cu chirie apartamentul meŭ?

Petcu. — Aşa... şi asta 'ĭ una din reformele ce'ţĭ spuneam maĭ dinioare.

Radu. — Şi eŭ... unde-oĭŭ şedea?

Petcu. — De desubt, în rêndul de gĭos... înpreună cu mine... departamentul e încăpĕtor.

Radu. — A fi... ca corabiea luĭ Noe... unde era tot soĭul de dobitoace?

Petcu. — Precum ḑicĭ nu numaĭ frumos, dar' şi cu ştiinţă de Sfênta Scriptură... Asemenea am de gând sĕ închiriez şi grajdĭul... şura.

Radu. — Dar' caiĭ meĭ?.. unde aĭ de gând sĕ'ĭ puĭ? tot în apartamentul de jos?

Petcu. — De vreme ce'ĭ corabiea luĭ Noe... ar avea loc... însă îĭ veĭ vinde maĭ bine ca sĕ nu te stinghirească...

Radu. — Sĕ'ĭ vênd?.. şi eŭ sĕ umblu pe jos?

Stefan. — Îĭ face mişcare, Radule, şi 'ţĭ-a merge bine.

Petcu. — Dar; *kikloforia* 'ĭ bună pentru sănĕtate.

(Întră bucatarul.)

Bucatarul. — Măriea ta...

Radu. — Ce este?.. Ce-aĭ păţit, artistule?.. de eştĭ aşa de posomorît? Ţi s'aŭ rĕsturnat tingirile pe foc?

Bucatarul. — Măriea ta... vĕ rog sĕ primiţĭ dimisia mea.

Radu. — Dimisia?..

Bucatarul. — Nu maĭ pot fi bucătar, făr' a mĕ desonora, într'o casă unde mi se comandă borş, curechĭŭ cu raţă, rĕciturĭ...

Radu. — Cine 'ţĭ-aŭ comandat asemenea lăturĭ?

Petcu. — Eŭ... borşul e *stomahikon*... curechĭul cu raţă sûnt bucatele favorite a le luĭ *kir* Kor... şi Hagi Hristodulo se 'nebuneşte după rĕciturĭ cu usturoĭŭ...

Radu. — *Kir* Kor?.. Hagi Hristodulo?

Petcu. — Şi *kir* Manoli... prietiniĭ meĭ!.. 'ĭ-am poftit pe mânĭ la masă.

Radu. — Înpreună cu amiciĭ meĭ? (către bucatar) Eştĭ liber sĕ te ducĭ. (bucatarul ese) Ha, ha!.. vra sĕ ḑicĕ mânĭ avem s'avem bucate cu cheltueală, Hagi Petcule?..

Petcu. — După cum îmĭ dă mâna, *arhon beĭzade*... (către Stefan) Nădĕjduesc că *evghenia* voastră, nu s'a ruşina sĕ şadĕ la masă între *kir* Kor şi *kera* Varvara soçia luĭ *kir* Manoli?

Stefan. — Nicĭ de cum?.. din contra... *Kera* Varvara poartă testemel?

Petcu. — Poartă... cu fĭong mare pe ureche, şi chĭar cu fes alb, dacă 'ţĭ place.

Stefan. — Minunat!.. am sĕ'ĭ presint simburĭ de mere pe vîrful cuţituluĭ... şi după masă vom be vutcă?

Petcu. — De odogacĭŭ... ş'om face-o partidă de mărieş...

Radu. — Séŭ o concină?..

Stefan. — De ḑece parale...

Radu. — Da bine... o sĕ petrecem împĕrătesce... Casa d-tale, Hagi Petcule, are sĕ devie un raĭŭ... fiind însă că mĕ socot prea cu pĕcate... mĕ voĭŭ grăbi a părăsi raĭul d-tale, chĭar mânĭ dimineaţă.

Petcu. — 'Mĭ-a părea foarte rĕŭ... şi unde-o sĕ'ţĭ ducĭ *evghenia?*

Radu. — Nu 'ţĭ pasă d-tale.

Petcu. — Şi de ce-aĭ sĕ te-apucĭ?.. de doftorie?.. de advocăţie?.. de geambaşlîc?.. căcĭ nu cred sĕ'ţĭ poţĭ ţinea *ifosul* şi *ighemonikonul* cu un venit de 500 de galbinĭ.

Radu. — Cum? 500 de galbinĭ?..

Petcu. — Fă'ţĭ socoteală... aĭ priimit 5,000 de galbinĭ când te-aĭ însurat?.. îs păpaţĭ de mult!.. aşă'ĭ? Am plătit 10,000 de galbinĭ luĭ Şloĭm şi Şafĕr, datoriĭ de-a d-tale, fac 15,000 de galbinĭ. Adela le-aŭ maĭ dat o obligă de alte 10,000 de galbinĭ... fac 25,000... Maĭ adauge alte 10,000 amanetaţĭ în moşioara ce 'ţĭ-aŭ maĭ rĕmas, în Movileştĭ... fac 35,000... scade'ĭ din baniĭ ḑĕstreĭ 40,000 de galbinĭ... ce rĕmân? 5,000... care puşĭ la dobîndă cu ḑĕce la sută, daŭ *sorta* 500 de galbinĭ pe an! aşa este?.. Acum te 'ntreb cu aceştĭ 500 de galbinĭ aĭ sĕ'ţĭ hrăneştĭ prietiniĭ cu fazanurĭ, cu muşchĭ de căprioară înpĕnaţĭ cu truffe?.. şi cele-l-alte?.. Ascultă-mĕ, fĕtul meŭ... şĕḑĭ maĭ bine la mine şi te gândeşte la copiiĭ ce 'ĭ avea, dacă 'ţĭ-a da Dumneḑĕŭ... când or creşte marĭ, eĭ or fi mulţĕmiţĭ sĕ găsască în buzunarul *beĭzadeleĭ* Radu Movilă, economiile luĭ Hagi Petcu bogasierul... m'aĭ auḑit... Sĕ ne videm sănĕtoşĭ... (ese prin stânga.)

SCENA IV.

Radu, Stefan (se uĭtă unul la altul un moment. Stefan începe a ride.)

Radu. — Îţĭ vine-a ride, ţie?

Stefan — Ha, ha, ha!.. Acesta 'ĭ *pravoslavnicul* cel de socru, sosit înadins de la Ierusalim pentru ca sĕ realiseze toate dorinţile tale? Pare-mi-se din contra că 'ţĭ-aĭ găsit pe dracul, vere... ha, ha, ha...

Radu. — A!.. jupâne Petcule, te porţĭ cu mine ca cu o calfă din dugheană?.. foarte'ţĭ mulţemesc de lecţiea ce 'mĭ-aĭ dat... Voĭŭ profita de dênsa cât maĭ în grabă. (îşĭ ĭea pălăriea.)

Stefan. — Ce voescĭ sĕ facĭ?..

Radu. — Mĕ duc la dómna Rosescu, ca sĕ mĕ desbogasieresc, căcĭ am început a mirosi a tarabă aicĭ.

Stefan. — Te ducĭ la dómna Rosescu? dar' femeea ta, ce facĭ cu dênsa?

Radu. — Femeea me?.. Închipuesce'ţĭ vere, că era cât pe ce sĕ m'acopĕr de ridicul... înamorându-mĕ de dênsa... Noroc că m'aŭ trezit Hagi Petcu la timp.

Stefan. — Femeea ta nu 'ĭ responsabilă de mojiciile tatăluĭ sĕŭ... Ea 'ĭ din contra delicată, plăcută...

Radu. — Dă'mĭ bună pace... Sémĕnă cu tatăl sĕŭ.

Stefan — Adela?.. Nu 'ĭ cât de puçin... te 'nşĕlĭ!

Radu. — Îţĭ spun eŭ că are un aer de familie bogasierească!.. De-acum înainte nu voĭŭ putea nicĭ o dată s'o serut, făr' a gândi la Hagi Petcu... Adio.

Stefan. — Radule... stăĭ... nu te duce.

Radu. — Degeaba cauţĭ sĕ mĕ oprescĭ...

Stefan. — Ascultă-mĕ, frate...

Radu. — N'ascult nimic... Adio!

Stefan. — Aşteaptă macar sĕ 'ţĭ spun douĕ vorbe despre duelul tĕŭ.

Radu. — A! .. îl uĭtasem ... ce-aĭ pus la cale?
Stefan. — Vĕ bateţĭ peste-o oră, la Redĭu.
Radu. — Minunat! .. Am sĕ 'ĭ taĭŭ urechile comiteluĭ de Tazleo.

SCENA V.

Radu, Stefan, Adela; *maĭ pe urmă* **Verdulescu, Petcu.**

Adela. — Eşĭ, Radule?
Radu. — Es, doamna me ... (ese.)
Adela. — Radule! .. (către Stefan.) Ce are? .. Cine 'l-a mâniet?
Stefan. — Părintele d-tale.
Adela. — Cum? .. Când? ..
Stefan. — Părintele d-tale e ambiţios ...
Verdulescu. — (intrând din stânga) Ambiţios Petcu? .. (in parte) Aŭ 'nebunit!
Stefan. — Visul sĕŭ este a se face senator prin ajutorul luĭ Radu, şi de cĭudă că ginere-sĕŭ refusă de a'ĭ servi ambiţiea, Hagi Petcu caută acum a'şĭ rĕsbuna cu nisce şicane micĭ, care pot sĕ vĕ causeze multe supĕrărĭ chĭar d-voastre, dómna me.
Adela. — Mie?
Verdulescu. — Negreşit, ţie Adelă ... Cu cât tatătĕŭ a face casa luĭ nesuferită, cu atât Radu a fugi din ea ... şi a căuta petrecerĭ aĭurea.
Stefan. — Domnul Verdulescu are dreptate, dómna me ... Numaĭ d-voastră puteţĭ depărta pericolul ... ce vĕ ameninţă.
Adela. — Pericul! .. ce pericul? .. în contra căruĭ pericul am a mĕ apĕra?
Stefan. — În contra porniriĭ părinteluĭ d-tale ...

Adela. — Ba nu... sĕ'mĭ spuĭ tot... pornirea tatăluĭ meŭ nu poate sĕ depărteze pe Radu de lângă mine... El face curte uneĭ femeĭ!.. mărturisesce, domnul meŭ... am o rivală!.. ş'acum Radu se află lângă dênsa... Inima me o presimte...

Stefan. — Linişţiţi-vĕ... dómna me... Radu vĕ ĭubesce.

Adela. — De ce dar' n'a venit sĕ se plângĕ mie de purtarea tatăluĭ meŭ? de ce s'a dus aĭurea? la o străină?

Stefan. — Dar... vĕ 'nşĕlaţĭ... mĕ jur...

Adela. — Jură pe onorul d-tale de gentilom, că Radu nu se găsesce acum la dómna Rosescu.

Stefan. — Chĭar de-aşĭ face acest jurămênt, el n'ar proba nimic; căcĭ un galant om are drept sĕ mintĕ în asemene caz...

Adela. — Vra sĕ ḑicĕ Radu?.. Ah!.. Am perdut într'un minut tótă ĭubirea luĭ!.. tótă fericirea me!..

(Adela leşină şi cade pe canape.)

Verdulescu. — Adelă... Adeluţă... (către Stefan) Aleargă la un doftor, domnule Movilă. (Stefan ese)

(Petcu întră prin stânga.)

Petcu. — Ce este?.. ce este?.. aŭ leşinat Adela?.. Cum?.. din care pricină?.. (aleargă lângă Adela.)

Verdulescu. — Din pricina ta, Petcule... nebunule... (îĭ dă Colonie la nas.)

Petcu. — Ba din pricina hoţuluĭ de Radu... (arătând pumnul spre uşa din fund) Ghidi, berbantule! ghidi Pazvantoglu!..

(Caut amêndoĭ sĕ desleşine pe Adela. Adela se deşteaptă încet.)

Verdulescu. — Eaca!.. îşĭ vine 'n simţirĭ, drăguţa moşuluĭ.

(Adela deşteptându-se, începe a plânge.)

Adela. — Ah! nânaşule, fórte 's nenorocită...

Verdulescu. — Ba nu, Adeluţă ... ba nu... (plânge) Te înşĕlĭ... ḑĕŭ, te înşĕlĭ...

Petcu. — Ean auḑi'l cum se scânceşte!..

Verdulescu. — Nu maĭ plânge, dragă Adeluţă; nu'ţĭ închipui lucrurĭ care nu sûnt.

Petcu. — Dă-te de-oparte, Verdulescule, că tu nu ştiĭ s'o mângâĭ. (Ĭea locul luĭ Verdulescu.) Nu maĭ plânge, Adelă dragă; nu'ţĭ închipui lucrurĭ...

Adela. — (plângênd) Oh! ce rĕŭ am făcut eŭ pe lume ca sĕ fiŭ astfel pedepsită!.. De-abĭa măritată de treĭ lunĭ... sĕ mĕ vĕd sacrificată uneĭ cochete! Barbatu-meŭ... Radu sĕ mĕ 'nşele... O! Dumneḑeule!.. simt că el are sĕ'mĭ pricinuească moartea.

Petcu. — Ba ferească *Pronia!*.. De cât sĕ morĭ, maĭ bine sĕ ne rĕsbunăm.

Verdulescu. — Nu aţîţa focul, Petcule; nu vorbi de rĕsbunare. Radu nu 'ĭ vinovat...

Petcu. — Nu 'ĭ vinovat?.. Da cine 'ĭ vinovat?

Verdulescu. — Tu...

Petcu. — Eŭ?..

Verdulescu. — Veḑĭ bine... Ce te-aĭ apucat sĕ 'ĭ facĭ şicanurĭ, pentru că el nu vrea sĕ devie puntea ambiţieĭ tale?

Petcu. — Ce punte, măĭ?.. Ce ambiţie?.. Ce dârdâeştĭ din gură?

Verdulescu. — Dar, dar; ştiŭ eŭ ce ḑic... 'Ţĭ-aŭ intrat în cap gărgăunĭ... Vreĭ s'agĭungĭ senator!.. Ama!..

Petcu. — Ce ama!.. poate că n'aşĭ fi bun de senator (Verdulescu ridică din umerĭ) Ce daĭ din umerĭ?

Verdulescu. — Vreĭ sĕ 'ţĭ spun una şi bună?.. Aĭ strechiet la bĕtrâneţe...

Petcu. — Ce face?..

(Un fecĭor aduce o scrisoare.)

Feciorul. — O scrisoare pentru luminarea sa prinçul.

Petcu. — O scrisoare? de unde 'ĭ?

Feciorul. — O adus-o sluga dómneĭ Rosescu.

Adela. — De la dómna Rosescu?.. Ad'o 'ncoacĭ. (ĭea scrisoarea, caută la dênsa cu multă curiositate, şi ḑice în parte) O scrisoare de la dênsa? îndrăznesce sĕ 'ĭ scrie chĭar aicĭ... în casa me... O! (plânge.)

Petcu. — Ce este?.. Ce maĭ are, Verdulescule?

Verdulescu. — Ce sĕ aĭbă?.. Nu 'nţĕlegĭ, frate, că 'ĭ zulĭară?

Petcu. — Zulĭară... de scrisoarea asta?..

Verdulescu. — Ba de persoana ce-aŭ trimes-o luĭ Radu.

Petcu. — Cine?.. Roseasca?.. Roseasca sĕ fie *ibovnica* luĭ?... Adă răvaşul sĕ 'l deschid.

Adela. — Tată... nu deschide... secretul scrisorilor trebue respectat.

Petcu. — (luând scrisoarea) Respectat!.. Ean sĕ 'ĭ arăt eŭ respect. (deschide ravaşul.)

Adela. — Nu ceti, tată, pentru numele luĭ Dumneḑeŭ!.. Ce-a ḑice Radu?..

Petcu. — Ḑicĕ ce 'ĭ-a plăcea... (citesce) «Ĭubite Radule». Bree, ce *katergar!* are *ibovnicĭ!* (îi cade scrisoarea din mână.)

Adela. — O!.. (plânge cu desperare.)

Verdulescu. — Adeluţă... Adeluţă... nu te despera...

Petcu. — (luĭ Verdulescu, furios) Tu eştĭ pricina de ceea ce se 'ntêmplă.

Verdulescu. — Eŭ?

Petcu. — Tu!.. De ce nu m'aĭ oprit sĕ mărit pe Adela cu berbantul de Radu?

Verdulescu. — Da nu te am sfătuit îndestul?.. Ce te legĭ de mine?

Petcu. — Ce neghĭobie-am făcut eŭ! sĕ 'mĭ arunc bunătate de copilă, crescută cu cheltueală prin pensioane... în gura lupuluĭ... (dându'şĭ pumnĭ) Na, na... prostule... dobitocule!.. ginere *evgenist* îţĭ trebuea?..na!

Adela. — (sculându-se) Tată... nu te despera... că eŭ... privesce... nu maĭ plâng... 'mĭ-am luat hotărirea... de-acum sciŭ ce 'mĭ remâne de făcut. (ese cu batista la ochĭ.)

Petcu. — Unde te ducĭ?.. Verdulescule, n'o lăsa sîngură... mergĭ cu dênsa... mĕ tem sĕ nu cadĕ în *apelpisie.*

Verdulescu. — Linişteşte-te, Petcule... nu fiĭ copil... (ese după Adela.)

SCENA VI.

Petcu, Radu.

Petcu. — Breee!.. ce berbantlîc!.. Îmĭ ĭea fata, îĭ mănâncă ḑĕstrea, şi sare gardurĭ!.. (vĕḑênd pe Radu) Eată'l... Cauţĭ ceva, domnule?

Radu. — Dar; o scrisoare.

Petcu. — De la doamna Rosescu?.. N'o căuta degeaba, îĭ în buzunar la mine.

Radu. — Nu cumva aĭ deschis-o?

Petcu. — Ba, d-ta sĕ fiĭ sănĕtos.

Radu. — Aĭ îndrĕznit s'o deschiḑi?.. Da sciĭ d-ta că asta 'ĭ o faptă de mişel?

Petcu. — Mişel şi necinstit îĭ ficĭorul tătâni-tĕŭ. Auḑitu-m'aĭ? berbant neruşinat ce eştĭ? 'Ţĭ-am dat eŭ în pârte!.. 'ţĭ-am aflat eŭ blăstĕmăţiile, ştiŭ eŭ în sfêrşit ce poamă eştĭ!

Radu. — Le-aĭ aflat toate aceste, însuşindu'ţĭ un drept pe care nu 'l-aĭ avut... deschiḑênd o scrisoare străină.

Petcu. — Cum?.. un părinte n'are dreptul... Da ce 'mĭ maĭ perd eŭ vorba degeaba... Ne-om tălmăci la tribunal.

Radu. — La tribunal?

Petcu. — Dar... unde-am sĕ citesc scrisoarea *ibovnicii* d-tale în public... ca s'o vorbească târgul...

Radu. — Voescĭ sĕ compromiţĭ o bĭată femee?

Petcu. — Vreŭ... dar!

Radu. — S'o desonorezĭ?..

Petcu. — Are şi ea onor? *To prokopsamen!* deaceea v'aţĭ îngurluit împreună?

Radu. — Domnule Petcu ... ea nu 'ĭ vinovată... eŭ singur merit toată asprimea.

Petcu. — Cât pentru d-ta... te despreţuesc ca pe cel de pe urmă *pehlivan* din ţara Moldoviĭ... Nu 'ţĭ e ruşine obrazuluĭ!.. sĕ te porţĭ cu Adela ca un târâe brêŭ!.. Da ce 'ĭ lipseşte copileĭ, de-aĭ apucat a călca în străchinĭ verḑĭ? Găseşte'ĭ un cusur măcar cât de miç... N'are ochĭ frumoşĭ? n'are nurĭ? n'are inimă bună şi creştere cum se cade?.. Dac' am cheltuit şi ochiĭ din çap, pĕnă când am vĕḑut o mare şi *spudaksită*... (înduĭoşându-se) şi d-ta, în loc sĕ ştiĭ a preţui un odor ca Adeluţa, îţĭ baţĭ gĭoc de dênsa!.. Haĭ la tribunal.

Radu. — Hagi Petcule, te rog... lasă pĕnă mânĭ... Nu asculta îndemnul mânieĭ... Resgândesce-te... te rog.

Petcu. — Mĕ rogĭ?.. A! mĕ rogĭ acum? *Beĭzade* Movilă roagă pe Hagi Petcu!.. Mare cinste pentru mine; dar' nu se prinde Petcu cu *tertipurĭ*... Haĭ... (voesce sĕ easă.)

Radu. — Ĭea sama, domnule; ĭea sama la ceea ce voescĭ sĕ facĭ. Nu mĕ aduce în desperare... înţelege că sûnt responsabil de reputaţiea dómneĭ Rosescu...

că sûnt dator s'o apĕr cu orĭ ce chip... ĭea sama, îţĭ ḑic... că pe viul Dumneḑeŭ!..

Petcu. — Ce face?.. mĕ omorîţĭ în casa mea?.. (voesce sĕ easă.)

Radu. — Nu te las sĕ eşĭ de-aicĭ... Dă'mĭ scrisoarea... dă'mĭ...

Petcu. — (apucând clopoţelul de pe masă) De 'ĭ face-un pas maĭ mult, trag clopoţelul sĕ vie slugile, şi te leg butuc ca pe-un *apelpisit*.

Radu. — Aveţĭ dreptate... 'mĭ-am perdut minţile... Ascultă-mĕ, Hagi Petcule; nu eştĭ un om rĕŭ... nu te-a lăsa inima sĕ 'npingĭ în prăpastie pe-o bĭată femee ce 'ĭ nevinovată... Eştĭ indignat, eştĭ măhnit... o înţeleg... aĭ toată dreptatea... Îmĭ recunosc greşelele... dar'... dacă m'aşĭ jura pe ce am maĭ scump, de a nu maĭ vedea nicĭ o dată pe dómna Rosescu... dacă m'aşĭ jura că de aḑĭ înainte, voĭŭ consacra toată vieaţa pentru fericirea Adeleĭ...

Petcu. — D-ta?.. un om deprins a trăi în trândăvie?.. Cine te crede?

Radu. — În adevĕr, trândăviea m'aŭ perdut... însă dacă m'aşĭ hotări a întra în vr'un serviciŭ?..

Petcu. — Dacă... Veḑĭ d-ta că 'ĭ un dacă la mijloc...

Radu. — Nu mĕ creḑĭ... Eĭ bine, îţĭ daŭ *parola* me de onor.

Petcu. — Fleacurĭ!..

Radu. — Voescĭ o garanţie maĭ mare?.. Păstrează scrisoarea la d-ta, ca o armă... şi când nu 'mĭ-aşĭ îndeplini jurămêntul... te'ĭ servi de dênsa, cum 'ţĭ-a plăcea.

Petcu. — (în parte) Ş'aşa se poate. (tare) Te gĭurĭ că nu 'ĭ maĭ fi leneş?..

Radu. — Mĕ jur.

Petcu. — Şi că 'ĭ întra în *ekpaeaoa* Ocârmuirii.

Radu. — Dar . . . Gândesce, Hagi Petcule, că prin mine aĭ putea şi d-ta s'agĭungĭ . . .

Petcu. — (în parte) Senator ! . . helbet ! la asta chitesc.

Radu. — Te primescĭ?

Petcu. — Fie . . . cât pentru mine, aşĭ fi în plecare sĕ mĕ 'nblânḑesc şi sĕ 'ţĭ îndeplinesc rugămintea . . . dar' . . .

Radu. — (cu îngrijire) Dar' ? . .

Petcu. — Rĕmâne acum sĕ dobîndeştĭ ertăcĭunea Adeleĭ. Mĕ duc sĕ 'ĭ fac cunoscut hotărîrea ce-aĭ luat, şi gĭurămêntul cu care te-aĭ legat . . . şi crede, *beĭzade*, c'oĭŭ cerca toate mijloacele s'o împac . . . (ese prin dreapta, ḑicênd în parte) Senator ! . . haĭt ! . .

SCENA VII.

Radu. — În ce grad de înjosire am picat ! sĕ atîrne sórta me din mânîle unuĭ Hagi Petcu ! . . şi asta . . . pentru o fantasie . . . o intrigă de amor . . . fără amor adevĕrat; căcĭ n'o ĭubesc pe dómna Rosescu . . . şi însă onorul îmĭ comandă s'o apĕr în contra furieĭ socruluĭ meŭ . . . s'o feresc de un scandal spăĭmântător . . . O ! Radule ! Radule ! . . ce-aĭ făcut ! În ce condiţiĭ umilitoare te-aĭ pus . . . (cade obosit pe un scaun.)

SCENA VIII.

Radu, Stefan.

Stefan. — (intrând) Ce aĭ Radule de eştĭ aşa de obosit? . . 'ţĭ-a murit socrul?

Radu. — Ce am? Îţĭ aducĭ aminte de pretenţiea luĭ Hagi Petcu?

Stefan. — Ca sĕ întri în nu sciŭ care *ekpaea?*
Radu. — Dar!.. Ce-aĭ ḑice, dacă 'ţĭ-aşĭ spune că primesc?
Stefan. — Aşĭ ḑice că nu se poate.
Radu. — Eĭ bine!.. sûnt silit sĕ plec capul d'inaintea bogasieruluĭ.
Stefan. — Tu?..
Radu. — Eŭ!.. Socrul meŭ a deschis scrisoarea d-neĭ Rosescu, şi, în furiea luĭ, voesce s'o ducĕ la tribunal, ca o dovadă în contra me... A trebuit, pentru ca sĕ 'l opresc, a trebuit sĕ mĕ pun la disposiţiea luĭ.
Stefan. — Sermane Radule! în ce haos aĭ picat!
Radu. — A! dacă m'ar ucide contele de Tazleo în duel, ce mare serviciŭ 'mĭ-ar face!.. Când ne batem?
Stefan. — Peste o jumătate de oră... Dar' ce ḑicĭ tu... sĕ te ucidĕ un conte fals ca dênsul!.. ar fi un ridicul pentru tine.
Radu. — Fie! aşĭ scăpa de-o vieaţă amărită!
Stefan. — Vieaţă amărită!.. la vîrsta de 25 de anĭ?
Radu. — Şi ce 'mĭ folosesce tinereţa?.. Privesce unde mĕ găsesc, Stefane!.. ruinat, sclavul unuĭ socru despot şi ambiţios, barbatul uneĭ femeĭ rănită în suflet prin purtarea me... Tu creḑĭ că vieaţa maĭ poate avea mulţemirĭ pentru mine!.. Dar' sûnt desgustat, frate, de toate, şi de mine chĭar!.. Nebuniile, rătĕcirile mele m'aŭ adus în aşa stare, în cât toate 'mĭ lipsesc de-o dată, şi libertatea, şi fericirea casnică, şi stima lumiĭ... şi stima me!.. O! Stefane! tare 's nenorocit! (plânge în braçele luĭ Stefan)
Stefan. — Curagĭŭ, frate... nu te despera...
Radu. — O! sûnt un mişel!.. Adevĕratul gentilom are dreptul a perde tot, afară de onor!.. Sciŭ ce 'mĭ remâne de făcut.
Stefan. — Ce?

Radu. — Ceea ce-aĭ face şi tu în locul meŭ.

Stefan. — Eŭ? nu m'aşĭ ucide!

Radu. — Ba te-aĭ ucide, de vreme ce m'aĭ înţeles...

Stefan. — Radule...

Radu. — Nu cerca sĕ 'mĭ schimbĭ hotărirea... Singura avere ce 'mĭ remâne pe lume este numele părinţilor meĭ, şi voesc sĕ 'l păstrez nepătat.

SCENA IX.

Radu, Stefan, Adela, Verdulescu; *maĭ pe urmă* Petcu.

Adela. — Degeaba, nânaşule, degeaba... de aḑĭ înainte prinçul Movilă nu maĭ este de cât un străin pentru mine.

Verdulescu. — Da... aŭ făgăduit că n'a maĭ vedea pe d-na Rosescu... că te-a face fericită...

Adela. — Nu maĭ poate ecsista fericire pentru mine!.. Prinçul nu m'a ĭubit pĕn' acum...

Verdulescu. — Dar' te-a ĭubi, Adeluţă, de-acum înainte.

Adela. — Nu 'mĭ trebue ĭubire cu sila.

Verdulescu. — Da... grăeşte şi d-ta, Radule... spune'ĭ...

Adela. — D-luĭ scie bine că nu 'l-aşĭ maĭ crede, orĭ ce-ar ḑice... şi face bine că tace... Scie că orĭ ce legătură d'intre noĭ este desfiinţată... Nu ne remâne dar, de cât a ne relua fie care libertatea sa...

Verdulescu. — O dispărţenie!

Adela. — Dar!

Verdulescu. — Da gândeşte, Adelă, la scandalul...

Adela. — Durerea me e maĭ pe sus de cât scan-

dalul... (către Radu) Domnul meŭ, purtarea d-tale către mine cere o resbunare... Resbunarea o țin în mâna me... Eat'o... (arată scrisoarea.)

Radu. — Scrisoarea dómneĭ Rosescu!

Adela. — O cunoscĭ!.. dómna... Rosescu n'a avut milă de suferințile inimiĭ mele... Ea, pentru o simplă fantasie de cochetărie, a stins fericirea și liniștea vieții mele... Spune'mĭ ce merită o asemenea faptă?

Radu. — Dómna me... fiĭ generoasă...

Adela. — O aperĭ?.. îndrĕznescĭ s'o aperĭ în faça me?

Radu. — Dómnă...

Adela. — Sciŭ că onorul d-tale de prinç îțĭ comandă ca s'o ferescĭ de scandal... Eĭ bine! eată cum îșĭ resbună fata luĭ Hagi Petcu... fiĭ mulțemit. (rupe scrisoarea ș'o aruncă jos.)

Petcu. — (întrând) Ce facĭ, Adelă? îțĭ daĭ arma din mână?

Adela. — Datoriea 'mĭ fac, tată.

Verdulescu. — Nobil suflet! (serută pe Adela.)

Radu. — O! dómna me, cum sĕ vĕ esprim admirarea și recunoscința me... D-ta porțĭ numele meŭ maĭ bine de cât mine... Eștĭ o adevĕrată princesă... Ah! toată vieața me veĭ fi pentru mine de-acum...

Adela. — (cu mândrie) De-acum sûnt vĕduvă, domnul meŭ. (voesce sĕ easă.)

Petcu. — Ce ḑice? ce ḑice?

Verdulescu. — (oprind-o) Adelă...

Stefan. — Vĕduvă? dar' vĕ ĭubesce Radu, dómna me, vĕ ĭubesce ca un nebun.

Radu. — Ah! tacĭ Stefane!.. tacĭ, că nu maĭ voĭesce sĕ mĕ creadĕ.

Stefan. — El s'a trezit din rătĕcirea în care s'a

găsit; ochiĭ luĭ s'aŭ deschis ş'aŭ vĕḑut în sfêrşit cât sûnteţĭ de superioară...

Adela. — Superioară dómneĭ Rosescu?.. Mare triumf pentru fata luĭ Hagi Petcu!

Petcu. — Ce fata luĭ Hagi Petcu! da tu eştĭ maĭ puçin de cât una ca Roseasca?.. pentru că tată-tĕŭ aŭ fost bogasier, şi nu te-aĭ coborît cu hêrzobul din cer, când aĭ venit pe lume?.. Fata luĭ Hagi Petcu!.. Trebue sĕ fie cineva orb ca d-luĭ... (arată pe Radu) pentru ca sĕ nu fi vĕḑut din capul loculuĭ că eştĭ un luceafer în *protipendaoa* Iaşuluĭ.

Radu. — Aveţĭ dreptate, domnule Petcu; am fost un orb!.. Fiĭca d-tale era demnă de amorul cel maĭ îngeresc, şi eŭ am luat-o numaĭ pentru ḑestrea eĭ!.. Am fost un orb, pentru că n'am cunoscut graţiile şi nobleţa sufletuluĭ seŭ... Am fost un orb ş'un nerecunoscĕtor, căcĭ ea 'mĭ-a scăpat onorul de douĕ orĭ într'o ḑi, şi eŭ nu 'ĭ-am căḑut la picĭoare ca sĕ'ĭ închin toată vieaţa me. Vedeţĭ că'mĭ mărturisesc însumĭ greşala... Aveţĭ dar toată dreptatea sĕ mĕ despreţuiţĭ, dómna me; despreţuiţĭ o inimă nedemnă de d-voastră; am perdut pĕnă şi dreptul de a mĕ plânge, şi nu'mĭ remâne de cât sĕ vĕ ḑic adio pentru totde-a-una... Haĭde, Stefane.

Stefan. — Aşteaptă... Sciţĭ, dómna me, unde merge Radu? merge sĕ se batĕ la duel.

Toţĭ. — La duel!

Radu. — Stefane...

Stefan. — De vreme ce femeea ta nu te maĭ iubesce, putem sĕ'ĭ spunem tot... Dar, dómna me; Radu merge sĕ se batĕ la duel, căcĭ voĭesce sĕ moară!

Adela. — Sĕ moară!..

Stefan. — Sĕ moară, dar! pentru ca sĕ remâneţĭ vĕduvă, precum doriţĭ... Haĭde...

(Radu şi Stefan plec spre uşă.)

Adela. — Radule!..

Radu. — Adelă!..

Adela. — Radule... (îĭ întinde mâna.)

Radu. — (îĭ serută mâna) Ângerul meŭ!

Petcu. — (în parte) Auḑĭ, *pehlivanu!* vrea sĕ moară la duel, şi 'mĭ făgăduise pe de altă parte c'a întra in slujbă... ca s'agĭung senator... Vra sĕ ḑicĕ, ear' işĭ bătea gĭoc de mine... Eĭ! las', *motpane*... (tare) Ha, ha! D-luĭ boĭerĭul e şi duelgiŭ!.. frumos!.. Da ean întreabă'l, Adelă, pentru ce vrea sĕ se batĕ?.. pentru ochiĭ tĕĭ, orĭ pentru ochiĭ alteĭa?

Adela. — Ce voescĭ sĕ ḑicĭ, tată?

Petcu. — 'Mĭ-aşĭ pune mâna 'n foc că d-luĭ e duelgiul dómneĭ Rosescu.

Adela. — Adevĕrat e, Radule?.. Nu respunḑĭ?

Petcu. — Nu 'ĭ dă curĕoa sĕ rĕspundĕ.

Radu. — Aşĭ putea sĕ mint, Adelă... dar' nu e obiceĭul meŭ... E adevĕrat.

Petcu. — Auḑĭ?.. ş'âncă are neruşinarea a mărturisi!

Adela. — A!.. domnul meŭ... mĕ căesc de slăbicĭunea ce-am avut ca sĕ cred pe vĕrul d-tale, când m'a incredinţat că mĕ ĭubescĭ...

Stefan. — V'am spus adevĕrul, dómna me... însă fatalitatea cere ca Radu sĕ se batĕ pentru dómna Rosescu, de şi n'o ĭubesce.

Petcu. — Dacă n'o ĭubesce, n'are de cât a nu sĕ duelgi pentru dênsa... Mi se pare că'ĭ bob numĕrat... Cearĕ'şĭ *pardon* de ertăcĭune de la protivnicul sĕŭ.

Radu. — Eŭ! sĕ fac scuse?

Verdulescu. — E prea mare jĕrtfa, Petcule... un *evghenist*... cu onor...

Petcu. — Eaca! şi tu te-aï *onorlificarisit?* Ama!.. Verdulescu *onorlificarisit!*

Radu. — Aşĭ face cu mulţemire sacrificiul vieţiĭ mele, pentru ca sĕ'mĭ rescumpĕr greşelele; dar' sĕ'mĭ sacrific onorul!.. Cred că nicĭ princesa n'ar primi-o.

Adela. — Şi dacă te-aï înşela, domnul meŭ?.. dacă 'ţĭ-aşĭ cere însamĭ acest sacrificiŭ?

Radu. — Cum, dómna me, aţĭ pretinde?

Adela. — Ce se pretind?.. ca sĕ facĭ pentru mine ceea ce facĭ pentru d-na Rosescu?.. Dar, o pretind... Pentru dênsa aĭ renunţat la datoriile d-tale conjugale, şi pentru mine n'aĭ renunţa la un duel?.. la un duel ce mĕ 'nspăĭmêntă? Cum voescĭ sĕ cred în amoru'ţĭ, când el e maĭ mic de cât deşertăcĭunea d-tale?

Petcu. — Ş'apoĭ!.. cine ştie?.. poţĭ chiar sĕ fiĭ rănit... nu se poate?.. Crede-mĕ... paza bună fereşte primejdiea rea... frica păzeşte bostănăriea.

Radu. — Auḑiţĭ, dómna me?.. Eată ce-ar ḑice lumea de mine.

Adela. — Şi cine-ar îndrĕzni sĕ se îndoească despre curagĭul d-tale?.. N'aĭ dat o sută de doveḑĭ?

Petcu. — Şi pe de altă parte ear', ce'ţĭ pasă de ceea ce-ar ḑice lumea... Îĭ destul sĕ aĭ *ipolipsul* meŭ ş'a prietinilor meĭ, a luĭ *kir* Kor, a luĭ *kir* Manoli...

Radu. — Vedeţĭ, dómna me... aşĭ ajunge de ris... şi nedemn prin urmare de stima d-tale.

Stefan. — Nime n'a ride de tine, Radule... Voiŭ duce însumĭ scusele tale luĭ Tazleo, şi fiĭ încredinţat că nicĭ n'a zimbi macar.

Petcu. — Cine? Tazleo?.. Contele Tazleo!.. el îĭ duelgiul protivnic?.. Primejdie!

Radu. — Cum? Ştefane, şi tu mĕ 'ndemnĭ sĕ fac scuse?..

Petcu. — Eaca! .. şi de ce nu? .. Eŭ unul aşĭ face fără doar' şi poate.

Verdulescu. — (încet luĭ Petcu) Da bine, măĭ omule, vreĭ numaĭ decât sĕ 'l trimeţĭ sĕ se batĕ?

Petcu. — Eŭ? .. din protivă ... cerc toate chipurile sĕ'l opresc ... Nu veḑĭ?

Stefan. — Haĭ, Radule ... înplinesce dorinţa femeeĭ tale ... dă'ĭ această dovadă de ĭubire.

Radu. — Ah! .. ba nu ... nu pot.

Adela. — Asta 'ĭ singura condiţie de 'npăcare între noĭ.

Radu. — Maĭ bine sĕ mor de-o sută de orĭ de cât sĕ mĕ 'njosesc.

Petcu. — Ta, ta, ta ... Vorbe ... palavre! .. fanfaronade! ..

Adela. — Dacă te-ar ruga dómna Rosescu te-aĭ supune? .. Adio dar pentru tot-de-a-una. (voĭesce sĕ easă.)

Radu. — Adelă! .. pentru numele luĭ Dumneḑeŭ! ..

Adela. — A! vĕd că n'aĭ nimic în sufletul tĕŭ de cât o mândrie oarbă.

Stefan. — Radule ... curagĭŭ ... îţĭ jur că eŭ în locul tĕŭ aşĭ primi.

Radu. — Eĭ bine! .. unuĭ ca Tazleo! .. fie! cum voiţĭ! .. Eştĭ mulţemită, Adelă?

Adela. — Dar, Radule! .. sûnt fericită ... te ert, te cred, te ĭubesc, (se apropie de Radu ce stă obosit, ĭĭ ĭea capul cu mânile şi'l sérută pe frunte) ş'acum mergĭ de te bate, mergĭ!

Radu. — (vesel) O! Adelă! .. aĭ un suflet nobil ca a maĭceĭ mele!

Adela. — Am sufletul maĭceĭ mele ... Radule.

Petcu. — (în parte) Doamne! .. adică proaste maĭ sûnt femeele, pe lumea asta!

Radu. — (luĭ Stefan) Haĭ degrabă la Redĭŭ ... sĕ n'ajungem ceĭ de pe urmă.

Adela. — Sciĭ sĕ maniezĭ armele, Radule?..
Stefan. — N'avețĭ grijă, c perfect și la pistol și la floretă.
Adela. — Sĕ nu'l ucidĭ pe bĭetul conte.
Radu. — Nu; am de gând numaĭ sĕ 'ĭ sgâriĭŭ titlul cel fals cu vîrful floreteĭ... Haĭ, Stefane...

(Un fecĭor aduce o scrisoare.)

Adela. — Ear' o scrisoare?
Radu. — Deschide-o tu singură...
Adela. — (deschiḑênd scrisoarea) E de la contele Tazleo.
Radu. — Ḑeŭ?
Adela. — (cetind) «Scumpul meŭ prinç...»
Radu. — E familiar răḑeșul.
Adela. — «Am dat amêndoĭ destule probe de curagĭŭ.»
Radu. — Amêndoĭ!.. Auḑĭ, Stefane?
Adela. — «Prin urmare îmĭ este permis de a face «scuse unuĭ om, care va sci sĕ aprețieze purtarea me.»
Radu. — O aprețiez dar, precum merită.
Adela. — «Și nu mĕ îndoesc că le vețĭ primi ca «un galant om, precum sûnt încredințat că conside«rațĭ pe al d-voastrĕ devotat... Conte de Tazleo»
Radu. — Ce se potrivesce!.. galant om!.. (încet luĭ Stefan) ca Hagi Petcu.
Verdulescu. — Vra sĕ ḑicĕ, pacea 'ĭ închietă... (luĭ Radu) Cred că de-acum înainte?..
Radu. — O! de-acum înainte întru pe calea viețiĭ serioase, și pentru ca sĕ fac un început bun, am sĕ mĕ apuc de plugărie... Mĕ retrag la moșioara me.
Petcu. — Cum?.. cum?.. Ear' te-aĭ lăsat de *ekpaeaoa* Ocârmuiriĭ? (în parte) Sĕ rĕmăn ear' afară din Senatorlîc?
Radu. — Domnule, maĭ bine sĕ facĭ un plugar bun, de cât un bĭurocrat prost.

Petcu. — Da bine... la ce moşie aï sĕ te retragĭ... că Movilescĭ s'aŭ vêndut la mezat aḑĭ dimineaţă.

Radu. — S'a vêndut moşioara me strămoşască?

Verdulescu. — Însă am cumpĕrat-o eŭ, ca s'o daŭ de ḑĕstre Adeleĭ...

Adela. — O! nânaşule, cât eştĭ de bun!.. (îl serută) Sĕ viĭ sĕ şeḑĭ cu noĭ...

Petcu. — (în parte) Nânaşul îĭ bun!.. intrigantul!.. Sĕ m'arăt şi eŭ cu *megaloprepie*... (tare) Foarte bine, *arhon* ginere... îmĭ place sĕ te vĕd serios şi liberariŭ... Acum maĭ viĭ de-acasă... şi ne putem înţĕlege 'npreună... Un *beĭzade* sĕ se hotărască la plugărie... *Aferim!* eraĭ vrednic sĕ te naştĭ bogasier... Vin' sĕ dăm mâna... şi şĕḑĭ ca pĕn'acum în casa mea.

Radu. — În casa d-tale?.. Hagi, socrule?.. Ba mĕ eartă... 'mĭ-ar fi prea bine, şi nu merit...

Petcu. — Da ce? vreĭ sĕ'mĭ ĭeĭ copila? sĕ mĕ lăsaţĭ cuc aicĭ?..

Adela. — Voĭŭ veni sĕ te vĕd în toate ḑilele, tată... cu nânaşul...

Petcu. — De la ţară?.. şĕpte poşte!.. cu Verdulescu!.. Pe dênsul îl luaţĭ, şi pe mine ba? Ah! toţĭ copiiĭ sûnt nerecunoscĕtorĭ!.. bine ḑicea tată-meŭ...

Verdulescu. — Cumpĕră şi tu o moşie alăturea cu Movilescĭ.

Petcu. — Bine ḑicĭ... bună idee.

Verdulescu. — Şi te fă plugar... în loc de senator.

Petcu. — Dar... dar... (în parte) Mĕ fac proprietar... ş'apoĭ membru consiliuluĭ judeçan... şi de-acolo... ţup în Senatorlîc... ca fiĭul luĭ *kir* Manoli... Crişu eŭ!

(Cortina cade.)

NOBILA CERȘITOARE

PERSOANE:

Adelina Dorian, tênĕră vĕduvă.
Nicu Dorian, vĕrul eĭ.
Leon Dalbu, proprietar.
Stefan Dalbu, fratele luĭ Leon.
Safir Balaur, amicul luĭ Leon.
Ghiţă, serv.

NOBILA CERȘITOARE

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

Scenele se petrec la moşiea luĭ Dalbu lângă Siret, în anul 1871.

Teatrul represintă un salon elegant; o panoplie în păretele din fund; treĭ uşĭ: una în dreapta, una în stânga şi una în fund; o fereastă în dreapta pe planul 1-iŭ; o canape cu gheridon d'inainte, şi alăture spre fereastă un fotoliŭ.

SCENA I.

Ghiţă. — (aşĕḑênd pe gheridon un serviciŭ de ceaĭŭ) Eaca ceaĭul gata, ceaĭŭ rusĕsc cu chifle nemţĕştĭ, cum îmĭ place mie!.. Acum n'aŭ de cât sĕ vie ca sĕ le 'nbuce stăpânu-meŭ, d-nul Leon Dalbu, cu amicul sĕŭ d-nul Safir Balaur, un ofticos svêntat care-o venit aicĭ în gazdă de opt ḑile, sub cuvênt ca sĕ bee lapte de capră... Nu ştiŭ, ḑĕŭ, dacă 'ĭ prieşte laptele, dar' ştiŭ că suge vîrtos la vin de Cotnar, şi cât pentru chifle, mi le pune la cale pe toate, făr' a avea în privire că poate şi mie 'mĭ fac ele cu ochĭu... Câte sûnt în talger?.. Şĕse!.. (luând o chiflă) Adică dacă s'ar îndopa

ofticosul numaĭ cu cincĭ, s'ar cutremura pămêntul?.. (maĭ luând una şi băgând-o în buzunar) şi chĭar dacă 'ĭ-aşĭ lăsa numaĭ patru, nu 'l-aşĭ îndatora, ferindu'l astfel de patima lăcomieĭ?.. El patru şi eŭ două; mi se pare că n'are ce bănui... (apropiindu-se de fereastă, şi vorbind în cantonadă) Nu 'ĭ aşa Martine?.. care 'ĭ opiniea ta?.. Am dreptate?.. aşa 'ĭ?.. Na şi ţie o bucăţică de zăhar... aruncă pe fereastă o bucată de zahar; cătră public) Martin îĭ un urs legat cu lanţug de-un stâlp colea sub fereastră, şi tot o dată legat de mine prin lanţul amicieĭ... cum ḑice d-nul Balaur... El îmĭ dă tot-de-a-una sfaturĭ bune, şi eŭ îĭ daŭ zăhar... (se apropie de masă.)

(Leon Dalbu deschide încet uşa din stânga şi asistă la scena următoare:)

Ghiţă. — (ecsaminând talerul cu chifle) Patru pentru ofticosul şi douĕ pentru mine; (oftând) însă de ce sĕ n'aĭbă el douĕ şi eŭ patru? par' că s'ar potrivi maĭ bine... Nu... sĕ fim drepţĭ... el triĭ şi eŭ triĭ... frăţeşte. (ĭea o chiflă) Ean aşa... egalitate şi fraternitate.

SCENA II.

Ghiţă, Leon.

Leon. — (se apropie încet şi apucă pe Ghiţă de braç, tocmaĭ când acesta voĭesce sĕ bage chifla în buzunar) Bravo, Boscule!

Ghiţă. — Aud?

Leon. — (ridicând braçul luĭ Ghiţă) Bun scamator eştĭ.

Ghiţă. — Eŭ, cucoane?.. Ferească Dumneḑĕŭ!.. Neam de neamu meŭ n'o fost boscar.

Leon. — Dar' chifla asta ce caută 'n mâna ta?

Ghiţă. — Am luat-o 'n mână ca sĕ vĕd de 'ĭ proaspĕtă, cum îĭ place d-luĭ Safir.

Leon. — Aşa?.. bĭetul băĭet!.. şi eŭ îl acu-

sam . . . *pardon* Ghiţă . . . cred că nu te-aĭ *ofensat.*

Ghiţă. — Nu, cucoane; dar' mărturisĕsc că nu m'aşteptam sĕ fiŭ poreclit scamator . . . (scâncind) Asta m'o jignit foarte adânc . . . Îmĭ plac, nu ḑic ba; dar', nu m'ating de ce 'ĭ a stăpânuluĭ.

Leon. — Nu?

Ghiţă. — Nu . . . Maĭ bine sĕ mor de foame.

Leon. — (în parte) Auḑĭ hoţul! (luĭ Ghiţă) Ghiţă, ea întoarce-te puçin.

Ghiţă. — (în parte) Am păţit-o. (tare) Eŭ sĕ 'ntorc spatele d'inaintea stăpânuluĭ meŭ?.. O dată cu capu!..

Leon. — (apucându'l de ureche) Ghidi, potlogar neruşinat!.. Buzunarele ţi 's pline de chifle . . . nu te-am vĕḑut eŭ când le-aĭ furat?

Ghiţă. — (în parte) Na! (scoate chiflele din buzunar) În adevĕr, ar putea crede cine-va că le-am dat după persic; însă mĕ gĭur, sĕ n'am parte de ele, dac' am avut de gând sĕ le . . . sĕ le . . .

Leon. — Sĕ le furĭ.

Ghiţă. — Mi s'o părut că nu 's destul de calde, ş'am chitit că ţiindu-le 'n buzunar pĕn' maĭ în sară . . .

Leon. — Ar fi numaĭ bune pentru Martin? . . . Dacă 'ĭ aşa, aruncă-le 'ndată pe fereastă.

Ghiţă. — Sĕ le-arunc? Poate că nu i'ĭ foame ursuluĭ.

Leon. — Aruncă, 'ţĭ ḑic . . . nu lungi vorba.

Ghiţă. — (aruncând o chiflă) Na, Martine, prinde . . . (privind pe fereastă) O prins-o . . . cu ce gust o mănâncă! . .

Leon. — Îĭ place? . . maĭ aruncă'ĭ una.

Ghiţă. — Ancă una? . . Sĕ nu 'şĭ strice stomahul . . . Urşiĭ îs delicaţĭ . . .

Leon. — Asvêrle . . .

Ghiţă. — (în parte) Mĕ doare inima după ele. (aruncă ancă

o chiflă) Na, Martine... dar' mănâncă încetişor, fĕtul meŭ, sĕ nu te 'nnecĭ.

Leon. — 'Ţĭ-a maĭ remas una... asvêrle-o şi pe-aceea.

Ghiţă. — (cu desperare) Cucoane... doreştĭ moartea luĭ Martin?.. Sĕ ştiŭ că mĕ 'ĭ ucide... nu pot sĕ fiŭ calĕul amiculuĭ meŭ.

Leon. — Haĭ eşĭ, obraznicule.

Ghiţă. — (alergând spre uşa din fund) Ascult.

Leon. — Şi mergĭ de invită pe d-nul Safir ca sĕ luăm ceaĭul înpreună.

Ghiţă. — Ascult. (aleargă spre uşa din dreapta; în parte, arătând chifla:) Tot 'mĭ-o rĕmas una!.. Am scăpat-o de la moarte. (ese.)

SCENA III.

Leon. — (se pune pe canape) N'a sosit încă curierul... Se vede că ear' s'a troenit drumul de fer!.. De când s'a aprins focul resboĭuluĭ între Françia şi Prusiea, de când maĭ cu sémă, frate-meŭ Stefan s'a înrolat într'un batalion de franc-tirĭorĭ, aştept în toate dimineţele curierul cu nerăbdare. Stefan 'mĭ-a scris numaĭ o dată de pe câmpul lupteĭ... Eată ravaşul luĭ, (scoate un ravaş şi 'l citesce) îl citesc necontenit:

«Ĭubite Leon!

«Îţĭ scriŭ aceste rêndurĭ d'intr'o pădure plină de «zăpadă, unde ne-am retras după o luptă grozavă cu «armiea generaluluĭ Verder; înpregĭurul meŭ zac mul-«ţime de nenorocițĭ: uniĭ ucişĭ, alţiĭ murind de frig, «de osteneală şi chĭar de foame. Eŭ pĕn' acum am «scăpat teafĕr şi în mijlocul tristeĭ miseriĭ în care mĕ «aflu, gândesc necontenit la voĭ... la scumpa me

«mamă, la tine, Leon, şi la...» (vorbit în parte) la d-na Adelina Dorian... n'a avut curagĭŭ sĕ 'ĭ scrie numele. (citesce) «Ah! frate, dac' a fi sĕ mor, spune 'ĭ cât «am ĭubit-o, cât o ĭubesc!.. Adio... Cum se va în«cheĭea pacea, voĭŭ alerga sĕ m'arunc în braçele «voastre. Serută pe mama de-o mie de orĭ.» (vorbit) Bĭata mamă! nimic n'o poate mângâĭea... oftează, plânge şi 'şĭ cere copilul... Bine-a ḑis poetul:

«Mama pentru-a eĭ copil are scumpe desmerdărĭ;
«Are inimă cu ochĭ, are ochĭ cu serutărĭ!..

SCENA IV.

Leon, Safir; *maĭ pe urmă* Ghiţă.

(Safir strĕnută în dreapta.)

Leon. — A! eaca Safir... îĭ cunosc strĕnutatul.

Safir. — (intră, purtând halat şi chitie cusută cu fir) *Bonjur*, Leon.

Leon. — Cum îţĭ merge gutunarul, viteazule?

Safir. — Merge ca deficitul din budgetul nostru; cresce şi înfloresce.

Leon. — În adevĕr, ţi'ĭ cam înflorit nasul.

Safir. — Oare? (îşĭ pipăe nasul.)

Leon. — Ba chĭar a început a da şi mugur. De te-ar vedea acum vr'o damă căreĭa sĕ 'ĭ placă patlagelele vinete, ḑeŭ că n'ar putea resista de a te ĭubi.

Safir. — Ah! Leonaş dragă... Aĭ atins coarda cea maĭ sbârnâitoare a inimiĭ mele!.. Amorul!.. adică visul, dorinţa, elementul vieţiĭ mele!.. Amorul!.. Ah! el face pe om a deşerta cupa fericiriĭ şi a dureriĭ... El m'a redus a bea lapte de capră roşie.

Leon. — (presentându'ĭ o taşă) Şi ceaĭŭ?

Safir. — Şi; dar' chifle sûnt?

Leon. — Privesce . . . (arată talerul.)

Safir. — Numaĭ treĭ? (mâncând) Ah! amice, amorul îmĭ scoate chĭar poftă de mâncare; căcĭ am o natură gingaşă, poetică, vulcanică! . . Vezuvul, frăţioare, nu 'ĭ de cât o ghĭeçărie pe lângă focul ce pâlpâe în peptul meŭ . . . (întinde mâna.)

Leon. — (dându'ĭ o chiflă) Na, hrănesce'ţĭ focul.

Safir. — Adese orĭ cad în visurĭ cu ochiĭ holbaţĭ la stele ş'aştept sĕ se coboare de sus un ânger nurliŭ şi fără malacof, care sĕ mĕ onoreze cu confienţa sa şi sĕ 'mĭ declare că părăsesce Cerul pentru mine . . . Ah! când ar veni, 'ĭ-aşĭ ḑice: ânger cu pĕr galbĕn! . .

Leon. — Dar' dac'a avea pĕr negru?

Safir. — Nu face nimic: Ânger cu pĕr galbĕn! Spune ce probă de amor voĭescĭ sĕ'ţĭ daŭ? Voĭescĭ sĕ întru în vizuniea pardoşilor şi sĕ le taĭŭ coḑile? Pentru tine mĕ simt în stare sĕ întreprind lucrurĭ imposibile, aşĭ fi ministru constituţional, aşĭ mânca jaratec, aşĭ mânca . . .

Leon. — (dându'ĭ a treĭa chiflă) O chiflă?

Safir. — Asta'ĭ cea de pe urmă?

Leon. — Precum veḑĭ.

Safir. — Aşa trec toate pe lume! . . Haosul eternităţiĭ înghite tot: oamenĭ şi împĕraţĭ, etc. Numaĭ amorul remâne vecĭnic neînghiţit!

Leon. — Stă în gât, berbantul . . . nu trece?

Safir. — Şi nicĭ va trece cât va fi un Soare sus pe Cer şi un Safir Balaur pe pământ! . . (se restoarnă în fotoliŭ) A! 'mĭ-a prins bine ceaĭul ista . . . Mĕ simt dispus la reverie . . . Sĕ ne-aprindem çigaretele. (îşĭ aprinde o çigaretă.)

Leon. — Bucuros. (trage clopoţelul.)

Ghiţă. — (intrând prin fund) Poroncă?

Leon. — Ghiţă, ridică tablaoa cu ceaiŭ.

Ghiţă. — (în parte) N'o maĭ rĕmas nicĭ o chiflă . . . toate le-o îndopat oftigosu! . . (ese, ducênd tablaoa.)

Safir. — (fumând) Cum se 'nalţă fumul în aer! . . aşa şi visul omuluĭ! . .

Leon. — (în parte, fumând) Când mistuesce, tot-de-a-una vorbesce într'aĭure.

Safir (absorbit în gândurĭ)

Ce este omul? un vis, un fum,
O flóre în drum, un pic de scrum!

Leon. — Bum, bum, bum, bum!

Safir. — (tresărind) Bum, bum, bum, bum? (caută sĕ pricépĕ) Ha! . . Ba nu . . . nu 'nţeleg.

Leon. — Nu face nimic . . . veĭ pricepe altă dată.

Safir. — Fie! . . Ah! . . Leonaş! Ce-aĭ ḑice, când aĭ vedea întrând de-o dată în salonul ista o vĕduvă tênĕră, frumoasă, gingaşă, elegantă şi zimbitoare ca d-na Adelina Dorian?

Leon. — (în parte) Şi el gândesce la dênsa?

Safir. — Spune . . . ce-aĭ spune? . . . spune.

Leon. — Ba spune tu.

Safir. — Aşĭ spune că beţivuluĭ şi dracu 'ĭ ese cu oca 'nainte.

Leon. — Nu e tocmaĭ poetic pentru un om care bea lapte . . .

Safir. — Am ḑis beţiv, şi declar că sûnt beat de farmecul Adelineĭ . . . Ea 'ĭ o fiinţă adorabilă.

Leon. — Şi adorată?

Safir. — Şi maĭ cu sémă adorată . . . Am întêlnit-o asum doĭ anĭ pe vîrful Ceahlĕuluĭ şi 'ĭ-am propus sĕ m'asvêrl cu capul înainte într'o prăpastie fără fund,

pentru ca sĕ 'ĭ daŭ o mică probă de amor... Şi sciĭ tu ce 'mĭ-a respuns îngeraşul?..

Leon. — Ce?

Safir. — 'Mĭ-a respuns cu o voce trăgĕnată. »Nu «acum, d-le Balaur... altă dată, dacă nu 'ţĭ-a fi cu «supĕrare... las' pe altă dată!...» Şi ḑicênd aceste cuvinte, ea 'mĭ-a aruncat o căutătură lungă şi galeşă, care m'a străpuns din scoarţă 'n scoarţă... Ea aşa... (caută galeş la Leon.)

Leon. — Hîş... că mĕ 'ĭ deochĭa.

Ghiţă. — (aducênd un teanc de jurnale) Cucoane, o sosit curierĭul; eată gazetele...

Leon. — Dar' vr'o scrisoare nu 'ĭ?

Ghiţă. — Nu, cucoane. (ese.)

Leon. — (deschide un jurnal) Sĕ vedem ce s'a maĭ întêmplat în Françia?

Safir. — Citesce, Leon, citesce, în timp ce eŭ voĭŭ visa la Adelina, ş'oĭŭ mistui ceaĭul.

Leon. — (citesce) «În ḑiua închieriĭ armistiçiuluĭ, la «Versailles, o lovire crâncenă a avut loc între trupele «germane şi mobiliĭ francesĭ, lângă Orleans... Mo«biliĭ aŭ fost siliţĭ a sĕ retrage, lăsând maĭ mulţĭ «morţĭ şi prisonierĭ pe câmpul bătălieĭ...» Ear'! (îĭ cade jurnalul din mână) Nu maĭ am curagĭŭ s'arunc ochiĭ pe jurnale... îmĭ pare că trec printr'un vis de sânge... sermana Françie!

Safir (dormitând.)

Amor, amor!
Te chĭem cu dor;
Amor, amor,
De tine mor!

Leon. — (luând ear' jurnalul) Ce vĕd? (citesce) «În aceeaşĭ

«ḑi, la trecerea unuĭ pod apĕrat de Germanĭ, un ba-«talion de franc-tirĭorĭ dând năvală cu furie, o mare «parte din eĭ aŭ căḑut sub o cumplită ploaĭe de «gloanţe. Ceĭ remaşĭ începeaŭ a sĕ retrage în desor-«dine, când un tênĕr eşi în fruntea lor, şi strigând: «trăească Françia! se isbi ca un leŭ în contra tunu-«rilor din capĕtul poduluĭ. Companioniĭ luĭ, electri-«saţĭ, năvăliră după dênsul şi goniră pe enemicĭ din «posiţiile lor, luându-le un tun... Aflăm că tênĕrul «franc-tirĭor este român, şi că a fost rănit la braçul «stâng în acea luptă eroică... Onoare acestuĭ demn «şi curagĭos fiŭ a Românieĭ, care a plătit cu sângele «luĭ datoriea de recunoscinţă a Patrieĭ séle cătră «Françia nenorocită! (vorbit) A!.. par' că mi s'a luminat d'inaintea ochilor... Un român!.. cine sĕ fie? frate-meŭ poate?.. o Doamne când ar fi el!.. dar, el trebue sĕ fie... Stefan e brav, entusiast, capabil de-a privi moartea 'n façă, fără sfială... Balaure, aĭ auḑit?

Safir. — (tresărind) Ce?

Leon. — Un român de-aĭ nostri a făcut un act eroic pe câmpul resboĭuluĭ...

Safir. — Unde? Ce act?

Leon. — A luat un tun de la enemicĭ.

Safir. — Numaĭ unul!.. Eŭ aşĭ fi luat opt, dacă starea sănĕtăţiĭ mele nu m'ar condamna se beŭ lapte de capră roşie.

Ghiţă. — (Intrând prin fund) Cucoane, o sosit doamna Adelina Dorian cu vĕrul d-sale...

Leon. — (sărind de pe canape) D-na Dorian, aicĭ?

Safir. — Adelina! (se restoarnă cu fotoliul pe spate; Ghiţă îl opresce de a cădea.)

Ghiţă. — Ţine-te bine sĕ nu daĭ rĕŭ.

Leon. — Cum a venit?.. N'am auḑit trăsură.

Ghiţă. — O vinit călare.
Safir. — Regina Amazoanelor!
Leon. — Ghiţă, primesce'ĭ aicĭ în salon. Eŭ merg s'o anunţ mameĭ mele. (ese prin stânga.)
Safir. — Şi eŭ mĕ duc sĕ mĕ 'nbrac, sĕ mĕ fac frumos ca Arghir! (ese prin dreapta.)
Ghiţă. — (deschiḑênd uşa) Poftim, doamnă.

SCENA V.

Adelina, Nicu, Ghiţă.

Nicu. — Domnul Leon e acasă?
Ghiţă. — Vĕ roagă s'aşteptaţĭ aicĭ... vine 'ndată.
Nicu. — Bine. (face un semn luĭ Ghiţă, care ese prin stânga.)
Adelina. — (în parte) Nu sciŭ pentru ce mi se bate inima de când am întrat aicĭ... (ţare) Acesta 'ĭ salonul d-luĭ Dalbu? elegant!
Nicu. — (cu ton sec) Nu prea.
Adelina. — Cum? nu 'ţĭ place, verişorule?
Nicu. — Ceea ce nu 'mĭ place, este de a te vedea pe d-ta, o têněră vĕduvă, în apartamentul unuĭ holteĭŭ.
Adelina. — Dac'aşĭ fi venit singură, aşĭ merita blamul persoanelor serioase şi venerabile ca tine; dar' fiind că te-am ales pe tine de cavaler...
Nicu. — Ḑi maĭ bine că m'aĭ ales de paravan.
Adelina. — Ce voĭescĭ sĕ ḑicĭ?.. tu, paravan?.. aşa de têněr!
Nicu. — Voĭesc sĕ ḑic că, de şi n'am maĭ mult de 20 de anĭ...
Adelina. — 17... nu 20.
Nicu. — Ba 20... nu sûnt aşa de copil în cât sĕ nu cunosc inima femeilor.

Adelina. — Tu!.. Ha, ha, ha, ha, ha.

Nicu. — Eŭ, eŭ, Nicu Ţifne... precum m'aĭ poreclit... citesc foarte clar în sufletul ĭubiteĭ mele verişoare.

Adelina. — Sciĭ sĕ citescĭ la vîrsta ta?.. Mare minune! Ce bine se face educaţiea în ţéră!.. Şi nu s'ar putea sĕ 'mĭ spuĭ şi mie, verişorule, ce-aĭ cetit în sufletul meŭ?

Nicu. — Un adevĕr foarte simplu... Ĭubescĭ pe d-nul Leon.

Adelina. — Eŭ?

Nicu. — D-ta. (în parte) S'a uĭmit... Mister!

Adelina. — Sciĭ ce, Nicule?.. Profesorul care 'ţí-a dat lecţiĭ de cetit 'ţĭ-a furat baniĭ... Cere 'ţĭ baniĭ înapoĭ...

SCENA VI.

Adelina, Nicu, Leon.

Leon. — (dând mana Adelineĭ) Vĕ rog sĕ mĕ scusaţĭ, doamna me, că nu v'am eşit înainte ca sĕ vĕ primesc ca pe-o regină în castelul meŭ; însă am gândit maĭ ântêĭ la mama me, ş'am alergat s'o bucur anunţându'ĭ visita d-voastrĕ.

Adelina. — Prea bine-aĭ făcut, domnul meŭ, căcĭ visita me este în mare parte pentru d-na Dalbu, şi puçin pentru d-ta.

Leon. — Sûnt prea fericit de părticica me, fie cât de mică... (întinḑênd mâna luĭ Nicu) A! domnule Nicu...

Nicu. — (aţos) Domnule... (se închină şi dă mâna.)

Adelina. — Ce face d-na Dalbu?.. Pot sĕ întru în apartamentul d-sale?

Leon. — Îndată... Se gătesce sĕ vĕ primească...

Adelina. — Am audit c'a fost cam bolnavă?

Leon. — S'a bolnăvit de scârbă, de când a aflat că frate-meŭ s'a înrolat în companiea de franc-tirïorï... Bïata mamă! preocupată de periculele resboïuluï, vede necontenit prin vis pe fiïul seŭ rănit... mort...

Adelina. — (uïmită) Mort!

Nicu. — (în parte) S'a uïmit pentru Stefan?.. Alt mister!

Adelina. — Însă... cred c'aţï primit scrisoare de la d-nul Stefan?..

Leon. — Numaï una... de mult... şi tăcerea luï ne 'ngrijesce serios.

Nicu. — Îngrijire legitimă, căci în cele din urmă loviri d'intre Francesï şi Prusienï, aŭ cădut mulţï străinï înrolaţï... Am cetit chïar...

Adelina. — Ear' aï cetit?.. apoï dar sûnt linişstită... D-nul Stefan ne va reveni teafĕr, glorios şi demn de stima compatrioţilor seï.

Leon. — (luând mâna Adelineï) O sperăm cu toţiï, d-na me.

Nicu. — (în parte) *Ne* va reveni... acest *ne* dice mult!..

SCENA VII.

Adelina, Nicu, Leon, Safir (elegant pretenţios.)

Safir. — Graţioasa me doamnă, permiteţi'mï sĕ depun omagele mele la picïoarele d-voastrĕ.

Adelina. — D-nul Safir Balaur!.. Ce surprisă!

Safir. — Surprisă este pentru noï, graţioasă doamnă... surprisă plăcută... surprisă surprindĕtoare ca şi când ar întra o căprioară, o gazelă în bêrlogul unor urşï.

Adelina. — Tot amabil şi poetic d-nul Safir?..

Safir. — În presenţa d-voastrĕ pot sĕ fiŭ altfel?

Nicu. — (nervos, în parte) Ce secăturĭ!.. (tare) Apropo de urşĭ, d-le Safir...

Safir. — A! Nicuşor?.. nu te zăream... Aĭ maĭ crescut de an.

Nicu. — (atins) Am... însă apropo de urşĭ, am vĕdut un urs legat cu lanţul cole sub fereastă... al cuĭ e?

Leon. — Al meŭ; mi 'l-a dăruit de ḑiua me amicul meŭ Safir, acum un an.

Adelina. — (către Safir, zimbind) Nu cumva 'l-aĭ prins în Ceahlĕŭ?

Safir. — Tocmaĭ... chĭar în anul când v'am întêlnit lângă Panaghiea.

Adelina. — Sciŭ... când 'mĭ-aĭ propus sĕ te-aruncĭ într'o prăpastie... nu'mĭ aduc aminte pentru ce...

Safir. — Pentru ca sĕ vĕ daŭ o mică probă de... devotament. Fiind refusat de d-voastră, prin nisce cuvinte care 'mĭ-aŭ remas întipărite aicĭ, (arată inima) m'am simţit atuncĭ cuprins de-o desperare, ce m'a făcut sĕ rătĕcesc maĭ multe ḑile prin munţĭ... Într'o dimineaţă mĕ 'ntêlnesc bot la bot cu ursul ist de sub fereastă!.. Nenorocitul!.. se ridică 'n douĕ picĭoare şi cearcă a sĕ mĕsura cu mine!.. se apropie, îmĭ dă o palmă... Eŭ îĭ trag un pumn în bot şi 'l ameţesc... pe urmă îl leg frumuşel cu batista de gât şi 'l aduc acasă ca pe-un pudl... Eaca tot adevĕrul...

Adelina. — (zimbind) Ce eroism!

Nicu. — (în parte) 'L-a fi cumpĕrat de la un ţigan.

Adelina. — Ce sânge rece în faça periculuiuĭ!

Safir. — Efectul amoruluĭ, doamna me... Eram înamorat, şi sciţĭ că amorul învinge chĭar fiarele selbatice.

Adelina. — Nu mĕ îndoesc, domnul meŭ; însă un

lucru mĕ miră... Cum d-ta, care prin o simplă lovitură ameţescĭ urşiĭ din codru, d-ta care parĭ a fi un eroŭ în soĭul d-tale, d-ta care eştĭ aşa de mare amator de pericule, nu te-aĭ dus sĕ ĭeĭ parte la resboĭul din Françiea?

Safir. — Cum?.. Un motiv prea simplu m'a înpedecat.

Adelina. — Care?

Safir. — Beŭ lapte de capră roşie; căcĭ ahturile 'mĭ-aŭ slăbit peptul.

Adelina. — Asta te face prea interesant, domnule Safir; însă în ochiĭ meĭ aĭ fi mult maĭ poetic, dacă te-aşĭ sci luptând ca un leŭ în focul resboĭuluĭ... Şi, ḑeŭ, poate că aĭ deveni neresistibil pentru secsul nostru, dacă te-am vedea întors de la bătălie fără braçe, fără picĭoare şi chĭar fără nas.

Safir. — Fără nas!.. foarte mulţemesc. (în parte) Unde mi s'ar încuĭba gutunarul?

Leon. — Vĕd cu mulţemire, doamna me, că aveţĭ mare simpatie pentru bĭata Françie.

Adelina. — Dar, o mărturisesc... Mi se rupe inima când gândesc la nenorocirile aceleĭ ţerĭ frumoase, unde-am fost crescută în copilărie... De la începutul resboĭuluĭ fie-care ḑi este pentru mine o ḑi de suferinţe şi de doliŭ; căcĭ nu mĕ pot deprinde cu ideea căderiĭ şi umiliriĭ naţieĭ francese... Ş'apoĭ când îmĭ închipuesc miseriile de tot soĭul: foametea... gerul... boalele... grozăviile lupteĭ... mamele ce 'şĭ plâng copiiĭ, copilaşiĭ ce remân fără părinţĭ... satele care se ard, oraşele ce se dĕrîmă, şi maĭ presus de toate durerea morală a Françieĭ căḑută din culmea prosperităţiĭ şi a glorieĭ... Ce sĕ vĕ spun?.. Mĕ doare în suflet, mĕ doare! (plânge.)

Leon. — (cu căldură) Nobil suflet!.. Ah!.. când v'ar

putea audi fratele meŭ, Stefan, s'ar bate de-o sută de orĭ maĭ cu entusiasm.

Adelina. — Fratele d-tale e un tênĕr cu inimă... o natură nobilă şi generoasă... îl stim... îl admir... şi te rog sĕ'ĭ scriĭ din parte'mĭ că 'l urmez pretutindene cu gândul, ca pe un frate...

Nicu. — (în parte) Ce foc!.. Hîm!

Adelina. — Însă... vĕd că entusiasmul mĕ duce prea departe, şi c'am uĭtat adevĕratul motiv a visiteĭ mele.

Safir. — (în parte) Adevĕratul motiv sûnt eŭ... sĕ vedeţĭ însă că n'are s'o spuĭe.

Adelina. — Domnilor, în urma luptelor grozave din Françia, sciţĭ că numĕrul bolnavilor şi a răniţilor este considerabil. Ajutoare de banĭ şi de provisiĭ se organisează în tóte părţile lumiĭ civilisate; trebue sĕ urmăm şi noĭ acest exemplu de umanitate.

Leon. — Sûntem gata, doamna me... Luaţĭ d-voastră iniţiativa.

Adelina. — Am luat-o, şi eaca pentru ce am început a visita pe toţĭ proprietariĭ cariĭ îmĭ sûnt vecinĭ... Am deschis o subscriere şi o loterie în ajutorul sărăcimeĭ din Françia, ş'am venit acum aicĭ ca sĕ intind o mână cerşitoare pentru aceĭ cariĭ sufer fără sĕ fi meritat suferinţele lor. (întinde mâna.)

Leon. — Aşĭ dori sĕ depun o comoară întreagă într'această mână nobilă; dar în lipsă de comoară permiteţi'mĭ, doamna me, a depune acest inel de briliant ce 'l am de la mama me... E tot ce am maĭ preţios.

Adelina. — Mulţemesc în numele nenorociţilor... Vom pune inelul la loterie... (întinde mâna luĭ Safir) D-le Safir, e rêndul d-tale.

Safir. — Eŭ, graţioasă doamnă, dacă 'mĭ-ar fi per-

mis, aşĭ depune bucuros inima me simţitoare în această mânuşiţă, în acest crin cu cincĭ degete.

Adelina. — Voescĭ sĕ 'ţĭ pun inima la loterie?

Safir. — Cum nu, dac'aşĭ fi sigur c'aţĭ câştiga-o d-voastră?.. însă fiind că nu mĕ pot despărţi de ea, binevoiţĭ a primi o ofrandă maĭ prosaică... (pune punga luĭ în mâna Adelineĭ.)

Adelina. — Bravo!.. eroŭ şi generos!.. aĭ toate calităţile, domnule.

Safir. — (în parte) Cum mĕ cunoasce de bine!

Adelina. — Acum, verişorule, aĭ aflat adevĕratul motiv pentru care m'aĭ întovărĕşit aicĭ... spune, tot sciĭ sĕ citescĭ în inimile femeilor.

Nicu. — Citesc în ochiĭ matale, verişoară, că nu te înduri sĕ riḑĭ de mine...

Adelina. — Acum aĭ cetit adevĕrul... Meriţĭ sĕ'ţĭ daŭ 20 de anĭ.

Nicu. — Şi eŭ daŭ cu mulţemire pentru loterie calul meŭ favorit.

Adelina. — Adevĕrat present de gentilom.

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte; **Ghiţă** (viind din stânga.)

Ghiţă. — Cucoana 'ĭ gata şi vĕ poftesce în apartamentul d-sale.

Adelina. — Sĕ mergem îndată.

Leon. — Veniţĭ s'o mângâeţĭ, căcĭ vĕ ĭubesce ca pe fiica eĭ.

Adelina. — (către Safir şi Nicu) La revedere, d-lor. (ese prin stânga cu Leon.)

Safir. — (cu sentiment) La revedere... aicĭ... şi pe ceea lume... (remâne în extaz d'naintea uşiĭ din stânga.)

(Ghiţă ese prin fund.)

SCENA IX.

Safir, Nicu; *pe urmă* Ghiţă.

Nicu. — (privind la Safir, în parte) Ce personagiŭ ridicul!

Safir (declamând)

«S'a dus!.. a dispărut ca raḑa resfăçată
«Şi lumea 'n lipsa sa, îmĭ pare-acum bălţată!

Nicu. — (în parte) Îmĭ irită nervele cu strêmbăturile luĭ.

Safir.

«O! dulce ângeraş! te-aĭ dus, te-aĭ dus, te-aĭ dus
«Şi eŭ remân pe jos, când tu eştĭ sus, sus, sus!

Nicu. — (în parte) Îmĭ vine sĕ 'l muşc.

Safir (privind înprejurul luĭ.)

«Acum orĭ ce privesc e bócăn, trist, urât,
«Amar, fatal!..

Nicu.

Destul că ḑeŭ, mĕ stringĭ de gât.»

Safir. — Te string de gât, eŭ? ce voĭescĭ sĕ spuĭ?
Nicu. — Voĭesc sĕ spun că tonul cu care vorbescĭ verişoareĭ mele, îmĭ displace, domnule...
Safir. — Tonul?.. Ce ton?
Nicu. — Tonul acest sentimental şi... ridicul cu care 'ţĭ permiţĭ a'ĭ adresa declaraţiĭ de amor... ca un năuc.
Safir. — Năuc eŭ?.. Ea ascultă Niculeţ... dacă

n'aĭ fi de ĭerĭ de alaltăĭerĭ, m'aşĭ simţi ofensat; dar' fiind, precum am ḑis, de ĭerĭ de-alaltaĭerĭ, mĕ mărginesc a'ţĭ ḑice că eştĭ... un obraznic.

Nicu. — (furios) Obraz...

Safir. — nic, Niculeţ, nic.

Nicu. — (aleargă de scoate douĕ florete din panoplie) Obraznic!

Safir. — Ce face?.. strică panopliea?

Nicu. — (viind în faça luĭ Safir) Domnule, sciĭ sĕ mânuescĭ floreta?

Safir. — Pentru ce astă 'ntrebare?

Nicu. — Pentru că voĭesc sĕ 'ţí daŭ o lecţie de politeţă.

Safir. — Mie? (în parte) Curios băet!

Nicu. — Nu respunḑĭ? (dând o floretă luĭ Safir) Ţine.

Safir. — Dar' ce voĭescĭ sĕ facĭ?

Nicu. — Voĭesc sĕ 'ţĭ probez că, un obraznic ca mine poate sĕ puĭe în frigare un bîtlan ca d-ta... Apĕră-te... (se pune în posiţie de scrimă.)

Safir. — Bîtlan!.. Aşteaptă, coşcodane, sĕ 'ţĭ arăt eŭ. (apucă o floretă ş'o esaminează; în parte) Floretele aŭ bumbĭ?.. Minunat!

Nicu. — Eştĭ gata?

Safir. — Gata sĕ te pun în rêndul nenorociţilor cariĭ aŭ avut curagĭul a sĕ mĕsura cu mine. (se bat cu floretele.)

Nicu. — Palavre.

Safir. — Am ucis 10 duelişti pĕn' acum; ĭea sama.

Nicu. — Palavre... Na, na, na. atinge pe Safir.)

Safir. — Încet, încet, dă'mĭ timp sĕ mĕ apĕr, omule.

Nicu. — Apĕră-te, dacă poţĭ... Na...

Safir. — Mĕ gâdilĭ... mĕ gâdilĭ, îţĭ ḑic... şi eŭ când mĕ gâdil încep a ride... ha, ha, ha, ha.

Nicu. — (urmărind pe Safir, care se retrage înapoĭ) Eştĭ nervos, se vede.

Safir. — Foarte nervos... Ear? ha, ha, ha, ha. (ajunge lângă canape și cade obosit.)

Nicu. — (oprindu-se spăriet) Te-am ucis?

Safir. — Ba...de cât îmĭ vine sĕ mor de ris; ha, ha, ha. (ride svîrcolindu-se pe canape.)

Nicu. — Eaca poznă!.. Are sĕ plesnească ferea 'ntr'însul. (trage clopoțelul.)

Ghiță. — (alergând din fund) Poroncă... Ce este?

Nicu. — 'L-a apucat isterismul pe d-nul Safir. Trimite la un medic.

Ghiță. — Nu 'ĭ nevoĭe, îl vindec eŭ.

Nicu. — Cum?

Ghiță. — Îĭ videa. (se apropie de Safir pe d'in dosul canapeleĭ) Domnule Safir, o adus gĭupineasa chifle proaspete.

Safir. — (încetând de ris) Unde 's?

Ghiță. — În cameră. (luĭ Nicu) 'Ĭ-o trecut.

Safir. — (sculându-se) Adă-le aicĭ... De mult ce-am ris 'mĭ-a venit poftă de mâncare.

Ghiță. — Îndată. (ese prin fund.)

SCENA X.

Safir, Nicu, Leon.

Leon. — Domnule Nicu, vara d-tale doresce sĕ plece, și vĕ roagă sĕ purtațĭ de grijă pentru caĭ.

Nicu. — Prea bine; merg sĕ esaminez daca 's înșeŭațĭ bine. La revedere, d-le Safir; când veĭ avea gust sĕ maĭ riḑĭ, voĭŭ fi gata sĕ 'țĭ maĭ daŭ o lecție de scrimă. (ese.)

Safir. — (în parte) Du-te val vêrtej pĕn' la Mĕru-roș.

Leon. — Dar' ce s'a 'ntêmplat aicĭ?.. Vĕd floretele scoase din panoplie.

Safir. — Nimic... am dat o lecţie de scrimă luĭ Nicu, şi 'l-am umplut de spăriet pe bĭetul băet.

Leon. — De-aceea rideaĭ cu hohot maĭ dinioare?

Safir. — Cum sĕ nu rid?.. Avea o figură aşa de comică!.. Dar' par' c'aĭ spus că doamna Adelina voĭesce sĕ plece?

Leon. — Îşĭ ĭea acum adio de la mama me.

Safir. — Sciĭ una, Leon?. îmĭ vine s'o întovărĕşesc pĕnă la marginea moşieĭ... Cum socoţĭ?.. Aşĭ putea profita de fuga cailor, ca sĕ 'ĭ declar din fugă amorul...

Leon. — Minunată idee!

Safir. — Sublimă!.. Mĕ duc sĕ 'mĭ pun pintenĭ...

Leon. — Du-te, şi 'ĭ lua calul meŭ care 'ĭ înşeŭat gata... Numaĭ caută sĕ nu te trântească.

Safir. — Pe mine? eŭ sûnt în stare sĕ 'ncalec pe zmeĭ, pe balaurĭ.

Leon. — Dacă 'ĭ aşa, fugĭ degrabă.

Safir. — Mĕ duc ca vêntul şi mĕ 'ntorc ca gândul. (ese)

Leon. — (singur) Uf!.. credeam că nu s'a maĭ duce nebunul, ş'aşĭ dori foarte mult sĕ mĕ găsesc câteva momente singur cu d-na Adelina... pentru ca sĕ 'ĭ vorbesc de frate-meŭ.

SCENA XI.

Leon, Ghiţă (întră taĭnic.)

Ghiţă. — (cu jumătate de voce) Cucoane... cucoane...

Leon. — Ce 'ĭ?

Ghiţă. — (căutând înpregĭur) Nu ne-aude nimene?

Leon. — Da ce este?

Ghiţă. — Fratele d-voastrĕ, d-nul Stefan, o sosit.

Leon. — Stefan! Unde 'ĭ?
Ghiţă. — În capĕtul parculuĭ... (arătând pe fereastă) Colo, în casa grădinarĭuluĭ...
Leon. — 'L-aĭ vĕḑut tu cu ochiĭ?
Ghiţă. — Ba 'ncă 'ĭ-am şi vorbit... Eaca un răvăşel pentru d-vóstră. (ese prin fund.)
Leon. — Adă. (deschide ravaşul şi citesce) «Ĭubite Leon, în«chiindu-se armistiçiul, am părăsit Françia; acum sûnt «aproape de voĭ... Pregătesce pe mama... ş'atuncĭ «când veĭ crede că pot sĕ m'arăt, dă'mĭ un semn cu «batista pe fereastă.» (foarte agitat) Stefan aicĭ?.. Alerg sĕ 'l string în braçe. (voesce sĕ easă.)

SCENA XII.

Leon, Adelina.

Adelina. — (intrând, vorbesce în cantonadă) Fiţĭ încredinţată, doamna me, că voĭŭ reveni în curênd sĕ vĕ vĕd.
Leon. — (oprindu-se, în parte) Doamna Dorian!.. Nu 'ĭ timp de perdut. (se apropie) Doamna me, vĕ duceţĭ aşa degrabă?
Adelina. — Dar; sûnt silită sĕ plec pentru ca sĕ visitez şi alţĭ proprietarĭ... Aşĭ fi foarte mulţemită dac'aşĭ obţine şi pe aĭurea un resultat atât de bun... ca aicĭ... Mama d-tale 'mĭ-a dat, pentru bĭeţiĭ răniţĭ, cincĭ ocă de scamă, făcută cu mânile d-sale. E un present foarte preţios.
Leon. — Câte binecuvêntărĭ aveţĭ sĕ vĕ atrageţi din partea celor nenorociţĭ!
Adelina. — Tot ce doresc, este s'aduc o alinare cât de mică suferinţelor.
Leon. — Cine scie dacă o parte din binefacerile d-voastrĕ nu se vor revĕrsa chĭar ş'asupra frateluĭ meŭ?

Adelina. — (iute) E rănit?

Leon. — Sper că nu; însă am cetit în jurnalul de astădĭ fapta eroică a unuĭ tênĕr român... care a primit o lovitură de glonţ la braçul stâng, şi mĕ tem sĕ nu fie Stefan...

Adelina. — (agitată) O faptă eroică?.. Unde 'ĭ jurnalul?

Leon. — (aducênd jurnalul de pe masă) Eată 'l; cetiţĭ înşi-vĕ.

Adelina. — (cu mare uĭmire, citesce) «De o dată un tênĕr «eşi în fruntea franc-tiriorilor, strigând: trăească Fran«çia, şi se isbi ca un leŭ...» (vorbit) El a fi, Stefan! (în parte) Rănit!.. şi eŭ nu 's lângă dênsul...

Leon. — Doamna me... vĕ vĕd pĕtrunsă de milă... Uĭmirea d-voastrĕ mĕ încuragează a vĕ spune din partea frateluĭ meŭ...

SCENA XIII.

Adelina, Leon, Safir.

Safir. — Eată-mĕ înpintenat şi încravaşat!..

Leon. — (în parte) Lua 'l-ar naĭba, strechĭet!

Safir. — Doamna me, îmĭ permiteţĭ sĕ vĕ întovărĕşesc pĕnă la capĕtul moşieĭ, şi maĭ departe!.. Drumurile nu sûnt sigure, de când cu poliţiile rurale...

Adelina. — Bucuros, domnule Safir... un poteraş cu d-ta...

Leon. — (încet Adelineĭ) Depărtaţi'l, vĕ rog... am ceva sĕ vĕ spun foarte important.

Safir. — Doamna me... fie poteraş séŭ cavaler servent, toată ambiţiea me este ca sĕ vĕ apĕr în contra orĭ căruĭ pericul, cu preţul vieţiĭ mele... Pentru cel

maĭ mic favor, pentru un gaj neînsemnat, sûnt în stare sĕ devin un Alecsandru Macedon.

Adelina. — (zimbind) Pentru un simplu gaj?

Safir. — Pentru...

Adelina. — Ş'aĭ face tot ca sĕ 'l merițĭ?

Safir. — Ah! doamnă!.. tot!

Adelina. — (apropiindu-se de fereastă) Dacă 'ĭ aşa, privesce batista asta. (o agită.)

Leon. — (în parte) Agită batista la fereastă? frate-meŭ va crede că 'ĭ semnalul pentru ca sĕ vie...

Adelina. — Veḑĭ batista asta, d-le Safir?

Safir. — O vĕd.

Adelina. — Voĭescĭ sĕ fie a d-tale?

Safir. — Ah! doamnă!

Adelina. — (aruncând batista pe fereastă) Mergĭ dar de-o scoate din labele ursuluĭ.

Safir. — (se răpede la fereastă) Mĕ duc! (se opresce) Ursul a prins-o în labe!.. Diha Martine...

Leon. — Pe dênsul, Safire... saĭ în spinarea luĭ.

Safir. — Aşĭ sări, de n'ar fi cam sus... Alerg însă ca sĕ mĕ ĭeŭ la luptă dreaptă cu Martin. (ese, alergând prin funḑ.)

SCENA XIV.

Adelina, Leon.

Adelina. — Nenorocitul! 'l-a rupe ursul în bucățĭ!..

Leon. — N'avețĭ grijă, doamna me; Safir e om prudent. (arătând pe fereastă). Privițĭ... a luat o prăjină şi caută sĕ scoatĕ batista, făr' a sĕ apropiea de urs.

Adelina. — Bine ḑicĭ... ha, ha, ha, ha.

(Se aude sub fereastă vocea luĭ Safir strigând: Diha Martine).

Leon. — (depărtându-se de fereastă) Doamna me... vĕ rog sĕ m'ascultaţĭ cu bunătate... Am o misie delicată de înplinit cătră d-voastră, din partea...

Adelina. — Din partea?..

Leon. — Din partea fratelui meŭ... Mĕ ertaţĭ de îndrĕzneala ce ĭeŭ... însă am sacra datorie a vĕ comunica cele din urmă cuvinte ale unuĭ om care poate în momentul acesta...

Adelina. — Te ascult, domnule Leon.

Leon. — Pĕn' a nu pleca în Françia, Stefan 'mĭ-a mărturisit că vĕ ĭubesce... fără nicĭ o sperare de a fi vr'o dată ĭubit de d-voastră... El 'mĭ-a scris din câmpul lupteĭ că ar fi fericit sĕ moară combătênd, dacă prin sacrificiul vieţiĭ sale ar atrage compătimirea d-voastrĕ.

Adelina. — (cu o nobilă francheţă) Domnul meŭ, eştĭ un om de onor, şi d'naintea d-tale nu voesc s'ascund admirarea ce 'mĭ-a inspirat purtarea frateluĭ d-tale... Părăsindu'şĭ ţéra, fratele, mama, pentru ca sĕ meargĕ a lua parte la apĕrarea unuĭ popor nenorocit, fratele d-tale a probat că posede o inimă nobilă şi demnă de a fi apreţuită... Dee Dumnedeŭ ca sĕ se 'ntoarcĕ din câmpul lupteĭ, înfăçişeze-se în ochiĭ meĭ cu prestigiul ce a dobîndit, ş'atuncĭ 'ĭ-oĭŭ întinde cu mândrie această mână...

SCENA XV.

Adelina, Leon, Stefan.

Stefan. — (cu braçul stâng în eşarpă, se arată în fund) Leon!

Leon. — Stefan! (se aruncă în braçele luĭ Stefan.)

Adelina. — (în parte) El!

Stefan. — Mama me... Ce face mama me?

Leon. — Te-aşteaptă... Ce vĕd?.. eştĭ rănit... la braçul stâng?.. Tu aĭ fost eroul?.. bravo! Stefane. (îl maĭ înbrăçişază.)

Stefan. — (zărind pe Adelina) D-na Dorian!.. aicĭ!..

Adelina. — Eŭ, domnul meŭ... Eaca mâna me... sûnt fericită de a o întinde unuĭ om cu suflet măreţ. (Stefan ïea mâna Adelineĭ în tăcere.)

Leon. — (între amêndoĭ) Stefane, veḑĭ tu mânuşiţa asta albă şi delicată?.. Este mâna uneĭ nobile cerşitoare în ajutorul răniţilor din Françia... Tu eştĭ din numĕrul lor, 'ţĭ-aĭ vĕrsat sângele pentru sora Patrieĭ noastre... (către Adelina) Daţi'ĭ voïe, doamna me, s'o păstreze ca o dulce şi nepreţuită recompensă.

Adelina. — Fie!.. din toată inima.

Stefan. — (transportat de bucurie) A!.. (serută mâna.)

Leon. — Acum vin' la mama me...

SCENA XVI.

Adelina, Leon, Stefan, Nicu, Ghiţă.

Nicu. — (intrând) Caiĭ sûnt gata, verişoară... Ce vĕd? d-nul Stefan!.. sûnt foarte fericit, domnul meŭ, de a te revedea... Cea maĭ vie dorinţă a me este de a deveni amicul d-tale.

(Se aude vocea luĭ Safir sub fereastă strigând: Diha, Martine!.. lasă batista... Diha!..)

Toţĭ. — Ce este?

Nicu. — (căutând pe fereastră) D-nul Balaur se hârjonesce cu ursul... Eată'l că vine călare pe prăjină.

SCENA XVII.

Ceĭ de'nainte; **Safir** (întră cu un aer triumfal şi aduce o bucată de batistă în vîrful uneĭ prăjinĭ.)

Safir. — Eaca batista!.. Eaca trofeul victorieĭ, doamna me!.. M'am luptat voĭnicesce cu Martin; dar' în fine 'l-am învins!

Adelina. — Bravo, domnule Safir!

Safir. — (oferindu'ĭ batista) Acest bravo din partea d-vóstrĕ e o scumpă recompensă pentru mine... nu ḑic ba... însă cred că merit ceva maĭ mult.

Nicu. — Maĭ mult?

Safir. — Permiteţi'mĭ, doamna me, sĕ păstrez această batistă ca un gaj, precum odinioară cavaleriĭ...

Adelina. — Gajul e cam rupt, domnul meŭ.

Nicu. — Şi pentru un eroŭ cu gutunar ca d-ta, nu 'ĭ destul de mare.

Safir. — Nu 'nţeleg...

Leon. — Orĭ cum, doamna me, daţi'ĭ acest trofeŭ glorios ca un present de nuntă.

Safir. — (încântat) De nuntă?.. de nunta me?

Leon. — Ba de nunta d-neĭ Adelina cu fratele meŭ Stefan.

Safir. — (ţifnos) A! (luĭ Stefan) Stefane... nu te zărisem... dar' te felicit!.. Uf! m'a obosit ursul... (în parte) O! femeĭ!.. îngerĭ căptuşiţĭ cu drăcuşorĭ! (cade pe canape şi de-o dată se scoală) Ghiţă... Ghiţă...

Ghiţă. — Aud?

Safir. — Adă'mĭ un pahar cu lapte.

Ghiţă. — Lapte de Cotnar?

Safir. — Da.

Nicu. — Voĭescĭ sĕ beĭ în sănĕtatea verişoareĭ şi a d-luĭ Stefan?

Safir. — Tocmaĭ.

Adelina. — Mulţemesc, domnul meŭ... Eştĭ un adevĕrat Safir.

Safir. — O sciŭ; (cu melancolie, privind la Adelina) dar' ce folos!..

(Adelina dă braçul luĭ Nicu şi se îndreaptă spre uşa din fund. Leon şi Stefan se duc sĕ între în stânga. Ghiţă aduce un pahar cu vin luĭ Safir, care 'l deşeartă şi cade trist pe canape.)

(Cortina cade.)

BOIERI ȘI CIOCOI

PERSOANE:

	Anĭ
Hatmanul Stefan Stâlpeanu	60
Vornicul Iorgu Hêrzobeanu	50
Postelnicul Evghenidis	50
Polcovnicul Viteazovicĭ, locoţiitor de general a miliţieĭ	50
Aga Neamuş	45
Banul Vulpe	50
Arbore, rădeş	50
Sulgerul Trufandachi	40
Pitarul Slugărică	40
Lipicescu, om de casa luĭ Hêrzobeanu	30
Elena, fiĭca luĭ Hêrzobeanu	18
Princesa Luţa	50
Postelniceasa Evghenidis	35
Cucoana Tarsiţa, soçia luĭ Neamuş	30
Radu, orfan	25
Un stolnic	—
Un Paşă turc	—

Invitaţĭ la bal, popor, lăutarĭ, musica militară şi doĭ lacheĭ.

Stâlpeanu, pórtă haĭne europene de formă seriósă: surtuc negru... etc.
Hêrzobeanu, pórtă surtuc, giletcă şi pantalon de colóre deschisă.
Evghenidis, » frac şi cravată albă: turnură de diplomat.
Viteazovicĭ, » uniformă de pe timpul luĭ Sturza-Vodă; epolete late.
Neamuş, » costum elegant, cam pretenţios.
Vulpe, » haĭne orientale: antereŭ, gĭubea, şal, ilic şi metaniĭ.
Arbore, » dulamă, ilic de postav, chingă şi căcĭulă.
Slugărică, » haĭne europene cam sărăcuţe.
Trufandachi, » antereŭ cu florĭ şi fes.
Lipicescu, » haĭne cĭocoĭescĭ, însă nu livrea.
Radu, » costum elegant, de bon ton şi mĕsurat.
Tarsiţa, » toaletă încărcată, fără a fi caricatură.
Damele port costume elegante.

BOIERI ŞI CIOCOI

COMEDIE ÎN 5 ACTE

Scenele se petrec în Iaşĭ, între aniĭ 1840—1846, în casa vorniculuĭ Iorgu Hêrzobeanu.

ACTUL I.

Teatrul represintă un salon mare mobilat lucsos; el are treĭ uşĭ marĭ în fund, o uşă în dreapta şi alta în stânga, pe planul ântêĭ ş'o fereastă în dreapta, pe planul al doilea; între uşile din fund se vede un portret mare a Sultanuluĭ; pe planul ântêĭ la stânga, sûnt aşeḑate în rênd: o canape, două fotoliurĭ şi câteva scaune; sub fereastă este o masă cu tot ce trebue pentru scris, şi pe păretele din stânga se vede portretul soçieĭ luĭ Hêrzobeanu.

SCENA I.

Lipicescu, doĭ lacheĭ.

Lipicescu. — Haĭ, ĭute, mergiţĭ de gătiţĭ tablalele cu dulceţĭ şi cĭubucile de ĭasomie, c'aŭ sĕ 'nceapĕ acuş a vini boĭeriĭ la visită de anul noŭ, şi cum a sosi Barbu lăutarĭul cu taraful luĭ, sĕ'l puneţĭ sĕ cânte în capĕtul scăriĭ. Haĭ!..

(Lacheiĭ es prin fund.)

Eată-ne cu anul noŭ în casă!.. Oare ce present 'mĭ-a face stăpânul meŭ, cuconul Iorgu Hêrzobeanu?.. Un coşcoge vornic, un boĭer de starea 'ntêĭ, trebue sĕ'mĭ dee cel puçin o părechie de strae şi vr'o ḑĕce galbinĭ, ca la o slugă credincĭoasă ce 'ĭ sûnt de-a-tâţĭa anĭ... (pe gândurĭ) Slugă eŭ!.. Slugă eŭ, care mĕ sîmt în stare sĕ'mĭ calc pe inimă chĭar, pentru ca sĕ'mĭ fac o treaptă de înălţare!.. Ce n'aşĭ da, ce n'aşĭ... ca sĕ prind vr'un rang, sĕ mĕ boiresc ca ceĭ mulţĭ de sama me!.. de pildă: Slugărică, agĭuns pitar acum doĭ anĭ, de unde era brutar!.. pe dênsul 'l-aŭ slujit norocul, aŭ eşit la oaminĭ... şi eŭ tot nimic pĕn' acum, tot de casa boĭerĭuluĭ, tot cĭocoĭŭ!.. În adevĕr, m'am înălţat ceva în vreme de ḑĕce anĭ, însă tot pe-aceeaşĭ scară; din lĭopcĭofleandură, cĭocoĭŭ de coada trăsuriĭ, am agĭuns hop-cĭocoĭŭ, vătav de ogradă, şi din hop-cĭocoĭŭ, para-cĭocoĭŭ, stolnic de curte... dar', cătând bine, tot cĭocoĭŭ!.. Heĭ! când 'mĭ-ar agĭuta Dumneḑĕŭ sĕ 'nhaţ un post ş'un cin, Crişul eŭ!.. bine 'mĭ-aşĭ gĭuca eŭ calul, bine 'mĭ-aşĭ face mendrile!.. În câţĭva anĭ m'aşĭ înstări, cu banĭ m'aşĭ tot acăţa de poalele boĭerilor, pĕn' ce m'aşĭ încuĭba frumos în *arhontologhie*, şi 'n sfêrşit m'aşĭ însura, pentru ca sĕ întru în neamurĭ... în neamurĭ... (oftează şi stă adâncit în gândurĭ.)

SCENA II.

Lipicescu, Arbore.

Arbore. — (intrând prin fund) Acasă 'ĭ boĭerĭul?

Lipicescu. — (în sine) Măcar un comisar de cvartal de-o cam dată!..

Arbore. — (maĭ tare) Boĭerĭul acasă 'ĭ?..

Lipicescu. — (tresărind) Da ce vreĭ cu boĭerĭul, bade... Cum te chĭamă?
Arbore. — Arbure răḑĕşul... Mĕ cunoaşte bine cuconul Iorgu... Sûntem vecinĭ de moşie.
Lipicescu. — Te ştiŭ.
Arbore. — Dacă mĕ ştiĭ, ce mĕ maĭ întrebĭ de nume?.. Aĭ prins orbul găinilor?
Lipicescu. — (obraznic) Eĭ!.. ş'apoĭ?..
Arbore. — Cum apoĭ?.. Apoĭ te maĭ întreb o dată, acasă 'ĭ boĭerĭul?
Lipicescu. — Acasă; ce pofteştĭ?
Arbore. — Poftesc sĕ 'l vĕd şi sĕ 'l urez de anul noŭ. (în parte) Măĭ!.. că ţanţoş cĭocoĭŭ!
Lipicescu. — (în parte) Cum se cunoaşte mojîcul! (tare) Aşteaptă afară... Boĭerĭul nu 'ĭ gata încă.
Arbore. — Afară, eŭ?.. Ean ascultă, măĭ, lingetalger...
Lipicescu. — Ce-aĭ spus?
Arbore. — Afară 'ĭ locul celor ce sûnt şi vreŭ sĕ fie cĭocoĭ ca tine... Eşĭ!.. (se pune pe un scaun.)
Lipicescu. — Măĭ!.. Bre!.. (în parte) Heĭ!.. Căcĭ nu sûnt boĭerĭŭ!..

SCENA III.

Lipicescu, Arbore, Trufandachi, Slugărică.

Trufandachi. — (întră prin fund gudurându-se şi zimbind) Cu plecaţune, *file* Lipiçesco.
Slugărică. — (imitând pe Trufandachi) Plecăcĭune...
Lipicescu. — (măgulit) Sluga, *kir* Trufandaki; mĕ 'nchin, cucoane Slugărică... Doriţĭ sĕ sĕrutaţĭ mâna boĭerĭuluĭ?

Trufandachi. — *Neski*, se saruto la dimïaiï, ca un supuso çe sinto.

Slugărică. — Supus şi credincïos.

Lipicescu. — Prea bine, prea bine... Cum s'a găti boïerïul... Eaca!.. mi se pare că s'aŭ şi gătit... (se aude în stânga bataïe în palme.)

Trufandachi. — Ma rogo, fraţica, spune la *pan evghenestato*, che a venito sulzïaris Trufandaki la *heretismos*.

Slugărică. — Împreună cu pitarïul Slugărică.

Lipicescu. — Bucuros; îmï place sĕ 'ndatoresc oamenï cum se cade.

Arbore. — (în parte) Care vra sĕ ḑicĕ, eŭ nu 's... (tare) N'auḑï, logofete?.. boïerïul bate 'n palme; aleargă ïute, ca sĕ nu mănâncï o papară de anul noŭ.

Lipicescu. — N'auḑï, bade Arbure?.. ïe sama, c'aicï nu te afli la Arburenï. (ese.)

Arbore. — Cred şi eŭ, cïocorofleandură... Acolo 'ï baştină de răḑĕşï, ş'aicï e roïŭ de cïocoï.

Trufandachi. — (atins) Pentru mine, ma rogo, le ḑiçï aste vorbele?..

Arbore. — Ba nu... pentru tustriï.

Trufandachi. — (încet cătră Slugărică) Un mozico.

Slugărică. — (încet) Un ţopêrlan.

Arbore. — (în parte) Dacă linguşesc pe slugă, ce dracul or maï face stăpânuluï?..

SCENA IV.

Arbore, Trufandachi, Slugărică, Hêrzobeanu, Lipicescu.

Lipicescu. — (deschiḑênd uşile din stânga) Vine boïerïul!.. (ese prin fund.)

Trufandachi. — (făcênd temenale, se apropie smerit de Hêrzobeanu şi 'ĭ serută poala haĭneĭ) La mulţĭ anĭ, *eklambrotate!*.. Se dee Proniea se ve videmo logofetos mare *ke megas* postelnicos!..

Slugărică. — (se apropie de Hêrzobeanu, stringêndu'şĭ haĭna la pept şi 'ĭ serută cea-l-altă poală, foarte umilit) Amin! s'agĭungeţĭ mare şi tare, ca s'agĭutaţĭ pe nevoĭeşĭ şi sĕ vĕ 'nmulţiţĭ slugile ca năsîpul măriĭ.

Hêrzobeanu. — (cu aer de protecţie) Vĕ mulţĕmesc, vĕ mulţĕmesc... Eĭ! moş Arbure, ce facĭ acolo în ungher ca un cuc?..

Arbore. — Aştept, cucoane Iorgule, sĕ'mĭ cânte cucul în dreapta, ca sĕ'mĭ vie şi mie rêndul a te ura de anul noŭ, după obiceĭul strămoşesc. (se apropie şi presară pe Hêrzobeanu cu orez) La mulţĭ anĭ cu fericire!.. Belşug şi sănĕtate!.. Sĕ'ţĭ fie vara vară, ĭearna ĭarnă, casa casă şi masa masă.

Hêrzobeanu. — (riḑênd) Bine, bine; destul, moş Arbure, destul.

Trufandachi. — *Ma* destulo, bre, destulo a ḑiso *arhontas*, vreĭ se façĭ pilaf la dimĭaluĭ?

Arbore. — Nu sbera, grecule!

Trufandachi. — *Sopa*, bre.

Arbore. — (în parte) Ce te-aşĭ mĕsura eŭ cu *sopa*, ca 'n vremea Enicerilor!..

Hêrzobeanu. — (se pune pe canape şi bate în palme) Nastasaki.

(Lipicescu se arată la uşa din fund.)

Lipicescu. — Poroncă.

Hêrzobeanu. — Adă'mĭ un cĭubuc.

Lipicescu. — Îndată, stăpâne. (dispare.)

Trufandachi. — *Evghenestate*, tot aveţĭ *capnos* de çel vestito de al Sultanuluĭ?..

Hêrzobeanu. — Am, dar, *kir* Trufandaki.

Trufandachi. — (închinându-se) Se 'l metahirisiţĭ sa-

natoso. (către Slugărică) Ca mariea sa nu are nime *tabïeti ke ighemonikon.*

SCENA V.

Ceï de'nainte, Vulpe, Lipicescu.

Lipicescu. — (întră prin fund suflând într'un cïubuc lung, şi anunţă) Banul Sandu Vulpe! (apoï presintă cïubucul luï Hêrzobeanu cu talim turc)

Arbore. — (în parte) Ha! Vulpea răḑĕşilor! Creştin cu crucea 'n sîn şi cu dracul de-a spinare.

Vulpe. — (înbrăcat în haïne orientale, antereŭ, gïubea, şal, fes, ţine şlicul într'o mână şi merge de serută mâna luï Hêrzobeanu) Sĕ trăiţï, precum doriţï, cucoane, şi sĕ vĕ fie sfêntul Vasili ogurliŭ, cum s'ar prinde.

Hêrzobeanu. — Şi dumitale asemine, *arhon* bane... Lasă, lasă. (se face că'şï trage mâna.)

Vulpe. — Da mĕ rog, cucoane, nu mĕ obijduiţï.

(În lupta lor de politeţă, Vulpe scapă şlicul peste cïubuc, Hêrzobeanu scapă cïubucul jos, Trufandachi aleargă de 'l culege şi 'l dă luï Lipicescu, care ese.)

Trufandachi. — *Nato!* s'a facuto primezdia! *To prokopsamen!*

Vulpe. — (ruşinat) Mĕ ertaţï, cucoane...

Hêrzobeanu. — Nu 'ï nimica, nu 'ï nimica... Poftim, *arhon* bane. (îï arată un scaun.)

Vulpe. — Sĕrut mânile. (se retrage.)

Arbore. — (către Vulpe) Aï păţit-o... cum s'ar prinde.

Vulpe. — (ştergêndu-se pe frunte) Oboroaca asta de şlic m'aŭ dat de ruşine.

Arbore. — Pune de-acum sĕ clocească găinile într'ênsul.

Lipicescu. — (anunţând) Aga Neamuş!..

Arbore. — (în parte) Ha! .. ha! .. Aista nu 'ĭ nicĭ copoŭ, nicĭ ogar ... sĕrută peptul *celor marĭ*, neîndrĕznind a'şĭ întinde botul pĕn' la gură ... îĭ ḑic vĕrul obştesc.

SCENA VI.

Ceĭ de'nainte, Neamuş.

Neamuş. — (în frac, cu decoraţie rusă, întră ţanţoş purtând capul ridicat; însă cum dă cu ochiĭ de Hêrzobeanu, începe a'l pleca, zimbind. El se apropie de stăpânul caseĭ şi 'l serută pe pept.) Vere ... Cucoane Iorgule, daţi'mĭ voĭe.

Hêrzobeanu. — (serutând pe Neamuş în frunte) Sluga, *arhon* agă ... Ce maĭ face cucoana Tarsiţa, soçiea dumnitale? ..

Neamuş. — Sĕrută mânile. Aŭ fost cam zaifă ... Se vede c'aŭ rĕcit pe drum, când s'aŭ întors de la ţară, maĭ alaltaĭerĭ.

Hêrzobeanu. — Adevĕrat că i s'aŭ troĭenit saniea, cale de triĭ poştĭ, tocmaĭ la Teĭuş? ..

Neamuş. — Adevĕrat! .. ba 'ncă s'aŭ şi rĕsturnat în omĕt.

Hêrzobeanu. — Ce spuĭ, frate? .. şi cum aŭ scăpat de-acolo? ..

Neamuş. — Noroc c'aŭ trecut un călĕtor care-aŭ cules-o şi 'mĭ-aŭ adus-o 'n saniea luĭ.

Hêrzobeanu. — Cine? ..

Neamuş. — Un tênĕr ce se 'ntorcea din străinătate.

Hêrzobeanu. — Cum il chĭamă? ..

Neamuş. — Ḑĕŭ, nu ştiŭ bine ... Am întrebat pe Tarsiţa ... dar' 'l-am uĭtat ...

Hêrzobeanu. — Ş'aŭ venit amêndoï... sîngurï... toată noaptea?

Neamuş. — Ce era sĕ facĕ?.. de cât s'o mănânce lupiï. (se retrage lângă Vulpe.)

Hêrzobeanu. — Că, ḑĕŭ, bună parte-ar fi avut!.. O Afrodită!..

Trufandachi. — (zimbind şi făcênd cu ochïul luï Hêrzobeanu) *Neski, neski*... Un garofalo...

Vulpe. — (către Neamuş) La mulţï anï, vere Alecule, cum s'ar prinde.

Neamuş. — (mândru) Sĕ trăeştï, *arhon* bane. (în parte) Prea mĕ verueşte banul!

Arbore. — (în parte, imitând pe Neamuş) Sĕ trăeştï, *arhon* bane... Bine ḑice vorba ceea: Mare cu ceï micï şi mic cu ceï marï.

Lipicescu. — (anunţând) Marele hatman Ştefan Stâlpeanu.

Hêrzobeanu. — (sculându-se ïute) Lipicescule, dulceţï şi cafele. (merge înaintea luï Stâlpeanu.)

SCENA VII.

Ceï de'nainte, **Stâlpeanu, Radu.**

Hêrzobeanu. — Bine-aï venit, vere Ştefane!.. nu m'aşteptam la o mulţĕmire ca asta.

(Stâlpeanu şi Hêrzobeanu se îmbrăçişează înpreună.)

Stâlpeanu. — Am sosit chïar asară de la Trotuşenï, înpreună cu Radu.

(Radu se închină la Hêrzobeanu.)

Hêrzobeanu. — Radu?

Stâlpeanu. — Dar... Radu; 'l-aï uïtat?

Hêrzobeanu. — Ha!.. copilul cel găsit în grădină?

Stâlpeanu. — Şi crescut în casa mea cu fiĭcă-ta, cu Ilenuţa.

Hêrzobeanu. — Ha! .. îmĭ aduc aminte ... Da unde-aĭ fost pĕn'acu, Radule? .. or fi vr'o opt anĭ de când nu te-am maĭ vĕḑut.

Radu. — Am fost la Paris.

Hêrzobeanu. — Şi ce-aĭ *spudaksit* acolo?

Radu. — Am studieat legile.

Hêrzobeanu. — Vreĭ sĕ te facĭ vechil?

Radu. — Avocat, judecător, jurnalist ... tot ce póte fi de folos ţeriĭ mele.

Hêrzobeanu. — Aşa? .. (către Stâlpeanu) Poftim, vere Ştefane.

(Se pun împreună pe canape. Radu ocupă un fotoliŭ în stânga.)

Neamuş. — (încet către Vulpe) Vĕḑut-aĭ aşa obrăznicie! Radu n'aŭ sĕrutat mâna vĕruluĭ Iorgu.

Trufandachi. — Lipsa de *sevas*.

Vulpe. — Ş'aista'ĭ *bonjurist*.

Arbore. — (în parte) Îmĭ place mie băetul.

Stâlpeanu. — Ce maĭ face Ilenuţa?

Hêrzobeanu. — Sănĕtoasă, pitrece cu clavirĭul.

Stâlpeanu. — A fi crescut mare, drăguţa.

Hêrzobeanu. — Crescut, de n'o maĭ cunoştĭ.

Neamuş. — (voind a sĕ amesteca în vorbă) Ba chĭar şi bună de măritat, nepoţica.

Stâlpeanu. — Nepoţica! .. Aşa găsĕştĭ dumneta?

Neamuş. — (îngăĭmat) Adică ... mi se pare ... poate mĕ greşĕsc ... credeam că la 18 anĭ ...

Arbore. — (în parte) O încurcă agaoa.

Stâlpeanu. — Eaca şi moş Arbure, talpa raḑĕşilor? Ce caţĭ aicí, ursule?

Arbore. — Cat dreptate, cucoane Ştefane, şi n'o găsĕsc.

Stâlpeanu. — Ear' aĭ vr'un proces?

Arbore. — Am o gâlceavă c'o vulpe şîrată pentr'un petic de pămênt.

Vulpe. — În pilda mea o spuĭ asta, rădĕşule?.. cum s'ar prinde?

Arbore. — Se prinde chĭar de minune.

(Toţĭ rid.)

(Stâlpeanu şi Hêrzobeanu staŭ pe canape; la dreapta lor se află Neamuş pe un fotoliŭ; apoĭ Vulpe şi Trufandachi staŭ pe scaune şi se scol de câte orĭ vorbesc boĭerii ceĭ marĭ. Arbore şi Slugărică staŭ în picĭoare. Doĭ lacheĭ în livre aduc tablale cu dulceţĭ, şi merg de le presintă ântêĭ luĭ Stâlpeanu, pe urmă luĭ Neamuş şi Vulpe. Doĭ arnăuţĭ aduc cafele în felegene cu zarfurĭ. Arbore şi Slugărică nu ĭeŭ dulceţĭ; ear' Trufandachi urmăresce pe lacheŭ pênă la uşă, şi acolo bea un pahar cu apă.)

Hêrzobeanu. — (către lacheĭ, arătând pe Vulpe, Trufandachi şi Slugărică) Daţĭ dulceţĭ şi cafele la dumnealor... daţĭ şi la dumnealuĭ, colo... Poftim, boĭerĭ, şi sĕ vĕ fie de bine.

Vulpe. — Sĕrut mânile.

Trufandachi. — Saruto zenunchiĭ.

Slugărică. — Sĕrut tălpile.

Arbore. — (în parte) Ştiŭ cĭ aŭ buze de dârvală.

Stâlpeanu. — Ce maĭ noŭ pe-aicĭ pin Ieşĭ, vere Iorgule?

Hêrzobeanu. — Tot aceea şi ear' aceea: intrigĭ, furăturĭ, dispărţĕniĭ, hatîrurĭ, nedreptăţĭ...

Neamuş. — Aşa, aşa... bine ḑice vĕrul... cuconul Iorgu... *katahrisurĭ* şi ear' *katahrisurĭ*.

Stâlpeanu. — Eştĭ în vr'o slujbă, *arhon* agă?

Neamuş. — Ba m'aŭ ferit Dumneḑĕŭ... cu toate că, poate-aşĭ meritarisi şi eŭ de-a fi *pristavlisît*, ca *evghenist*...

Stâlpeanu. — (întorcêndu-se spre Hêrzobeanu) Ş'aşa ḑiceaĭ, vere?

Hêrzobeanu. — Ḑic, vere, că ţara se găsĕşte într'o epohă din cele maĭ îngrozitoare...

Stâlpeanu. — Cum, mĕ rog?

Hêrzobeanu. — *Adiaforisirea* de Patrie aŭ agĭuns a fi o boală obştească, maĭ rea de cât cĭuma! Putregaĭul iĭ la mĕduvă. Administraţiea 'ĭ un codru plin de hoţĭ *buĭurdisiţĭ*; ramul dicanicesc o tarabă, unde se vinde sfênta dreptate cu dramul şi cu vurta. Posturile se precupeţĕsc, se harecĭluesc în piaçă... cine dă maĭ mult... Rangurile se cântăresc cu banĭ. Cĭocoiĭ se mândresc cu cinurĭ cumpĕrate şi ne 'nĕduşă pe noĭ, adevĕraţiĭ *evghenişţĭ*.

Arbore. — (încet cătră Vulpe, Trufandachi şi Slugărică) *Pil!*

Hêrzobeanu. — Obşteasca obicĭnuita Adunare aŭ agĭuns o adevĕrată adunătură slugarnică, care încuviinţază toate *katahrisurile*; ba 'ncă 'şĭ însuşĕşte dreptul a face ĭama în iconomiile Visterieĭ şi ale dărui pe tot anul luĭ Vodă, sub cuvênt de recunoştinţă pentru fericirea de care s'ar fi bucurând ţara... şi insă!.. noĭ boĭeriĭ ceĭ marĭ, noĭ Stâlpeniĭ, Hêrzobeniĭ, *protipendiştiĭ*, sûntem lăsaţĭ la o parte ca nişte netrebnicĭ şi osândiţĭ a priivi peirea Patrieĭ, făr'a putea deschide gura.

Stâlpeanu. — Cine vĕ opreşte?..

Hêrzobeanu. — Cine?.. Teama de-a fi surguniţĭ pe la monăstirĭ!..

Arbore. — (în parte) Frica păzĕşte bostănăriea.

Stâlpeanu. — Însă, pe cât am aflat, acea teamă nu v'aŭ stânjênit a trimete memuare la Petersburg şi jalbe la Ţarigrad, cerênd amestecul străinilor în trebile ţĕriĭ?

Radu. — (în parte) Çe infamie!..

Hêrzobeanu. — Am trimes... dar, şi vom maĭ trimete, pĕnă vom isbuti a face tronul vacant; căcĭ numaĭ străiniĭ, protectoriĭ noştri, epitropiĭ noştri, sûnt

în putere a ne scăpa de rĕul ce ne bântue... Maĭ bine sĕ vie străiniĭ...

Stâlpeanu. — Tacĭ, nemernicule! Nu 'ţĭ mînji sufletul cu astfel de cugete pĕcătoase... Cine chĭamă ş'aduce amestec străin în ţară, îĭ maĭ nelegĭuit de cât Ĭuda vênḑĕtorĭul, şi ca Ĭuda el merită hula şi blăstĕmul omeniriĭ.

Radu. — (în parte) Bravo!

Arbore. — Sĕ trăeştĭ, cucoane Ştefane!

Hêrzobeanu. — Ştiŭ, vere, că dumneta aĭ fost tot de-a-una de altă părere, şi că n'aĭ vrut nicĭ o dată sĕ te uneştĭ cu noĭ, de şi eştĭ din *protipenda;* însă dumneta trăeştĭ la moşie, unde eştĭ stăpân cât un Domn şi n'aĭ prilej, ca noĭ iştĭ din oraş, a te tulbura de călcările ce se fac ḑilnic în *arhontologhie* şi în drepturile noastre.

Stâlpeanu. — Aşa este!.. N'am vrut sĕ maĭ daŭ mâna cu voĭ, căcĭ voĭ n'aveţĭ îndrĕzneală a vĕ lupta făçiş şi peptiş cu puterile asupritoare, ci umblaţĭ cu pêrĭ ascunse pe la consulĭ, cu intrigĭ fanarioticeştĭ, cu mijloace dosĕlnice, cu jalbe pe la împĕrăţiĭ, par'că împĕrăţiile n'aŭ altă grijă de cât sĕ cate de pĕcatele voastre... Heĭ! vere, în vremea de maĭ 'nainte boĭeriĭ, adevĕraţĭ stâlpĭ aĭ ţĕriĭ, în loc de-a cere agĭutorurĭ de peste hotar, mergeaŭ de-a dreptul la Curtea domnească şi ḑiceaŭ luĭ Vodă cu glas bărbătesc: «Măriea ta! ţara sufere, ţara geme, ţara 'ĭ sătulă de rĕŭ... stêrpeşte rĕul, ca sĕ nu te stêrpească el pe Măriea ta!» şi Domnul asculta de glasul boĭerilor pămênteni... Ear' acum, voĭ sînguri v'aţĭ nimicit în ochiĭ Domnuluĭ, v'aţĭ mâncat credinţa în ochiĭ poporuluĭ, arătându-le că nu maĭ aveţĭ pept, nu maĭ aveţĭ glas, nu maĭ aveţĭ adevĕrată durere de ţară, ci numaĭ o ticăloasă ambiţie, hrănită când de vêntul de

peste Prut, când de cel de peste Dunăre... Eaca pentru ce nu daŭ mâna cu voĭ.

Hêrzobeanu. — (sculându-se supĕrat) Ambiţiea, ambiţiea!.. dar!.. cu acest cuvênt ne scot ochiĭ aceĭ care nu vreŭ sĕ 'nţĕleagĕ soĭul nostru de patriotism... Ambiţiea!.. Eĭ, fie! Avem ambiţie a nu ne coborî de pe treapta pe care ne găsim înălţaţĭ; din contra, vrem a ne înălţa şi maĭ sus.

Stâlpeanu. — Vreĭ sĕ ḑicĭ, a vĕ acăţa?

Hêrzobeanu. — Avem ambiţie a săpa ş'a disrădĕcina pălămida din pămêntul nostru, ş'o săpăm într'ascuns, chĭar cu agĭutor de braçe străine; căcĭ de cât a sta de-o parte rĕce şi *adiafor*, maĭ mult patriotism arată cel ce se luptă cu orĭ ce armă în contra vrăjmaşuluĭ... Nu 'ĭ aşa, boĭerĭ?

Vulpe. —
Neam: —
Trufa: —
Slugă: — } Aşa! aşa!

Hêrzobeanu. — Vĕ ĭeŭ marturĭ pe toţĭ; spuneţĭ: rĕmas-a ceva neprihănit în ţară?

Vulpe. —
Neam: —
Trufa: —
Slugă: — } Nimic, nimic.

Hêrzobeanu. — Dreptatea, sfênta dreptate maĭ ecsistă?.. Averile sigure 's?.. Cinstea apĕrată'ĭ?.. chĭar vieaţa!.. Când toate posturile se ĭeŭ în arendă pe triĭ anĭ, când oameniĭ Ocârmuiriĭ sûnt îngăduiţĭ, încurajaţĭ chĭar la pradă, pentru că sĕ'şĭ facă avere, maĭ poate fi cineva scutit de lăcomiea lor?.. Guvern îĭ aista?.. vĕ 'ntreb boĭerĭ, Guvern Regulamentar orĭ *paşalîc*, în care domneşte interesul şi *samavolniciea*?.. Şi noĭ sĕ privim cu *adiaforie* o asemine stare de lu-

crurĭ, sĕ răbdăm tiraniea şi sĕ plecăm capul la gïug ca nişte vite?.. Nu! la luptă, boïerĭ, la luptă cu inimă!.. Eŭ voïŭ fi în fruntea voastră pĕn' la moarte!.. Eŭ!.. (se preumblă aprins.)

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, Lipicescu.

Lipicescu. — (spăriet) Cucoane! cucoane! Aŭ năvălit în curte aga c'o ceată de slujitorĭ!

Hêrzobeanu. — (turburându-se) Sĕ m'arestuească!

Toţĭ. — Aga!

Hêrzobeanu. — (slăbind) Sĕ mĕ 'nchidĕ! sĕ mĕ 'nfunde la Sĕcul. (cade pe canape.)

Trufandachi. — (încet către ceïa-l-alţĭ) Aga!.. primezdie, fraţico... *fevga!* (se furişază şi ese prin fund.)

Slugărică. — Oare?.. pe-aicĭ mi'ĭ drumul. (urmează pe Trufandachi.)

Vulpe. — Ş'al meŭ, cum s'ar prinde. (fuge, scăpându'şĭ ear' şlicul.)

Neamuş. — (în parte) Vĕru'ĭ compromitarisit!.. La sănĕtoasa, Alecule!.. (ese, ḑicênd tare) Mĕ duc sĕ vĕd ce cată aga aicĭ?

Arbore. — Dos la façă, voïnicĭĭ!

Hêrzobeanu. — Nu mĕ lăsa, vere Ştefane, că 's prăpădit. Ah! ah! (îşĭ frânge mânile.)

Stâlpeanu. — Da ţine'ţĭ firea, omule; ce te-aĭ spăriet de nimica şi te facĭ de rîs?

Hêrzobeanu. — Nimică?.. Aga cu slujîtoriĭ... sĕ mĕ rîdice!

Stâlpeanu. — Sĕ te rîdice? pentru ce?

Hêrzobeanu. — Pentru că fac împrotivire Ocârmuiriĭ... Eaca dreptatea din ḑiua de astăḑĭ! Vodă

mĕ are la ochĭ rĕĭ şi cată a sĕ disbăra de mine. El m'aŭ amenințat o dată cu monăstirea... Ah! ce sĕ mĕ fac?

Stâlpeanu. — Fă-te om, dacă poţĭ, român verde în faça prigoniriĭ, boïerĭŭ de viţă sănĕtoasă, ear' nu un mişĕl din tulpină putredă.

Hêrzobeanu. — Vorbe, vere... vorbe late şi frumoase!.. Dar' eŭ sûnt la dică... Săracul de mine!.. Unde sĕ m'ascund?

Lipicescu. — În gherghir, cucoane.

Hêrzobeanu. — Bine ḑicĭ, Nastasaki... uşa'ĭ de fer... Haïde... sĕ nu afle aga... Haïde... (ese, alergând pe uşa din fund, urmărit de Lipicescu.)

Stâlpeanu. — (cu dispreţ) Ce mişĕlie!.. Mi'ĭ greaţă sĕ maĭ staŭ în casa asta... Radule, rĕmâĭ aicĭ ca sĕ veḑĭ ce s'a întêmpla... Eŭ merg la Vodă. (ese prin fund.)

SCENA IX.

Radu, Arbore.

Arbore. — (şueră cu mirare) Parc'aŭ dat ulĭul într'un cârd de vrăbiĭ. (cătră Radu) Cum îţĭ pare câte le vĕḑuşĭ aicĭ, domnule Radu?..

Radu. — Mĕ simt încremenit, moşule... Unde mĕ aflu?.. În ce lume trăesc?

Arbore. — Unde te aflĭ?.. într'un furnicar cĭocoĭesc!.. într'o mişină de jigăniĭ pocite cu feçe de om... Cuconul Iorgu Hêrzobeanu?.. cĭocoĭŭ de starea 'ntêĭ, care se crede coborît cu hêrzobul din Cer, şi care se 'nchină aḑĭ la sfêntul Neculai şi mânĭ la Mohamed... Aga Neamuş? cĭocoĭŭ în doĭ perĭ, gĭumătate acăţat de *protipenda* prin măritişul uniĭ mă-

tuşì a luĭ c'un boĭerĭŭ mare, şi gĭumătate atîrnat în gĭos de rudele luĭ de starea a doua; fudul saŭ umilit, după oaminiĭ cu care se găseşte; dar tot-de-a-una gata a da cinstea pe ruşine... Vulpe? cĭocoĭŭ c'o treaptă saŭ gĭumătate maĭ gĭos de cât Neamuş, aprig, hrăpitor, spaĭma răḑĕşilor, molie de dulapurĭ cu dele afumate, faur de cârcĭocurĭ, şi cu toate-aeste creştin cu frica luĭ Dumneḑĕŭ, dus la biserică, spovĕduit, împărtăşit şi grijit... Slugărică? cĭocoĭeş, cĭocofleandură, cĭocorofleac, care se târâe pe urmile tălpilor boireştĭ, ca sĕ le sĕrute şi chĭar sĕ le lingĕ la nevoĭe... Trufandaki? cĭocoĭŭ grecesc, intrigant, care se furişază p'intre Românĭ, zimbind, gudurându-se, linguşind, făcênd *pehlivăniĭ*, pentru ca sĕ rîdă boĭeriĭ, şi care ţinteşte a prinde rădĕcină în pămêntul ţĕriĭ, a sĕ însura cu ḑĕstrea uniĭ cuconiţĭ ertată de Dumneḑĕŭ şi de oamenĭ, ş'a agĭunge 'ntr'o ḑi *megas* postelnicos... Lipicescu? cĭocoĭŭ din gunoĭŭ ce rĕsare pe nesîmţite ca o cĭupercă veninoasă, nopêrcă încălḑită la sîn, care vra sĕ muşte maĭ ântêĭ chĭar pe stăpânul, pe făcĕtorĭul sĕŭ de bine!.. Eaca lumea în care te găsĕştĭ, domnule Radu! Numaĭ doĭ oamenĭ, afară de dumneta, care eştĭ acum venit din ceea lume, numaĭ doĭ, din câţĭ aĭ vĕḑut aicĭ, sûnt adevĕraţĭ oaminĭ: hatmanul Ştefan Stâlpeanu, boĭerĭŭ de ceĭ vechĭ, talpa ţĕriĭ, român întreg ca din vremea luĭ Tĕutu cel bĕtrân, şi eŭ, Arbure răḑĕşul, opincă nevăcsuită, ce-am trăit pĕn' la bĕtrâneţe cu inima lipită de pămêntul Moldoviĭ, şi astfelĭŭ 'mĭ-am păstrat-o teafĕră şi curată!.. Acum, fĕtul meŭ, cunoştĭ hora, întră 'n danţ dacă'ţĭ cere inima.

Radu. — Mĕ 'ngrozescĭ, moşule!

Arbore. — (zărind pe Elena) Eaca leac dulce pentru spaĭmă, fĕtul meŭ.

SCENA X.

Radu, Arbore, Elena.

Elena. — (intră îngrijită, pe uşa din dreapta) Unde 'ï tatăl meŭ, unde 'ï tatăl meŭ?

Radu. — (uïmit, în parte) Elena!

Arbore. — Nu te 'ngriji, duducă... Boïerïu 'ï în odaea sa.

Elena. — Adevĕrat e, moş Arbore, c'a venit aga sĕ'l?..

Arbore. — Nu... vorbe... nu crede...

Elena. — Ah!.. nu căuta sĕ mĕ 'nşelï... moş Arbore... inima'mï spune că'l ameninţă un pericul.

Arbore. — (în parte) Nicï că se prinde mincïuna.

Elena. — Moş Arbore, nu'mï ascunde adevĕrul, că maï rĕŭ mĕ chinuescï.

Arbore. — Apoï... adevĕrul adevĕrat...

Radu. — (înaintând) Adevĕrul este, domnişoară, că aga e în ogradă c'o ceată de slujitorï; dar' mĕ jur că pĕn' a nu aresta pe părintele domnieï voastre, el va trebui sĕ calce peste mine.

Elena. — (cu recunoscinţă) Aï un suflet generos, domnul meŭ... iţï mulţemesc din fundul inimiï... Ah! apĕră'l pe tatăl meŭ... el e bun şi merită...

Radu. — Îl voïŭ apĕra ca pe însuşï părinţiï meï, dac'ar maï fi pe lume.

Elena. — Eştï orfan?.. domnule... înţelegï dar îngrijirea me.

Radu. — O! dar; şi voïŭ fi fericit a vĕ proba că n'am uïtat nicï voïŭ uïta timpul din copilărie ce 'l-am trăit înpreună la moşiea hatmanuluï Stâlpeanu.

Elena. — (uïmită) Radu!.. Radu!.. dumneta eştï?

Radu. — Eŭ; mĕ recunoascețï?

Elena. — Radu!.. amicul meŭ din copilărie!

(Mică tăcere.)

Arbore. — (în parte) Aŭ început a sĕ 'nneca unul în ochiĭ altuĭa... Hm! Sĕmn bun.

(Se aude sgomot afară.)

Elena. — Ce s'aude?.. Vine aga?

Radu. — Nu vĕ temeţĭ, domnişoară... Întoarce-ţi-vĕ în apartamentul domnieĭ voastre... Eŭ şi moş Arbore stăm aicĭ pe loc.

Elena. — (întinḑênd mâna luĭ Radu) A revedere, amicul meŭ. (ese prin dreapta.)

(Radu serută mâna Eleneĭ şi remâne cufundat în gândurĭ.)

Arbore. — (în parte) Noroc!.. şi la anul cununie!.. (tare) Domnule Radu... Domnule Radu, trezeşte-te că vine duşmanul... sĕ 'ĭ aţînem calea.

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Neamuş, Vulpe, Trufandachi, Slugărică** (daŭ năvală prin fund.)

Toţĭ. — (intrând) Ce-am auḑit? — Ce-am aflat?

Neamuş. — Vĕrul meŭ, Ministru!

Trufandachi. — Cocono Iorgo, Ministro!

Toţĭ. — Ministru!

Arbore. — Ce Ministru? Cine 'ĭ Ministru?

Vulpe. — Boïerĭu 'ĭ Ministru... cum s'ar prinde.

Neamuş. — Aga aŭ venit sĕ'l felicitarisască din partea luĭ Vodă, ş'aŭ adus slujîtorĭ la poartă şi la scară, după obiceĭŭ... Ştieam eŭ că nu putea fi altă ceva.

Toţĭ. — (afară de Radu şi Arbore) Şi eŭ, şi eŭ ştieam.

Neamuş. — Şi presimţam de mult că vĕrul meŭ era s'agĭungĕ la putere.

Toţĭ. — D'apoĭ eŭ?

Vulpe. — Eŭ chĭar 'l-am şi visat astă noapte cu ceea de Ministru... sub suoară...

Arbore. — Ce-a fi aceea?

Vulpe. — Porto... portofolniţa... cum s'ar prinde.

Toţĭ. — Şi eŭ 'l-am visat.

Arbore. — (luĭ Radu) Sûnt bunĭ de-arătat la earmarocul de la Fălticenĭ, pre legea mea!

Trufandachi. — *Sopa*, che vine *evghenestato arhon* Ministro.

(Uşa din stânga se deschide.)

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, **Hêrzobeanu, Lipicescu.**

Lipicescu. — Loc, loc!.. (anunţă) Ecselenţiea sa, domnul Ministru din lăuntru!

(Hêrzobeanu încărcat cu decoraţiĭ ruse, turce şi nemţescĭ, întră mândru şi se îndréptă spre canape, în timp ce doĭ comisarĭ vin de se pun lângă uşa din fund.)

Toţĭ. — (afară de Radu şi Arbore) Uraaa!.. Sĕ trăească escelenţiea sa!

Hêrzobeanu. — Vĕ mulţĕmesc, boïerĭ, vĕ mulţĕmesc.

Toţĭ. — Şi la maĭ mare, şi la maĭ mare!

Hêrzobeanu. — Maĭ mare nu se poate, boïerĭ, căcĭ maĭ marele nostru este Măriea Sa!.. Sĕ strigăm dar cu toţiĭ şi din fundul inimiĭ: Trăească Înălţimea Sa!.. Anĭ îndelungaţĭ părinteluĭ Patrieĭ, subt a căruĭ oblăduire ţara a atins culmea fericiriĭ!.. căcĭ fiind dreptĭ, trebue sĕ mărturisim cu mâna pe cuget, boïerĭ, că nicĭ o dată Moldova n'aŭ fost maĭ bine ocârmuită, nicĭ o dată ea n'aŭ sîmţit cu aşa îmbelşugare bine-

facerile îngrijiriï părinteştï... Administraţiea 'ï deşteaptă şi cinstită!.. ramul dicanicesc nepărtinitorïŭ şi cinstit!.. oameniï Guvernuluï vrednicï şi cinstiţï; într'un cuvênt cinstea şi dreptatea domnesc în toate, căcï ele domnesc peste toate... Nu'ï aşa, boïerï?

Toţï. — (afară de Radu şi Arbore) Aşa, aşa!

Radu. — (încet luï Arbore) Ce spune, moşule?

Arbore. — (încet luï Radu) Ţine isonul de Ministru.

Hêrzobeanu. — Ce ḑicï acolo, moş Arbure?

Arbore. — Eŭ?.. nimică, cucoane. (în parte) Doamne! pune pază guriï mele.

Hêrzobeanu. — Sĕ nu cârteştï, moşnege, că eştï bĕtrân şi trebue sĕ te 'nchinï adevĕruluï... Spune: Aŭ sfênta dreptate lipseşte în ţară?.. Aŭ nu's sigure averile oamenilor?.. Aŭ cinstea nu 'ï apĕrată?.. Spuneţï, boïerï.

Toţï. — (afară de Radu şi Arbore) Aşa, aşa!

Arbore. — (în parte) Adică, aşa ş'aşa.

Hêrzobeanu. — De-aceea eŭ ḑic c'ar fi o făr' de lege a nu binecuvênta Guvernul nostru, şi prin urmare: Vaï de-aceï ce-ar cugeta sĕ urzască uneltirï în potriva luï!.. Ḑis-am!

Toţï. — (afară de Radu şi Arbore) Trăească Măriea Sa!

(Se răped sĕ serute mâna luï Hêrbozeanu.)

Neamuş. — (încet, plecându-se sĕ serute peptul luï Hêrbozeanu) Sĕ te gândeştï la mine, vere... cucoane Iorgule... Postul de presidentDivanuluï domnesc ïï vacant. (ese.)

Hêrzobeanu. — Bine... om videa... Închinăcïunï cucoaniï Tarsiţeï.

Vulpe. — (încet, serutând mâna luï Hêrzobeanu) Toată nădejdea mea 'ï în puterea măriei tale... cum s'ar prinde.

Hêrzobeanu. — Aï procesurï?

Vulpe. — Un cârd întreg. (ese.)

Hêrzobeanu. — Sĕ fiï fără grijă, *arhon* bane.

Trufandachi. — (serutând poala haîneî luî Hêrzobeanu) In sfirsito, *bei mu*, m'a invredniçito Dimïeḑeo se ve vedo azunso la virfo, precum m'am rogato la iconele ḑi si nopte... Se ve milostivițï, stapune, si de mine, de *kaimeno* Trufandaki.

Hêrzobeanu. — Am sĕ te rênduesc ispravnic.

Trufandachi. — *Na zisis, eklambrotate!* (ese.)

Slugărică. — (serutând poala haîneî luî Hêrzobeanu) Sĕrut tălpile măriei tale, şi'mĭ pun capul sub ele, în pulberea lor.

Hêrzobeanu. — Din pulbere te-om rîdica şi pe tine, Slugărică.

Slugărică. — Sĕ v'agĭute Prea Puternicul, milostive! (ese.)

Radu. — (închinându-se) Domnule Ministru, primițĭ felicitările mele. Ţéra vĕ privesce şi aştéptă vindecarea relelor de care-ațĭ vorbit pĕn' a nu vĕ face Ministru. (ese.)

Hêrzobeanu. — Ştiŭ eŭ ce am de făcut, domnişorule... Eĭ! moş Arbure, ce maĭ ḑicĭ?

Arbore. — Ḑic, cucoane Iorgule, că lumea 'ĭ ca un puț cu douĕ cĭuturĭ; când se urcă cea plină, se coboară cea dişartă.

Hêrzobeanu. — Ce *parimie* 'ĭ asta?

Arbore. — Ean... o ḑicĕtoare veche de când puricele purta potcoave de fer şi sărea pĕn' în ceriŭ.

Hêrzobeanu. — Ha, ha, ha! tot ghiduş eştĭ... Dar' altă n'aĭ nimic de spus?.. nimic de cerut?

Arbore. — Ba aşĭ avea, dacă nu 'țĭ-ar fi cu supĕrare.

Hêrzobeanu. — Grăeşte, uncheşule... nu te sfii.

Arbore. — Apoĭ... sĕ te fereştĭ de cĭocoĭ lingăĭ şi de nopêrcĭ linguşitoare cât îĭ fi sus, la culme, şi sĕ te gândeştĭ câte-o dată la bĭata țară, care 'ĭ toc-

maï ca firul de earbă crescut în mijlocul drumuluï, câţï trec toţï îl calcă.

Hêrzobeanu. — Bine, bine, moş Arbure; îţï mulţĕmesc de povaţă... o priimesc fără sĕ mĕ supĕr, ca de la un om de ţară, simplu dar' înţĕlept.

Arbore. — Apoï dă, cucoane; ci că stejarul cel drept creşte pe munte, în aer viŭ şi 'n ţĕlină sănĕtoasă, ear' nu în bahnă. (ese.)

Hêrzobeanu. — (în parte) Ce vrea sĕ ḑicĕ uncheşul?

SCENA XIII.

Hêrzobeanu, Lipicescu.

Lipicescu. — (apropiindu-se umilit) Îmï daţï voïe şi mie, măriea voastră, sĕ vĕ sĕrut poalele, ca o slugă credincïoasă ce vĕ sûnt?

Hêrzobeanu. — Sĕrută, Nastasaki.

Lipicescu. — (ştergêndu'şï ochiï) Eŭ sûnt cel maï mic şi cel maï supus... Ḑiua de astăḑï oïŭ pomeni-o cât oïŭ trăi, căcï îï ḑiua înălţăriï stăpânuluï meŭ...

Hêrzobeanu. — Ş'a tale, băete... te fac şatrarïŭ.

Lipicescu. — (uïmit) Şatrarïŭ!.. şatrarïŭ eŭ!.. eŭ, boïerïŭ!.. Ah! S'agïungeţï Domn, milostive stăpâne!

Hêrzobeanu. — Ş'aceea se poate... de ce nu?.. Acum însă, fiind c'are sĕ vie consulul aicï, pregăteşte toate pentru priimire... A! scoate din fund portretul Sultanuluï, ş'anină 'n loc pe-al împĕratuluï Neculai... Eŭ merg la curte. (îşï ïea pălăriea.)

Lipicescu. — Ascult. (strigă la uşa din fund, afară) Sĕ tragĕ carêta ecselenţieï sale.

Hêrzobeanu. — (în parte) În sfêrşit m'am făcut Ministru! (ese prin fund.)

SCENA XIV.

Lipicescu. — Şatrariŭ ! . . în sfêrşit m'am făcut boïeriŭ ! . . Una la mână, şi cele multe 'nainte !

(Se duce sĕ desprindă portretul Sultanuluĭ.)

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Acelaşĭ decor, ca la actul ântêĭ : pe păretele din fund însă se vede portretul împĕratuluĭ Necolae.

SCENA I.

Lipicescu. — (resturnat pe canape) Cu mila luĭ Dumneḑĕŭ, eŭ şatrarĭul Lipicescu, eată-me's eşit din taraful cĭocoilor, ş'agĭuns secretarĭul, omul de încredere al Ministruluĭ . . . Ean sĕ videm câţĭ banĭ 'mĭ-aŭ întrat în pungă de un an şi maĭ bine, de când boĭerul îĭ la cârma ţĕriĭ ? (desfăşură o listă lungă) Frumos pomelnic ! (citesce) «800 de galbinĭ de la comisul Trufandaki, pentru ca sĕ'l rênduim ispravnic la Hîrlĕŭ; 500 de galbinĭ de la pitarĭul Slugărică, pentru ca sĕ'l numim viç-agă în Iaşĭ; 725 de galbinĭ în naht, şi maĭ multe gĭuvaerĭurĭ *i* argintăriĭ găsite asupra hoţuluĭ Grozan, prins în codriĭ Vasluĭuluĭ; 37 de galbinĭ, 14 irmilicĭ, 8 carboave şi ceva mĕrunte, de la un căpitan de *rohatcă,* pentru nişte jafurĭ făcute ţĕranilor ce-aduc proviantur
ĭ în oraş; 280 de galbinĭ, 50 de merţe de orḑ, 4 putinĭ de brênḑă, 7 stogurĭ de fên şi douĕ poloboace de vin din viile luĭ Vidraşcu *ot* Odobeştĭ, de la *hadgi Iani Marathonopulos,* posesorul moşieĭ Haramul, pentru ca sĕ se rĕspingĕ *jalba* locuitorilor dată în pro-

tiva luï; 600 de galbinï de la jidaniï pitarï, pentru ca sĕ li se învoească a vinde maï scump jĕmle făcute cu făină aprinsă; 900 de galbinï de la jidaniï casapï, pentru ca sĕ li se *posvolească* tăïerea vitelor bolnave; 1500 de galbinï de la *otcupcicul* poştelor ş'acel al Ocnelor; 1500 de galbinï de la *otcupciciï* vămilor ş'a pavelelor; 480 de galbinï ş'o sută de testele, de la *apaltul* cărţilor de gïoc; 7200 de galbinï de la maï multe feçe, pentru deosebite posturï *i* cinurï; adică 14,522 de galbinï, 14 irmilicï, 8 carboave şi ceva mĕrunte peste tot, banï în naht, pe care 'ï-am depus la Leïba Kana, prietinul meŭ.» Alte veniturï: Am împosesuit moşiea boïerïuluï, Hêrzobeniï, cu 3000 de galbinï pe an; însă posesorul este ţinut a'mï numĕra mie, şatrarïul Nastasaki Lipicescu, câte 600 de galbinï pe an, drept filotim. Am priimit toate câştïurile înainte pe 5 anï, scăḑêndu-se dobînda banilor câte 2 la sută . . . adică numaï 1 şi gïumătate; dar' am socotit de cuviinţă a trece 2 la socoteală, după cum m'aŭ sfătuit Leïba Kana. Ce s'aŭ cheltuit? (citesce) «250 de galbinï pentr'o masă dată domnilor consulï, când s'aŭ rênduit boïerïul Ministru.» (vorbit) Am trecut în socoteală 350 de galbinï. (citesce) «Pentru un bal gala dat de sfêntul Neculai, şi la care aŭ asistat Măriea Sa Vodă, 400 de galbinï.» (vorbit) Adică 580 de galbinï. (citesce) «Pentru o carêtă cu roţile poliite, telegarï ungureştï, faleturï şi livrele, 840 de galbinï.» (vorbit) Adică 960 de galbinï; şi cele-l-alte şi cele-l-alte. Astfelïŭ îşï umflă guşa cine 'ï cu cap, cu prevedere şi cu credinţă către stăpân . . . Cine vine? . . Ha! stolnicul . . . avem o răfuială împreună.

SCENA II.

Lipicescu, Stolnicul (vine din fund.)

Lipicescu. — Stolnice, te-am chïemat ca sĕ'ţï spun că nu sûntem mulţĕmiţï de tine.

Stolnicul. — Pentru ce, pĕcatele mele, cucoane Nastasaki?

Lipicescu. — Încarcï la *izvod* fără nicï o mĕsură şi fără nicï o durere de stăpân.

Stolnicul. — Ferească Dumneḑĕŭ, cuconaşule!.. De s'a afla una ca asta, sĕ mĕ daï în Criminal, pe mâna luï Gavril buzatu.

Lipicescu. — Deschide'ţï ochiï bine, stolnice, ca sĕ nu mĕ sileştï a'ţï face o daună de care 'ï pomeni cât îï trăi, şi te gândeşte că mănâncï pânea şi sarea boïerïuluï.

Stolnicul. — Dumneḑĕŭ sĕ'ï întărească puterile şi sĕ'ï lungească ḑilele!

Lipicescu. — Bine... 'Ţï-am poroncit aseară sĕ daï vezeteuluï 50 de bice, pentru că s'aŭ îmbătat în agïunul sfêntuluï Vasile... 'ï-aï dat?

Stolnicul. — Dat, cucoane... 50 în capĕt... şi aḑí zace pe coaste.

Lipicescu. — Ba sĕ'ï spuï sĕ se scoale şi sĕ nu se fasolească, c'apoï îl trimet la agie ca sĕ'l răfuească viç-aga Slugărică... A!.. 'ţï-am maï poroncit sĕ puï în férĕ pe Stancïu bucătarïul, pentru c'aŭ greşit pîrjoalele boïerïuluï... 'l-aï pus?

Stolnicul. — Ba 'ncă 'l-am şi 'mpodobit c'o păreche de coarne.

Lipicescu. — Bine... Leïba Lipţcanul era s'aducĕ peşcheş 40 de căpăţinï de zăhar şi 50 de ocă de cafe Martinica în zêmbilurï... le-aŭ adus?

Stolnicul. — Adus; însă s'aŭ găsit lipsă triĭ căpăţinĭ şi douĕ ocă 50 de dramurĭ de cafe.

Lipicescu. — Ĭuda tot Ĭudă!.. Ispravnicul de Hîrlĕŭ, comisul Trufandaki, îmĭ scrie că trimete câteva hêrzoabe de păstrăvĭ şi douĕ căprioare de munte... sosit-aŭ?

Stolnicul. — Ba 'ncă nu, cucoane.

Lipicescu. — Cum or sosi, îndată sĕ trimeţĭ o căprioară, cea maĭ mare, cucoaniĭ Tarsiţiĭ luĭ aga Neamuş, din partea boĭerĭuluĭ.

Stolnicul. — Oĭŭ duce-o chĭar eŭ sîngur.

Lipicescu. — Ca sĕ ĭeĭ bacşiş?.. fie!.. Acum du-te, stolnice, şi adă'ţĭ aminte de cuvintele mele: Sluga bună nu se lăcomeşte la banul stăpânuluĭ.

Stolnicul. — Ascult. (în parte, eşind prin fund) Culcă-te pe acea ureche.

SCENA III.

Lipicescu. — (se scoală de pe canape) De când boĭerĭul s'aŭ înălţat la rang de Ministru, il ocheşte cucoana Tarsiţa, şi stăpânul meŭ, pentru hatîrul eĭ, cată sĕ rênduească pe aga Neamuş president Divanuluĭ domnesc... Bine ḑice Românul: Fusta femeiĭ, faşa draculuĭ!.. Heĭ!.. când m'aşĭ însura şi eŭ c'o nevăstuĭcă... frumuşică... ce-aşi maĭ prohorisi în astă lume!.. (stă puçin pe gândurĭ) Răbdare, Lipicescule... meşter îĭ cel cornorat... 'ţĭ-a veni şi ţie rêndul... Acum cuconul îĭ dus la Curte pentru ca sĕ măsluească alegerile deputaţilor, şi trebue sĕ se 'ntoarcĕ în curênd... S'ar cuveni sĕ'ĭ es cu plin înainte, pentru ca sĕ'mĭ meargĕ ḑiua bine; însĕ pĕn'acum nu s'aŭ înfăçoşat nicĭ un chilipir... Cum sĕ fac?.. sĕ nu rĕmân de ruşine?.. (zărind pe Vulpe) Ha!.. pare-mi-se că eaca un Dănilă...

SCENA IV.

Lipicescu, Vulpe.

Vulpe. — (întrând prin fund) Cu buna dimineaţa, cucoane Nastasaki.

Lipicescu. — (preocupat) Sluga...

Vulpe. — Ecselenţiea sa, domnul Ministru?..

Lipicescu. — Se găseşte la Vodă... Aĭ vr'o treabă cu boïerĭul?

Vulpe. — Sĕ veḑĭ dumneta... Cum s'ar prinde... aşĭ avea sĕ 'ĭ *pristavlisĕsc* o *jalbă* în *predmetul* uneĭ *peripisce* ce am cu nişte răḑĕşĭ.

Lipicescu. — (în parte) Chilipirĭu'ĭ gata. (luĭ Vulpe) Aĭ fost *obijduit* prin vr'o *samavolnicie* din partea lor?

Vulpe. — Adică... sĕ veḑĭ dumneta... Eĭ sûnt vecinĭ cu moşiea mea, ş'aşĭ avea poftă... dacă s'ar putea... cum s'ar prinde... Mĕ 'nţĕlegĭ?..

Lipicescu. — Cum nu?.. Aĭ avea poftă sĕ le *rĕşlueştĭ* o parte de pĕmênt... cu *hapca*.

Vulpe. — Sĕ veḑĭ dumneta, cucoane Nastasaki: Făcênd *sprafcă* în *ispisoacele* mele, am *dosloşit* din *holdul* lor, că unchĭul meŭ, rĕposatul ftori-vist Nicu Hapcea, aŭ cumpĕrat la *leat* 1812 o *hirtă* de loc de la răḑĕşul Toadir Arbure, pe preţ de-un cal bălan, cu *zdelcă* întărită în *presustviea* gĭudecătorieĭ de Botşĕnĭ, aşa precum se poate dovidi din cuprinsul delilor *scripisite* şi *şnuruite*, ce se află la Arhivă, în dulap, în *predmetul* sus pomeniteĭ vênḑărĭ; (se resuflă) însă la *leat* 1816 moare, cum s'ar prinde, Toadir Arbure de dropică... moare!..

Lipicescu. — Sĕ 'ĭ fie de bine!..

Vulpe. — Amin... Ear' ce sĕ veḑĭ?.. La *leat* 1817, se scoală fecĭorul rĕposatuluĭ, unul Costandin

Arbure, ḑis Cârnul, se scoală c'o *povescă* plină de *ponos*, arătând cu doveḑí *i* mărturiĭ, că tată-sĕŭ n'ar fi priimit de la unchĭul meŭ, ftori-vist Nicu Hapcea, calul cel bălan din *zdelcă*, şi că sus pominita *hirtă* de loc ar fi fost luată de sus pominitul meŭ unchĭŭ cu *insovolnicie*, ba chĭar şi cu *vigavor* . . . Isprăvniciea *docladariseşte* gĭudecătorieĭ, care şi trimete un *stolnacealnic* la faça loculuĭ în *comandirovcă*.

Lipicescu. — Bun . . . ḑi 'nainte.

Vulpe. — *Cinovnicul* vine cu *podorojnă* 'n căruţă de poştă, cere *podpiscă*, dă *rospiscă* şi, fără a sĕ teme de-a face *ostanovcă* în *slujbă*, aşterne o *otnoşĕnie* pe hârtie *tricapel*, prin care îndreptueşte pe Costandin Arbure, ḑis Cârnul.

Lipicescu. — Ce face-atuncĭ ftori-vistul?

Vulpe. — Unchĭul meŭ aleargă la Eşĭ cu *ponos* în protiva *stolnacealniculuĭ* care *adiaforisise* de *raspolojĕnie*, şi cere sĕ i se facĕ o *nacazanie*, ca unuĭa ce luase *ruşfert* în *predmetul* de maĭ sus . . . însă n'aŭ *katortosit* . . . cum s'ar prinde . . . şi decĭ . . . prin urmare . . . aşa precum . . .

Lipicescu. — *I procĭ* . . . *i procĭ* . . . Am înţĕles cursul priciniĭ . . . 'Mĭ-aĭ lămurit-o de minune.

Vulpe. — Vra sĕ ḑicĕ, aĭ îndestulă *obişnenie* despre dênsa? . . Şi ce socoţĭ, cucoane Nastasaki? . .

Lipicescu. — Socot că aĭ toate dreptăţile. *Peripisca* dumitale atîrnă de ramul administrativ, şi se poate mântui prin o simplă poroncă din partea escelenţieĭ sale . . . Făcut-aĭ vr'o *jalbă* către cuconul?

Vulpe. — (scoţênd o hârtie din brêŭ) Eat'o gata.

Lipicescu. — (luând hârtiea) Ad'o . . . Vreĭ s'o *pristavlisesc* Ministruluĭ îndată?

Vulpe. — Dac'aĭ avea această bunătate . . . 'ţĭ-oĭŭ fi recunoscĕtor . . .

Lipicescu. — Nu mĕ 'ndoesc . . . (întinde mâna în timp ce se face că citesce) Dă maï ïute, c'acuş vine ecselenţiea.

Vulpe. — Dar' sĕ puï şi dumneta vr'o douĕ vorbe pentru mine.

Lipicescu. — Las' pe mine . . . Cât aï adus?

Vulpe. — O sută de galbinï . . . cu zimţï. (dă un fişic luï Lipicescu.)

Lipicescu. — Numaï un fîşic? . . Glumeştï? . . Maï adă unul.

Vulpe. — Douĕ sute de galbinï pentr'o *jalbă*? . . pĕcatele mele! . . Îï cam sărat . . . cum s'ar prinde.

Lipicescu. — Eï! . . frăţico, cu douĕ fîşicurï maï lesne ucidï ursul . . . şi Arbure 'ï urs chilos.

Vulpe. — Fie! . . poftim . . . într'un ceas bun . . . Aşa dar, îmï este *posvolit* a *nădĕjdui*? . .

Lipicescu. — Cum nu? . . Acum fugï ïute că vine Ministrul, şi mergï de-aşteaptă gïos în odaea mea, pĕn' ce 'l-oïŭ pregăti . . .

Vulpe. — (în parte) M'am stîns. (eşind) Te-am pus în cofă, bade Arbure. (ese.)

Lipicescu. — Portofilul de Ministru îï ca o geantă de vênător . . . plină de fîşicurï . . . Eaca boïerïul . . .

SCENA V.

Hêrzobeanu, Lipicescu.

Hêrzobeanu. — (întră prin fund, purtênd un portofoliŭ elegant) Nastasaki . . . pune sĕ'mï găteascĕ 'ndată carêta cea de drum, şi trimete sĕ vie 12 caï de poştă, că trebue sĕ plec astădï prin ţînuturï spre a face deputaţï.

Lipicescu. — Sĕ v'agïute Dumneḑĕŭ, ecselenţiea voastră! . . însă fie 'mï ertat a vĕ încunoştiinţa că, pe cât am tras cu urechea prin unele case, am aflat că

o samă de ţînutaşĭ s'ar fi pregătind a face oare care împrotivire Ocârmuiriĭ.

Hêrzobeanu. — Ştiŭ; ceĭ de la Vasluĭŭ maĭ cu deosebire... însĕ am eŭ leac de vindecat boala opoziţieĭ.

Lipicescu. — Sûnteţĭ a tot puternic... lumea o ştie... şi tremură!.. Numaĭ domnul Radu pare că n'are grijă de nime. El aŭ deschis o gazetă, în care nu se sfieşte de-a atacarisi pe façă actele Ocârmuiriĭ.

Hêrzobeanu. — Radu?

Lipicescu. — De triĭ lunĭ de ḑile el aŭ adunat împregĭuru'ĭ maĭ mulţĭ cuconaşĭ cu ideĭ franҫuzĕştĭ, *bonjurişti, duelgiĭ*, care după ce 'ţĭ ḑic verde 'n ochĭ că eştĭ hoţ, apoĭ te şi ameninţă cu pistolul... Eŭ însumĭ, cucoane, nu maĭ departe de cât ĭerĭ, am fost atacarisit de unul c'o palmă, şi maĭ mult!.. chĭar batgĭocorit cu porecla de cĭocoĭŭ... de şi acum sûnt şatrarĭŭ, din mila măriei tale... Dacă's cĭocoĭŭ, îs cĭocoĭul ecselenţieĭ voastre, ear' nu al luĭ... Ce are el cu mine?

Hêrzobeanu. — (posomorîndu-se) Da cine 'ĭ acela?

Lipicescu. — Domnul Radu... Cine altul sĕ fie?

Hêrzobeanu. — Ear' Radu!.. Aŭ prins la nas, pentru că'l ocroteşte vĕrul Ştefan Stâlpeanu; dar' cu toată protecţiea ce are, 'l-oĭŭ înfunda într'o bună dimineaţă la monăstire, cât nu 'şĭ-a toci limba şi condeĭul.

Lipicescu. — Asta o caută, se vede, dacă nu ştie a sĕ pleca maĭ marilor luĭ.

Hêrzobeanu. — Dar' ean spune'mĭ, Nastasaki, dus-aĭ răvaşul meŭ cucoaniĭ Tarsiţeĭ?

Lipicescu. — 'L-am dus chĭar asară, stăpâne.

Hêrzobeanu. — Şi i 'l-aĭ dat în mână?.. Aĭ găsit-o?

Lipicescu. — Era sîngură... pe gândurĭ... tristă...

Hêrzobeanu. — Tristă?

Lipicescu. — Însă cum aŭ cetit scrisoarea ecselențieĭ voastre, fața i s'aŭ luminat... Aŭ cetit răvașul o dată, ș'âncă o dată, și ear'... părea că nu se satură de-a'ĭ gusta dulceața. Pe urmă 'mĭ-aŭ ḑis sĕ vĕ spun că vĕ este foarte recunoscĕtoare, și că va veni însăşĭ sĕ vĕ mulțĕmească, împreună cu aga...

Hêrzobeanu. — Bărbatu-sĕŭ îĭ de prisos. 'L-am rênduit president Divanuluĭ domnesc, pentru ca sĕ'l maĭ scot de-acasă, de lângă nevastă.

Lipicescu. — Nu știŭ însă, cucoane, cum a duce-o cu slujba și cu zuliea?

Hêrzobeanu. — (riḑênd) Trebue sĕ se jĕrtfească pentru Ocârmuire... Na, Lipicescule, portofilul ista... du'l în cabinetul meŭ și resularisĕște hârtiile din el.

Lipicescu. — (luând portofoliul) Îndată, măriea ta. (ese prin stânga)

Hêrzobeanu. — (singur) Cucoana Tarsița s'aŭ arătat cam năzuroasă pĕn'acum; dar' nădĕjduesc că de aḑĭ înainte... (zărind pe Elena) A!.. eaca Lența!

SCENA VI.

Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (ese din apartamentul eĭ, din dreapta, și vine de sерută pe Hêrzobeanu) Tătuță, tătuță...

Hêrzobeanu. — Buna dimineața, copila mea.

Elena. — (zimbind) Cum?.. buna dimineața pe la 2 ore după ameaḑă?

Hêrzobeanu. — Că bine ḑicĭ, Lențo... Trebile Statuluĭ...

Elena. — Trebile Statuluï te fac sĕ uïţï multe lucrurï, tătuţă... chïar sĕ mĕ negligï pe mine...

Hêrzobeanu. — Pe tine, dragă Ilenuţă?.. nicï o dată.

Elena. — De două ḑile nu m'aï serutat... A! domnule Ministru, avem sĕ ne certăm înpreună... ïea seama... de ţi s'a maï intêmpla sĕ comiţï o asemene călcare de regulament, sĕ sciï că te destituez.

Hêrzobeanu. — (serutând-o) Nu vĕ supĕraţï, măriea voastră, că n'oïŭ maï greşi.

Elena. — Sĕ lăsăm gluma... Te prea ostenescï, tătuţă, cu serviciul şi 's îngrijită sĕ nu te 'nbolnăvescï... Când la Palat, când la consulï, când la Minister, când prin provincïï... şi prea puçin acasă... Nu era maï bine 'nainte, pĕn'a nu te face Ministru?.. Şedeaï cu mine, mĕ desmerdaï, îmï vorbeaï de mama me şi mĕ mângâeaï de perderea eï... Acum remân ḑile 'ntregï singură... şi plâng... ades, privind la portretul mameï mele. (arată portretul din stânga.)

Hêrzobeanu. — Sîngură?.. dar' nu priimeştï o mulţime de visite? Prinçesa Luţa, vorniceasa Protipendeasca, postelniceasa Evghenidis, cucoana Tarsiţa a luï aga Neamuş?..

Elena. — O!.. cât pentru cucoana Tarsiţa, maï bine-ar face sĕ nu maï vie.

Hêrzobeanu. — Pentru ce?

Elena. — Pentru că nu ne 'nţelegem... nu ne convenim înpreună.

Hêrzobeanu. — Ştiŭ... mi s'aŭ jăluit că eştï rĕce cu dênsa... chïar şi fudulă..: Asta nu 'ï bine, draga mea... Cucoana Tarsiţa, de şi nu tocmaï de starea 'ntêï, îï priimită 'n toate casele cele marï, poftită la balurile de la Curte...

Elena. — Se poate... însă simpatiile nu se im-

pun; şi mărturisesc c'astă damă nu 'mĭ inspiră nicĭ o simpatie...

Hêrzobeanu. — Nu 'nţĕleg...

Elena. — Îşĭ permite cu mine nisce familiarităţĭ care 'mĭ desplac... nisce consiliĭ care mĕ irit... Cine 'ĭ-a dat acest drept?.. Ce legăturĭ ecsist între noĭ?..

Hêrzobeanu. — (îngăĭmat) Nicĭ una, draga mea, nicĭ una... dar' ştiĭ... la vrîsta eĭ... socoate... (zărind pe Radu) A!.. cine vine?

SCENA VII.

Hêrzobeanu, Elena, Radu.

Radu. — (întrând prin fund) Eŭ, domnule Ministru... Vin sĕ v'aduc complimentele mele cele maĭ sincere... (închinându-se Eleneĭ) Domnişoară...

Hêrzobeanu. — Complimente?.. pentru ce?

Radu. — Pentru cuvintele elocvente şi patriotice pronunţate de domniea voastră ĭerĭ în consiliul de ministri, sub preşedinţa luĭ Vodă.

Hêrzobeanu. — (măgulit) A!.. în care pricină?

Radu. — În cestiunea năvăliriĭ jidanilor în Moldova!.. Aţĭ arătat cu argumente puternice periculul uneĭ asemene năvălirĭ de vagabonḑĭ, alungaţĭ din Rusiea şi Austriea; aţĭ prevĕḑut că de nu se vor lua mĕsurĭ aspre în contra reuluĭ, peste puçinĭ anĭ Moldova are s'ajungĕ o nouă Galiţie miserabilă şi demoralisată... A! credeţĭ, cucoane Iorgule, că noĭ, tineriĭ surnumiţĭ *bonjurişţĭ*, v'am admirat, v'am binecuvêntat...

Elena. — Ah! cât sûnt de fericită, scumpe tătuţă, a vedea compatrioţiĭ nostri recunoscênd serviciile ce facĭ ţeriĭ!..

Radu. — Dar! .. Puteţĭ fi mândră de părintele domnieĭ voastre, domnişoară, căcĭ a probat o mare ĭubire de Patrie; a probat că, dac'ar atîrna de la voĭea domnieĭ sale, lucrurile-ar merge mult maĭ bine 'n ţéră . . .

Elena. — Dar' ce? . . nu merg bine?

Radu. — Nu prea.

Hêrzobeanu. — Ştiŭ că vouĕ, celor tinerĭ, nu vĕ plac, nu se potrivesc cu ideile voastre . . . d'apoĭ . . . şi voĭ sûnteţĭ prea aprinşĭ, prea nerăbdătorĭ, prea revoluţionarĭ, după cum ḑice consulul . . . Vreţĭ ca toate sĕ se prifacĕ după capul vostru, îndată, cât aţĭ bate 'n palme, făr'a vĕ gândi că o ţară nu'şĭ schimbă datinile de cât cu 'ncetul, cu chibzuealǎ . . . Maĭ ales tu, Radule, te-arăţĭ prea aspru în gazeta ta, şi asta poate sĕ'ţĭ căşuneze vr'o supĕrare . . . Gândeşte-te bine . . .

Radu. — M'am gândit şi m'am resgândit din capul loculuĭ, cucoane Iorgule, şi m'am decis a primi ş'a înfrunta orĭ ce lovirĭ, când am întrat în luptă . . . Datoriea către Patrie sĕ'mĭ înplinesc, periculele nu mĕ sparie.

Hêrzobeanu. — Înţĕleg; te bizuĭ pe protecţiea vĕruluĭ Ştefan Stâlpeanu . . . dar' cu toate-aceste eŭ te sfătuesc părinteşte sĕ'ţĭ maĭ ţiĭ gura, sĕ'ţĭ maĭ înfrênezĭ condeĭul, căcĭ însuşĭ consulul, în numele Reglementuluĭ, aŭ protestat verbal . . .

Radu. — Protestat? . . cu ce drept?

Hêrzobeanu. — Nu'ĭ vorba de drept . . . Vorba'ĭ că Stăpânirea şi consulul sûnt nemulţĕmiţĭ de-apucăturile voastre, ale *bonjuriştilor*. . . Spărieţĭ oameniĭ cu ideĭ de pe ceea lume . . . ba opinie publică, ba libertate, ba egalitate, ba naţionalitate . . . maĭ ştiŭ eŭ? . . Prin urmare ĭea sama, băete; atâta 'ţĭ spun.

Radu. — Vĕ mulţemesc, cucoane Iorgule, de interesul ce'mĭ arătaţĭ; însă...

Hêrzobeanu. — Nu se 'ncape însă... Sĕ nu ḑicĭ pe urmă că nu 'ţĭ-am dat de ştire... Toată pasĕrea pe limba eĭ pere... Eŭ mĕ duc sĕ regularisesc hârtiile Ministerĭuluĭ... (se îndreaptă spre stânga)

Elena. — Tătuţă, te ducĭ fără sĕ mĕ seruţĭ?

Hêrzobeanu. — Trebile Statuluĭ... (serută pe Elena.) Mĕ eartă, măriea ta. ese prin stânga.)

SCENA VIII.

Elena, Radu.

Elena. — Ce voesce sĕ ḑicĕ tatăl meŭ, domnule Radu?.. Ce pericul te-ameninţă?.. Ce crim'aĭ comis?

Radu. — O crimă care, de când e lumea, a fost considerată ca cea maĭ mare dintre toate crimele!.. o crimă pentru care mulţĭ aŭ pătimit ş'aŭ primit corona martirilor! o crimă notată cu negru 'n cartea despotismuluĭ!

Elena. — Care crimă?.. Mĕ spariĭ!

Radu. — Crima de-a spune adevĕrul!.. Crima de-a'şĭ simţi inima revoltându-se 'n faça abusuluĭ! Crima de-a cere dreptate de-opotrivă pentru toţĭ, fie marĭ séŭ micĭ, tarĭ séŭ nemernicĭ, avuţĭ séŭ săracĭ!.. într'un cuvênt, crima de-a visa pentru omenire o soartĕ maĭ omenească, şi pentru Patrie o soartĕ maĭ fericită, demnă, independentă!.. Eaca crima de care sûnt acusat, şi care negreşit mĕ va arunca 'ntr'o ḑi pe calea ecsiliuluĭ.

Elena. — (ulmită) Sĕ fiĭ ecsilat?.. pentru că'ţĭ ĭubescĭ ţéra?

Radu. — Ca mulţĭ alţĭ!.. Dar' nu mĕ 'ngrijesc,

pe cât timp voĭŭ avea convingere că cuvintele mele vor găsi un resunet într'o singură inimă de Român.

Elena. — De este-aşa, urmează'ţĭ misiunea cu bărbăţie, căcĭ aceleaşĭ visurĭ de fericire şi mărire pentru neamul Român le fac şi eŭ în adâncul inimiĭ mele... şi de-a fi sĕ te ecsilese Guvernul orĭ unde, inima me te va urma în singurătatea ecsiliuluĭ cu toată compătimirea de amică... de soră...

Radu. — O! Dumneḑeule!.. Eaca cea maĭ dulce mângâere pentru amarul ce 'mĭ umple sufletul, când privesc la starea Moldoveĭ... Ah! de-acum nimic nu mĕ va opri de-a combate reul, nicĭ persecutările, nicĭ chĭar moartea!.. Mĕ simt tare, plin de curagĭŭ, plin de abnegare, gata pentru luptele cele maĭ neînpăcate; căcĭ am găsit un suflet în care arde amorul Patrieĭ ca o lampă cerească... Ah! domnişoară... ertaţĭ ecsaltarea ce m'a cuprins... dar' când aĭ vedea ce se petrece 'n inima me... când aşĭ avea îndrĕzneală a vĕ destăĭnui... a vorbi... Ah! Elenă, 'ţĭ-aducĭ aminte de copilăriea noastră?.. 'ţĭ-aducĭ aminte de-acele ḑile scumpe şi luminoase, care ne-aŭ vĕḑut jucându-ne 'npreună pe malurile Siretuluĭ?.. Eram copiĭ, ne ĭubeam ca doĭ fraţiorĭ... De-atuncĭ înpregĭurările ne-aŭ despărţit. Dumneta aĭ fost crescută 'ntr'un pension din Germaniea, eŭ am fost trimis la Paris de cuconul Stefan Stâlpeanu ca sĕ'mĭ fac studiile; dar' crede-mĕ că 'n toate orele vieţiĭ mele, ore de veselie séŭ măhnire, de studiŭ séŭ visurĭ, suvenirul surorií mele din copilărie m'a însoçit necontenit; el m'a mângâet în străinătate, el m'a încurageat, el m'a susţinut şi 'mĭ-a dat credinţă 'n viitor... Se ḑice că fie-care om are 'n Cer câte-o ste taĭnic legată cu soarta luĭ... Steoa me aĭ fost şi eştĭ dumneta, Elenă!

Elena. — (pătrunsă) Eŭ!

(Mică tăcere.)

Radu. — Sûnt un nebun... aşa 'ï?

Elena. — Ba nu; eştĭ un om cu simţirĭ nobile şi generoase, Radule, şi mĕ simt fericită a te vedea astfel entusiast pentru binele Românieĭ... Curagĭŭ, amicul meŭ; steoa 'ţĭ va zimbi tot-de-a-una pe calea 'n care aĭ întrat... (întinde mâna luĭ Radu.)

Radu. — (serutând mâna Eleneĭ) Ah! Elenă, de-acum lumea 'ĭ a me!

(Elena ese prin dreapta, foarte uĭmită.)

SCENA IX.

Radu, Arbore (se ivesce la uşa din fund.)

Radu. — (privind lung la uşa pe unde a eşit Elena) Ce ânger! Ce suflet dumneḑeesc!.. Cum sĕ n'o ĭubesc?.. Cum sĕ resist porniriĭ inimiĭ mele?.. O! Dumneḑeule!.. Nu cereţĭ de la mine ceea ce nu'mĭ este cu putinţă... O ĭubesc, o ĭubesc?.. (foarte ecsaltat.)

Arbore. — (apropiindu-se) Ĭubeşte-o, fĕtul meŭ, dar' nu strîga craĭnicul, pentru că lumea 'ĭ plină de urechĭ lungĭ.

Radu. — Ah! moş Arbore, moş Arbore, simt că mi se perde mintea.

Arbore. — Ferească sfêntul, copile; căcĭ avem mare nevoe de dênsa, ca sĕ baţĭ în *metehnele* noastre bătaea popuşoĭuluĭ... Ş'apoĭ chĭar dacă 'ţĭ-aĭ perde puçin minţile, îţĭ rĕmâne inima, şi vorba ceea: Omul inimos, ca un pom frumos; el te umbreşte, el te hrăneşte, el te 'ncălḑĕşte.

Radu. — Da bine, moşule, cum aĭ aflat?..

Arbore. — Că ĭubeştĭ pe duduca?.. Na, na, na...

eaca 'ntrebare!.. D'apoĭ bine, băete, ce mĕ socoţĭ pe mine?.. urs din bêrlog?.. N'am fost şi eŭ tênĕr?.. N'am luat şi eŭ câmpiĭ ceĭ înfloriţĭ aĭ tinereţiĭ, când omul aleargă năuc şi beat de beţiea dragostiĭ?.. I, Doamne!.. doar' am fost şi eŭ pe vremea mea un puişor de Român... ştiĭ colea... făcut pe poronceală... Unde 'ţĭ aveam nişte plete negre ca pana corbuluĭ... Unde 'ţĭ aveam nişte ochĭ de vulturaş, care 'mproşcaŭ în truspatru părţĭ a lumiĭ... Unde 'ţĭ aveam o musteaţă rĕsucită ş'ascuţită care 'mpungea cu sula 'n inimile nevestilor... Ce sĕ maĭ spun?.. Mĕ poreclisĕră fetele Fĕt-frumos... Eŭ? Fĕt-frumos! Ean priveşte-acum... Ha, ha, ha... Se potriveşte ca nuca 'n părete.

Radu. — (zimbind) În adevĕr, te-aĭ cam schimbat deatuncĭ.

Arbore. — Nu eŭ... aniĭ m'aŭ schimosît, mânca-'ĭ-ar mama păduriĭ!

Radu. — Dar' inima 'ĭ tot verde, moşule?

Arbore. — Inima, fĕtul meŭ, îĭ ca un armăsar din poveste, cu coama de aur, cu ochiĭ de foc, cu nările dischise, şi care, când nechează, rĕsună lumea!.. şi care, când se isbeşte, sboară prin norĭ, trece munţĭ, trece şesurĭ, trece peste nouĕ mărĭ şi nouĕ ţĕrĭ, şi 'ĭ pare că nu 'ĭ destul de largă lumea pentru el... Nu 'ĭ aşa?

Radu. — Aşa, aşa, moş Arbore... Mie'mĭ pare adĭ că 's împĕratul lumiĭ!

Arbore. — (în parte) Drăguţul! (încet luĭ Radu) Te ĭubeşte?.. heĭ?.. Când gĭucăm la cununie?

Radu. — Cununie?.. Ea, o fată de boĭer mare, şi eŭ, un copil sarac, fără părinţĭ?..

Arbore. — Tacĭ, băete, nu te 'ntrista, că doar' inimile n'aŭ *pitace,* n'aŭ rangurĭ... sîngura lor boĭerie

'ĭ ĭubirea, şi când ĭubirea le-aŭ dat aripĭ, ele sbor una la alta de pin fundul funduluĭ... dar' sĕ schimbăm vorba, că vin musafirĭ.

SCENA X.

Radu, Arbore, Neamuş, Tarsiţa.

Neamuş. — (afară) Acasă 'ĭ vĕrul Iorgu?.. bine. (intră pe uşa din fund)

Arbore. — (zărindu'ĭ, în parte) Aga Neamuş cu soçica dumnisale, cucoana Tarsiţa... Bună păreche!..

Neamuş. — (intrând) A!.. Domnule Radu, ale mele complimente.

Radu. — (închinându-se Tarsiţeĭ) Doamna me...

Tarsiţa. — (închinându-se luĭ Radu, în parte) Ades' vine pe-aicĭ tênĕrul.

Neamuş. — Vĕrul Iorgu 'ĭ, se vede, în cabinetul sĕŭ?

Arbore. — Dar...

Tarsiţa. — Şi Lenţa 'ĭ în apartamentul eĭ?

Radu. — Dar, doamnă...

Tarsiţa. — (în parte) Îĭ bine informat... aŭ vĕḑut-o!..

Neamuş. — N'aĭ merge sĕ m'anunţĭ, gĭupâne Arbure?

Arbore. — Doar' nu eştĭ Porĭŭ împĕrat... Haĭ sĕ întrăm de-adreptul, că boĭerĭul nu'ĭ fudul ca alţiĭ. Uşa luĭ îĭ dischisă pentru toţĭ, fie agĭ ca dumneta, fie gĭupânĭ ca mine.

Neamuş. — Ha, ha, ha!.. Tot mucalit gĭupânul Arbure... (în parte) Mojîc obraznic! (tare) Haĭ dar sĕ întrăm sadea ca nişte...

Arbore. — Precum ḑicĭ... Haĭ.

Neamuş. — Tarsiţo, mata mergĭ la Lenţa?

Tarsiţa. — Dar.

Neamuş. — Sĕrut'o din partea mea . . . Domnule Radu, a revedere . . . (întră prin stânga.)

Arbore. — (în parte) Îl linguşĕşte pe băet, că se teme de gazeta luĭ. (întră în stânga.)

SCENA XI.

Tarsiţa, Radu.

Tarsiţa. — (în parte) Sûntem sîngurĭ . . .

(Radu se închină şi voesce sĕ plece.)

Tarsiţa. — Domnule Radu . . . fugĭ de mine?

Radu. — Nu, doamnă; dar' credeam . . .

Tarsiţa. — Dă'mĭ voïe sĕ te opresc puçin, pentru ca sĕ'ţĭ spun că sûnt fericită a te 'ntêlni măcar aicĭ; căcĭ la mine-acasă am rareorĭ mulţĕmire a te videa . . . înainte vineaĭ ades', ear' acum . . .

Radu. — Sûnteţĭ prea amabilă, doamna me . . .

Tarsiţa. — Amabilă . . . se poate; dar' mĕ neglijarisĕştĭ . . . (cu sentiment) şi nu cred sĕ merit a fi astfelĭŭ neglijarisîtă . . . Eŭ îţĭ sûnt prietină . . . mĕ 'nteresez de soarta dumnitale . . . îţĭ vreŭ binele . . . îţĭ sûnt mult recunoscĕtoare că m'aĭ scăpat din primejdie, în noaptea când m'aĭ adus de la Teïuş la Iaşĭ . . . Ah! pentru mine, crede-mĕ, n'oïŭ uïta nicĭ o dată acea noapte plină de emoţiĭ . . . găsindu-mĕ lângă dumneta, răpită 'n fuga cailor pe câmpiile-acele pustiĭ ş'acoperite cu omĕt; nu maĭ simţam nicĭ gerul nopţiĭ, nicĭ spaïma lupilor care ne-alungaŭ . . . Mi se părea un vis, un vis prea frumos; căcĭ trista realitate m'aştepta acasă . . . Şi dumneta nu te-aĭ maĭ îndurat sĕ'mĭ re'nnoeştĭ visul . . . M'aĭ părăsit cu totul . . .

Radu. — Doamna me . . . ocupările mele ḑilnice . . .

Tarsiţa. — Care ocupărï?.. ale minţiï saŭ ale inimiï?.. Nu rĕspunḑi?.. A!.. Domnule Radu, te-aï depărtat de-o prietinie sigură şi credincïoasă ca a mea, o prietinie care s'ar fi schimbat poate într'un sentiment maï viŭ, maï dulce... maï înfocat, pentru ca sĕ caḑi subt farmecul uneï copile care nu ştie nicï măcar dacă are-o inimă de ïubit.

Radu. — De cine voïescï sĕ vorbescï, doamna me?

Tarsiţa. — De cine?.. de Lenţa... O! 'ţï-am gâcit eŭ de mult secretul... nu ḑice ba... Dar; te-aï înamorat nebuneşte de Lenţa, o fată rĕŭ crescută, fudulă, dispreţuitoare, care a sĕ rîdĕ de-amorïul dumnitale, în loc sĕ 'l apreţuească cum 'l-ar apreţui o inimă sîmţitoare, ş'a sĕ rîdĕ pentru că eştï fără avere, fără posiţie, fără părinţï...

Radu. — Doamna me, dacă vĕ credeţï în drept a'mï adresa mie mustrărï cât de aspre, le primesc cu politeţă, de şi nu le-am meritat nicï de cum... ear' în cât privesce pe domnişoara Elena, vĕ rog, foarte vĕ rog, sĕ nu 'ï pronunţaţï numele de cât cu cel maï adânc respect.

Tarsiţa. — Cum?.. sĕ am eŭ consideraţie pentru dênsa, care nu mĕ respectează pe mine?.. pentru dênsa?.. O! nu te-adimeni cu-asemine ideï... O urĕsc din toate puterile sufletuluï!.. şi... ïe sama, domnule Radu, ïe sama sĕ nu m'aducï în posiţie a te cufunda şi pe dumneta în acea ură... Nu'ï pe lume duşman maï ne'mpăcat de cât femeea ce se sîmte dispreţuită... Mi'ï ḑice poate... căcï m'aştept la toate insultele din parte-vĕ... Mi'ï ḑice că 'mï-am făcut ilusiï, c'am căḑut de bună voïe 'n rîdicolul de-a mĕ crede ïubită... fie!... rĕsbunarea mea va fi cu-atât maï cumplită asupra celor ce m'aŭ trezit din vis!

Radu. — Doamna me... cuvintele domnieï voastre

mĕ surprind şi mĕ măhnesc... Âncă o dată vĕ rog sĕ mĕ ertaţĭ dacă, fără s'o sciŭ, v'am ofensat, v'am turburat linişteа: însă, ânc'o dată vĕ rog sĕ fiţĭ convinsă că domnişoara Elena...

Tarsiţa. — (furioasă) Elena dumnitale... o urĕsc ca pe-o rivală... o urĕsc de moarte!..

Radu. — Ura domnieĭ tale poate sĕ fie tot aşa de crudă, pre cât e şi de nesocotită; dar' Elena 'mĭ-e soră din copilărie, şi mĕ jur că voĭŭ sci s'o apĕr în contra furieĭ domnieĭ tale.

Tarsiţa. — Om videa cum ţi'ĭ putea 'mplini gĭurămêntul...

SCENA XII.

Tarsiţa, Radu, Elena.

Elena. — A!.. Domnule Radu, tot aicĭ?..

Radu. — Am avut o conversaţie interesantă cu doamna Tarsiţa, care vĕ adoră.

Tarsiţa. — (cu dragoste) *Bonjour*, Lenţo... Vin' sĕ te sĕrut, ângeraşule... (înaintează spre Elena ca sĕ o serute, Elena însă se retrage.

Elena. — *Bonjour,* cucoană Tarsiţă... Domnule Radu, doresc sĕ am cel de pe urmă valţ de Lanner... te rog sĕ mi'l aducĭ... îl veĭ găsi negreşit la librăriea luĭ Henig.

Radu. — Mĕ duc îndată sĕ'l caut.

Elena. — (dându'ĭ mâna) A revedere, amicul meŭ.

Radu. — A revedere... (închinându-se Tarsiţeĭ) Doamnă... (ese prin fund.)

Tarsiţa. — (în parte) Par' c'o fac într'adins ca sĕ mĕ iriteze şi maĭ mult.

SCENA XIII.

Tarsița, Elena, Arbore; *maĭ pe urmă* Vulpe.

Arbore. — (eșind din stânga) Duducă Lență, te poftește boïerĭul împreună cu cucoana Tarsița.

Elena. — Bine, moșule... (către Tarsița) Doamna me...

Tarsița. — Bucuros, ângerașule...

(Întră amêndouĕ în stânga.)

Arbore. — (singur) Nu'mĭ place mie 'nfipta asta de cucoană Tarsiță... Alăture cu duduca, par' că'ĭ un ulĭu lângă'o turturică...

Vulpe. — ('ntră prin fund, căscând) I I.. bine-am maĭ dormit în odaea cuconuluĭ Nastasaki.

Arbore. — Eaca si Vulpoĭul... (luĭ Vulpe) 'Ĭ-aĭ tras vîrtos, ș'aĭ visat?.. Câțĭ rădĕșĭ aĭ mâncat pin vis?.. cum s'ar prinde... spune.

Vulpe. — Las' că 'ĭ-oĭŭ mânca eŭ ș'almintere; n'aĭ grijă, bade.

Arbore. — Ḑĕŭ!.. Se vede c'aĭ dat vr'o hârtie luĭ Lipicescu... Spune, cât te ține?

Vulpe. — N'am sĕ 'țĭ daŭ ție socoteală.

Arbore. — Așa sĕ trăeștĭ... un fișic, douĕ?

Vulpe. — Douĕ?.. cine te-aŭ *pliroforisît?*

Arbore. — Cunosc prețul mărfiĭ ș'a dugheniĭ... Eĭ, apoĭ sĕ 'țĭ spun una?.. 'Țĭ-aĭ dat bănișoriĭ de sufletul tatiĭ, ca țiganul căcĭula.

Vulpe. — Pușchea pe limbă'țĭ... Cum?

Arbore. — Apoĭ dumneta, boïerĭule, creḑĭ că pentru 200 de galbinĭ numaĭ o sĕ câștigĭ dreptul de-a disbrăca un popor de oamenĭ?.. Ha, ha, ha... Nu te știeam așa de găgăuță... Trebue, *pravoslavnicule,* sĕ dischiḑĭ băerile pungiĭ, sĕ verșĭ la banĭ cu pumnul, ca sĕ 'nfrupțĭ pe toțĭ, și pe cenușerĭ, și pe șefĭ

de masă, și maĭ cu samă pe ispravnicĭ; după ce maĭ ântêĭ îĭ unge cu mĭere pe gĭudecătorĭ și 'ĭ umbla cu pomana de la cel maĭ mic cĭocoeș pĕn' la... hăt... sus!.. Dar' ce staŭ eŭ de te 'nvĕț?.. Par' că nu eștĭ trecut prin cĭur și prin sită, de când frecĭ păreţiĭ gĭudecătoriilor... Maĭ bine, crede-mĕ pe mine, lasă pe bĭeţiĭ răḑĕșĭ în pace, și nu 'ţĭ încărca sufletul de blăstĕmurĭ; căcĭ blăstĕmul de la săracĭ nu cade pe copacĭ.

Vulpe. — Ama!.. Aĭ vorbit de te-aĭ pripit... Dar' eaca și cuconul Nastasaki... îmĭ aduce resoluţiea Ministruluĭ... Aţine-te, gĭupâne Arbure.

SCENA XIV.

Arbore, Vulpe, Lipicescu.

Lipicescu. — (în cantonadă) Aud, măriea ta... (întrând) Ha, cucoane... bane, eată'ţĭ hârtiea resularisită după toate formele. (ese prin fund.)

Vulpe. — A! sĕ videm...

Arbore. — Sĕ videm...

Vulpe. — (citind) «Priimit astăḑĭ în 13 Octomvrie 184... Cererea jăluitoruluĭ fiind de ramul dicanicesc, rĕmâne ca subiscălitul sĕ se adreseze la locurile competente.» (vorbit) Ce fel?.. ce fel?.. Numaĭ pentru-atâta am dat eŭ 200 de galbinĭ... Breee!

Arbore. — Ce 'ţĭ-am spus eŭ?.. Haĭt!.. Căcĭula ţiganuluĭ...

Vulpe. — 'Șĭ-aŭ bătut gĭoc de mine pușchĭul, cum s'ar prinde.

Arbore. — Blăstĕmul săracilor!

SCENA XV.

Ceĭ de'nainte, **Evghenidis, Viteazovicĭ, boĭerĭ, Lipicescu** (în fund.)

Viteazovicĭ. — Ce spuĭ?.. Pleacă Ministrul chĭar astăḑĭ?

Lipicescu. — Peste-un ceas, domnule ghinărarĭŭ.

Evghenidis. — Sĕ mergem sĕ 'ĭ dorim drum bun.

Lipicescu. — Eată 'l că vine-aicĭ, cucoane Evghenidis.

SCENA XVI.

Ceĭ de'nainte, **Hêrzobeanu, Elena, Neamuş, Tarsiţa.**

Hêrzobeanu. — Îmĭ pare rĕŭ că vĕ las, dar' n'am ce face... Trebile Statuluĭ...

Viteazovicĭ. — (dând mâna luĭ Hêrzobeanu) Am aflat chĭar de la Vodă că plecĭ astăḑĭ, ş'am venit...

Evghenidis. — Am venit sĕ te rugăm ca sĕ nu 'ntârḑiĭ mult, căçĭ Ministerĭul cam şchĭopătează când eştĭ absent.

Hêrzobeanu. — N'aveţĭ grijă, m'oĭŭ întoarce 'n curênd... Noĭ, Miniştriĭ, avem obiceĭŭ a trece prin ţară ca fulgerul, când mergem sĕ facem reviḑiĭ... O ştiţĭ, dumneavoastră, ca şi mine... însă pĕn'a nu mĕ depărta, vreŭ sĕ vĕ daŭ o veste bună... *Arhon* aga Neamuş iĭ numit president Divanuluĭ domnesc!

(Toţĭ felicită pe Neamuş.)

Tarsiţa. — (încet luĭ Hêrzobeanu) Prin influenţa dumnitale.

Hêrzobeanu. — (încet Tarsiţeĭ) Aŭ fost destul s'o do-

reştĭ mata... Lipicescule, vutcă... Sĕ bem, boĭerĭ, câte-un păhăruţ pe cursă, ca sĕ'mĭ meargă 'n plin.

(Un lacheŭ aduce o tabla cu o sticlă cu vutcă şi păhăruţe.)

Hêrzobeanu. — Poftim, boĭerĭ...

(Afară de Neamuş, Vulpe şi Arbore, cariĭ se găsesc în dreapta, toţĭ ceĭa-l-alţĭ forméză un grup în stânga, şi cĭocnesc păhăruţele.)

Neamuş. — Dar, boĭerĭ; s'aŭ milostivit Măriea Sa Vodă sĕ mĕ 'nalţe pe scaunul presidenţieĭ, şi sînt hotărît a ţinea cumpăna dreptăţiĭ cu nepărtinirea cea maĭ.'.. cea maĭ... (tuşeşte.)

Arbore. — (în parte) Nu 'ĭ dă 'n *pîrte*. (se apropie de urechea stângă a luĭ Neamuş şi 'ĭ vorbesce încet.)

Vulpe. — (în parte) President!.. La el mi'ĭ nădejdea. (se furişază încet la dreapta luĭ Neamuş.)

Arbore. — (încet luĭ Neamuş) Cucoane Alecu, îmĭ daĭ voĭe sĕ fac sĕftea cumpeniĭ?

Neamuş. — Ce fel?

Arbore. — Sĕ pun într'unul din talgere vr'o patru fîşicurĭ.

Neamuş. — Cum nu?.. dar' ce vreĭ de la mine?

Arbore. — Sĕ 'mĭ daĭ glasul dumitale în procesul răḑĕşilor cu banul Vulpe... Cunoştĭ procesul?..

Neamuş. — Trebue sĕ'l cunosc... Adă.

Arbore. — Poftim, şi sĕ'ţĭ fie cu ogur...

Neamuş. — Fiĭ sigur de glasul meŭ.

Arbore. — (depărtându-se, în parte) 'Ĭ-am dat în glas... ce sĕ fac?.. obiceĭul pămêntuluĭ!

Hêrzobeanu. — Moş Arbure, vin' în coacĭ... Eŭ plec pe câte-va ḑile, şi fiind că eştĭ un urs de care se tem căţeiĭ, vreŭ sĕ te las de pază Lenţiĭ.

Arbore. — Bucuros, cucoane, numaĭ de nu s'ar teme duduca s'o mănânc.

Elena. — (zimbind) Nu, moş Arbore, că te cred domesnicit.

Tarsiţa. — Şi cu dinţiĭ tociţĭ.

Arbore. — Apoĭ dă, cucoană... la vrîsta noastră...

Tarsiţa. — (riḑênd, cam furioasă) Auḑĭ, uncheşul!..

Hêrzobeanu. — Na, moşule, un păhăruţ de vutcă pe cursă... dă'l pe gât.

Arbore. — (închinând) Drum bun, cucoane, şi fără nicĭ o cursă.

(Toţĭ rîd.)

Vulpe. — (în dreapta luĭ Neamuş, încet) Ş'aşa, cum s'ar prinde, cucoane Alecu, fiind că *raspolojeniea* în *predmetul peripisceĭ* cu răḑĕşiĭ din Arburenĭ...

Neamuş. — O ştiŭ... însă nu pot sĕ'ţĭ daŭ glasul.

Vulpe. — Vaĭ de mine!.. apoĭ ce mĕ fac eŭ?

Neamuş. — Nu te desnădĕjdui... spune: aĭ vr'o 5, 6 fişicurĭ?

Vulpe. — Am.

Neamuş. — Pune 'ĭ în cumpăna dreptăţiĭ, colea 'n talgerul din dreapta, (arată mâna dreaptă) şi te fac sĕ câştigĭ procesul.

Vulpe. — Cum asta?

Neamuş. — Înjghebându'ţĭ majoritate 'n Divan. Cu chipul aista n'aĭ nevoe de glasul meŭ.

Vulpe. — Şi ḑicĭ c'oĭŭ câştiga?

Neamuş. — (imitând o cumpănă cu amêndouĕ mânile) Ean priveşte cumpăna. În talgerul din stânga sûnt patru fişicurĭ depuse de Arbure. (coborînd încet mâna stângă) Priveşte cum îl atîrnă pe cel din dreapta... Veḑĭ?.. Pune dumneta cincĭ, şĕse fişicurĭ d'incoacĭ, şi 'ĭ videa minune.

Vulpe. — (punênd 5 fişicurĭ în mâna dreaptă a luĭ Neamuş) Eată-le.

Neamuş. — Bine... Cată acum. (coboară mâna dreaptă, în timp ce rîdică mâna stângă) Veḑĭ cum atîrnă talgerul din

dreapta pe cel din stânga?.. Haïde, ha...na, na, na... Dumneta aï dreptate.

Vulpe. — Sĕ te-audĕ Dumneḑĕŭ. (în parte) M'am spetit, cum s'ar prinde.

Neamuş. — (în parte, admirându'şĭ mânile pline) Frumos gíuvaer îĭ cumpăna dreptăţiĭ, când talgerile 's aurite!

Hêrzobeanu. — *Arhon* agă, *arhon* bane... n'aţĭ maĭ sfêrşit de pus ţara la cale?

Neamuş. — Sfêrşit, vere Iorgule... Eaca venim.

Lipicescu. — (în fund, la uşă) Măriea ta, carêta 'ĭ la scară cu 6 slujitorĭ călărĭ şi cu viç-aga.

Hêrzobeanu. — Haï!.. sĕ nu perdem vremea, când îĭ de slujit Ocârmuirea... Nastasaki, adă'mĭ ghizdanul cel mare din cabinet, cel cu doftoriĭ.

(Lipicescu intră în stânga.)

Toţĭ. — Doftoriĭ?

Arbore. — În protiva boaleĭ vitelor?

Hêrzobeanu. — (vesel) Ba, uncheşule, în protiva epidemieĭ oposiţieĭ, care s'aŭ lăţit în provinçiĭ.

Lipicescu. — (aducênd un portofoliŭ, un tricorn şi o cravaşă) Eaca ghizdanul, cucoane, şleapca cea nouă şi cravaşa.

Hêrzobeanu. — (deschiḑênd portofoliul şi arătându'l plin de hârtiĭ) Eaca reçetele destinate pentru oposanţĭ: decreturĭ de posturĭ şi de ranguri cu numele lăsate în alb. În sînul acestuĭ portofil ministerial zace opiniea publică, conştiinţa alegĕtorilor şi soarta ţĕriĭ!.. (închide portofoliul) Îmĭ cunosc eŭ oameniĭ... pentru uniĭ posturĭ, pentru alţiĭ cinurĭ, pentru alţiĭ banĭ, şi pentru ceĭ maĭ mulţĭ... (arată cravaşa) Şi astfel se complectează o Cameră de deputaţĭ sub regimul Reglementuluĭ organic...

Toţĭ. — (afară de Elena şi Arbore) Ha, ha, ha, ha!

Arbore. — (în parte) Vaĭ de bĭeata ţară!

Hêrzobeanu. — Lenţo, vin' sĕ te sĕrute papa. (serută pe Elena.)

Elena. — (tristă) Adio, tătuţă... sĕ nu 'ntârḑiï mult.

Hêrzobeanu. — Cucoană Tarsiţă, sĕrut mânile. (serută mâna Tarsiţeï şi'ï ḑice încet) Îï gândi la mine?

Tarsiţa. — (încet şi cu sentiment) Te maï îndoeştï?

Neamuş. — (în parte, îngrijit) Par' că 'şï-aŭ şoptit în taïnă!

Hêrzobeanu. — Sĕ ne videm sănĕtoşï, boïerï.

Toţï. — Călĕtorie bună!

(Hêrzobeanu ese prin fund întovărăşit de toţï, afară de Elena şi Tarsiţa. Elena merge de caută pe fereastă.)

Tarsiţa. — (în parte) Iorgu mĕ ïubeşte!.. Sûnt presidentă Divanuluï... Am eşit la rêndul cucoanelor celor marï!.. A!

(Afară se aud vuete de trăsură şi pocnete de surugiï.)

SCENA XVII.

Elena, Tarsiţa.

Elena. — (În parte, vĕḑênd pe Tarsiţa) Tot aicï e? (voesce sĕ easă prin dreaptă.)

Tarsiţa. — Lenţo, Lenţo, unde te ducï?.. şi dumneta fugï de mine?

Elena. — Mĕ duceam...

Tarsiţa. — Te duceaï ca sĕ nu rĕmâï cu mine... o ştiŭ; căcï nu mĕ ïubeştï.

Elena. — Dómna me...

Tarsiţa. — O! nu te priface... iţï sûnt nesuferită, pentru că 'mï ïeŭ voïe câte-o dată sĕ 'ţï daŭ sfaturï ca o... soră maï mare; însă, draga mea, ar fi cu dreptul s'apreţiezï almintere purtarea mea... Dacă nu te-aşï ïubi, nu 'mï-ar păsa nicï de cum sĕ te vĕd

apucând pe cărărĭ unde nu trebue sĕ calce picĭorul uneĭ fete de boĭer mare şi cu bună creştere.

Elena. — (ofensată) Ce voĭescĭ sĕ ḑicĭ, dómnă?

Tarsiţa. — Mĕ 'nţĕlegĭ... mĕ gâceştĭ.

Elena. — Acésta e, negreşit, o enigmă ingenióse; însă nu sciŭ sĕ gâcesc enigmele.

Tarsiţa. — Da lasă, mĕ rog, enigmele de-o parte. Roşaţa obrazuluĭ dovideşte c'aĭ gâcit de cine'ĭ vorba.

Elena. — De cine?

Tarsiţa. — De Radu!

Elena. — (uĭmită) Radu?

Tarsiţa. — Dar'l.. am băgat de samă că prea ades' el vine-aicĭ, prea ades' vĕ 'ntâlniţĭ şi staţĭ la vorbă 'mpreună... Asta te compromitariseşte în ochiĭ persoanelor care ştiŭ a respecta rangul şi posiţiea lor... Radu 'ĭ un om de nimică, fără familie, fără stare, un *bonjurist* ce are ambiţie a eşi la neamurĭ, şi cearcă a'ţĭ fura minţile, pentru ca sĕ uĭţĭ cine eştĭ.

Elena. — (cu demnitate) Cucónă Tarsiţă, se vede că aveţĭ o mare esperienţă de unele lucrurĭ pe care mintea me nu le pricepe... Îmĭ vorbescĭ o limbă ce n'o înţeleg; prin urmare îmĭ veţĭ permite a nu maĭ prelungi o convorbire ce nu'mĭ pare conformă cu buna educaţie.

Tarsiţa. — Buna educaţie?.. Ce vreĭ sĕ ḑicĭ?.. Te socoţĭ poate maĭ bine educarisită de cât mine, pentru c'aĭ fost crescută la Viena?

Elena. — Acolo unde-am fost crescută, am învĕţat a mĕ respecta pe mine ş'a da fie-căruĭa partea de considerare ce merită. De-aceea mĕ retrag, cucónă, şi vĕ las în companiea uneĭ persoane care cunoasce bine regulele buneĭ cuviinţĭ, în companiea venerabileĭ soçiĭ a luĭ aga Neamuş. (ese prin dreapta.)

Tarsiţa. — (singură) Soçiea luĭ Neamuş!.. Auḑĭ?..

Mĕ ïea 'n rîs şi mĕ dispreţueşte, fiind că 's măritată cu Neamuş?.. dar' ce'ĭ bărbatu-meŭ?.. Cĭocoĭŭ?.. Pentru că nu 'ĭ tocmaĭ de starea 'ntêĭ, nu 'ĭ nicĭ din starea a doua... şi are chĭar şi rude în *protipenda!*.. iĭ president Divanuluĭ domnesc, şi eŭ presidentă!.. A! gĭupineasă Lenţo, eştĭ fudulă pentru că tată-tĕŭ iĭ Ministru?.. te uĭţĭ la mine cu dispreţ, pentru că 's soçiea luĭ Neamuş?.. O! de te-aşĭ videa măritată dupĕ gândul meŭ... cum 'ţĭ-ar cădea nasul! (se preumblă agitată) Venerabila soçie a luĭ Neamuş... Venerabilă!.. Radu te-aŭ învĕţat a fi aşa de obraznică, duducă Lenţo!.. Vĕ 'nţĕlegeţĭ împreună ca sĕ rîdeţĭ de mine... Las' că nu'ţĭ avea voĭ multă vreme parte unul de... altul... Venerabilă!.. Ah! ce n'aşĭ face ca sĕ'mĭ rĕsbun de impertinenţile eĭ!.. Ce n'aşĭ da s'o vĕd măritată c'un adevĕrat cĭocoĭŭ, dar' cĭocoĭŭ... colea... cĭocoĭŭ ca...

SCENA XVIII.

Tarsiţa, Lipicescu; *maĭ pe urmă* Neamuş.

(Lipicescu intră prin fund şi se îndreaptă încet spre uşa din stânga, ecsaminând un decret.)

Tarsiţa. — (zărind pe Lipicescu, în parte) Ca Lipicescu, de pildă... Lipicescu!.. şi de ce nu?.. (observându'l) Lipicescu 'ĭ tênĕr... are turnĭură cĭocoĭească... tocmaĭ ce trebue... (tare) Lipicescule.

Lipicescu. — Poroncă.

Tarsiţa. — Ascultă: Aĭ vr'un cin?

Lipicescu. — Din mila boĭerĭuluĭ sunt şatrarĭŭ, cuconiţă.

Tarsiţa. — Bine... Te ĭubeşte stăpânu-tĕŭ?

Lipicescu. — Ca pe-o slugă credincĭoasă... Mă-

riea sa are toată încrederea în mine... Eŭ mĕ îngrijĕsc de averea dumnisale, şi dumnealuĭ îmĭ destăĭnueşte toate secretele, atât ale Statuluĭ cât şi... cele-l-alte.

Tarsiţa. — Care cele-l-alte?

Lipicescu. — Ale... inimiĭ... Ştiŭ, cucoană, că boĭerĭul vĕ ĭubeşte ca ochiĭ din cap... Sĕ mĕ ertaţĭ că îndrĕznesc...

Tarsiţa. — Te ert, şi vreŭ sĕ mĕ ocuparisesc de viitorĭul tĕŭ.

Lipicescu. — Sĕrut mânile şi picĭoarele, milostivă...

Tarsiţa. — Ascultă: Aĭ vrea sĕ te 'nsorĭ?

Lipicescu. — Cum nu?.. dac'aşĭ găsi vr'o fată de boĭerĭŭ...

Tarsiţa. — Eştĭ ambiţios?

Lipicescu. — Om sûnt şi eŭ... Şi am şi ceva parale.

Tarsiţa. — Multe?

Lipicescu. — Bunişoare... cum aŭ dat Dumneḑĕŭ.

Tarsiţa. — Bine... Sĕ viĭ disară la mine, c'am sĕ'ţĭ vorbesc ceva important.

Lipicescu. — Ascult.

Neamuş. — (deschiḑênd uşa din fund) Dragă, mergĭ sĕ te duc acasă pĕn' a nu trece la Divan? (dispare.)

Tarsiţa. — Vin. (luĭ Lipicescu) 'Mĭ-aĭ spus că eştĭ şatrarĭŭ... puçin lucru... (ese.)

SCENA XIX.

Lipicescu. — Puçin... însă... eŭ nu 's prost... am scamotat un decret din ghizdanul Ministruluĭ... (scoate o hârtie) Eată'l!.. (citesce) «Cinstit şi credincĭos boĭerĭŭ Domnieĭ Noastre...» (vorbit) Numele 'ĭ lăsat în

alb. (citesce) «Pentru slujbele ce aï făcut Ocârmuiriï, Ne milostivim a te înălţa la rangul de spatarïŭ...» (vorbit) Spatarïŭ!.. bun numĕr am tras la loteriea boïerieï!.. Spatarïŭ!.. Spatarïul Nastasaki Lipicescu!.. bine sună la ureche!.. Ean sĕ videm dacă bate şi la ochï tot aşa de bine? (merge la mesuţa din fund de 'şï scrie numele în decret) Aşa... frumos! Spatarïul Nastasaki Lipicescu... Minunat!.. Spatarïŭ după şatrarïŭ... *Işala!*.. Douĕ la mână!.. (se îndreaptă spre uşa din stânga.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

(Acelaşï decor; pe păretele din fund însă este aninat portretul Sultanuluï, în locul celuï al împăratuluï Neculae.)

SCENA I.

Hêrzobeanu, Evghenidis, Viteazovicï, Neamuş (staŭ înpregïurul uneï mese, în mijlocul sceneï), Lipicescu (scrie la altă masă maï în fund, în stânga.)
(Consiliŭ de ministri.)

Hêrzobeanu. — *Arhon* postelnice Evghenidis, *arhon* polcovnice Viteazovicï şi chïar dumneta, *arhon* agă Neamuş, v'am poftit din poroncă domnească ca sĕ v'adunaţï aicï, dumneta ca marele postelnic, dumneta ca locoţiitor de ghenerar miliţieï, şi dumneta ca president Divanuluï domnesc, pentru ca sĕ chibzuim nişte mĕsurï înţĕlepte în nişte trebï vajnice a Ocârmuiriï... Îmï pare rĕŭ că n'aŭ venit şi vornicul Protipendescu, Logofĕtul Dreptăţiï, precum şi *arhon* Visternicul, pentru ca sĕ fie Sfatul în complect.

Neamuş. — Marele Logofĕt îĭ zaif... îl doare stomahul.

Hêrzobeanu.. — (ridênd) Îĭ cam lacom Logofĕtul.

(Toţĭ rid.)

Evghenidis. — Cât pentru marele Vistiar, îĭ dus la Vodă cu *prinosul* obicĭnuit.

Hêrzobeanu. — Dar, ştiŭ; cu ploconul bănesc votat Măriei Sale de obşteasca obicĭnuita Adunare, pentru părinteasca *oblăduire... ke ta lipa.*

Toţĭ. — Se cuvine... Se cuvine.

Hêrzobeanu. — Dar... se cuvine; nicĭ vorbă nu-'ĭ... Acum, boïerĭ dumneavoastră, sĕ 'ncepem lucrările. Avem de regularisit triĭ *predmeturĭ simandikoase: predmetul* Ocnelor, *predmetul* jidanilor şi *predmetul* tinerilor *bonjurişti*, care, precum ştiţĭ, 'şĭ-aŭ rîdicat nasul prea sus de la o vreme 'ncoacĭ.

Viteazovicĭ. — Eŭ sûnt militar, boïerĭ dumneavoastră... sûnt răpide la treabă... Cred dar' c'am putea 'n douĕ cuvinte sĕ resularisim aceste triĭ *predmeturĭ.*

Toţĭ. — Cum?

Viteazovicĭ. — Îĭ vorba dė Ocne, de jidanĭ şi de *bonjurişti?*.. Haĭ sĕ băgăm în Ocne atât pe *bonjurişti*, cât şi pe jidanĭ... şi *paşol.*

Toţĭ. — (ridênd) Ar avea haz.

Hêrzobeanu. — Aşa ar avea... dar' nu se poate... Sĕ vorbim serios... În priivirea Ocnelor eată cum stă pricina: *Kir* Zaharaki în tovărăşie cu Leĭba Kana propun sĕ cumpere *otcupul* Ocnelor pe 5 anĭ, cu preţ destul de folositor pentru *hazna;* însă eĭ cer agĭutorĭŭ de la Stăpânire pentru înlesnirea cărăturiĭ săriĭ la Dunăre şi la Prut; cer adică sĕ le *posvolească* a lepăda banĭ prin sate, pe la ţĕranĭ, cât or găsi de

cuviinţă, ear' Guvernul sĕ *obligarisască* pe locuitorĭ a face cărăturĭ pentru aceĭ banĭ.

Evghenidis. — Cunosc pe Zaharaki, el îĭ *simpatriotul* meŭ de la *Saranta eklisiea*, om cu stare şi cu *hristoitie* ... Nu 'ĭ place sĕ *obijduească* pe săracĭ; prin urmare eŭ sûnt de părere sĕ'ĭ învoim cererea.

Hêrzobeanu. — Dar' dacă n'or vrea ţĕraniĭ sĕ priimească banĭ şi s'or împotrivi?..

Viteazovicĭ. — Oĭŭ merge eŭ însumĭ cu soldaţiĭ de 'ĭ-oĭŭ sili... Eŭ sûnt militar, nu ştiŭ multe.

Neamuş. — Mojîcul nu poate sĕ ḑicĕ ba, când poronceşte Guvernul.

Hêrzobeanu. — Care vra sĕ ḑicĕ, boïerĭ, încuviinţaţĭ?

Toţĭ. — Dar, dar; se cuvine...

Hêrzobeanu. — Nastasaki, gata 'ĭ anafora către Vodă în *predmetul* săriĭ?

Lipicescu. — (aducênd o hârtie) Eat'o, ecselenţiea voastră.

Hêrzobeanu. — S'o iscălim dar, boïerĭ.

Toţĭ. — S'o iscălim.

(Boïeriĭ subsemn.)

Lipicescu. — (în parte) Îs îndulciţĭ cu sare, ca moronul... Zaharaki 'ĭ-aŭ presărat în belşug, ş'aşteaptă resultatul în salonul de-alăture împreună cu Leìba Kana.

Hêrzobeanu. — (dând hârtiea luĭ Lipicescu) Na, *arhon* şatrarĭŭ, pune'ĭ numĕrul.

Neamuş. — Lipicescule, un cĭubuc.

Lipicescu. — (în parte) Mie 'mĭ poronceşte? (se face că nu aude, şi merge la masa din fund.)

Neamuş. — Lipicescule, adă'mĭ un cĭubuc.

Lipicescu. — (pe scaun, în parte) Spatariĭ nu 's cĭubucciĭ.

Hêrzobeanu. — Nastasaki... n'aĭ auḑit?.. surd eştĭ?

Lipicescu. — Ba nu's surd... dar' nicĭ cĭocoĭul nimăruĭ.

Hârzobeanu. — (în parte) Ce-aŭ spus?.. Hmm! aŭ început a sĕ obrăznici şi el. (tare şi cu un aer poroncitor) Un cĭubuc îndată.

Lipicescu. — (merge încet la uşa din fund, o deschide şi strigă:) Un cĭubuc pentru domnul president Divanuluĭ. (apoĭ se întoarce ear' la masă, după ce a eşit puçin cu anaforaoa.)

Hêrzobeanu. — Boïerĭ dumnevoastră, am pus la cale Ocnele, şi cred că tot aşa de lesne ne-om înţĕlege ş'în *predmetul* jidanilor... Ştiţĭ că este a sĕ orêndui comisiĭ spre cercetarea vagabonḑilor ş'a sĕ lua mĕsurĭ pentru a'ĭ scoate din ţară... Ştiţĭ că numĕrul jidanilor creşte pe toată ḑiua... Norodul aŭ început a sĕ 'ngriji de astă năvălire; *bonjuriştiĭ* strigă că Guvernul îĭ vêndut jidanilor... Ce credeţĭ dumnevoastră că 'ĭ de făcut într'un cas atât de *vajnic*?.. Binevroiţĭ a vĕ rosti pe rênd şi *ritos*.

Viteazovicĭ. — Eŭ sûnt militar, nu ştiŭ multe... Rĕu 'ĭ rĕŭ, binele 'ĭ bine; rĕul trebue stêrpit!

Neamuş. — Stêrpit, dar!.. căcĭ năvălirea jidanilor în Moldova îĭ maĭ primejdioasă de cât toate cele-l-alte năvălirĭ de duşmanĭ care-aŭ trecut peste ţara noastră... Tătariĭ aŭ venit şi s'aŭ dus!.. Turciĭ aŭ venit şi s'aŭ dus!.. Nemţiĭ ceĭ cu coadă aŭ venit şi s'aŭ dus!.. Chĭar Ruşiĭ *pravoslavnicĭ* aŭ venit şi s'aŭ dus!.. jidaniĭ însă vin şi rĕmân, şi prind rădĕcină, şi se plodesc ca vermiĭ, şi se 'ntind pe latul şi pe lungul Moldoviĭ ca o picingină otrăvită...

Evghenidis. — Aşa este; însă...

Neamuş. — Priviţĭ în ce hal aŭ agĭuns Iaşul!.. Uliţa mare, Târgul-de-sus, Târgul-Cuculuĭ, Sfênta-Vinerĭ, Podul-vechĭŭ, Păcurariĭ şi însuşĭ Tătăraşiĭ, Tătăraşiĭ pe unde nu se pomenea ţipenie de Ĭudă, astăḑĭ

sûnt înghesuiţĭ de Litfe pângărite... Asemenea toate oraşele Moldoviĭ; asemenea satele... tot îĭ prada lor.

Viteazovicĭ. — Aşa este; însă...

Neamuş. — Pretutindene eĭ se 'mprăştie ca locustele ş'aduc cu dênşiĭ toate năravurile cele maĭ viçioase: fanatismul, tĕlhăriea, camăta, apriga lăcomie de banĭ, ura de Creştinĭ, necurăţĕniea, putoarea şi boalele!.. Eĭ hrăpesc negoçul din mâna Românilor, eĭ otrăvesc locuitoriĭ cu bĕuturĭ falsificate şi corump firea blândă a poporuluĭ.

Evghenidis. — Aşa este; însă avem ş'un numĕr de familiĭ vechĭ de jidanĭ, născuţĭ şi crescuţĭ între noĭ, şi care nu se cuvine sĕ'ĭ punem în rênd cu vagabonḑiĭ din Galiţiea şi de peste Prut... Eĭ sûnt jidanĭ pămêntenĭ, nu Litfe străine...

Neamuş. — Într'un cuvênt, jidanul îĭ un element mârşav şi duşmănesc de care împĕrăţiile cele marĭ şi puternice a Rosieĭ şi Austrieĭ cată a sĕ disbăra, alungându'l la noĭ. Se urmăm şi noĭ pildeĭ lor, dacă ne doare inima de soarta Moldoviĭ... Sĕ 'l alungăm şi noĭ de la noĭ.

(Un arnăut aduce un cĭubuc luĭ Neamuş.)

Viteazovicĭ. — Aşa este; însă voĭŭ face şi eŭ o observaţie...

Hêrzobeanu. — Fă, *arhon polcovnice;* însă pĕn'a nu începe, nu *metahirisiţĭ*, boĭerĭ, çigare minunate de la Viena. Mi le-aŭ adus Gaetan Miculi, înadins.

Toţĭ. — (afară de Neamuş) Bucuros.

(Aprind çigărĭ.)

Neamuş. — (voind să fume, găsesce cĭubucul astupat; ecsamină imameoa, descopere în ea o hârtie resucită şi o scoate.) Ce dracu 'ĭ în imamea de nu merge?.. Îĭ astupată?.. Ce'ĭ asta?.. o hârtie băgată în ea? (desfăşură hârtiea şi citeşte în parte) «Ecscelenţiea voastră! o somă de 2000 de galbinĭ vĕ aşteaptă

la mine, la cantor, dacă veţĭ apĕra pe jidanĭ astăḑĭ la Sfat... iscălit: Leĭba Kana.» (vorbit) Aşa?.. apoĭ se schimbă treaba.

Evghenidis. — Dumnealuĭ, *arhon* aga Neamuş, aŭ grăit ca un Dimostenes...

Neamuş — Adică nu eŭ... V'am rostit cele ce-am cetit într'un jurnal *bonjurist*... Cât pentru mine, n'am nicĭ o ură 'n contra jidanilor...

Evghenidis. — Nu 'sŭ şi eĭ oamenĭ?

Neamuş. — Oamenĭ dar?.. şi ca oamenĭ, făpturĭ a luĭ Dumneḑĕŭ!.. şi ca făpturĭ a luĭ Dumneḑĕŭ sûntŭ fraţiĭ noştri!.. Oare legea creştinească eartă ca fratele sĕ prigonească pe frate?.. Nu, d'improtivă, ea ne povăţueşte sĕ ne ĭubim uniĭ pe alţiĭ, sĕ ne-agĭutăm unul pe altul, sĕ 'mpărţim pânea şi haĭna cu aproapele nostru... Ce rĕŭ facŭ bieţiĭ jidanĭ că se 'ncălḑescŭ şi eĭ la Soarele Moldoviĭ?.. Nu 'ĭ acest Soare destul de mare, destul de ferbinte, destul de strălucitor, ca sĕ 'ncălḑască şi sĕ lumineze pe toţĭ de la olaltă, fie Creştinĭ, fie jidanĭ?.. S'aŭ ḑis că eĭ sûntŭ fanaticĭ?.. Este oare-o crimă de-a urma cu fanatism preceptele religieĭ sale?

Hêrzobeanu. — Eĭ!.. prea departe mergĭ cu 'ndurarea, *arhon* agă.

Neamuş. — Se sparie Moldova de 'nmulţirea elementuluĭ jidovesc?.. Care Moldovă?.. poporul prost!.. însĕ oameniĭ *prokopsiţĭ*, care s'aŭ adăpat la isvorul economieĭ politice, nu trebuĭe oare sĕ se bucure când vĕd că se 'mpoporează câmpiile goale ale ţĕriĭ?.. Se maĭ adauge multe şi maĭ multe, dar' toate fără temeĭ; căcĭ jidanul îĭ harnic, econom, industrieal, comerçant, şi prin el, numaĭ prin el are sĕ 'nflorească 'n viitorĭŭ negoţul Patrieĭ noastre.

Hêrzobeanu. — Şi nu uĭta, *arhon* president, că

dar'averile lor nasc o mulţime de proçesurĭ, care sûnt mana ramuluĭ dicanicesc...

Nearnuş. — Prin urmare eŭ sûnt de părere sĕ depărtăm de noĭ orĭ ce gând de prigonire 'n contra acestuĭ neam atât de interesat... asta... atât de interesant, vroeam sĕ ḑic...

Hêrzobeanu. — Limba greşînd adevĕrul spune.

Evghenidis. — Eŭ voĭŭ tratarisi un punct de videre maĭ politic, ca unul ce sûnt Postelnic. Îmĭ pare lucru greŭ, şi chĭar primejdiĭos, de'a lua mĕsurĭ în contra jidanilor, maĭ ântêĭ pentru că eĭ aŭ toţĭ baniĭ în mâna lor, şi dacă eĭ ar părăsi Moldova, Moldova ar rĕmânea săracă... Al doile, pentru că cu asemine mĕsurĭ am supĕra pe aghenţiea nemţască... Ceĭ maĭ mulţĭ d'intre jidanĭ sûnt sudiţĭ; prin urmare nu ne putem atinge de dênşiĭ... Boĭerĭ dumnevoastră, Moldova are minişţri, are Domn, are obştească obicĭnuită Adunare; dar' maĭ are şi pe domnul aghent şi pe gheneral consul al maĭestăţiĭ sale împĕratuluĭ Rosieĭ, protectorul nostru... Minişţriĭ şi chĭar Domnul sûnt ades' obligaţĭ a pleca fruntea d'inaintea vroinţiĭ consulilor... şi dar politica cere ca sĕ primim cu braçele deschise tot ce ne vine din Rosiea şi din Austriea, fie jidan, fie holeră.

Viteazovicĭ. — Adânc aĭ vorbit, *arhon* Postelnice... Eştĭ un Meternich, un Neselrod, şĭ eŭ mĕ unesc cu părerea dumnitale. Eŭ sûnt militar...

Hêrzobeanu. — Dar; nu ştiĭ multe... nicĭ măcar că însuşĭ ofiçeriĭ dumnitale de pe graniţă daŭ drumul târtanilor sĕ năvălească 'n ţară.

Viteazovicĭ. — Offiçeriĭ meĭ sûnt înţĕleşĭ cu ispravniciĭ dumnitale... Însă aşĭ vrea sĕ cunosc şi opiniea dumnitale, *arhon* Vornice. Dumneta care, sûnt câteva sĕptĕmânĭ, te-aĭ rostit d'inantea luĭ Vodă în

la mine, la cantor, dacă veţĭ apĕra pe jidanĭ astăḑĭ la Sfat... iscălit: Leĭba Kana.» (vorbit) Aşa?.. apoĭ se schimbă treaba.

Evghenidis. — Dumnealuĭ, *arhon* aga Neamuş, aŭ grăit ca un Dimostenes...

Neamuş — Adică nu eŭ... V'am rostit cele ce-am cetit într'un jurnal *bonjurist*... Cât pentru mine, n'am nicĭ o ură 'n contra jidanilor...

Evghenidis. — Nu 'sŭ şi eĭ oamenĭ?

Neamuş. — Oamenĭ dar?.. şi ca oamenĭ, făpturĭ a luĭ Dumneḑĕŭ!.. şi ca făpturĭ a luĭ Dumneḑĕŭ sûntŭ fraţiĭ noştri!.. Oare legea creştinească eartă ca fratele sĕ prigonească pe frate?.. Nu, d'improtivă, ea ne povăţueşte sĕ ne ĭubim uniĭ pe alţiĭ, sĕ ne-agĭutăm unul pe altul, sĕ 'mpărţim pânea şi haĭna cu aproapele nostru... Ce rĕŭ facŭ bieţiĭ jidanĭ că se 'ncălḑescŭ şi eĭ la Soarele Moldoviĭ?.. Nu 'ĭ acest Soare destul de mare, destul de ferbinte, destul de strălucitor, ca sĕ 'ncălḑască şi sĕ lumineze pe toţĭ de la olaltă, fie Creştinĭ, fie jidanĭ?.. S'aŭ ḑis că eĭ sûntŭ fanaticĭ?.. Este oare-o crimă de-a urma cu fanatism preceptele religieĭ sale?

Hêrzobeanu. — Eĭ!.. prea departe mergĭ cu 'ndurarea, *arhon* agă.

Neamuş. — Se sparie Moldova de 'nmulţirea elementuluĭ jidovesc?.. Care Moldovă?.. poporul prost!.. însĕ oameniĭ *prokopsiţĭ*, care s'aŭ adăpat la isvorul economieĭ politice, nu trebuĭe oare sĕ se bucure când vĕd că se 'mpoporează câmpiile goale ale ţĕriĭ?.. Se maĭ adauge multe şi maĭ multe, dar' toate fără temeĭ; căcĭ jidanul îĭ harnic, econom, industrieal, comerçant, şi prin el, numaĭ prin el are sĕ 'nflorească 'n viitorĭŭ negoţul Patrieĭ noastre.

Hêrzobeanu. — Şi nu uĭta, *arhon* president, că

dar'averile lor nasc o mulţime de proçesurĭ, care sûnt mana ramuluĭ dicanicesc...

Nearnuş. — Prin urmare eŭ sûnt de părere sĕ depărtăm de noĭ orĭ ce gând de prigonire 'n contra acestuĭ neam atât de interesat... asta... atât de interesant, vroeam sĕ ḑic...

Hêrzobeanu. — Limba greşînd adevĕrul spune.

Evghenidis. — Eŭ voĭŭ tratarisi un punct de videre maĭ politic, ca unul ce sûnt Postelnic. Îmĭ pare lucru greŭ, şi chĭar primejdiĭos, de'a lua mĕsurĭ în contra jidanilor, maĭ ântêĭ pentru că eĭ aŭ toţĭ baniĭ în mâna lor, şi dacă eĭ ar părăsi Moldova, Moldova ar rĕmânea săracă... Al doile, pentru că cu asemine mĕsurĭ am supĕra pe aghenţiea nemţască... Ceĭ maĭ mulţĭ d'intre jidanĭ sûnt sudiţĭ; prin urmare nu ne putem atinge de dênşiĭ... Boĭerĭ dumnevoastră, Moldova are miniştri, are Domn, are obştească obicĭnuită Adunare; dar' maĭ are şi pe domnul aghent şi pe gheneral consul al maĭestăţiĭ sale împĕratuluĭ Rosieĭ, protectorul nostru... Miniştriĭ şi chĭar Domnul sûnt ades' obligaţĭ a pleca fruntea d'inaintea vroinţiĭ consulilor... şi dar politica cere ca sĕ primim cu braçele deschise tot ce ne vine din Rosiea şi din Austriea, fie jidan, fie holeră.

Viteazovicĭ. — Adânc aĭ vorbit, *arhon* Postelnice... Eştĭ un Meternich, un Neselrod, şĭ eŭ mĕ unesc cu părerea dumnitale. Eŭ sûnt militar...

Hêrzobeanu. — Dar; nu ştiĭ multe... nicĭ măcar că înşuşĭ ofiçeriĭ dumnitale de pe graniţă daŭ drumul târtanilor sĕ năvălească 'n ţară.

Viteazovicĭ. — Offiçeriĭ meĭ sûnt înţĕleşĭ cu ispravniciĭ dumnitale... Însă aşĭ vrea sĕ cunosc şi opiniea dumnitale, *arhon* Vornice. Dumneta care, sûnt câteva sĕptĕmânĭ, te-aĭ rostit d'inantea luĭ Vodă în

contra jidanilor, vĕd cu mirare c'acum păstrezĭ o tăcere . . . cam . . .

Hêrzobeanu. — Eŭ ? . . Nastasaki, ad'aicĭ besacteoa cea nouă.

(Lipicescu aduce din cabinet o besecte ș'o depune înaintea luĭ Hêrzobeanu.)

Viteazovicĭ. — Cum ? . . îțĭ țiĭ opiniea 'nchisă, ca sĕ nu sboare ?

Hêrzobeanu. — Precum ḑicĭ . . . Boĭerĭ dumnevoastră ! . . Asară, târḑiŭ, doĭ zarafĭ cunoscuțĭ aŭ venit în cabinetul meŭ și 'mĭ-aŭ închinat această besactea, ḑicêndu'mĭ : «Vĕ rugăm, ecselenție, sĕ priimițĭ acest dar din partea noastră a jidanilor . . . nu însĕ pentru ca sĕ ne sprijinițĭ mânĭ la Sfat, ci numaĭ și numaĭ ca sĕ nu ḑicețĭ nimică . . .» (deschide besecteoa) Privițĭ, boĭerĭ, aicĭ sûnt o pĕreche de șfeșnice de aur și triĭ pungĭ, cuprinḑând fie-care câte-o mie de galbinĭ . . . Presentul îĭ frumos . . . așa 'ĭ ?

Toțĭ. — Prea frumos !

Hêrzobeanu. — Așa dar . . . eată opiniea mea în *predmetul* jidanilor . . . Ațĭ vorbit cu toțiĭ de minune în favorul lor . . . Staŭ acum și mĕ gândesc : dacă mie mi s'aŭ plătit așa de scump pentru ca sĕ nu grăesc, ce-aŭ trebuit sĕ vĕ plătească dumnevoastră pentru ca să devenițĭ advocațiĭ lor, și sĕ vorbițĭ cu-atâta elocvență !

Viteazovicĭ și **Evghenidis.** — A ! . . protestarisim . . .

Hêrzobeanu. — Prin urmare, domnilor miniștri, sûnteți de părere ca să lăsăm pe jidanĭ în pace ; nu'ĭ așa ?

Toțĭ. — Dar, dar, sĕrmaniĭ . . . sûnt oamenĭ bunĭ, oamenĭ cinstițĭ, oamenĭ darnicĭ . . .

Hêrzobeanu. — Fie ! . . . M'așteptam la rĕspunsul

dumnevoastrĕ... Nastasaki, adă anaforaoa cătră Vodă în *predmetul* jidanilor...

Lipicescu. — (aducênd o hârtie) Eat'o, ecselenţie.

Evghenidis. — Cum?.. era chïar gata?

Hêrzobeanu. — Te mirï?.. Bine-voiţï a o iscăli, boïerï; şi tu, Nastaki, sĕ ducï besacteoa asta zarafilor înapoï...

(Boïeriï subsemn.)

Lipicescu. — (strigênd besecteoa la sin cu dragoste, în parte) Cum?.. Vorbă'ï... Atuncï s'agïungă eï! (duce besecteoa în camera din stânga; apoï se întoarce de ïea anaforaoa, în parte) Mĕ duc sĕ bucur pe Leïba Kana, cole 'n salon, şi sĕ mĕ capĕt cu vr'o câteva fişicurï. (ese prin fund în salon şi se întoarce peste puçin, numerând vr'o 4 fişicurï în palmă).

Hêrzobeanu. — Ce ne maï rĕmâne-acum de tratarisit?.. Ha!.. *predmetul bonjuriştilor.* Boïerï dumnevoastră, observarisitaţï de câtva timp ce avênt aŭ luat tineriï întorşï din Ghermaniea şi Françа?

Viteazovicï. — *Bonjuriştiï?* pantalonariï?

Evghenidis. — Un avênt revoluţionar, asupra căruïa consulul aŭ trimes maï multe note...

Neamuş. — Şi care 'mï pare de natură a îngriji serios pe-un Guvern înţĕlept ca al nostru. Las' că eï ne tratarisesc pe noï, ceï marï, ceï *simandikoşï*, fără nicï un *sevas;* dar' şi *katigorisesc* fără nicï o sfială actele Stăpâniriï. Cu critica 'n gură şi cu pistolul în mână, eï pretindarisesc sĕ formeze opiniea publică 'n ţara Moldoviï, ş'astfelïŭ aŭ început a rĕspândi groază în sufletul amploaeaţilor.

Viteazovicï. — Trebuïe 'nfrênaţï!

Hêrzobeanu. — Trebuïe... însă cum? Eï sûnt *duelgiï,* nu se tem de nimică, ţin frăţeşte 'mpreună şi 's în stare sĕ facĕ o revoluţie... ş'apoï is toţï ficïorï de boïerï.

Viteazovicĭ. — Eŭ sûnt militar, *arhon* Vornice... nu ştiŭ multe... îmĭ ĭeŭ soldaţiĭ cu mine, şi...

Hêrzobeanu. — Şi spelĭ putina...

(Toţĭ rid.)

Viteazovicĭ. — (atins) *Arhon* Vornice... am fost cu Ruşiĭ la Varna!..

Hêrzobeanu. — Aĭ fost, dar' n'aĭ luat-o... însă nu'ĭ vorba de Varna... Boïerĭ dumnevoastră, vreţĭ s'auḑiţĭ lucru nostim?.. ascultaţĭ raportul luĭ viç-agă... Nastasaki, aice'ĭ pitarĭul Slugărică?

Lipicescu. — Aşteaptă de aḑĭ dimineaţă la uşă.

Hêrzobeanu. — Ḑi'ĭ sĕ între.

(Lipicescu deschide uşa luĭ Slugărică, ş'apoĭ ese.)

SCENA II.

Ceĭ de'nainte, **Slugărică** (în uniformă de viç-agă.)

Hêrzobeanu. — *Arhon* pitar, ce maĭ veste 'n oraş?

Slugărică. — (închinându-se milităreşce de câte orĭ respunde) Bine, ecselenţiea voastră... Astă noapte doĭ căldărămgiĭ aŭ spart păretĕle caseĭ luĭ Avrămică.

Hêrzobeanu. — Cel din uliţa-mare?

Slugărică. — Şi 'l-aŭ ucis.

Toţĭ. — Sĕrmanul!.. Şi 'ĭ-aţĭ prins pe hoţĭ?

Slugărică. — Ba nu... s'aŭ făcut nevĕḑuţĭ.

Hêrzobeanu. — Ca tot-de-a una... Altă?

Slugărică. — Bună pace, ecselenţie... Aḑĭ dimineaţă, într'o vie de la Copoŭ, aŭ fost un duel...

Toţĭ. — Ear'?

Slugărică. — Tocmaĭ pe când se primbla Măriea Sa Vodă, în cât caiĭ s'aŭ spăriet de pocnitul pistoalelor... Poliţiea n'aŭ putut sosi la vreme ca sĕ 'mpedice duelul.

Hêrzobeanu. — Ca tot-de-a-una, se 'nţĕlege.

Slugărică. — Asară, la teatru, aŭ fost un scandal mare. Se parastuea douĕ piese nouĕ plină de 'mpunsĕturĭ în ispravnicĭ şi 'n gĭudecătorĭ... În cea d'intêĭ, un ţĕran cânta:

Din Focşanĭ la Dorohoĭ
Ţéra 'ĭ plină de cĭocoĭ,

şi 'n cea de-a doua, un aftor schimbat în păpuşĕrĭŭ, spunea că 'n ţara păpuşilor, adică la noĭ, tĕlhariĭ poartă mănuşĭ,

Şi se jură pe dreptate
Că le 's manile curate,

Toţĭ. — Cum se poate? Şi dumneta, ca viç-agă, ce-aĭ făcut?

Slugărică. — Am dat poroncă sĕ 'nchidă perdeoa; însă de-o dată-aŭ sărit toţĭ cuconaşiĭ şi m'aŭ ameninţat...

Toţĭ. — Cum? Aŭ îndrĕznit?... Şi?..

Slugărică. — Şi piesa s'aŭ gĭucat pĕn' la sfêrşit.

Viteazovici — Dar' cine era 'n capul rĕsvrătitorilor?

Slugărică. — Domnul Radu.

Toţĭ. — Radu?

Slugărică. — Dacă nu mĕ credeţĭ, ecselenţie, puteţĭ sĕ 'ĭ luaţĭ *dopros* chĭar dumnisale; căcĭ 'l-am zărit maĭ dinioare aicĭ, în salonul de-alăture.

Hêrzobeanu. — Mergĭ de 'l pofteşte să vie d'inaintea noastră.

Slugărică. — Ascult. (ese.)

Viteazovicĭ. — (mânios) Boĭerĭ, treaba se 'ngroaşă,

trebuïe asprime... Auḑï? din Focşanï la Dorohoïŭ ţara 'ï plină de cïocoï!.. Care vra sĕ ḑică, noï?..

Neamuş. — *Raison*... Sumeţiea *bonjuriştilor* nu maï are marginï!... Auḑï? în ţara de păpuşï tĕlhariï poartă mănuşï!.. Şi eŭ port mănuşï... Care vra sĕ ḑicĕ...

Hêrzobeanu. — Eştï pâcâlit... Ha, ha, ha.

Evghenidis — Ha, ha, ha.

Viteazovicï. — Nu se cuvine sĕ rîdem, boïerï. Revoluţiea 'ï în aer... Datoriea noastră 'ï s'o înnĕbuşim în faşă... milităreşte..,

Hêrzobeanu. — Măï, că viteaz îï prietinul... (în parte) de departe.

SCENA III.

Ceï de'nainte, **Radu, Slugărică.**

Slugărică. — 'Lam adus... ecselenţie.

Viteazovicï. — (cu severitate) Domnule... Radu, te-am chïemat d'inaintea noastră ca sĕ ne daï samă de purtările dumnitale.

Radu. — *Pardon*, domnule colonel, îmï place a crede că vĕ înşelaţï... Eŭ nu vin aicï chïemat de nime. Vin însărcinat de hatmanul Stefan Stâlpeanu sĕ daŭ de scire cuconuluï Iorgu, că a sosit de la ţéră şi că doresce sĕ 'l vadĕ.

Hêrzobeanu. — Când aŭ venit vĕrul Ştefan?

Radu.— Ïerï noapte.

Viteazovicï. — Sĕ fie dumnealuï sănĕtos. Acum, fiind că eştï d'inaintea noastră, rĕspunde, cum de-aï îndrĕznit asară la teatru?..

Radu. — *Pardon,* domnule colonel, în ce calitate

îmĭ faceţĭ interogatoriŭ?.. Mi se pare că nu mĕ găsesc înaintea unuĭ tribunal... milităresc.

Evghenidis. — Eştĭ în presenţa Sfatuluĭ, domnule, în presenţa miniştrilor, şi trebuĭe sĕ rĕspunḑĭ cu respect.

Radu. — Prea bine, domnilor ministri. Bine-voiţĭ a mĕ întreba.

Viteazovicĭ. — Domnule! prietiniĭ dumnitale, comendaţĭ de dumneta însuşĭ, vĕ *posvoliţĭ* de-un timp încoace o mulţime de desfrênărĭ care supĕră pe Guvern şi pe consulĭ. Vĕ bateţĭ la duel, atacarisiţĭ oameniĭ Stăpâniriĭ cu acuzărĭ de hoţiĭ... Declamarisiţĭ cuvinte late de opinie publică, de libertate, de egalitate, ca şi când aţĭ fi în Françа... Scriţĭ în gazete lucrurĭ nepomenite pĕnă aḑĭ în ţara Moldoviĭ, în cât ameţiţĭ lumea şi mergeţĭ cu anarhiea pĕn' a nesocoti poroncile Stăpâniriĭ. Asară aţĭ obligarisit pe actorĭ la teatru ca sĕ gĭoace nişte piese revoluţionare, pe care viç-aga vrea sĕ le oprească... şi cine 'ĭ şeful rĕzvrătitorilor... dumneta! aşa este?

Radu. — Aşa.

Viteazovicĭ. — Ş'âncă o mărturisĕştĭ... Vra sĕ ḑicĕ 'ĭ adevĕrat că v'aţĭ bătut gĭoc de viç-aga?

Radu. — Adevĕrat.

Viteazovicĭ. — Auḑiţĭ, boĭerĭ?.. *Arhon* viç-agă, mergĭ îndată de găteşte căruţĭ de poştă, ca sĕ trimeţĭ pe autoriĭ pieselor de-asară la monăstirile de la Sĕcul şi de la Soveja. Cât pentru actorĭ, sĕ 'ĭ ticseştĭ într'o trăsură de harabagiŭ şi sĕ 'ĭ ecspedueştĭ la monăstirea Slatina spre pocăinţă.

Slugărică. — Ascult. (ese ca sĕ dea ordine, şi vine ear' înapoĭ.)

Radu. — (indignat) Minunat!.. Ş'apoĭ vĕ miraţĭ că tinerimea Moldoveĭ e animată de spiritul revoluţionar?.. Cum?.. Oamenĭ onorabilĭ sûnt, în seculul

nostru, osândiţĭ la ecsiliŭ, la închisoare prin monastirile munţilor, osândiţĭ fără a fi judecaţĭ, numaĭ după un simplu ordin a domnuluĭ Viteazovicĭ, şi pretindeţĭ ca noĭ sĕ rĕmânem spectatorĭ indiferenţĭ în faça unuĭ asemene act arbitrar!.. Cum?.. Se dă pradă un popor întreg unuĭ Zaharaki şi unuĭ Leĭba Kana!.. Se deschid frontierele ţeriĭ unuĭ grozave năvălirĭ de vagabonḑĭ, de lipitorĭ care vin sĕ sugĕ mĕduva Romănieĭ, ş'apoĭ pretindeţĭ ca sĕ nu se revolte 'n noĭ simţul de omenire?.. A!.. Domnilor ministri, luaţĭ seama!.. timpurile se schimb, ele reclam şi impun adoptarea principiilor civilisătoare care nu se înpac cu obiceĭurile barbare ale trecutuluĭ... Luaţĭ seama!.. A început a sufla despre Occident un vênt mântuitor care e menit a arde, a seca, a stêrpi chirul ce înţelinesce pămêntul Moldoveĭ ... Luaţĭ seama!.. O junime deşteaptă, onestă şi patriotică vĕ calcă pe urme; ea are o inimă ce cuprinde tot viitorul Romănieĭ; o junime ce e nerăbdătoare a'şĭ vedea Patriea eşită din făgaşul putred în care zace de seculĭ, şi acea junime care are dreptul a purta fruntea sus, fiind că e gata a sĕ sacrifica pentru sânta dreptate a ţeriĭ, acea junime e compusă din fiiĭ, nepoţiĭ şi rudele domnieĭ voastre. Eĭ sûnt façă cu bĕtrâniĭ cariĭ se găsesc astăḑĭ la cârmă. Nu 'ĭ faceţĭ marturĭ unor fapte ce ar fi de natură a stinge respectul lor filieal; nu maĭ comiteţĭ greşelĭ de acele care pot duce Patriea la peire, căcĭ ele vor sili pe tinerĭ sĕ smuncească cârma din mânile bĕtrânilor!

Viteazovici. — Auḑiţĭ, boĭerĭ?.. Ne-ameninţă 'n façă cu revoluţiĭ!.. (furios) Nebunule! te-oĭŭ trimete sĕ te 'nchidĕ la Goliea.

Radu. — Se poate, domnule; dar' veĭ comite un act de nebunie.

Viteazovicĭ. — Cu cine grăeştĭ aşa de obraznic, pantalonarĭule?

Radu. — Cu un militar care cred că are obiceĭŭ sĕ dea satisfacţie prin arme, când insultă pe cineva.

Viteazovicĭ. — Satisfacţie!.. Vreĭ duel cu mine?.. Mĕ provocariseştĭ pe mine, generalul miliţieĭ?

Radu. — *Pardon*... nu eştĭ general, eştĭ numaĭ inspector.

Viteazovicĭ. — Eŭ?

Radu. — Dumneta... Reglementul organic îţĭ dă titlul de inspector general a miliţieĭ, adică inspector obştesc, şi dumneta, schimbând ordinea cuvintelor, te-aĭ numit general şi inspector... Prin urmare înţeleg sĕ nu aĭ obiceĭŭ a te bate la duel... Te las dar tot inspector, precum te-am găsit, şi mĕ retrag. (ese.)

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte; maĭ pe urmă Lipicescu.

Viteazovicĭ. — (furios) Viç-agă, după dênsul, sĕ 'l înfunḑĭ la casarmă, (se preumblă agitat) şi sĕ 'ĭ închiḑĭ jurnalul.

Slugărică. — Ascult.

Hêrzobeanu. — Stăĭ pe loc, *arhon* pitarĭŭ... nu te grăbi.

Viteazovicĭ. — Ce felĭŭ?.. nu vreĭ sĕ 'l arestuească, când m'aŭ insultarisit pe mine, Ministru!

Hêrzobeanu. — 'L-om arestui, n'aĭ grijă; însă cu forme, cu *tropos;* căcĭ vĕrul Ştefan Stâlpeanu aŭ sosit în Iaşĭ, şi vĕrul Ştefan îl ocroteşte pe Radu.

Evghenidis. — O ştim... însă mi se pare că s'ar cuveni o pildă...

Neamuş. — O pildă care sĕ coboare nasul *bonjuriştilor.*

Hêrzobeanu. — Dar... o pildă serioasă... însă pentru aceasta trebuïe sĕ ne chibzuim ca oamenï fără patimă, fiind că... ce sĕ vĕ spun?.. *bonjuriştï*... *bonjuriştï,* dar' sûnt copiiï noştri... şi cam aŭ dreptate 'n unele lucrurï.

Evghenidis. — Prea bine; haï sĕ ne chibzuim.

Neamuş. — Sĕ iscodim vr'un tertip...

Viteazovicï. — (punêndu-se la masă) Sĕ facem un plan...

Hêrzobeanu. — Sĕ combinarisim...

(Se pun toţï cu frunţile pe mânï şi gândesc.)

Evghenidis. — Lucru 'ï delicat...

Neamuş. — Îï greŭ...

Viteazovicï. — Nicï de cum...

Hêrzobeanu. — Aì găsit ceva?

Viteazovicï. — Ba... nu... dar'...

Lipicescu. — (întră şi ḑice încet luï Hêrzobeanu) Cucoane, aŭ venit cucoana Tarsiţa.

Hêrzobeanu. — (încet) Tarsiţa... unde 'ï?..

Lipicescu. — (încet) Am întrodus-o în salonul dealăture cu cabinetul dumnevoastrĕ.

Hêrzobeanu. — (sculându se) Boïerï dumnevoastră, vĕd că sûnteţï osteniţï de-atâta lucru... Sĕ lăsăm dar pe-altă dată *predmetul bonjuriştilor.*

Toţï. — (sculându-se) Bucuros.

Neamuş. — Eŭ mĕ 'ntorc la Divan. Aḑï se tratariseşte proçesul luï Arbure cu banul Vulpe.

Evghenidis. — Eŭ merg sĕ fac visită Paşiï care-aŭ adus scrisoarea Viziruluï.

Hêrzobeanu. — A!.. apropo... ştiţï că astăḑï Paşa 'ï poftit aicï la masă.

Evghenidis. — Numaï Paşa?.. fără consulul rusĕsc?

Hêrzobeanu. — Aşa cere politica... Cred că mi 'ţĭ face mulţĕmire sĕ veniţĭ şi dumnevoastră, ca sĕ facem cinste turculuĭ.

Evghenidis. —
Viteazovicĭ. — } Bucuros... (es prin fund.)
Neamuş. —

Hêrzobeanu. — (singur) Uf!.. mĕ *plihtisisem* cu *sfetnicii* tronuluĭ... Bine c'aŭ venit Afrodita sĕ mĕ mângâe. (merge la uşa din stânga şi o deschide) Cucoană Tarsiţă, poftim.

SCENA V.

Hêrzobeanu, Tarsiţa.

Tarsiţa. — (foarte agitată) Ah!.. Iorgule, s'aŭ dus bărbatul meŭ?

Hêrzobeanu. — Dus la Divan.

Tarsiţa. — Cât îmĭ tremură inima! (cade obosită pe un fotoliŭ.)

Hêrzobeanu. — Pentru ce?.. sufleţelule?.. Sûntem sîngurĭ, sîngureĭ.

Tarsiţa. — Neamuş are prepusurĭ... îĭ zulĭar... îmĭ face scene... mĕ pândeşte... M'aŭ ameninţat alaltaĭerĭ cu Dicasteriea.

Hêrzobeanu. — Ce spuĭ, soro?.. aŭ îndrĕznit?... Dacă 'l daŭ afară din presidenţie.

Tarsiţa. — Alaltaĭerĭ te-aŭ zărit eşind de la mine şi s'aŭ făcut foc... dar' nu mĕ *sinhisesc* de furiea luĭ, pe cât oĭŭ fi sigură că mĕ ĭubeştĭ... Ah! mĕ ĭubeştĭ, Iorgule?

Hêrzobeanu. — Maĭ poate fi 'ntrebare?.. Îmĭ eştĭ dragă ca Afrodita din Olimp, şi sûnt gata sĕ 'ţĭ daŭ orĭ ce dovedĭ aĭ dori... Ah! *psihi mu*, sîngura

mângâere ce am, în mijlocul supĕrărilor politice, este de a gândi la mata... şi, ḑĕŭ, adeseorĭ uĭt chĭar trebile Statuluĭ...

Tarsiţa. — Ah! Iorgule, mĕ 'nşĕlĭ...

Hêrzobeanu. — Eŭ?.. Sĕ n'am parte de... minister, dacă mint.

Tarsiţa. — Te cred, scumpul meŭ; însă... (se face că plânge.)

Hêrzobeanu. — Însă?.. Ce aĭ, *matia mu,* de plângĭ?.. pentru ce 'ţĭ arḑĭ ochişoriĭ?.. Aĭ vr'o măhnicĭune?.. spune'mĭ-o... te rog...

Tarsiţa. — Ah! Iorguşorule, sûnt foarte nenorocită... (sculându-se şi schimbându'şĭ tonul) Sûnt furioasă.

Hêrzobeanu. — Vaĭ de mine!.. 'Ţĭ-aŭ pricinuit vr'o daună cineva?

Tarsiţa. — Dar!.. am fost insultarisită asară, la teatru... şi vreŭ sĕ 'mĭ rĕsbun.

Hêrzobeanu. — Cum?.. Cine-aŭ îndrèznit?

Tarsiţa. — Radu!

Hêrzobeanu. — El!.. În ce chip?.. Spune, ce s'a 'ntêmplat?

Tarsiţa. — Asară, la eşire, îmĭ trăsese carêta la scara teatruluĭ, pe când m'aflam âncă 'n lojie... am întârḑiet ca vr'un şfert de ceas pĕn' sĕ mĕ gătesc, şi 'n vremea asta, Radu cu prietiniĭ luĭ, 'mĭ-aŭ alungat vezeteul, sub cuvênt c'aşteptaŭ alte cucoane... de starea a doua... Ficĭorul aŭ cercat a sĕ 'mprotivi, dar' eĭ 'l-aŭ împins în glod, şi când eŭ m'am coborît în antret, toţĭ aŭ început a rîde... De cine rîdeaŭ?.. de mine!.. Ah! ah! Iorgule, dacă nu mĕ 'ĭ rĕsbuna, nu maĭ trăesc... Radu a sĕ 'mĭ scurteze ḑilele!

Hêrzobeanu. — Nu te despera aşa, *elpida mu*...

nu te-aprinde... Cine ştie?.. poate că s'a fi obrăznicit ficïorul... Ştiï cum sûnt slugile...

Tarsiţa. — Aşa?.. îl aperï pe Radu?.. când el m'aŭ făcut de batgïocură!.. Ş'apoï pretindariseştï sĕ cred că mĕ ïubeştï?.. (plânge) Ah! nenorocita de mine! la cine sĕ găsesc protecţie, dacă mĕ *adieaforiseşte* chïar omul căruï am jĕrtfit tot!..

Hêrzobeanu. — Te 'nşĕlï, sufletul meŭ, nu ţin cu Radu nicï de cum, şi de vreme ce aï *parapon* asupră'ï, sûnt gata sĕ'l pedepsesc.

Tarsiţa. — Nu te cred, căcï ţi'ï teamă de vĕrul dumnitale, de hatmanul Stâlpeanu.

Hêrzobeanu. — (atins) Teamă de Ştefan?.. Spune, dacă 'ï aşa, ce pedeapsă merită Radu?

Tarsiţa. — Degeaba mĕ 'ntrebï... nu 'ï avea curajul...

Hêrzobeanu. — A! m'atingï la filotimie. Tarsiţo, spune: Vreï sĕ 'l trimit la un schit?

Tarsiţa. — Dar!.. tocmaï în fundul munţilor... sĕ nu maï aud de dênsul.

Hêrzobeanu. — Eï bine; îţï daŭ *parola* mea că 'ţï-oïŭ împlini dorinţa.

Tarsiţa. — *Parola* 'ï bună... însă...

Hêrzobeanu. — Nu te 'ncredï într'însa?.. Dacă 'ï aşa, dimoni drăgălaş... priveşte... (merge la masă) Eată... îmï pun iscălitura în gïosul coaleï aste albe de hârtie, şi 'ţï-o încredinţĕz, ca sĕ aï sîngură mata mulţĕmirea de-a scrie poronca de arestuire şi de surgun a luï Radu... Vreï maï mult? (iscălesce o coală de hârtie şi o dă în mâna Tarsiţeï.)

Tarsiţa. — (mulţemită, luând hârtiea) Ah! acum vĕd că mĕ ïubeştï, Iorguţule... Mĕ sîmt fericită cum n'am fost nicï o dată...

Hêrzobeanu. — Te maï îndoeştï de ïubirea mea?

Tarsiţa. — Ah! nu, scumpul meŭ... M'aï robit pentru toată vieaţa.

Hêrzobeanu. — (cu dragoste, serutând mâna Tarsiţeï) Gĭuvaerĭule!

SCENA VI.

Hêrzobeanu, Tarsiţa, Slugărică.

(Slugărică deschide uşa, vede serutatul mâniï, se retrage, apoï tuşesce, şi ear' se arată.)

Tarsiţa. — (audind tusa) Vine cineva! (se depărtează de Hêrzobeanu.)

Slugărică. — Ecselenţiea voastră! aŭ venit un aghiotant... Vĕ pofteşte Măriea Sa Vodă. (ese.)

Hêrzobeanu. — Mĕ duc îndată.

Tarsiţa. — Mĕ laşĭ, ĭubitule?

Hêrzobeanu. — Pĕcate, soro... trebile Statuluĭ... dar' nădĕjduesc că 'ĭ veni adĭ la masă.

Tarsiţa. — Cu cea maĭ mare mulţĕmire... Maĭ este cineva?

Hêrzobeanu. — Dar!.. Paşa... am poroncit sĕ 'ĭ facĕ un pilaf de-o baniţă de orez.

Tarsiţa. — Ha, ha, ha, ha.

Hêrzobeanu. — Aşa 'mĭ place sĕ te vĕd... veselă ca o garofă... A revedere... Mĕ eartă că te las... dar' dacă vreĭ s'o vedĭ pe Lenţa... ea trebuĭe sĕ se 'ntoarcĕ 'ndată de la primblare... Sĕ viĭ la masă... (iĭ serută mâna) Sĕ 'l ameţeştĭ pe turc. (ese prin stânga.)

Tarsiţa. — Ha, ha, ha... Ce nebun eştĭ, Iorguşorule!

SCENA VII.

Tarsiţa. — A!.. în sfêrşit îl ţin la mână pe domnişorul Radu! (arată hârtiea) Am prins în ghïare pe duduca Lenţa cea fudulă... am sĕ 'mï rĕsbun şi pe unul şi pe altul... A!.. Mult aï sĕ scârşneştï de cïudă, domnule Radu, când te'ï videa închis la o sĕhăstrie! Mult aï sĕ 'ţï plângï odorul, duducă Lenţo, când te'ï videa dispărţită de dênsul... Dar' nu'ï destul atâta... M'aï dispreţuit?.. am sĕ te fac s'agïungï cïocoaïcă... 'Mï-aï smomit pe Radu?.. am sĕ 'ţï stîng visul de căsătorie cu omul care te ïubeşte... cu Radu!.. Aï sĕ 'ţï calcï pe inimă şi sĕ devïï nevasta cïocoïuluï Lipicescu... Tatăl tĕŭ îï orbit de dragoste pentru mine, face orï ce vreŭ eŭ, îl port de nas cum îmï place, şi chïar el, fără sĕ aïbă nicï un prepus, are sĕ m'agïute ca sĕ 'mï rĕsbun de zuliea, de ura şi de suferinţile ce-aŭ deşteptat în mine ïubirea voastră... A! eaca Lipicescu... Sĕ videm dac'aŭ urmat povăţuirilor mele.

SCENA VIII.

Tarsiţa, Lipicescu (ese din cabinet.)

Tarsiţa. — Lipicescule, spune'mï degrabă: întins-aï mrejele, precum te-am sfătuit, împregïurul duducăï?

Lipicescu. — O parte din ele le-am întins, cuconiţă, dar' nu toate.

Tarsiţa. — Cum asta?

Lipicescu. — Am câţïva prietinï, şi maï cu samă pe viç-aga Slugărică, în care mĕ pot încrede, şi care s'ar bucura mult sĕ mĕ vadĕ ginerile boïerïuluï.

Tarsiţa. — Prea bine, şi?..

Lipicescu. — Eĭ aŭ început a rĕspândi vorbe pe icĭ, pe cole, că duduca s'ar fi uĭtând cu ochĭ blânḑĭ la mine... că poate... s'ar fi dat şi 'n dragoste cu mine...

Tarsiţa. — Minunat!.. are s'o vorbească lumea... dar' tu dat-aĭ ceva a înţĕlege duducăĭ despre dorinţile tale?

Lipicescu. — Am cercat, cuconiţă...

Tarsiţa. — În ce chip?

Lipicescu. — Precum m'aţĭ învĕţat, când aţĭ avut bunĕtate a mĕ chĭema la dumnevoastră acasă, am oftat privind la duducuţa, 'ĭ-am adus florĭ din grădină, am îndrĕznit chĭar a o strînge încetinel de braç, când am suit-o în trăsură...

Tarsiţa. — Şi ea... 'ţĭ-aŭ mulţĕmit?.. 'ţĭ-aŭ zimbit?

Lipicescu. — 'Mĭ-aŭ mulţĕmit, însă fără a 'mĭ zimbi... şi pe cât am înţĕles, fără a mĕ băga 'n samă.

Tarsiţa. — Şi nu 'ĭ-aĭ rostit încă nimică despre starea inimiĭ tale?

Lipicescu. — Drept sĕ vĕ spun, cuconiţă, n'am îndrĕznit...

Tarsiţa. — Eştĭ un prost... Fetele sûnt tot-de-auna flatarisite de-amorĭul ce aprind în sufletul unuĭ bărbat, şi gata de-a'şĭ da inima celuĭ întêĭ tênĕr care le spune că le ĭubeşte... Tu eştĭ tênĕr, eştĭ curăţel, eştĭ ĭubit, apreţiarisit de părintele Lenţiĭ, aĭ avantajul de-a te întêlni ades' cu dênsa... Nu vĕd nicĭ o greutate de-a o putea scoate din minte... şi dac'aĭ fi maĭ îndrĕzneţ...

Lipicescu. — Aşa'ĭ, cuconiţă... ba 'ncă 's şi spatarĭŭ...

Tarsiţa. — Spatarĭŭ... eştĭ spatarĭŭ?.. Minunat!.. lucrurile se simplificarisesc... Cu cinul de spatarĭŭ aĭ

întrat în starea a doua... O sîngură treaptă te maï disparte de *protipenda*... Nu věd dar nicï o pedică care sě te oprească a eşi la neamurï.

Lipicescu. — Maï cu samă că am şi stare... Am o moşie cumpěrată pe numele pitarïuluï Slugărică... Am banï depuşï la Leïba Kana... Când stăpânul meŭ îï foarte 'ncurcat în averea sa.

Tarsiţa. — Ce spuï, Lipicescule?

Lipicescu. — De când s'aŭ făcut Ministru, aŭ mers cu cheltuelile maï departe de cât îl erta mijloacele, şi astăḑï se găseşte înglodat în datoriï.

Tarsiţa. — Iorgu?

Lipicescu. — Cuconul Iorgu... în cât de-ar vinde tot ce maï are, de-abïea 'ï-ar maï rěmânea vr'o 30,000 de galbinï.

Tarsiţa. — (în parte, cu bucurie) Ḑěstrea Lenţiï îï compromitarisită! (tare) Ascultă, Lipicescule, nu'ï vreme de perdut... Vreï sě te 'nsorï cu Lenţa?

Lipicescu. — Cum nu, cuconiţă?.. O duducă de starea 'ntêï!

Tarsiţa. — Trebuïe numaï de cât sě te declariseştï astăḑï, s'o uïmeştï cu cuvinte de amorïŭ... sě'ï rosteştï ceva din Eretocrit... Aï cetit pe Eretocrit?

Lipicescu. — Ba nu.

Tarsiţa. — Pěcat! (în parte) Pe mine Neamuş m'aŭ ameţit cu Eretocrit... (tare) În sfêrşit spune'ï ce'ï ştï... Altul în locul těŭ ar fi isbutit pěn' acum.

Lipicescu. — Eï!.. pěcatele mele!.. dac'aşï fi şi eŭ crescut la Paris, ca domnul Radu, nu m'aşï încurca în vorbă cu duducile.

Tarsiţa. — Radu?.. el te 'ngrijeşte?

Lipicescu. — El... căcï mi se pare că 'ï şi place duducăï... Ştie franţuzeşte.

Tarsiţa. — Ţi se pare că'ï place?.. numaï atâta?..

Năucule, orbule, n'aï vëḑut, n'aï priceput că se ïubesc împreună?

Lipicescu. — Vaï de mine!.. apoï ce më fac eŭ?

Tarsiţa. — Nu te văita, că 'ţï port eŭ de grijă... Radu 'ï un impertinent ambiţios, nesuferit... îl urësc din toată inima... M'aŭ insultarisit asară la teatru, şi de câte orï më vede, më tratariseşte fără respect... Vreŭ së 'mï rësbun, Lipicescule, şi prin rësbunarea mea së lucrez în interesul tëŭ.

Lipicescu. — Së 'ţï agïute Dumneḑëŭ, cuconiţă... dar' cum? Domnul Radu 'ï ocrotit de cuconul Ştefan Stâlpeanu, şi nime nu 'ndrëzneşte-a së atinge de dênsul, nicï chïar Ministrul!

Tarsiţa. — Aşa creḑï tu?.. Eï! dar ascultă: Lenţa ïubeşte pe Radu pentru că 'l socoate un om maï deosebit, maï presus de cât alţiï... însă sûnt încredinţată că amorïul eï ar scădea mult, s'ar stînge chïar, când Radu ar fi insultarisit, umilit în ochiï eï, desonorat de un om mişel care së nu vroïească a'ï da satisfacţie.

Lipicescu. — Las' pe mine, cucoană... Eŭ îï sûnt omul.

Tarsiţa. — (în parte) Ce cïocoïŭ!.. Numaï bun pentru rivala mea.

Lipicescu. — Însă... dacă s'ar întêmpla së më pălmuească el d'inaintea duducăï; atuncï eŭ rëmân platcă...

Tarsiţa. — Şi asta se poate... nu më gândisem... Mijlocul cel maï bun îï së'l depărtăm pe Radu din Eşï.

Lipicescu. — N'a vroi, cuconiţă...

Tarsiţa. — N'a vrea el, vreŭ eŭ!.. Chïar astăḑï am së 'l ecspeduesc.

Lipicescu. — Fără poronca Stăpâniriï?.. Nu se poate.

Tarsiţa. — (arătând hârtiea) Eaca poronca!

Lipicescu. — Aţĭ căpĕtat-o?.. (ecsamină hârtiea) Îĭ o hârtie albă.

Tarsiţa. — Albă... dar' colo gĭos nu veḑĭ iscălitura Ministruluĭ?.. Na, scrie tu de-asupra iscălituriĭ ordinul de arestuire şi de ecsil, şi dă hârtiea în mâna agăĭ... Pĕn' în sară sĕ fie Radu pornit spre Sĕcul.

Lipicescu. — (luând hârtiea) Las' pe mine... Eŭ îĭ sûnt popa de-acum... am sĕ 'l călugăresc, cât aĭ ḑice: Tatăl nostru. A! 'mĭ-aŭ căḑut drăguş la căuş.

(Se aude un vuet de trăsură.)

Tarsiţa. — Ce s'aude?

Lipicescu. — (căutând pe fereastă) Se 'ntoarce duduca de la visite.

Tarsiţa. — Vine Lenţa?.. Nu vreŭ sĕ mĕ găsască aicĭ... Es prin cabinetul luĭ Iorgu... Tu, Lipicescule, urmează cum te-am povăţuit: fă declaraţie, şi 'ndată pe urmă aleargă la aga. (ese prin stânga, ḑicênd în parte) 'Mĭ-am rĕsbunat!

SCENA IX.

Lipicescu, Elena.

Lipicescu. — (singur) Sĕ fac declaraţie!.. lesne 'ĭ de ḑis, dar' cum?.. N'am făcut de când sûnt... doar' sĕ parastuesc ca actoriĭ la teatru.

Elena. — (întrând prin fund) Domnule Lipicescu, acasă'ĭ tatăl meŭ?

Lipicescu. — Ba nu, duducă... (se turbură) îĭ dus la Curte... sĕ facĕ... declaraţie...

Elena. — Ce?.. (ride.)

Lipicescu. — Mĕ ertaţĭ... nu ştiŭ ce spun... Mĕ simt ameţit.

Elena. — Eştĭ bolnav?
Lipicescu. — Ba nu... dar'...
Elena. — Cu-atâta maĭ bine, fiind că astăḑĭ avem masă mare... Mĕ duc degrabă sĕ mĕ gătesc...
Lipicescu. — Duducuţă...
Elena. — (oprindu-se) Ce voïescĭ?..
Lipicescu. — (în parte) Haït, într'un noroc! (cade în genunchĭ) Duducuţă, fă'ţĭ milă şi pomană cu mine... care te ïubesc... de mĕ prăpădesc... şi nu ştiŭ cum sĕ 'ţĭ declararisesc, după cum vrea cucoana Tarsiţa...
Elena. — (cuprinsă de mirare) Tarsiţa!
Lipicescu. — Cucoana Tarsiţa 'mĭ vrea binele... Sûnt un bïet tênĕr cu inimă... şi cu stare... şi cu cin de spatarïŭ... Sûnt maĭ bogat şi maĭ boïerïŭ de cât Radu... Nu mĕ lăsa 'n părăsire, duducă... şi eŭ sûnt ficïor de oaminĭ.
Elena. — (în parte) Tarsiţa 'l-a îndemnat?

SCENA X.

Elena, Lipicescu, Stâlpeanu, Arbore.

Arbore. — (intrând prin fund) Ce 'mĭ vĕḑură ochiĭ!.. Lipicescu bate mĕtăniĭ!
Lipicescu. — (în parte, spăriet) Na! c'am sfeclit-o... De-acu 's mort!
Stâlpeanu. — (înaintând) Lenţo, ce cată cïocoïul ista la picïoarele tale?
Lipicescu. — (în genunchĭ, întinḑênd mânile) Duducă, fă'ţĭ milă şi pomană...
Elena. — Moş Stefan... s'a înamorat, sermanul! de cameriera me, şi 'mĭ-o cere de nevastă.

Stâlpeanu. — Aşa?.. apoï dă'ï-o sermanul! că's potrivițï împreună.

Arbore. — (în parte, cu prepus) Bîzzz!

Stâlpeanu. — Lipicescule, mergï de 'țï scoate pecïul... Te-oïŭ cununa chïar eŭ, băete.

Lipicescu. — (sculându-se) Sĕrut mânile, milostive... (eşind, în parte) Din mare primejdie m'aŭ scăpat duduca... Am asudat... Haï la aga.

Elena. — (pe gândurï, în parte) Care 'ï-a fost planul Tarsițeï?

Stâlpeanu. — Lențo, n'aŭ venit încă nicï un musafir?.. Eŭ sûnt cel ântêï?

Elena. — Aşa se cuvine, moş Stefane... Aï fost tot-de-a-una şi eştï în fruntea tuturor.

Stâlpeanu. — Draga moşuluï!.. ce guriță plină de mïere!.. Dar' tu nu te găteştï?.. Acuşï aŭ sĕ 'nceapĕ a veni poftițiï la masă.

Elena. — N'aşï voi sĕ te las singur, moş Stefane.

Stâlpeanu. — Nu te ocupa de mine, draga mea... Rĕmân cu Arbure... Haï, mergï de te fă mândră.

Arbore. — Ca Ileana Cosinzana.

Elena. — Mĕ duc, şi vin îndată. (ese prin dreapta.)

Stâlpeanu. — Ce bujorel de copilă!.. par' că 'ï primăvara 'n picïoare... te întinereşte numaï cătând la dânsa.

Arbore. — Brênduşă, cucoane, brênduşă.

SCENA XI.

Stâlpeanu, Arbore, Hêrzobeanu, Viteazovicï, Evghenidis.

Hêrzobeanu. — (intrând prin fund) Poftim, boïerï... A! vere Ştefane, îțï mulțĕmesc c'aï priimit sĕ viï la masă... Paşa doreşte mult sĕ te vadĕ.

Stâlpeanu. — Ne cunoaştem împreună de la Ţarigrad.

Arbore. — Cucoane Iorgule, aveţĭ un Paşă la masă astădĭ?

Hêrzobeanu. — Dar, uncheşule; un Paşă cu triĭ tuĭurĭ.

Arbore. — De-aceea aĭ scos portretul împĕratuluĭ ş'aĭ pus pe-a Sultanuluĭ?

Hêrzobeanu. — Se 'nţĕlege... Aşa cere politica.

Arbore. — A fi cerênd... dar' nu mĕ dumeresc bine...

Hêrzobeanu. — Ha, ha, ha... Nu pricepe creştinul... El ştie numaĭ sĕ se 'nchine pe la icoane.

Arbore. — Apoĭ dă... sĕ am ertare... fie care se 'nchină la icoanele sale.

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, **Tarsiţa, Neamuş.**

Hêrzobeanu. — (în parte) Eaca şi icoana mea! (merge înaintea Tarsiţeĭ) Poftim, cucoană Tarsiţă. Cât sûnteţĭ de amabilă c'aţĭ venit!.. Vĕdêndu-vĕ Paşa a sĕ se creadĕ în raĭul luĭ Mohamed.

Tarsiţa. — Ce se potriveşte...

Neamuş. — (în parte, cu gelosie) Prea multe complimenturĭ!

Tarsiţa. — Dar' Lenţa unde 'ĭ?..

Hêrzobeanu. — Eat'o că vine.

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Elena** (ese din apartamentul eĭ.)

Hêrzobeanu. — Lenţo, eată cucoana Tarsiţa care 'ntreabă de tine.

Tarsiţa. — (înaintând spre Lenţa) De mult nu te-am vĕḑut, surioară... Ce frumuşică eştĭ!.. Ce tualetă de *bon ton!* (în parte) Nu 'ĭ merge.

Elena. — (trecênd alăture de Tarsiţa, se apropie de Stâlpeanu) Moşule Stefan, cum mĕ găsescĭ?.. Sûnt după placul matale?

Stâlpeanu. — În ochiĭ meĭ, drăgulică, eştĭ tot-de-a-una o floricică.

Arbore. — Ghiocel, cucoane, ghiocel.

SCENA XIV.

Ceĭ de'nainte, **Stolnicul, Paşa.**

Stolnicul. — (deschiḑênd uşile din fund) Ecselenţiea Sa Mustafa Paşa. (ese.)

(Toţĭ afară de dame, Stâlpeanu şi Arbore, se răped înaintea Paşiĭ. Paşa intră închinându-se turcesce.)

Hêrzobeanu. — Ecselenţie, daţi'mĭ voïe sĕ vĕ presentez pe fiĭcă-mea Elena.

(Elena se închină graţios.)

Paşa. — (făcênd temenea) *A!.. ghĭuzel... ghĭuzel...*

Hêrzobeanu. — (presentând pe Stâlpeanu) Vĕrul meŭ, hatmanul Ştefan Stâlpeanu.

Paşa. — (cu bucurie) Ha... a... a! Stefan *efendi... Hoş gheoldum, efendi?.. Kefinis ei?..*

Stâlpeanu. — Mulţĕmesc, *efendi*... şi dumneta?

Paşa. — *Allah amanetoolu...* (dând cu ochiĭ de portretul Sultanuluĭ, se închină respectuos.)

Hêrzobeanu. — Portretul Padişahuluĭ Abdul Medjid, suzeranul nostru.

(Toţĭ afară de dame, Stâlpeanu şi Arbore, fac temenele portretuluĭ.)

Paşa. — *Aferim... aferim...*

(Se aude sgomot între culisele din stânga.)

Hêrzobeanu. — Ce este?

SCENA XV.

Ceĭ de'nainte, **Radu, Lipicescu, Slugărică;** *pe urmă* **Stolnicul.**

Lipicescu. — (afară) Stăĭ, nu 'ĭ voïe de întrat.

Radu. — (afară) În lăturĭ, cïocoïule.

Toţĭ. — Ce este?

Radu. — (intrând agitat) Domnule Ministru! vin sĕ reclam în contra agenţilor poliţieĭ. Voïesc sĕ m'aresteze... 'Mĭ-aŭ călcat casa şi mĕ alung ca pe-un criminal.

Stâlpeanu. — Sĕ te-aresteze!.. din a cuĭ poroncă?

Slugărică. — Din ordinul domnuluĭ Ministru...

Stâlpeanu. — Tu?.. vere Iorgule?

Hêrzobeanu. — Eŭ?.. nicĭ n'am gândit... (luĭ Slugărică) Cine 'ţĭ-aŭ adus ordinul meŭ?

Slugărică. — Şatrarïul Lipicescu aŭ venit şi 'mĭ-aŭ spus, din partea ecselenţieĭ voastre, ca sĕ pun mâna pe domnul Radu.

Hêrzobeanu. — (luĭ Lipicescu) Tu?.. aĭ îndrăznit?

Lipicescu. — Dar... n'aţĭ hotărît dumneavoastră astăḑĭ în Sfat ca sĕ 'nchideţĭ *bonjuriştiĭ* la monăstire?.. Domnul Radu 'ĭ un rĕsvrătitorïŭ... locul luĭ îĭ la temniţă, nu prin casele boïerilor, ş'âncă maĭ puçin aicĭ. (înaintând spre Radu) Domnule, nu eştĭ poftit la masă, nu poţĭ rĕmânea în salon... Afară.

Radu. — (indignat) Ticălosule!

Tarsiţa. — (cu intenţie) Adevĕrat îĭ că nu 'ĭ invitat?

Elena. — (înaintând spre Radu) Domnule Radu, vĕ rog sĕ 'mĭ daţĭ braçul ca sĕ mĕ duceţĭ la masă... Veţĭ fi cavalerul meŭ.

Radu. — (cu recunoscinţă) Domnişóră... (se apropie de Elena.)

Stâlpeanu. — Bravo, Lenţă... (întorcêndu-se cătră Lipi-

cescu) Cât pentru tine, cïocoïule, acu sĕ eşĭ din casa vĕruluĭ Iorgu, şi sĕ nu te maĭ arăţĭ pe-aicĭ... eşĭ!

Lipicescu. — (obraznic) Nu priimesc poroncĭ de la dumneta.

Hêrzobeanu. — (cu autoritate) Eşĭ!

Stolnicul. — (deschiḑênd uşile din fund) Poftiţĭ la masă.

Hêrzobeanu. — (Paşiĭ) *Buïur, efendi...*

Paşa. — *Peki.* (dă braçul Tarsiţeĭ şi ese.)

După Paşa trece Radu, dând braçul Eleneĭ, apoĭ ceĭea-l-alţĭ invitaţĭ, afară de Arbore.)

Neamuş. — (încet luĭ Arbore) Gïupâne Arbure, aĭ perdut proçesul cu banul Vulpe. (ese.)

Arbore. — Sta'ţĭ-ar în gât!

SCENA XVI.

Arbore, Lipicescu.

Lipicescu. — (abătut) Afară!.. sûnt dat afară... eŭ!

Arbore. — Eĭ!.. Lipicescule, aşă'ĭ că s'aŭ adeverit vorba Românuluĭ: Nicĭ din talpă cerc de bute, nicĭ din mojic om de frunte.. Păţişĭ ruşinea chïar d'inaintea Paşiĭ... Ce-a ḑice Sultanul!

Lipicescu. — (furios) Heĭ!.. meşter îĭ dracul!.. Leoïŭ arăta eŭ cine 'ĭ Lipicescu!.. (scoţênd o hârtie din buzunar şi arătând-o publiculuĭ) Eaca arma rĕsbunăriĭ mele! (ese.)

Arbore. — Ce ḑice!.. Bun îĭ de 'nfundat în Ocnă... împreună cu aga Neamuş care-aŭ vêndut pe bïeţiĭ răḑĕşĭ luĭ Vulpe... Haĭ de-acum la moşie, Arbure sĕrmane. Aŭ venit vremea sĕ ne-apărăm dreptul cu parul... La parĭ, Românĭ! (ese.)

(Cortina cade.)

ACTUL IV.

Acelaşĭ decor; cele treĭ uşĭ însă din fund sûnt deschise şi las sĕ se vadă salonul de alăture luminat pentru bal; pe păreţĭ, în faça publiculuĭ, se vĕd portretele împĕratuluĭ Neculae şi a Sultanuluĭ: çandelabrele sûnt aprinse, şi musica militară e aşeḑată între culise.

SCENA I.

Princesa şi **Postelniceasa** (pe o canape în stânga pe planul I), **Viteazovicĭ, Evghenidis** şi **Neamuş** (joc preferançul la o masă, maĭ în fund,) **Tarsiţa** (pe un fotoliŭ în dreapta), **Hêrzobeanu** (în picĭoare lângă Tarsiţa. În salonul de alăture maĭ multe grupe de dame şi cavalerĭ. Lacheĭ în livre port tablale cu îngheçate, etc.)

Evghenidis. — *Protos.*

Neamuş. — *Defteros.* (în toate scenele pândesce cu gelosie mişcările Tarsiţeĭ şi ale luĭ Hêrzobeanu.)

Viteazovicĭ. — Nouĕ 'n cupe cu onorĭ marĭ.

Princesa. — *Mon cher Georges*, te complimentez... Balul e splendid!.. Nicĭ la prinçul Meternich n'am vĕḑut maĭ elegante toalete.

Hêrzobeanu. — Aḑĭ îĭ ḑiua de naştere a Lenţiĭ, prinçesă... Balul e al eĭ, şi am nădejde că ne vor face cinste sĕ vie atât consulul rusesc cât şi Mustafa Paşa.

Princesa. — (privind portretele din fund A!.. în adevĕr; ar fi trebuit s'o gâcesc după galeriea de portreturĭ ce ornează salonul.

Hêrzobeanu. — Aşa cere politica.

Princesa. — Şi politeţa... Dumneta, ca om politic şi politicos, aĭ simbolisat astfel amiciea protectoruluĭ cu suzeranul nostru, alieanţa Rosieĭ cu Turciea... Bravo! diplomatule!.. (căutând înpregĭur) Dar' balul e în adevĕr foarte brilĭant, şi ceea ce 'mĭ place a

constatata, este că şi la noĭ a început a presida un ton elegant în adunărĭ. Nu ca maĭ 'nainte, când cavaleriĭ întra în saloane cu cĭubote nevăcsuite şi cu cĭubuce aprinse.

Hêrzobeanu. — (vesel) Asta se făcea, prinçesă, ca un soĭŭ de omagiŭ către dame... le tĕmîea ca pe nişte dumneḑĕiţe.

Princesa. — Frumos omagiŭ!.. Bĭetele divinităţĭ era afumate şi svêntate...

(Toţĭ rid.)

Hêrzobeanu. — Trebuĭe însă ca sĕ mărturisim, prinçesă, că dacă obiceĭurile societăţiĭ s'aŭ maĭ poliit, dacă *bontonul* s'aŭ întrodus la noĭ, meritul e al dumnevoastrĕ.

Princesa. — Şi al generaţieĭ nouĕ crescută în străinătate... Am găsit bunĭ aucsiliĭarĭ în damele june şi în juniĭ cavalerĭ de astăḑĭ... în *bonjurişti*, precum iĭ numiţĭ dumnevoastră.

Evghenidis. — *Protos.*

Viteazovicĭ. — Hîmm!.. Nouĕ 'n cupe cu *bonjurişti* marĭ.

Neamuş. — Ear'!

Tarsiţa. — (încet luĭ Hêrzobeanu) Prinçesa are dragoste de bunică pentru *bonjurişti*.

Princesa. — Aĭ spus vr'o rĕutate... cu spirit, cucoană Tarsiţă?

Tarsiţa. — *Pardon*, prinçesă... nu 'mĭ-aşĭ permitarisi... Am observarisit luĭ domnu Ministru, că dumnealuĭ nu prea are a sĕ lăuda cu protegeaţiĭ dumnevoastrĕ.

Princesa. — Pentru ce?

Tarsiţa. — Pentru că 's nesupuşĭ... cam tulburătorĭ...

Postelniceasa. — Asta 'ï aşa... Nu 's prea duşï la biserică.

Tarsiţa. — Nerespectuoşï.

Princesa. — Curios lucru!.. Mie nu 'mï-aŭ lipsit nicï o dată de respect... Nu ştiŭ dacă dumnevoastră v'aţï ecspus?..

Postelniceasa. — Ba, ferească Dumneḑĕŭ!.. dar' eŭ una mărturisesc că mi'ï frică de dênşiï. Aud în toate ḑilele o mulţime de istoriï care mĕ sparie... Ba se ucid între eï la duel... Ba *katigorisesc* miniştriï... Ba se laudă c'or sĕ facĕ revoluţiï!.. Ştiŭ atâta că de câteva nopţï nu dorm liniştită.

Tarsiţa. — Nicï eŭ.

Princesa. — Curios lucru!..eŭ n'am nicï o grijă, şi dorm dusă.

Viteazovicï. — Rĕŭ facï, prinçesă.

Princesa. — Dorm în pace, domnule colonel, pentru că ordinea publică este încredinţată unuï militarïŭ viteaz care a asistat la asediul de la Varna.

Viteazovicï. — Hîmm!.. Nouĕ 'n cupe cu onorï marï.

Neamuş. — Ear'?

Evghenidis. — Ce noroc!

SCENA II.

Ceï de'nainte, **Stâlpeanu.**

Princesa. — Vină, vere Ştefane, în agïutorïul meŭ ca sĕ apĕrăm pe bieţiï tinerï... care 's acusaţï de lucrurï monstruoase.

Stâlpeanu. — (salutând şi mergênd sĕ serute mâna princeseï.) Maï bun advocat de cât dumneta, verişoară, nu pot

sĕ găsască eĭ... Aĭ trăit prin ţĕrĭ civilisate şi apreţiezĭ oameniĭ civilisaţĭ.

Princesa. — Vra sĕ ḑicĕ, ţiĭ cu mine?

Stâlpeanu. — Se 'nţĕlege... Mie 'mĭ plac apucăturile tinerilor, de şi poate unele ideĭ ale lor sûnt cam nepotrivite cu starea 'n care ne aflăm astăḑĭ... dar' în sfêrşit ce vreŭ eĭ?.. Vreŭ binele obştesc, vreŭ progres.

Evghenidis. — Progres pripit...

Neamuş. — Progres nebun.

Viteazovicĭ. — Progres franţuzesc.

Tarsiţa. — Progres obraznic.

Postelniceasa. — Progres care 'mĭ alungă somnul.

Princesa. — Ha, ha, ha... Sûnteţĭ admirabilĭ...

Postelniceasa. — Dumneta rîḑĭ, prinçesă, pentru că nu cunoştĭ ca mine ce se pitrece 'n târg... Bărbatul meŭ, Evghenidis, ca Postelnic, ştie multe şi 'mĭ-aŭ destăĭnuit...

Evghenidis. — Tacĭ, soro, nu divulgarisi secreturĭ de Stat.

Postelniceasa. — Ce sĕ tac?.. Nu 'mĭ-aĭ spus insuţĭ c'aŭ strĕchieat lumea şi că ne găsim pe-un... cum aĭ ḑis? pe-un balcon?

Evghenidis. — Un vulcan.

Postelniceasa. — Fie şi vulcan... că de aḑĭ pĕnă mânĭ poate sĕ isbucnească o rĕscoală?.. Ş'apoĭ vreţĭ sĕ dorm în pace?.. N'aţĭ observarisit de aḑĭ dimineaţă o mişcare maĭ deosebită pe uliţĭ?.. Mĕ duscesem la Leĭba Grosu din dughenile Mitropolieĭ pentru ca sĕ cumpĕr o ştofă de patrahire pentru biserica de la ţară, şi de-abĭea vezeteul aŭ putut rĕsbate de multă lume.

Princesa. — Ce era, vere Ştefane?

Stâlpeanu. — Se trata la obşteasca Adunare ches-

tiea jidanilor, şi 'n adevĕr Uliţa-mare era înghesuită de oamenĭ.

Postelniceasa. — Aşa'ĭ ? . . şi chĭar astă sară, viind aicĭ la bal, n'aţĭ remarcarisit grupe de oamenĭ pe la rĕspintenĭ ? (se scoală agitată) Of! . . oĭŭ sĕ mor de lipsă de somn! . . Am presimţirĭ care nu mĕ 'nşală . . . îmĭ ţiue urechea stângă de triĭ ḑile . . .

Princesa. — (sculându-se) Ha, ha, ha, ha! . . Soarta noastră atîrnă de urechea Postelniceseĭ . . . Frumos cercel!

Viteazovici. — Nouĕ 'n cupe cu cerceĭ marĭ.

Evghenidis şi Neamuş. — Ear'! . . Breee! . .

(Termin ĭute partida şi se scoală de la masă.)

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Elena** (ese din dreapta în toaletă elegantă.)

Princesa. — Eaca şi Lenţa! regina baluluĭ! . . Vin' la mine, *mademoiselle*, sĕ te ecsaminez dacă meriţĭ titlul de regină?

(Elena se închină la adunare, apoĭ se apropie de princesa.)

Princesa. — Ean sĕ videm . . . toaleta'ĭ perfectă . . . coafĭura de minune . . . ochiĭ limpeḑĭ şi strălucitorĭ de veselie . . . faça, cum aşĭ dori s'o am eŭ însamĭ . . . totalul încântător! . . Vin' sĕ te sĕrut, ângeraşule . . . Nu 'mĭ pare rĕŭ de trecut, când vĕd presentul atât de frumos. (serută pe Elena care'ĭ serută mâna.)

Tarsiţa. — (în parte) Ce anostie!

Elena. — Presentul e fericit de aprobarea uneĭ persoane care represintă trecutul în toată nobleţa luĭ.

Princesa. — (cu dragoste) Scumpa mea . . . de 'mĭ-aĭ fi noră, eŭ 'ţĭ-aşĭ fi mamă, nu soacră . . . Dar' se 'nce-

pe valţul... Trecĭ ĭute 'n lumea plăcerilor... mergĭ ca sĕ te-admire cu toţiĭ... Nu'ĭ locul tĕŭ aicĭ p'intre moşnegĭ şi... babe. (privesce cu coada ochĭuluĭ la Tarsiţa).

Tarsiţa. — (în parte, atinsă) Babe!

Postelniceasa. — (în parte) Babe!

(Musica esecută un valţ.)

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, **Radu** (vine din salonul din fund.)

Radu. — (apropiindu-se de Elena) Domnişoară, vĕ rog sĕ 'mĭ faceţĭ onorul de a'mĭ acorda un tur de valţ.

Elena. — Cu multă plăcere, domnule Radu... Îmĭ permiteţĭ, doamnă princesă?..

Princesa. — (imitând-o) Cu multă plăcere, domnişoară Lenţă.

(Radu dă braçul Eleneĭ şi es împreună.)

Tarsiţa. — (în parte, cu cĭudă) Ean priveşte'ĭ!

Princesa. — Haĭ, cucoanelor, sĕ videm regina dănsând.

Tarsiţa. — (încet luĭ Hêrzobeanu) Peste cincĭ minute sĕ te găsăsc aicĭ... am sĕ 'ţĭ vorbesc.

Hêrzobeanu. — Voĭŭ fi.

(Toţĭ se duc în salonul baluluĭ. Viteazovicĭ dă braçul princeseĭ, Evghenidis Tarsiţeĭ şi Neamuş Postelniceseĭ.)

SCENA V.

Hêrzobeanu, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — Stăĭ, vere Iorgule... avem douĕ vorbe 'mpreună.

Hêrzobeanu. — Bucuros, vere... dar' aşĭ vrea să vĕd dacă n'aŭ venit consulul şi Paşa...

Stâlpeanu. — N'aŭ venit şi poate că nicĭ vor veni.

Hêrzobeanu. — Te 'nşělĭ . . . 'Mĭ-aŭ făgăduit acum triĭ ḑile . . .

Stâlpeanu. — Fie ! . . Ascultă : Lucrurile merg rěŭ, poporu'ĭ neliniştit, tinerimea indignată, Vodă îngrijit, consuliĭ ţin sfaturĭ între eĭ . . .

Hêrzobeanu. — Aĭ věḑut pe Vodă ? . . Când ?

Stâlpeanu. — Pe la patru ceasurĭ . . . S'aŭ arătat pornit asupra tinerimeĭ şi nemulţěmit de miniştri . . . Ştiĭ că toată ḑiua oraşul aŭ fost în picĭoare pe uliţĭ, aşteptând hotărîrea Cameriĭ în chestiea jidanilor, şi Camera aŭ făcut greşala sě voteze propunerea miniştrilor . . . Pe la două după ameaḑă o deputăţie din popor, compusă de tinerĭ, s'aŭ presentat la Curte ş'aŭ cerut schimbarea agăĭ şi chĭar . . . a Ministeruluĭ . . . O ştiĭ ?

Hêrzobeanu. — Şi ce le-aŭ rěspuns Vodă ?

Stâlpeanu. — Le-aŭ făgăduit că va chibzui . . . va lua měsurĭ . . . dar' nu le-aŭ ḑis nimic hotărîtor . . . N'aŭ luat nicĭ un angageament . . .

Hêrzobeanu. — Şi nicĭ n'a lua, cât a afla c'aŭ fost la balul meŭ Paşa şi consulul.

Stâlpeanu. — Nu te-adimeni, vere, cu năluciri . . . Aţĭ câştigat neîncrederea ţěriĭ prin o mulţime de acte arbitrare, creḑênd că, fiind la putere, vě este totul ertat . . . Lumeă ţipă şi are dreptate . . .

Hêrzobeanu. — Ţipe cât 'ĭ-a plăcea . . . Ce ne pasă ?

Stâlpeanu. — Nu vorbi copilăriĭ, că eştĭ om cărunt . . . Nu ştiĭ că ţipetul unuĭ popor îĭ maĭ puternic de cât tunetul, că el rěstoarnă cetăţĭ şi munţĭ, când îĭ pornit din durere ? Deschide'ţĭ ochiĭ, căcĭ orbirea duce la peire.

Hêrzobeanu. — Vreĭ sě mě 'ngrozěştĭ ca pe-un

copil, dar' nu 'ţĭ-aĭ găsit omul, vere... Aştept pe consulul şi pe Paşa la bal... Presenţa lor va fi pentru mine un sprijin în contra paraponuluĭ domnesc... Cât pentru norod, avem slujitorĭ, avem soldaţĭ... Om şti noĭ sĕ'l aducem la supunere.

Stâlpeanu. — Dee Dumneḑĕŭ sĕ nu vĕ treḑiţĭ din ameţală prea târḑiŭ... Eŭ 'ţĭ-am arătat primejdiea... fă cum te-a povăţui mintea ca s'o înlăturezĭ în interesul linişteĭ oraşuluĭ ş'a ţĕriĭ... (voiesce sĕ easă.)

SCENA VI.

Stâlpeanu, Hêrzobeanu, Slugărică.

Slugărică. — Cucoane Ştefane, vĕ pofteşte 'ndată Măriea Sa Vodă la Curte.

Stâlpeanu. — Pe mine?.. Ce sĕ maĭ fie?.. Merg...

Hêrzobeanu. — *Arhon* pitarĭŭ, n'aŭ venit încă Paşa şi consulul?

Slugărică. — Nu încă, ecselenţiea voastră.

Stâlpeanu. — Pare-mi-se că 'ĭ aştepţĭ în zădar, vere... Mĕ duc şi vin ear'... (ese.)

Hêrzobeanu. — Du-te, vere, şi sĕ'mĭ spuĭ ce 'ĭ vorbi cu Vodă.

SCENA VII.

Hêrzobeanu, Slugărică.

Slugărică. — (în taĭnă) Ecselenţie.

Hêrzobeanu. — (preocupat) Ce este?

Slugărică. — Daţi'mĭ voie sĕ vĕ raportarisesc că s'aŭ întêmplat multe neorênduelĭ în oraş.

Hêrzobeanu. — Când?

Slugărică. — Acu 'n spre sară... Tătărăşeniï s'aŭ coborît din mahalaoa lor cu cïomege şi sparg capetele jidanilor pe uliţï... Eï s'aŭ dus de-aŭ stricat cu bolovanï geamurile luï *kir* Zaharaki, şi pe Leïba Kana îl caută ca sĕ'l arunce în Bahluïŭ.

Hêrzobeanu. — Cum se poate?.. Mojîciï aŭ îndrĕznit?..

Slugărică. — Pe Uliţa-mare, prin Têrgu-de-sus şi pin Sfênta-Vinerï se primblă cete de oamenï care par turbaţï, şi chïar aicï, la poartă, sûnt adunaţï vr'o sută.

Hêrzobeanu. — (ingrijit) O sută!.. şi ce vreŭ?

Slugărică. — Nu ştiŭ bine, dar' p'intre dênşiï am zărit pe şatrarïul Lipicescu şi 'l-am auḑit aţiţând norodul în contra miniştrilor.

Hêrzobeanu. — Lipicescu!

Slugărică. — Ce 'mï poroncițï sĕ fac, ecselenţie?

Hêrzobeanu. — Nu te-aï priceput pĕn'acu, mangositule?.. Ĭea 'ndată slujitoriï agieï şi 'mprăştie mojîciï cu bicele... Cât pentru Lipicescu, sĕ 'l prindeţï şi sĕ mi 'l aduceţï aicï... Haï degrabă... nu holba ochiï la mine... Mergï de te-arată vrednic.

Slugărică. — Ascult. (ese.)

Hêrzobeanu. — (singur, se preumblă turburat pe scenă) Sĕ aibă dreptate vĕrul Ştefan?.. Sĕ ne găsim oare 'n agïunul uneï revoluţiï?.. Revoluţie la noï!.. Ce-a ḑice consulul?.. Ce-a ḑice Paşa?.. Trebuïesc luate mĕsurï aspre... Trebuïe sĕ mĕ consultarisesc cu colegiï meï, cu Evghenidis, cu Viteazovicï... privind in salonul din fund) Ha!.. eată 'ï colo, aproape de consulul grecesc... mĕ duc sĕ le fac cunoscut...

SCENA VIII.

Hêrzobeanu, Tarsiţa.

Tarsiţa. — (pe pragul uşiĭ din fund) Iorgule . . .

Hêrzobeanu. — Aud?

Tarsiţa. — Vin' încoacĭ . . . Priveşte, mĕ rog . . . colo . . . lângă fereastră, pe duducă Lenţa cu domnişorul Radu, cum se hlizesc împreună . . . Nu se lasă unul de altul . . .

Hêrzobeanu. — Şi ce rĕŭ găseştĭ dumneta?

Tarsiţa. — (coborînd în scenă) Rĕul că 'ĭ vorbeşte lumea şi te *katigoriseşte* pe dumneta ca pe-un părinte fără prevedere . . . Toţĭ se 'ntreabă cu mirare, ce caută Radu 'n casa dumnitale? . . Ce 'l autorisază a fi într'o relaţie aşa de . . . strînsă cu Lenţa? . . Frate nu 'ĭ e, vĕr nu 'ĭ e . . . prin urmare ce 'ĭ? . . Logodnicul eĭ? . . Amorezatul . . .

Hêrzobeanu. — Cucoană Tarsiţă, Lenţa mea aŭ priimit o creştere care-o va opri tot-de-a-una de-a sĕ abate din calea buneĭ cuviinţĭ, şi care-o pune maĭ presus de toate bănuelele.

Tarsiţa. — Nu mĕ 'ndoesc, Iorgule . . . dar' . . . ştiĭ . . . gura lumiĭ numaĭ pămêntul o astupă . . . Cu ce drept Radu se găseşte 'n casa dumnitale ca 'n casa luĭ?

Hêrzobeanu. — Radu aŭ fost crescut din copilărie cu Lenţa . . , Eĭ sûnt ca doĭ fraţĭ.

Tarsiţa. — Fraţĭ . . . fraţĭ. Eŭ nu m'aşĭ încrede 'n asemine frăţie.

(Începe a sĕ auḑi sub fereastă un vuet surd şi depărtat.)

Hêrzobeanu. — Ce s'aude? . . poate că vine consulul? . . (merge de se uită în fund.)

Tarsiţa. — (în parte) Ce are 'n astă sară? . . Îĭ îngrijit, tulburat . . . (tare) Iorgule!

Hêrzobeanu. — (întorcêndu-se) Aud?

Tarsiţa. — Ce aï, scumpul meŭ?.. Eştï neliniştit... pe gândurï.

Hêrzobeanu. — Nimic, nimic.

Tarsiţa. — Poate că te-aï măhnit de proçesul ce se ḑice că vrea sĕ 'ţĭ facĕ Lipicescu?

Hêrzobeanu. — Un proçes mie?.. Lipicescu?.. Cine-aŭ spus aşa bazaconie?

Tarsiţa. — Bărbatul meŭ, asară, 'mĭ-aŭ dat a înţelege că Lipicescu ar fi pretindarisit că 'ĭ eştĭ dator cu o sumă *simandikoasă*.

Hêrzobeanu. — Eŭ?.. luĭ?.. fleacurĭ.. N'am sĕ'ĭ daŭ nicĭ o para. El din contra are socotelĭ cu mine pentru toţĭ baniĭ ce 'ĭ-aŭ trecut prin mânĭ, cât aŭ fost în slujbă la mine.

Tarsiţa. — Nu ştiŭ... se vorbeşte de-un sînet al dumnitale de 30,000 de galbinĭ, care s'ar găsi în mânile luĭ Lipicescu.

Hêrzobeanu. — Un sînet?.. 30,000 de galbinĭ?.. Ha, ha, ha, ha... Frumoasă poveste!

Tarsiţa. — Nu 'ţĭ face cruce, Iorguşorule... poveştile din ḑiua de astăḑí s'adeveresc câte-odată... Bărbatul meŭ aŭ şi vĕḑut sînetul.

Hêrzobeanu. — Aş'!.. a fi avut orbul găinilor.

(Un noŭ vuet se aude afară în depărtare.)

Tarsiţa. — (în parte) Nu crede!..

Hêrzobeanu. — (tresărind) Ear'?.. (se apropie de salonul din fund) Nu... încă n'aŭ venit!.. oare ce 'ĭ împedică? (se întoarce posomorît.)

Tarsiţa. — Iorgule... aĭ ceva care 'mĭ tăĭnueştĭ... Nu eştĭ în apele dumnitale...

Hêrzobeanu. — N'am nimică... ḑĕŭ... crede-mĕ.

Tarsiţa. — (luându'l de braç) Iorguşorule... par' că nu maĭ aĭ încredere 'n mine, şi asta 'mĭ sfăşie inima..

Eŭ care te ĭubesc cum n'am ĭubit pe nime 'n lume!.. eŭ care-aşĭ vrea, cu preţul vieţiĭ mele, sĕ te vĕd fericit!.. ascultă-mĕ: Nu nesocoti cuvintele mele... Ştiŭ de sigur că te-ameninţă o mare supărare... o nenorocire chĭar.

Hêrzobeanu. — Pe mine?

Tarsiţa. — Dar! scumpul meŭ... De când 'l-aĭ dat afară pe Lipicescu, 'ţĭ-aĭ făcut un duşman primejdiĭos... El acum îĭ boĭerĭŭ de starea a doua, căcĭ îĭ spatarĭŭ.

Hêrzobeanu. — Şatrarĭŭ, vreĭ sĕ ḑicĭ?

Tarsiţa. — Ba spatarĭŭ!.. 'ĭ'am vĕḑut decretul... Are banĭ... maĭ mulţĭ poate de cât dumneta... Are ş'o moşie...

Hêrzobeanu. — El?

Tarsiţa. — El... Are trecere la boĭeriĭ divaniştĭ... Se ḑice că 'ĭ bine priimit de însuşĭ Paşa... Precum veḑĭ, s'aŭ rîdicat şi el între oamenĭ, 'şĭ-aŭ dobîndit o posiţie destul de 'naltă... Nu trebuĭe despreţuit... Dăcă 'ĭ adevĕrat că posedariseşte un sinet de 30,000 de galbinĭ, n'ar fi lucru de mirare sĕ câştige proçesul şi sĕ 'ţĭ dee astfelĭŭ o lovire serioasă 'n avere!

Hêrzobeanu. — N'am grijă.

Tarsiţa. — (cu dragoste) Iorguşorule... ascultă-mĕ pe mine, căcĭ mĕ 'nteresez maĭ mult de mata de cât chĭar de mine însamĭ... O ştiĭ...

Hêrzobeanu. — (pĕtruns, serută mâna Tarsiţeĭ) O ştiŭ surioară.

Tarsiţa. — De cât sĕ te ecsposariseştĭ a fi tras în gĭudecată... a fi supĕrat... a fi calicit poate... Maĭ cu minte-aĭ urma ertând pe Lipicescu, dacă 'ţĭ-aŭ greşit... Maĭ măreţ ar fi din parte'ţĭ sĕ 'l tratariseştĭ ca pe-un om de casă, ca pe-un copil crescut de dumneta; sĕ 'l agĭuţĭ a sĕ 'nălţa pe scara soçială,

sĕ 'l scoţĭ la neamurĭ, sĕ 'l însorĭ c'o fată de boïeriŭ... chĭar şi c'o fată din *protipenda*...

Hêrzobeanu. — Cum?..

Tarsiţa. — Căcĭ urmând astfelĭŭ, aĭ sĕ fiĭ admirarisit de lume. Toţĭ aŭ sĕ ḑicĕ, cu toată dreptatea: Cât de mare, cât de *evghenist*, cât de puternic îĭ Vornicul Iorgu Hêrzobeanu, dacă cireaciĭ luĭ agĭungŭ boïerĭ marĭ!

Hêrzobeanu. — Poate sĕ aĭ dreptate, draga mea Tarsiţa.

Tarsiţa. — Am, Iorguşorule, nu te 'ndoi, căcĭ îţĭ grăesc din adâncul inimiĭ... din dragoste...

Hêrzobeanu. — (serutându'ĭ mâna) Scumpa mea!... odorul meŭ?

(În tot timpul sceneĭ acesteĭa, Neamuş se ivesce pe la uşile din fund şi urmăresce cu ochiĭ pe Tarsiţa.)

SCENA IX.

Tarsiţa, Hêrzobeanu, Neamuş.

Neamuş. — Frumos!.. bravo, cucoană Tarsiţa!.. bravo, cucoane Iorgule!

Tarsiţa. — (în parte) Bărbatu-meŭ!

Neamuş. — Vĕ retrageţĭ de-oparte din bal ca sĕ vĕ dismĭerdaţĭ, ca sĕ vĕ cĭuguliţĭ ca doĭ hulubaşĭ. A!.. de mult vĕ pândeam eŭ... În sfêrşit v'am prins!

Hêrzobeanu — Se poate... dar' te rog... nu răcni... nu face scandal.

Neamuş. — Ştiŭ eŭ cum sĕ mĕ port în adunare. (tare) Cucoană Tarsiţă.

Hêrzobeanu. — Maĭ încet, te rog...

Neamuş. — (apropiindu-se de Tarsiţa, îĭ ḑice furios dar' maĭ încet.) *Kera mu*, mânĭ vom merge la Dicasterie.

Tarsiţa. — Alecule...

Neamuş. — Tacĭ, muĭere neruşi...
Hêrzobeanu. — Maĭ încet, maĭ încet.
Neamuş. — (încet) Tacĭ, muĭere neruşinată... De mânĭ nu 'ĭ maĭ fi agoae.
Tarsiţa. — Ah! (cade pe fotoliŭ în dreapta, cu batista la ochĭ).
Neamuş. — Cât pentru dumneta, vere... cucoane Iorgule...
Hêrzobeanu. — Sîsss!
Neamuş. — (încet) Cât pentru dumneta, vere... cucoane Iorgule... aşteaptă-te la o rĕsbunare de care te 'ĭ simţi cât îĭ trăi.
Hêrzobeanu. — Sĕ nu te 'mpingĕ pĕcatul, că te daŭ afară din presidenţie.
Neamuş. — Maĭ degrab' îĭ cădea tu din Minister de cât eŭ de pe scaunul de president, şi pĕn' atuncĭ am sĕ te rad în proçesul tĕŭ cu Lipicescu, sĕ te osândesc a 'ĭ plăti 30,000 de galbinĭ.
Hêrzobeanu. — Cum?.. ecsistă acel sînet?
Neamuş. — Ecsistariseşte!.. A! cucoane Iorgule, m'aĭ necinstit?.. am sĕ te calicesc.
Hêrzobeanu. — Sîsss!
Neamuş. — (cu vocea înăduşită) Sĕ te las lipit pămêntuluĭ.

(Se aude afară un sgomot maĭ accentuat. Musica încetează.)

SCENA X.

Princesa, Postelniceasa, Elena, Radu, Evghenidis, Viteazovicí, Tarsiţa, Neamuş, Hêrzobeanu, Vulpe, Trufandachi, Lipicescu, invitaţĭ, popor.

Poporul. — (afară) Ho... ho!.. Capra... Prindeţĭ capra, măĭ...

Trufandachi. — (afară) Ah! . . *aman!* . . *aman!* . .

Poporul. — (afară) Aŭ scăpat ţapul . . . ha, ha, ha . . .

Trufandachi. — (afară) *Epanastasis!* . . (intră în salonul din fund, strigând): *Epanastasis, arhonta.*

Vulpe. — (alergând după Trufandachi) Rĕscoală . . . săriţĭ . . . agĭutorĭŭ! . .

Toţĭ. — (în salonul din fund) Ce este? . . ce este? . . rĕscoală! . .

(Vin spărieţĭ în salonul de pe scenă. Mulţĭ dispar în toate părţile.)

Hêrzobeanu. — Rĕscoală? . . Fugĭ, Tarsiţo, în cabinetul meŭ . . .

(Tarsiţa fuge în stânga.)

Trufandachi. — (în uniformă de prefect, fără şapcă şi fără sabie 'n teacă) Unde 'ĭ *eklambrotato* Ministro?

Hêrzobeanu. — Trufandaki? . . prefectul de Hîrlăŭ!

Trufandachi. — *Epanastasis, bei mu* . . . *ke* la ţinuturi, *ke* la mosiile, *ke* aiçe la Iasi.

Hêrzobeanu. — Cum?

Trufandachi. — Ţarani s'a sculato . . . tirgoveţi s'a sculato . . . m'a alungato . . . m'a . . .

Hêrzobeanu. — Unde?

Trufandachi. — La mosie la Arbureni, *ke* aiçe la porta *evgheniei* voastre.

Toţĭ. — Aicĭ, la poartă?

Trufandachi. — *Neski* . . . m'a rapito *to spati.* (arată teaca goală.)

Vulpe. — Şi mie şlicul din cap . . . nişte blăstĕmaţĭ de pe uliţĭ.

Trufandachi. — *Neski, neski* . . . hoţi! . . Eniçeri! . . Eŭ cu *arhon* Vulpe veneam in fuga mare de la Arbureni ca se ne zaluimo che s'a rasvratito ţarani.

Toţĭ. — Cum se poate?

Trufandachi. — *Neski* . . . de abea am scapato de la munele lor si am dato aiçe peste alta belea . . . Cum

ḑiçe vorba: Am scapato de draco si am dato peste tataso dimisale...

Hêrzobeanu. — Nu vĕ 'nţĕleg.. ţĕraniĭ?.. târgoveţiĭ?.. dracu?.. tată-sĕŭ?.. Tălmăciţi-vĕ curat.

Trufandachi. — *Bei mu*, la Arbureni...

Vulpe. — Las' sĕ spun eŭ... la Arbureniĭ...

Trufandachi. — *Ohi*, eŭ... La porta ecselenţieĭ voastre.

Vulpe. — Nu aşa... la poartă... ba la moşiea răḑĕşilor... cum s'ar prinde...

Hêrzobeanu. — Eĭ bine!.. La Arbureniĭ ce s'aŭ întêmplat?..

SCENA XI.

Ceĭ de'nainte, **Arbore.** (se arată în fund.)

Arbore. — Eată ce s'aŭ întêmplat, boĭerĭ dumnevoastră!.. Sĕ v'o spun eŭ.

Toţĭ. — Moş Arbure... grăeşte... grăeşte...

Arbore. — (înaintând în mijlocul sceneĭ) Dumnealuĭ, banul Vulpe... îl cunoaşteţĭ?.. Eată 'l! priviţi 'l bine... Aşă'ĭ că 'şĭ poartă numele 'n façă?.. Dumnealuĭ îĭ vecin de moşie cu răḑĕşiĭ din Arbureniĭ, şi ca Vulpoĭŭ şi ca vecin s'aŭ pus la pândă de maĭ mulţĭ anĭ ca sĕ hrăpească pămêntul bĭeţilor locuitorĭ... că mare dulce 'ĭ, se vede, bucăţica săracului în gura bogatuluĭ!.. când maĭ cu samă bogatu 'ĭ pravoslavnic ca dumnealuĭ, om cu frica luĭ Dumneḑĕŭ, care se spovădueşte şi se 'mpărtăşeşte de cincĭ orĭ pe an!.. S'aŭ cercat cu binele... cum s'ar prinde... s'aŭ gudurat pe lângă românĭ doar' 'ĭ-a înşĕla, după obiceĭŭ; dar' eşind abraş, aŭ luat în sfêrşit calea lungă şi sucită a gĭudecăţiĭ... Pe la mijlocul caleĭ aŭ dat de-un

pehlivan cucuet tocmaï sus... sus pe scaunul presidenţieï Divanuluï domnesc... Înţĕlegeţï de cine 'ï vorba?

Neamuş. — De mine?

Arbore. — D'apoï de cine?.. de Nastratin Hogea?.. Marele aga Neamuş... ş'aista 'ï mare din pĕcate!.. Aga Neamuş de cum aŭ prins la mână şuşaneoa dreptăţiï, 'şï-aŭ ḑis în gândul luï: Dumneḑĕŭ 'mï-aŭ dat douĕ braçe... pentru ce?.. pentru ca sĕ ïeŭ cu-amêndouĕ mânile, şi 'n dreapta şi 'n stânga, şi de la Stan şi de la Bran, şi de la creştin şi de la păgân... Creştinul sûnt eŭ, boïerï, şi păgânul, banul Vulpe!.. Cum aŭ ḑis, aşa aŭ făcut... Aŭ luat de la mine patru sute de galbinï, făgăduindu'mï glasul dumisale, şi pe de-altă parte cincï sute de la Vulpe, făgăduindu'ï că 'ï-a face maïoritate în Divan.

Neamuş. — Mincïunï!

Arbore. — Sĕ se sgârcească mâna celuï care-aŭ luat baniï?.. Rĕspunde!.. Ş'aşa cumpăna dreptăţiï aŭ tras în partea celuï fără dreptate!.. Nu trecu o sĕptĕmână, şi Stăpânirea milostivă trimise poroncï de 'mplinire ispravniculuï de Hîrlăŭ, luï *kir* Trufandaki... Vreţï sĕ 'l videţï, boïerï?.. Eată'l!.. Nu 'ï frumos, da 'ï şiret... Dumnealuï aŭ fost halvagiŭ vestit peste Dunăre, şi prin urmare d'incoacï de Dunăre aŭ fost chitit ca numaï bun de-administrat ţara... Sĕrmană ţară!.. Cum aï agïuns de rîsul veneticilor!.. Într'o ḑi luminată cu soare... Adică multe maï vede Soarele 'n ţara noastră!.. Într'o ḑi pomenitul *kir* Trufandaki, halvagiŭ-ispravnic, împreună cu banul Vulpoïŭ, întovărăşiţï de-o ceată de slujitorï, sosesc pe neaşteptate la Arburenï... ştiţï? ca boala 'n trupul omuluï!.. Eï aduc un plug şi 'ncep a tăïea moşiea răḑĕşilor în douĕ... Boiï trag din greŭ, căcï însuşï pă-

mêntul părea a sĕ lupta în protiava hoţieĭ!.. brazda se 'ntinde neagră ca pĕcatul de-alungul câmpuluĭ... Când de-odată esă d'intr'un redĭŭ o romàncă 'naltă cu pruncuşoru'ĭ la ţiţă... ea vine sumeaţă 'n faça calăilor, pune copilul la picĭoarele boilor şi ḑice: «Aţĭ venit sĕ ne luaţĭ hoţeşte moşiea strămoşască?.. «Na!.. trageţĭ încalte brazda peste unicelul meŭ, pen-«tru ca să nu rĕmâĭe pe lume peritor de foame!.. «Trageţĭ!..» Şi romànca dreaptă, mândră, vitează, se părea atuncĭ că crescuse 'naltă cât 'naltul Cerĭuluĭ şi fulgera cu ochiĭ împregĭurul eĭ!.. Aşa este Vulpe?.. Aşa este ispravnice?

Princesa. — Bravo, romàncă!

Arbore. — De-o cam dată-aţĭ rĕmas încremeniţĭ amêndoĭ; dar' vĕḑênd d'naintea voastră numaĭ o bĭată femee s'un bĭet copilaş, aţĭ prins la inimă ş'aţĭ poroncit slujitorilor s'asvêrle copilu 'n câmp... Aşa este ispravnice? aşa este Vulpe?.. Când, ce sĕ videţĭ?.. Unde 'ncepe-a pârâi rĕdĭul, unde esă de-o dată vr'o sută de românĭ cu cĭomege şi cu topoare, viind ca zmeiĭ, răcnind ca leiĭ... dar' când sĕ puĭe cangea pe hoţĭ... tufă!.. şi ispravnic şi Vulpoĭŭ şi slujitorĭ o luasĕră la sănĕtoasa, de nu le zăreaĭ călcăile... Dusu-s'aŭ pârle, ca vêrtejul de toamnă, în răcnetul Românilor care strigaŭ în urma lor: La oarba!.. la oarba!.. Eată ce s'aŭ întêmplat la Arburenĭ!

Radu. — (uĭmit, esaltat, cu lacrimile în ochĭ) Care'ĭ romànca ceea?.. Unde'ĭ, sĕ merg în genunchĭ ca sĕ mĕ 'nchin eĭ... Cariĭ sûnt româniĭ aceĭ voĭnicĭ?.. sĕ merg ca sĕ'ĭ string la peptul meŭ?.. (către Neamuş, Trufandachi şi Vulpe) A! miserabilĭ!.. miserabilĭ!.. Voĭ sûnteţĭ rĕsvrătitoriĭ, voĭ vênḑĕtoriĭ sânteĭ dreptăţĭ!.. Peste voĭ s'ar cuveni sĕ trécĕ ferul pluguluĭ!

Toţi. — (căutând sĕ linişteascĕ pe Radu) Radule...

Radu. — Lăsaţi-mĕ!.. indignarea şi lacrimile mĕ 'nnăduş când aud asemene infamiĭ în bĭata Moldovă!.. Ş'apoĭ vĕ miraţĭ că spiritele ferb, că dorul de rĕsbunare cresce 'n inimĭ?.. Eŭ mĕ mir cum de n'a isbucnit pĕn'acum o revoluţie mântuitoare?.. dar' bun e Dumneḑeŭ!.. Ora va suna!

(Se aude sub fereastă sgomot mare, strigăte şi larmă.)

Toţĭ. — Ce este?.. ce este?

Radu. — (transfigurat) Ora a sunat!

SCENA XII.

Ceĭ d'nainte, **Slugărică, Stolnicul.**

Poporul. — (afară) Ho!.. ho!.. — Nu da, guleratule! — Valeŭ — Pe dênşiĭ, măĭ! — La parĭ, la parĭ! — Daţĭ de moarte! — Prindeţĭ cĭocoĭul! — Ho... hooo!..

(Se aude sgomot de luptă, tropot de caĭ şi zinghenit de săbiĭ.)

Slugărică. — (spăriet, rupt, stâlcit) Ecselenţie... fugiţĭ... tĕlhariĭ!.. m'aŭ ucis!..

Toţĭ. — Viç-aga bătut?.. Cum, cum?..

Slugărică. — (căḑênd pe un scaun) Norodul!.. 'Mĭ-aţĭ poroncit sĕ ĭeŭ oameniĭ agieĭ ca sĕ 'mprăştiĭŭ bandele de pe uliţĭ... Am eşit cu slujìtoriĭ călărĭ, am dat ĭuruş; dar' în loc sĕ'ĭ alungăm noĭ pe dênşiĭ, ne-aŭ alungat eĭ pe noĭ pĕn'aicĭ în ogradă. Priviţĭ în ce hal m'aŭ adus!.. Valeŭ!

Viteazovicĭ. — Mojîciĭ!.. trebuĭe 'mpuşcaţĭ!

Arbore. — Mojîcĭ, mojîcĭ, dar' mulţĭ... Nu cerca marea cu degitul.

Poporul. — (afară) Ce batgĭocură'ĭ asta? — Sĕ hăĭtuească norodul cu slujîtorĭ? — Rĕsbunare! rĕsbunare! Gĭos Cĭocoiĭ! — Gĭos aga!

Lipicescu. — (afară) Gĭos aga!.. gĭos miniştriĭ!

Poporul. — (afară) Gïos miniştriï!

Viteazovicï. — Ce ḑic?.. gïos miniştriï!.. Soldaţiï... sĕ vie soldaţiï... Viç-agă, aleargă 'ndată la casarmă.

Slugărică. — Ba, aleargă dumneta dacă vreï... Eŭ m'am săturat de buchisală.

Lipicescu. — (afară) Afară Ministerïul!

Viteazovicï. — Ear'? (deschide ferésta) Măï, beţivilor, cum îndrĕzniţï?.. oïŭ aduce tunurile...

Poporul. — (afară) Oarba!.. la oarba!..

(Afară se audŭ şuerăturï.)

Viteazovicï. — *Şelma!*

Lipicescu. — (afară) *Şelma* 'ï ficïorul tată-tĕŭ.

(O peatră aruncată sparge un geam.)

Viteazovicï. — Aruncă cu bolovanï?.. Ah! *ti padleţ!* (asvêrle un scaun pe fereastă) Na!

Poporul. — (afară) Ho...o..o!

(Petrele curg în fereste; una lovesce pe Viteazovicï la cap).

Viteazovicï. — Valeŭ!.. 'mï-aŭ spart capul, tĕlhariï!

Arbore. — Ean sĕ vĕd... (ecsamină capul luï Viteazovicï) Nimică... o sgârîitură... Vin' de'ţï pune-un bleastur... (duce pe Viteazovicï în dreapta.)

(Se aud loviturï de topoare în uşile din dreapta.)

Stolnicul. — (alergând) Cucoane, sparg uşile de gïos cu toporul... Fugiţï.

Postelniceasa. — Vin sus Eniceriï!.. Ah! ah! ah! (leşină.)

Evghenidis. — Aŭ leşinat Todosiea?.. (aleargă lângă ea, o ridică pe braçe şi o duce în camera din dreapta.)

Arbore. — (eşind din dreapta) Da ce maï este?.. Aŭ lovit-o şi pe cucoană?

Evghenidis. — Sûntem perduţï. Poporul năvăleşte pe scărï... (întră în dreapta.)

Arbore. — De-aceea fugĭ?..

(Sgomot maĭ apropiet.)

Toţĭ. — S'aŭ suit!.. sûnt la uşa salonuluĭ din fund!

Radu. — Doamna princesă... Elenă... vĕ rog, retrageţi-vĕ 'n apartamentul de alăture.

Elena. — Eŭ nu mĕ despart de tatăl meŭ. (se lipesce de Hêrzobeanu.)

Princesa. — Sĕ mĕ retrag de-aicĭ eŭ?.. O! nu; spectaculul e prea interesant... (se pune pe canape) Şi chĭar mĕ aşĕd la locul ântêĭ, ca sĕ 'l vĕd maĭ bine...

Poporul. — (afară, sgârţiind uşa salonuluĭ din fund) Stricaţĭ uşa, măĭ... Adă toporul.

(Se aud lovirĭ în uşă, pe din afară.)

Toţĭ. — (îngroziţĭ) A!

Radu. — Nu vĕ spărieţĭ, nu vĕ desperaţĭ... Merg sĕ vorbesc poporuluĭ. (se îndreaptă răpide spre uşa salonuluĭ din fund şi ese.)

Elena. — (îngrijită) Radule...

Princesa. — Nobil suflet!.. El se ecspune pentru toţĭ.

Radu. — (deschide uşa din fund şi se presintă poporuluĭ) Oamenĭ bunĭ!..

(Se aude sgomot mare în popor.)

Poporul. — (afară) A... a... a!..

Poporul. — (năvălind în salonul din fund) Dreptate, că ucidem tot!.. dreptate!

Radu. — (mănţinêndu'ĭ) Staţĭ, staţĭ!..

Toţĭ. ! (îngrijiţĭ) A! (se grupează de o parte.)

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Stâlpeanu.**

Stâlpeanu. — (ese din cabinetul din stânga şi se presintă măreţ d'inaintea poporuluĭ.) Ce este, oamenĭ bunĭ, ce vreţĭ?

Poporul — Cuconul Ştefan!.. Sĕ trăească cuconul Ştefan!

Stâlpeanu. — Sĕ trăițĭ cu toțiĭ, fețiĭ meĭ!.. Spuneți'mĭ ce vĕ tulbură?.. Ce dorițĭ?

Poporul. — Dreptate, cucoane, dreptate! — Aga ne-aŭ ucis pe ulițĭ cu slujitoriĭ. — Jidaniĭ ne 'nnĕduşă. — Pânea 'ĭ făcută cu făină aprinsă. — Carnea 'ĭ de vite bolnave. — Sûntem jăcuițĭ din toate părțile. — Ne-aŭ agĭuns cuțitul la os. — Sĕ 'l dee afară pe aga. — Gios aga!

Lipicescu. — (ivindu-se pe deasupra capetelor poporuluĭ) Gĭos miniştriĭ!

Arbore. — (arătând pe Lipicescu) Eaca Ĭuda.

Radu. — Tăcere!.. Voĭŭ spune eŭ plângerile voastre.

Poporul. Grăeşte, grăeşte, domnule Radu.

Radu. — (pe pragul uşiĭ din mijloc) Domnilor miniştri! țeara sufere de multe rele... Poporul e călcat în picĭoare!..

Poporul. — Aşa, aşa, pĕcatele noastre!

Radu. — Poporul e bun, poporul e răbdător... dar' şi răbdarea are marginĭ... El s'a deşteptat in fine din somn, s'a ridicat din înjosire, 'şĭ-a adus aminte că e Român!.. El cere dreptate pentru ceĭ micĭ ca şi pentru ceĭ marĭ... parte dreaptă... Aşa e, oamenĭ bunĭ?

Poporul. — Aşa, aşa.

Lipicescu. — Toțĭ, afară de miniştri.

Radu. — Tăcere!.. Poporul s'a oçerit de monstruoasa învoire dătă luĭ Zaharaki, ca sĕ facĕ din săteniĭ țeriĭ robiĭ luĭ; el cere sĕ se desființeze acel pact de crudă şerbire.

Stâlpeanu. — Se va desființa!

Radu. — Poporul s'a îngrozit de năvălirea vagabonḑilor pe pămĕntul Moldoveĭ; el cere să se rênduească comisiĭ pentru cercetarea şi isgonirea lor.

Stâlpeanu. — Se vor rêndui!
Radu. — Poporul se simte umilit de a vedea în Cameră, ca representanţĭ aĭ ţeriĭ, oamenĭ impuşĭ prin corupţie şi ameninţărĭ... el cere depărtarea lor din sinul obştesceĭ Adunărĭ.
Stâlpeanu. — Vor fi depărtaţĭ!
Radu. — Poporul a fost maltratat pe strade de sbiriĭ agieĭ... el cere schimbarea agăĭ şi darea luĭ în judecată.
Stâlpeanu. — Fie!
Radu — Sûnteţĭ mulţemiţĭ, oamenĭ bunĭ?
Poporul. — Dar, dar! — Sĕ trăească cuconul Ştefan! — Sĕ trăească domnul Radu!
Lipicescu. — (arătându-se) Poporul cere maĭ presus de toate demisionarea miniştrilor care-aŭ făcut tot rĕul.
Poporul. — Dar, dar! — Afară miniştriĭ!
Stâlpeanu. — Linişţiţi-vĕ, copiĭ!.. Ministerĭul întreg aŭ demisionat, pentru ca sĕ împace obştiea... Măriea Sa Vodă m'aŭ însărcinat pe mine însumĭ ca să formez noul Minister... Sûnteţĭ mulţĕmiţĭ?
Poporul. — Sûntem, sûntem. — Ura! — Să trăească noul Ministru! — Haĭ sĕ luăm musică, sĕ ne primblăm pe uliţĭ. — Ura... a... a!

(Poporul se retrage cu sgomot pe sub fereastă în sunetul musiceĭ.)

SCENA XIV.

Ceĭ de'nainte, Viteazovicĭ, Postelniceasa, Tarsiţa.

Viteazovicĭ. — (întră furios cu un bleastur pe frunte) Am demisionarisit eŭ?.. Când?
Evghenidis. — (eşind din dreapta) Când am demisionarisit?

Stâlpeanu. — Dacă n'aţĭ dat demisie, v'aŭ depărtat chĭar Vodă, pentru ca sĕ linişteascà oraşul.

Viteazovicĭ. — N'aveam oaste? n'aveam tunul?

Arbore. — Care?.. cel dogit?

Stâlpeanu. — Nu vĕ supăraţĭ... Maĭ bine mulţĕmiţĭ luĭ Dumneḑĕŭ c'aţĭ scăpat teferĭ din ghĭarĕle norodoluĭ.

Evghenidis. — Om protestarisi la Petersburg şi la Constantinopoli . . . (ese.)

Viteazovicĭ. — Haĭ la Paşa . . (ese.)

Arbore. — Priviţi'ĭ... de-abĭa daţĭ afară din slujbă, şi ţup în oposiţie!

Stâlpeanu. — Afară de vĕrul Iorgu, care 'ĭ om întreg la minte.

(Hêrzobeanu şede abătut pe canape lângă princesa.)

Princesa. — (încet luĭ Hêrzobeanu) Iorgule, ridică'ţĭ fruntea că te priveşte copila ta.

Hêrzobeanu. — (ridicând capul, întinde braçele Eleneĭ) Scumpa mea Lenţă!..

Elena. — (aruncându-se în braçele tatăluĭ sĕŭ) Tătuţă!..

Princesa. — (sculându-se) În sfêrşit m'am învrednicit şi eŭ a videa o revoluţie în ţara mea!.. Am petrecut de minune... (luĭ Stâlpeanu luându'ĭ braçul) Domnule Ministru, reclam protecţiea dumnitale ca sĕ mĕ ducĭ acasă.

(Toţĭ se retrag. Hêrzobeanu, Elena, Radu şi Arbore remân de o parte.)

(Cortina cade.)

ACTUL V.

Acelaşĭ decor ; uşile însă sûnt închise şi portretele Sultanuluĭ şi a împĕratuluĭ Necolae sûnt scoase.

SCENA I.

Arbore (eşind din stânga, pe gândurĭ.)

Măĭ, măĭ, măĭ ! . . adică mare farmec or fi maĭ avênd puterea şi mărirea, de vreme ce nu se pot mângâea boĭeriĭ când cad de-a rostogolul din culmea lor . . . Dureroasă'ĭ tumba ! . . Bĭetul cuconu Iorgu ! . . îĭ tot posomorît din noaptea cea furtunoasă care 'l-aŭ rĕsturnat din Minister . . . par'că'ĭ tot ninge şi'ĭ plouă . . . oftează, n'are poftă de mâncare, 'ĭ-aŭ perit somnul, ba 'ncă vorbeşte câte-o dată şi sîngur . . . şi pare muncit de teama sărăcieĭ, de când 'ĭ-aŭ deschis proçes nopêrca cea de Lipicescu . . . Astă noapte m'aŭ întrebat dacă'ĭ greŭ de-a fi sărac pe lume ? Ba, ḑĕŭ, maĭ uşor nicĭ că se poate, cucoane, 'ĭ-am rĕspuns, atuncĭ când omul îĭ sărac şi curat. Eŭ unul ştiŭ că n'aşĭ maĭ tânji după sĕcăturĭ ca acele care fură minţile boĭerilor . . . Am fost şi eŭ boĭer odinioară, boĭer de nu maĭ ştiŭ care stare . . . coşcogea ban ! . . Îmĭ ḑicea lumea banul Arbure ! . . dar' de când am dat de banĭ calpĭ, ca banul Vulpe, m'am lepădat de boĭerie şi m'am lipit de răḑĕşie . . . Sărac şi curat ! . . (privesce înpregĭur şi în salonul din fund) Bree ! . . ce pustiĭŭ în casa asta ! . . Nicĭ ţipenie de lingăŭ pin saloane şi pe scărĭ ! . . Lipsĕşte mĭerea, se duc muştele ! . .

SCENA II.

Arbore, Princesa (întră prin fund.)

Princesa. — Moş Arbure, unde 'ĭ Iorgu
Arbore. — Cole, alăture în etac, cucoană.

Princesa. — Ce face?
Arbore. — Duce dorul Ministerĭuluĭ şi grija proçesuluĭ.
Princesa. — Adĭ se caută procesul?.. Luat-aŭ vr'un advocat?
Arbore. — Nu cred, cucoană; boĭerĭul nădĕjdueşte în sfênta dreptate a divaniştilor...
Princesa. -- Slabă nădejde!

SCENA III.

Arbore, Princesa, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — (întrând) Arbure! Ursule!
Arbore. — Cine mĕ chĭamă pe nume?
Stâlpeanu. — Ce face vĕrul Iorgu?.. Nu se găteşte sĕ mergĕ la Divan?.. Boĭeriĭ divaniştĭ aŭ început a s'aduna.
Arbore. — 'Şí-or fi ascuţînd bricele; însă boĭerĭul pare a nu sĕ teme de-a fi ras.
Princesa. — Ce nebunie!.. Toată averea luĭ e în pericul... Trebuĭe sĕ 'ĭ vorbim numaĭ decât.
Arbore. — Eată'l... faceţi'ĭ un *engomion.*

SCENA IV.

Arbore, Princesa, Stâlpeanu, Hêrzobeanu.

Stâlpeanu. — Vere Iorgule, ce facĭ?.. la ce te gândeştĭ?.. Peste-un ceas începe proçesul... şi dumneta staĭ pe loc?
Hêrzobeanu. — Ce vreĭ sĕ fac, vere Ştefane?..
Princesa. — Sĕ mergĭ la Divan ca sĕ te aperĭ...
Hêrzobeanu. — Eŭ?.. sĕ mĕ duc ca sĕ mĕ gă-

sesc façă cu cïocoïul meŭ d'inaintea gïudecăţiĭ?.. Prea mare cinste-ar fi pentru ticălosul de Lipicescu.

Stâlpeanu. — Nu 'ĭ vorba de cinste... Când te calcă hoţiĭ, cinstea nu te opreşte de-a te lupta în contra lor.

Hêrzobeanu. — Nu, vere!.. Cïocoiĭ pot sĕ ne fure, sĕ ne vêndĕ, sĕ ne calicească, sĕ ne ucidĕ chïar... fie! dar' noĭ sĕ nu ne 'ngïosim a ne mĕsura cu dênşiĭ nicĭ o dată.

Princesa. — Îmĭ place mândriea ta, Iorgule, ş'o înţĕleg... dar' ïe sama că ḑĕstrea Lenţeĭ este în rizic.

Hêrzobeanu. — (turburându-se) Ḑĕstrea Lenţeĭ!..

Princesa. — (la uşa din dreapta) Lenţo.

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, Elena.

Elena. — (viind) Cine mĕ chïamă?.. A!.. doamna princesă?

Princesa. — Vin', dragă, de uneşte glasul tĕŭ cu al nostru, ca sĕ convingem pe tatăl tĕŭ că trebuïe sĕ meargĕ la Divan, pentru ca sĕ se apere în contra luĭ Lipicescu... Toată averea voastră, tot viitorïul tĕŭ sûnt astăḑĭ în gïoc... şi tatăl tĕŭ nu vrea...

Elena. — Nu voïesce sĕ cerşească dreptate?.. (se aruncă în braçele luĭ Hêrzobeanu) Bine facĭ, tătuţă.

Princesa. — (în parte) Drăguţa mea!..

SCENA VI.

Ceĭ de'nainte, Radu.

Radu. — (intrând răpide) Cucoane Iorgule... nu 'ĭ timp

de perdut... Alergaţĭ îndată la Divan... judecătoriĭ s'aŭ adunat, şi Lipicescu se laudă 'n gura mare că 'ĭ sigur de isbândă...

Hêrzobeanu. — Fie!

Toţĭ. — (afară de Elena) Iorgule. — Vere Iorgule. — Cucoane Iorgule...

Hêrzobeanu. — În zădar mĕ 'ndemnaţĭ... Nu mĕ duc... Facĕ-sĕ cu mine ce-a vrea Dumneḑĕŭ.

Radu. — Cucoane Iorgule, dacă nu voiţĭ sĕ vĕ găsiţĭ façă cu miserabilul ce vĕ persecută, daţi'mĭ voïe mie sĕ pledez în numele domnieĭ voastre... Am venit numaĭ într'o fugă ca sĕ vĕ cer această învoire... Nu 'mĭ-o refusaţĭ... vĕ rog... Aşĭ fi aşa de fericit sĕ lupt din toate puterile pentru interesele domnieĭ voastre, şi sĕ probez că n'a perit încă dreptatea în ţeara noastră.

Hêrzobeanu. — Radule...

Elena. — (înaintând şi dând mâna luĭ Radu) Mergĭ, amicul meŭ... Însamĭ eŭ te îndemn şi te rog, în numele părinteluĭ meŭ, ca sĕ demascĭ pe trădător.

Radu. — Alerg... şi am încredere c'oĭŭ reuşi. (ese.)

Arbore. — Haĭ şi eŭ... Duducă Lenţă, auḑit-aĭ vr'o dată pomenind de sfêntul Ioan Gură-de-aur?.. Sĕ fiĭ încredinţată că Radu a sĕ vorbească la Divan maĭ dihaĭ de cât el. (ese.)

Stâlpeanu. — Acum, vin' degrabă, Iorgule, de fă o împuternicire luĭ Radu, ca advocatul dumnitale, şi 'mĭ-o dă sĕ 'ĭ-o duc la Divan. (întră în stânga cu Hêrzobeanu.)

SCENA VII.

Elena, Princesa.

Princesa. — (după o mică tăcere) Lenţo... caută drept în ochiĭ meĭ...

(Elena se uĭtă cu mirare la princesa.)

Princesa. — Rĕspunde : Nu 'ţĭ spune inima nimică?

Elena. — (coborind ochiĭ şi uĭmită) Nu...

Princesa. — Minţĭ!.. ochiĭ îţĭ strălucesc... Aĭ o presimţire de-o mare bucurie.

Elena. — (turburată) Eŭ?

Princesa. — (luând-o de mână) Nu te tulbura, drăguliţa mea... Eŭ te considerez ca pe copila mea, şi doresc fericirea ta... Vin' cole lângă mine... am sĕ 'ţĭ destăĭnuesc un mare secret...

(Se pun amêndouĕ pe canape.)

Princesa. — Ştiĭ, scumpă Lenţuşoară, ce ne-am pus în gând eŭ şi cu vĕrul Ştefan?.. Ne-am pus în gând sĕ te mărităm... O!.. nu te spăriea... Dorinţa noastră este ca sĕ realizăm visul tĕŭ cel maĭ drăgălaş; ear' nicĭ de cum sĕ 'l stîngem... Spune'mĭ dar fără sfieală... cu cine-aĭ vrea tu sĕ te cununĭ?.. c'un tênĕr cuconaş de starea 'ntêĭ, fudul, crescut la Cuculi?

(Elena zimbesce şi face semn din cap că nu.)

Princesa. — C'un *baron* neamţ?

(Elena face asemene semn negativ.)

Princesa. — C'un *kneaz* rus?

(Elena face asemene semn negativ.)

Princesa. — C'un *beĭzade* de la Fanar?

Elena. — Princesă, sûnt Română şi voĭŭ sĕ fiŭ soçiea unuĭ Român.

Princesa. — (serutând-o) Bravo, ângeraşule, m'aşteptam la acest rĕspuns din parte'ţĭ... Acum sĕ videm

cine sĕ fie oare fericitul Fĕt-frumos la care se gândeşte Ileana Cosinzana?.. Negreşit el este de-o natură maĭ aleasă, şi are un suflet măreţ şi plin de ilusiĭ frumoase ca al tĕŭ... El ĭubeşte Patriea maĭ presus de cât chĭar pe tine, şi tu eştĭ mândră de-a avea o asemene scumpă rivală?

Elena. — O! dar, dar!

Princesa. — El are o misie sacră de 'mplinit în ţara luĭ, şi nimic nu'l sparie pe lume, căcĭ are lângă dênsul doĭ ângerĭ păzitorĭ: amorĭul Patrieĭ şi amorĭul tĕŭ... El despreţueşte chĭar moartea, şi ştie a înfrunta cu bărbăţie chĭar furiea unuĭ popor turbat, precum a înfruntat-o în noaptea cea de rĕscoală...

Elena. — (ecsaltată) O! dar, dar!

Princesa. — Cine altul de cât Radu poate fi dar eroul închipuiriĭ tale?.. Este altul?

Elena. — (ascunḑêndu'şĭ obrazul în sinul princeseĭ) Ba nu, nu'ĭ altul de cât el...

Princesa. — Ângeraşule!.. De mult eŭ v'am unit pe-amêndoĭ in inima mea... Sûnteţĭ demnĭ unul de altuĭ... Radu te ĭubeşte... o ştiĭ?

Elena. — (zimbind şi coborind ochiĭ) O ştiŭ.

Princesa. — (se scoală) Ḑĕŭ?.. Şi eŭ credeam... Eĭ, dac'o ştiĭ, *mademoiselle*, primeşte din partea nuneĭ tale acest şirag de mărgăritar pentru ḑiua cununieĭ tale...

Elena. — (luând şiragul) A!.. princesă...

Princesa. — Ş'acum haĭ în camera ta sĕ te ornez cu el, pentru ca sĕ maĭ vĕd o dată cum eram eŭ acum triĭ-ḑĕcĭ de anĭ.

Elena. — (sĕrutând mâna princeseĭ) Scumpa me protectoare... eştĭ bună şi ĭubitoare ca mama me.

Princesa. — (uĭmită) Tacĭ, nu mĕ face sĕ plâng...

tocmaĭ acum când mĕ sîmt întinerită prin fericirea ta.

SCENA VIII.

Princesa, Elena, Stâlpeanu.

Stâlpeanu. — (eşind din stânga) Eaca împuternicirea... mĕ duc ĭute s'o daŭ luĭ Radu.

Princesa. — Şi 'ĭ spune, spre încurajare, că Elena şi eŭ iĭ pregătim o surprisă care 'l-a 'nebuni de bucurie.

Stâlpeanu. — Am înţĕles... alerg. (ese.)

Princesa. — Ce diplomat profund! (întră cu Elena în dreapta.)

SCENA IX.

Hêrzobeanu (întrând trist şi pe gândurĭ.)

Vĕrul Ştefan mĕ 'ndeamnă s'o mărit pe Lenţa cu Radu, după ce va câştiga proçesul meŭ... Sĕrmana copilă!.. ea nu maĭ are nicĭ o ḑĕstre!.. Cheltuelile nebuneştĭ ce-am făcut în vremea Ministerĭuluĭ meŭ, şi tĕlhăriile luĭ Lipicescu, care 'mĭ avea toată averea în mânĭ, m'aŭ ruinat!.. Şi de-a fi sĕ mĕ osândească Divanul a plăti baniĭ reclamaţĭ de hoţul de cĭocoĭŭ... rĕmân calic!.. Sĕrmana copilă!.. deprinsă a trăi în lucs, ce-o sĕ devie în miserie?.. Cum s'o mărit c'un om care n'are nimic?.. Ce-o sĕ mĕ fac eŭ însumĭ?.. Sĕ merg a trăi de pomană la vĕrul Ştefan saŭ la altul?.. Maĭ bine moarte!.. Ah! blăstĕmat sĕ fie ceasul când m'aŭ muşcat şĕrpele ambiţieĭ de inimă!.. Am perdut viitorĭul copileĭ mele! (cade obosit pe canape.)

SCENA X.

Hêrzobeanu, Tarsiţa (în doliŭ.)

Tarsiţa. — (cu voce dureroasă) Iorgule...
Hêrzobeanu. — (tresărind) Tarsiţa!..
Tarsiţa. — Eŭ!.. Vedĭ în ce hal sûnt?..
Hêrzobeanu. — Îmbrăcată 'n negru?..
Tarsiţa. — Vin de la Dicasterie!.. m'am despărţit!.. m'aŭ lăsat bărbatu-meŭ din pricina ta!..
Hêrzobeanu. — Cum?
Tarsiţa. — A!.. mĕ maĭ întrebĭ cum?.. Nu ştiĭ cât era de zulĭar?.. Aĭ uĭtat scena cea de la bal, când ne-aŭ surprins împreună?.. De-atuncĭ n'am maĭ avut ḑile bune; am pătimit toate vărvăriile din partea luĭ!.. am fost tratarisită maĭ rĕŭ de cât o slujnică!.. şi astăḑĭ, după ce ne-am înfăçoşat la Dicasterie, el m'aŭ alungat din casă... (plângênd) Am rĕmas pe uliţĭ, Iorgule, fără nicĭ o protecţie, hulită de toţĭ, arătată cu degitul!.. şi toate-aeste umilirĭ pentru ce?.. pentru că te-am ĭubit pe tine, Iorgule, pentru că 'ţĭ-am făcut toate jĕrtfele, pentru că, orbită de dragoste, am călcat în picĭoare datoriile mele de soçie... Eată rĕsplata ce-am dobîndit: sîngurătatea, sărăciea, dispreţul!.. Ah! Iorgule, nu mĕ părăsi...
Hêrzobeanu. — Sĕrmana!
Tarsiţa. — Fie'ţĭ milă de mine... Nu mĕ lăsa peireĭ...
Hêrzobeanu. — Nu, nu, Tarsiţo... Linişteşte-te.
Tarsiţa. — (plângênd maĭ tare) Ah! nu pot, nu pot, căcĭ mi'ĭ sufletul plin de amar... Simt că 'nebunesc când privesc soarta ce m'aşteaptă... dacă tu nu mi'ĭ întinde o mână de-agĭutoriŭ, dacă tu nu mĕ 'ĭ rîdica din cădere, dacă tu, care eştĭ bun, drept, nobil, ge-

neros, nu mĕ 'ĭ pune 'n faça lumiĭ alăture cu tine, pentru ca sĕ fie sîlită lumea a mĕ respecta...

Hêrzobeanu. — Dragă Tarsiţă... tot ce 'mĭ-a fi prin putinţă...

Tarsiţa. — Tot îţĭ este cu putinţă, scumpul meŭ, dacă maĭ păstrezĭ un pic de ĭubire pentru mine... Ĭubirea ta 'mĭ-aŭ dat cea maĭ mare fericire pe pământ, mie care mĕ credeam osândită a nu maĭ cunoaşte fericirea în vieaţă... Ĭubirea ta poate sĕ 'mĭ dee tot ce-am perdut, posiţie, nume, consideraţie...

Hêrzobeanu. — Înţĕleg că sûnt datorĭŭ a şterge lacrimile ce verşĭ din causa mea, ş'a te rîdica maĭ presus de cât aĭ fost pĕn' acum... Aşa cere sfênta dreptate... dar' ce posiţie pot sĕ 'ţĭ daŭ eŭ acum, când nu 'mĭ maĭ rĕmâne de cât puçin, foarte puçin din averea mea... acum când mĕ vĕd ameninţat de-o ruină desĕvêrşită prin proçesul luĭ Lipicescu?.. Ce traĭŭ o sĕ 'ţĭ pregătesc?.. un traĭŭ de lipsurĭ, de ḑile negre...

Tarsiţa. — Ah! Iorguşorule, nu mĕ sparie sărăciea cu tine 'npreună... dar' dacă m'aĭ asculta pe mine, noĭ am putea duce ânc'o vieaţă plăcută şi 'mbelşugată.

Hêrzobeanu. — Cum?.. Nu maĭ am nimic, dac'oĭŭ fi condemnat a plăti acele 30,000 de galbinĭ.

Tarsiţa. — Ascultă-mĕ: Am vĕḑut pe Lipicescu... pe spatarĭul Lipicescu; 'l am mustrat că 'ţĭ-aŭ deschis proçes, şi ştiĭ ce 'mĭ-aŭ rĕspuns?.. 'Mĭ-aŭ rĕspuns că desperarea 'l-aŭ împins sĕ facĕ acest pas... El ĭubeşte pe Lenţa.

Hêrzobeanu. — Ce?.. el?

Tarsiţa. — El!.. Ar fi în stare sĕ te slujască toată vieaţa luĭ în genunchĭ, numaĭ dac' ar putea căpĕta mâna Lenţeĭ... Ce sĕ 'ĭ facĭ?.. îĭ tênĕr... are ini-

mă ... are şi ambiţie nobilă, de vreme ce visază a fi ginerele Vorniculuï Hêrzobeanu!.. Nu cred sĕ merite osândă pentru asta...

Hêrzobeanu. — Auḑï, cïocoïul!

Tarsiţa. — Nu maï e cïocoïŭ acum... îï boïerïŭ ca toţï boïeriï, are banï, are rang de spatarïŭ... şi astăḑï el sîngur îï în stare sĕ te ferească... sĕ ne ferească pe-amêndoï de sărăcie.

Hêrzobeanu. — Nu 'nţĕleg...

Tarsiţa. — El s'aŭ gïurat d'inaintea icoanelor că 'ï sigur sĕ câştige proçesul... şi nu mĕ 'ndoesc, pentru că s'aŭ agïuns c'o parte din divaniştï... Cât pentru Neamuş, ştiŭ c'aŭ luat o mie de galbinï de la Lipicescu... Proçesul îï perdut pentru dumneta...

Hêrzobeanu. — (trist) Perdut!

Tarsiţa. — Ḑi un cuvênt, şi Lipicescu rupe sînetul.

Hêrzobeanu. — Care cuvênt?

Tarsiţa. — Ḑi că 'l priimeştï ginere.

Hêrzobeanu. — (sculându-se indignat) Eŭ?.. nicï o dată.

Tarsiţa. — Dragă Iorguşorule... gândeşte cât de fericiţï om trăi 'npreună când ne-a maï rĕmânea o avere de 30,000 de galbinï... Lipicescu nu cere nicï o ḑĕstre... el va fi robul nostru, şi eŭ n'oïŭ maï avea altă grijă 'n vieaţa mea, de cât sĕ te 'ncungïur de mulţĕmirï... Gândeşte că vin bĕtrâneţele, ş'o dată Lenţa măritată, o sĕ ne găsim singurï... La bĕtrâneţe nevoea se sîmte maï greŭ... ea 'ï maï aspră... Averea numaï o poate 'nlătura, şi crede-mĕ... 30,000 de galbinï nu sûnt de lepădat... Căsătoriea Lenţeï...

Hêrzobeanu. — (pe gândurï) Lenţa... Lenţa n'a priimi nicï o dată...

SCENA XI.

Tarsiţa, Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (întră veselă, purtând colierul de mărgăritar pe cap) Tătuţă, privesce ce colier frumos!.. (vĕḑênd pe Tarsiţa) A! *pardon*... (voïesce sĕ se retragĕ.)

Tarsiţa. — Stăĭ, Lenţo, nu te retrage.

Elena. — Tătuţă, voïescĭ sĕ 'mĭ spuĭ ceva?

Hêrzobeanu. — Eŭ... nu... draga mea.

Elena. — (apropiindu-se) Dar' ce aĭ?.. te vĕd trist, preocupat...

(Hêrzobeanu întoarce capul şi 'şĭ şterge ochiĭ.)

Elena. — Plângĭ, tătuţă?.. Ce aĭ?.. pentru Dumneḑeŭ, ce supĕrare aĭ?.. Aḑĭ dimineaţă eraĭ vesel... Ce aĭ, tătuţă... Nu voïescĭ sĕ 'mĭ spuĭ?

Tarsiţa. — Eaca ce'l munceşte, dragă Lenţuşoară... în douĕ cuvinte...

Hêrzobeanu. — Tacĭ, cucoană Tarsiţă... te rog...

Elena. — Ba nu; te rog, vorbesce.

Tarsiţa. — Tatăl-tĕŭ aŭ perdut o mare parte din averea sa, şi are un proçes cu spatarĭul... cu spatarĭul Lipicescu pentr'o sumă de 30,000 de galbinĭ, un proçes pe care negreşit are sĕ 'l peardĕ... atuncĭ rĕmâneţĭ săracĭ, lipiţĭ pămêntuluĭ...

Elena. — (desmĭerdând pe tatăl sĕŭ) Asta te măhnesce, tătuţă?.. Eĭ bine, vom trăi 'n sărăcie înpreună, şi Dumneḑeŭ ne-a purta de grijă.

Hêrzobeanu. — Dragă copilă!.. dar' tu rĕmâĭ fără ḑêstre...

Elena. — Ş'apoĭ?

Hêrzobeanu. — Cum te 'ĭ maĭ putea mărita?..

Elena. — M'oĭŭ mărita maĭ lesne c'un om fără

stare, şi 'ţi-om face-amêndoi o comoară din dragostea noastră.

Tarsiţa. — Nu 'i vorba de tine, Lenţo . . . tu eştĭ în timpul nălucirilor şi nu cunoştĭ nevoile vieţiĭ . . . da 'i vorba de tată! tĕŭ . . . El, un boĭeriŭ mare, unul din ceĭ ântêĭ în ţară, diprins a ţinea punga deschisă pentru agĭutorĭul celor sĕrmanĭ, diprins a trăi în lucsul şi consideraţiea ce dă averea, cum 'l-aí condemna tu sĕ cadĕ din rangul sĕŭ? . . sĕ 'i lipsască pânea de toate ḑilele . . . sĕ fie miluit de alţiĭ? . .

Elena. — (lipindu-se de tatăl sĕŭ) Tătuţă . . .

Tarsiţa. — Cum aĭ suferi sĕ 'ĭ ḑicĕ lumea: Hêrzobeanu cel calic? . . Aşă'ĭ că, dac' aĭ putea, aĭ face toate jĕrtfele ca sĕ 'l scuteştĭ de-o asemine 'ngĭosire?

Elena. — O! dar! . . Ce pot face eŭ?

Tarsiţa. — Poţĭ sĕ daĭ cea maĭ mare dovadă de ĭubirea părinteluĭ tĕŭ, luând o hotărîre sublimă de abnegare.

Elena. — Care? . . sûnt gata . . .

Tarsiţa. — Sĕ te măriţĭ c'un om, care singur îĭ în stare sĕ 'mpedice ruina tatăluĭ tĕŭ.

Elena. — Aşa e, tătuţă?

(Hêrzobeanu pleacă capul şi tace.)

Elena. — (către Tarsiţa) Cine 'ĭ acel om?

Tarsiţa. — Spatarĭul Lipicescu!

Elena. — Lipicescu! . . O! Dumneḑeule! ce 'ţĭ-am greşit, sĕ mĕ pedepsescĭ astfel . . . (plânge.)

Tarsiţa. — Lenţo . . . Cinstea şi vieaţa părinteluĭ tĕŭ ĭubit atîrnă de la curajul inimiĭ tale.

Elena. — Aşa e, tată?

(Hêrzobeanu plânge înnĕduşit şi tace.)

Elena. — (Tarsiţeĭ) Eĭ bine, doamna me . . . primesc!

Hêrzobeanu. — (tresărind) Priimeştĭ sĕ fiĭ soçiea luĭ Lipicescu?.. Priimeştĭ?

Elena. — Dar!

Tarsiţa. — Şi m'autorisezĭ sĕ duc acest rĕspuns luĭ Lipicescu?

Elena. — (slăbind) Dar!

Tarsiţa. — M'autorisezĭ sĕ 'l aduc aicĭ cu mine?

(Elena cade pe canape.)

Tarsiţa. — Mĕ duc şi vin îndată... Lipicescu m'aşteaptă la poartă. (în parte, cu bucurie, eşind) A! 'mĭ-am împlinit gândul!..

SCENA XII.

Hêrzobeanu, Elena.

Elena. — (aruncându-se în braçele tatăluĭ sĕŭ, plângênd) Ah! tătuţă, tătuţă!..

Hêrzobeanu. — (înduĭoşet) Lenţo, Lenţo... eştĭ un ânger... vreĭ sĕ te jĕrtfeştĭ pentru mine... dar' nu priimesc jĕrtfa ta.

Elena. — Ba s'o primescĭ, scumpe tătuţă... căcĭ nu voĭesc sĕ cadĭ în lipsă... nu voĭesc sĕ fiĭ miluit de nime... nu voĭesc sĕ vĕd pe părintele meŭ umilit... despreţuit!.. Nu voĭesc sĕ suferĭ... nu... o!.. nu... Maĭ bine eŭ... maĭ bine eŭ... sûnt tênĕră... am curagĭŭ... (o înnecă lacrimile)

Hêrzobeanu. — Lenţo, Lenţuşoară...

Elena. — (sculându-se ecsaltată) Dar!.. am curagĭŭ!.. îmĭ împlinesc datoriea de copilă ĭubitoare... şi mama me mĕ va binecuvênta din Cer... (căḑênd în genunchĭ d'inaintea portretuluĭ mameĭ sale) O! mamă!.. mamă sântă!.. privesce: din culmea fericiriĭ eată mĕ's căḑută în nefericirea cea maĭ cumplită!.. Trebue sĕ renunţ la Radu, la sin-

gurul om pe care 'l cere inima me, și mĕ condamn a fi soçiea unuĭ miserabil, desprețuit de toțĭ! .. O! mamă! .. spune'mĭ că eștĭ mulțemită de sacrificiul meŭ ... căcĭ el scapă onorul și vieața părinteluĭ meŭ! .. (se scoală și ese prin dreapta cu façа transfigurată.)

Hêrzobeanu. — (singur, privind lung la portretul soçieĭ luĭ.) Caĭnicul de mine! .. la ce-am agĭuns! (de o dată se oçeresce și ḑice, dominat de o halucinare) O! Dumneḑĕule! ce-am vĕḑut! .. O! Dumneḑĕule! .. ochiĭ portretuluĭ sûnt plinĭ de lacrimĭ! .. (remâne încremenit, privind drept la portret) Umbra soçieĭ mele ... plânge! ..

SCENA XIII.

Hêrzobeanu, Tarsița.

Tarsița. — Iorgule ...

Hêrzobeanu. — (tresărind) A! .. dumneata? .. aĭ venit?

Tarsița. — Dar; ș'am adus cu mine pe spatarĭul Lipicescu.

Hêrzobeanu. — (în parte) El!

Tarsița. — Îĭ daĭ voĭe sĕ între?

(Hêrzobeanu tace.)

Tarsița. — (cu rugăminte) Iorgule, adă'țĭ aminte de făgăduința ce 'mĭ-aĭ dat ... Soarta noastră 'ĭ în mânile luĭ ... Lența 'ĭ hotărîtă sĕ se mărite cu dênsul ... Priimește'l sĕ vie sĕ'țĭ sĕrute mâna ... Iorgule ... te rog ...

Hêrzobeanu. — Eĭ! .. fie ... (se pune pe canape.)

Tarsița. — Ah! acum vĕd că mĕ ĭubeștĭ. (deschide ușa din fund și face semn luĭ Lipicescu.)

SCENA XIV.

Hêrzobeanu, Tarsiţa, Lipicescu.

Lipicescu. — (se apropie sĕ serute mâna luï Hêrzobeanu) Cucoane...

(Hêrzobeanu retrage mâna: Lipicescu se dă înapoï.)

Tarsiţa. — Iorgule... Spatarïul Lipicescu vine cu supunere sĕ vĕ cearĕ ertare pentru greşelile luï... Fiţï milostiv şi 'l ertaţï, căcï el îï gata sĕ spele-acele greşelï cu doveḑï de cel maï adânc respect şi cea maï adâncă recunoştinţă.

Lipicescu. — Aşa este, cucoane Iorgule!.. Am greşit; dar' am greşit numaï din desnădĕjduire... Când m'am vĕḑut tratarisit ca un cïocoïŭ, dat afară din casa dumnitale în faça uneï adunărï întregï de boïerï... Când am vĕḑut maï ales pe domnul Radu alăture cu duduca... Om sûnt şi eŭ, cucoane... M'aŭ apucat furiea, ş'am gïurat sĕ'mï rĕsbun... Mĕ ertaţï... eram orbit de-o patimă necunoscută mie pĕn'atuncï... de patima dragosteï... ïubeam pe duduca, precum o ïubesc ş'acum ca un nebun... Cucoana Tarsiţa aŭ avut bunătate sĕ vĕ spuïe cât am suferit, şi ce sûnt gata sĕ fac pentru dumnevoastră, dacă v'aţï milostivi cu mine ca sĕ mĕ priimiţï earăşï în casă... sĕ mĕ priimiţï ca... ginere, ca un fiïŭ supus, care toată vieaţa luï...

Hêrzobeanu. — (se scoală indignat) Tu, ginere!.. tu, fiïul meŭ!.. Ş'aï creḑut... aŭ putut sĕ'ţï treacĕ prin minte, cïocoïule, că eŭ, Vornicul Hêrzobeanu, boïerïŭ de starea 'ntêï, m'aşï îngïosi pĕn'a te culege pe tine din gunoïŭ... din gunoïŭ ca sĕ te rîdic alăture cu fiïca mea, pe tine!.. V'aţï închipuit amêndoï, şi dum-

neta, cucoană, şi tu, ticălosule, v'aţĭ închipuit că eŭ aşĭ face-o faptă atât de nelegĭuită?..

Tarsiţa. — Iorgule...

Hêrzobeanu. — Eŭ, Vornicul Hêrzobeanu, socrul cĭocoĭuluĭ Lipicescu!..

SCENA XV.

Ceĭ de'nainte, Princesa (eşind din dreapta), Viteazovicĭ, Evghenidis, Vulpe, Trufandachi, Slugărică (vin prin fund, Trufandachi şi Slugărică vin îmbrăcaţĭ ca la actul I.)

Princesa. — (intrând) Ce este?

Hêrzobeanu. — Vină, prinçesă... Veniţĭ, boĭerĭ, s'auḑiţĭ lucru ne auḑit în ţara Moldoviĭ!.. Veniţĭ şi videţĭ pĕnă unde poate sĕ meargĕ obrăzniciea unuĭ Cĭocoĭŭ!.. Ticălosul acesta, crescut în casa mea, boĭerit de mine, scos din întuneric la lumină prin mila mea... Ştiţĭ cum 'mĭ-aŭ plătit binele ce 'ĭ-am făcut?.. S'aŭ îngrăşat din averea mea, s'aŭ încolăcit şĕrpele în sînul meŭ!.. aŭ abuzat tĕlharĭul de 'ncrederea stăpânuluĭ sĕŭ, 'mĭ-aŭ furat iscălitura pentru ca sĕ facĕ o plastografie, cu gând de-a mĕ calici de istov!.. şi astăḑĭ vine, acest nelegĭuit... vine... aţĭ crede, boĭerĭ?.. vine şi 'ndrĕzneşte sĕ'mĭ propuĭe ca sĕ'ĭ vênd eŭ fata mea pe suma de 30,000 de galbinĭ, ce nu'ĭ sûnt datorĭŭ!.. Şi cine 'l sfătueşte?.. cine 'l ocroteşte?.. cine 'ĭ îndreaptă pasul pe calea sumeţieĭ?.. dumneeĭ, cucoana Tarsiţa!.. A! muĭere fără suflet!.. te aĭ gudurat cu vorbe dulcĭ pentru ca sĕ ĭeĭ în casa mea locul mumeĭ copileĭ mele, şi cea ântêĭ faptă de mamă vitrigă este ca sĕ'mĭ lepeḑĭ copila în mânile celuĭ maĭ mirşav cĭocoĭŭ d'intre toţĭ Cĭocoiĭ?.. Afară

sĕ eşiţĭ amêndoĭ, procleţilor! .. afară ... periţĭ din ochiĭ meĭ!

Tarsiţa. — Pe mine m'alungĭ? (ameninţătoare) O! 'mĭ-oĭŭ rĕsbuna eŭ! (ese.)

Hêrzobeanu. — Afară, cĭocoĭule.

Lipicescu. — (obraznic) Nu es, pĕn' ce nu mi'ĭ plăti datoriea de 30,000 de galbinĭ ... În ceasul aista Divanul îmĭ recunoaşte dreptul ... Peste puçin 'ţĭ-oĭŭ vinde tot la mezat ... şi chĭar pe tine te-oĭŭ vinde.

Hêrzobeanu — (ridicând un scaun) Ticălosule!

Princesa. — *Georges,* nu te coborî cu mâniea pĕn' la dênsul.

Toţĭ. — (voind sĕ aline pe Hêrzobeanu) Cucoane ... — Iorgule ...

SCENA XVI.

Ceĭ de'nainte, **Arbore** (viind răpide.)

Arbore. — Cucoane Iorgule ... te-aŭ ras divaniştiĭ! .. de şi Radu te-aŭ apĕrat cât un viteaz ... Eaca vine şi presidentul.

Lipicescu. — A! boĭerĭule ... sĕ 'ţĭ arăt eŭ acum ce 'ĭ Cĭocoĭul.

SCENA XVII.

Ceĭ de'nainte, **Neamuş, boĭerĭ divaniştĭ.**

Neamuş. — Cucoane Iorgule, pricina dumnitale s'aŭ căutat chĭar acum la Divan ... Triĭ boĭerĭ divaniştĭ aŭ fost pentru, şi triĭ contra ... Rĕmâne acum ca eŭ, presidentul, sĕ fac a atîrna cumpăna dreptăţiĭ de-o parte saŭ de alta ... Datoriea mea este sĕ 'ţĭ

adresarisesc o de pe urmă întrebare . . . (arată o hârtie) Eată sînetul de 30,000 de galbinĭ . . . A dumnitale 'ĭ iscălitura? (se apropie de Hêrzobeanu.)

(Hêrzobeanu, în faça scenei, ĭea hârtiea şi o ecsamină.)

Neamuş. — (încet) Fie a ta saŭ ba . . . eŭ sûnt hotărît sĕ 'mĭ rĕsbun şi sĕ daŭ dreptate luĭ Lipicescu . . . A! . . îţĭ place sĕ spargĭ case? . . oĭŭ sĕ te-aduc la sapă de lemn. (tare) A dumnitale 'ĭ iscălitura?

Hêrzobeanu. — (privind la Neamuş cu dispreţ) A mea! . . dar' gĭur pe Dumneḑĕŭ că sînetu'ĭ falş . . .

Neamuş — Prin urmare majoritatea Divanuluĭ declară în conştiinţă că: dumnealuĭ Vornicul Iorgu Hêrzobeanu este datorĭŭ spatarĭuluĭ Nastasaki Lipicescu cu suma de 30,000 de galbinĭ, pentru care dumnealuĭ Vornicul va fi împlinit pĕnă în 24 de ceasurĭ.

Toţĭ. — (consternaţĭ) O!

Lipicescu. — (triumfător) A!

Hêrzobeanu. — (abătut scapă hârtiea din mână şi ḑice trist, în parte) Dumneḑĕŭ mĕ pedepseşte! . . Asta 'ĭ coala de hârtie albă ce-am dat-o scorpieĭ ceĭ de Tarsiţă ca sĕ scrie pe dênsa poronca de arestuire a luĭ Radu . . . el, sĕrmanul, aŭ fost apărătorĭul meŭ! (remâne adâncit pe gândurĭ, şi cade pe canape.)

Arbore. — (culegênd hârtiea de jos o ecsamină în zare; de o dată figura luĭ se luminează.) Ce vĕd?

Lipicescu. — (voind sĕ easă) Sĕ ne videm cu bine, cucoane Iorgule . . . Când te-a trage foamea la pămênt, sĕ viĭ la pomană la cĭocoĭul Lipicescu . . .

Arbore. — (cu voce tare) Staţĭ, boĭerĭ . . . maĭ staţĭ pe loc . . . A! cucoane Ştefane . . .

SCENA XVIII.

Ceĭ de'nainte, **Stâlpeanu, Radu.**

Stâlpeanu. — Ce 'ĭ?

Arbore. — Eştĭ Ministru!.. poronceşte slujitorilor sĕ păzască uşile... (mergênd la uşa din fund) Unde's slujitoriĭ?.. Veniţĭ aicĭ... (aduce la uşa din fund doĭ subcomisarĭ şi 'ĭ aşeaḑă la uşă) Staţĭ cole... şi sĕ nu lăsaţĭ să easă nicĭ dracul.

Stâlpeanu. — Dar' ce te-aŭ apucat, Arbure?..

Arbore. — (luând pe Radu de mână şi aducêndu'l în faça luĭ Lipicescu) Radule, pune-te cole 'n faça cĭocoĭuluĭ ca un ştejar în faça unuĭ putregaĭŭ... şi, dacă s'a mişca din loc, sĕ mi'l trânteştĭ c'un pumn în genunchĭ.

Toţĭ. — Dar' ce 'ĭ?

Arbore. — Am prins hoţul în căpcana luĭ... A! Lĭopcĭofleandură... A! Cĭocorofleacule!.. facĭ plastografiĭ ca sĕ caliceştĭ pe stăpânu-tĕŭ?.. (cătră Neamuş) A! gĭupâne presidentule al Divanuluĭ domnesc, daĭ mâna cu plastografiĭ ca sĕ apeşĭ în cumpăna dreptăţiĭ!

Neamuş. — (mândru) Ce?

Arbore. — Ş'aţĭ creḑut voĭ că vi s'or trece coţcăriile aşa ghĭoşgorea, ca 'n satul luĭ Cremine? Dacă doar' n'aŭ perit toţĭ câniĭ de pază din sat!.. doar' n'aŭ murit âncă Arbure răḑĕşul!

Stâlpeanu. — Bine, uncheşule... unde 'ĭ plastografiea?

Arbore. — (arătând hârtiea) Priveşte, cucoane Ştefane... privіţĭ cu toţiĭ, boĭerĭ, cole în zare hârtiea astă afurisită!.. Care 'ĭ data hârtieĭ?.. 1848!.. acum cetiţĭ data sînetuluĭ: 1846: apoĭ cum s'aŭ putut scrie un sînet la 1846, pe-o hârtie care-aŭ eşit din fabrică la 1848, cu doĭ anĭ maĭ în urmă?

Lipicescu. — Vaĭ de mine! .. sûnt perdut! (tremură.)

Arbore. — Ean vedeţĭ nelegĭuitul! .. 'L-aŭ apucat tremurul luĭ Cain!

Stâlpeanu. — (la comisarĭ) Comisarĭ! .. puneţĭ mâna pe ticălosul ist de plastograf, şi la Criminal!

Lipicescu. — (cade în genunchĭ) Ertare, boĭerĭ, ertare! .. Fie-vĕ milă...

Stâlpeanu. — La Criminal!

(Comisariĭ apuc pe Lipicescu, şi 'l trag afară.)

Stâlpeanu. — (luĭ Neamuş) Cât pentru dumneta, domnule Neamuş, din minutul acesta nu maĭ eştĭ president Divanuluĭ domnesc, pe care 'l-aĭ desonorat!

Neamuş. — Oĭŭ protesta la consul şi la Paşa! (ese.)

Stâlpeanu. — Ha! .. apropo de Paşa. Domnilor Viteazovicĭ şi Evghenidis... Eată jalba ce-aţĭ dat Paşiĭ în contra Guvernuluĭ, după ce-aţĭ căḑut de la putere... Eat'o! .. Vĕ invit ca sĕ faceţĭ o primblare pe la moşiile dumnevoastrĕ.

Viteazovicĭ. — Asta 'ĭ un abuz! (ese.)

Evghenidis. — *Katahrisis!* (ese.)

Vulpe. — *Samavolnicie!* (ese.)

Trufandachi. — *Adikie!* (ese.)

Arbore. — Haĭt! .. S'aŭ curăţit copacul de omidă... Sfênta dreptate-aŭ eşit în undă pentru toţĭ! .. Vivat!

Princesa. — Ba 'ncă nu pentru toţĭ... Aşteptaţĭ! .. (merge în apartamentul din stânga şi aduce de mână pe Elena.)

SCENA XIX.

Ceĭ de'nainte, Princesa, Elena.

Princesa. — Lenţo, şi tu, Radule... (apucă de mână pe Radu) veniţĭ de 'ngenuncheţĭ înaintea părinteluĭ vostru ca sĕ binecuvinteze cununiea voastră...

Radu şi Elena. — (cad în genunchĭ d'inaintea luĭ Hêrzobeanu) Ah! tătuţă...

Hêrzobeanu. — (ridicându'ĭ şi stringêndu'ĭ în braçe) Copiiĭ meĭ?..

Princesa. — Bravo!.. aşa se cuvine, căcĭ adevĕrata nobleţă 'ĭ scrisă în inimĭ, nu pe pergamente.

Stâlpeanu. — Eĭ, frate Arbure, nu tragĭ un chiot de bucurie?

Arbore. — (uĭmit) Ba trag... (cearcă sĕ tragĕ un chiot, dar' 'l înneacă plânsul) I... i... i... Nu pot, că'mĭ stă un nod în gât... Mĕ 'nneacă lacrimile de bucurie!..

(Stâlpeanu şi princesa se apropie de Hêrzobeanu. Radu se aruncă în braçele luĭ Stâlpeanu. Elena se aruncă în braçele princeseĭ.)

(Cortina cade.)
